

Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva

2020

Poročilo je pripravil Kmetijski inštitut Slovenije (KIS) v sodelovanju s strokovno službo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) ter nekaterimi zunanjimi sodelavci kot del naloge Spremljanje razvoja kmetijstva v Sloveniji v letu 2021.

Uredila

Tanja TRAVNIKAR

AVTORJI POROČILA

Matej BEDRAČ (struktura kmetijskih gospodarstev, Program razvoja podeželja 2014–2020)
Sara BELE (poraba kmetijskih pridelkov in stopnje samooskrbe, zunanja trgovina, infografika)
Jure BREČKO (obseg živinoreje, ekonomski rezultati po proizvodih)
Ana HITI DVORŠAK (obseg rastlinske pridelave, infografika)
Maja KOŽAR (ekonomski rezultati kmetijstva, FADN)
Luka LOŽAR (makroekonomsko okolje)
Ben MOLJK (obseg živinoreje, ekonomski rezultati po proizvodih)
Tanja TRAVNIKAR (cene, proračunske podpore kmetijstvu, ukrepi kmetijske politike)
Barbara ZAGORC (obseg rastlinske pridelave, ekonomski rezultati po proizvodih)

GRADIVO ZA PRIPRAVO POROČILA SO PRISPEVALI

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Saša BELAJ, Tanja POLAK BENKIČ, Metka CERJAK, Joži JERMAN CVELBAR (strokovne naloge v pridelavi kmetijskih rastlin)
Jana ERJAVEC (podpore kmetijstvu na lokalni ravni, raziskovalna dejavnost)
Petra FILIPI (ribištvo)
Primož HABJAN, Simon POLJANŠEK, Tomaž REMIC, Marjetka JOŠT, Saša RUS, Alenka KORENJAK, Gašper BEVC, Janez VERTAČNIK, Ksenja PODPEČAN, Matevž ADAMIČ, Urška SRNEC, Andrej DRAŠLER (gozdarstvo in lovstvo)
Vida HOČEVAR (Program razvoja podeželja 2014–2020)
Alenka ROTTER, Janja HADALIN, Silvester KRANJEC, Darko BRULC (gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči)
Martina ŠILC ŽUŽEK (obvladovanje tveganj v kmetijstvu, kmetijsko izobraževanje)
Nadja ŠKRK s sodelavci (varna hrana, veterinarstvo in varstvo rastlin)
Jana TAVČAR (strokovne naloge v živinoreji)
Maja ŽIBERT (ekološko kmetovanje)

Sodelavci iz drugih organizacij

Anton JAGODIC, Olga OBLAK, Jože OČKO, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Sektor za kmetijsko svetovanje (kmetijska svetovalna služba)
Aleš KUCHAR, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko (živilskopredelovalna industrija)
Špela ŠČAP, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko
Simona ŽOVLJE, Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS

Fotografija na naslovnici

Tomaž POJE
Lastni arhiv KIS

Publikacija bo izšla v elektronski obliki in bo objavljena na spletni strani Kmetijskega inštituta Slovenije https://www.kis.si/Porocila_o_stanju_v_kmetijstvu_OEK/.

Spremna beseda k Poročilu o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva

Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva je strokovna publikacija, ki jo vsako leto pripravlja Kmetijski inštitut Slovenije v sodelovanju s strokovno službo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter nekaterimi zunanjimi sodelavci.

Letna poročila o stanju kmetijstva se pripravljajo že od leta 1993 in so za zadnjih nekaj let dostopna na straneh Kmetijskega inštituta Slovenije:

https://www.kis.si/Porocila_o_stanju_v_kmetijstvu_OEK/

Poročila se je oprijelo ime **Zeleno poročilo** in je dobro sprejeto tako v strokovnih krogih kot tudi med slovenskimi pridelovalci, študenti kmetijstva in drugih študijskih programov o naravnih virih ter zaposlenimi v kmetijstvu, živilstvu in sorodnih sektorjih. Zeleno poročilo je zanimivo tudi za splošne bralce, ki jih zanimajo različne teme, povezane s pridelovanjem hrane v Sloveniji.

V poročilu so zbrani najpomembnejši proizvodni in ekonomski rezultati o slovenskem kmetijstvu, živilstvu, gozdarstvu in ribištvu. Ti rezultati so pripravljeni na podlagi podatkov Statističnega urada RS, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter drugih uradnih virov, ki so na voljo do 31. maja tekočega leta (izjemoma tudi pozneje) za preteklo leto, za katero se poročilo pripravlja. Pri primerjavi podatkov z drugimi državami članicami EU se v poročilu od leta 2020 praviloma uporabljajo podatki EU–27 in ne več EU–28, saj je v začetku leta 2020 Združeno kraljestvo izstopilo iz Evropske unije.

Zeleno poročilo se osredotoča na podrobno vsebinsko interpretacijo podatkov obravnavanega leta, s poudarkom na primerjavi s predhodnim letom. Za večino kazalnikov so podatki v statističnih prilogah predstavljeni za obdobje zadnjih trinajstih let. Prikazani podatki so zaokroženi, zato je mogoče odstopanje od podatkov SURS in drugih izvornih podatkov.

Vsebina poročila se začne z razširjenim povzetkom najpomembnejših osnovnih rezultatov in kazalnikov slovenskega kmetijstva, živilstva in gozdarstva. V nadaljevanju poročila so predstavljeni makroekonomski kazalniki za Slovenijo in položaj kmetijstva v gospodarstvu, struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji, obseg kmetijske proizvodnje, poraba kmetijskih proizvodov in stopnja samooskrbe, cene kmetijskih pridelkov, ekonomski rezultati kmetijstva, proračunske podpore za kmetijstvo, zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi, stanje v živilskopredelovalni industriji, ukrepi kmetijske politike, ključni rezultati računovodstva po metodologiji FADN, ekološko kmetovanje, gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči ter delovanje različnih javnih služb in drugih podpornih storitev za kmetijstvo. V zadnjih dveh poglavjih so strnjeni še ključni kazalniki in rezultati na področju gozdarstva, lovstva in ribištva.

Posebno analitično vrednost dajejo poročilu obširne *statistične priloge*, ki vse pomembnejše podatke o stanju kmetijstva prikazujejo v strnjenih preglednicah za obdobje zadnjih trinajstih let, kar omogoča različne primerjalne analize in analize preteklih stanj ali dogajanj.

Komplementarni del Zelenega poročila je samostojna strokovna publikacija **Pregled po kmetijskih trgih**. Njen namen je podrobneje predstaviti najpomembnejše kmetijske trge v Sloveniji. Tako so v pregledu predstavljeni najpomembnejši proizvodni in ekonomski kazalniki za ključne kmetijske trge na področju rastlinske pridelave (žito, oljnice, krompir, hmelj, zelenjadnice, krmne rastline, sadje, oljke, grozdje in vino, suhe stročnice ter seme) in živinoreje (meso govedi, meso prašičev, perutninsko meso, ovčje in kozje meso, mleko, jajca, konji in med).

Kazalo vsebine

INFOGRAFIKA: SLOVENSKO KMETIJSTVO V LETU 2020.....	11
POVZETEK POMEMBNEJŠIH UGOTOVITEV	15
1 STANJE V KMETIJSTVU	21
1.1 Makroekonomsko okolje in mesto kmetijstva v gospodarstvu.....	21
1.2 Struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji	23
1.2.1 Število kmetijskih gospodarstev in raba zemljišč	23
1.2.2 Živinoreja	26
1.3 Obseg kmetijske proizvodnje.....	29
1.4 Poraba kmetijskih proizvodov in stopnje samooskrbe.....	34
1.5 Cene v kmetijstvu	38
1.6 Ekonomski rezultati kmetijstva.....	41
2 PRORAČUNSKE PODPORE KMETIJSTVU.....	45
2.1 Podpore kmetijstvu iz državnega proračuna	45
2.1.1 Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem	48
2.1.2 Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko	50
2.1.3 Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva.....	53
2.2 Podpore kmetijstvu na lokalni ravni	55
3 ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI.....	57
3.1 Blagovna menjava agroživilstva po skupinah blaga	60
3.2 Regionalna struktura blagovne menjave agroživilstva	63
4 ŽIVILSKOPREDELOVALNA INDUSTRIJA.....	65
4.1 Pomen živilskopredelovalne panoge v makroekonomskih agregatih in trendi v obsegu proizvodnje.....	65
4.2 Cene v živilskopredelovalni industriji	66
4.3 Poslovni rezultati živilskopredelovalne industrije	68
4.3.1 Poslovanje živilskopredelovalne panoge	68
4.3.2 Industrijska struktura in gospodarska gibanja po živilskopredelovalnih dejavnostih	71
5 KMETIJSKA POLITIKA	78
5.1 Ukrepi skupne kmetijske politike EU	78
5.1.1 Ukrepi v okviru skupne ureditve kmetijskih trgov	78
5.1.2 Neposredna plačila proizvajalcem.....	79
5.1.3 Program razvoja podeželja 2014–2020	80
5.1.4 Drugi programi, sofinancirani s sredstvi EU	89
5.2 Drugi ukrepi kmetijske politike	89
5.2.1 Izredni državni ukrepi za blaženje posledic covid-19, namenjeni posameznim sektorjem .	91
6 KMETIJSKO RAČUNOVODSTVO PO METODOLOGIJI FADN	93
6.1 Vzorec poročevalskih kmetijskih gospodarstev, vključenih v mrežo FADN	93
6.2 Osnovna proizvodna zmogljivost in ekonomska velikost po tipih kmetovanja	96
6.3 Ključni ekonomski rezultati računovodstva FADN	98
7 EKOLOŠKO KMETOVANJE	101

8	GOSPODARJENJE S KMETIJSKIMI ZEMLJIŠČI.....	105
8.1	Obseg kmetijskih zemljišč ter površine z naravnimi in drugimi omejitvami rabe	105
8.1.1	Obseg kmetijskih zemljišč	105
8.1.2	Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, zavarovana območja in vodovarstvena območja	108
8.2	Zemljiške operacije	112
8.3	Varstvo kmetijskih zemljišč pred spreminjanjem namenske rabe	114
8.4	Gospodarjenje z zemljišči v okviru Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije	116
9	JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO.....	119
9.1	Javna služba kmetijskega svetovanja	119
9.2	Strokovne naloge v proizvodnji kmetijskih rastlin	130
9.3	Strokovne naloge v živinoreji	142
9.4	Raziskovalna dejavnost	147
9.5	Kmetijsko izobraževanje	152
10	VARNA HRANA, VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN	153
10.1	Področje fitofarmaceutskih sredstev	153
10.2	Varna hrana	155
10.3	Krma	159
10.4	Veterinarstvo.....	159
10.5	Varstvo rastlin	161
11	GOZDARSTVO IN LOVSTVO.....	164
11.1	Gozdarstvo.....	164
11.1.1	Površina gozdov, lesna zaloga in posek lesa	164
11.1.2	Varstvo, obnova in nega gozdov	166
11.1.3	Dela na gozdnih prometnicah.....	167
11.1.4	Gozdni lesni sortimenti in druge gozdne dobrine	168
11.1.5	Proračunski izdatki za naloge na področju gozdarstva in lovstva	174
11.1.6	Znanstvenoraziskovalno delo in izobraževanje.....	174
11.1.7	Gozdarska inšpekcija	175
11.1.8	Mednarodno sodelovanje v gozdarstvu	177
11.2	Lovstvo.....	178
12	RIBIŠTVO.....	182
12.1	Morsko ribištvo in ribogojstvo	182
12.2	Sladkovodno ribištvo.....	184
12.3	Finančni ukrepi v ribištvu	185
	LITERATURA IN VIRI.....	187
	Statistične priloge	189

Kazalo preglednic

Preglednica 1:	Pregled gospodarskih gibanj; 2015–2020.....	21
Preglednica 2:	Število KMG in površina KZU po vrstah rabe; 2000, 2010 in 2020	23
Preglednica 3:	Povprečna površina kmetijskih zemljišč na kmetijsko gospodarstvo; 2000, 2010 in 2020.....	25
Preglednica 4:	Število KMG po velikostnih razredih KZU; 2000, 2010 in 2020	25
Preglednica 5:	Kmetijska zemljišča v uporabi, po velikostnih razredih; 2000, 2010 in 2020	25
Preglednica 6:	Število KMG z živino in število živine; 2000, 2010 in 2020	26
Preglednica 7:	Povprečno število živali na živinorejskih gospodarstvih; 2000, 2010 in 2020.....	26
Preglednica 8:	Število KMG po velikostnih razredih GVŽ; 2000, 2010 in 2020	28
Preglednica 9:	Glave velike živine po velikostnih razredih GVŽ; 2000, 2010 in 2020	28
Preglednica 10:	Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg); 2015–2020	34
Preglednica 11:	Indeksi nominalnih cen kmetijskih pridelkov in inputov; 2015–2020.....	40
Preglednica 12:	Osnovni agregati računa proizvodnje in dohodkov; 2016–2020	42
Preglednica 13:	Proračunska izplačila za kmetijstvo (000 EUR); 2016–2020	45
Preglednica 14:	Struktura proračunskih izplačil za kmetijstvo, po osnovnih skupinah ukrepov in viru financiranja (000 EUR); 2016–2020	47
Preglednica 15:	Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR); 2016–2020	49
Preglednica 16:	Izplačane odškodnine in druga izredna plačila (000 EUR); 2016–2020	49
Preglednica 17:	Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR); 2016–2020	51
Preglednica 18:	Proračunska izplačila za posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev (000 EUR); 2016–2020.....	51
Preglednica 19:	Proračunska izplačila za podporo agroživilstvu in za izboljšanje kmetijske infrastrukture (000 EUR); 2016–2020	52
Preglednica 20:	Proračunska izplačila za ukrepe v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu (000 EUR); 2016–2020	52
Preglednica 21:	Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR); 2016–2020	53
Preglednica 22:	Proračunska izplačila za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve za kmetijstvo (000 EUR); 2016–2020.....	54
Preglednica 23:	Proračunska izplačila za ukrepe, povezane z varnostjo in kakovostjo hrane in krme (000 EUR); 2016–2020	55
Preglednica 24:	Proračunska izplačila za druge splošne storitve (000 EUR); 2016–2020.....	55
Preglednica 25:	Podpore kmetijstvu, izplačane na lokalni ravni (000 EUR); 2016–2020	56
Preglednica 26:	Blagovna menjava agroživilskih proizvodov; 2016–2020	57
Preglednica 27:	Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah proizvodov; 2019 in 2020	60
Preglednica 28:	Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah držav in najpomembnejših trgovinskih partnericah (mio EUR); 2015–2020	63
Preglednica 29:	Indeksi obsega industrijske proizvodnje (predhodno leto = 100); 2015–2020.....	66
Preglednica 30:	Indeksi cen pri proizvajalcih (nominalno, predhodno leto = 100); 2015–2020.....	67
Preglednica 31:	Gibanje pomembnejših kazalnikov poslovanja živilskopredelovalne industrije; 2015–2020	69

Preglednica 32:	Deleži proizvodnje hrane in pijač (10 + 11) v predelovalni dejavnosti (C); 2015–2020 (%).....	70
Preglednica 33:	Osnovni kazalniki strukture živilskopredelovalne panoge v letu 2020	72
Preglednica 34:	Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalnih dejavnosti; 2019 in 2020	77
Preglednica 35:	Neposredna plačila po uredbah za leti 2019 (izplačano do 31. 5. 2020) in 2020 (izplačano do 31. 5. 2021).....	79
Preglednica 36:	Izplačana sredstva PRP 2014–2020 po ukrepih in podukrepih (000 EUR) (do 31. 12. 2020)	81
Preglednica 37:	Primerjava izvajanja operacij KOPOP v letih 2017–2020	85
Preglednica 38:	Izplačana izravnalna plačila območjem z naravnimi ali drugimi omejitvami po uredbah za leti 2019 in 2020 (subvencijsko leto)	86
Preglednica 39:	Izplačana izravnalna plačila za ukrep dobrobit živali po uredbah za leti 2019 in 2020 (subvencijsko leto)	87
Preglednica 40:	Pregled sredstev po aktivnostih tehnične pomoči (000 EUR; do 31. 12. 2020).....	89
Preglednica 41:	Izplačana proračunska sredstva za sofinanciranje zavarovalnih premij, zavarovana kmetijska zemljišča in število zavarovanih živali; 2014–2020	90
Preglednica 42:	Število poročevalskih kmetijskih gospodarstev v vzorčnem okviru za nabor ter v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2015–2019	93
Preglednica 43:	Število kmetijskih gospodarstev po tipih kmetovanja (TF8) in ekonomski velikosti v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2015–2019	94
Preglednica 44:	Osnovni proizvodni potencial in ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev v vzorcu FADN po tipih kmetovanja (TF8); 2015–2019	97
Preglednica 45:	Ključni ekonomski rezultati računovodstva FADN (EUR/gospodarstvo); 2015–2019.....	99
Preglednica 46:	Kmetijska gospodarstva in kmetijska zemljišča v uporabi, v kontroli ekološkega kmetovanja; 2016–2020	101
Preglednica 47:	Kmetijska zemljišča v uporabi, vključena v kontrolo ekološkega kmetovanja po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2016–2020	102
Preglednica 48:	Pridelava ekoloških rastlinskih pridelkov, po pomembnejših skupinah kmetijskih kultur (t); 2016–2020	103
Preglednica 49:	Število živali, vključenih v kontrolo ekološkega kmetovanja; 2016–2020	103
Preglednica 50:	Priraja ekoloških proizvodov živalskega izvora, po kategorijah; 2016–2020	104
Preglednica 51:	Evidenca dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč po vrstah dejanske rabe; 2006, 2019 in 2020.....	106
Preglednica 52:	Površine iz registra kmetijskih gospodarstev po vrstah rabe GERK; 2006, 2019 in 2020.....	107
Preglednica 53:	Površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost	108
Preglednica 54:	Skupna površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih Natura 2000	109
Preglednica 55:	Površina KZU in GERK KZU (ha) na zavarovanih območjih	110
Preglednica 56:	Skupna površina, površina KZU in GERK KZU (ha) na vodovarstvenih območjih (VVO); 2020	111
Preglednica 57:	Odmera nadomestila za vzdrževanje hidromelioracijskih sistemov (HMS), 2015–2020	113
Preglednica 58:	Spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč in spremembe nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo, po občinah po OPN za leto 2020 ter skupne površine namenske rabe kmetijskih zemljišč po uveljavitvi OPN (ha)	114

Preglednica 59: Površine DPN, ki se načrtujejo na kmetijski namenski rabi, sprejetih v letu 2020	115
Preglednica 60: Zemljišča po dejanski rabi (ha) v registru osnovnih sredstev Sklada, 2016–2020	116
Preglednica 61: Licitiranje zakupnine v letu 2020	117
Preglednica 62: Osnovni kazalniki gospodarjenja Sklada s kmetijskimi zemljišči, 2016–2020	118
Preglednica 63: Število organizacij v letu 2020, ki opravljajo posamezne naloge v okviru javne službe strokovnih nalog v živinoreji	142
Preglednica 64: Mlečnosti kontroliranih krav (standardna laktacija) po pasmah; 2019 in 2020	143
Preglednica 65: Število rejcev ter število ovc in koz v kontroli; 2019 in 2020	145
Preglednica 66: Število kobil, vpisanih v rodovniške knjige, po pasmah; 2012–2020	146
Preglednica 67: Število matic v rodovniški knjigi kranjske čebele, 2012–2020	146
Preglednica 68: Raziskave v kmetijstvu, ki jih financira MKGP; 2019 in 2020	149
Preglednica 69: Število izvedenih ocen, izdanih odločb v postopku odobritve aktivnih snovi in izdaje odločb o registraciji oziroma dovoljenjih za FFS v letu 2020	153
Preglednica 70: Število izdanih odločb, opravljenih tečajev in pregledov v prometu ter uporabi FFS na dan 31. 12. 2020	153
Preglednica 71: Število odobrenih obratov in klavnic; 2010–2020	156
Preglednica 72: Število zaklanih živali po vrstah, pregledanih s strani UVHVVR; 2015–2020	156
Preglednica 73: Proizvodnja živil živalskega izvora v odobrenih obratih (kg); 2016–2020	156
Preglednica 74: Število opravljenih preiskav na boleznih v letu 2020	160
Preglednica 75: Možni posek, evidentirana količina poseka in delež realizacije; 2017–2020	165
Preglednica 76: Posek v slovenskih gozdovih po vrstah sečnje (m ³); 2020	165
Preglednica 77: Sanitarni posek (000 m ³); 2010–2020	166
Preglednica 78: Obseg opravljenih varstvenih del v gozdovih (število dni); 2010–2020	166
Preglednica 79: Število gozdnih požarov in površina pogorišč; 2010–2020	167
Preglednica 80: Struktura obnove in nege gozdov; 2017–2020	167
Preglednica 81: Gradnja in rekonstrukcija gozdnih vlak (km); 2010–2020	168
Preglednica 82: Struktura virov financiranja za vzdrževanje gozdnih cest; 2010–2020	168
Preglednica 83: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m ³); 2018–2020	168
Preglednica 84: Zunanjetrgovinska bilanca gozdnih lesnih sortimentov (000 m ³); 2016–2020	171
Preglednica 85: Izvoz gozdnih lesnih sortimentov (000 m ³); 2016–2020	171
Preglednica 86: Uvoz gozdnih lesnih sortimentov (000 m ³); 2016–2020	172
Preglednica 87: Odkupne cene gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov (EUR/m ³ , brez DDV); 2016–2020	173
Preglednica 88: Poraba proračunskih sredstev za naloge na področju gozdarstva in lovstva (000 EUR); 2016–2020	174
Preglednica 89: Pregled odstrela in ugotovljenih izgub divjadi in velikih zveri; 2010–2020	180
Preglednica 90: Odstrel in ugotovljene izgube na 100 ha površine v letu 2020	180
Preglednica 91: Škoda, ki jo povzročata rastlinojeda divjad in divji prašič; 2010–2020	180
Preglednica 92: Ocena strukture škod na kmetijskih kulturah, ki jih povzročajo divjad in velike zveri (%); 2010–2020	180
Preglednica 93: Prikaz opravljenih biotehniških del; 2010–2020	181
Preglednica 94: Ulov, iztovor in vzreja rib, glavonožcev, rakov in školjk (t); 2014–2020	182

Preglednica 95: Delovno aktivno prebivalstvo v morskem ribištvi in morskem ribogojstvu; 2015–2019	183
Preglednica 96: Vsa plovila v registru ribiških plovil ter aktivna plovila po dolžini in opreми; 2015–2020	183
Preglednica 97: Ulov in vzreja sladkovodnih rib (t); 2014–2020	184
Preglednica 98: Število delovno aktivnih oseb v sladkovodnem ribogojstvu; 2014–2019	185
Preglednica 100: Proračunska izplačila za ribištvo (000 EUR); 2015–2020	186

Kazalo slik

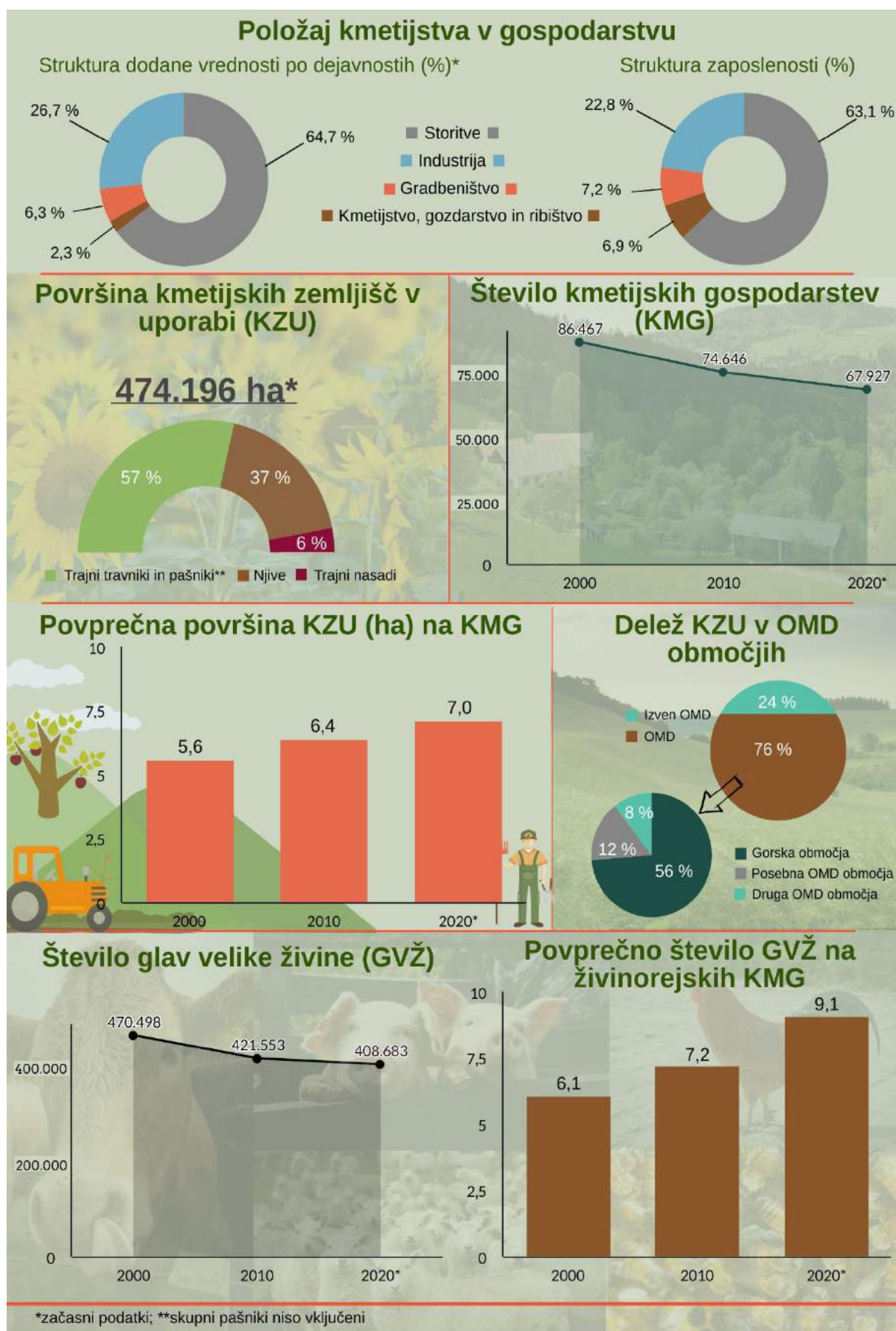
Slika 1: Število KMG in površina KZU po vrstah rabe KZU; 2000–2020	24
Slika 2: Število živinorejskih KMG in število živali; 2000–2020	27
Slika 3: Indeksi proizvodnje kmetijskih proizvodov (2015 = 100); 2008–2020	29
Slika 4: Sprememba skupne površine in struktura kmetijskih zemljišč v uporabi	30
Slika 5: Skupna površina in setvena struktura njiv	31
Slika 6: Sprememba v rastlinski proizvodnji v letu 2020 v primerjavi z letom 2019 (%)	31
Slika 7: Število živali konec leta (000); 2008–2020	32
Slika 8: Sprememba v živinorejski proizvodnji v letu 2020 v primerjavi z letom 2019 (%)	33
Slika 9: Samooskrba z rastlinskimi pridelki (%); 2015–2020	35
Slika 10: Samooskrba z osnovnimi živalskimi proizvodi (%); 2015–2020	37
Slika 11: Indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih (realno; 2015 = 100); 2008–2020	38
Slika 12: Spremembe nominalnih cen rastlinskih pridelkov v letu 2020 v primerjavi z letom 2019 (%)	38
Slika 13: Spremembe nominalnih cen v živinoreji v letu 2020 v primerjavi z letom 2019 (%)	39
Slika 14: Spremembe nominalnih cen inputov za kmetijstvo v letu 2020 v primerjavi z letom 2019 (%)	40
Slika 15: Osnovni kazalniki ekonomskih računov za kmetijstvo (realno; stalne cene 2015); 2008–2020	41
Slika 16: Proračunska izplačila za kmetijstvo (mio EUR); 2008–2020	45
Slika 17: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (mio EUR); 2008–2020	48
Slika 18: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (mio EUR); 2008–20120	50
Slika 19: Proračunska sredstva za splošne storitve za kmetijstvo (mio EUR); 2008–2020	53
Slika 20: Izvoz in uvoz ter zunanjetrgovinska bilanca agroživilskih proizvodov (mio EUR); 2008–2020	57
Slika 21: Indeks izvoza in uvoza agroživilskih proizvodov po mesecih v letu 2020 (tekoči mesec/isti mesec predhodnega leta; %)	59
Slika 22: Struktura izvoza in uvoza agroživilskih proizvodov po tarifnih skupinah (%); 2020	61
Slika 23: Zunanjetrgovinska bilanca agroživilstva po tarifnih skupinah (mio EUR); 2019 in 2020	62
Slika 24: Struktura izvoza in uvoza agroživilskih proizvodov po pomembnejših zunanjetrgovinskih partnericah (%); 2020	64
Slika 25: Struktura izvoza in uvoza agroživilstva po skupinah držav; 2015–2020	64

Slika 26: Delež proizvodnje živil in pijač v dodani vrednosti in zaposlenosti (%); 2008–2019	65
Slika 27: Indeks obsega industrijske proizvodnje (2015 = 100); 2008–2020	66
Slika 28: Indeksi cen živil in pijač ter proizvodov predelovalnih dejavnosti pri proizvajalcih (realno; 2015 = 100); 2008–2020	67
Slika 29: Indeksi cen živilskih proizvodov pri proizvajalcih v primerjavi z indeksi cen kmetijskih proizvodov, energentov in plač (2015 = 100); 2008–2020	68
Slika 30: Produktivnost in dodana vrednost na zaposlenega v živilskopredelovalni industriji v primerjavi s predelovalnimi dejavnostmi (indeks C = 100); 2008–2020	71
Slika 31: Neto dobiček/izguba živilskopredelovalne industrije po dejavnostih (mio EUR); 2019 in 2020	73
Slika 32: Odstopanje dejanskega od načrtovanega vzorca FADN po tipih kmetovanja (TF8) in razredih ekonomske velikosti (načrtovani vzorec = 0 %); 2015–2019.....	94
Slika 33: Struktura dejanskega vzorca FADN po tipih kmetovanja (TF8); povprečje 2015–2019.....	96
Slika 34: Primerjava neto dodane vrednosti (NDV) po FADN in faktorskega dohodka (FD) po ERK na polnovredno delovno moč (EUR/PDM); 2015–2019.....	99
Slika 35: Kmetijska gospodarstva vključena v ekološko kmetovanje, Slovenija; 2020	101
Slika 36: Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD).....	108
Slika 37: Območje Natura 2000	109
Slika 38: Narodni, regijski in krajinski parki.....	110
Slika 39: Vodovarstvena območja.....	111
Slika 40: Deleži sprememb iz zgornje preglednice - primerjava sprememb namenske rabe kmetijskih zemljišč in sprememb nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo	115
Slika 41: Shema javnih služb in izvajalcev v skladu z novo zakonodajo	131
Slika 42: Struktura lesne zaloge po drevesnih vrstah v letu 2020	164
Slika 43: Količina evidentirane razžagane hlodovine iglavcev in listavcev v letu 2019 po statističnih regijah.....	169
Slika 44: Izvoz, uvoz in zunanjetrgovinska bilanca okroglega lesa (000 m ³); 2010–2020*	170

Kazalo okvirjev

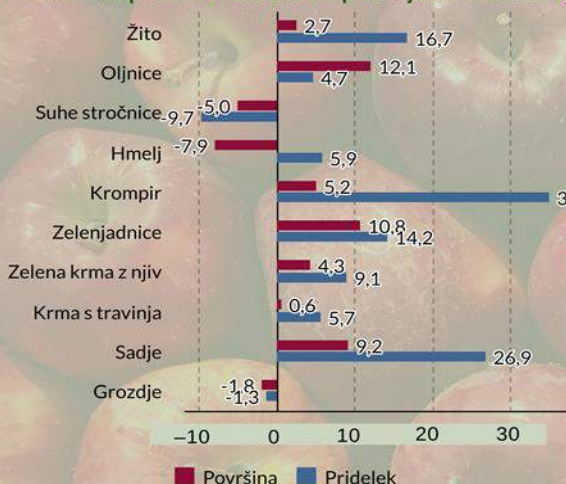
Okvir 1: Struktura kmetijskih gospodarstev	23
Okvir 2: Poraba na prebivalca in stopnja samooskrbe	34
Okvir 3: Cene v kmetijstvu.....	39
Okvir 4: Ekonomski računi za kmetijstvo	43
Okvir 5: Klasifikacija ukrepov kmetijske politike	46
Okvir 6: Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi	58
Okvir 7: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalne industrije	70
Okvir 8: FADN (ang. Farm Accountancy Data Network)	95

INFOGRAFIKA: SLOVENSKO KMETIJSTVO V LETU 2020

Rastlinska pridelava

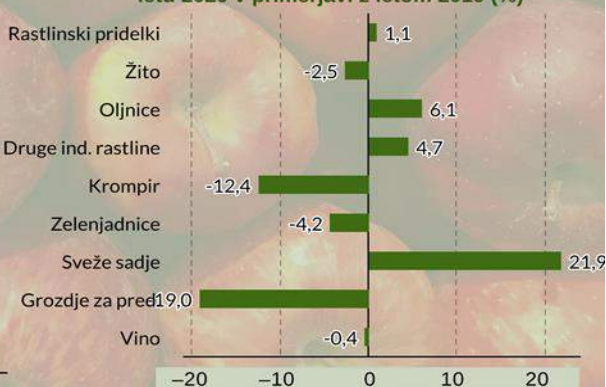
Površine in pridelki v letu 2020 v primerjavi z letom 2019 (%)

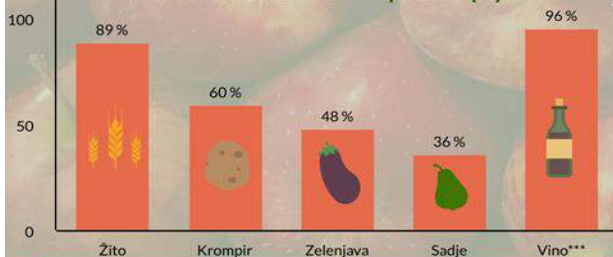
Poraba rastlinskih pridelkov na prebivalca (kg)*

Žito**	86 kg
Krompir	64 kg
Zelenjava	119 kg
Sadje	129 kg
Sladkor	31 kg
Riž	5 kg
Vino***	36 l

Spremembe nominalnih cen rastlinskih pridelkov v letu 2020 v primerjavi z letom 2019 (%)

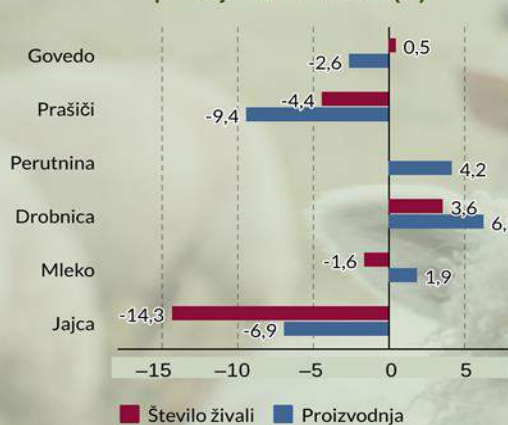

Samooskrba z rastlinskimi pridelki (%)*

Živinoreja

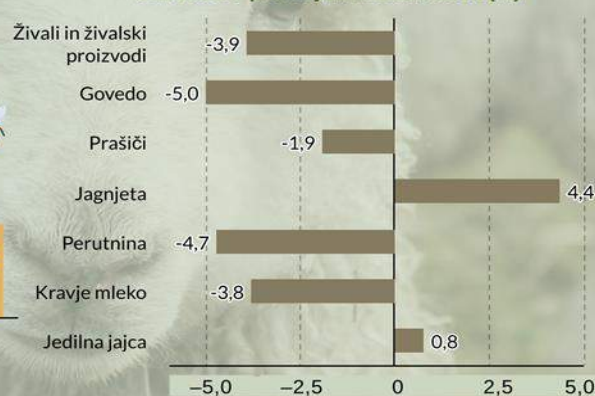
Sprememba v živinorejski proizvodnji v letu 2020 v primerjavi z letom 2019 (%)

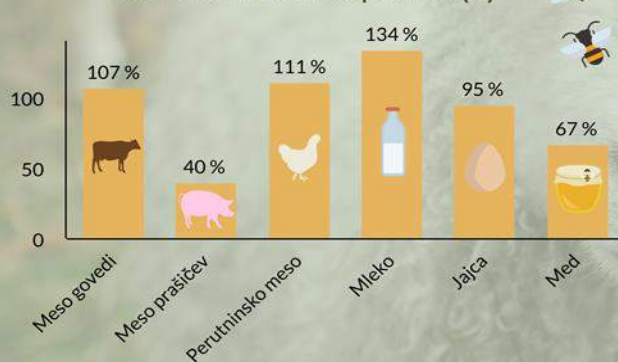
Poraba živalskih proizvodov na prebivalca (kg)*

Meso (ekv. klavne mase)	88 kg
– meso govedu	20 kg
– meso prašičev	33 kg
– perutninsko meso	32 kg
Mleko, skupaj****	208 kg
Jajca	10 kg
Med	1 kg

Spremembe nominalnih cen živalskih proizvodov v letu 2020 v primerjavi z letom 2019 (%)

Samooskrba z živalskimi proizvodi (%)*

*začasni podatki; **v ekvivalentu moke; ***tržno leto 2019–2020; ****v ekvivalentu surovega mleka

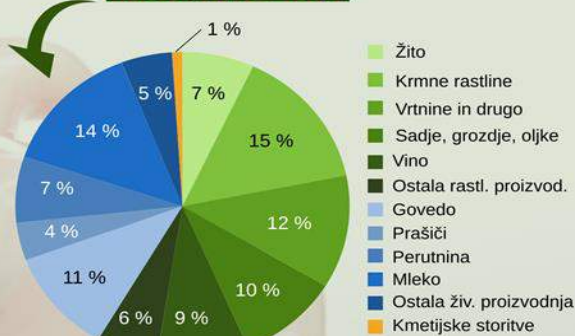
Ekonomski rezultati kmetijstva

Struktura vrednosti kmetijske proizvodnje (%)

Faktorski dohodek*
571,3 mio EUR (tekoče cene)
(realno +4,9 % v primerjavi z letom 2019)

Faktorski dohodek/PDM*
7.473 EUR/PDM (tekoče cene)
(realno +6,1 % v primerjavi z letom 2019)

1.353 mio EUR**

Blagovna menjava agroživilstva

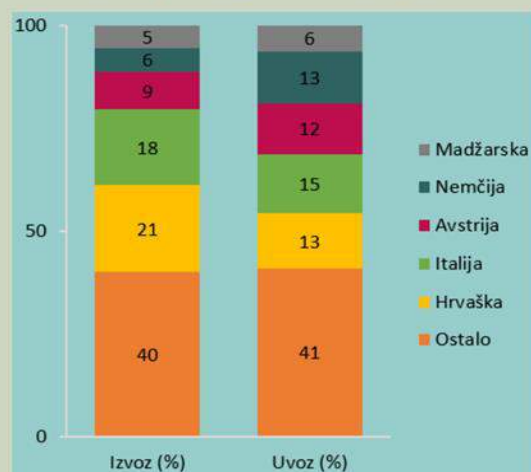
Izvoz*:
1.561 mio EUR
(+3,1 % v primerjavi z letom 2019)

Uvoz*:
2.535 mio EUR
(-1,1 % v primerjavi z letom 2019)

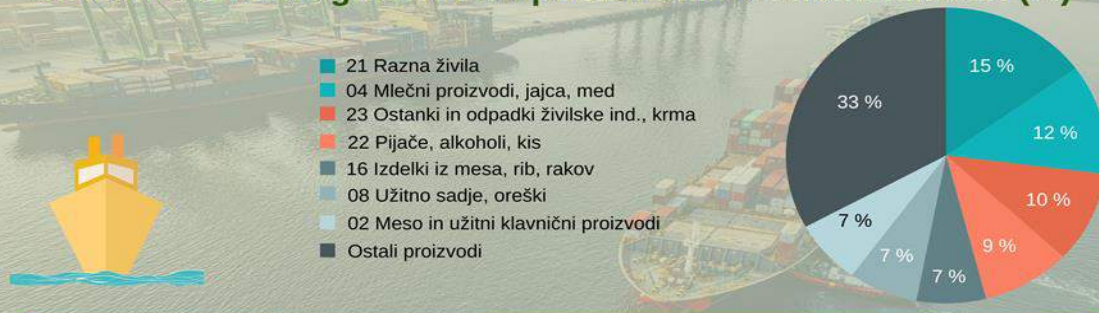
Pokritost uvoza z izvozom*

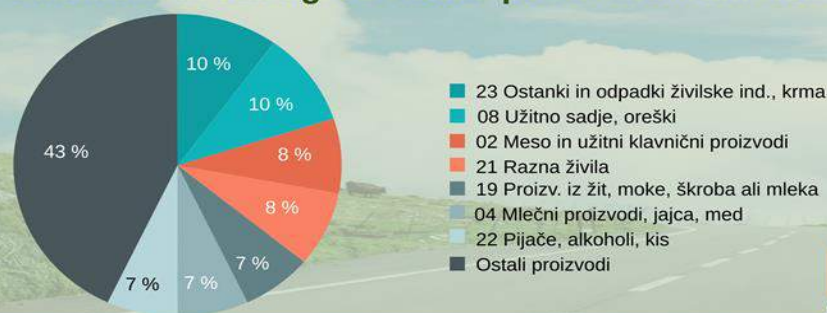
Pomembnejše trgovinske partnerice*

Struktura izvoza agroživilstva po kombinirani nomenklaturi (%)*

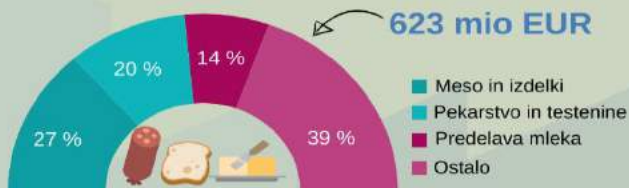
Struktura uvoza agroživilstva po kombinirani nomenklaturi (%)*

*začasni podatki; **tekoče cene

Živilskopredelovalna industrija (ŽPI)

Struktura ŽPI po dodani vrednosti

Obseg industrijske proizvodnje*

(leto 2020 v primerjavi z letom 2019)

Proizvodnja pijač: **-9,5 %**
 Proizvodnja živil: **-0,7 %**

772 število podjetij
14.486 število zaposlenih

1,8 % prispevek k zaposlenosti**
1,6 % prispevek k BDP**

Proračunska izplačila za kmetijstvo

Ekološko kmetijstvo

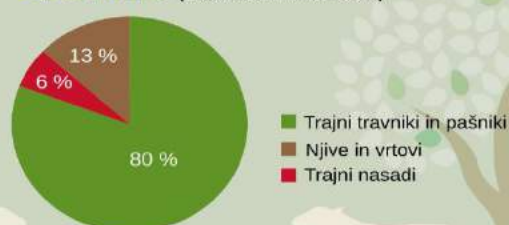
Število KMG v ekološki kontroli:

3.689 KMG (5,4 % od vseh KMG)

Površina KZU v ekološki kontroli:

52.078 ha (10,8 % od vseh KZU)

Gozdarstvo

Površina gozdov

1.197.035 ha (59 % površine Slovenije)

56 % iglavcev

Letni posek
4,2 mio m³

44 % listavcev

Proizvodnja gozdnih lesnih sortimentov*

Ribištvo

Sladkovodno ribištvo

1.297 t*, od tega:

Vzreja v ribogojnicah: 1.160 t
 Športni sladkovodni ribolov: 137 t

Morsko ribištvo

678 t*, od tega:

Morski iztovor: 155 t
 Gojenje živali v morski vodi: 507 t
 Prostočasni ribolov: 15 t

* začasni podatki; **podatek za leto 2019

powered by PIKTOCHART

Vir: Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva 2020

POVZETEK POMEMBNEJŠIH UGOTOVITEV

Razmere za slovensko gospodarstvo so bile v letu 2020 manj ugodne, saj je na njih močno vplivala epidemija covid-19. Gospodarska aktivnost je v primerjavi s predhodnim letom zaradi ukrepov za zaježitev širjenja virusa močno padla (bruto domači proizvod je bil manjši za 5,5 %). Tudi razmere na trgu dela so se poslabšale. Zaposlenost se je zmanjšala za 1 %, stopnja brezposelnosti pa povečala (registrirana s 7,7 % na 8,7 %, anketna s 4,5 % na 5 %). Kljub temu zaposlenost ostaja še vedno visoka. Leta 2020 je prišlo do deflacije oziroma negativne rasti cen življenjskih potrebščin, na letni ravni je bila deflacija –1,1-odstotna, v povprečju leta pa –0,1-odstotna.

Stanje v kmetijstvu

Prvi začasni podatki o rabi zemljišč in številu živine iz Popisa kmetijstva 2020 kažejo, da se nadaljuje trend zmanjševanja števila KMG. Povprečno kmetijsko gospodarstvo obdeluje 7,1 hektarja kmetijskih zemljišč, kar je za četrtno več kot leta 2000 (5,6 ha/KMG). Velikostna struktura gospodarstev se še vedno izboljšuje, saj se je število gospodarstev, ki obdelujejo več kot 20 hektarjev KZU, glede na leto 2000 več kot podvojilo. Ta gospodarstva zdaj obdelujejo že več kot tretjino vseh KZU, kar je 5 odstotnih točk več kot leta 2010 in 17 odstotnih točk več kot leta 2000. Živinorejska gospodarstva so leta 2020 v povprečju redila 9,1 GVŽ na gospodarstvo, kar je za polovico več kot leta 2000 (6,1 GVŽ/KMG). Tudi velikostna struktura živinorejskih gospodarstev se je v primerjavi s popisom iz leta 2000 precej izboljšala. Število gospodarstev, ki redijo več kot 20 GVŽ, se je med letoma 2000 in 2020 povečalo za 27 %, ta gospodarstva pa redijo 56 % vseh GVŽ (za 22 odstotnih točk več kot v letu 2000).

Leto 2020 je bilo ugodno za kmetijsko pridelavo. Skupni obseg kmetijske proizvodnje se je po začnih statističnih podatkih v primerjavi z letom 2019 povečal za 9 %, pri tem je bil obseg rastlinske pridelave večji za 15 %, obseg živinorejske proizvodnje pa le malenkostno večji (+1 %). Kljub blagi in suhi zimi, pozebam, ki so zaznamovale pomlad ter poletju z izredno visokimi temperaturami in nadpovprečnimi padavinami, so bili v letu 2020 hektarski pridelki pri večini njivskih posevkov in krmi s travinja nadpovprečni, dobra je bila tudi letina v sadjarstvu. Podpovprečna in pomembno slabša je bila le letina oljne ogrščice in breskev. Površina kmetijske zemlje v rabi kmetijskih gospodarstev se je glede na leto prej razmeroma malo povečala (+0,8 %), najbolj površina trajnih nasadov (+2,3 %), površina travnikov ter njiv in vrtov pa je ostala skoraj na ravni leta prej. Leta 2020 je bilo več pridelovalnih površin kot v predhodnem letu namenjenih pridelavi oljnic, krompirja, žita, zelene krme z njiv, zelenjadnic in krmnih korenovk, manj pa je bilo na njivah hmelja, sladkorne pese in suhih stročnic. V povprečju so bili v letu 2020 skupni pridelki pri večini skupin kmetijskih rastlin večji. Manjši so bili bodisi zaradi slabe letine ali zaradi manjših površin skupni pridelki oljne ogrščice, sladkorne pese, suhih stročnic, ovsa in rži. Priderek sadja je bil večji za 27 %, pridelek grozdja pa je bil tako po količini kot po kakovosti približno na ravni leta prej. Leta 2020 zaznavamo v živinoreji večji prirast le pri perutninarstvu in drobnici. Manjši kot leta 2019 je bil prirast pri govedu in prašičih, pri slednjih predvsem zaradi ponovnega zmanjšanja staleža živali. Več kot v letu 2019 je bilo prirejenega kravjega mleka, medtem ko je bila proizvodnja jajc v primerjavi z letom prej manjša. Strukturne spremembe in premik k prireji mleka drobnice so se nadaljevale tudi v letu 2020, pri čemer se je število mlečnih koz opazno povečalo, število mlečnih ovac pa nekoliko zmanjšalo. Kljub temu je bila skupna prireja mleka drobnice v letu 2020 v primerjavi z letom prej nekoliko manjša. Po letini 2019, za katero velja, da je med najslabšimi v zadnjih 15 letih, so bile razmere za pridelavo medu v letu 2020 ugodnejše. Kljub dvakrat večjemu pridelku pa je bila letina še vedno pod dolgoletnim povprečjem.

Domača poraba na prebivalca se je v letu 2020 med rastlinskimi pridelki bolj opazno povečala le pri rižu in med živalskimi proizvodi pri medu. Malo so se v primerjavi s predhodnim letom povečale porabe krompirja, zelenjave, sadja in perutninskega mesa. Največja poraba do zdaj je bila zabeležena pri zelenjadnicah in perutninskem mesu, najmanjša pa pri prašičjem mesu. Poraba mesa na agregatni ravni se je nekoliko zmanjšala predvsem zaradi omenjene manjše porabe prašičjega in tudi govejega mesa. Opazna manjša kot v predhodnem letu je bila poraba rži, koruze in jajc, poraba pšenice pa se je zmanjšala le malenkostno. Poraba mleka, pri kateri je opazen splošen trend zmanjševanja, se je tudi v letu 2020 zmanjšala in bila nekoliko pod ravno povprečne porabe v zadnjem petletnem obdobju.

Stopnje samooskrbe so bile leta 2020 višje kot v letu prej pri žitu, krompirju, zelenjavi, sadju, mesu, mleku in medu, pri jajcih pa so ostale na ravni predhodnega leta. Domača proizvodnja presega domačo porabo pri mleku (134 %), mesu govedi (107 %) in perutninskem mesu (111 %), pri čemer so se stopnje samooskrbe v primerjavi z letom prej zvišale pri vseh treh proizvodih. Prvič je bila zaradi rekordne letine in manjše domače porabe samooskrba več kot 100-odstotna pri koruzi, dosegla je 116 %. Zaradi ugodnih pridelovalnih razmer je bila rekordna tudi letina pšenice. Tako se je stopnja samooskrbe pšenice povišala na 57 % ter je skupaj s koruzo in ječmenom vplivala na dvig samooskrbe pri agregatu žito (na 89 %), ki je bila najvišja do zdaj. Pri krompirju so prav tako rekordni hektarski pridelki, kljub povečani domači porabi, prispevali k opaznemu povišanju stopnje samooskrbe (na 60 %). Ob opazno večji domači pridelavi in kljub malo večji domači porabi sta bili stopnji samooskrbe z zelenjavo (48 %) in sadjem (36 %) višji kot v predhodnem letu in nad ravno povprečja zadnjih petih let. Pri mesu drobnice in prašičjem mesu je od leta 2016 opazen trend rasti stopnje samooskrbe (96 % pri mesu drobnice in 40 % pri prašičjem mesu). Samooskrba z jajci (95 %) se ni spremenila v primerjavi s predhodnim letom, samooskrba z medom pa se je zvišala na 67 %.

V letu 2020 so se cene kmetijskih pridelkov na agregatni ravni malenkostno znižale. Glede na leto 2019 so bile cene v povprečju za 2,0 % nižje. Zaradi nizke deflacije (−0,1 %) je bilo enako tudi realno znižanje cen. Znižale so se le cene živalskih proizvodov, medtem ko so se cene rastlinskih pridelkov malenkostno zvišale. Cene rastlinskih pridelkov so bile na skupni ravni leta 2020 za 1,1 % višje kot leta 2019 in višje od zadnjega desetletnega povprečja. V povprečju leta so se najbolj zvišale cene sadja (+22 %), nekoliko pa tudi cene oljnic (+6 %) in industrijskih rastlin (+5 %). V primerjavi s predhodnim letom pa so se cene znižale pri grozdju (−19 %), krompirju (−12 %), zelenjadnicah (−4 %) in žitu (−2 %). V živinoreji so bile cene v povprečju nižje za 4 %. Najbolj so se znižale cene govedi in perutnine (oboje za −5 %) ter kravjega mleka (−4 %), nekoliko pa tudi cene prašičev (−2 %). Zvišanje cen je bilo zabeleženo le pri mesu jagnjet (+4 %) in pri jajcih (+1 %). V letu 2020 so se znižale tudi cene inputov za kmetijstvo, na agregatni ravni za 1,4 %. Med pomembnejšimi skupinami inputov so se najbolj znižale cene energije (−13 %) in mineralnih gnojil (−8 %). Padec cen drugih inputov je bil zmernejši. Ker je bil padec cen kmetijskih proizvodov večji od padca cen stroškov, se je prihodkovno-stroškovno razmerje poslabšalo, vendar je bilo še vedno na ravni povprečja zadnjih petih let.

Ekonomski rezultati kmetijstva so se v epidemičnem letu 2020 na skupni ravni izboljšali (SURS, druga ocena) v primerjavi z razmeroma normalnim predhodnim letom. Neto dodana vrednost kmetijstva se je v primerjavi z letom 2019 realno povečala za 11 %, faktorski dohodek slovenskega kmetijstva se je realno povišal za okoli 5 %. Ob realno nespremenjeni vrednosti kmetijske proizvodnje (okoli 1,4 mrd EUR) in hkrati nižji vmesni potrošnji je faktorski dohodek znašal okoli 571 milijonov EUR oziroma skoraj 7.500 EUR na polnovredno delovno moč. Povečanje dohodkov v slovenskem kmetijstvu v primerjavi s predhodnim letom je predvsem posledica večjega fizičnega obsega rastlinske pridelave, pa tudi malce večjega prirasta v živinoreji in nižje vmesne potrošnje kljub nižjim cenam pri vseh pomembnejših proizvodih in skupinah proizvodov. Cenovno-stroškovna razmerja na agregatni ravni so bila precej manj

ugodna kot leto prej. Ekonomski rezultati so bili občutno boljši kot leto prej v sadjarstvu, pri žitih, krompirju, zelenjadnicah, občutno slabši pa v vinogradništvu (občuten padec cen), pri prireji goveda, perutnine in mleka ter tudi pri pridelavi krmnih rastlin.

Proračunski odhodki za kmetijstvo

Proračunska izplačila, namenjena kmetijstvu, so v letu 2020 znašala 391,1 milijona EUR. Sredstva, namenjena kmetijstvu, so se povečala že četrto leto zapored, izrazito že v letu 2018, za skoraj štiri odstotne točke pa tudi v letu 2020. Delež financiranja ukrepov s strani EU je v letu 2020 znašal 68 %, kar je manj od zadnjega petletnega obdobja. Zmanjšanje sofinanciranja EU pa je le posledica povečanja obsega sredstev nacionalnega proračuna za odškodnine in izredna plačila zaradi negativnih posledic epidemije covid-19 v kmetijstvu. Največ izplačil je bilo namenjenih za tržne ukrepe in neposredne podpore (46 %), sledijo sredstva za ukrepe razvoja podeželja in kmetijsko strukturno politiko (43 %), delež, namenjen financiranju splošnih storitev za kmetijstvo, pa je ostal razmeroma majhen (11 %). V okviru tržnih ukrepov in neposrednih podpor kmetijstvu so se izplačila glede na leto 2019 povečala za 10 %. Posledica precejšnjega povečanja teh sredstev je izvajanje ukrepov, ki so pripomogli k blažitvi posledic izpada dohodka v kmetijstvu zaradi epidemije covid-19. Odškodnine so bile izplačane proizvajalcem vina, rejcem govedi, prašičev in drobnice. Večji obseg sredstev je bil namenjen tudi kmetijskim gospodarstvom za sanacijo posledic naravnih nesreč (neurja s točo v letu 2019). Znotraj tržnih ukrepov in neposrednih podpor pa še vedno glavnino sredstev (75 %) obsegajo izplačila za neposredna plačila. V okviru ukrepov politike razvoja podeželja in strukturne politike so se izplačila v primerjavi z letom 2019 malenkostno zmanjšala (za 2 %). Znotraj te skupine je dobra polovica vseh sredstev namenjenih okoljskim ukrepom. Največje povečanje izplačil je bilo v okviru ukrepov za podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu. Sredstva za financiranje splošnih storitev za kmetijstvo so se v primerjavi z letom 2019 nekoliko povečala (za 3 %), najbolj v skupini ukrepov za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve.

Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi

Epidemija covid-19 je vplivala tudi na skupno blagovno menjavo agroživilskih proizvodov, ki je po začasnih podatkih v letu 2020 ostala na ravni predhodnega leta. Izvoz se je povečal za 3,1 %, uvoz pa zmanjšal za 1,1 %. Pokritost uvoza z izvozom je ob tem zrasla na 61,6 % (leta 2019: 59,1 %), zunanjetrgovinski primanjkljaj pa se je zmanjšal in je znašal 974 milijonov EUR (leta 2019: 1.048 mio EUR).

Slovenija tudi v letu 2020 ostaja neto uvoznica pri večini carinskih tarif agroživilskih proizvodov. Vrednostni presežek v blagovni menjavi je bil po začasnih podatkih dosežen pri raznih živilih, izdelkih iz mesa, živih živalih, oljnih semenih in plodovih, šelaku, gumah in rastlinskih ekstraktih ter mlečnih proizvodih (v skupino so vključena tudi jajca in med). Pozitivna bilanca v skupinah žive živali ter šelak, gume in rastlinski ekstrakti se je v primerjavi z letom 2019 izboljšala, v preostalih skupinah pa poslabšala. Večji primanjkljaj kot v predhodnem letu je bil pri sadju, primanjkljaj pri mesu, vrtninah, žitu, sladkorju in krmi pa se je zmanjšal. Večina blagovne menjave agroživilskih proizvodov je potekala z državami članicami EU, pri čemer se je delež za malenkost zmanjšal glede na predhodno leto zaradi izstopa Združenega kraljestva. Izvoz v države članice EU je obsegal 76 % celotnega izvoza, uvoz iz držav članic EU pa 83 % celotnega uvoza. Zunanjetrgovinski primanjkljaj z državami EU se je zmanjšal na 920 milijonov EUR (leta 2019: 1.040 mio EUR). Tako kot v predhodnih letih so pomembne zunanjetrgovinske partnerice tudi države nekdanje Jugoslavije brez Hrvaške (13 % izvoza, 3 % uvoza), s katerimi je bila bilanca še vedno pozitivna, presežek pa se je zmanjšal na 113 milijonov EUR.

Živilskopredelovalna industrija

Po obdobju nekajletnega stalnega izboljševanja poslovanja slovenske živilskopredelovalne industrije smo v letu 2020 ugotovili rahlo poslabšanje rezultatov, ki jih lahko pripišemo močno spremenjenim pogojem na trgih, zaradi nacionalnih in globalnih omejitvenih ukrepov ob epidemiji covid-19. Kljub temu je agregatna dobičkovnost ostala pozitivna, trendi v ostalih ključnih kazalnikih pa večinoma ugodni. Povzamemo lahko, da se kljub pretresom, nadaljuje stabilno in uspešno obdobje, kar ugotavljamo vsaj od leta 2015. Takrat so se pokazali prvi znaki sanacije poslovanja panoge in umirjanja izrazitih nihanj poslovnega rezultata.

Agregatno je živilskopredelovalna dejavnost v poslovnem letu 2020 izkazala 112,1 milijona EUR neto čistega dobička (11,9-odstotno realno zmanjšanje). Izstopa zelo visok upad neto čistega dobička v dejavnostih s tradicionalno visoko dobičkonosnostjo; tako je zaradi upada povpraševanja v gostinstvu in turizmu, dobiček v dejavnostih proizvodnje pijač v povprečju upadel za več kot polovico, proizvajalci brezalkoholnih pijač pa so leto zaključili celo z negativni neto izidom. Nasprotno pa močno rast neto dobička ugotavljamo v dejavnostih predelava mesa in predelava mleka, ki sta z vidika vertikalne povezave z nacionalnim kmetijstvom izrazito pomembni. Realni neto dobiček v mesnopredelovalni industriji se je povečal za skoraj 60 %, v mlečnopredelovalnih podjetjih pa za skoraj 30 %. Zelo verjetno so na ugoden trend poslovnega rezultata podjetij v teh dejavnostih vplivala ugodna stroškovno-cenovna razmerja za ključne kmetijske surovine, se pa v prvih mesecih leta 2021 že pojavljajo močni nasprotnosmerni stroškovni pritiski.

V letu 2020 so podjetja v dejavnosti proizvodnje živil obseg industrijske proizvodnje zmanjšala za sedem desetink odstotka, medtem ko je bil obseg dejavnosti proizvodnje pijač manjši za slabo desetino. Leto 2020 je bilo tudi za celotno slovensko pridelovalno panogo (NACE-C) neugodno, saj se je industrijska proizvodnja skrčila za 6 %. Povprečna rast industrijske proizvodnje v zadnjem petletnem obdobju je bila v predelovalnih dejavnostih 4,4 %, v proizvodnji 2,5 %, fizični obseg proizvodnje pijač pa je v povprečju v letih med 2015 in 2020 upadel za dober odstotek. Lahko zaključimo, da dejavnost proizvodnje živil posluje razmeroma stabilno ob zmerni rasti obsega proizvodnje, proizvodnja pijač pa stagnira.

V letu 2020 so se proizvajalčeve cene živil realno povišale za dva in pol odstotka, medtem ko so se proizvajalčeve cene brezalkoholnih in alkoholnih pijač realno za osem desetink odstotka. Skupni učinek sprememb fizičnega obsega proizvodnje in gibanja cen je 2,9-odstotni realni upad prihodkov v živilskopredelovalni industriji v letu 2020. Strukturno pomembno je skoraj 5,5-odstotno realno zmanjšanje prihodkov v mesnopredelovalni industriji, pri čemer ugotavljamo, da je prihodek upadel le v nekaterih podjetjih, druga pa so prihodke celo povečala. Te razlike kažejo divergentnost posledic tržnih sprememb na poslovanje podjetij. Čeprav v isti dejavnosti, spremenjene ekonomske razmere različno vplivajo na poslovanje podjetij. Pomembno so se prihodki zmanjšali tudi v dejavnosti predelave sadja in zelenjave (realno -17,9 %) in v vinarstvu (realno -15,8 %), medtem ko so se prihodki v dejavnosti predelave mleka v letu 2020 povišali za 3,3 %. Za to dejavnost ugotavljamo izrazito rast prodaje na tujih trgih, saj se je v zadnjih petih letih vrednost izvoza realno povečala za 55 %, kjer gre večinoma za prodajo izdelkov z dodano vrednostjo, stagnira pa prodaja na domačem trgu. Tudi mesnopredelovalna industrija kaže podobne trende v prodaji na domačem in tujih trgih, pri čemer se je v zadnjem letu izvozni trend umiril, vrednost izvoza se je tako realno celo zmanjšala za slabih pet odstotkov. Za celotno slovensko živilskopredelovalno industrijo postajajo izvozni trgi zelo pomemben vir prihodkov, saj je v letu 2020 delež izvoza v skupnih prihodkih znašal 31 %. Utrjujejo se pomembne strukturne spremembe, saj so se prihodki od prodaje na tujem od leta 2016 realno povečali za 25 % vrednost kazalnika izvozne usmerjenosti pa za 20 %. Preusmeritev slovenskih živilskopredelovalnih podjetij na tuje trge je

predvsem posledica povečanih pritiskov blaga iz uvoza na slovenskem trgu, ki ga potrošniki zamenjujejo z domačimi izdelki. Zagotavljanje sodobne ponudbe, ki bo pritegnila domačega ponudnika, je ena stran krepitve položaja slovenskih proizvajalcev, druga stran pa je ozaveščanje in izobraževanja o prednostih in slabostih pri izbiri živil različnega porekla. V tej smeri je treba krepiti in vsebinsko širiti aktivnosti države na področju promocije, poleg tega pa se posvečati tudi ciljnim ukrepom krepitve konkurenčnosti deležnikov v nacionalnih oskrbnih agroživilskih verigah. V središče načrtovanja javnih podpor mora biti umeščen vidik utrjevanja vertikalnih odnosov med dobavitelji osnovnih kmetijskih surovin in živilskopredelovalne industrije. Tudi tržni pretresi v obdobju pandemije covid-19 so precej bolj prizadeli subjekte (kmetije in podjetja), ki niso bili del čvrsto povezanih in na sodobnih konkurenčnih osnovah utemeljenih strateških povezav. Vključenost v formalne oskrbne verige je temelj za nadaljnji razvoj slovenskega kmetijstva in živilskopredelovalne industrije.

Kot je razvidno iz rezultatov poslovanja panoge zadnjih nekaj let, so podjetja prebrodila negotovo in težko obdobje poslovne in lastniške transformacije. Ključni cilj podjetij po poslovni konsolidaciji je usmeritev v nadaljnjo tehnološko in organizacijsko modernizacijo, pri čemer ima pomembno vlogo strateško usmerjanje države, vključno s finančno pomočjo pri naložbah v tehnološko posodobitev, in kolektivno delovanje na horizontalni in vertikalni ravni. Razmere na agroživilskih trgih so močno konkurenčne, zato je v okviru javnih intervencij treba delovati hitro in natančno.

Ukrepi kmetijske politike

V letu 2020 se je nadaljevalo izvajanje shem neposrednih plačil: osnovno plačilo, zelena komponenta, dodatek za mlade kmete, plačilo za območja z naravnimi omejitvami (za kmetijske površine na gorskem območju z nagibom od najmanj 35 % do 50 % in z nagibom najmanj 50 %) in vzporedna shema za male kmete. Ob tem so imela kmetijska gospodarstva možnost uveljavljati tudi proizvodno vezana plačila za strna žita, zelenjadnice, rejo govedi in proizvodnjo mleka na gorskih območjih. Višina nacionalne ovojnice je ostala enaka kot v letu 2019 (134,3 mio EUR).

Nadaljevalo se je tudi izvajanje ukrepov, opredeljenih v PRP 2014–2020. V celotnem programskem obdobju se izvaja 15 ukrepov, za katere je na voljo 1.107 milijonov EUR. Do konca leta 2020 je bilo odobrenih 977 milijonov EUR oziroma 88 % razpoložljivih sredstev programa, pri čemer je bilo 775 milijonov EUR (70 %) tudi že izplačanih. Od tega je skoraj dve tretjini (66 %) izplačanih sredstev namenjenih ukrepom, ki se izvajajo v okviru kampanje zbirnih vlog ter se nanašajo na vsakoletna izplačila nadomestil za okoljske ukrepe, ekološko kmetijstvo, dobrobit živali in težje pridelovalne razmere. Med ukrepi, ki se izvajajo na podlagi javnih razpisov je bilo v letu 2020 objavljenih 17 javnih razpisov, pri čemer je bil tudi pri podukrepu podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti objavljen prvi javni razpis.

Poleg rednih ukrepov so se v letu 2020 izvajali tudi nekateri začasni izredni ukrepi pomoči posameznim sektorjem, ki so utrpeli ekonomsko škodo zaradi posledic epidemije covid-19. Finančno nadomestilo so prejeli naslednji kmetijski sektorji: prireja govejega mesa, prireja prašičjega mesa, reja drobnice, proizvodnja vina in izvajanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji. Izplačila, povezana z epidemijo covid-19, so na skupni ravni znašala 15,5 milijona EUR. V letu 2020 je bila izredna pomoč (0,9 mio EUR) izplačana tudi za sanacijo posledic naravnih nesreč, in sicer kmetijskim gospodarstvom, ki so v letu 2019 utrpela škodo zaradi neurij s točo.

Gozdarstvo in lovstvo

Površina gozdov po podatkih MKGP za leto 2020 znaša 1.197.035 hektarjev oziroma 59,0 % površine Slovenije. V slovenskih gozdovih je bilo v letu 2020 posekanih 4,2 milijona m³ lesa, od tega 2,4 milijona m³ iglavcev in 1,9 milijona m³ listavcev. V primerjavi z letom 2019 se je posek zmanjšal za 1,1 milijona m³ (–20 %) in je obsegal le 59 % možnega poseka po gozdnogospodarskih načrtih. Po vrstah sečnje je bilo največ negovalnega poseka (54 %), sledita sanitarni posek (28 %) in posek oslabelega drevja (14 %).

V letu 2020 so bila v gozdovih vseh lastništev skupno opravljena negovalna dela na površini 5.590 hektarjev, kar je opazno več kot v predhodnem letu (leta 2019: 4.298 ha). Glede na letni program vlaganj v gozdove je to 50 % negovalnih del, glede na načrtovano nego v gozdnogospodarskih načrtih pa 42 %.

V letu 2020 je bilo zgrajenih 14,6 km gozdnih cest, kar je 5,3 km več kot v letu 2019. Skupna dolžina gozdnih cest tako znaša 12.223 km; za njihovo vzdrževanje je bilo v letu 2020 iz vseh razpoložljivih virov porabljenih 6,56 milijona EUR, kar je za 17 % več kot v letu prej. Najpomembnejši vir za vzdrževanje gozdnih cest so pristojbine lastnikov gozdov, temu pa sledijo proračunska sredstva države, občin in SiDG. V letu 2020 je bilo zgrajenih oziroma pripravljenih (brez rekonstrukcij) tudi skupaj 404 km gozdnih vlak (7 % več kot leta 2019), od tega 290 km v zasebnih gozdovih in 114 km v državnih gozdovih.

Manjši obseg sanitarnega poseka zaradi naravnih motenj v gozdovih je v letu 2020 vplival na zmanjšanje obsega proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov (–16 %). Znašal je 3,99 milijona m³ in je bil na najnižji ravni od leta 2014. V Sloveniji največ okroglega lesa predelajo podjetja v industriji žaganega lesa in furnirja (nad 1,6 mio m³ v letu 2020), sledijo industrije lesnih kompozitov, mehanske celuloze in kemikalij, ki so skupno predelale nekaj manj kot pol milijona m³ (–15 % v primerjavi z letom prej). Velik porabnik okroglega lesa so gospodinjstva, ki letno porabijo nad 1 milijon m³ lesa za kurjavo, vendar pa del tega izvira tudi iz negozdnih virov. Poraba drv v gospodinjstvih za proizvodnjo energije se od leta 2016 zmanjšuje, tudi zaradi milejših zim.

Celoten izvoz okroglega lesa se je v letu 2020 zmanjšal četrto leto zapored in je bil na ravni leta 2013. Znašal je 1,6 milijona m³, kar je 19 % manj kot v predhodnem letu. Pri tem se je izvoz okroglega industrijskega lesa iglavcev glede na leto prej zmanjšal za 30 %, izvoz okroglega industrijskega lesa listavcev pa za 2 %. Izvoz hlodovine iglavcev za žago in furnir se je zmanjšal za skoraj tretjino in je znašal 0,5 milijona m³. Nekoliko se je povečal le izvoz lesa za kurjavo (za 2 %). Glavni smeri izvoza gozdnih lesnih sortimentov sta Avstrija (40 %) in Italija (40 %). V Avstrijo se večinoma izvažata hlodovina iglavcev, v Italijo pa okrogli industrijski les listavcev in les slabše kakovosti listavcev.

Podatki o odstrelu in izgubah v letu 2020 kažejo, da se je ponovno zmanjšal odvzem srnjadi (–2 %), ki pa številčno ostaja še vedno visok. Zmanjšal se je tudi odvzem divjega prašiča (–19 %). Malenkostno pa se je povečal odvzem jelenjadi (+1 %), ki je bil drugi največji v zadnjih desetih letih. Manjši kot v predhodnem letu je bil odvzem pri medvedu, volku in risu. Vrednost škode, ki jo povzročata rastlinojeda divjad in prašič, precej niha in se je v letu 2020 zmanjšala.

V letu 2020 je bilo v gozdarstvu in lovstvu za redno financiranje in sofinanciranje nalog, ki jih določa Zakon o gozdovih, porabljenih 27,5 milijona EUR, kar je v primerjavi z letom 2019 nekoliko več (+5,0 %). Skupaj z nalogami, ki jih določa Zakon o gospodarjenju z gozdovi v lasti RS, pa je bilo porabljenih 39,6 milijona EUR, kar je dobro petino manj kot v predhodnem letu.

1 STANJE V KMETIJSTVU

1.1 Makroekonomsko okolje in mesto kmetijstva v gospodarstvu

Leto 2020 je izrazito zaznamovala epidemija covida-19. Če smo v Sloveniji še v letu 2019 beležili gospodarsko rast (realno 3,2 %), so v letu 2020 strogi zaježitveni ukrepi močno prizadeli gospodarsko aktivnost (UMAR, 2021). Ta je najbolj padla v drugem četrtletju leta, ko je bilo zaustavljeno poslovanje nenujnih storitvenih dejavnosti in oteženo delovanje industrije. Realno je padec BDP v letu 2020 znašal 5,5 %, je pa bil padec BDP v primerjavi z upadom v EU–27 manj izrazit (realno –6,1 %). Močno so ga ublažili številni paketi ukrepov za pomoč prebivalstvu in gospodarstvu, sprejeti za omilitev negativnih posledic epidemije.

H krčenju gospodarstva je prispevala manjša zasebna potrošnja (realno za –9,7 %), predvsem zaradi velike negotovosti in zmanjšanega obsega delovanja storitev in trgovine z nenujnimi dobrinami v prvem in drugem valu epidemije. Nasprotno se je državna potrošnja nekoliko okrepila glede na leto 2019 (realno za 1,8 %), najbolj zaradi povečanja zaposlenosti v sektorju država in izdatkov, povezanih z obvladovanjem epidemije. V letu 2020 se je zmanjšal tudi obseg bruto investicij v osnovna sredstva (–4,1 %), predvsem v opremo in stroje, ter tako prispeval k zmanjšani gospodarski aktivnosti. Prav tako sta se močno zmanjšala izvoz (–8,7 %) ter uvoz (–10,2 %) proizvodov in storitev, zlasti kot posledica padca svetovne trgovine in vzpostavitve omejitev za zaježitev covida-19 na mednarodni ravni (UMAR, 2021).

Preglednica 1: Pregled gospodarskih gibanj; 2015–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Prebivalstvo (000; 1. 7.)	2.063	2.064	2.066	2.070	2.089	2.100
Realne stopnje rasti BDP (%)	2,2	3,2	4,8	4,4	3,2	–5,5
BDP (mio EUR)	38.853	40.443	43.009	45.863	48.393	46.297
Dodana vrednost po dejavnostih (mio EUR)	33.592	35.030	37.372	39.946	42.343	40.851
Struktura dodane vrednosti: – kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A) (%)	2,4	2,3	2,1	2,6	2,3	2,3
– industrija (B, C, D, E) (%)	27,0	27,1	27,3	26,7	27,0	26,7
– gradbeništvo (F) (%)	5,4	5,2	5,4	5,7	6,0	6,3
– storitve (G do U) (%)	65,2	65,4	65,3	65,0	64,7	64,7
Zaposlenost (000)	944	961	990	1.021	1.047	1.037
Struktura zaposlenosti: – kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A) (%)	8,0	7,7	7,4	7,2	7,0	6,9
– industrija (B, C, D, E) (%)	22,7	22,8	22,9	23,1	23,1	22,8
– gradbeništvo (F) (%)	6,6	6,5	6,4	6,6	7,1	7,2
– storitve (G do U) (%)	62,7	63,0	63,3	63,1	62,9	63,1
BDP na prebivalca (EUR)	18.830	19.589	20.819	22.135	23.165	22.014
BDP na prebivalca po kupni moči (SKM; EUR)	22.700	23.600	25.100	26.400	27.700	26.400
BDP na prebivalca po kupni moči (SKM EU–28 = 100; %)	83	84	86	87	89	89
Izdatki za hrano, pijačo in tobak v končni porabi gospodinjstev (%)	20,4	20,0	19,5	18,9	18,4	:
Brezposelnost po anketi (%)	9,0	8,0	6,6	5,1	4,5	5,0
Registrirana brezposelnost (%)	12,3	11,2	9,5	8,2	7,7	8,7
Inflacija v povprečju leta (%)	–0,5	–0,1	1,4	1,7	1,6	–0,1
Izvoz blaga (mio EUR)	23.940	24.971	28.265	30.858	33.548	32.892
Uvoz blaga (mio EUR)	23.305	24.112	27.606	30.706	34.082	32.023
Saldo menjave proizvodov s tujino (mio EUR)	635	859	659	152	–534	869
Saldo tekočega računa plačilne bilance (% BDP)*	3,8	4,8	6,2	5,8	5,6	7,1
Javnofinančni saldo (% BDP)	–3,2	–1,6	–0,7	1,2	0,5	–7,7

: ni podatka

* Podatki plačilne bilance so bili julija 2019 revidirani za obdobje 2009–2018, zaradi česar so se spremenili celotna serija tega podatka in izračuni, ki ta podatek vsebujejo.

Vir: SURS, UMAR, Eurostat (SKM), Banka Slovenije (saldo tekočega računa plačilne bilance), MF (javnofinančni saldo), ZRSZ (registrirana brezposelnost), preračuni KIS

Epidemija covida-19 je vplivala tudi na razmere na trgu dela. Leta 2019 je zaposlenost realno zrasla za 2,5 % in je bila ob koncu leta zgodovinsko visoka, v letu 2020 pa se je realno zmanjšala za 1 %. Stopnja registrirane brezposelnosti se je tako povišala s 7,7 % v letu 2019 na 8,7 % v letu 2020, stopnja anketne brezposelnosti pa se je povišala za 0,5 odstotne točke na 5 %. Najbolj so se poslabšale razmere na trgu dela v sektorju gostinstva in trgovine, zaposlenost v izvozno usmerjenih dejavnostih in gradbeništvu pa je v drugi polovici leta okrevala. Zaposlenost v javnem sektorju je bila okrepljena predvsem zaradi povečanih potreb po zdravstvenih delavcih.

Kljub zmanjšani gospodarski aktivnosti se je statistično izkazana povprečna bruto plača v letu 2020 nominalno povečala za 5,8 % (zasebni sektor: 4,4 %; javni sektor: 7,8 %), kar je predvsem posledica metodologije izračuna povprečne bruto plače¹ in tudi posledica izplačil dodatkov za delo v kriznih razmerah v povezavi z interventnimi ukrepi ohranjanja delovnih mest. Realno se je povprečna bruto plača zvišala za 5,9 % (zasebni sektor: 4,5 %; javni sektor: 7,9 %) (UMAR, 2021).

V letu 2020 je bila inflacija, v primerjavi z letom 2019, negativna. Deflacija je v povprečju leta 2020 znašala -0,1 % (leta 2019: 1,6 %), na letni ravni pa je bila -1,1-odstotna. Na znižanje cen življenjskih potrebščin je vplivala predvsem pocenitev nafte in električne energije. Cene hrane so se po izbruhu epidemije sicer močno zvišale, vendar so v drugem valu epidemije padle, predvsem kot posledica manjšega kopičenja zalog v gospodinjstvih in manjšega povpraševanja zaradi popolnega ali delnega zaprtja šol, gostinskih obratov, hotelov ipd. (UMAR, 2021).

Po podatkih nacionalnih računov je kmetijstvo skupaj z gozdarstvom, lovstvom in ribištvm leta 2020 k skupni ustvarjeni dodani vrednosti prispevalo 2,3 %, kar je enako kot v letu 2019. Delež zaposlenosti v kmetijstvu, gozdarstvu, lovstvu in ribištvm v skupni zaposlenosti je znašal 6,9 % ter je glede na predhodna leta še nekoliko upadel (leta 2018: 7,2 %, leta 2019: 7,0 %).

¹ V izračun plač se po statistiki šteje le del, ki ga plača delodajalec, in ne tudi del, ki ga plača država. Napotitev precejšnjega števila zaposlenih na začasno čakanje na delo in uporaba delnega subvencioniranja polnega delovnega časa sta vplivali na zmanjšanje mase plač, izplačanih v breme delodajalca, in na zmanjšanje števila zaposlenih oseb, ki so prejele plačo. Ob vračanju zaposlenih na delo in odsotnosti izplačevanja izrednih dodatkov se pričakuje, da se bo medletna rast plač v prihodnjih mesecih zniževala (več informacij na UMAR, 2020).

1.2 Struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji

Konec marca 2021 so bili objavljeni prvi začasni podatki popisa kmetijstva 2020, in sicer o rabi kmetijskih zemljišč in živinoreji na kmetijskih gospodarstvih (KMG) v Sloveniji.

1.2.1 Število kmetijskih gospodarstev in raba zemljišč

Po začnih podatkih popisa kmetijstva se je v Sloveniji v letu 2020 s kmetijsko dejavnostjo skupaj ukvarjalo 67.927 KMG. V primerjavi s popisom, ki je bil izveden leta 2010, se je število KMG zmanjšalo za 9 % (za 6.719 KMG), medtem ko jih je bilo v primerjavi z letom 2000 manj za 21 % (za 18.540 KMG). Od teh jih je 67.116 obdelovalo kmetijska zemljišča v uporabi (KZU). Glede na rabo kmetijskih zemljišč se je število KMG zmanjšalo pri vseh vrstah rabe. Tako se je v primerjavi z letom 2000 število KMG s trajnimi nasadi skoraj prepolovilo (–43 %), število kmetijskih gospodarstev pri drugih vrstah rabe pa se je zmanjšalo za okoli četrtno.

Preglednica 2: Število KMG in površina KZU po vrstah rabe; 2000, 2010 in 2020

	Število KMG			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Površina rabe (ha)			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10
	2000	2010	2020*			2000	2010	2020*		
Površina KZU	86.423	74.455	67.116	77,7	90,1	485.879	474.432	474.196	97,6	100,0
Njive	80.858	63.272	57.561	71,2	91,0	170.571	170.144	176.092	103,2	103,5
Trajni nasadi	58.050	39.400	33.321	57,4	84,6	29.900	26.800	26.969	90,2	100,6
Trajni travniki in pašniki**	74.230	61.949	58.812	79,2	94,9	285.410	277.492	271.136	95,0	97,7

* Začasni podatki.

** Skupni pašniki niso vključeni.

Vir: SURS

V letu 2020 so kmetijska gospodarstva uporabljala nekaj več kot 474 tisoč hektarjev KZU. V primerjavi s podatki iz leta 2000 so se vse površine KZU zmanjšale za okoli 12 tisoč hektarjev oziroma za dobra 2 %. Površina se je zmanjšala pri vseh vrstah rabe zemljišč z izjemo njiv, ki jih je v primerjavi z letom 2000 za 5,5 tisoč hektarjev več (+3 %). Površine trajnih nasadov so se v zadnjih dvajsetih letih zmanjšale za 10 %, površine trajnega travinja pa za 5 %.

Okvir 1: Struktura kmetijskih gospodarstev

Popis KMG je statistično raziskovanje, s katerim se zbirajo osnovni podatki o stanju in razvojnih trendih na področju kmetijstva in ki ga izvaja Statistični urad Republike Slovenije (SURS). Vsakih deset let se opravi popis vseh gospodarstev, v vmesnih, zakonsko določenih rokih, pa se izvajajo vzorčna raziskovanja.

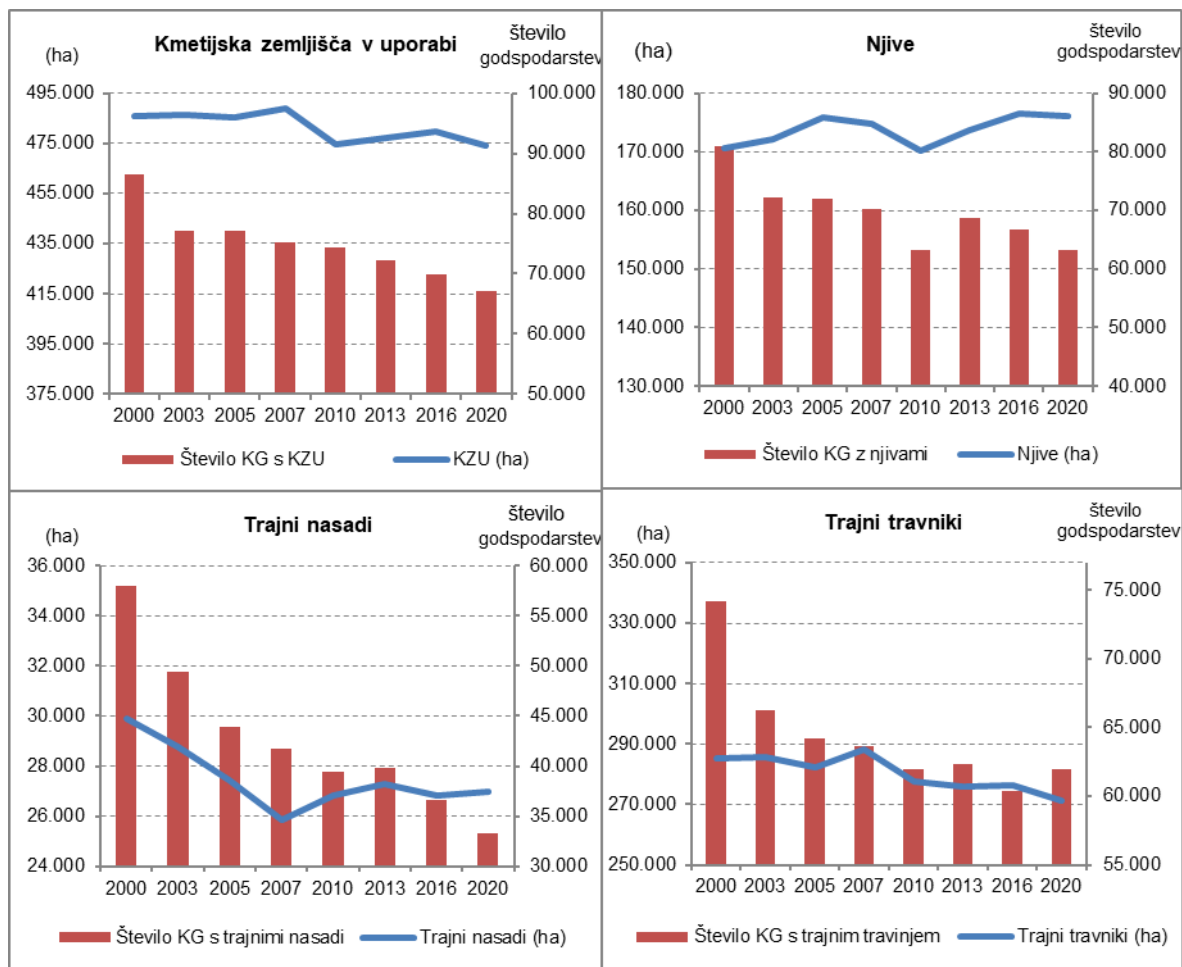
V raziskovanje strukture KMG so vključena vsa tista kmetijska gospodarstva, ki imajo:

- najmanj 1 ha kmetijskih zemljišč, ali
- najmanj 10 arov kmetijskih zemljišč in 90 arov gozda, ali
- najmanj 30 arov vinogradov in/ali sadovnjakov, ali
- redijo 2 ali več glav velike živine (GVŽ), ali
- imajo od 15 do 30 arov vinogradov in redijo od 1 do 2 GVŽ, ali
- imajo več kot 50 panjev čebel, ali
- pridelujejo vrtnine, zelišča, gojene gobe, cvetje in okrasne rastline za prodajo.

Poleg podatkov, zbranih na terenu, so bili neposredno uporabljeni tudi podatki iz upravnih virov oziroma različnih registrov (register KMG, centralni register goveda, centralni register čebelnjakov, register pridelovalcev grozdja in vina), evidenc pri MKGP (evidenca ekoloških pridelovalcev in predelovalcev, evidenca dopolnilnih dejavnosti) ter vlog za neposredna plačila v kmetijstvu (podatki o posejanih površinah).

V strukturi kmetijskih zemljišč v uporabi trajni travniki in pašniki še vedno predstavljajo več kot polovico vseh KZU (57 %), temu sledijo njive (37 %) in trajni nasadi (skoraj 6 %). Od leta 2000 se ti deleži niso bistveno spremenili.

Slika 1: Število KMG in površina KZU po vrstah rabe KZU; 2000–2020

Opomba: Začasni podatki za leto 2020.

Vir: SURS, preračuni KIS

Nekoliko drugačno sliko glede procesa koncentracije razkriva podrobnejša analiza celotnega obdobja med popisoma 2000 in 2020. Če upoštevamo tudi rezultate vzorčnih popisov v vmesnem obdobju podatki kažejo, da se je število KMG močno zmanjšalo predvsem v obdobju med letoma 2000 in 2003 ter v obdobju po letu 2010.

Medtem ko je zmanjšanje števila KMG v obdobju med letoma 2000 in 2003 značilno za vse vrste rabe, se je med letoma 2010 in 2020 izrazito zmanjšalo predvsem število kmetijskih gospodarstev, ki gojijo trajne nasade (–15 %). Število KMG, ki imajo njive in trajne travnike, se je v omenjenem obdobju zmanjšalo manj intenzivno (med 5 % in 9 %).

Skupna površina KZU, s katerimi gospodarijo popisana gospodarstva, je v obdobju 2000–2007 ostala na enaki ravni. Do zmanjšanja skupne površine KZU je prišlo šele v obdobju 2007–2010, in to predvsem zaradi zmanjšanja površin trajnega travinja (–3 %). Ob popisu v letu 2010 se je površina KZU zmanjšala za okoli 11 tisoč hektarov in se do leta 2020 ni bistveno spremenila. V okviru posameznih rab so se ob popisu leta 2020 povečale površine njiv (+3 %) in trajnih nasadov (+1 %).

Ker se je število KMG v obdobju 2000–2020 zmanjšalo bolj kot površina KZU, se je povprečna velikost KMG povečala, in sicer s 5,6 hektarja v letu 2000 na 7,1 hektarja v letu 2020 (+26 %). Z vidika posameznih vrst rabe se je na eno gospodarstvo najbolj povečala povprečna površina trajnih nasadov (+57 %), sledi jim povprečna površina njiv (+45 %), najmanj pa se je povečala povprečna površina trajnega travinja (+20 %).

Preglednica 3: Povprečna površina kmetijskih zemljišč na kmetijsko gospodarstvo; 2000, 2010 in 2020

	Povprečje (ha/KMG)			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10
	2000	2010	2020*		
Kmetijska zemljišča v uporabi	5,6	6,4	7,1	125,7	110,9
Njive	2,1	2,7	3,1	145,0	113,8
Trajni nasadi	0,5	0,7	0,8	157,1	119,0
Trajni travniki in pašniki**	3,8	4,5	4,6	119,9	102,9

* Začasni podatki.

** Skupni pašniki niso vključeni.

Vir: SURS

Da se proces koncentracije v zmernem obsegu nadaljuje, kažejo tudi spremembe velikostne strukture KMG. Vedno bolj se namreč povečuje število KMG v velikostnem razredu nad 20 hektarjev KZU; v strukturi v letu 2020 predstavljajo 5,6 % vseh KMG v tem razredu (leta 2000: 2,1 %, leta 2010: 4,4 %). Tako se je število gospodarstev, ki imajo v uporabi nad 20 hektarov KZU, v primerjavi z letom 2000 več kot podvojilo, nasprotno pa se je število KMG v manjših velikostnih razredih zmanjšalo za okoli četrtno.

Preglednica 4: Število KMG po velikostnih razredih KZU; 2000, 2010 in 2020

	Število KMG			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Struktura (%)		
	2000	2010	2020*			2000	2010	2020
Brez KZU	44	191	810	1.840,9	424,1	0,1	0,3	1,2
Do 3 ha KZU	35.254	30.603	26.093	74,0	85,3	40,8	41,0	38,4
Od 3 do 20 ha KZU	49.353	40.564	37.219	75,4	91,8	57,1	54,3	54,8
Nad 20 ha KZU	1.816	3.288	3.805	209,5	115,7	2,1	4,4	5,6
Skupaj	86.467	74.646	67.927	78,6	91,0	100,0	100,0	100,0

* Začasni podatki.

Vir: SURS

Podoben trend je značilen tudi za površino KZU, ki jo v posameznem velikostnem razredu obdelujejo kmetijska gospodarstva. V velikostnem razredu nad 20 hektarov KZU so tako v letu 2020 KMG obdelovala nekaj več kot 161 tisoč hektarov, kar je skoraj dvakrat več kot v letu 2000, medtem ko se je površina KZU v manjših velikostnih razredih zmanjšala za okoli četrtno.

Preglednica 5: Kmetijska zemljišča v uporabi, po velikostnih razredih; 2000, 2010 in 2020

	KZU (ha)			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Struktura (%)		
	2000	2010	2020*			2000	2010	2020
Do 3 ha KZU	56.636	47.035	42.742	75,5	90,9	11,7	9,9	9,0
Od 3 do 20 ha KZU	347.216	290.460	270.024	77,8	93,0	71,5	61,2	56,9
Nad 20 ha KZU	82.026	136.939	161.430	196,8	117,9	16,9	28,9	34,0
Skupaj	485.879	474.432	474.196	97,6	99,9	100,0	100,0	100,0

* Začasni podatki.

Vir: SURS

1.2.2 Živinoreja

Po začasnih podatkih popisa kmetijstva se je v Sloveniji v letu 2020 z živinorejo ukvarjalo 44.974 KMG, kar je za 32.478 oziroma 42 % manj kot leta 2000. Ta gospodarstva so v času popisa redila 408.638 glav velike živine (GVŽ), kar je 13 % manj kot leta 2000. Število KMG se je zmanjšalo pri vseh vrstah živali, z izjemo gospodarstev z ovci, ki jih je bilo 16 % več kot leta 2000. V primerjavi z letom 2000 se je najbolj zmanjšalo število kmetijskih gospodarstev, ki redijo prašiče (–73 %), sledijo jim gospodarstva, ki redijo perutnino (–54 %) in govedo (–49 %).

Zanimivi so trendi pri številu živali, ki jih redijo kmetijska gospodarstva. V primerjavi z letom 2000 je največji padec opazen pri prašičih (–61 %), mnogo manj izrazito pa je zmanjšanje števila govedi in koz (okoli 5 %). Nasprotno se je v obravnavanem obdobju povečalo število ovac (+19 %) in perutnine (+5 %).

Preglednica 6: Število KMG z živino in število živine; 2000, 2010 in 2020

	KMG			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Število živali			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10
	2000	2010	2020*			2000	2010	2020*		
KMG z živino (GVŽ)	77.452	58.648	44.974	58,1	76,7	470.498	421.553	408.683	86,9	96,9
KMG z govedom	56.097	36.119	28.485	50,8	78,9	499.546	472.333	476.382	95,4	100,9
KMG s prašiči	44.623	26.441	12.198	27,3	46,1	601.953	382.031	235.473	39,1	61,6
KMG s perutnino**	58.929	36.240	27.015	45,8	74,5	6.731,0	4.901,0	7.042,5	104,6	143,7
KMG z ovci	4.330	6.181	5.016	115,8	81,2	96.027	137.737	114.365	119,1	83,0
KMG s kozami	4.775	4.214	3.374	70,7	80,1	29.385	34.864	27.385	93,2	78,5

* Začasni podatki.

** Število živali v 000.

Vir: SURS

Leta 2020 so živinorejska gospodarstva v povprečju redila 9,1 glave velike živine (GVŽ), kar je 3 GVŽ več kot leta 2000. Proces koncentracije v živinoreji je opazen pri vseh vrstah živine, izrazitejši in najbolj enakomeren pa je v govedoreji. Gospodarstva z govedom so leta 2020 v povprečju redila 16,7 glave goveda, kar je 7,8 glave več kot leta 2000. Pri prašičih se je v obravnavanem obdobju povprečno število prašičev na gospodarstvo povečalo za skoraj 6, oziroma za 43 %. Več kot podvojilo (+128 %) se je tudi povprečno število kljunov na kmetijskih gospodarstvih s perutnino. Povprečno število koz na gospodarstvu se je v povprečju povečalo za dve kozi, medtem ko se povprečno število ovac ni bistveno spremenilo.

Preglednica 7: Povprečno število živali na živinorejskih gospodarstvih; 2000, 2010 in 2020

	Povprečno število živali na KMG			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10
	2000	2010	2020*		
Govedo	8,9	13,1	16,7	187,8	127,9
Prašiči	13,5	14,4	19,3	143,1	133,6
Perutnina	114,2	135,2	260,7	228,2	192,8
Ovce	22,2	22,3	22,8	102,8	102,3
Koze	6,2	8,3	8,1	131,9	98,1
Gospodarstva z živino (v GVŽ)	6,1	7,2	9,1	149,6	126,4

* Začasni podatki.

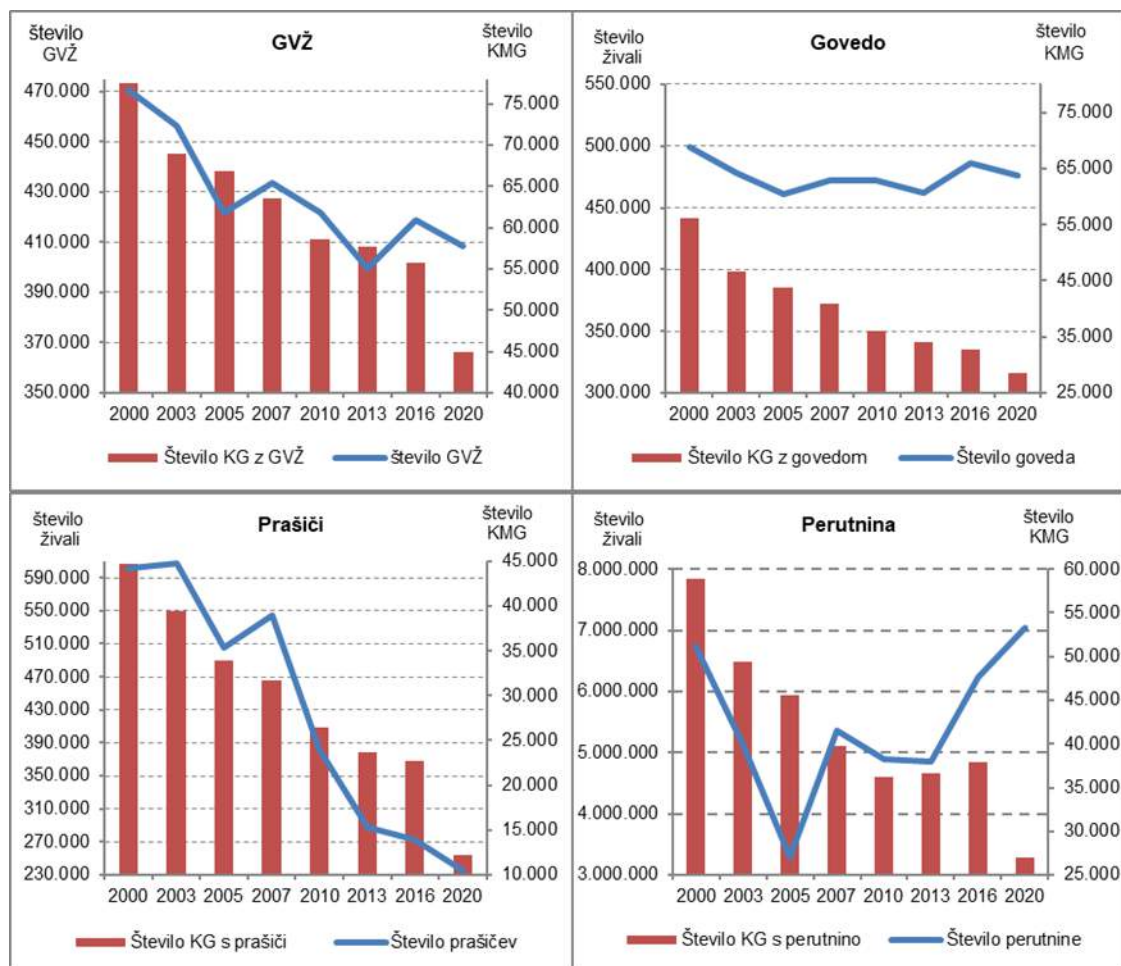
Vir: SURS

Zanimivo je, da od leta 2000 procesi koncentracije števila živine na gospodarstvih potekajo nekoliko hitreje kot procesi koncentracije KZU. Povprečno število živali na KMG se je v obdobju 2000–2020 (razen leta 2013) povečevalo dokaj enakomerno. Podrobnejša analiza celotnega obdobja med popisoma 2000 in 2020 kaže, da se je število živinorejskih gospodarstev močno

zmanjšalo predvsem v obdobju med letoma 2000 in 2003, med letoma 2003 in 2016 se je nadaljevalo enakomerno zmanjševanje, v letu 2020 pa je spet sledil izrazit padec (–19 %).

Manj izrazito in bolj enakomerno je bilo padanje števila GVŽ. Največji padec se je zgodil med letoma 2000 in 2005, ko se je število GVŽ zmanjšalo za skoraj 49.000 (–10 %), pozneje se je število GVŽ gibalo med 433 tisoč v letu 2007 in 409 tisoč v letu 2020.

Slika 2: Število živinorejskih KMG in število živali; 2000–2020

Opomba: Začasni podatki za leto 2020.

Vir: SURS, preračuni KIS

Govedoreja ostaja najpomembnejša proizvodna usmeritev slovenskega kmetijstva. V letu 2020 se je v Sloveniji z rejo govedi ukvarjalo nekaj več kot 28 tisoč KMG, kar predstavlja 42 % vseh KMG v Sloveniji. Število govedorejskih kmetij se je v obdobju 2000–2020 enakomerno zmanjševalo in se je leta 2020 praktično prepolovilo (–49 %). Zanimivo je, da se velikost črede po padcu med letoma 2000 in 2005 v istem obdobju celo nekoliko povečala.

Strukturne spremembe se nadaljujejo tudi v prašičereji. V letu 2020 se je s to panogo ukvarjalo nekaj več kot 12 tisoč KMG, kar je več kot 32 tisoč KMG manj kot leta 2000. Število prašičerejskih kmetij se je v obdobju 2000–2013 precej enakomerno zmanjševalo, po manjšem upadu v letu 2016, pa se je njihovo število v letu 2020 zmanjšalo za več kot 10 tisoč. Nekoliko manjši (–61 %) je bil padec števila prašičev, ki jih ta gospodarstva redijo. Od leta 2003, ko so redila 608 tisoč prašičev, se je število z izjemo leta 2007 strmo zmanjševalo in v letu 2020 doseglo 235 tisoč, kar je najmanj v zadnjih dvajsetih letih.

Proces koncentracije se nadaljuje tudi v perutninarstvu. V letu 2020 je perutnino redilo nekaj več kot 27.000 KMG, kar je več kot polovica manj kot leta 2000. Ta KMG so skupaj redila 7 milijonov kljunov, kar je za 5 % več kot leta 2000. Število KMG s perutnino se je v obdobju 2000–2010 zmanjšalo za skoraj 40 %. V obdobju med letoma 2010 in 2016 se je število celo nekoliko povečalo, temu pa je v letu 2020 sledil strm padec (–29 %). Podatki kažejo, da se je v letu 2020 povprečno število kljunov v primerjavi z letom 2000 močno povečalo (+128 %), kar pomeni, da se proces koncentracije nadaljuje predvsem zaradi povečanja tržno usmerjenih rej in opuščanja samooskrbnih načinov reje.

Velikostna struktura živinorejskih gospodarstev se je leta 2020 v primerjavi s popisom iz leta 2000 precej izboljšala. Tudi tukaj se je prag, nad katerim se absolutno in relativno število KMG še vedno povečuje, premaknil v velikostne razrede nad 20 GVŽ. Število KMG, ki redijo več kot 20 GVŽ, se je med letoma 2000 in 2020 povečalo za 27 %, nasprotno pa se je število KMG v manjših velikostnih razredih skoraj prepolovilo.

Preglednica 8: Število KMG po velikostnih razredih GVŽ; 2000, 2010 in 2020

	Število KMG			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Struktura (%)		
	2000	2010	2020*			2000	2010	2020
Brez GVŽ	9.015	15.998	22.953	254,6	143,5	10,4	21,4	33,8
Do 3 GVŽ	38.663	29.138	20.334	52,6	69,8	44,7	39,0	29,9
Od 3 do 20 GVŽ	35.092	24.971	19.928	56,8	79,8	40,6	33,5	29,3
Nad 20 GVŽ	3.697	4.539	4.712	127,5	103,8	4,3	6,1	6,9
Skupaj	86.467	74.646	67.927	78,6	91,0	100,0	100,0	100,0

* Začasni podatki.

Vir: SURS

Podoben trend je značilen tudi za število GVŽ v posameznih velikostnih razredih. Živinorejska gospodarstva v velikostnem razredu nad 20 GVŽ so v letu 2020 redila nekaj manj kot 228 tisoč GVŽ, kar je 17 % več, kot v letu 2010, medtem ko se je število GVŽ v najmanjših velikostnih razredih (do 3 GVŽ) zmanjšalo za tretjino. Gospodarstva v največjih velikostnih razredih (nad 20 GVŽ) so v letu 2020 redila 56 % vseh GVŽ, kar je 22 odstotnih točk več kot leta 2000.

Preglednica 9: Glave velike živine po velikostnih razredih GVŽ; 2000, 2010 in 2020

	Število GVŽ			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Struktura (%)		
	2000	2010	2020*			2000	2010	2020
Do 3 GVŽ	46.167	31.233	21.832	47,3	69,9	9,8	7,4	5,3
Od 3 do 20 GVŽ	263.834	196.311	159.042	60,3	81,0	56,1	46,6	38,9
nad 20 GVŽ	160.497	194.008	227.809	141,9	117,4	34,1	46,0	55,7
Skupaj	470.498	421.552	408.683	86,9	96,9	100,0	100,0	100,0

* Začasni podatki.

Vir: SURS

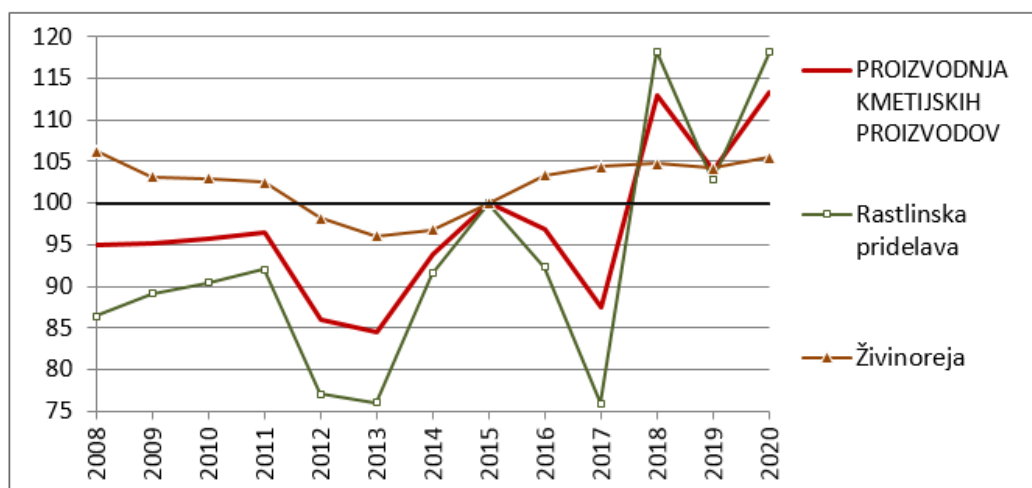
Podatki kažejo, da so procesi koncentracije pri živinorejskih gospodarstvih nekoliko živahnejši kot pri ostalih kmetijskih gospodarstvih. Povprečno število živali na gospodarstvo se je povečevalo dokaj enakomerno v celotnem medpopisnem obdobju, velikostna struktura pa se izboljševala predvsem zaradi rasti števila gospodarstev v večjih velikostnih razredih. Ob tem pa je skrb vzbujajoče, da je pri večini proizvodnih usmeritev, še najbolj izrazito pa v prašičereji, proces opuščanja proizvodnje hitrejši od procesa koncentracije in specializacije na večjih gospodarstvih, kar se posledično kaže z zmanjševanjem skupnega števila živali.

1.3 Obseg kmetijske proizvodnje

Spremenljive vremenske razmere in ekstremni vremenski dogodki so tudi leta 2020 zaznamovali rastlinsko pridelavo. Zaradi sušnih razmer jeseni 2019 in slabe založenosti tal z vodo so imeli mnogi pridelovalci težave s pravočasno setvijo ozimnega žita. V mesecih meteorološke zime so bile temperature nadpovprečne, z vmesnimi hladnimi obdobji ter podpovprečnimi padavinami v mesecu februarju in marcu. Vegetacijsko obdobje se je začelo prej kot običajno, zaradi pomanjkanja padavin je bila vodna bilanca v primanjkljaju. Drugo polovico marca je po obdobju nadpovprečnih temperatur zaznamovala močna pozeba, sledile se še pozebe v zadnjih dneh meseca in v prvi polovici aprila. Najbolj poškodovano je bilo sadno drevje (breskve in marelice), škoda je močno prizadela tudi vinsko trto in (pre)zgodaj posejane zelenjadnice. Konec aprila so se tla ponovno ogrela in bila primerna za setev koruze in drugih spomladanskih poljščin. V maju so bile temperature podpovprečne, količina padavin pa je bila časovno in tudi po regijah Slovenije neenakomerno razporejena. Pogoste padavine v juniju so ovirale košnjo trave, zaradi nizkih temperatur je bilo ovirano tudi zorenje pšenice in ječmena. Julij in avgust sta bila nadpovprečno topla in z nadpovprečnimi padavinami, kar je lahko oteževalo žetev pšenice, ponekod so se pojavila tudi neurja s točo, ki so povzročila škodo na kmetijskih pridelkih. Vegetacijsko obdobje se je zaključilo z nadpovprečno toplim septembrom, ugodnim za zaključek zorenja grozdja in za trgategv. Na začetku rastne dobe je bila vodna bilanca negativna, zaradi obilnih padavin v juniju pa se je izboljšala. Ob koncu rastne dobe je bila povsod po državi vodna bilanca pozitivna, kar je posledica obilnih padavin ob koncu septembra (ARSO, 2019; 2020).

Po začasni podatkih ekonomskih računov za kmetijstvo za leto 2020 (SURS, druga ocena) je bila v primerjavi s predhodnim letom rastlinska pridelava občutno večja, in sicer za približno 15 %, obseg živinorejske proizvodnje pa se je tudi nekoliko povečal v primerjavi z letom prej (+1 %). Skupni obseg proizvodnje kmetijskih proizvodov je bil v primerjavi z letom 2019 večji za skoraj desetino, v primerjavi s povprečjem zadnjih pet let pa večji za okoli 13 %.

Slika 3: Indeksi proizvodnje kmetijskih proizvodov (2015 = 100); 2008–2020

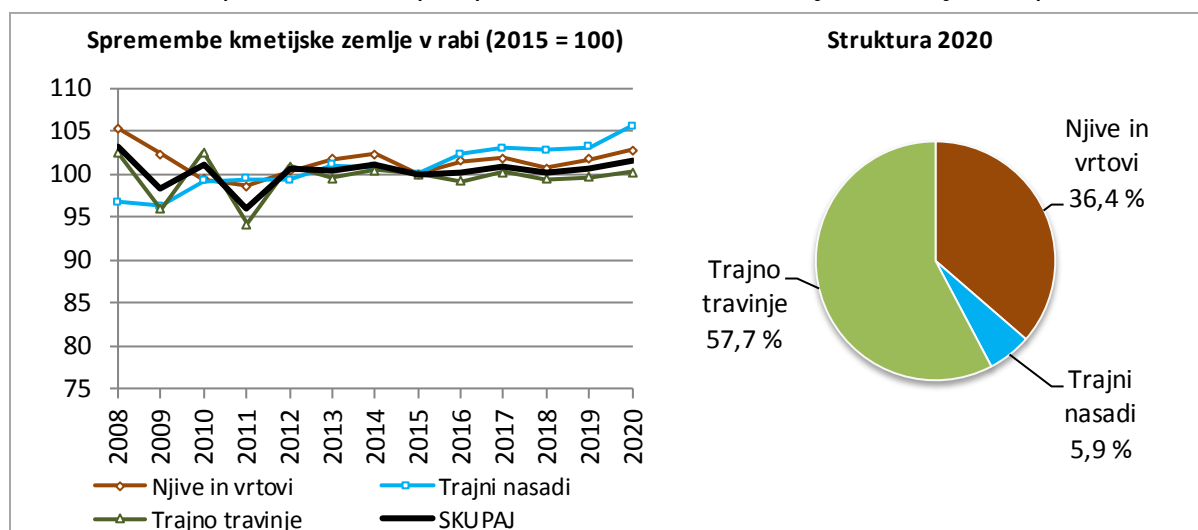
Vir: SURS (2020, druga ocena: začasni podatki), preračuni KIS

Zaradi občutnega povečanja obsega pridelave v letu 2020 v primerjavi s predhodnim letom (zelo dobre letine sadja, žit, krompirja, večja pridelava oljnic) se je prispevek rastlinske pridelave k bruto vrednosti kmetijske proizvodnje povečal za 2 odstotni točki, in sicer na 57 %.

Površina kmetijskih zemljišč v uporabi kmetijskih gospodarstev, ki se je ob precejšnjih medletnih nihanjih dolgoročno zmanjševala, se je po letu 2012 ustalila pri približno 480 tisoč hektarjih.

V letu 2020 je bilo po podatkih letne statistike rastlinske pridelave v uporabi približno 483,9 tisoč hektarjev kmetijskih zemljišč, kar je za 0,8 % več kot v predhodnem letu (479,8 tisoč ha). Površina njiv in vrtov se je povečala za 1,1 % (176,0 tisoč ha), površina travnikov in pašnikov za 0,6 % (279,3 tisoč ha) ter površina trajnih nasadov za 2,3 % (28,5 tisoč ha). Med trajnimi nasadi se je zmanjšala površina vinogradov (−1,8 %), povečala pa površina sadovnjakov (+9 %), od tega intenzivnih sadovnjakov za 1,6 %, ekstenzivnih sadovnjakov pa za 13,8 %, in oljčnikov (+3,1 %).

Slika 4: Sprememba skupne površine in struktura kmetijskih zemljišč v uporabi

Vir: SURS

Podobno kot v preteklih letih je bila tudi v letu 2020 več kot polovica njiv namenjena pridelavi žita (55 %), pri čemer prevladujejo koruza za zrnje, pšenica in ječmen, približno tretjina (32 %) pa pridelavi zelene krme, pri čemer prevladujejo silažna koruza in krmne koševine (trava, detelja, lucerna, travne, travno-deteljne in deteljno-travne mešanice). Spremembe setvene strukture so med leti razmeroma majhne. V letu 2020 so se med pomembnejšimi skupinami pridelkov v primerjavi s predhodnim letom deleži v setveni strukturi najbolj spremenili pri krmnih koševinah (manjši za 0,9 odstotne točke) in oljnicah (večji za 0,5 odstotne točke).

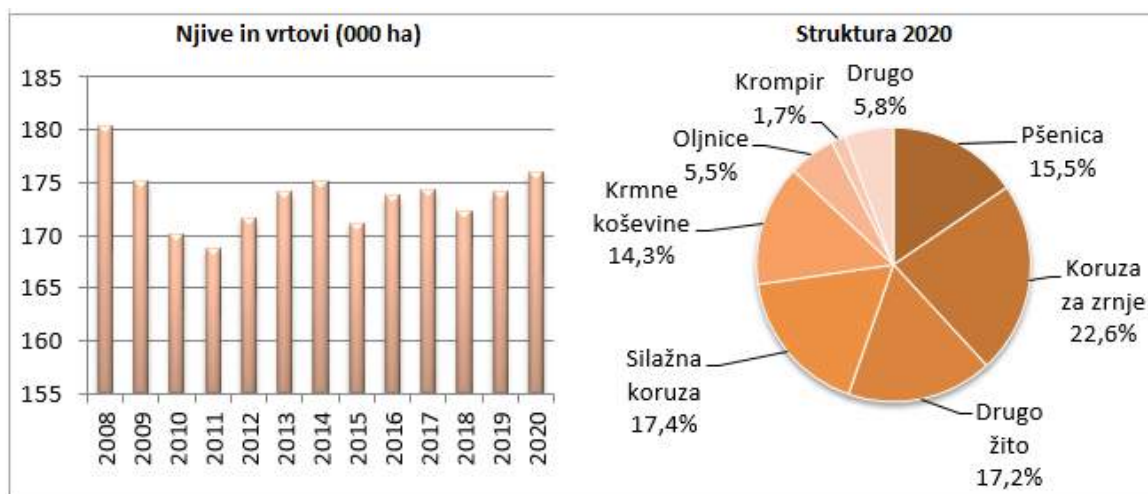
Leta 2020 je bilo več površin kot v predhodnem letu namenjenih pridelavi žita (+3 %), zelenjadnic (+11 %), krompirja (+5 %), oljnic (+12 %), zeleni krmi (+4 %) in krmnim korenovkam (+32 %), zmanjšale pa so se površine s sladkorno peso (−39 %), hmeljem (−8 %) in suhimi stročnicami (−5 %).

Leta 2020 je bilo žito pospravljeno z okoli 101 tisoč hektarov njiv (leta 2019: slabih 99 tisoč ha), pri čemer so se zmanjšale površine z ovsom (−33 %), ržjo (−30 %) in tritikalo (−3 %), površine drugih vrst žit pa so se povečale. Površin s pšenico in piro je bilo več za 2 %, koruze za zrnje za 2 %, ječmena za 5 % in drugega žita za 27 %. Površine z oljnicami so se v primerjavi s prehodnim letom povečale. Pridelavi oljnic je bilo namenjenih slabih 10 tisoč hektarjev (leta 2019: slabih 9 tisoč ha), večje so bile površine oljnih buč (+27 %), oljne ogrščice (+2 %), soje (+14 %) in sončnic (+7 %), zmanjšale pa so se površine drugih oljnic (−33 %).

Površine za pridelavo zelene krme so leta 2020 obsegale slabih 66 tisoč hektarjev (leta 2019: približno 63 tisoč ha), pri čemer je bilo več njiv namenjenih travam in travno-deteljnim

mešanicam (+12 %) in drugim enoletnim posevkom (+3 %), manj je bilo detelje in lucerne (–8 %), na ravni leta prej pa je ostala površina silažne koruze (+1 %).

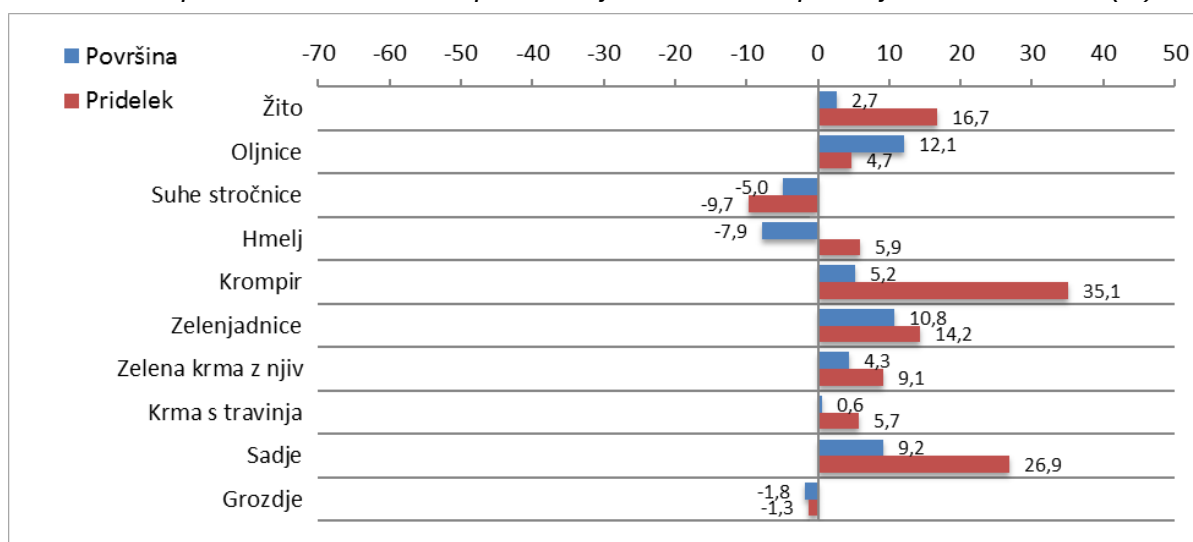
Slika 5: Skupna površina in setvena struktura njiv

Vir: SURS

Količinsko je bila letina 2020 za večino njivskih posevkov in krmo s travinja boljša od letine 2019 in večinoma nadpovprečna tudi v primerjavi z daljšim časovnim obdobjem. Hektarski pridelki so bili pri vseh pomembnejših njivskih posevkih, razen pri oljni ogrščici in suhih stročnicah, večji kot v letu prej, pri vseh vrstah žita pa celo največji ali med največjimi do zdaj. Letina je bila še posebej dobra pri pšenici (+11 %), koruzi za zrnje (+16 %), ječmenu (+13 %), tritikali (+9 %), krompirju (+28 %), oljnih bučah (+11 %), sončnicah (+20 %), hmelju (+15 %), pa tudi pri zelenjadnicah (+3 %) in zeleni krmi z njiv (+5 %). Opazno slabši pa sta bili letini oljne ogrščice (–12 %) in suhih stročnic (–5 %).

Slika 6: Sprememba v rastlinski proizvodnji v letu 2020 v primerjavi z letom 2019 (%)

Vir: SURS

Skupni pridelki so bili v letu 2020 večji pri vseh pomembnejših skupinah njivskih posevkov in tudi na trajnem travinju. Skupni pridelok žita (okoli 750 tisoč t) je bil predvsem zaradi večjih hektarskih pridelkov za 17 % večji kot leta 2019. Pridelok pšenice in pira se je povečal za 13 % (na 158 tisoč t), pridelek koruze za 19 % (okoli 430 tisoč t), za 19 % je bil večji tudi pridelek

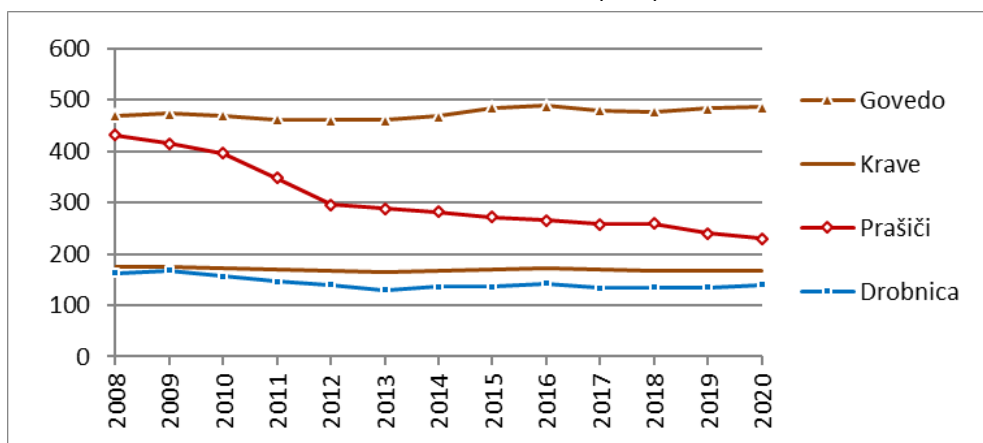
ječmena (122 tisoč t). Skupni pridelek oljnic se je predvsem zaradi večjih površin povečal na dobrih 17,6 tisoč ton (+5 %), od tega je bilo več oljnih buč (+41 %) in soje (+18 %), precej manj pa je bilo oljne ogrščice (−10 %). Večji kot v letu 2019 je bil tudi pridelek krompirja (+35 %), zelenjadnic (+14 %), hmelja (+6 %) in krmnih korenovk (+44 %), manj pa je bilo sladkorne pese (−34 %) in suhih stročnic (−10 %). Za skoraj desetino se je povečal pridelek zelene krme z njiv (+9 %) in nekoliko manj pridelek krme s trajnega travinja (+6 %). Pri večini poljščin in krmi s travinja so bili skupni pridelki v letu 2020 nad povprečjem obdobja 2015–2019, izjeme so oljne buče, soja, oves, rž in suhe stročnice.

Sadje je v letu 2020 tako v intenzivnih kot ekstenzivnih nasadih obrodilo boljše kot v letu prej. Skupni pridelek sadja je znašal okoli 113 tisoč ton, kar je 27 % več kot leta 2019 in na ravni zadnjega petletnega obdobja. V intenzivnih nasadih je bilo pridelanega 20 % več sadja kot v letu prej, v ekstenzivnih pa 49 % več. V intenzivnih nasadih je bila slaba le letina breskev in nektarin, marelic in višenj, v ekstenzivnih nasadih pa so skoraj vse sadne vrste, z izjemo jabolk, hrušk ter češpelj in sliv, obrodile slabše kot v letu prej.

Letina grozdja 2020 je bila tako po količini kot po kakovosti približno na ravni leta prej. V vinogradih je bilo skupno pridelanega okoli 103,6 tisoč ton grozdja zelo dobre kakovosti, kar je na ravni leta 2019 (−1 %) in 3 % pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja.

V živinoreji so spremembe v obsegu proizvodnje praviloma manjše kot v rastlinski pridelavi, čeprav so tudi v živinoreji med leti opazna nihanja. Dolgoročno šibak trend zmanjševanja proizvodnje na agregatni ravni se je ustavil, po tem, ko se je ustavil izrazito negativen trend obsega prašičereje. Tako z letom 2016 zaznavamo pozitiven trend obsega živinoreje. Kljub zmanjšanju staleža prašičev v letih 2019 in 2020 se je rahel trend povečevanja obsega živinoreje nadaljeval tudi v letu 2020. V primerjavi z letom prej se je živinorejska proizvodnja na agregatni ravni v letu 2020 malce povečala, in sicer za okoli en odstotek. K temu so prispevale vse tri pomembnejše živinorejske usmeritve.

Slika 7: Število živali konec leta (000); 2008–2020

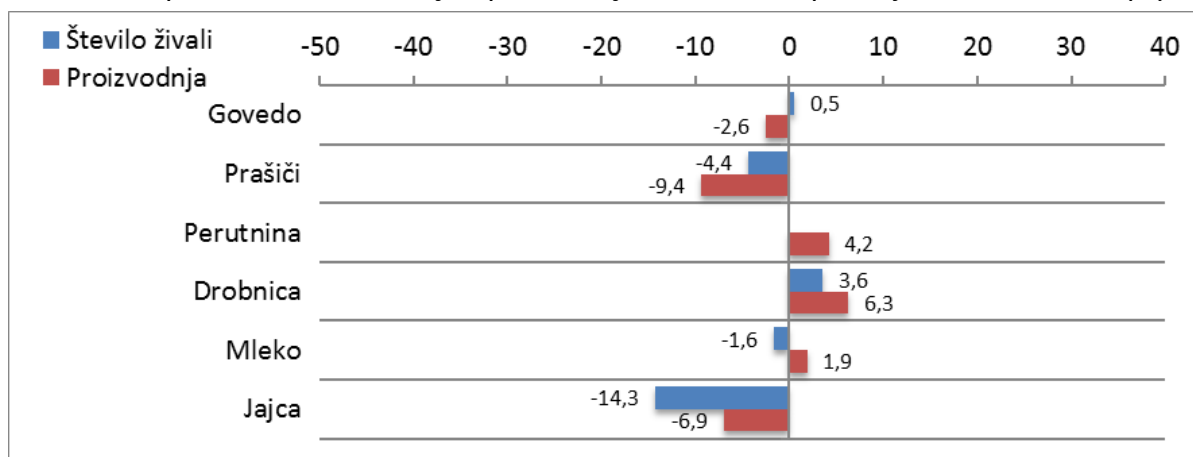
Vir: SURS

Število govedi se je leta 2020 ponovno povečalo. Tako je bilo konec leta na kmetijskih gospodarstvih okoli 485,6 tisoč glav govedi (+1 %), od tega nekaj manj kot 167 tisoč krav. Pri prašičih so se sicer običajna ciklična nihanja po letu 2006 spremenila v trend zmanjševanja staleža. Ta se je po letu 2012 upočasnili in z letom 2017 ustavil. Po povečanju v letu 2018 in opaznem zmanjšanju v letu 2019, se je število živali ob koncu leta 2020 ponovno zmanjšalo, in sicer z 240 tisoč na 229 tisoč prašičev, kar je za 4 % manj. Stalež drobnice se je v letu 2020 po treh letih konstantnega števila živali povečal. Tako so ob koncu leta 2020 v Sloveniji redili prek 139 tisoč glav drobnice.

Začasni statistični podatki o živinoreji kažejo, da se je leta 2020 obseg proizvodnje povečal pri prireji mleka, prireji perutninskega mesa in mesa drobnice ter pri pridelavi medu.

Prirast govedi se je po začasnih podatkih zmanjšal za skoraj 3 % in je za slab odstotek pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja (80,5 tisoč t). Ob ponovno manjšem številu krav molznic (99 tisoč; -2 %) se je skupna količina namolzenega mleka po začnih ocenah povečala, in sicer za slab odstotek (na 635 tisoč t). Pri tem se je delež odkupljenega mleka v letu 2020 še povečal, na dobrih 91 % vsega namolzenega mleka. V mlekarne je bilo oddanih okoli 580 tisoč ton kravjega mleka oziroma za 3 % več kot leta 2019. Delež oddanega mleka tujim mlekarnam (neposreden izvoz surovega mleka) se je v letu 2020 ponovno nekoliko zmanjšal in je po statističnih podatkih znašal 28 %.

Slika 8: Sprememba v živinorejski proizvodnji v letu 2020 v primerjavi z letom 2019 (%)

Vir: SURS

Prašičerejska proizvodnja, ki se je od leta 2016 počasi povečevala, se je v letu 2020 pomembno zmanjšala (za več kot 9 %), čeprav je bilo ob koncu leta v reji za okoli 4 % manj prašičev kot leto prej. Prirast prašičjega mesa je tako znašal 34,5 tisoč ton. Za 10 % je bila manjša tudi domača prireja prašičjega mesa, kar je predvsem posledica upada zakola v domačih klavnicah (-10 %).

Trend povečevanja prirasta pri perutnini se je nadaljeval tudi v letu 2020. V primerjavi s predhodnim letom je bil večji za 4 % in je znašal rekordnih 102 tisoč ton. Tudi prirast drobnice se je v primerjavi z letom prej leta povečal, in sicer za 6 %.

Po začnih statističnih podatkih se je proizvodnja jajc v letu 2020 po rekordni prireji v letu prej (420 mio jajc) zmanjšala za 7 %, manjše pa je bilo tudi število nesnic ob koncu leta (-14 %). Od celotnega števila znesenih jajc je bilo v letu 2020 83 % jajc namenjenih prehrani, zneslo pa jih je 1,27 milijona kokoši ali 82 % vseh nesnic. Po eni najslabših letin za pridelavo medu v zadnjih 15 letih (leta 2019: 650 t natočenega medu) je bila letina 2020 precej boljša, a s 1.290 tonami še vedno podpovprečna.

1.4 Poraba kmetijskih proizvodov in stopnje samooskrbe

Glede na začasne podatke se je v letu 2020 med pomembnejšimi skupinami rastlinskih pridelkov povečala poraba riža, krompirja, zelenjave in sadja, poraba pšenice, rži, koruze in sladkorja pa je bila manjša kot v letu prej.

Okvir 2: Poraba na prebivalca in stopnja samooskrbe

Poraba za prehrano na prebivalca kaže količine kmetijskih proizvodov, ki so na razpolago prebivalstvu v državi v referenčnem obdobju. Vključuje tudi izgube in spremembe zalog na ravni trgovine na drobno in končnih porabnikov. Izračunana je z deljenjem porabe za prehrano s številom prebivalcev.

Poraba za prehrano na prebivalca = poraba za prehrano / število prebivalcev

Stopnja samooskrbe je kazalec, ki kaže, koliko domača proizvodnja pokriva domačo porabo (potrošnja za krmo, hrano in potrošnja v industriji).

*Stopnja samooskrbe = proizvodnja * 100 / domača poraba*

Stopnja samooskrbe, nižja od 100, pomeni primanjkljaj, stopnja samooskrbe nad 100 pa presežek v ponudbi oziroma domači proizvodnji.

Preglednica 10: Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg); 2015–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	Indeks 2020/19
Žito (v ekvivalentu moke)	89,9	90,0	89,9	91,7	88,8	85,9	96,8
– pšenica	76,3	76,1	74,9	76,8	74,0	72,8	98,4
– rž	2,1	2,3	2,3	2,5	1,8	1,2	66,2
– koruza	7,3	8,0	8,0	7,9	9,2	8,0	87,5
Riž	4,9	5,0	4,7	4,5	4,8	5,3	111,4
Krompir	68,3	68,5	68,0	66,5	62,0	63,6	102,7
Zelenjava	109,9	113,4	114,0	111,4	117,5	119,2	101,4
Sadje	134,2	122,7	121,6	152,5	127,9	129,4	101,2
Sladkor	34,2	32,2	35,2	33,3	32,5	31,2	95,8
Meso (v ekvivalentu klavne mase)	88,3	94,2	93,1	92,6	90,8	87,9	96,8
– meso govedí	19,0	20,0	20,8	19,8	20,1	19,6	97,4
– meso prašičev	37,0	40,7	37,6	37,9	36,5	32,7	89,6
– perutninsko meso	28,9	30,0	31,1	31,2	30,6	31,5	102,9
Mleko, skupaj (v ekvivalentu surovega mleka)	218,7	213,2	209,9	215,5	214,0	208,0	97,2
Jajca	11,1	10,7	11,5	10,9	11,7	10,4	89,0
Med	1,4	1,1	0,9	1,1	0,7	0,9	130,2

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

Letna poraba pšenice za prehrano na prebivalca v zadnjem desetletnem obdobju (2010–2019) niha med 68 in 77 kg v ekvivalentu moke. V letu 2020 je znašala 73 kg in je bila za en kilogram manjša od porabe v letu 2019, od povprečne porabe v zadnjem petletnem obdobju (2015–2019; 76 kg) pa za skoraj tri kilograme na prebivalca. Poraba koruze je bila sicer v primerjavi s predhodnim letom manjša za 13 % (zmanjšanje z 9,2 kg na 8 kg), vendar je bila še vedno na ravni povprečne porabe zadnjega petletnega obdobja (8,1 kg na prebivalca). Poraba rži za prehrano se z leti zmanjšuje. V letu 2020 je padla na 1,2 kg na prebivalca v ekvivalentu moke, kar je 45 % manj od povprečja zadnjih petih let, ko je znašala 2,2 kg na prebivalca.

Poraba riža se je od pomembnejših rastlinskih proizvodov povečala najbolj, in sicer za 11 % v primerjavi z letom 2019 (s 4,8 kg na 5,3 kg na prebivalca). Od povprečne porabe zadnjega petletnega obdobja (4,8 kg) je bila večja za skoraj 12 %. Po triletnem zaporednem zmanjševanju porabe se je nekoliko povečala tudi poraba krompirja, za slabe 3 % (na 63,6 kg), vendar je bila poraba za slabih 5 % pod povprečjem zadnjih petih let (66,6 kg).

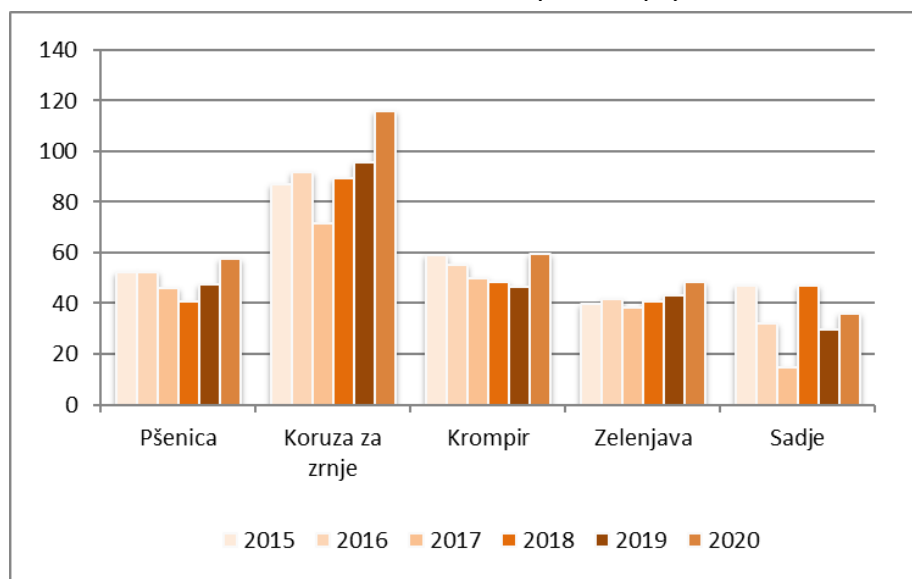
Trend rasti porabe zelenjave se je nadaljeval tudi v letu 2020. Ta je bila s 119 kg na prebivalca za dober odstotek večja kot v predhodnem letu in je bila največja do zdaj. Od povprečja zadnjega petletnega obdobja (2015–2019; 113 kg na prebivalca) je bila poraba zelenjave večja za 5 %. Poraba sadja je bila nekoliko pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja (–2 %), vendar za 1,6 kg večja kot v letu 2019. Vsak prebivalec je v povprečju porabil 129 kg sadja. Poraba sladkorja se je zmanjšala za dobre 4 %, na 31 kg na prebivalca.

Od pomembnejših skupin živalskih proizvodov se je v primerjavi z letom 2019 povečala le poraba medu, poraba vseh ostalih skupin, kot so meso, mleko in jajca pa se je zmanjšala. Poraba mesa skupaj je bila najmanjša po letu 2015 in je znašala 88 kg na prebivalca. Za 3 kg je bila manjša od porabe v predhodnem letu in za 4 kg od porabe v zadnjem petletnem obdobju (2015–2019). Na zmanjšanje porabe mesa skupaj je najbolj vplival padec porabe prašičjega mesa, ki je bila najmanjša do zdaj. Vsak prebivalec je v povprečju porabil 33 kg prašičjega mesa, kar je za 10 % manj kot v predhodnem letu. K zmanjšanju porabe mesa na skupni ravni je vplivala tudi manjša poraba govejega mesa, ki je znašala 20 kg, kar je za slabe 3 % manj kot v predhodnem letu. Nasprotno od porabe prašičjega mesa pa je bila poraba perutninskega mesa največja do zdaj. Povečala se je iz 31 na 32 kg in je presegala povprečno rabo zadnjih petih let. Poraba mesa drobnice je ostala na ravni predhodnega leta (0,9 kg na prebivalca).

Pri porabi mleka je opazen splošen trend zmanjševanja. V primerjavi z letom 2019 se je poraba mleka skupaj zmanjšala za 3 %. Z 208 kg na prebivalca je bila prav tako za 3 % manjša od zadnjega petletnega povprečja (214 kg na prebivalca). Manjša je bila tudi poraba jajc. Vsak prebivalec je v povprečju porabil 10,4 kg jajc, kar je za 11 % manj kot v letu 2019 in 7 % manj od porabe zadnjega petletnega obdobja (11,2 kg na prebivalca). Večja kot v predhodnem letu je bila poraba medu (0,9 kg na prebivalca), ki pa ni presegla povprečne porabe v zadnjih petih letih (1 kg na prebivalca).

Stopnje samooskrbe so bile v letu 2020 višje kot v letu prej pri vseh pomembnejših skupinah rastlinskih pridelkov: žitu, krompirju, zelenjavi in sadju. To je predvsem pokazatelj večjega obsega pridelave in tudi manjšega neto uvoza pri vseh omenjenih skupinah.

Slika 9: Samooskrba z rastlinskimi pridelki (%); 2015–2020

Vir: SURS, KIS

Stopnja samooskrbe z žitom (89 %) je bila v letu 2020 zaradi občutno večje domače pridelave in malenkostno manjše domače porabe² najvišja do zdaj. Od samooskrbe v letu prej je bila višja za 14 odstotnih točk, od povprečne stopnje samooskrbe v zadnjem petletnem obdobju (2015–2019) pa za 19 odstotnih točk. Od posameznih vrst žit se je stopnja samooskrbe povišala pri pšenici, ječmenu in koruzi za zrnje, pri ostalih vrstah žit pa se je znižala. Pri pšenici je rekordna letina ob hkratnem povečanju površin za pridelavo in manjši domači porabi vplivala na dvig stopnje samooskrbe na 57 %. Ta je bila za 10 odstotnih točk nad samooskrbo v letu 2019 in za skoraj toliko nad povprečno stopnjo zadnjih petih let (48 %). Pri koruzi je opaziti splošen trend rasti stopnje samooskrbe, ki je bila v letu 2020 rekordna in je dosegla 116 %. Prvič je domača pridelava koruze presegla domačo porabo (>100 %), k temu pa so prispevali rekordna letina, povečanje pridelovalnih površin in manjša domača poraba. Dosežena stopnja samooskrbe koruze je bila za 29 odstotnih točk višja od povprečja obdobja zadnjih petih let (87 %). Pri ječmenu se je stopnja samooskrbe zaradi odlične letine prav tako povišala, in sicer za devet odstotnih točk (na 83 %). Tako kot pri koruzi je bila najvišja do zdaj, za 10 odstotnih točk pa je presegala povprečno samooskrbo v zadnjem petletnem obdobju. Površine z ržo in ovsom so se v letu 2020 zmanjšale, kar je kljub zelo dobri letini vplivalo na manjši skupni pridelek. Domača poraba rži se je močno zmanjšala, zato je bil padec stopnje samooskrbe manjši kot pri ovsu, kjer je domača poraba ostala na ravni predhodnega leta (rž: s 83 % na 78 %; oves: s 55 % na 37 %).

Stopnja samooskrbe s krompirjem se je po petletnem zaporednem zniževanju znova nekoliko zvišala (za 13 odstotnih točk, na skoraj 60 %), saj se je domača pridelava povečala bolj kot poraba. Leto je bilo namreč za pridelavo krompirja zelo ugodno, hektarski pridelki pa rekordni. Tudi stopnja samooskrbe z zelenjavo se je zvišala, in sicer za pet odstotnih točk, na 48 %. S tem je bila za slabih osem odstotnih točk višja tudi od zadnjega petletnega povprečja, ki znaša 41 %. Kljub malo povečani domači porabi je na večjo samooskrbo z zelenjavo vplivala opazno večja domača pridelava. Pri sadju stopnje samooskrbe medletno bolj nihajo. Domača pridelava je bila v letu 2020 izrazito večja v primerjavi z letom 2019, domača poraba pa se je malo povečala. To je vplivalo na dvig stopnje samooskrbe na 36 % (30 % v letu 2019). Od zadnjega petletnega povprečja (34 %) je bila samooskrba s sadjem višja za dve odstotni točki.

Pri živalskih proizvodih so stopnje samooskrbe v primerjavi z rastlinskimi pridelki višje in nekoliko stabilnejše. V letu 2020 so bile stopnje samooskrbe pri mesu skupaj, mleku in medu višje kot v predhodnem letu, samooskrba z jajci pa je ostala na podobni ravni.

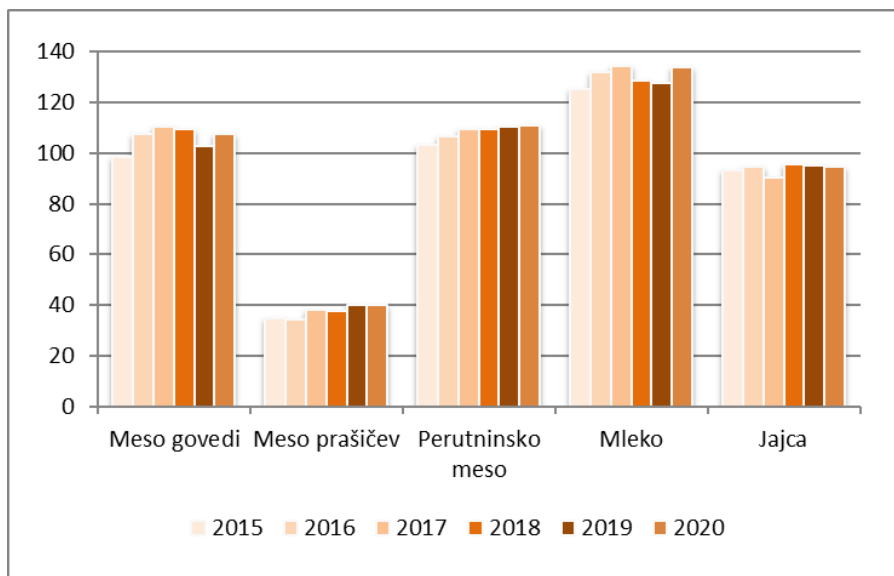
Nekoliko manjša domača poraba in podoben obseg domače prireje kot v predhodnem letu sta pri mesu skupaj vplivala na zvišanje stopnje samooskrbe za slabe tri odstotne točke (z 81 % v letu 2019 na 84 %). Od posameznih vrst mesa je bilo zvišanje samooskrbe mogoče opaziti pri govejem mesu in mesu drobnice, samooskrbi s prašičjim in perutninskim mesom pa sta ostali na ravni leta 2019.

V letu 2020 je bila domača prireja govejega mesa malce večja, domača poraba pa se je nekoliko zmanjšala. Samooskrba se je tako zvišala za pet odstotnih točk na 107 % in bila za slabi dve odstotni točki nižja od povprečja zadnjih petih let. Ob hkratnem zmanjšanju domače prireje in porabe prašičjega mesa (oboje za –10 %) je stopnja samooskrbe ostala na ravni predhodnega leta (40 %). Samooskrba s prašičjim mesom se sicer od leta 2016, ko je bila ta zgodovinsko najnižja, počasi povečuje. Stopnja samooskrbe s perutninskim mesom v zadnjem petletnem obdobju (2015–2019) raste, s 103 % na 111 %, in se v letu 2020 glede na predhodno leto ni bistveno spremenila (ostaja na ravni 111 %). Pri mesu drobnice je tako kot pri prašičjem mesu opazen trend rasti stopnje samooskrbe od leta 2016. Ker se je v letu 2020

² Domača poraba vključuje potrošnjo za krmo, hrano in potrošnjo v industriji (okvir 2).

domača prireja nekoliko povečala, domača poraba pa se v primerjavi z letom 2019 ni spremenila, je stopnja samooskrbe dosegla 96 %. Bila je za sedem odstotnih točk višja od povprečja zadnjih petih let (89 %).

Slika 10: Samooskrba z osnovnimi živalskimi proizvodi (%); 2015–2020

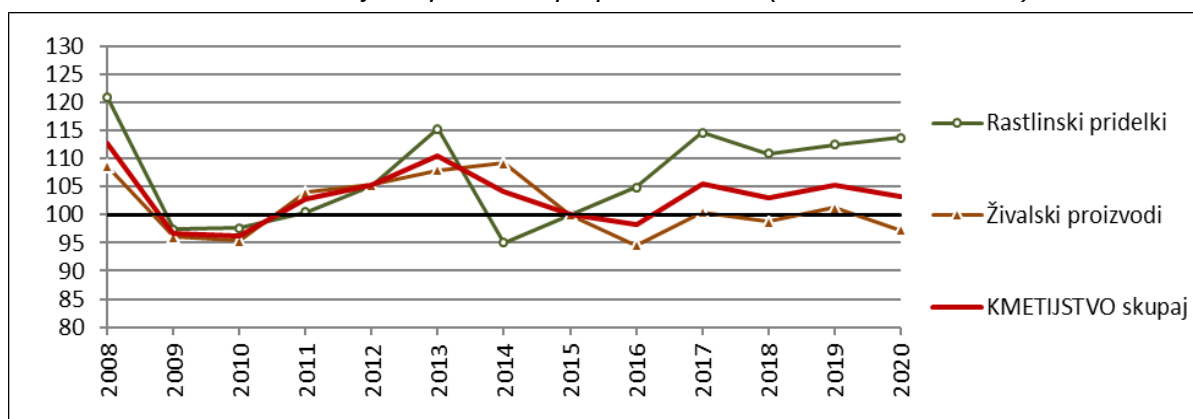
Vir: SURS, KIS

Pri preostalih živalskih proizvodih (mleko, jajca, med) se je stopnja samooskrbe v letu 2020 zvišala ali ostala nespremenjena. V letu 2020 smo v Sloveniji proizvedli malce več mleka kot v letu 2019, porabili pa smo ga manj. Posledično se je stopnja samooskrbe zvišala, in sicer za sedem odstotnih točk (s 127 % na 134 %), ter je bila nad ravni povprečja zadnjih petih let (129 %). Pri jajcih je stopnja samooskrbe ostala na 95 % in bila še vedno višja od povprečja obdobja zadnjih petih let (94 %). Proizvodnja medu se je v primerjavi z letom 2019, ko je bila letina izjemno slaba, skoraj podvojila. Čeprav se je povečala tudi domača poraba (za 31 %), se je stopnja samooskrbe precej izboljšala. Zvišala se je za 23 odstotnih točk (iz 44 % na 67 %) in bila višja od povprečne samooskrbe zadnjega petletnega obdobja (60 %).

1.5 Cene v kmetijstvu

Cene kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih po statističnih podatkih na splošno precej nihajo, pri čemer v zadnjih štirih letih ne zaznavamo izrazitih nihanj. V primerjavi z letom 2019 so bile cene kmetijskih pridelkov nominalno nižje za 2,0 %, ob nizki deflaciji (−0,1 %) je bilo enako tudi realno znižanje cen. Pri tem so se znižale le cene živalskih proizvodov, cene rastlinskih pridelkov pa so bile višje kot v predhodnem letu.

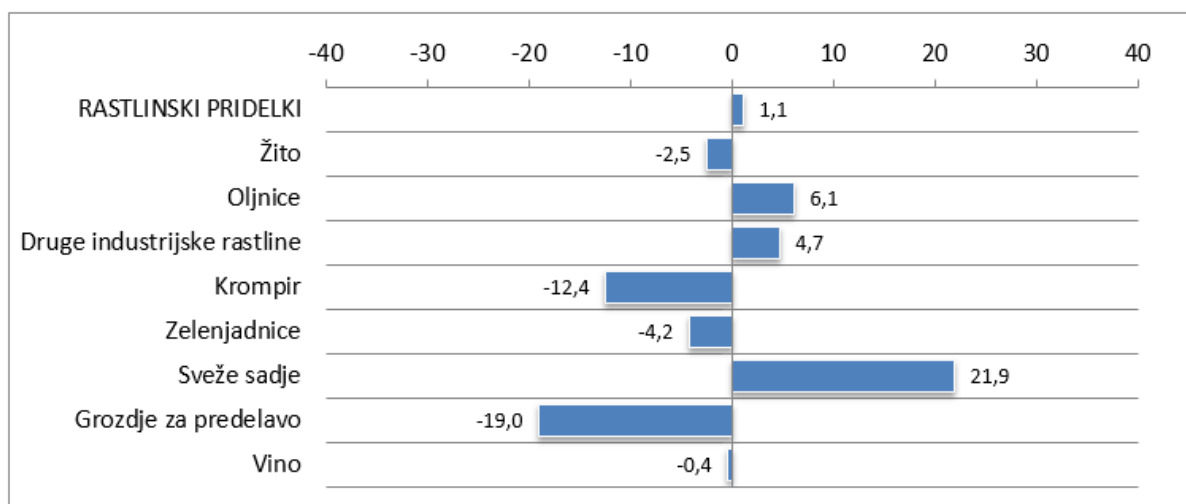
Slika 11: Indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih (realno; 2015 = 100); 2008–2020

Vir: SURS, preračuni KIS

Cene rastlinskih pridelkov so bile na skupni ravni v letu 2020 nominalno višje kot leto prej za 1,1 % (realno za 1,2 %). V primerjavi z zadnjim desetletnim povprečjem (2010–2019) so bile cene rastlinskih pridelkov na skupni ravni nadpovprečne ter so se precej približale cenam iz let 2013 in 2017, ko so bile te najvišje.

Slika 12: Spremembe nominalnih cen rastlinskih pridelkov v letu 2020 v primerjavi z letom 2019 (%)

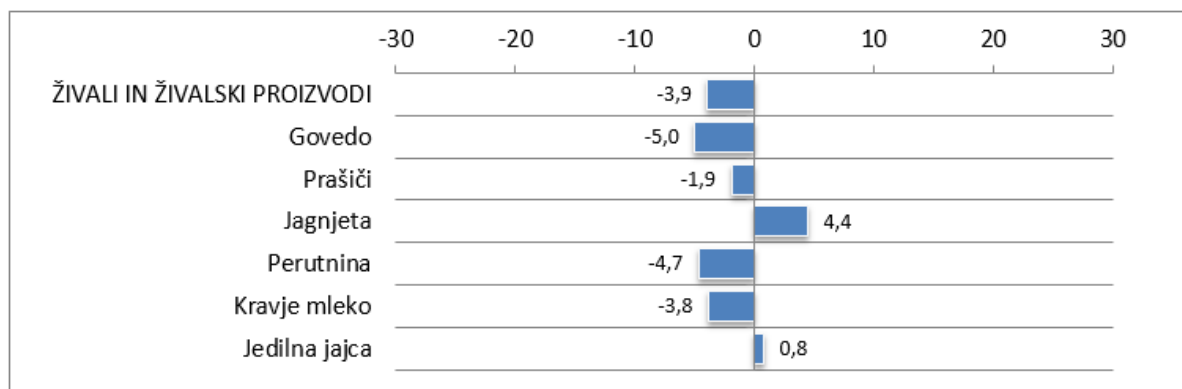
Vir: SURS, preračuni KIS

Na povprečni ravni leta 2020 so se med rastlinskimi pridelki najbolj zvišale odkupne cene sadja (+22 %). Pri sadju so na zvišanje vplivale predvsem zelo visoke cene jabolk letine 2019 v prvih osmih mesecih leta 2020, pa tudi odkupne cene nekaterih koščičarjev, ki jih zaradi pozebe v letu 2020 na trgu skoraj ni bilo. Povišanje cen opazamo tudi pri oljnicah (+6 %) in industrijskih rastlinah (+5 %), kjer so cene hmelja že tri leta zaporedoma na visoki ravni. Na drugi strani so

se v primerjavi s predhodnim letom najbolj opazno znižale cene pri grozdju (–19 %). Cena grozdja je bila nižja od zadnjega petletnega obdobja, ko so bile cene v povprečju nekoliko višje, še vedno pa je bila cena grozdja blizu ravni cen zadnjega desetletnega povprečja. Večji padec odkupnih cen je bil zabeležen tudi pri krompirju (–12 %), kar je predvsem posledica visokih odkupnih cen krompirja v predhodnem letu. Odkupne cene so se nekoliko znižale tudi pri zelenjadnicah (–4 %) in žitu (–2 %). Pri žitu se je znižala predvsem cena pšenice (–6 %), cena koruze za zrnje pa se je nekoliko povišala (+2 %).

Cene živali in živalskih proizvodov so bile v letu 2020 nominalno nižje kot leta 2019 za 3,9 %. Nominalna primerjava cen kaže, da so bile odkupne cene živali in živalskih proizvodov na enaki ravni cen kot v letih 2017 in 2018.

Slika 13: Spremembe nominalnih cen v živinoreji v letu 2020 v primerjavi z letom 2019 (%)

Vir: SURS, preračuni KIS

V letu 2020 se je najbolj znižala odkupna cena govedi in perutnine (oboje za –5 %); cena perutnine je bila najnižja v zadnjih desetih letih, medtem ko je bila cena govedi nižja le v letu 2011. Nižja od predhodnega leta je bila tudi cena kravjega mleka (–4 %). Nekoliko se je znižala tudi odkupna cena prašičev (–2 %), vendar je bila v letu 2020 še vedno visoka in druga najvišja do zdaj (višja odkupna cena je bila le v letu 2019). Pri ostalih živalskih proizvodih so se cene zvišale, in sicer za 4 % pri jagnjetih in za 1 % pri jajcih.

Okvir 3: Cene v kmetijstvu

Leta 2018 je Statistični urad RS spremenil bazo za izračun indeksov cen z leta 2010 na leto 2015 ter na podlagi uteži novega baznega leta indekse cen kmetijskih pridelkov in cen inputov preračunal za obdobje od leta 2010. Zaradi sprememb uteži so se nekoliko spremenili tudi skupni indeksi cen, vendar glavne ugotovitve glede gibanja cen ostajajo podobne kot po prejšnji seriji podatkov.

Letni indeksi se računajo na podlagi mesečnih indeksov cen in baznih mesečnih uteži, ki se za rastlinske pridelke po mesecih razlikujejo (upoštevata se sezonska pridelava in prodaja). Ker se dejanske mesečne uteži med leti nekoliko spreminjajo, pri čemer so mesečne uteži za izračun letnih indeksov stalne, to pomeni, da lahko pri cenah kmetijskih pridelkov indeksi, izračunani na podlagi mesečnih indeksov, pomembno odstopajo od indeksov, izračunanih iz absolutnih povprečnih letnih cen posameznih kmetijskih pridelkov.

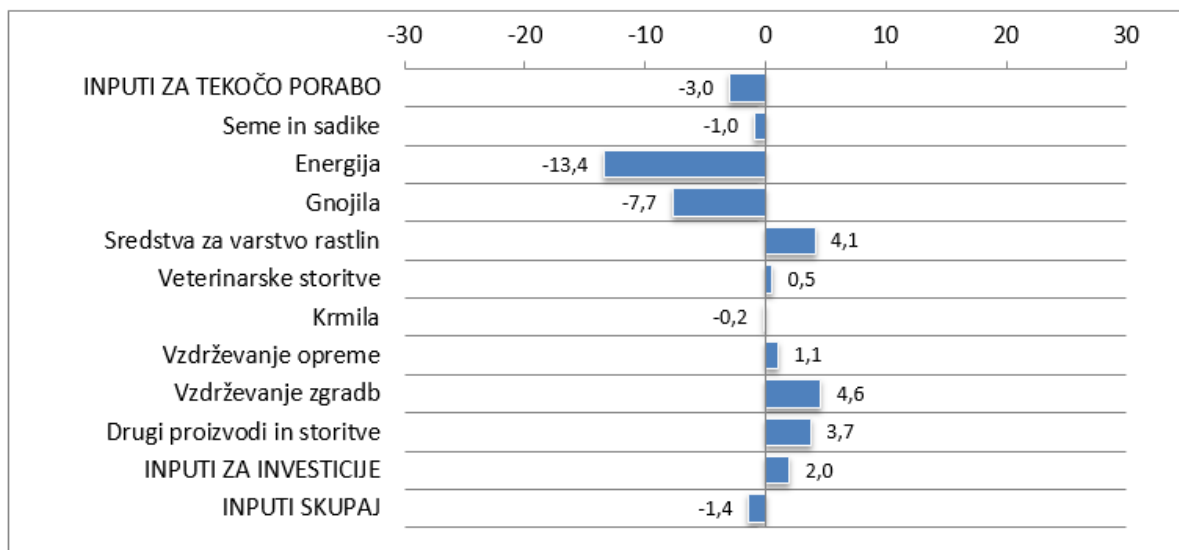
Izvedeni kazalnik za analizo cen v kmetijstvu je cenovno-stroškovno razmerje (*terms of trade*), ki je izračunano kot razmerje med indeksom cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih in indeksom cen inputov. Če je indeks večji od 100, pomeni ugodnejše cenovno razmerje kot v baznem letu (večje povišanje oziroma manjše znižanje cen kmetijskih pridelkov od cen inputov), indeks pod 100 pa kaže poslabšanje tega razmerja.

$$\text{Cenovno-stroškovno razmerje} = \text{indeks cen kmetijskih pridelkov} / \text{indeks cen inputov} * 100$$

Ob znižanju cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih so se v letu 2020 znižale tudi cene proizvodnih inputov za kmetijstvo, in sicer na skupni ravni za 1,4 % (inputi 1+2). Pri tem so se cene proizvodov in storitev za tekočo porabo v kmetijstvu (inputi 1) v povprečju nominalno

zmanjšale za 3,0 %, cene inputov za investicije (inputi 2) pa povečale za 2,0 %. Najbolj občutno so se znižale cene energije (–13 %) in cene mineralnih gnojil (–8 %). Padec cen drugih inputov je bil zmernejši. Med pomembnejše inpute za kmetijstvo uvrščamo tudi sredstva za varstvo rastlin, kjer je bila zabeležena rast cen (+4 %).

Slika 14: Spremembe nominalnih cen inputov za kmetijstvo v letu 2020 v primerjavi z letom 2019 (%)

Vir: SURS, preračuni KIS

Zaradi večjega znižanja cen kmetijskih pridelkov od znižanja cen inputov za kmetijstvo se je v letu 2020 cenovno-stroškovno razmerje (primerjava indeksov cen kmetijskih pridelkov in cen inputov) nekoliko poslabšalo. Kljub poslabšanju je cenovno-stroškovno razmerje še vedno na ravni povprečja zadnjega petletnega obdobja.

Preglednica 11: Indeksi nominalnih cen kmetijskih pridelkov in inputov; 2015–2020

	Predhodno leto = 100						2015 = 100					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kmetijski pridelki pri pridelovalcih	95,5	98,2	108,9	99,4	103,7	98,0	100,0	98,2	106,9	106,3	110,3	108,1
Inputi za kmetijstvo (1 + 2)	97,4	98,4	100,8	103,8	102,7	98,6	100,0	98,4	99,2	102,9	105,6	104,2
Razmerje kmetijski pridelki/inputi	98,1	99,8	108,0	95,8	101,1	99,4	100,0	99,8	107,8	103,3	104,4	103,7

Vir: SURS, preračuni KIS

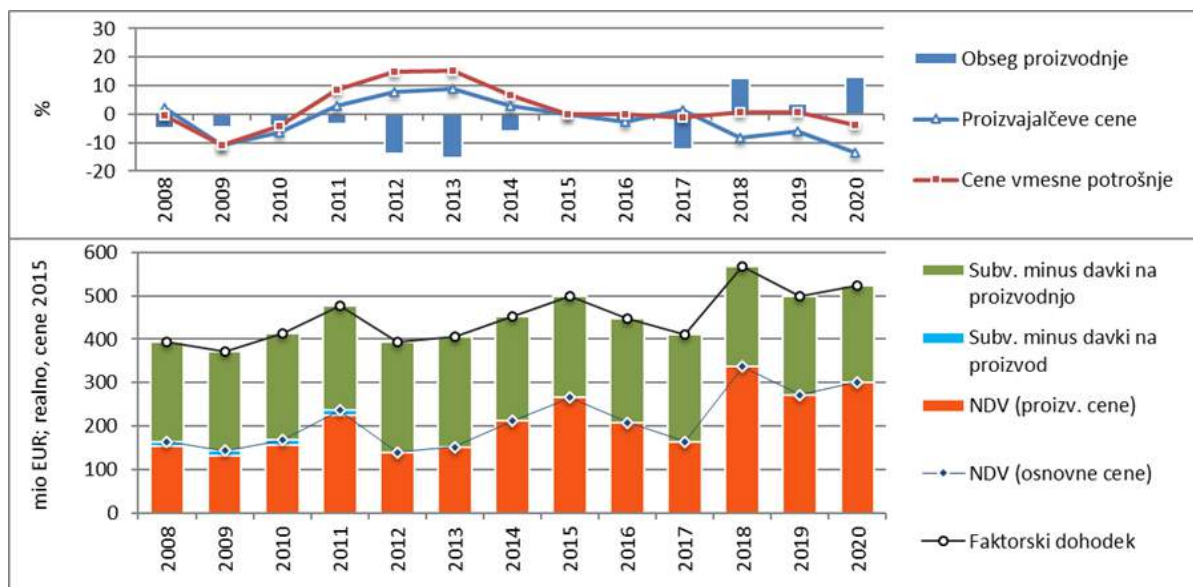
1.6 Ekonomski rezultati kmetijstva

Ekonomske razmere za slovensko kmetijstvo so v zadnjih nekaj letih zaznamovala velika nihanja v fizičnem obsegu proizvodnje (predvsem rastlinske pridelave) in tudi v cenovno-stroškovnih razmerjih na agregatni ravni. Po izjemno neugodnem letu 2017 (izrazito slabe letine pri večini rastlinskih pridelkov zaradi neugodnih vremenskih razmer in naravnih nesreč), so se dohodki v kmetijstvu ob zelo ugodnih razmerah za pridelavo v letu 2018 povišali na rekordno visoko raven (rekordna letina v rastlinski pridelavi, predvsem v sadjarstvu in vinogradništvu). V letu 2019 so dohodki v kmetijstvu upadli za več kot desetino (manjši fizični obseg proizvodnje v primerjavi z izjemnim predhodnim letom), vseeno pa bili nad povprečjem preteklega petletnega obdobja (2015–2019).

V letu 2020, ki ga je zaznamovala pandemija covid-19 in tudi v Sloveniji pomembno vplivala na zunanjetrgovinske tokove, ponudbo in povpraševanje ter posledično cene nekaterih kmetijskih proizvodov, so se dohodki v kmetijstvu po začasni podatkih ekonomskih računov za kmetijstvo (SURS, druga ocena) realno povišali za okoli 5 % in bili opazno nad povprečjem preteklega petletnega obdobja. Cenovno-stroškovna razmerja na agregatni ravni pa so bila manj ugodna in pod povprečjem zadnjih nekaj let, zaradi česar so bili tudi dohodki v slovenskem kmetijstvu manjši kot v rekordnem letu 2018.

Izboljšanje ekonomskih rezultatov v letu 2020 je v primerjavi z letom prej predvsem posledica povečanja fizičnega obsega kmetijske proizvodnje, ob znižanju osnovnih cen kmetijskih pridelkov na skupni ravni (realno –8 %) in hkrati nižjih stroškov pridelave. Obseg kmetijske proizvodnje je bil v primerjavi z letom 2019 večji skoraj za desetino in največji v primerjavi z dolgoletnim povprečjem (tudi z rekordnim letom 2018), pri čemer je bil obseg rastlinske pridelave večji za 15 % (na ravni leta 2018), živinoreje pa za dober odstotek.

Slika 15: Osnovni kazalniki ekonomskih računov za kmetijstvo (realno; stalne cene 2015); 2008–2020

Vir: SURS (2020, druga ocena: začasni podatki), preračuni KIS

Realno, ob upoštevanju implicitnega deflatorja bruto domačega proizvoda (+2,1 %, druga ocena SURS za leto 2020) je ostala vrednost kmetijske proizvodnje po osnovnih cenah leta 2020 na ravni leta prej (okoli 1,4 mrd EUR). Vmesna potrošnja (750 mio EUR), ki predstavlja okoli 55 % vrednosti kmetijske proizvodnje, se je nekoliko zmanjšala (realno –4 %). Tako se je ob približno enaki vrednosti proizvodnje in manjši vmesni potrošnji v primerjavi z letom prej

povečala bruto dodana vrednost, in sicer na 603 milijone EUR (realno +5 %). Bruto dodana vrednost v kmetijstvu je v 2020 znašala 1,3 % BDP ali 0,1 odstotne točke več kot v predhodnem letu. Obseg vmesne potrošnje je bil sicer na ravni leta prej, tako da so na nižjo vrednost vmesne potrošnje vplivale predvsem nižje cene inputov (v povprečju realno –4 %); občutno nižji pa so bili stroški energentov (realno –15 %) in gnojil (realno –9 %). V primerjavi s predhodnim letom so se nekoliko zmanjšali tudi stroški krme (realno –4 %) in semena, preostali stroški pa so ostali na ravni predhodnega leta oziroma so bili nekoliko višji.

Ob realno le malce manjši porabi stalnega kapitala, se je neto dodana vrednost kmetijstva v letu 2020 v primerjavi s predhodnim letom opazno povečala (realno za –11 %). Ob nekoliko nižjih drugih subvencijah na proizvodnjo in ohranitvi davkov na proizvodnjo na ravni predhodnega leta je faktorski dohodek v letu 2020 dosegel 571 milijonov EUR (druga ocena SURS za leto 2020), kar je realno za okoli 5 % več kot v letu prej in opazno nad povprečjem preteklega petletnega povprečja 2015–2019 (realno +8 %).

Zaposlenost v slovenskem kmetijstvu se je tudi v letu 2020 malce zmanjšala (za 1 %). Faktorski dohodek na PDM se je realno povečal za 6 % in dosegal blizu 7.500 EUR/PDM, kar pomeni skoraj dve petini evropskega povprečja (leta 2019: 36 %). V primerjavi s predhodnim letom se je izboljšalo razmerje med povprečnimi dohodki v slovenskem kmetijstvu in evropskim povprečjem, predvsem zaradi zmanjšanja zaposlenosti v kmetijstvu v Sloveniji in malo manjšega evropskega povprečja za ta kazalnik.

Produktivnost dela v slovenskem kmetijstvu ima v zadnjih letih pozitiven trend, ob naraščajočih bruto investicijah pa je to najverjetneje tudi posledica zmanjševanja števila kmetijskih gospodarstev (oz. polnovrednih delovnih moči).

Preglednica 12: Osnovni agregati računa proizvodnje in dohodkov; 2016–2020

	Mio EUR (tekoče cene)					2020 2019	Realno (2015 = 100)					2020 2019
	2016	2017	2018	2019	2020*		2016	2017	2018	2019	2020*	
Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah**	1.206,9	1.153,0	1.370,0	1.325,2	1.353,3	102,1	94,2	88,7	103,1	97,5	97,5	100,0
Vmesna potrošnja	737,3	722,8	750,3	764,1	750,1	98,2	98,0	94,6	96,1	95,7	92,0	96,2
BDV po osnovnih cenah	469,6	430,2	619,7	561,1	603,3	107,5	88,8	80,2	113,0	100,0	105,4	105,3
Poraba stalnega kapitala	259,7	262,1	267,3	269,8	273,9	101,5	99,7	99,2	98,9	97,6	97,1	99,5
NDV po osnovnih cenah	209,9	168,1	352,4	291,3	329,4	113,1	78,3	61,8	126,7	102,4	113,4	110,8
Druge subvencije na proizvodnjo	246,9	259,9	247,4	248,5	248,5	100,0	102,6	106,4	99,1	97,3	95,3	98,0
Drugi davki na proizvodnjo**	4,4	6,1	5,9	6,4	6,5	102,1	75,2	102,7	97,2	103,1	103,1	100,0
Faktorski dohodek	452,4	422,0	593,9	533,4	571,3	107,1	89,9	82,7	113,8	99,9	104,9	104,9
Število zaposlenih (000 PDM)	80,0	78,7	78,0	77,3	76,5	98,9	98,3	96,8	95,9	95,0	94,0	98,9
FD/PDM (EUR)	5.657	5.359	7.612	6.900	7.473	108,3	91,5	85,4	118,7	105,2	111,6	106,1
FD/PDM EU–27 (EUR)	15.918	18.175	18.149	19.124	19.057	99,7	101,9	114,4	112,9	116,7	115,3	98,8

* Začasni podatki (SURS, druga ocena).

** Za Slovenijo je bila revidirana celotna časovna vrsta podatkov o vrednosti surove volne, kar je vplivalo na vrednosti kategorij 12910 Surova volna, 12900 Drugi živalski proizvodi, 12000 Živalski proizvodi, 13000 Živinoreja, 16000 Kmetijska proizvodnja, 18000 Proizvodnja kmetijske dejavnosti ter vrednosti vseh dohodkovnih kategorij (SURS, 1. 10. 2020).

Vir: SURS, Eurostat, preračuni KIS

Ugodnejši kazalci dohodka na agregatni ravni so predvsem posledica večjih pridelkov v celotni rastlinski pridelavi, kljub padcu cen (v povprečju za desetino) pri vseh ključnih (skupinah) rastlinskih proizvodov. V okviru rastlinske pridelave je bila tako vrednost proizvodnje tudi po drugi oceni za leto 2020 občutno višja v sadjarstvu ter pri pridelavi žit, zelenjadnic, krompirja in industrijskih rastlin. Kljub nekoliko večjemu pridelku pa so bili ekonomski rezultati občutno slabši kot leto prej v vinogradništvu in pri pridelavi krmnih rastlin, in sicer zaradi znižanja cen,

ki je bilo intenzivnejše od povečanja obsega proizvodnje. Še zlasti izrazit je bil padec cen (za petino) v vinogradništvu, saj je bilo povpraševanje po vinu v pandemičnem letu precej manjše.

Okvir 4: Ekonomski računi za kmetijstvo

Ekonomski računi za kmetijstvo (ERK) so satelitski račun nacionalnih računov, ki upošteva posebnosti kmetijstva. Za članice EU je izdelava ERK po enotni metodologiji obvezni del rednih statističnih raziskovanj. ERK vključujejo proizvodne enote po načelu aktivnosti ter praviloma zajemajo samo kmetijsko proizvodnjo na kmetijskih gospodarstvih in strojne storitve za kmetijstvo (brez drugih dejavnosti, razen neločljivih, in brez kmetijske proizvodnje zunaj kmetijskih gospodarstev).

ERK sestavljajo niz medsebojno povezanih računov in preglednic. Račun proizvodnje beleži transakcije, povezane s proizvodnim procesom, izdelan je po načelu bruto proizvodnje. Zajema tudi del proizvodnje, ki hkrati predstavlja vmesno potrošnjo znotraj kmetijstva (npr. voluminozna krma). Vsebuje podatke o proizvodnji (o količini, cenah in vrednosti), vmesni potrošnji po vrstah, potrošnji fiksnega kapitala in izračun osnovnih kategorij dohodka.

Račun proizvodnje je izdelan po t. i. osnovnih cenah. Osnovne cene so proizvajalčeve cene oziroma nabavne cene vložkov, povečane za subvencije na proizvode in zmanjšane za morebitne davke na proizvode. Med subvencije na proizvode se uvrščajo proizvodno specifične subvencije, ki so praviloma v funkciji cenovne politike (npr. splošni dodatki k cenam, nekatera plačila na površino ali glavo živali, regresi ipd.).

Osnovne kategorije dohodka so bruto dodana vrednost kot razlika med vrednostjo proizvodnje in vmesno potrošnjo ter neto dodana vrednost kot razlika med bruto dodano vrednostjo in potrošnjo fiksnega kapitala. Če od neto dodane vrednosti, ki je prva sestavina računa dohodka, odštejemo davke na proizvodnjo in prištejemo subvencije na proizvodnjo, dobimo faktorski dohodek. Med subvencije na proizvodnjo se uvrščajo proizvodno nespecifična plačila (npr. izravnalna plačila za težje pridelovalne razmere, okoljska plačila, državne pomoči ob naravnih nesrečah ipd., po reformi neposrednih plačil pa tudi regionalna enotna plačila na površino), ki neposredno povečujejo dohodek iz kmetijstva. Faktorski dohodek je dohodek, ki kmetijskim gospodarstvom ostane za nadomeščanje vseh proizvodnih dejavnikov (zemlja, kapital, delo).

Osnovne sestavine računa proizvodnje in računa faktorskega dohodka v okviru ERK

Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah				
Vrednost proizvodnje po proizvajalčevih cenah			Subvencije na proizvod minus davki na proizvod	
Vmesna potrošnja	Bruto dodana vrednost			
	Poraba stalnega kapitala	Neto dodana vrednost	Subvencije na proizvodnjo minus davki na proizvodnjo	
	Faktorski dohodek			

Zadnja postavka delitve dohodka v okviru ERK je podjetniški dohodek. Dobimo ga, če k faktorskemu dohodku prištejemo prejete obresti in odštejemo sredstva za zaposlene (plače), najemnine za zemljo in plačane obresti. Račun kapitala v ERK ni popoln in vsebuje samo podatke o bruto in neto investicijah ter transferjih kapitala. Med transferje kapitala se uvrščajo proračunska plačila, ki se nanašajo na osnovna sredstva v kmetijstvu (npr. podpore za investicije), in drugi transferji kapitala, namenjeni neposredno kmetijskim gospodarstvom (npr. podpore za sanacijo gospodarstev).

Vsi izračuni v okviru ERK so izdelani po tekočih cenah. Za izračun realnih sprememb (po stalnih cenah) se uporablja implicitni deflator bruto domačega proizvoda. Seznam proizvodov na strani kmetijske proizvodnje in vmesne potrošnje je precej podroben, spremembe vseh vrednostnih kazalnikov pa so dezagregirane v indekse obsega in indekse cen. ERK zato dajejo podatke za analizo sprememb v strukturi in obsegu ter cenah po vseh sestavinah računov.

Indeksi cen v okviru ekonomskih računov za kmetijstvo večinoma niso neposredno primerljivi z indeksi cen, izračunanimi v okviru statističnega raziskovanja cen v kmetijstvu, čeprav sta seznama skupin proizvodov podobna. Razlog je v različnih metodoloških izhodiščih obeh statističnih raziskovanj.

Do leta 2003 so vse subvencije (na proizvode in na proizvodnjo) v ekonomske račune za kmetijstvo vključene v višini dejansko izplačanih proračunskih sredstev za te namene v posameznem koledarskem letu, leta 2004 pa se je ta metodologija spremenila. Od leta 2004 SURS pri oceni višine subvencij praviloma upošteva odobrena plačila v posameznem subvencijskem letu, ne glede na to, kdaj so bila dejansko izplačana. Praviloma je velik del dohodkovnih subvencij za tekoče leto izplačan v naslednjem koledarskem letu, zato so lahko razlike med odobrenimi in izplačanimi zneski v določenem letu velike.

V okviru živinoreje začasni podatki kažejo, da so bili ekonomski rezultati slabši kot leto prej, k čemur je kljub nekoliko večjemu prirastu prispeval intenzivnejši padec cen. Pri tem je bila rast obsega živalskih proizvodov malce intenzivnejša kot prirast živali. Ob nižji vrednosti živalskih proizvodov sta k padcu skupne vrednosti živinoreje najbolj prispevala govedo in perutnina. Tudi vrednost živalskih proizvodov je bila manjša kot leto prej, predvsem zaradi manjše vrednosti prireje mleka (padec cen) in drugih živalskih proizvodov (občuten padec cen).

Ekonomski položaj slovenskega kmetijstva v letu 2020 lahko analiziramo tudi s pomočjo ocen na podlagi modelnih kalkulacij za ključne kmetijske proizvode. V primerjavi z letom prej so bila najmanj ugodna prihodkovno-stroškovna razmerja pri prireji goveda, perutnine in pri mleku (pri vseh nižje cene), v okviru rastlinske pridelave pa pri grozdju (občutno nižje cene, rahlo povečanje stroškov). Pri drugih ključnih rastlinskih proizvodih (razen pri oljni ogrščici in koruzi za zrnje) so bila prihodkovno-stroškovna razmerja prav tako manj ugodna kot leto prej (še zlasti pri jabolkah), predvsem zaradi nižjih cen, katerih negativni učinek pa so večinoma ublažili večji pridelki.

2 PRORAČUNSKÉ PODPORE KMETIJSTVU

2.1 Podpore kmetijstvu iz državnega proračuna

Večino podpor na državni ravni, namenjenih kmetijstvu in razvoju podeželja, pri nas zagotavlja proračun Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP). V letu 2020 je realizacija proračuna MKGP skupaj z organi v sestavi znašala 482,4 milijona EUR. Od tega je bilo za kmetijstvo in ukrepe kmetijske politike porabljenih 371,1 milijona EUR oziroma 77 % celotnega proračuna. Preostala sredstva so bila namenjena gozdarstvu in ribištju (skupaj 12 %) ter administrativnim in drugim stroškom ministrstva in organov v sestavi (11 %).

Sredstva proračuna MKGP so po navadi dopolnjena s sredstvi iz drugih proračunskih virov. Podobno kot v predhodnih letih je tudi v letu 2020 Ministrstvo za finance (MF) zagotovilo vračilo trošarine za pogonsko gorivo, porabljeno v kmetijstvu in gozdarstvu. Skupaj s temi sredstvi so proračunska izplačila za kmetijstvo v letu 2020 znašala 391,1 milijona EUR.

Preglednica 13: Proračunska izplačila za kmetijstvo (000 EUR); 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
PRORAČUN MKGP IN ORGANOV V SESTAVI	380.645	385.391	434.537	481.111	482.440	100,3
Operativni in upravni stroški	55.901	48.697	49.271	52.896	55.382	104,7
Proračunski transferji gozdarstvu (MKGP)	29.426	35.679	44.339	68.924	52.337	75,9
Proračunski transferji ribištju (MKGP)	2.977	1.151	2.360	3.194	3.662	114,7
PRORAČUNSKI TRANSFERJI KMETIJSTVU (MKGP)*	292.342	299.864	338.568	356.097	371.059	104,2
PRORAČUNSKI TRANSFERJI KMETIJSTVU IZ DRUGIH VIROV	20.352	24.130	33.780	20.608	20.089	97,5
Državna pomoč ob naravnih nesrečah (proračunska rezerva)	0	3.500	12.712 ⁺	0	0	-
Vračilo trošarine za gorivo (MF)	20.352	20.630	21.067	20.608	20.089	97,5
Skupaj proračunska izplačila za kmetijstvo*	312.694	323.994	372.347	376.706	391.148	103,8

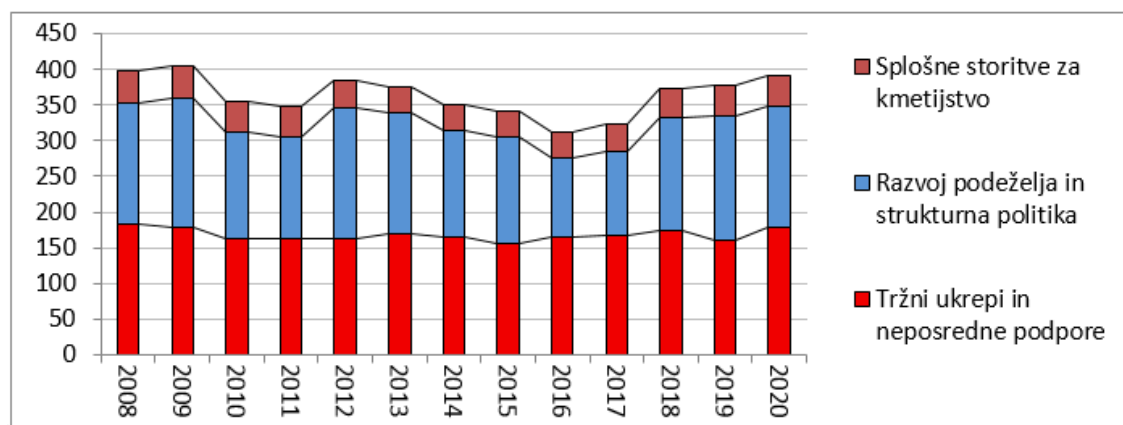
* Brez izplačil škode po divjadi, ki je vključena med transferje gozdarstvu.

⁺ Znesek ne vključuje znižanj iz naslova kompenzacij.

Vir: MKGP, MF, preračuni KIS

Proračunska izplačila za kmetijstvo so se povečala že četrto leto zapored, izrazito v letu 2018 (za 15 % glede na predhodno leto), za skoraj štiri odstotne točke pa tudi v letu 2020. Poleg nihanj zaradi različne dinamike izplačil (zamiki izplačil glede na prevzete obveznosti) je bil glavni razlog za povečanje proračunskih izplačil v letu 2020 povečan obseg sredstev za neposredne podpore proizvajalcem (odškodnine in izredna plačila zaradi negativnih posledic epidemije covid-19 na posameznih kmetijskih trgih).

Slika 16: Proračunska izplačila za kmetijstvo (mio EUR); 2008–2020

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Okvir 5: Klasifikacija ukrepov kmetijske politike

Proračunska izplačila za kmetijstvo vključujejo samo ukrepe kmetijske politike, ki predstavljajo neposredno ali posredno podporo kmetijstvu. Večino teh izplačil pokriva proračun Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, v posameznih letih pa se določena sredstva zagotavljajo tudi v okviru proračuna drugih ministrstev. Pri izračunu proračunskih izplačil za kmetijstvo je proračun MKGP očiščen za vse postavke, ki se nanašajo neposredno na programe drugih gospodarskih dejavnosti (npr. gozdarstvo, ribištvo) ali na financiranje upravne infrastrukture (npr. plače zaposlenih, materialni stroški, splošni projekti), dodana pa so izplačila iz drugih proračunskih virov, namenjenih kmetijstvu (npr. vračilo trošarin za gorivo).

Za potrebe analize proračunskih podpor kmetijstvu so vsi ukrepi kmetijske politike v posameznem letu razporejeni po vrstah politike in skupinah ukrepov po enotnih načelih oziroma shemi APMC (*Agricultural Policy Measures Classification*), kar omogoča neposredno primerjavo podatkov v časovni seriji in s tem spremljanje sprememb v kmetijski politiki. Shema APMC deli ukrepe kmetijske politike v tri osnovne stebre:

1. Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem zajemajo ukrepe, s katerimi kmetijska politika posredno (ukrepi za podporo trgu) ali neposredno (vse oblike neposrednih podpor kmetijskim gospodarstvom) podpira dohodek kmetijskih proizvajalcev.
2. Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika zajemata ukrepe, s katerimi kmetijska politika podpira trajnostni razvoj kmetijstva in podeželja. To skupino sestavljajo ukrepi, ki so namenjeni povečanju učinkovitosti in konkurenčnosti pridelave, predelave in trženja kmetijskih proizvodov in živil (ekonomski cilji), ukrepi za zagotavljanje ekosistemskih storitev (okoljski cilji) ter ukrepi v podporo nekmetijskim dejavnostim na podeželju in podeželskemu prebivalstvu (družbeni cilji).
3. Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva praviloma zajemajo ukrepe, s katerimi kmetijska politika podpira delovanje javnih služb in druge infrastrukture ter izvedbo različnih projektov, pomembnih za razvoj kmetijstva, ne morejo pa biti prepuščeni samo tržni pobudi (npr. javne službe za kmetijstvo).

Klasifikacija proračunskih podpor kmetijstvu po skupinah ukrepov (APMC)

Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva
Ukrepi za podporo trgu – izvozne podpore – tržni ukrepi – operativni stroški intervencijskih ukrepov Neposredne podpore kmetijskim proizvajalcem Neposredna plačila in ukrepi za zniževanje stroškov – neposredna plačila proizvajalcem – ukrepi za zniževanje stroškov Odškodnine in druga izredna plačila – kompenzacijska plačila za zmanjšanje proizvodnje – izredna pomoč na posameznih trgih – druge odškodnine in nadomestila	Ukrepi za krepitev konkurenčnosti agroživilstva – posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev – izboljšanje kmetijske infrastrukture – organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva Ukrepi za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi – plačila kmetovalcem na območjih z naravnimi in drugimi omejitvami – plačila kmetovalcem za kmetijsko-okoljske storitve in dobrobit živali Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu – razvoj gozdarstva in gozdno-lesne verige – razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju – podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi – krepitev lokalnih razvojnih pobud (Leader)	Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve – raziskave in razvoj – svetovalna služba – kmetijsko šolstvo in infrastruktura – strokovne naloge Nadzor nad varnostjo in kakovostjo – ukrepi na področju veterinarstva – fitosanitarne naloge in ukrepi ter varstvo sort – ukrepi na področju kakovosti hrane in krme Druge splošne storitve – podpore nevladnim organizacijam – tehnična pomoč – drugo

Shema APMC se opira na kombinacijo koncepta razporeditve ukrepov kmetijske politike po stebrih, ki se uporablja v EU, ter razporeditve proračunskih transferjev kmetijstvu glede na tip upravičenca in način plačila, ki se uporablja za spremljanje kmetijske politike v okviru OECD (metodologija OECD/PSE). Ker se oba izhodiščna koncepta (EU in OECD) z leti nekoliko spreminjata, se temu smiselno prilagaja tudi APMC. V tem okviru so bili leta 2016 vsi ukrepi iz Programa razvoja podeželja, ki se nanašajo na gozdarstvo in gozdno-lesno verigo, prerazporejeni med ukrepe v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu kot posebna skupina podpor nekmetijskim dejavnostim na podeželju (prej skupino v okviru ukrepov za krepitev konkurenčnosti). Poleg tega je bila ponekod nekoliko spremenjena hierarhija skupin ukrepov (nekatero združene, nekatere podrobneje deljene, nekatere ukinjene), za večjo jasnost in razumljivost pa so spremenjeni tudi nekateri nazivi skupin ukrepov. Te spremembe niso vplivale na višino podpor po stebrih kmetijske politike, spremenila pa se je struktura podpor v okviru drugega stebra kmetijske politike.

Vsakoletno razporeditev proračunskih izplačil po skupinah ukrepov pripravlja Kmetijski inštitut Slovenije v sodelovanju z MKGP. Izračun temelji na podatkih o realizaciji proračuna za posamezno leto po proračunskih porabnikih in proračunskih postavkah, ki jih zagotavlja Ministrstvo za finance, ter na interni zbirki podatkov o realizaciji proračuna po namenih, ki jih zagotavlja MKGP (ARSKTRP). Posamezni ukrepi so razporejeni po vrstah in skupinah ukrepov glede na njihove osnovne značilnosti. Če celotna proračunska postavka vsebinsko (po namenu) ustreza neki skupini ukrepov, je v to skupino razvrščena v celoti, drugače pa samo tisti njen del, ki ustreza tej skupini. Pri takem pristopu posamezne skupine ukrepov niso vedno neposredno primerljive s proračunskimi postavkami, skupna masa izplačanih sredstev pa se v celoti ujema z realizacijo proračuna.

Realizacija proračuna zajema dejanska izplačila v določenem koledarskem letu. Ker pogosto prihaja do zamika med prevzetimi obveznostmi in izplačili, se realizacija lahko nanaša tudi na ukrepe (obveznosti) iz predhodnega leta (ali let). To pomeni, da v posameznem letu zaradi poravnave že prevzetih obvez lahko nastanejo proračunski izdatki tudi za ukrepe, ki v tekočem letu niso bili uporabljeni, ali pa novi ukrepi še nimajo pripadajočih proračunskih izdatkov.

Zaradi posebnega leta, ki je bilo zaznamovano z epidemijo covid-19, so se zaradi izrednih izplačil povečala predvsem sredstva za neposredne podpore proizvajalcem. Na skupni ravni so se tako sredstva za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem povečala za 10 % (povečal se je le delež slovenskega prispevka, medtem ko je delež sredstev EU za te ukrepe ostal skoraj nespremenjen). Nekoliko (za 3 %) so se povečala tudi izplačila za splošne storitve v podporo kmetijstva. Sredstva za ukrepe razvoja podeželja in strukturno politiko pa so se malenkostno zmanjšala (za 2 %), pri čemer je treba poudariti, da so bila sredstva za ukrepe razvoja podeželja še vedno precej visoka, zmanjšanje je le posledica opaznega povečanja sredstev v letu 2019.

Preglednica 14: Struktura proračunskih izplačil za kmetijstvo, po osnovnih skupinah ukrepov in viru financiranja (000 EUR); 2016–2020

Skupaj (SLO + EU)	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	312.694	323.994	372.347	376.706	391.148	103,8
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	163.889	166.870	175.023	161.588	178.396	110,4
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	112.131	117.066	156.812	172.449	168.864	97,9
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	36.674	40.058	40.512	42.669	43.888	102,9
Struktura po skupinah ukrepov						
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	52 %	52 %	47 %	43 %	46 %	
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	36 %	36 %	42 %	46 %	43 %	
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	12 %	12 %	11 %	11 %	11 %	
Slovenija						
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	84.264	93.342	114.492	106.861	124.565	116,6
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	23.511	28.403	39.112	26.294	43.227	164,4
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	27.930	29.640	39.921	43.498	42.386	97,4
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	32.823	35.299	35.459	37.069	38.952	105,1
EU						
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	228.430	230.651	257.856	269.845	266.583	98,8
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	140.377	138.467	135.911	135.294	135.168	99,9
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	84.202	87.425	116.891	128.951	126.478	98,1
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	3.851	4.759	5.053	5.600	4.937	88,2
Delež EU						
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	73 %	71 %	69 %	72 %	68 %	
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	86 %	83 %	78 %	84 %	76 %	
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	75 %	75 %	75 %	75 %	75 %	
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	11 %	12 %	12 %	13 %	11 %	

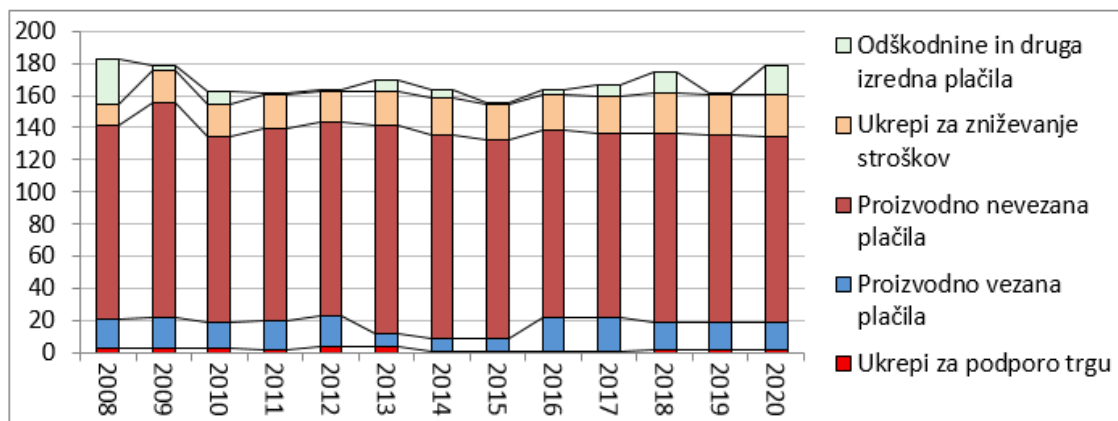
Vir: MKGP, ARSKTRP, MF, preračuni KIS

Ob vstopu Slovenije v EU je skupni evropski proračun prevzel tudi financiranje in sofinanciranje ukrepov, ki so del skupne kmetijske politike. V zadnjem pet letnem obdobju znaša v poprečju delež sofinanciranja EU približno 72 %. Delež sofinanciranja EU se je v letu 2020 nekoliko zmanjšal (na 68 %), kar pa je le posledica večjega obsega sredstev za izredna plačila in odškodnine iz nacionalnega proračuna. Pri tržnih ukrepih in neposrednih podporah je proračun EU leta 2020 prispeval 76 % sredstev, pri ukrepih politike razvoja podeželja in kmetijske strukturne politike pa 75 %. Precej manjši delež sredstev EU je pri splošnih storitvah za kmetijstvo (11 %), ki največkrat niso predmet skupne kmetijske politike in se zato financirajo pretežno iz nacionalnega proračuna.

2.1.1 Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem

Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem so na podobni ravni že vrsto let in znašajo v zadnjem deset letnem povprečju okoli 164 milijonov EUR. Izjema sta bili leto 2018 (povečanje obsega izrednih plačil za namen sanacije posledic naravnih nesreč) in leto 2020, ki je bilo zaznamovano z dogajanjem v povezavi s posledicami epidemije covida-19 in s tem povezanih izrednih izplačil. Leta 2020 je bilo za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem skupaj izplačanih 178,4 milijona EUR; od tega je bilo približno 75 % sredstev porabljenih za neposredna plačila, 14 % za ukrepe za zniževanje stroškov v kmetijstvu, 10 % za odškodnine in druga izredna plačila, preostala sredstva (slab odstotek) pa so bila izplačana v okviru ukrepov za podporo trgu.

Slika 17: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (mio EUR); 2008–2020

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za vse oblike neposrednih plačil, ki so v celoti financirana iz proračuna EU, je bilo v letu 2020 izplačanih 133,6 milijona EUR ali pol odstotne točke manj kot v predhodnem letu. Izplačila so se skoraj v celoti nanašala na obveznosti po uredbah za leto 2019. V obliki proizvodno nevezanih plačil (sheme osnovnega plačila, zelene komponente, mladih kmetov in plačila za območja z naravnimi omejitvami) je bilo izplačanih 116,3 milijona EUR ali 87 % vseh neposrednih plačil. Za proizvodno vezana plačila (plačila za strna žita, reja govedi, mleko v gorskih območjih in zelenjadnice) pa je bilo leta 2020 izplačanih 17,2 milijona EUR ali 13 % vseh neposrednih plačil.

Za ukrepe za podporo trgu je bilo porabljenih 1,2 milijona EUR, pri čemer so bila sredstva v celoti namenjena podpori porabe v obliki z letom 2018 združene sheme šolskega sadja, zelenjave in mleka. Za ta namen sredstva zagotavljata skupni proračun EU in proračun MKGP.

Preglednica 15: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR); 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
Ukrepi za podporo trgu	1.032	1.105	1.311	1.326	1.239	93,5
Podpore porabi kmetijskih proizvodov	1.032	1.105	1.311	1.326	1.239	93,5
šolsko mleko (EU + SLO)	4	4	-	-	-	-
šolsko sadje in zelenjava (EU + SLO)	1.028	1.101	-	-	-	-
šolska shema za sadnje, zelenjavo in mleko (EU + SLO)			1.311	1.326	1.239	93,5
Ukrepi neposrednih podpor proizvajalcem	162.857	165.766	173.712	160.234	177.157	110,5
Neposredna plačila proizvajalcem (EU)	137.353	135.811	134.961	134.338	133.599	99,4
Ukrepi za zniževanje stroškov kmetovanja (SLO)	21.760	22.875	25.511	25.350	25.389	100,2
vračilo trošarine za gorivo	20.352	20.630	21.067	20.608	20.089	97,5
podpore za zavarovanje	1.408	2.245	4.444	4.742	5.300	111,8
Odškodnine in druga izredna plačila (EU + SLO)	3.744	7.080	13.239	573	18.168	/
Tržni ukrepi in neposredne podpore kmetijstvu, SKUPAJ	163.889	166.870	175.023	161.588	178.396	110,4

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za ukrepe zniževanja stroškov kmetovanja je bilo porabljenih 25,4 milijona EUR, kar je skoraj enako kot v letu prej. Pri tem so se nekoliko zmanjšala le sredstva za vračilo trošarin za gorivo, porabljeno v kmetijstvu, povečala pa izplačila za zavarovanje kmetijskih zemljišč in živali (za +12 %).

Preglednica 16: Izplačane odškodnine in druga izredna plačila (000 EUR); 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Izredni ukrepi na trgu sadja in zelenjave (ruski embargo) (EU)	860	610	0	0	0
Izredna pomoč mlečni proizvodnji (na kg) (EU + SLO)	2.190	2.367	0	0	0
Izredna pomoč prašičereji (težke ekonomske razmere) (EU + SLO)	548	0	0	0	0
Izredna pomoč čebelarstvu (SLO)	0	521	1	441	2
Izredna pomoč za izpad krme v živinorejski proizvodnji (SLO)	0	16	0	0	0
Sanacija posledic naravnih nesreč (SLO)	4	9	211	55	880
Sanacija posledic naravnih nesreč (rezerve) (SLO)	0	3.500	12.712*	0	0
Odškodnina za področje varne hrane (SLO)**	131	50	77	77	1.588
Izredna nadomestila zaradi živalskih bolezni (SLO)	11	7	0	0	0
Enkratno nadomestilo škode zaradi izjemnih okoliščin (arbitraža) (SLO)	0	0	238	0	0
Izredna pomoč zaradi viroidne zakrnелosti hmelja (SLO)	0	0	0	0	226
<i>Izredne pomoči, povezane z epidemijo covid-19</i>					
Solidarnostni dodatek članom kmetij, nadomestila nosilcem DD (SLO)	0	0	0	0	277
Pomoč za izpad dohodka v govedoreji (SLO)	0	0	0	0	5.390
Pomoč za izpad dohodka v prašičereji (SLO)	0	0	0	0	678
Pomoč za izpad dohodka pri prirerji drobnice (SLO)	0	0	0	0	583
Pomoč proizvajalcem vina (EU + SLO)***	0	0	0	0	8.545
Odškodnine in druga izredna plačila (EU + SLO)	3.744	7.080	13.239	573	18.168

* Znesek ne vključuje znižanj iz naslova kompenzacij.

** Vključuje odškodnine v povezavi z zdravstvenim varstvom rastlin in živali ter drugimi ukrepi s področja varne hrane.

*** V to pomoč so vključeni nadomestilo zaradi izpada dohodka v proizvodnji vina, krizna destilacija, zelena trgategv in krizno skladiščenje vina.

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za odškodnine in druga izredna plačila je bilo v letu 2020 izplačanih 18,2 milijona EUR, kar je precej več kot leta prej. To je predvsem posledica izvajanja ukrepov, ki so pripomogli k blažitvi posledic izpada dohodka v kmetijstvu zaradi epidemije covid-19. V okviru tega je bilo največ odškodnin izplačanih proizvajalcem vina (8,5 mio EUR), rejcem govedi (5,4 mio EUR), rejcem prašičev (0,7 mio EUR) in rejcem drobnice (0,6 mio EUR). Na voljo je bil tudi solidarnostni dodatek za kmete z nizkimi prejemki, ki so starejši od 65 let, in nadomestila nosilcem dopolnilnih dejavnosti zaradi izpada dohodka, ki so morali svojo dejavnost zaradi izvajanja

varnostnih ukrepov začasno zaustaviti (skupaj 0,3 mio EUR). Razen na področju vinskega sektorja, podprtega tudi s strani skupnega EU proračuna, so bile vse ostale odškodnine povezane s covidom-19 izplačane iz državnega proračuna.

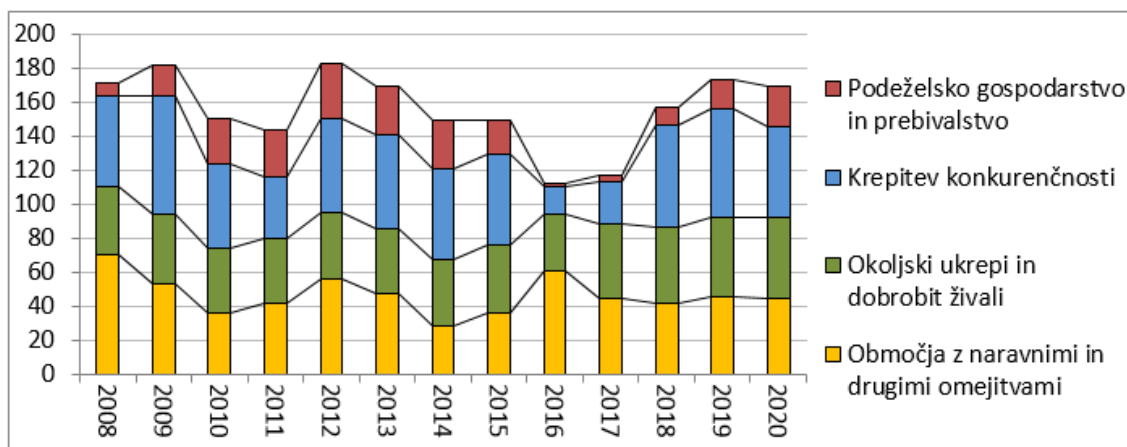
Neodvisno od izvajanja ukrepov, povezanih z epidemijo, je bilo v letu 2020 precej odškodnin namenjenih tudi področju varne hrane (največ izvajanju Programa izvedbe ukrepov za preprečevanje širjenja in zatiranje viroidnih zakrnelosti hmelja). Izredna finančna pomoč je bila zagotovljena tudi za sanacijo posledic naravnih nesreč, in sicer največ za kmetijska gospodarstva, ki so v letu 2019 utrpela škodo zaradi neurij s točo.

2.1.2 Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko

Po vstopu Slovenije v EU, ko je sofinanciranje v velikem deležu prevzel Evropski kmetijski sklad, je obseg sredstev v okviru politike razvoja podeželja razmeroma velik že od leta 2007. V programskem obdobju 2014–2020 je višina izplačil odvisna predvsem od izvajanja ukrepov politike razvoja podeželja in dinamike izplačil, pri čemer proračunska sredstva za posamezne skupine ukrepov med leti precej nihajo.

Za ukrepe politike razvoja podeželja in kmetijske strukturne politike je bilo v letu 2020 skupaj izplačanih 168,9 milijona EUR ali 2 % manj kot v letu prej. Od tega je bila več kot polovica vseh sredstev namenjena za okoljske ukrepe (55 % oz. 92,3 mio EUR). Preostala sredstva so namenjena krepitvi konkurenčnosti kmetijstva in agroživilstva (31 %) ter ukrepom v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu (14 %).

Slika 18: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (mio EUR); 2008–2020

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Izplačila za vse okoljske ukrepe so ostala na skoraj enaki ravni kot v letu 2019. Pri tem so se malenkostno zmanjšala izplačila za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, ki so v letu 2020 znašala 44,5 milijona EUR; s temi izplačili so bile poravnane preostale obveznosti iz leta 2019 (okoli 7 % prevzetih obveznosti za uredbeno leto 2019) in okoli 93 % prevzetih obveznosti za tekoče uredbeno leto 2020.

Vsa ostala sredstva za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi pa so se glede na predhodno leto povečala, kar je pa je odvisno tudi od same dinamike izplačevanja. Tako so se glede na leto 2019 povečala izplačila za ekološko kmetovanje (za 4 %; 10,0 mio EUR), plačila za zagotavljanje dobrobiti živali v kmetijstvu (za 2 %; 6,9 mio EUR) in plačila za kmetijsko-okoljske-podnebne storitve (za dober odstotek; 30,9 mio EUR). S kmetijsko-okoljskimi-podnebnimi plačili, plačili za ekološko kmetovanje in izplačili za dobrobit živali so bile izplačane

odobrene vloge za uredbeno leto 2019, ki so bile v celoti prenesene v izplačilo iz proračuna za leto 2020 (načelo $n + 1$), in poračunane nekatere obveznosti iz preteklih let.

Preglednica 17: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR); 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
Ukrepi za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi	93.659	87.692	86.690	92.280	92.324	100,0
Izravnalna plačila kmetovalcem na OMD	60.550	44.392	41.063	45.364	44.482	98,1
Plačila za kmetijsko-okoljske-podnebne storitve (KOPOP)	24.300	28.857	30.033	30.589	30.942	101,2
Plačila za ekološko kmetovanje	7.587	8.734	9.059	9.578	10.009	104,5
Plačila za zagotavljanje dobrobiti živali v kmetijstvu	1.222	5.710	6.536	6.750	6.892	102,1
Ukrepi za krepitev konkurenčnosti agroživilstva	16.200	25.022	59.588	63.391	52.711	83,2
Posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev	12.080	18.770	49.359	49.355	38.605	78,2
Organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva	2.406	3.839	7.964	11.867	11.733	98,9
Izboljšanje kmetijske infrastrukture	1.714	2.413	2.265	2.169	2.372	109,4
Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu	2.273	4.351	10.533	16.778	23.830	142,0
Podpore razvoju gozdarstva in gozdno-lesne verige	1.128	3.788	7.682	11.066	12.671	114,5
Vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju	31	153	0	11	751	/
Podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi	0	120	180	4	99	/
Krepitev lokalnih razvojnih pobud (LEADER)	1.113	290	2.672	5.698	10.309	180,9
Razvoj podeželja in strukturna politika	112.131	117.066	156.812	172.449	168.864	97,9

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Sredstva za ukrepe, namenjene krepitvi konkurenčnosti kmetijstva in agroživilstva, so bila v letu 2020 manjša kot v letu 2019, in sicer za skoraj eno petino (zmanjšanje za 10,7 mio EUR) in so tako znašala 52,7 milijona EUR ali 31 % vseh sredstev za razvoj podeželja in strukturno politiko. Sredstva te skupine ukrepov precej nihajo, gledano skozi daljše časovno obdobje pa so sredstva še vedno dokaj visoka (okoli 47 mio EUR v zadnjem desetletnem povprečju).

Preglednica 18: Proračunska izplačila za posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev (000 EUR); 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
Podpore naložbam na kmetijskih gospodarstvih	5.225	9.474	27.773	35.595	15.212	42,7
Naložbe v posodobitev kmetijske proizvodnje – PRP (EU + SLO)	555	4.975	23.265	30.974	11.591	37,4
Naložbe v prestrukturiranje vinogradov (EU)	4.670	4.499	4.508	4.620	3.620	78,4
Druge strukturne podpore kmetijskim gospodarstvom	6.855	9.296	21.586	13.760	23.394	170,0
Pomoč za zagon kmetijske dejavnosti, mladi kmetje – PRP (EU + SLO)	6.241	8.538	6.755	9.446	10.179	107,8
Sodelovanje v shemah kakovosti proizvodov – PRP (EU + SLO)	0	166	317	631	521	82,6
Uporaba storitev svetovanja – PRP (EU + SLO)	154	240	185	3.182	437	13,7
Druge podpore kmetijskim gospodarstvom	461	353	14.330	501	12.257	/
FADN – nadomestila kmetom (SLO)	86	72	80	64	88	137,1
Pomoč ob nepredvidenih dogodkih (SLO)	91	62	105	89	63	70,9
Program podpor čebelarstvu – pomoč čebelarjem (EU + SLO)	284	220	328	317	224	70,6
Male kmetije (EU + SLO)	0	0	13.818	32	11.883	/
Posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev	12.080	18.770	49.359	49.355	38.605	78,2

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Posledica zmanjšanja teh izplačil je precejšnje zmanjšanje sredstev, namenjenih naložbam na kmetijskih gospodarstvih (zmanjšanje za 20,4 mio EUR). Po drugi strani so se opazno povečala sredstva drugih strukturnih podpor kmetijskim gospodarstvom. Znotraj te skupine ukrepov so se bistveno povečala sredstva za male kmetije (+11,9 mio EUR; razpis objavljen konec leta 2019).

Preglednica 19: Proračunska izplačila za podporo agroživilstvu in za izboljšanje kmetijske infrastrukture (000 EUR); 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
Organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva	2.406	3.839	7.964	11.867	11.733	98,9
Skupine in organizacije proizvajalcev (EU + SLO)	18	0	69	75	221	295,2
Ustanavljanje skupin proizvajalcev – PRP	0	0	0	75	221	295,2
Informativne in promocijske aktivnosti skupin proizvajalcev – PRP	18	0	69	0	0	-
Naložbe v skladiščenje, predelavo in trženje km. proizv. in živil (EU + SLO)	372	1.423	4.504	8.649	8.585	99,3
Trženje in promocija kmetijskih proizvodov in živil	2.016	2.416	3.392	3.143	2.927	93,1
Spodbujanje tržnega združevanja primarnih proizvajalcev (SLO)	133	0	0	0	0	-
Informiranje in promocija kmetijskih in živilskih proizvodov (SLO)	666	602	760	727	788	108,4
Tradicionalni slovenski zajtrk (SLO)	111	113	114	122	122	100,7
Podpora prepoznavnosti slovenske hrane (SLO)	-	-	-	-	117	-
Obvezni prispevek za promocijo (SLO)	0	179	492	392	58	14,8
Tržne dejavnosti vinogradniško-vinarskega sektorja (SLO)	349	314	400	400	157	39,2
Promocija živilskopredelovalne industrije na tretjih trgih (SLO)	0	2	0	9	38	413,9
Programi informiranja in promocije (EU + SLO)	389	663	1.088	1.069	780	73,0
Vzpostavitev kratkih dobavnih verig in promocija na lokalnem trgu (EU + SLO)	-	-	-	-	164	-
Promocija vina na tretjih trgih (EU)	368	543	537	425	703	165,5
Izboljšanje kmetijske infrastrukture in druge podpore prestrukturiranju	1.714	2.413	2.265	2.169	2.372	109,4
Zemljiške operacije (SLO)	288	1.315	1.309	1.377	1.742	126,4
Zgodnje upokojevanje kmetov – PRP (EU + SLO)	1.082	757	594	416	279	67,1
Program podpor čebelarstvu – splošne storitve (EU + SLO)	345	341	362	376	352	93,6

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Izplačila v skupini ukrepov, namenjenih organiziranosti, predelavi, trženju in promociji agroživilstva, so se v letu 2020 malenkostno zmanjšala in ostala visoka že drugo leto zapored (11,7 mio EUR). Znotraj te skupine je bilo največ izplačil (8,6 mio EUR) za naložbe v skladiščenje, predelavo in trženje kmetijskih proizvodov in živil. Drugi ukrepi so po obsegu financiranja manjši in so ostali na podobni ravni predhodnega leta, z izjemo ukrepa ustanavljanje skupin in organizacij proizvajalcev, kjer je bilo leta 2020 nekoliko več izplačil. Več izplačil je bilo tudi za promocijo vina na tretjih trgih. Z letom 2020 so bila prvič izplačana sredstva za ukrep vzpostavitev in razvoj kratkih dobavnih verig in promocijo na lokalnem trgu ter tudi za podporo prepoznavnosti slovenske hrane.

Za izboljšanje kmetijske infrastrukture (naložbe v zemljiške operacije) je bilo v letu 2020 porabljenih 1,7 milijona EUR.

Preglednica 20: Proračunska izplačila za ukrepe v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu (000 EUR); 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
Podpore razvoju gozdarstva in gozdno-lesne verige (EU + SLO)	1.128	3.788	7.682	11.066	12.671	114,5
Odprava škode v gozdovih – PRP	0	755	1.143	1.664	2.596	156,0
Gozdna infrastruktura – PRP	1	707	1.038	5.435	7.303	134,4
Povečanje gospodarske vrednosti gozdov – PRP	43	2.326	5.500	3.966	2.773	69,9
Dodajanje vrednosti gozdarskim proizvodom – PRP	1.084	0	0	0	0	-
Vzpostavitev in razvoj nekm. dejavnosti na podeželju (EU + SLO)	31	153	0	11	184	/
Podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi (EU + SLO)	0	120	180	4	99	/
Druge podpore podeželskemu gospodarstvu (EU + SLO)	1.113	290	2.672	5.698	10.876	191
Krepitev lokalnih razvojnih pobud, LEADER - PRP	1.113	290	2.672	5.698	10.309	181
Sodelovanje, skupni pristopi k okolju in podneb. spremembam - PRP	0	0	0	0	567	-
Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu	2.273	4.351	10.533	16.778	23.830	142,0

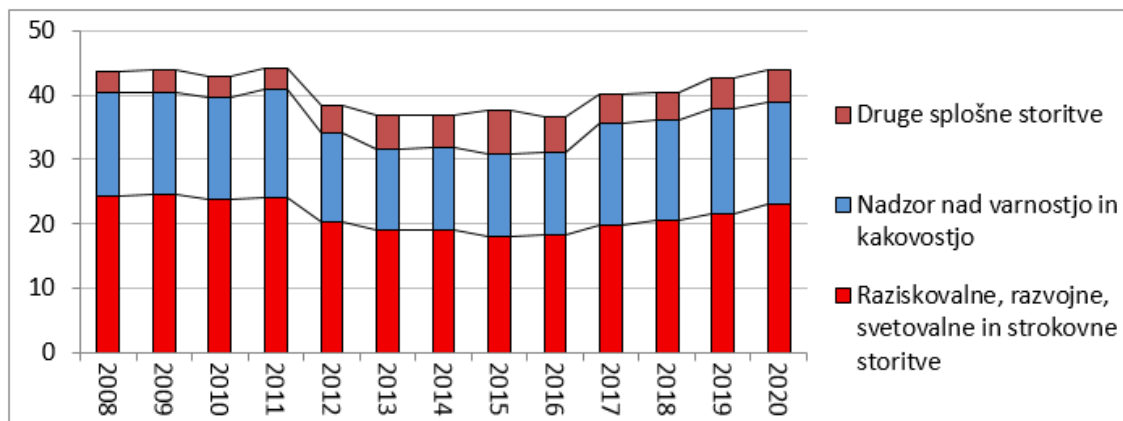
Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Izplačila v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu, ki zajemajo okoli 14 % vseh sredstev za razvoj podeželja in strukturno politiko, so se v letu 2020 ponovno pomembno povečala in obsegala 23,8 milijona EUR. To je predvsem posledica precejšnjega povečanja sredstev za ukrep krepitev lokalnih razvojnih pobud LEADER. Opaziti je mogoče tudi ponovno povečanje sredstev za razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju; poleg izplačil iz prejšnjega programskega obdobja so se v letu 2020 začela dodeljevati sredstva za ukrep M16.9 za razvoj dejavnosti na kmetiji, ki se nanašajo na področja izobraževanja, zdravstvenega varstva, socialnega varstva oziroma invalidskega varstva.

2.1.3 Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva

Za financiranje in sofinanciranje splošnih storitev za kmetijstvo je bilo v letu 2020 porabljenih 43,9 milijona EUR, kar je skoraj 3 % več kot leta 2019. Ta sredstva so glede na zadnje desetletno povprečje (39,7 mio EUR) relativno visoka in na ravni sredstev pred letom 2011. V letu 2020 so se finančno okrepila predvsem sredstva za raziskave, razvoj, svetovanje in strokovne storitve (+7,1 %), ki po obsegu zajemajo tudi največji del, in sicer 53 % vseh sredstev za splošne storitve v kmetijstvu.

Slika 19: Proračunska sredstva za splošne storitve za kmetijstvo (mio EUR); 2008–2020

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Ukrepi, povezani z varnostjo in kakovostjo hrane in krme, so zajemali 36 % vseh izplačil v tej skupini ukrepov, preostalih 11 % pa je bilo namenjenih financiranju in sofinanciranju drugih splošnih nalog in storitev.

Preglednica 21: Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR); 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve	18.339	19.880	20.583	21.597	23.135	107,1
Nadzor nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme	12.713	15.781	15.466	16.179	15.849	98,0
Druge splošne storitve	5.623	4.398	4.463	4.892	4.904	100,2
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	36.674	40.058	40.512	42.669	43.888	102,9

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve je bilo v letu 2020 izplačanih 23,1 milijona EUR. Ta sredstva so se v zadnjih letih povečevala in so ponovno dosegla raven sredstev iz obdobja pred letom 2012. V tej skupini ukrepov je bilo 46 % sredstev porabljenih za strokovne naloge in javne službe v kmetijstvu, pri tem pa so se sredstva za ta namen v primerjavi z letom prej povečala za skoraj 10 %. Podoben obseg izplačil, 43 %, je bil namenjen

svetovalnim službam v kmetijstvu (povečanje teh sredstev za 2,9 %). Povečala so se tudi ostala sredstva za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve (za 5,5 % sredstva za raziskave in razvoj ter za eno tretjino sredstva za usposabljanja v kmetijstvu), vendar po obsegu ta sredstva niso velika.

Preglednica 22: Proračunska izplačila za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve za kmetijstvo (000 EUR); 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
Raziskave in razvoj	1.436	1.730	1.656	1.578	1.665	105,5
Kmetijsko znanstvenoraziskovalno delo (SLO)	770	790	804	827	1.006	121,7
Pomembni nacionalni projekti (SLO)	218	228	284	333	260	78,1
FADN – obdelava podatkov (EU + SLO)	79	224	158	152	74	48,8
ERA – NET EUPHRESKO (EU)	5	5	0	0	0	-
ERA – NET Kmetijstvo (EU + SLO)	119	188	152	136	82	60,2
LIFE NATURA (EU + SLO)	0	0	0	8	28	372,0
Drugi projekti in operativna podpora (SLO)	245	296	259	123	215	174,3
Svetovalna služba (SLO)	7.940	8.487	9.194	9.696	9.975	102,9
Kmetijska svetovalna služba	6.725	7.270	7.912	8.358	8.588	102,8
Sektor za kmetijsko svetovanje pri KGZS	638	641	691	732	752	102,8
Svetovalna služba za čebelarstvo	577	577	591	606	635	104,7
Kmetijsko šolstvo in infrastruktura	300	637	560	641	866	135,0
Sofinanciranje kmetijskega izobraževanja (praktični pouk) (SLO)	168	168	168	168	166	98,8
Državno in svetovno tekmovanje v oranju (SLO)	33	16	50	33	0	0,0
Usposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu – PRP (EU + SLO)	99	453	341	431	700	162,3
Demonstracijske aktivnosti – PRP (EU + SLO)	0	0	0	9	0	0,0
Strokovne naloge v kmetijstvu (SLO)*	8.663	9.025	9.174	9.682	10.630	109,8
Javna služba v poljedelstvu	0	0	0	0	381	-
Javna služba v vrtnarstvu	0	0	0	0	359	-
Javna služba v hmeljarstvu	299	297	251	326	334	102,8
Javne službe v oljkarstvu	152	201	213	218	257	117,8
Javna služba v sadjarstvu	0	0	0	0	602	-
Javna služba v vinogradništvu	0	0	0	0	423	-
Javna služba nalog rastlinske genske banke	254	293	266	277	228	82,5
Živinorejski genski viri	172	167	161	297	351	118,0
Strokovne naloge v rastlinski proizvodnji	702	769	842	868	0	0,0
Strokovne naloge v vinarstvu	0	0	0	0	146	-
Strokovne naloge v živinoreji	6.353	6.497	6.752	7.002	7.548	107,8
Poskusni centri za sadjarstvo in vinogradništvo	499	547	666	693	0	-
Fitofarmacevtska sredstva (akcijski načrt)	231	254	23	0	0	-
Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve	18.339	19.880	20.583	21.597	23.135	107,1

* Z letom 2020 so se izplačila iz postavke Strokovne naloge v rastlinski proizvodnji prerazporedila skladno z delovanjem javnih služb v poljedelstvu, vrtnarstvu, sadjarstvu in vinogradništvu. Prav tako je bilo do leta 2020 drugačno poimenovanje: Javna služba v hmeljarstvu (prej Strokovne naloge v hmeljarstvu), Javna služba v oljkarstvu (prej Strokovne naloge v oljkarstvu) in Javna služba nalog rastlinske genske banke (prej Žlahtnenje).

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za naloge na veterinarskem in fitosanitarnem področju ter druge naloge, povezane z varnostjo in kakovostjo hrane in krme, je bilo leta 2020 skupaj izplačanih 15,8 milijona EUR. Od tega je bilo največ, 75 % teh sredstev, izplačanih na področju veterinarstva, kjer so se sredstva v primerjavi z letom 2019 zmanjšala za skoraj 8 %. Na drugi strani so se povečala izplačila na fitosanitarnem področju ter na področju kakovosti hrane in krme.

Za druge splošne storitve je bilo v letu 2020 skupaj izplačanih 4,9 milijona EUR, kar je skoraj enako kot v letu prej. Od tega je bila večina sredstev namenjena tehnični pomoči v okviru PRP 2014–2020 (4,4 mio EUR). Preostala sredstva so bila po večini namenjena za podporo nevladnim organizacijam.

Preglednica 23: Proračunska izplačila za ukrepe, povezane z varnostjo in kakovostjo hrane in krme (000 EUR); 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
Ukrepi na področju veterinarstva	10.066	13.156	12.345	12.826	11.835	92,3
Predpisano in preventivno varstvo živali in ukrepi (SLO)	4.874	8.070	4.961	5.289	5.248	99,2
Ukrepi v veterini (EU + SLO)	2.192	2.051	4.304	4.591	3.611	78,7
Identifikacija in registracija živali (SLO)	636	641	651	669	668	99,8
Odstranjevanje klavničnih odpadkov (SLO)	2.364	2.394	2.428	2.277	2.308	101,4
Fitosanitarni ukrepi ter varstvo in registracija sort	2.184	2.441	2.970	3.228	3.792	117,5
Zdravstveno varstvo rastlin (SLO)	1.190	1.242	1.460	1.612	2.057	127,6
Ukrepi za varstvo rastlin (EU + SLO)	251	365	632	657	657	100,0
Fitofarmacevtska sredstva (SLO)	401	445	472	535	569	106,3
Varstvo in registracija sort rastlin (SLO)	342	388	406	425	509	119,9
Ukrepi na področju kakovosti hrane in krme (SLO)	463	184	151	125	222	177,6
Nadzor nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme	12.713	15.781	15.466	16.179	15.849	98,0

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Preglednica 24: Proračunska izplačila za druge splošne storitve (000 EUR); 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
Podpora nevladnim organizacijam (SLO)	326	341	354	322	412	127,9
Stanovsko in interesno povezovanje	279	287	301	292	285	97,6
Varuh odnosov v verigi preskrbe s hrano	47	54	53	18	42	237,2
Izvajanje nadzora varstva konkurence v prehranski verigi	0	0	0	13	86	658,5
Tehnična pomoč – PRP (EU + SLO)	3.413	4.000	4.021	4.481	4.405	98,3
Drugo (SLO)	1.884	57	88	89	87	98,0
Obramba pred točo	57	57	88	89	87	98,0
Kobilarna Lipica	1.827	0	0	0	0	-
Druge splošne storitve	5.623	4.398	4.463	4.892	4.904	100,2

Vir: MKGPO, ARSKTRP, preračuni KIS

2.2 Podpore kmetijstvu na lokalni ravni

Kmetijska dejavnost je deležna podpor za razvoj kmetijstva in podeželja tudi od lokalnih skupnosti (občine), regionalnih javnih skladov (Javni sklad malega gospodarstva Goriške in Javni sklad RS za regionalni razvoj in razvoj podeželja) in regionalnih javnih zavodov. Dajalci pomoči sredstva kmetijstvu pretežno dodeljujejo po priglašeni shemah državnih pomoči po Uredbi Komisije (EU) št. 702/2014 (skupinske izjeme na področju kmetijstva), v manjšem obsegu pa tudi na podlagi priglašeni shem pomoči *de minimis* po Uredbi Komisije (EU) št. 1408/2013.

Konec leta 2020 je imelo shemo državne pomoči po skupinski izjemi v kmetijstvu in gozdarstvu priglašeni 167 občin, en javni sklad na nacionalni ravni ter en javni sklad in en zasebni zavod na regionalni ravni. Skupaj je bilo tako priglašeni 170 shem državnih pomoči po skupinskih izjemah na področju kmetijstva in gozdarstva. Na podlagi razpisov je bila pomoč za ukrepe po skupinskih izjemah iz lokalnih javnih virov v letu 2020 dodeljena po 160 shemah. Na lokalni ravni je bilo konec leta 2020 priglašeni tudi 42 shem pomoči *de minimis* primarni kmetijski proizvodnji, od tega je bila pomoč v letu 2020 dodeljena po 34 shemah.

Za podpore kmetijstvu je bilo iz sredstev na lokalni ravni v letu 2020 namenjenih skupaj 8,0 milijona EUR, od tega 4,3 milijona EUR za podpore po shemah državnih pomoči, kar je za 4 % več kot v predhodnem letu, in 3,7 milijona EUR za pomoči po shemah *de minimis*, ki so se glede na predhodno leto izrazito povečale, in sicer za dobro polovico.

Struktura državnih pomoči (skupinske izjeme v kmetijstvu) se po namenih v primerjavi z zadnjimi leti ni pomembneje spremenila. Največ sredstev (90,2 %) je bilo namenjenih sofinanciranju naložb na kmetijskih gospodarstvih, predvsem v obliki pomoči za nakup kmetijske mehanizacije. Pomembnejši delež zavzemata še pomoč za plačilo zavarovalnih premij za zavarovanje kmetijske proizvodnje (5,0 %) in tehnična podpora kmetijskemu sektorju (2,9 %), v okviru katere je bilo največ sredstev namenjenih dejavnostim prenosa znanja in informiranja v kmetijskem sektorju.

Podobno kot v predhodnih letih je bilo tudi v letu 2020 največ sredstev (99,5 %) dodeljenih z instrumentom dotacij. Preostale državne pomoči so bile dodeljene v obliki ugodnih posojil iz javnih virov in subvencionirane obrestne mere.

Preglednica 25: Podpore kmetijstvu, izplačane na lokalni ravni (000 EUR); 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
Zavarovalne premije	130,8	152,9	157,1	185,2	212,9	115,6
Naložbe v kmetijska gospodarstva	3.242,9	3363,4	3.507,7	3.696,1	3.876,4	104,9
Naložbe v zvezi s predelavo in trženjem kmetijskih proizvodov	39,7	36,3	39,6	36,8	56,1	152,4
Aronacija kmetijskih zemljišč	5,1	6,7	6,4	5,9	5,5	93,2
Ohranjanje in varstvo tradicionalne krajine in stavb	75,8	48,3	59,6	59,7	21,3	35,7
Tehnična podpora kmetijskemu sektorju	153,8	135,0	135,6	146,7	124,9	85,1
– izobraževanje in usposabljanje kmetovalcev	137,5	119,7	126,6	121,2	118,6	97,9
– organizacija forumov, tekmovanj, razstav in sejmov	11,3	15,3	9,0	25,5	6,2	24,3
– drugo (katalogi, spletišča, nadomeščanje kmetov ...)	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Tehnična podpora gozdarstvu (prenos znanja in informiranje)	4,4	4,4	7,3	0,0	0,0	
Ohranjanje in razvoj kmetijstva in podeželja (de minimis – občine)	222,1	1.781,7	734,4	2.260,4	3.744,5	165,7
Skupaj	3.874,6	5.528,7	4.647,7	6.390,8	8.041,6	125,8

Vir: MKGP

Ukrepi, ki se financirajo na lokalni ravni, so podobni ukrepom, ki se financirajo iz državnega proračuna. Dajalci državnih pomoči po skupinskih izjemah oziroma smernicah so zato zavezani pravilu kumulacije pomoči, kar pomeni, da morajo pred dodelitvijo pomoči medsebojno ugotoviti, da upravičenec ni za isti namen prejel pomoči iz drugega naslova oziroma da intenzivnost pomoči ne presega dovoljene stopnje pomoči oziroma zgornje meje, dovoljene s predpisi EU.

Pomoči de minimis na lokalni ravni so namenjene izvajanju ukrepov za ohranjanje oziroma povečevanje rodovitnosti tal in olajšavam pri plačilu komunalnega prispevka, manjše občine pa celotna sredstva za kmetijstvo dodeljujejo prek shem pomoči *de minimis* (pomoči za naložbe na kmetijskih gospodarstvih, sofinanciranje zavarovalnih premij, tehnična podpora kmetijskemu sektorju ipd.), nekaj občin pa pomoč *de minimis* namenja tudi financiranju tekočih stroškov proizvodnje.

Za dodeljene pomoči po pravilu *de minimis* je vzpostavljena centralna evidenca v okviru ministrstva. Dajalci pomoči pred dodelitvijo pomoči ministrstvu pošljejo poizvedbo o že dodeljenih pomočeh *de minimis* v zadnjih treh letih, da se tako prepreči čezmerno izplačilo pomoči na upravičenca, to je na področju kmetijstva za obdobje 2014–2020 omejeno na 20.000 EUR kadarkoli v treh proračunskih letih oziroma na 25.000 EUR, če je vzpostavljena centralna evidenca pomoči *de minimis*. Hkrati skupna pomoč *de minimis* na nacionalni ravni ne sme presegati 1,25 % oziroma 1,5 % vrednosti letne proizvodnje. Dajalci pomoči so zavezani preveriti tudi pomoči *de minimis*, dodeljene po pravilih *de minimis* za gospodarstvo pri Ministrstvu za finance, tako da tudi skupna kumulacija vseh pomoči *de minimis* ne preseže omejitve 200.000 EUR kadar koli v treh proračunskih letih.

3 ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI

Epidemija covid-19 je vplivala na zmanjšanje tako izvoza kot uvoza proizvodov in storitev zaradi padca svetovne trgovine in omejitev, povezanih z zajezitvijo epidemije. Po začasnih podatkih se je skupna blagovna menjava Slovenije v letu 2020 po sedmih zaporednih letih rasti v primerjavi s predhodnim letom zmanjšala (–4 %, na 64,9 mrd EUR). Pri tem je blagovna menjava z agroživilskimi proizvodi ostala na ravni leta 2019 in je znašala 4,1 milijarde EUR.

Izvoz agroživilskih proizvodov se je na letni ravni povečal za 3 %, uvoz pa se je zmanjšal za malo več kot odstotek. Zaradi rasti izvoza in padca uvoza se je bilanca (–974 mio EUR) v primerjavi s predhodnim letom izboljšala in je bila najbolj ugodna po letu 2010. Ponovno se je izboljšala tudi pokritost uvoza z izvozom, saj je ta pokril 61,6 % uvoza (leta 2019: 59,1 %). Delež uvoza agroživilskih proizvodov v skupnem uvozu blaga se je povečal na 7,9 %, medtem ko se je delež izvoza agroživilstva v skupnem izvozu povečal na 4,7 %.

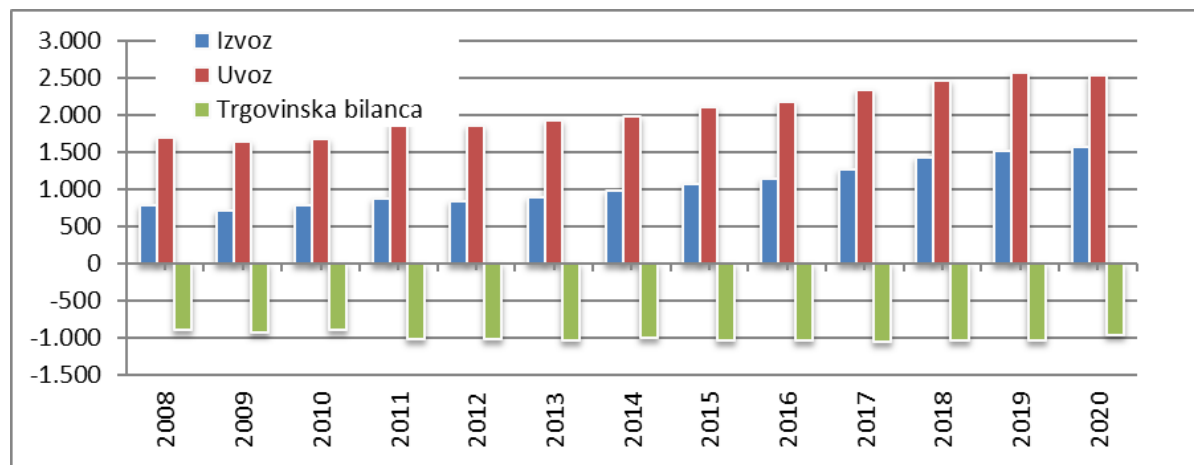
Preglednica 26: Blagovna menjava agroživilskih proizvodov; 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020*	Indeks 2020/19
Blagovna menjava agroživilstva (mio EUR)	3.319,0	3.602,1	3.868,0	4.075,9	4.095,4	100,5
– izvoz (mio EUR)	1.137,6	1.270,5	1.415,5	1.514,2	1.560,9	103,1
– uvoz (mio EUR)	2.181,3	2.331,6	2.452,5	2.561,7	2.534,5	98,9
– bilanca (mio EUR)	–1.043,7	–1.061,1	–1.037,1	–1.047,5	–973,6	92,9
Pokritost uvoza z izvozom (%)	52,2	54,5	57,7	59,1	61,6	
Delež agroživilskih proizvodov v skupni blagovni menjavi (%)	6,8	6,4	6,3	6,0	6,3	
Delež agroživilskih proizvodov v skupnem izvozu blaga (%)	4,6	4,5	4,6	4,5	4,7	
Delež agroživilskih proizvodov v skupnem uvozu blaga (%)	9,0	8,4	8,0	7,5	7,9	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Slika 20: Izvoz in uvoz ter zunanjetrgovinska bilanca agroživilskih proizvodov (mio EUR); 2008–2020

Vir: SURS, preračuni KIS

Okvir 6: Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi

Podatki o zunanji trgovini z agroživilskimi proizvodi temeljijo na klasifikaciji proizvodov po kombinirani nomenklaturi (KN) carinske tarife. Pojem »kombinirana nomenklatura« carinske tarife pomeni poimenovanje posameznih oddelkov, poglavij in podpoglavij, tarifnih števil in opomb, temeljna pravila razvrščanja blaga po kombinirani nomenklaturi in številčne oznake nomenklature. KN temelji na mednarodnem usklajenem sistemu imen in šifriranja blaga. Blago uvršča v oddelke (21 oddelkov, označenih z rimskimi številkami), poglavja (2-mestna raven) in podpoglavja (4-mestna raven) na podlagi 8-mestnih tarifnih števil, ki so v celoti usklajene z EU (kombinirana nomenklatura EU ne predvideva nacionalne členitve tarifnih postavk na devetem mestu, zato tudi v statističnih podatkih o zunanji trgovini od leta 2004 SURS prikazuje podatke na 8-mestni ravni tarifne postavke). Hkrati izpolnjuje zahteve carinske tarife, zunanjetrgovskih statističnih podatkov ter trgovinske, kmetijske in drugih politik, ki se nanašajo na izvoz ali uvoz blaga. Skrbnik KN je Evropska komisija, v Sloveniji pa Ministrstvo za gospodarstvo. Osvežuje se enkrat letno.

Od 1. maja 2004 SURS podatke o blagovni menjavi Slovenije s tujino pridobiva iz dveh virov: Intrastata in Extrastata. Intrastat je statistična baza blagovne menjave med državami članicami EU (mesečno statistično raziskovanje). Podatki se zbirajo neposredno od podjetij, ki trgujejo s podjetji iz držav članic, poročajo pa jih na statističnem obrazcu. Poročevalske enote za Intrastat v danem poročevalskem obdobju so tako podjetja, ki so v predhodnem letu vsaj pri enem toku blaga (skupni izvoz ali uvoz) presegla t. i. vključitveni prag. V danem poročevalskem obdobju se v zajetje vključujejo tudi gospodarski subjekti, ki so prag presegli med letom. Poročevalske enote poročajo samo za tisti tok blaga (odpreme oziroma prejeme blaga), pri katerem so prag presegle. Podatki za države EU za obdobje od maja 2004 vključujejo tudi ocene za vrednost menjave podjetij pod vključitvenim pragom.

Extrastat je statistična baza blagovne menjave držav članic EU z državami nečlanicami. Vir podatkov so carinske deklaracije oziroma enotna carinska listina (ECL), ki spremlja blago pri prehodu državne meje. Extrastat je vsebinsko odvisen tudi od domače carinske zakonodaje, ki je bila 1. maja 2004 dokončno usklajena z evropsko (TARIC). V Extrastatu so zajete vse transakcije blaga, ki se glede na metodologijo vključujejo v zajetje, ne glede na višino statistične vrednosti in neto mase (statistični prag ni določen).

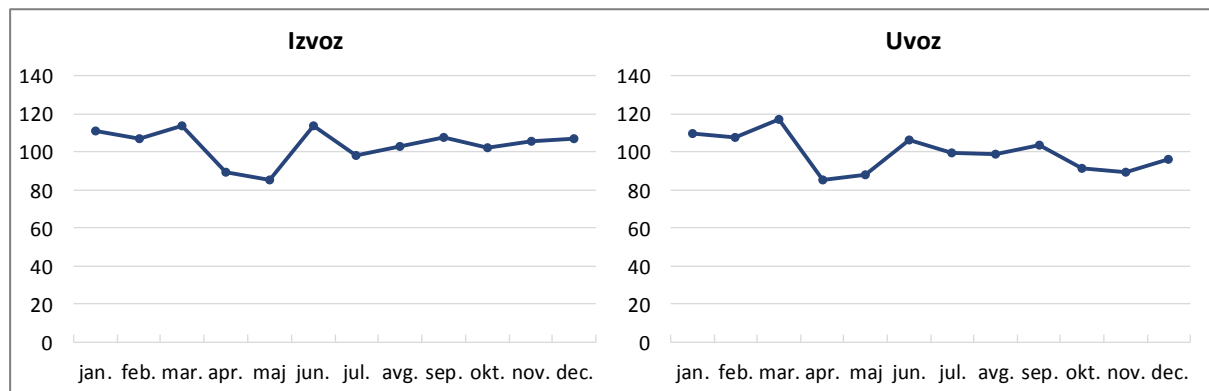
Vrednost uvoženega/izvoženega blaga SURS prikazuje kot statistično vrednost. To je carinska vrednost oziroma transakcijska vrednost blaga, ki se ji deloma ali v celoti prištejejo ali odštejejo stroški prevoza, natovarjanja, raztovarjanja, zavarovanja idr., glede na v pogodbi navedene dobavne določbe. Pri izvozu je vrednost prikazana po pariteti tipa FOB (vključena transakcijska vrednost blaga in vrednost storitev za dostavo blaga do meje države izvoznice), pri uvozu pa po pariteti tipa CIF (poleg transakcijske vrednosti je vključena še vrednost storitev za dostavo blaga do meje države uvoznice). Količino uvoženega/izvoženega blaga SURS prikazuje v neto masi, če jo je mogoče glede na vrsto proizvoda določiti, in v posebni merski enoti pri tistih proizvodih, za katere je ta predpisana v KN. Povprečna vrednost blaga je skupna vrednost vsega blaga, razvrščenega v isto osemestno šifro KN carinske tarife, izračunana na količinsko mersko enoto.

Kot kmetijski in živilski proizvodi so šteti vsi proizvodi iz poglavij od 01 do 24 kombinirane nomenklature carinske tarife. Seznam carinskih tarif oziroma proizvodov, ki se uvrščajo med agroživilske, ni v celoti usklajen z EU. Po opredelitvi EU se med agroživilske proizvode v okviru statističnih podatkov o zunanji trgovini uvrščajo proizvodi iz poglavij od 01 do 24 carinske tarife, brez rib in ribjih proizvodov (brez carinske tarife 03, 051191, 1604, 1605, 19022010 in 23012000). Poleg tega se v skladu s sporazumom med EU in Svetovno trgovinsko organizacijo med agroživilske proizvode uvrščajo tudi posamezni proizvodi iz drugih poglavij (carinske tarife 290543, 290544, 290545 3301, 3501–3505, 380910, 382311, 382312, 382313, 382319, 382370, 382460, 4101–4103, 4301, 5001–5003, 5101–5103, 5201–5203, 5301, 5302). Zaradi zagotavljanja primerljivosti podatkov v časovni seriji vsi podatki o zunanji trgovini z agroživilskimi proizvodi vključujejo poglavja od 01 do 24 kombinirane nomenklature.

Regionalna struktura blagovne menjave agroživilskih proizvodov je prikazana po naslednjih skupinah držav: države članice EU, države na ozemlju nekdanje Jugoslavije (Bosna in Hercegovina, Srbija, Črna gora, Makedonija) in ostale države (vse druge države, razen naštetih).

V prvem četrtletju leta 2020 se je vrednostni izvoz agroživilstva večal glede na preteklo leto. Izvoz je bil v tem obdobju večji za 11 % kot v istem obdobju leta 2019, največji porast glede na isti mesec preteklega leta pa je bil dosežen v marcu (+14 %). V drugem četrtletju 2020 je zaradi vpliva epidemije covid-19 vrednost izvoza agroživilstva na medletni ravni upadla za 5 %, najizraziteje v maju (za 15 % glede na isti mesec v letu 2019). V juniju se je izvoz agroživilstva ponovno okrepil in je bil vrednostno za skoraj 14 % večji od izvoza v istem mesecu predhodnega leta. V juliju se je izvoz agroživilstva nekoliko zmanjšal, v vseh preostalih mesecih do konca leta pa je bila zaznana rast izvoza glede na iste mesece v letu 2019.

Slika 21: Indeks izvoza in uvoza agroživilskih proizvodov po mesecih v letu 2020 (tekoči mesec/isti mesec predhodnega leta; %)

Vir: SURS, preračuni KIS

Vrednostni uvoz se je podobno kot izvoz večal v prvem četrtletju leta 2020 glede na predhodno leto. V tem obdobju je bil večji za 12 % kot v istem obdobju leta 2019, največji porast pa je bil dosežen v marcu (+17 %). Zaradi vpliva epidemije se je uvoz agroživilstva v drugem četrtletju na medletni ravni zmanjšal bolj kot izvoz, in sicer za dobrih 7 %. Najizrazitejši padec je bil zabeležen v aprilu (–15 %), temu pa je sledil drugi najizrazitejši padec v maju (–12 %). Razmere pri uvozu agroživilstva so se v naslednjih štirih mesecih nekoliko izboljšale. V juniju je bilo zaznано povečanje glede na isti mesec predhodnega leta (+6 %), v juliju in avgustu pa ponovno, vendar rahlo zmanjšanje (–1 % v obeh mesecih). V zadnjem četrtletju leta je bil padec uvoza večji (–8 % glede na isto obdobje v letu 2019).

3.1 Blagovna menjava agroživilstva po skupinah blaga

V letu 2020 se je izvoz v večini pomembnejših skupin agroživilskih proizvodov vrednostno povečal, in sicer pri sadju, skupini ostanki in odpadki živilske industrije ter krma, pri žitu, živih živalih, skupini pijače, alkoholi in kis, izdelkih iz mesa in skupini mlečni proizvodi, jajca, med. Enako kot v predhodnem letu je bila največja rast izvoza zaznana pri sadju (+27 %), pri katerem je bil izvoz hkrati največji do zdaj. Izvoz se je vrednostno zmanjšal v skupinah meso, izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka, za malenkost pa tudi v skupini razna živila.

Preglednica 27: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah proizvodov; 2019 in 2020

CT	Ime	Izvoz					Uvoz				
		Mio EUR		2020		%	Mio EUR		2020		%
		2019	2020*	2019	2019	2020*	2019	2020*	2019	2019	2020*
01	Žive živali	51,5	54,3	105,4	3,4	3,5	33,0	33,3	100,8	1,3	1,3
02	Meso in užitni klavnični proizvodi	117,3	103,6	88,4	7,7	6,6	248,6	205,9	82,9	9,7	8,1
03	Ribe, raki	14,2	13,0	91,5	0,9	0,8	74,6	61,3	82,2	2,9	2,4
04	Mlečni proizvodi, jajca, med	177,6	181,6	102,2	11,7	11,6	178,3	180,8	101,4	7,0	7,1
05	Drugi proizvodi živalskega izvora	3,5	3,4	96,5	0,2	0,2	7,7	7,7	100,0	0,3	0,3
06	Živo drevje, čebulice, cvetje	13,3	14,4	108,3	0,9	0,9	52,7	50,2	95,3	2,1	2,0
07	Užitne vrtnine	38,1	30,6	80,3	2,5	2,0	150,0	134,7	89,8	5,9	5,3
08	Užitno sadje, oreški	84,8	107,8	127,2	5,6	6,9	216,1	241,7	111,9	8,4	9,5
09	Kava, čaj, začimbe	38,1	34,8	91,5	2,5	2,2	78,7	71,5	90,9	3,1	2,8
10	Žita	61,4	70,5	114,8	4,1	4,5	82,4	78,1	94,7	3,2	3,1
11	Proizvodi mlinске industrije	11,3	10,0	89,0	0,7	0,6	37,0	36,1	97,6	1,4	1,4
12	Oljna semena in plodovi	49,7	47,7	96,0	3,3	3,1	41,1	42,8	103,9	1,6	1,7
13	Šelak, gume, rastl. sok in ekstrakti	17,1	18,2	106,4	1,1	1,2	16,5	17,1	103,8	0,6	0,7
14	Rastlinski material za pletarstvo	0,0	0,0	39,8	0,0	0,0	1,1	0,9	88,2	0,0	0,0
15	Masti in olja	44,6	40,6	91,0	2,9	2,6	84,3	78,9	93,5	3,3	3,1
16	Izdelki iz mesa, rib, rakov	115,6	118,4	102,4	7,6	7,6	90,0	95,1	105,6	3,5	3,8
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	35,1	35,8	102,1	2,3	2,3	74,7	62,5	83,6	2,9	2,5
18	Kakav in kakavovi proizvodi	31,8	39,2	123,2	2,1	2,5	109,8	114,1	103,9	4,3	4,5
19	Izdelki iz žit, moke, škroba, mleka	80,2	76,8	95,7	5,3	4,9	184,3	189,6	102,9	7,2	7,5
20	Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	16,0	18,3	114,3	1,1	1,2	106,0	102,6	96,7	4,1	4,0
21	Razna živila	240,2	238,5	99,3	15,9	15,3	199,0	201,6	101,3	7,8	8,0
22	Pijače, alkoholi in kis	140,3	144,3	102,9	9,3	9,2	173,3	167,1	96,4	6,8	6,6
23	Ostanki in odpadki živil. ind., krma	129,6	155,6	120,1	8,6	10,0	232,8	252,6	108,5	9,1	10,0
24	Tobak in nadomestki	3,0	3,6	121,2	0,2	0,2	89,7	108,4	120,9	3,5	4,3
Skupaj		1.514,2	1.560,9	103,1	100,0	100,0	2.561,7	2.534,5	98,9	100,0	100,0

* Začasni podatki.

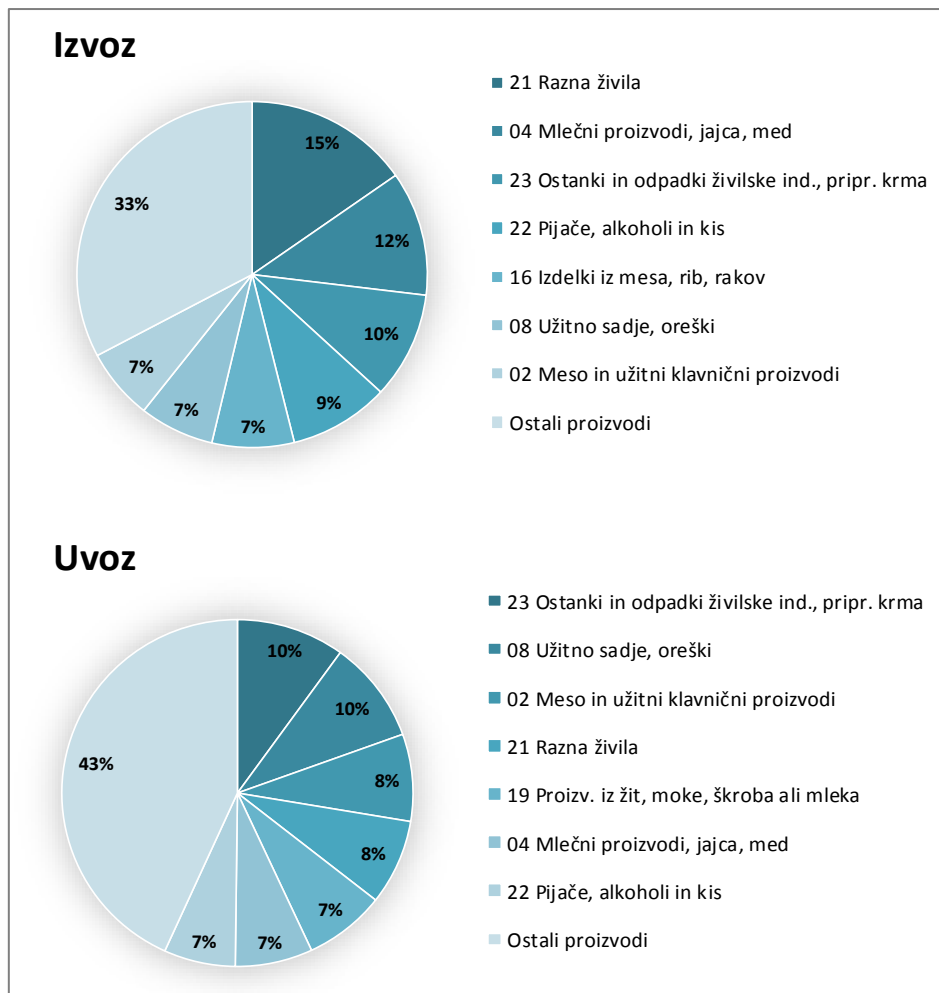
Vir: SURS, preračuni KIS

Izvoz skupine ostanki in odpadki živilske industrije ter krma se je močno povečal v primerjavi z letom 2019 (za 120 %) in je bil največji do zdaj. Prav tako je bil zgodovinsko največji izvoz žit (+15 %), pijač, alkohola in kisa (+3 %), izdelkov iz mesa (+2 %) in skupine mlečni proizvodi, jajca in med (+2 %). Izvoz živih živali se je povečal za dobrih 5 %, izvoz mesa pa zmanjšal za 12 % zaradi zmanjšanja izvoza vseh vrst mesa. V drugih manj pomembnih skupinah agroživilskih proizvodov je bil izvoz v letu 2020 večinoma vrednostno manjši kot v predhodnem letu. Opazno se je zmanjšal izvoz vrtnin (–20 %), povečanje izvoza pa je bilo opaznejše predvsem pri kakavu in kakavovih proizvodih (+23 %) ter proizvodih iz vrtnin in sadja (+14 %).

Struktura izvoza se v letu 2020 ni bistveno spremenila v primerjavi s predhodnim letom. Največji delež od celotnega izvoza agroživilstva je še vedno obsegala skupina razna živila (15 %), sledil pa ji je izvoz skupine mlečni proizvodi, jajca in med (12 %), pri kateri je mogoče opaziti splošen trend zmanjševanja deleža skozi leta. Delež skupine ostanki in odpadki živilske industrije, krma v skupnem izvozu agroživilstva se je povečal za eno odstotno točko (z 9 % v

letu 2019 na 10 % v letu 2020), za prav toliko pa se je povečal tudi delež sadja (iz 6 % na 7 %). Delež izvoza mesa se je zmanjšal za dobro odstotno točko, skupaj z izdelki iz mesa pa sta ti dve skupini obsegali 14 % celotnega izvoza agroživilstva. Pri drugih skupinah proizvodov so bile spremembe deležev manjše od odstotne točke.

Slika 22: Struktura izvoza in uvoza agroživilskih proizvodov po tarifnih skupinah (%); 2020

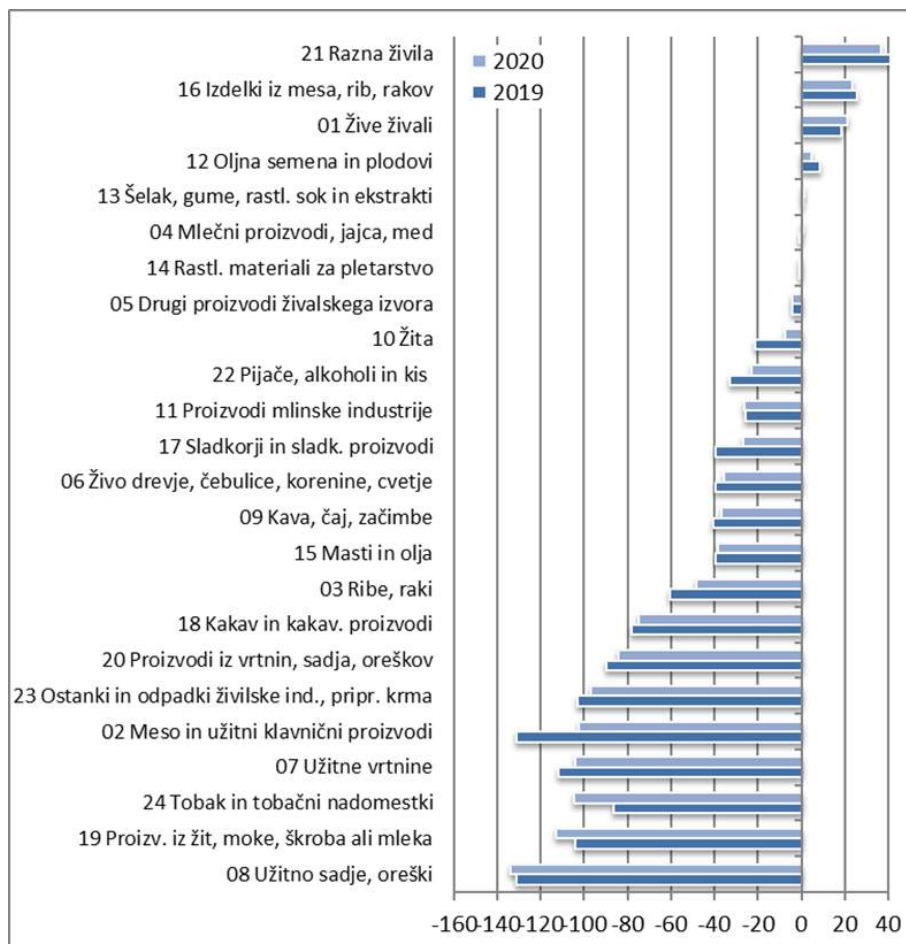

Vir: SURS, preračuni KIS

Tako kot pri izvozu se je v letu 2020 vrednostni uvoz agroživilskih proizvodov glede na predhodno leto povečal v večini pomembnejših skupin. Izjeme so skupine meso in vrtnine, pri katerih se je uvoz zmanjšal za 10 % ali več (meso: –17 %; vrtnine: –10 %), ter skupina pijače, alkoholi in kis, pri kateri se je uvoz zmanjšal za 4 %. Uvoz ostankov in odpadkov živilske industrije ter krme, ki je v letu 2020 obsegal največji delež v skupnem uvozu, se je povečal za slabih 9 % in je dosegel zgodovinsko najvišjo vrednost. Uvoz se je najbolj povečal pri sadju (za 12 %) in je bil prav tako največji do zdaj. Izdelkov iz žit, moke, škroba ali mleka je bilo uvoženih za 3 % več kot v letu 2019, mlečnih izdelkov in raznih živil pa le malenkost več (oboje za en odstotek več).

Pri strukturi uvoza je v primerjavi s predhodnim letom prišlo do manjših sprememb. Delež mesa v skupnem uvozu agroživilstva je padel za slabi dve odstotni točki, na 8 %, in ni več predstavljal najbolj zastopane skupine. Največji delež je z 10 % zavzemala skupina ostankov in odpadkov živilske industrije in krme, sledile pa so ji skupine sadje (slabih 10 %), meso (8 %) in razna živila (8 %). Razen pri mesu in sadju so bile spremembe deležev pri vseh drugih skupinah manjše od odstotne točke.

Slika 23: Zunanjetrgovinska bilanca agroživilstva po tarifnih skupinah (mio EUR); 2019 in 2020

Vir: SURS, preračuni KIS

Pozitivna zunanjetrgovinska bilanca je bila po začasnih podatkih v letu 2020 dosežena pri istih skupinah kot v predhodnem letu, in sicer pri raznih živilih, izdelkih iz mesa, živih živalih, oljnih semenih in plodovih, skupini šelak, gume, rastlinski sokovi in ekstrakti, dodatno pa tudi pri skupini mlečni izdelki, jajca in med. Glede na leto 2019 se je zunanjetrgovinski presežek v skupini žive živali povečal, in sicer za 14 %. Povečal se je tudi presežek pri šelaku, gumah in rastlinskih ekstraktih, ki med leti sicer zelo niha. Presežek pri skupini oljna semena in plodovi, ki je tudi zelo spremenljiv med leti, se je zmanjšal za 42 %, pri izdelkih iz mesa pa za 9 %. Pri raznih živilih je bil presežek dosežen že četrto leto zapored, ta se je zmanjšal za 10 % v primerjavi s predhodnim letom. Pri skupini mlečnih izdelkov, jajca in med začasni podatki za leto 2020 kažejo rahel presežek v zunanjetrgovinski bilanci. K temu je prispeval povečan vrednostni izvoz pri vseh skupinah mlečnih izdelkov, razen pri surovem mleku in smetani, ter manjši vrednostni uvoz mleka v prahu (–14 %) in masla (–6 %). Izvoz nepredelanega mleka in smetane je vrednostno ostal na ravni predhodnega leta, uvoz pa se je malo povečal (+2 %). Količinsko je bilo mleka in smetane izvoženega za 4 % več kot v letu 2019, uvoženega pa za 8 % več.

Pri drugih skupinah agroživilskih proizvodov je bil uvoz v letu 2020 vrednostno večji od izvoza. Največji primanjkljaji so bili ponovno doseženi pri sadju, proizvodih iz žit, moke, škroba ali mleka, vrtninah in mesu, primanjkljaj pa se je opazno povečal tudi pri tobaku. Pri vrtninah in mesu se je zunanjetrgovinska bilanca izboljšala, pri drugih omenjenih skupinah pa se je primanjkljaj glede na predhodno leto še povečal, najizraziteje pri tobaku (za 21 %) in proizvodih iz žit, moke, škroba ali mleka (za 8 %).

3.2 Regionalna struktura blagovne menjave agroživilstva

Skupna blagovna menjava agroživilstva v večini poteka z državami članicami Evropske unije. V letu 2020 je blagovna menjava Slovenije z EU obsegala 80 % celotne blagovne menjave agroživilstva, kar je malenkost manj kot v povprečju zadnjega petletnega obdobja (2015–2019; 82 %). Delež blagovne menjave z državami nekdanje Jugoslavije (brez vključene Hrvaške) je obsegal 7 % celotne blagovne menjave agroživilstva. Nekoliko pa se je povečal delež blagovne menjave z drugimi državami (z 11 % v letu 2019 na 13 %), predvsem zaradi izstopa Združenega kraljestva iz EU.

Preglednica 28: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah držav in najpomembnejših trgovinskih partnericah (mio EUR); 2015–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	Indeks 2020/19
IZVOZ	1.060,1	1.137,6	1.270,5	1.415,5	1.514,2	1.560,9	103,1
EU**	805,7	880,1	952,9	1.076,0	1.150,0	1.182,9	102,9
Avstrija	103,3	106,9	128,3	134,8	137,1	142,5	103,9
Hrvaška	196,7	239,6	264,7	298,0	335,5	331,6	98,8
Italija	238,0	250,8	262,9	291,7	288,9	286,5	99,2
Madžarska	68,9	56,4	57,4	60,5	66,3	84,3	127,1
Nemčija	36,6	58,9	57,5	68,3	84,6	93,0	109,9
Nekdanja Jug. (brez Hrvaške)	166,3	168,6	179,0	194,8	217,0	199,6	92,0
Druge države	88,1	88,9	138,7	144,6	147,2	178,5	121,3
UVOZ	2.097,4	2.181,3	2.331,6	2.452,5	2.561,7	2.534,5	98,9
EU**	1.786,7	1.854,7	1.993,7	2.093,1	2.190,5	2.103,1	96,0
Avstrija	301,8	298,2	325,2	328,4	337,8	312,3	92,4
Hrvaška	227,4	265,1	305,6	330,8	334,3	340,1	101,7
Italija	340,7	358,7	356,8	365,0	383,3	368,3	96,1
Madžarska	141,3	141,2	151,3	161,3	170,6	158,3	92,8
Nemčija	304,2	297,0	291,0	308,6	319,7	320,7	100,3
Nekdanja Jug. (brez Hrvaške)	57,0	60,9	65,1	71,9	87,1	86,6	99,5
Druge države	253,6	265,7	272,7	287,5	284,1	344,8	121,4
BILANCA	-1.037,3	-1.043,7	-1.061,1	-1.037,1	-1.047,5	-973,6	
EU**	-981,0	-974,6	-1.040,8	-1.017,1	-1.040,5	-920,2	
Avstrija	-198,5	-191,3	-196,9	-193,6	-200,7	-169,8	
Hrvaška	-30,7	-25,5	-40,9	-32,7	1,1	-8,6	
Italija	-102,7	-107,9	-93,9	-73,3	-94,4	-81,8	
Madžarska	-72,4	-84,8	-94,0	-100,8	-104,2	-74,0	
Nemčija	-267,6	-238,1	-233,5	-240,3	-235,1	-227,8	
Nekdanja Jug. (brez Hrvaške)	109,3	107,7	113,8	122,9	129,9	113,0	
Druge države	-165,5	-176,8	-134,0	-142,9	-137,0	-166,3	

* Začasni podatki.

** 2015–2019: EU–28, 2020: EU–27 (brez Združenega kraljestva)

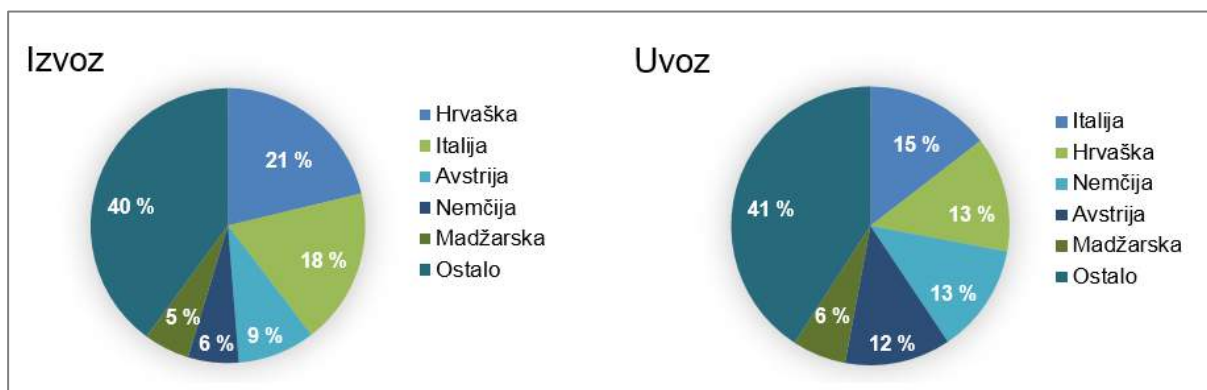
Vir: SURS, preračuni KIS

V letu 2020 se je izvoz agroživilstva v države EU povečal za 3 %, uvoz iz držav EU pa je bil manjši za 4 %. Zmanjšal se je izvoz v države na ozemlju nekdanje Jugoslavije (za 8 %), medtem ko je bil uvoz iz teh držav na ravni predhodnega leta. Izvoz agroživilstva v preostale države se je opazno povečal (za 21 %) in prav toliko pa tudi uvoz iz preostalih držav.

Od posameznih zunanjetrgovinskih partneric je Slovenija v letu 2020 vrednostno največ izvozila na Hrvaško, vendar za 1 % manj kot v predhodnem letu. Preostale najpomembnejše izvozne partnerice so bile Italija, Avstrija, Nemčija in Madžarska. Izvoz v teh pet držav je obsegal 60 % od celotnega izvoza agroživilstva. Najpomembnejša uvozna partnerica je bila

Italija in iz nje je bilo uvoženih 15 % vseh agroživilskih proizvodov. Sledile so ji Hrvaška, Nemčija, Avstrija in Madžarska.

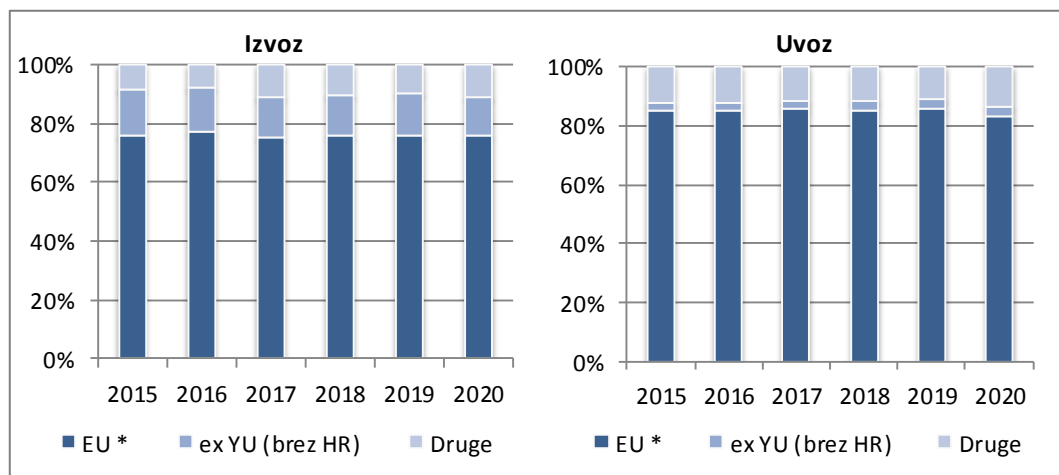
Slika 24: Struktura izvoza in uvoza agroživilskih proizvodov po pomembnejših zunanjetrgovinskih partnericah (%); 2020

Vir: SURS, preračuni KIS

Regionalna struktura izvoza agroživilstva po skupinah držav med leti ostaja podobna. Delež izvoza iz Slovenije v države EU je znašal 76 % in je bil na ravni povprečja zadnjega petletnega obdobja (2015–2019). Za slabi dve odstotni točki se je zmanjšal delež izvoza v države nekdanje Jugoslavije (na 13 %), delež izvoza v druge države pa se je medtem povečal (iz 10 % v letu 2019 na 11 %). Malenkost večje so bile spremembe v regionalni strukturi uvoza. Delež uvoza iz držav EU se je zmanjšal s 86 % v letu 2019 na 83 %. Delež uvoza iz drugih držav se je povečal z 11 % na 14 %, iz držav na območju nekdanje Jugoslavije pa je bilo enako kot v predhodnem letu uvoženih za 3 % agroživilskih proizvodov.

Slika 25: Struktura izvoza in uvoza agroživilstva po skupinah držav; 2015–2020

* 2015–2019: EU–28, 2020: EU–27 (brez Združenega kraljestva)

Vir: SURS, preračuni KIS

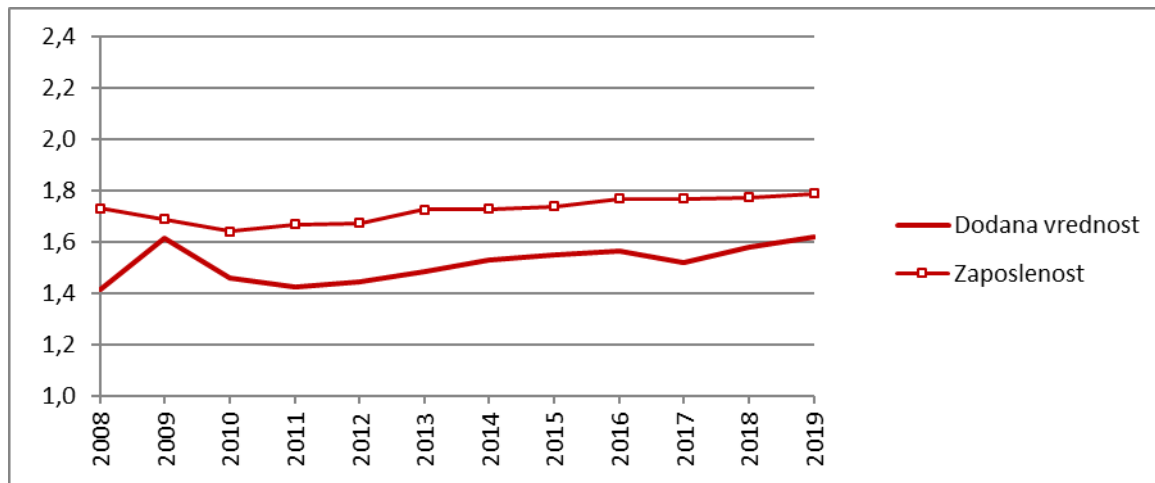
Tudi v letu 2020 temeljne značilnosti zunanjetrgovinske bilance po skupinah držav ostajajo nespremenjene. Primanjkljaj z državami EU se je glede na predhodno leto zmanjšal kot posledica rasti izvoza in padca uvoza, znašal je 920 milijonov EUR. Saldo blagovne menjave z državami na ozemlju nekdanje Jugoslavije je bil tudi v letu 2020 pozitiven. Znašal je 113 milijonov EUR, vendar se je v primerjavi s predhodnim letom zmanjšal za 13 %. Zaradi večjega povečanja izvoza kot uvoza se je povečal primanjkljaj v trgovini z drugimi državami (s 137 mio EUR v letu 2019 na 166 mio EUR).

4 ŽIVILSKOPREDELOVALNA INDUSTRIJA

4.1 Pomen živilskopredelovalne panoge v makroekonomskih agregatih in trendi v obsegu proizvodnje

Živilskopredelovalna panoga v zadnjem obdobju prispeva razmeroma stabilen delež v ključnih makroekonomskih agregatih. Podjetja, registrirana v oddelkih³ proizvodnja živil (C10) in proizvodnja pijač (C11), so k skupni dodani vrednosti nacionalnega gospodarstva v preteklih petih letih prispevala okoli 1,6 %, k skupni zaposlenosti pa okoli 1,8 %.

Slika 26: Delež proizvodnje živil in pijač v dodani vrednosti in zaposlenosti (%); 2008–2019

Vir: SURS, lastni preračuni

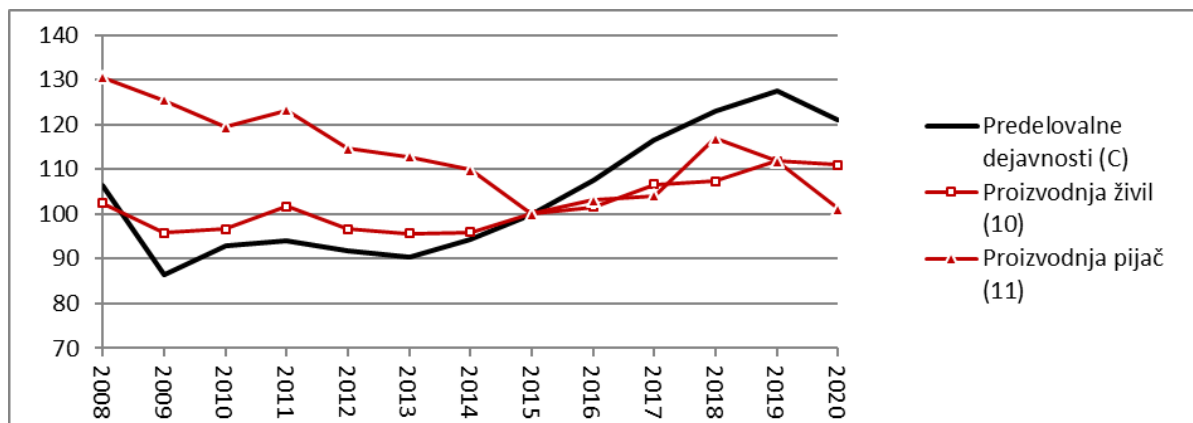
V letu 2008, ko je delež živilskopredelovalne industrije v skupni dodani vrednosti slovenskega gospodarstva dosegel dno analiziranega obdobja, je ta znašal 1,42 %. Od takrat se je vrednost počasi, a stalno povečevala in je v letu 2019 za dve desetinki odstotne točke večja, kot v letu 2008. Podobna gibanja ugotavljamo tudi pri deležu v skupni zaposlenosti, ki je dno dosegel v letu 2010, potem pa je do leta 2016 počasi rasel. V zadnjih štirih letih se je delež zaposlenih v podjetjih živilskopredelovalne dejavnosti ustabil pri vrednosti 1,8 % in ne raste več.

Treba je poudariti, da je bil pomen živilskopredelovalne industrije v makroekonomskih agregatih pred pristopom k EU precej večji, prav tako pa so precej večji deleži te dejavnosti v gospodarskih strukturah preostalih članic EU. Živilskopredelovalna industrija je v številnih državah članicah in tudi v agregatni dodani vrednosti predelovalne industrije EU (NACE–C) dejavnost z največjim deležem.

Ekonomski pritiski ob intenzivnih spremembah poslovnega okolja v obdobju tik pred pristopom Slovenije k EU, zlasti hitra liberalizacija zunanje trgovine in ukinitve sistema izvoznih nadomestil, so poslabšale poslovanje živilskopredelovalnih podjetij. K stagnaciji živilskopredelovalne industrije so prispevali še nekateri neuspešni procesi lastniškega preoblikovanja, ki so močno obremenili poslovanje podjetij, nekatera, tudi vodilna podjetja pa so bila likvidirana v procesih stečaja. Ob pristopu k EU so zaradi širše regijske konsolidacije lastniki zaprli dve, z vidika dodane vrednosti pomembni podjetji v proizvodnji sladkorja in predelavi tobaka. Lastniška konsolidacija slovenske živilskopredelovalne industrije je zdaj večinoma zaključena, precejšnji delež kapitala, predvsem v največjih podjetjih v panogi, pa je v lasti družb iz tujine.

³ Oddelek je druga raven v NACE Rev2, ki je statistična klasifikacija gospodarskih dejavnosti v Evropski skupnosti.

Slika 27: Indeks obsega industrijske proizvodnje (2015 = 100); 2008–2020

Vir: SURS (podatki za leto 2020 so začasni), lastni preračuni

Obseg industrijske proizvodnje v agregatu predelovalnih dejavnosti (NACE–C) se je v letu 2020 močno zmanjšal zaradi negativnih vplivov zaježitvenih ukrepov za obvladovanje epidemije covida-19 na domačem in tujih trgih. V primerjavi z letom 2019 je obseg predelovalnih dejavnosti (C) manjši za 5 %, kar je obseg industrijske proizvodnje vrnilo na raven leta 2018.

Neugodne posledice epidemije covida-19 so vidne tudi v dejavnosti proizvodnje živil (C10), vendar so občutno manj izrazite. Obseg industrijske proizvodnje je v letu 2020 upadel za sedem desetink odstotka in je še vedno deset odstotkov večji kot v baznem letu analiziranega obdobja (2015).

Preglednica 29: Indeksi obsega industrijske proizvodnje (predhodno leto = 100); 2015–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
Predelovalne dejavnosti (C)	106,0	107,7	108,2	105,7	103,6	94,9
Proizvodnja živil (10)	104,2	101,6	105,0	100,6	104,2	99,3
Proizvodnja pijač (11)	91,1	103,2	100,9	112,3	95,7	90,5

* Začasni podatki.

Vir: SURS, lastni preračuni

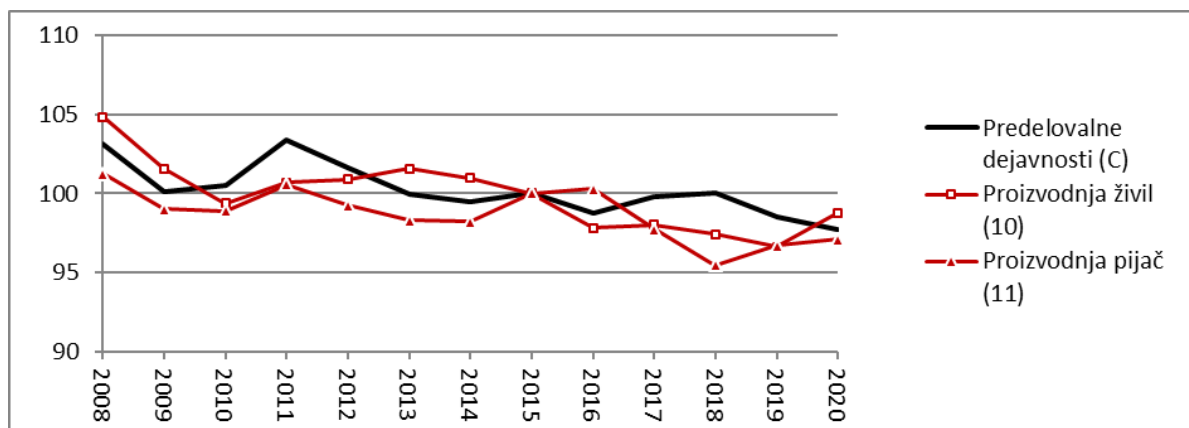
V dejavnosti proizvodnje pijač (C11) so posledice precej bolj izrazite, saj se je obseg industrijske proizvodnje v letu 2020 zmanjšal za slabo desetino. Podjetja v tej dejavnosti so v precejšnji meri vezana na prodajo v gostinstvu, ki je bila zaradi omejitvenih ukrepov v letu 2020 močno omejena.

4.2 Cene v živilskopredelovalni industriji

Proizvajalčeve cene v dejavnosti proizvodnje živil (C10) so se v letu 2020 realno ponovno nekoliko zvišale, pri čemer je bila rast večja, kot v letu 2019. Tudi v dejavnosti proizvodnje pijač (C11) so se proizvajalčeve cene v letu 2020 zvišale, vendar po občutno nižji stopnji, kot v proizvodnji živil, pa tudi občutno manj kot v letu 2019, ko smo za dejavnost proizvodnje pijač ugotovili skoraj triodstotno rast proizvajalčevih cen.

V agregatu predelovalnih dejavnosti (C) se v letu 2020 nadaljuje opazno zniževanje cen pri proizvajalcih. Gospodarske omejitve ob omejevanju epidemije covida-19 so neugodno vplivale na gospodarsko aktivnost in tudi na proizvajalčeve cene v agregatu, zato ugotavljamo, da so cene dosegle najnižjo raven v trinajstletnem analiziranem obdobju.

Slika 28: Indeksi cen živil in pijač ter proizvodov predelovalnih dejavnosti pri proizvajalcih (realno; 2015 = 100); 2008–2020

Vir: SURS, lastni preračuni

V primerjavi z letom 2019 so se v letu 2020 cene pri proizvajalcih v povprečju za predelovalne dejavnosti (C) nominalno znižale za slabega pol odstotka (realno –0,42 %), skupne cene živil in pijač (C10 + C11) so se v tem letu nominalno zvišale za 2,2 %. Cene pri proizvajalcih živil (C10) so se prav tako nominalno zvišale za 2,5 %, cene pri proizvajalcih pijač (C11) pa za dobrih sedem desetink odstotka.

Preglednica 30: Indeksi cen pri proizvajalcih (nominalno, predhodno leto = 100); 2015–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Predelovalne dejavnosti (C)	100,0	98,7	102,4	102,0	100,1	99,5
Proizvodnja živil in pijač (10 + 11)	99,0	98,2	101,2	100,8	101,1	102,2
Proizvodnja živil (10)	98,5	97,8	101,6	101,1	100,8	102,5
Proizvodnja pijač (11)	101,3	100,2	98,9	99,4	102,9	100,7

Vir: SURS, lastni preračuni

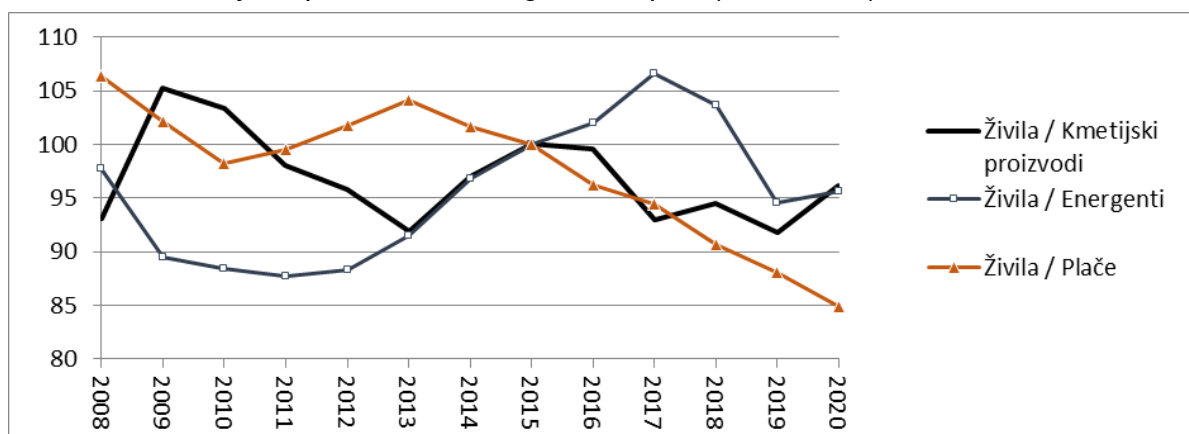
Primerjava indeksov (nominalnih) cen živil pri proizvajalcih z gibanjem cen ključnih kategorij proizvodnih vložkov kaže, da se je cenovno-stroškovno razmerje za proizvodnjo živil v primerjavi s cenami kmetijskih proizvodov nekoliko izboljšalo.

Kmetijski proizvodi, ki predstavljajo pomembne proizvodne stroške v večini živilskih podjetij, so se v povprečju v letu 2020 močno pocenili (–2 %), medtem ko so se cene živilskih proizvodov pri proizvajalcih zvišale. S tem se je cenovno-stroškovno razmerje med živilskimi proizvodi in kmetijskimi surovinami odbilo z najnižje ravni v analiziranem obdobju.

V letu 2020 se je cenovno-stroškovno razmerje med cenami živil in cenami energentov v primerjavi z letom 2019 le malce izboljšalo. Cene energentov so se v letu 2019 v povprečju zvišale manj kot cene živil. Se je pa zviševanje cen energentov močno okrepilo že v zadnjem četrtletju leta 2020, še intenzivnejšo rast pa ugotavljamo v prvem četrtletju 2021, kar bo pomenilo močne stroškovne pritiske predvsem v dejavnostih z visoko energetske intenzivnostjo.

Manj ugodno kot v letu prej je bilo leta 2020 tudi razmerje indeksov cen živil in stroškov dela v živilskopredelovalni industriji, v kateri je bila po statističnih podatkih dosežena 6,5-odstotna rast bruto plač, kar je precej več od letne rasti proizvajalčevih cen živil. Razmerje med indeksom cen živil in plač se je tako poslabšalo že sedmo leto zapored, kar zlasti močno občutijo predvsem v delovno intenzivnih panogah.

Slika 29: Indeksi cen živilskih proizvodov pri proizvajalcih v primerjavi z indeksi cen kmetijskih proizvodov, energentov in plač (2015 = 100); 2008–2020

Vir: SURS, lastni preračuni

Na poslovni izid živilskopredelovalnih podjetij je tako v letu 2020 najbolj vplivalo poslabšanje cenovno-stroškovnih razmerij med živili in stroški dela, ugodno pa je bilo razmerje med cenami kmetijskih surovin slovenskega porekla in stroški energentov.

4.3 Poslovni rezultati živilskopredelovalne industrije

4.3.1 Poslovanje živilskopredelovalne panoge

Leta 2020 je bilo v slovenski živilskopredelovalni industriji registriranih 772 podjetij, ki so na podlagi delovnih ur zaposlovala 14.486 delavcev. Po nekajletni stalni minimalni rasti števila zaposlenih se je v zadnjem letu njihovo število zmanjšalo za slab odstotek, ob tem pa se je število podjetij spet povečalo (+3,6 %). Rahlo zmanjšanje števila zaposlenih je zagotovo povezano z upadom obsega industrijske proizvodnje v živilskopredelovalni dejavnosti, kar je posledica zmanjšane povpraševanja zaradi epidemije covid-19. Nekoliko večjo rast števila podjetij, kot je povprečje zadnjih petih let, lahko pripišemo korekciji večjega zmanjšanja v letu 2019. Kompleksnejšega ozadja za ta gibanja pa ni mogoče določiti, saj so amplitude v obsegu običajnih nihanj v gospodarski strukturi.

V povprečju je živilskopredelovalno podjetje v letu 2020 zaposlovalo 18,8 delavca, kar je manj, kot v letu prej (19,6) in na ravni leta 2018. Z zmanjšanjem števila zaposlenih in rastjo števila podjetij se je ponovno vzpostavil dolgoletni trend, po katerem je rast števila zaposlenih v večini let zaostajala za rastjo števila novoustanovljenih podjetij. Število zaposlenih na podjetje je v živilskopredelovalni industriji še vedno manjše kot v agregatu predelovalnih dejavnosti (NACE–C). Treba je izpostaviti, da se je povprečna velikost podjetja v agregatu C v zadnjem letu prav tako močno zmanjšala. Tako je v letu 2020 ta vrednost znašala 21,9, medtem ko je leto prej povprečno podjetje zaposlovalo 23,1 delavca. Razliko lahko pripišemo intenzivnejšim pritiskom na obseg industrijske proizvodnje in posledičnemu zmanjševanju zaposlenih.

Živilskopredelovalna podjetja so v letu 2020 upravljala 2,18 milijarde EUR bilančnih sredstev, kar je realno za 4,3 % manj, kot v predhodnem letu. V analiziranem obdobju ugotavljamo precejšnje nihanje obsega sredstev. Kljub konsolidaciji podjetja še vedno revalorizirajo premoženje v upravljanju, prav tako pa je mogoče zaznati še nekaj odprodaje kapitalskih naložb ali odpisov vrednosti. Pričakovati pa je, da se bodo tovrstna nihanja sčasoma umirila.

Preglednica 31: Gibanje pomembnejših kazalnikov poslovanja živilskopredelovalne industrije; 2015–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks (realno) 2020/19
Število podjetij	704	719	733	755	745	772	103,62
Število zaposlenih	12.658	13.336	13.683	14.125	14.628	14.486	99,03
Sredstva (mio EUR)	2.193	2.064	2.204	2.204	2.297	2.175	95,73
Prihodki od prodaje (mio EUR)	2.062	2.053	2.156	2.192	2.315	2.223	97,10
Prihodki od izvoza (mio EUR)	501,2	531,7	598,7	627,1	686,1	688,2	101,42
Izvozna usmerjenost (%)	24,3	25,9	27,8	28,6	29,6	31,0	104,58
Produktivnost (000 EUR)	162,9	154,0	157,6	155,2	158,2	153,5	98,09
Dodana vrednost (mio EUR)	465,1	484,3	499,0	548,9	603,7	622,7	104,25
Dodana vrednost na zaposlenega (000 EUR)	36,7	36,3	36,5	38,9	41,3	43,0	105,25
Čisti dobiček (mio EUR)	85,5	87,9	94,5	111,2	136,7	125,2	92,59
Čista izguba (mio EUR)	15,2	11,6	13,5	10,8	8,0	13,1	165,22
Neto čisti dobiček/izguba (mio EUR)	70,3	76,3	81,0	100,4	128,7	112,1	88,07
Dobiček/izguba na zaposlenega (000 EUR)	5,6	5,7	5,9	7,1	8,8	7,7	88,92
Donosnost sredstev (ROA) (%)	3,21	3,70	3,67	4,55	5,56	5,15	92,71
Donosnost prodaje (ROS) (%)	3,41	3,72	3,76	4,58	5,60	5,04	90,05

Vir: AJPES, lastni preračuni

Prihodki živilskopredelovalne panoge (C10 + C11) so v letu 2020 znašali 2,2 milijardi EUR, kar je realno za okoli 2,9 % manj kot v predhodnem letu. V letu 2019 so prihodki realno precej zrastle (+4 %), v letu 2018 pa so stagnirali.

Izkazani prihodki od prodaje so nižji v proizvodnji živil (C10) in tudi v proizvodnji pijač (C11), vendar so se prihodki v dejavnosti proizvodnje pijač občutno bolj znižali. Realno so padli za 7,9 %, medtem ko je padec v dejavnosti proizvodnje živil 2,3 %. Proizvajalčeve cene so v obeh agregatih nekoliko višje, tako da je upad prihodkov v proizvodnji pijač predvsem posledica upada fizične proizvodnje.

Tudi v letu 2020 je poslovanje živilskopredelovalne industrije zaznamovala povečana izvozna aktivnost, vendar pa je bila rast precej nižja kot v letu 2019. Živilskopredelovalna podjetja so na tujih trgih ustvarila 688 milijonov EUR, kar je realno 1,4-odstotna letna rast (leta 2019: 7,7 %). Trend krepitve izvozne aktivnosti z občasnimi nihaji v intenzivnosti rasti traja že skoraj desetletje, kar se odraža tudi z rastjo deleža izvoznih prihodkov v celotnih prihodkih od prodaje. Kazalnik izvozne usmerjenosti je v letu 2020 dosegel 31 %, kar je za 1,4 odstotne točke več kot v predhodnem letu.

Produktivnost, merjena s prihodki od prodaje na zaposlenega, je bila v letu 2020 realno za 1,9 % nižja kot v predhodnem letu. V povprečju je zaposleni v živilskopredelovalni dejavnosti v letu 2020 ustvaril slabih 154 tisoč EUR prihodkov. Produktivnost v živilskopredelovalni industriji precej niha. Tako je v letu 2019 dejansko stagnirala (+0,3 %), v letu 2018 pa je padla za okoli 3 %.

Zelo ugodno spremembo ugotavljamo pri kazalniku dodane vrednosti na zaposlenega, ki je v letu 2020 znašala 43 tisoč EUR, kar je realno za 5,3 % več kot v predhodnem letu. Tudi v letu 2019 se je ta kazalnik na letni ravni povečal za dobre 4 %.

Celotna živilskopredelovalna panoga je v letu 2020 ustvarila realno za dobre 4 % več skupne dodane vrednosti kot v predhodnem letu, ob zmanjšanju števila zaposlenih pa se je relativni kazalnik dodane vrednosti na zaposlenega povečal.

Precejšnjemu povečanju rasti dodane vrednosti v letu 2020 pa ni sledilo tako izrazito izboljšanje ključnih kazalnikov dobičkovnosti. Panoga je poslovno leto ponovno končala z okoli

112 milijoni EUR neto čistega dobička, kar je za več kot petino slabši realni rezultat kot v predhodnem letu. Panoga že sedmo leto zapored izkazuje neto dobiček. Ugodno se spreminja tudi razmerje med izgubo in dobičkom ter podjetji, ki poslovno leto zaključijo z negativnim izidom. V letu 2020 je nerevidirani izkazani dobiček znašal okoli 125 milijonov EUR (realno – 7 %), izkazana izguba pa okoli 13 milijonov EUR (realno +65 %).

Neto čisti dobiček na zaposlenega je znašal 7.739 EUR (leta 2019: 8.799 EUR), kar je realno za 11 % manj kot v letu prej. Poleg kazalnika neto dobička se je nekoliko poslabšal tudi kazalnik donosnosti prodaje (ROS), ki je sicer ostal nad 5 %. Izkazani neto čisti dobiček je v letu 2020 znašal 5,04 % prihodkov od prodaje (leta 2019: 5,56 %). Tudi donosnost sredstev (ROA) je bila v letu 2020 nekoliko nižja, kot v predhodnem letu, in je znašala 5,15 % (leta 2019: 5,60 %). Nekolikošno poslabšanje obeh kazalnikov dobičkovnosti v letu 2020 je povezano z zmanjšanjem izkazanega neto dobička v letu 2020, kljub temu pa je poslovni rezultat dober.

Okvir 7: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalne industrije

Kazalniki, ki temeljijo na podatkih iz računovodskih bilanc, so pogosto vključeni v analizo konkurenčnosti in uspešnosti poslovanja industrijskih panog. Pri analizi uspešnosti poslovanja slovenske živilskopredelovalne industrije so uporabljeni podatki, ki jih pripravlja Agencija za javnopravne evidence in storitve (AJPES). Metodologija za izračun kazalnikov računovodske analize je bila povzeta po slovenskih računovodskih standardih ter nemških in francoskih standardih računovodske analize.

Prihodki na tujih trgih = čisti prihodki od prodaje na trgu EU (AOP 115) + čisti prihodki od prodaje na trgu zunaj EU (AOP 118)

Izvozna usmerjenost = prihodki na tujih trgih/čisti prihodki od prodaje (AOP 110)

Dodana vrednost = kosmati donos od poslovanja (AOP 126) – stroški blaga, materiala in storitev (AOP 128) – drugi poslovni odhodki (AOP 148)

Neto čisti dobiček oziroma izguba = čisti dobiček poslovnega leta (AOP 200) – čista izguba poslovnega leta (AOP 201)

Produktivnost = čisti prihodki od prodaje (AOP 110)/povprečno število zaposlenih (AOP 188)

Dodana vrednost na zaposlenega = dodana vrednost/povprečno število zaposlenih (AOP 188)

Neto čisti dobiček oziroma izguba na zaposlenega = neto čisti dobiček oziroma izguba/povprečno število zaposlenih (AOP 188)

Donosnost sredstev (ROA) = neto čisti dobiček oziroma izguba/sredstva (AOP 001)

Donosnost prodaje (ROS) = neto čisti dobiček oziroma izguba/čisti prihodki od prodaje (AOP 110)

Primerjava gibanja ključnih kazalnikov poslovanja v živilskopredelovalni industriji (C10 + C11) in v agregatu predelovalne dejavnosti (C) kaže, da se je relativni prispevek živilskopredelovalnih podjetij v letu 2020 v nekaterih pomembnih kategorijah povečal.

Preglednica 32: Deleži proizvodnje hrane in pijač (10 + 11) v predelovalni dejavnosti (C); 2015–2020 (%)

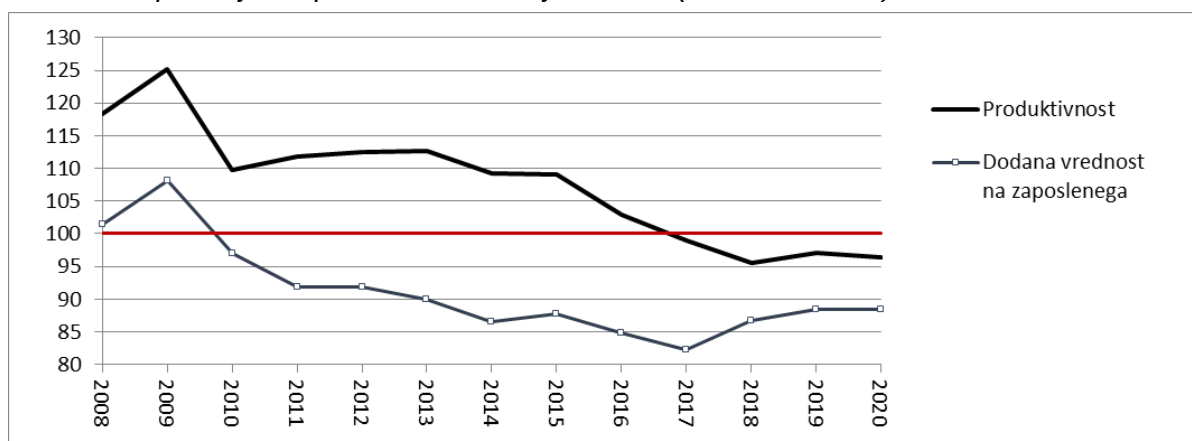
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Število podjetij	8,9	9,0	9,0	9,2	9,0	9,2
Število zaposlenih	7,7	7,9	7,7	7,6	7,7	7,9
Sredstva	9,9	8,9	8,9	8,5	8,4	7,9
Prihodki od prodaje	8,4	8,1	7,6	7,3	7,4	7,6
Dodana vrednost	6,8	6,7	6,3	6,6	6,8	7,0
Dobiček	6,4	6,0	5,8	6,5	7,8	7,6
Izguba	6,9	7,9	7,8	3,7	3,6	4,5
Prihodki od izvoza	3,0	3,0	3,0	2,9	3,1	3,3

Vir: AJPES, lastni preračuni

Pomembno je izpostaviti rast deleža v dodani vrednosti, ki se je povečal za dve desetinki odstotne točke na 7,0 %. Za dve desetinki odstotne točke se je povečal tudi delež živilskopredelovalne industrije v prihodkih od prodaje predelovalnih dejavnosti in dosegel 7,6 %. Ob precejšnji rasti izvoznih prihodkov se je povečal tudi delež živilskopredelovalne industrije v prihodkih predelovalnih dejavnosti od izvoza in s 3,3-odstotnim deležem dosegel najvišjo vrednost v analiziranem obdobju. Nekoliko pa se je zmanjšal delež v dobičku in povečal delež v izgubi, kar kaže, da je dejavnost proizvodnje živil v letu 2020 poslovno leto zaključila s slabšim poslovnim rezultatom, kot je bilo povprečje predelovalnih dejavnosti.

V letu 2020 se je relativna produktivnost v živilstvu (C10 + C11) v primerjavi s povprečjem produktivnosti v predelovalni industriji (C) nekoliko poslabšala. Relativna produktivnost živilskopredelovalne industrije v primerjavi s povprečjem predelovalne dejavnosti dokaj strmo pada že od leta 2015 in je v letu 2017 prvič v zadnjih dveh desetletjih padla pod povprečje predelovalnih dejavnosti. Živilskopredelovalna industrija je po relativni produktivnosti po odboju v letu 2019 v letu 2020 svoj položaj ponovno nekoliko poslabšala. Kazalnik je padel na 96,4 % oziroma šest desetink slabše kot v letu 2019. Desetletno povprečje relativne produktivnosti živilskopredelovalne industrije je še vedno za skoraj 10 odstotnih točk nad produktivnostjo v predelovalnih dejavnostih (C), kar kaže, da se je rezultat izrazito poslabšal predvsem v zadnjih letih.

Slika 30: Produktivnost in dodana vrednost na zaposlenega v živilskopredelovalni industriji v primerjavi s predelovalnimi dejavnostmi (indeks C = 100); 2008–2020

Podobno nazadovanje na daljše obdobje ugotavljamo tudi pri relativni dodani vrednosti na zaposlenega, vendar je po odboju v letu 2017 in rasti v letih 2018 in 2019 kazalnik stagniral. Živilskopredelovalna industrija je po tem kazalniku že deset let zaporedoma izrazito pod povprečjem predelovalnih dejavnosti, in sicer v letu 2020 za dobrih 12 %.

4.3.2 Industrijska struktura in gospodarska gibanja po živilskopredelovalnih dejavnostih

Slovenska živilskopredelovalna panoga v zadnjih letih izkazuje razmeroma stabilno sektorsko strukturo. Najpomembnejše dejavnosti po prihodkih, dodani vrednosti in številu zaposlenih že dlje ostajajo nespremenjene, ker pa so vrednosti vodilnih dejavnosti podobne, se občasno spremeni zaporedje. V letu 2020 je mesnopredelovalna industrija povečala delež v skupnem številu zaposlenih in z dobrimi 30 % postala največji delodajalec v panogi. Zmanjšal se je delež pekarstva, ki je tako postalo drugi najpomembnejši zaposlovalec. Mesnopredelovalna industrija je tudi v letu 2020 prispevala največji delež prihodkov (30,4 %), kar je pol odstotne točke manj kot v letu 2019. Delež podjetij, registriranih v tej dejavnosti, je šele peti v

živilskopredelovalni panogi, kar kaže, da so mesnopredelovalna podjetja nadpovprečno velika. Brez dvoma lahko zaključimo, da je poslovanje mesnopredelovalne dejavnosti kljub manjšim negativnim trendom v letu 2020 stabilno.

V pekarstvu je registriranih več kot 43 % vseh podjetij v dejavnosti, ki so v letu 2020 prispevala 15,4 % prihodkov od prodaje živilske industrije. V pekarstvu že drugo leto zapored ugotavljamo zmanjševanje deleža v prihodkih in že prej omejeno zmanjševanje deleža v številu zaposlenih. Spremembe niso zelo velike, mogoče pa je del upada pripisati pritiskom zaradi epidemije covida-19, ki so bili v pekarstvu intenzivnejši kot v povprečju živilskopredelovalne industrije.

Mlečnopredelovalna industrija je bila v letu 2020 druga najpomembnejša dejavnost po deležu v skupnih prihodkih živilskopredelovalne industrije. Ustvarila je 17,2 % celotnih prihodkov industrije, vrednost kazalnika pa je za 1,1 odstotne točke višja kot v letu 2019. Mlečnopredelovalna industrija je tako presegla vrednost pekarstva. Zaradi visoke produktivnosti dela je delež mlečnopredelovalne industrije v agregatnem številu zaposlenih tradicionalno razmeroma majhen (11 %), prav tako pa je majhen delež v skupnem številu podjetij (manj kot 4 %).

Po deležu prihodkov od prodaje na tujih trgih se zadnjih nekaj let najvišje uvršča proizvodnja drugih prehrabnih izdelkov. Izvozna aktivnost te dejavnosti je nekaj časa rahlo upadala, v letu 2020 pa se je ponovno opazneje povečala. Delež prihodkov dejavnosti proizvodnje drugih prehrabnih izdelkov je dosegel 27,1 %. Predelava mleka je v letu 2020 ponovno precej povečala delež v agregatnem izvozu in tako postala druga najpomembnejša dejavnost živilskopredelovalne industrije. Podjetja v tej dejavnosti so ustvarila 24,3 %, kar je za dobro odstotno točko več kot v letu 2019. Izvozna aktivnost v mlečnopredelovalni industriji krepijo vsa vodilna podjetja, zlasti pa je opazna rast izvoza podjetij, specializiranih za proizvodnjo sladoleda. Mesnopredelovalna dejavnost je bila po prihodkih na tujih trgih v letu 2020 tretja najpomembnejša dejavnost in je v skupnih izvoznih prihodkih prispevala 23 %. Delež je v zadnjem letu manjši, saj so mesnopredelovalna podjetja zadnjih nekaj let ustvarila okoli 25 % vrednosti skupnega izvoza. Verjetno je razlog za upad izvoza mogoče iskati v krepitvi tržnih deležev na domačem trgu, ob opaznem upadu uvoza mesa in mesnih izdelkov v letu 2020.

Preglednica 33: Osnovni kazalniki strukture živilskopredelovalne panoge v letu 2020

	Število podjetij	Število zaposlenih	Prihodki od prodaje	Prihodki na tujih trgih	Dodana vrednost	Čisti dobiček	Čista izguba
Proizvodnja živil in pijač (mio EUR) (10 + 11)	772	14.486	2.223	688	623	125	13
Struktura (%; 10 + 11 = 100 %)							
10 Proizvodnja živil	86,01	91,47	89,73	90,84	85,93	85,77	76,97
10.1 Proizvodnja mesa in mesnih izdelkov	13,34	30,46	30,38	23,09	26,93	24,93	4,80
10.2 Predelava in konzerviranje rib, rakov	0,39	0,59	0,15	0,01	0,37	0,00	0,65
10.3 Predel. in konzerviranje sadja in zelenjave	5,18	4,75	3,98	4,60	4,94	6,33	23,50
10.4 Proizv. rastlinskih in živalskih olj in maščob	1,17	0,78	1,40	1,41	0,67	0,18	0,26
10.5 Predelava mleka	3,76	11,24	17,17	24,33	13,80	13,73	0,89
10.6 Mlinarstvo, proizvod. škroba in škrobnih izd.	1,42	0,42	0,65	0,47	0,46	0,47	0,02
10.7 Proizvodnja pekarskih izdelkov in testenin	43,65	30,01	15,38	7,94	20,47	7,05	34,22
10.8 Proizvodnja drugih prehrabnih izdelkov	15,54	10,23	14,89	27,12	14,54	28,60	12,34
10.9 Proizvodnja krmil in hrane za hišne živali	1,55	3,00	5,72	1,87	3,75	4,48	0,29
11 Proizvodnja pijač*	13,99	8,53	10,27	9,16	14,07	14,23	23,03
11.02 Proizvodnja vina iz grozdja	3,89	1,21	0,77	0,26	1,17	0,57	1,01
11.05 Proizvodnja piva	5,05	4,26	6,71	6,72	9,38	13,37	4,60
11.07 Proizvodnja brezalkoholnih pijač in vod	2,85	2,97	2,67	1,97	3,46	0,15	17,11

* V vsoto so vključene tudi druge dejavnosti proizvodnje pijač.

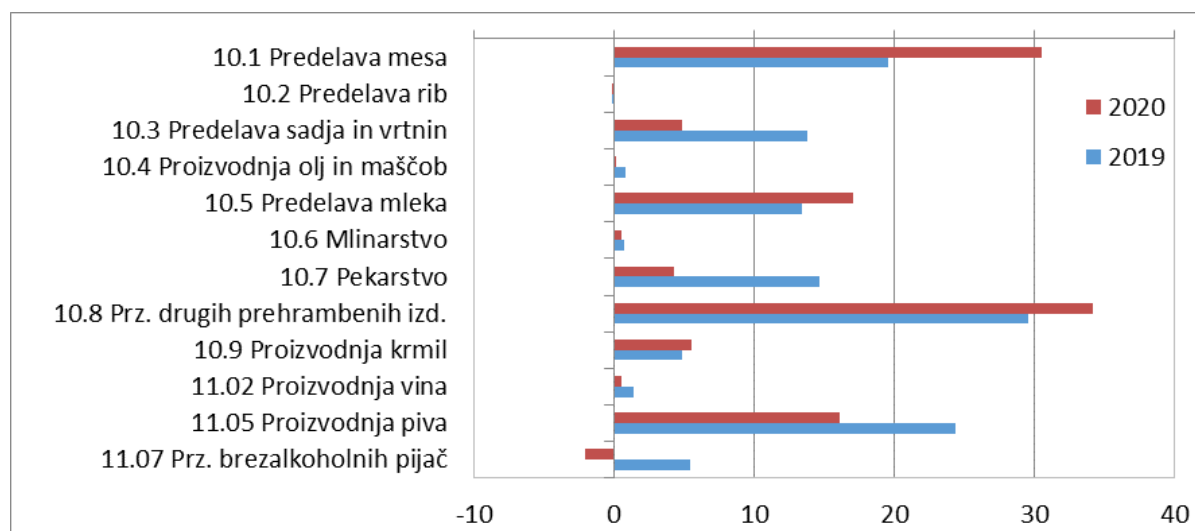
Vir: AJPES, lastni preračuni

Po prispevku k dodani vrednosti živilskopredelovalne panoge je v letu 2020 ponovno največji delež ustvarila mesnopredelovalna dejavnost, ki že dve leti opazno raste v tem agregatu. Podjetja v tej dejavnosti so prispevala 26,9 % skupne dodane vrednosti, kar je dobri dve odstotni točki več kot leta 2019. Treba je poudariti, da se je delež tudi v letu 2018 povečal za dobro odstotno točko. S to rastjo je mesnopredelovalna industrija še dodatno utrdila položaj in se oddaljila od deleža pekarske dejavnosti, ki je dolgo imela največji delež. V letu 2020 je delež pekarstva v skupni dodani vrednosti ponovno padel za 1,5 odstotne točke (20,5 %), kar je manj kot leta 2018, ko se je delež zmanjšal za eno odstotno točko. Tretja najpomembnejša dejavnost po prispevku k dodani vrednosti je znova proizvodnja drugih živilskih izdelkov, ki je v zadnjem letu opazneje povečala delež in prispevala 14,5 % (leta 2019: 13,2 %), ter je tako rezultat bliže dolgoletnemu povprečju. S 13,8 odstotnim deležem sledi dejavnosti predelave mleka, ki prav tako izkazuje pomembno rast deleža (+1,5 o.t.), delež pivovarske dejavnosti v skupni dodani vrednosti pa je pomembno manjši kot v predhodnem letu, saj je na letni ravni upadel za dober odstotek in pol. Zagotovo je ta padec mogoče pripisati zaostrenim razmeram na trgu zaradi pandemije covid-19, ki je še zlasti močno prizadela povpraševanje po pijačah v gostinstvu in turizmu.

Po deležu v izkazanem čistem dobičku že tradicionalno največji delež ustvari dejavnost proizvodnje drugih živilskih izdelkov. V letu 2020 je ta delež znašal 28,6 %, kar je za dobrih 5 odstotnih točk več kot v predhodnem letu. Sledita predelava mesa s slabimi 25 %, kar je za občutnih 10 odstotnih točk več kot v predhodnem letu, in pivovarstvo s 13,4-odstotnim deležem. Prispevek pivovarstva v skupnem dobičku panoge se je zaradi prej opisanih vzrokov v zadnjem letu opazno zmanjšal (leta 2019: 19 %). Opazno se je v letu 2020 zmanjšal tudi prispevek dobička, ustvarjenega v dejavnosti pekarstva; 7-odstotni delež je za tri odstotne točke manjši kot v predhodnem letu, dejavnost mlekarstva pa je svoj delež za podobno stopnjo povečala in ustvarila 13,7 % celotnega dobička panoge.

V strukturi izkazane čiste izgube je bila ta v letu 2020 koncentrirana v dejavnostih pekarstva, predelave sadja in zelenjave ter v proizvodnji brezalkoholnih pijač, ki so skupaj izkazale skoraj tri četrtine skupne čiste izgube živilskopredelovalne industrije v zadnjem letu.

Slika 31: Neto dobiček/izguba živilskopredelovalne industrije po dejavnostih (mio EUR); 2019 in 2020

Vir: AJPES, lastni preračuni

Nerevidirani podatki za poslovno leto 2020 kažejo, da sta z neto izgubo zaključili dejavnosti proizvodnje brezalkoholnih pijač, ki je izkazala 2,1 milijona EUR neto izgube, ter predelava rib

z okoli 0,1 milijona EUR izgube. Upad povpraševanja in spremembe na trgu so drastično zmanjšali donosnost proizvodnje brezalkoholnih pijač, saj je ta dejavnost v letu 2019 ustvarila več kot 5 milijonov EUR neto dobička (letni upad: nominalno 7,5 mio EUR). Preostale dejavnosti živilskopredelovalne industrije so v letu 2020 izkazale neto dobiček, pri čemer je neto pozitivni izid izrazito večji v predelavi mesa (30,6 mio EUR; realno +58 %), nekoliko manj pa se je dobiček povečal v predelavi mleka (17,1 mio EUR; realno +29 %) in proizvodnji drugih prehrabnenih izdelkov (34,2 mio EUR; realno +16,8). Ta dejavnost je prispevala največ neto dobička v živilskopredelovalni industriji, kar je stalni pojav v zadnjem desetletju. Med dejavnike za slabe poslovne rezultate lahko uvrstimo predvsem spremembe na trgih zaradi epidemije covid-19, medtem ko se je z zaključenim procesom lastniškega in poslovnega prestrukturiranja panožna struktura konsolidirala, s tem pa normalizirala tudi poslovanje in donosnost.

V povprečju so živilskopredelovalna podjetja z 31-odstotno izvozno usmerjenostjo, ki jo merimo z deležem prihodkov od izvoza v celotnih prihodkih od prodaje, še vedno izrazito pod povprečjem slovenskih predelovalnih podjetij. Predelovalne dejavnosti (C) so leta 2020 z izvozom ustvarile 72 % vseh prihodkov. V primerjavi z letom prej se je v letu 2020 ta kazalnik v živilskopredelovalni industriji izboljšal za štiri desetinke odstotne točke, kar je precej manjša intenzivnost rasti kot v prejšnjih dveh letih, v agregatu predelovalnih dejavnosti pa se je delež na letni ravni povečal za štiri desetinke odstotne točke.

Živilskopredelovalna industrija močno izstopa po rasti izvozne aktivnosti v zadnjih petih letih, ko se je delež prihodkov na tujih trgih v celotnih prihodkih od prodaje povečal za dobrih 5 odstotnih točk (predelovalne dejavnosti za 2 odstotni točki). Gre za pomembne strukturne spremembe, ki kažejo zaostrene pogoje na slovenskem trgu živil, zaradi tega pa so se podjetja strateško preusmerila na tuje trge.

Enako kot v nekaj letih prej je tudi v letu 2020 največji delež prihodkov od izvoza v celotnih prihodkih od prodaje ustvarila dejavnost proizvodnje drugih prehrabnenih izdelkov (57 %), pri čemer se je vrednost tega kazalnika v primerjavi z letom prej zvišala za slabo odstotno točko. Po izvozni usmerjenosti sledita predelava mleka, ki je v letu 2020 na tujih trgih ustvarila okoli 44 % prihodkov (+2 odstotni točki) ter predelava sadja in vrtnin s 36-odstotnim deležem izvoza v prihodkih (−2 odstotni točki). Ugotovljena je bila izrazita rast izvozne usmerjenosti v pivovarstvu, ki je na tujih trgih ustvarilo 31 % prihodkov, kar je 5 odstotnih točk več, kot v letu 2020. V primerjavi z letom prej pa je izvozna usmerjenost v dejavnosti predelave mesa stagnirala na ravni in dosegla slabih 25 %.

V letu 2020 so najvišjo produktivnost, merjeno s prihodki od prodaje na zaposlenega, v živilski panogi dosegli v dejavnosti proizvodnje krmil za živali (293 tisoč EUR), kar je po manjšem padcu tega kazalnika v letu 2019 pomenilo realno ohranitev vrednosti. Po produktivnosti sledita oljarstvo (276 tisoč EUR; realno −9 %) in pivovarstvo, v katerem se je produktivnost realno malo znižala (−1 %). Kljub nihanjem produktivnosti, se te tri dejavnosti že tradicionalno uvrščajo na vrh po vrednosti tega kazalnika. To je mogoče pripisati predvsem tehnološkim značilnostim proizvodnih procesov (avtomatizirana proizvodnja in nizka delovna intenzivnost), pa tudi stalnim izboljšavam, kar omogoča relativno dobra dobičkovnost vodilnih podjetij.

Podjetja v dejavnosti predelave mesa so v letu 2020 za slabih 5 % realno poslabšala produktivnost (153 tisoč EUR), kar je nekaj pod povprečjem celotne živilskopredelovalne industrije. Produktivnost v mesnopredelovalni dejavnosti v zadnjih letih precej niha; v primerjavi z letom 2016 je realno nižja za 12 %. Te spremembe odražajo dinamično dogajanje na trgu in spremembe nakupnih navad v smeri pripravljenih kosov mesa (konfekcioniranje), prav tako pa ta dejavnost občuti močne pritiske po dodatnih delavcih zaradi zahtevnosti delovnih procesov.

Tudi v dejavnosti predelave mleka se produktivnost dolgoročno znižuje (leta 2016: realno – 7 %), se je pa v letu 2020 vrednost kazalnika realno ponovno minimalno povečala. Zaposleni v tej dejavnosti je v povprečju ustvaril približno 235 tisoč EUR prihodkov (realno +0,3 %). To je druga rast produktivnosti po štirih zaporednih letih zmanjševanja vrednosti tega kazalnika v mlečnopredelovalni industriji. Daleč najnižjo produktivnost v živilskopredelovalni panogi je v letu 2020 dosegla predelava rib (38 tisoč EUR na zaposlenega, realno –25 %), sledita pekarstvo (79 tisoč EUR na zaposlenega, realno –4 %) in proizvodnja vina (97 tisoč EUR na zaposlenega, realno +8 %), ki sicer ustvarita dvakratnik dodane vrednosti na zaposlenega v predelavi rib. Povprečna produktivnost živilske industrije (C10+C11) je znašala 154 tisoč EUR (realno –2 %) in je že drugo leto zapored upadla.

Po dodani vrednosti na zaposlenega je bilo tudi leta 2020 na prvem mestu pivovarstvo s 95 tisoč EUR, pri čemer je vrednost kazalnika realno za 10 % slabša kot leto prej. V tej dejavnosti že nekaj let ugotavljamo pojevanje intenzivnosti rasti dodane vrednosti na zaposlenega, v zadnjem letu pa je ta kazalnik celo občutno padel. Kljub temu je pivovarstvo še vedno daleč nad povprečjem dodane vrednosti na zaposlenega v živilskopredelovalni dejavnosti. Zaposleni je v agregatu te industrije v letu 2020 ustvaril 43 tisoč EUR dodane vrednosti, kar je realno za 5 % več kot v letu prej. Enako stopnjo rasti tega kazalnika ugotavljamo že tretje leto zapored, če pa vrednost primerjamo z letom 2016, pa je dodana vrednost na zaposlenega realno višja za izjemnih 14 %. V proizvodnji drugih prehrabnih izdelkov so ustvarili 61 tisoč EUR dodane vrednosti na zaposlenega (realno +6 %), kar ponovno kaže konkreten preobrat nekajletnega trenda zmanjševanja tega kazalnika. Visoko rast kazalnika dodane vrednosti na zaposlenega so v letu 2020 dosegli v dejavnosti predelave mleka. Zaposleni v tej dejavnosti je v letu 2020 ustvaril 53 tisoč EUR dodane vrednosti, kar je realno za 14 % več kot v letu prej, skupna petletna rast pa je 11-odstotna. Nedvomno gre za izredno izboljšanje poslovanja v tej dejavnosti. Nadpovprečno dodano vrednost na zaposlenega dosegajo tudi v dejavnosti proizvodnje brezalkoholnih pijač (50 tisoč EUR na zaposlenega), vendar se je v zadnjem letu ta vrednost znižala (realno –5 %), podobno vrednost dosegajo v mlinarstvu ob opazni letni rasti (48 tisoč EUR na zaposlenega, realno +4 %).

Med dejavnosti z najnižjo dodano vrednostjo na zaposlenega se uvrščata predelava mesa in pekarstvo, kar je posledica splošnih tehnoloških značilnosti teh dejavnosti. V mesnopredelovalni industriji že četrto leto ugotavljamo opaznejšo rast kazalnika, ki se je v zadnjem letu občutno intenzivirala (realno +15 %). Tako je v povprečju zaposleni ustvaril 38 tisoč EUR dodane vrednosti. Realno pa je za slaba 2 % v letu 2020 povišala dodana vrednost na zaposlenega v pekarstvu, tako da je kazalnik presegel 29 tisoč EUR.

Poslovni izid v živilskopredelovalni industriji je bil v letu 2020 pozitiven, vendar realno za 12 % slabši kot v prejšnjem letu. Celotna dejavnost je izkazala okoli 112 milijonov EUR neto dobička, kar na zaposlenega pomeni 7.739 EUR. To je realno za dobro desetino manj kot v predhodnem letu, če izkazan neto dobiček primerjamo z letom 2016, pa je vrednost realno večja za 42 %. V pivovarstvu so v letu 2020 izkazali 26 tisoč EUR dobička na zaposlenega (realno –28 %), kar je prekinitev dlje časa trajajoče rasti vrednosti tega kazalnika.

Z okoli 23 tisoč EUR neto dobička na zaposlenega (realno +8 %) je sledila dejavnost proizvodnje drugih živilskih izdelkov, v predelavi mleka pa že drugo leto zapored ugotavljamo izrazito visoko rast. Tako so podjetja v mlečnopredelovalni dejavnosti ustvarila slabih 11 tisoč EUR neto čistega dobička na zaposlenega, kar je realno za četrtno boljši rezultat kot v letu 2019, medtem, ko je bi v predhodnem letu kazalnik realno boljši za okoli 19 %.

V dejavnosti predelave sadja in vrtnin je neto dobiček na zaposlenega izrazito padel, tako da je zaposleni ustvaril samo eno tretjino neto dobička (7.050 EUR na zaposlenega) doseženega v predhodnem letu. Primerljiv dobiček na zaposlenega je bil ugotovljen v mesnopredelovalni

industriji, kjer je ob skoraj 60 % realni letni rasti kazalnika, vrednost dobička na zaposlenega dosegla zgolj 7 tisoč EUR. Najnižji dobiček na zaposlenega med nosilnimi dejavnosti pa izkazuje pekarstvo. Kazalniki je realno upadel za dve tretjini in v letu 2020 znaša 1.000 EUR na zaposlenega

V letu 2020 je živilskopredelovalna industrija v primerjavi s povprečjem predelovalnih dejavnosti (C) po desetletju ponovno izkazala višji neto čisti dobiček na zaposlenega (4,6 %), kar kaže stabilizacijo razmer v živilskopredelovalni industriji in posledično izboljšanje ekonomskega rezultata.

Na nekoliko poslabšanje ekonomskih razmer v živilskopredelovalni industriji kažejo tudi kazalniki dobičkovnosti. Zaradi večinoma negativnih sprememb kazalnikov dobičkovnosti v posameznih dejavnostih v letu 2020 je živilskopredelovalna industrija agregatno nekoliko poslabšala rezultate. Donosnost prodaje je bila tako nižja za slabo desetino (ROS: 5,0 %), donosnost sredstev celotne živilskopredelovalne industrije pa se je znižala za 7 %, na 5,2 %. Po dveh zaporednih letih z občutno panožno rastjo kazalnikov donosnosti v živilski industriji je torej agregatni rezultat nekoliko slabši. Kljub poslabšanju v zadnjem letu, je živilska industrija po donosnosti prihodkov od prodaje že drugo leto za skoraj desetino uspešnejša od povprečja predelovalnih dejavnosti (C; ROS: 4,6 %), pri donosnosti sredstev pa je z okoli 5,2 % vrednost podjetij živilskopredelovalne industrije nad povprečjem predelovalnih dejavnosti (C; ROA: 4,9 %). To je precejšnja sprememba v primerjavi z več kot desetletnim obdobjem, ko je živilskopredelovalna industrija zaostajala za agregatom C predelovalne dejavnosti. Znotraj živilskopredelovalne dejavnosti sta v letu 2020 daleč nadpovprečno vrednost temeljnih kazalnikov dobičkovnosti dosegali dejavnosti pivovarstva in proizvodnja drugih prehrabnih izdelkov. Pivovarstvo je leto 2020 zaključilo z 10,8-odstotno donosnostjo prodaje in 6,7-odstotno donosnostjo sredstev, pri čemer sta se oba kazalnika poslabšala za dobro petino v primerjavi s predhodnim letom. V dejavnosti proizvodnje drugih prehrabnih izdelkov pa sta v letu 2020 oba kazalnika zrastle za 7 in za 9 %. Dejavnost je poslovno leto 2020 končala z 10,3-odstotno donosnostjo prodaje in 10,5-odstotno donosnostjo sredstev. Po dobičkovnosti sledi predelava sadja in zelenjave (ROS: 5,5 %, ROA: 3,5 %), za katero pa po letu občutne rasti vrednosti obeh kazalnikov ugotavljamo izrazito zmanjšanje dobičkovnosti. Opazno izboljšanje donosnosti prodaje in donosnosti sredstev v letu 2020 so dosegla podjetja v mesnopredelovalni industriji. Oba kazalnika sta višja za več kot dve tretjini (ROS: 4,5 %, ROA: 5,6 %). Tudi v dejavnosti predelave mleka v letu 2020 ugotavljamo ponovno precejšnje zvišanje vrednosti kazalnika donosnosti prodaje in sredstev, vendar po nižjih stopnjah kot v mesnopredelovalni industriji. V letu 2020 je dejavnost predelave mesa po kazalnikih dobičkovnosti prvič v analiziranem obdobju prehitela dejavnost predelave mleka. Kazalnik ROS se je v mlečnopredelovalni industriji v letu 2020 zvišal na 4,5 % (leta 2019: 3,6 %), kazalnik ROA pa na 6,3 % (leta 2019: 4,2 %). V pekarstvu, kjer se je v letu 2019 dobičkovnost izrazito izboljšala, pa v letu 2020 ugotavljamo izrazit upad vrednosti teh kazalnikov, in sicer celo pod vrednosti v predhodnih letih. Neto čisti dobiček je tako dosegal 1,3 % prihodkov od prodaje (leta 2019: 3,9 %) in prav tako 1,3 % sredstev (leta 2019: 4,1 %).

Preglednica 34: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalnih dejavnosti; 2019 in 2020

DEJAVNOST	Izvozna usmerjenost (%)		Produktivnost (000 EUR)		Dodana vrednost na zaposlenega (000 EUR)		Dobiček/izguba na zaposlenega (000 EUR)		Donosnost prodaje (ROS) (%)		Donosnost sredstev (ROA) (%)	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
C PREDELOVALNE DEJAVNOSTI	71,8	72,2	163,1	159,2	46,7	48,6	8,0	7,4	4,9	4,6	5,6	4,9
Proizvodnja živil in pijač (10 + 11)	29,6	31,0	158,2	153,5	41,3	43,0	8,8	7,7	5,6	5,0	5,6	5,2
10 Proizvodnja živil	30,4	31,3	154,9	150,5	37,6	40,4	7,3	7,3	4,7	4,9	5,2	5,5
10.1 Proizvodnja mesa in mesnih izdelkov	23,4	23,5	162,4	153,1	33,2	38,0	4,4	6,9	2,7	4,5	3,5	5,6
10.2 Pred. in konzerviranje rib, rakov in mehkužcev	1,1	1,5	50,9	37,8	26,3	26,8	-1,2	-1,0	-2,4	-2,6	-0,1	-0,9
10.3 Pred. in konzerviranje sadja in zelenjave	39,5	35,8	161,3	128,7	54,0	44,7	20,5	7,1	12,7	5,5	9,8	3,5
10.4 Proizvodnja rastlinskih in živalskih olj in maščob	40,0	31,1	306,1	276,4	39,5	37,1	7,2	1,7	2,4	0,6	4,0	1,0
10.5 Predelava mleka	42,1	43,9	236,2	234,5	46,8	52,8	8,5	10,5	3,6	4,5	5,2	6,3
10.6 Mlinarstvo, proizvodnja škroba in škrobnih izd.	27,4	22,5	237,9	237,1	46,1	47,5	12,0	9,5	5,0	4,0	6,8	5,3
10.7 Proizvodnja pekarskih izdelkov in testenin	16,1	16,0	82,8	78,7	29,2	29,3	3,2	1,0	3,9	1,3	4,1	1,3
10.8 Proizvodnja drugih prehrabnih izdelkov	55,3	56,4	221,4	223,4	58,3	61,1	21,7	23,1	9,8	10,3	9,7	10,5
10.9 Proizvodnja krmil in hrane za hišne živali	10,7	10,1	295,7	293,1	48,7	53,8	11,5	12,8	3,9	4,4	4,0	4,7
11 Proizvodnja pijač	23,1	27,6	192,2	184,9	78,5	70,9	24,0	12,0	12,5	6,5	7,4	3,8
11.02 Proizvodnja vina iz grozdja	9,4	10,6	113,8	97,0	45,5	41,4	7,6	3,3	6,7	3,4	2,8	1,2
11.05 Proizvodnja piva	25,2	31,0	246,7	242,0	105,9	94,7	37,0	26,2	15,0	10,8	9,1	6,7
11.07 Proizvodnja brezalkoholnih pijač in vod	22,2	22,8	147,4	138,2	53,2	50,1	12,1	-4,8	8,2	-3,5	5,3	-2,0

Vir: AJPES, lastni preračuni

5 KMETIJSKA POLITIKA

5.1 Ukrepi skupne kmetijske politike EU

5.1.1 Ukrepi v okviru skupne ureditve kmetijskih trgov

V zadnjih nekaj letih so ukrepi skupne kmetijske politike (SKP), ki so namenjeni urejanju kmetijskih trgov in se deloma ali v celoti financirajo s sredstvi iz skupnega proračuna EU, po vsebini podobni. Na razmeroma stabilni ravni je tudi obseg njihovega financiranja. Med ukrepe urejanja kmetijskih trgov spadajo predvsem sredstva, namenjena prestrukturiranju vinogradov, in sredstva za povečanje porabe kmetijskih proizvodov (t. i. šolska shema sadja in zelenjave ter mleka). Podpirajo se tudi promocijske aktivnosti kmetijskih proizvodov in živil ter ukrepi v čebelarstvu.

Tako kot v preteklih letih so bili tudi v letu 2020 po obsegu sredstev najpomembnejši ukrepi na trgu vina, ki obsegajo podpore prestrukturiranju vinogradniških površin (za 159 ha vinogradov v letu 2020; leta 2019: 211 ha) in promocijo vina na tretjih trgih za povečanje prepoznavnosti slovenskih vin. Oba ukrepa sta v 100-odstotnem deležu financirana s sredstvi EU.

V letu 2020 Slovenija nadaljuje izvajanje združene šolske sheme za sadje in zelenjavo ter mleka in mlečnih izdelkov. Šolska shema je 75-odstotno financirana s sredstvi EU ter se izvaja v obliki plačila za povrnitev stroškov nabave sadja in zelenjave ter mleka in mlečnih izdelkov za otroke v izobraževalnih ustanovah. Razdeljevanje sadja in zelenjave je v šolskem letu 2019/20 potekalo v 419 osnovnih šolah s 169.480 učenci; od tega je 213 šol razdeljevalo tudi mleko in mlečne proizvode. Razdeljenih je bilo 447,3 tone svežega sadja in zelenjave (leta 2019: 535,6 t), 5,8 tone predelanega sadja in zelenjave (leta 2019: 6,9 t), 167,8 tone mleka (leta 2019: 192,4 t) in 34,1 tone mlečnih izdelkov (leta 2019: 41,9 t).

Običajno med redne ukrepe podpore trgov spada tudi sofinanciranje akcij informiranja in promocije na notranjem trgu EU in tretjih trgih s ciljem povečati ugled kmetijskih proizvodov s poreklom v EU, vendar pa izplačil za ta ukrep v letu 2020 ni bilo.

Program ukrepov v čebelarstvu EU sofinancira 50-odstotno. Program za obdobje 2020–2022 vključuje šest sklopov: tehnično pomoč čebelarjem in organizacijam čebelarjev (sofinanciranje čebelarske opreme, usposabljanje v čebelarstvu in vzpostavitev čebeljakov za prenos znanja), zatiranje škodljivcev in bolezni čebel (zlasti varoze), racionalizacijo sezone selitve panjev, podporo laboratorijem za analizo čebeljih pridelkov, podporo pri obnovi čebeljega fonda v EU (spodbujanje osnovne odbire in menjave čebeljih matic, subvencioniranje vzreje čebeljih matic, spremljanje kakovosti matic kranjske čebele in vzreje trotoev ter proučevanje možnosti ohranjanja matic čez zimo) ter financiranje sodelovanja z organi za izvajanje programov aplikativnih raziskav na področju čebelarstva in čebeljih pridelkov.

S sredstvi EU se po navadi poleg rednih ukrepov izvajajo tudi začasni izredni ukrepi pomoči nekaterim sektorjem, namenjeni ublažitvi poslabšanja ekonomskega položaja pridelovalcev zaradi motenj na trgu. V letu 2020 so bili s sredstvi EU podprti proizvajalci vina, ki so utrpeli škodo zaradi posledic epidemije covid-19. Podpora v 100-odstotnem deležu s strani EU je bila namenjena ukrepoma zelene trgatve in kriznega skladiščenja vina. Ukrep zelene trgatve je izvedlo 81 vinogradnikov, na skupno 126 hektarjih vinogradov. Za ta ukrep je bilo izplačanih 0,25 milijona EUR. Pomoč v višini 0,07 milijona EUR za krizno skladiščenje vina pa je prejelo 16 vinarjev (za 751.875 l vina). V manjšem deležu sofinanciranja so sredstva EU dopolnjevala tudi nacionalni proračun za pomoč pri krizni destilaciji vina. Proizvajalcem vina se je priznala podpora za količino vina, ki se ne trži in je ni mogoče uskladiščiti. Alkohol, ki je nastal ob tej

destilaciji, mora biti porabljen za industrijske namene (razkužila, farmacevtske izdelke itd.). Ta izplačila je prejelo 30 vinarjev, v skupni vrednosti 5,49 milijona EUR. V okviru tega ukrepa se je destiliralo 6.865.370 litrov vina.

5.1.2 Neposredna plačila proizvajalcem

Vsebine posameznih shem plačil se v primerjavi z letom 2019 niso pomembneje spremenile. Pri neposrednih plačilih ostaja osrednja shema osnovno plačilo v obliki plačilnih pravic. V letu 2020 se je nadaljevalo izvajanje zelene komponente, ki je obvezna za vse nosilce kmetijskih gospodarstev (KMG), ki so upravičeni do osnovnega plačila. Poleg tega so bili nosilcem KMG na voljo tudi plačilo za mlade kmete, plačilo za območja z naravnimi omejitvami, proizvodno vezane podpore in shema za male kmete za tiste nosilce KMG, ki so se vanjo vključili v letu 2015. Proizvodno vezane podpore so bile namenjene strnemu žitu, mleku na gorskih območjih, reji govedi in zelenjadnicam.

Nespremenjeni so ostali splošni pogoji za prejemanje neposrednih plačil, uvedenih z reformo (upravičenci so nosilci KMG, ki izvajajo kmetijsko dejavnost, dosegajo vstopni prag in izpolnjujejo pogoje aktivnega kmeta). Manjše novosti so bile uvedene pri izvajanju zelene komponente, pri shemi za zelenjadnice in pri shemi za mlade kmete. Pri zeleni komponenti se je določilo, kdaj se pri diverzifikaciji kmetijskih rastlin zelenjadnica, za katero se uveljavlja proizvodno vezana podpora za zelenjadnice in ni glavni posevek, upošteva kot kmetijska rastlina za izpolnjevanje obveznosti diverzifikacije. Pri shemi zelenjadnic so opredeljeni dodatni pogoji upravičenosti, in sicer za tista KMG, ki bodo prijavila zahtevek za več kot 5 hektarjev skupne površine zelenjadnic. Ta KMG bodo morala določen obseg pridelave zelenjadnic dokazovati z računi o prodaji oziroma z drugimi tehničnimi dokazili, ki kažejo obseg pridelave. Pri mladih kmetih se poenostavi postopek pri oddaji *Izjave o odgovornosti in upravljanju kmetije* (ta novost je bila uvedena z letom 2019). Od leta 2020 naprej se ta izjava pošilja le, če izjava za leto 2019 še ni bila poslana, ko upravičenec prvič kot nosilec vzpostavi KMG, ali če se od lanske do letošnje oddaje zbirne vloge spremenijo člani kmetije.

Preglednica 35: Neposredna plačila po uredbah za leti 2019 (izplačano do 31. 5. 2020) in 2020 (izplačano do 31. 5. 2021)

	Število KMG		Število enot		Izplačano (000 EUR)		Povprečno (EUR/enoto)	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Proizvodno vezana plačila (ha; glava)					17.257	17.119		
Podpora za beljakovinske rastline	19	17	13	12	4	3	299,5	301,5
Podpora za strna žita	18.890	18.504	54.112	55.436	6.674	6.606	123,3	119,2
Podpora za zelenjadnice	1.043	1.219	2.781	2.958	1.944	1.958	698,9	661,8
Podpora za rejo govedi (biki in voli)	15.617	15.343	78.123	75.677	3.985	3.959	51,0	52,3
Podpora za mleko na gorskih območjih	2.549	2.487	36.414	36.795	4.650	4.592	127,7	124,8
Proizvodno nevezana plačila (ha)					116.249	115.184		
Shema osnovnega plačila	55.382	54.898	441.090	439.974	71.408	70.840	161,9	161,0
Plačilo za zeleno komponento	55.393	54.904	441.031	439.885	40.108	39.867	90,9	90,6
Dodatno plačilo za mlade kmete	4.073	3.227	43.342	32.430	2.639	2.397	60,9	73,9
Plačilo za območja z naravnimi omejitvami	15.700	15.686	35.663	35.462	2.093	2.081	58,7	58,7
SKUPAJ neposredna plačila	55.487*	55.000*			133.505	132.302		

* Skupno število KMG, brez podvajanja.

Vir: ARSKTRP

Sredstva za sheme neposrednih plačil se izplačujejo v dveh delih. V prvem delu se izplača 80 % odobrenega zneska, v drugem delu pa preostanek. V letu 2020 je višina nacionalne ovojnice ostala enaka kot v letu 2019, in sicer 134,278 milijona EUR. Do 31. maja 2021 je bilo

55.000 kmetijskim gospodarstvom za uredbeno leto 2020 izplačanih 132,3 milijona EUR neposrednih plačil, od tega 115,2 milijona EUR za sheme proizvodno nevezanih plačil (87,1 %) in 17,1 milijona EUR za sheme proizvodno vezanih plačil (12,9 %).

Struktura in vrsta posameznih shem neposrednih plačil sta enaki predhodnemu uredbnemu letu, zato so tudi izplačila uredbnega leta 2020 podobna izplačilom uredbnega leta 2019 (manjša za 0,9 %). Za skoraj eno odstotno točko je bilo manjše tudi število kmetijskih gospodarstev, ki so ta plačila prejela.

5.1.3 Program razvoja podeželja 2014–2020

V okviru politike razvoja podeželja se je leta 2020 nadaljevalo izvajanje ukrepov, opredeljenih v Programu razvoja podeželja 2014–2020 (PRP 2014–2020). V začetku leta 2021 je bila objavljena prehodna uredba EU, ki zaradi zamude, nastale pri reformi SKP, podaljšuje izvajanje skupne kmetijske politike v letih 2021 in 2022. Sredstva iz nove finančne perspektive 2021–2027 se za leti 2021 in 2022 preusmerijo v izvajanje PRP 2014–2020.

Ključne usmeritve politike razvoja podeželja v tem programskem obdobju so:

- prenos znanja in inovacij,
- pospešitev procesov strukturnega prilagajanja v kmetijstvu,
- spodbujanje razvoja kratkih oskrbnih verig, izboljšanje trženja in dvig kakovosti lokalno pridelanih proizvodov,
- ohranjanje naravnih virov in prilagajanje podnebnim spremembam,
- trajnostno izkoriščanje gozdov, izboljšanje trženja in povečanje konkurenčnosti v gozdarstvu, ter
- razvoj endogenih potencialov podeželja in zelenih delovnih mest.

V celotnem PRP 2014–2020 je za ukrepe razvoja podeželja na voljo dobrih 1,1 milijarde EUR, pri čemer je 838 milijonov EUR zagotovljenih iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP), preostanek pa iz državnega proračuna RS.

V aktualnem PRP 2014–2020 se izvaja 15 ukrepov, med katerimi nekateri vključujejo enega ali več podukrepov. Za te ukrepe je namenjenih 96,1 % razpoložljivih sredstev, preostanek pa je namenjen tehnični pomoči in plačilu obveznosti predhodnega programskega obdobja za ukrep zgodnjega upokojevanja. Stopnja sofinanciranja EKSRP za ukrepe prenos znanja in dejavnosti informiranja, pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete, ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev, sodelovanje in LEADER znaša 80 %, za preostale ukrepe pa je stopnja sofinanciranja 75-odstotna.

Leta 2020 je Evropska komisija potrdila dve spremembi programa PRP 2014–2020. Konec julija je bila potrjena osma sprememba, ki prinaša ukrepe za soočanje posledic epidemije covida-19 in omogoča zagon novega investicijskega cikla. Glavni namen te spremembe je podpreti pridelavo hrane in okrepiti odpornost prehranskega sistema v Sloveniji. Znotraj te spremembe je prišlo tudi do prerazporeditve finančnih sredstev, in sicer 21,7 milijona EUR z nekmetijskega dela na kmetijski del ukrepov.

Preglednica 36: Izplačana sredstva PRP 2014–2020 po ukrepih in podukrepih (000 EUR) (do 31. 12. 2020)

Šifra	Ukrep	Razpoložljiva sredstva	Odobrena sredstva	Izplačana sredstva
1.	Prenos znanja in dejavnosti informiranja	7.218,8	3.001,0	2.180,0
1.1	Poklicno usposabljanje in pridobivanja spretnosti	4.858,8	2.961,5	2.170,9
1.2	Podpora za demonstracijske aktivnosti	2.360,0	39,5	9,1
2.1	Pomoč pri uporabi svetovalnih storitev	6.568,0	5.640,1	4.444,0
3.1	Podpora za novo sodelovanje v shemah kakovosti	3.700,0	2.756,7	1.720,2
4.	Naložbe v osnovna sredstva	233.576,4	181.274,3	121.991,7
4.1	Naložbe v kmetijska gospodarstva	131.044,6	102.910,6	75.726,2
4.2	Naložbe v predelavo, trženje in razvoj kmetijskih proizvodov	69.461,3	48.200,4	25.981,9
4.3	Naložbe v kmetijsko–gozdarsko infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva	33.070,6	30.163,4	20.283,7
6.	Razvoj kmetij in podjetij	116.983,3	89.907,3	67.091,5
6.1	Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete	63.650,0	52.926,8	41.158,5
6.3	Pomoč za zagon dejavnosti, namenjen razvoju majhnih kmetij	37.000,0	36.780,0	25.732,5
6.4	Naložbe v vzpostavitev nekmetijskih dejavnosti	16.333,3	200,5	200,5
7.3	Podpora za širokopasovno infrastrukturo ter zagotavljanje dostopa do širokopasovnega interneta	10.000,0	6.383,5	402,3
8.	Naložbe v razvoj in izboljšanje gozdov	44.581,1	38.359,5	22.023,1
8.4	Odprava škode v gozdovih – naravne nesreče	10.554,4	6.206,2	6.197,0
8.6	Naložbe v gozd. tehn. ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdnih proizv.	34.026,7	32.153,2	15.826,2
9.	Ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev	2.228,0	1.682,5	296,4
10.	Kmetijsko–okoljska–podnebna plačila	207.127,4	207.115,0	173.508,0
10.1	Plačilo kmetijsko–okoljskih–podnebnih obveznosti (ukrep KOPOP)	206.487,4	206.858,8	173.429,7
10.2	Podpora za ohranjanje, trajnostno rabo in razvoj genskih virov v kmetijstvu	640,0	256,2	78,3
11.	Ekološko kmetovanje	66.131,0	65.504,8	54.971,7
11.1	Plačila za preusmeritev v ekološko kmetovanje	17.194,1	11.204,9	9.489,3
11.2	Plačila za ekološko kmetovanje	48.936,9	54.299,9	45.482,4
13.	Plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami	252.614,9	252.863,9	251.351,9
13.1	Izplačilo nadomestil v gorskih območjih	193.781,0	193.891,2	192.726,1
13.2	Nadomestila za druga območja z naravnimi omejitvami	16.953,9	19.646,4	19.483,2
13.3	Nadomestila za druga območja s posebnimi omejitvami	41.880,0	39.326,2	39.142,6
14.	Dobrobit živali	36.333,3	36.044,9	28.412,7
16.	Sodelovanje	17.718,8	16.676,5	1.667,9
16.2	Pilotni projekti ter razvoj novih proizvodov, praks, procesov in tehnologij	8.767,3	8.265,1	757,7
16.4	Horizontalno in vertikalno sodelovanje v dobavni verigi za vzpostavitev in razvoj kratkih dobavnih verig	1.428,0	1.419,8	163,9
16.5	Blažitev podnebnih sprememb ali prilagajanje nanje ter skupni pristop k okoljskim projektom in praksam	5.617,5	5.342,5	567,0
16.9	Diverzifikacija kmetijskih dejavnosti v dejavnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom in socialnim vključevanjem ter izobraževanjem o okolju in hrani	1.905,9	1.649,1	179,3
19.	LEADER	56.365,6	43.236,5	20.044,5
19.1	Pripravljalna podpora	401,7	401,7	401,7
19.2	Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja	37.608,1	24.830,3	11.324,3
19.3	Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine	7.000,0	6.910,8	2.243,6
19.4	Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	11.355,8	11.093,7	6.074,9
21.	Izjemna začasna podpora kmetom in MSP (covid-19)	3.500,0	1.581,0	0,0
	Tehnična pomoč	39.099,7	21.854,6	21.854,6
	Zgodnje upokojevanje v obdobju PRP 2007–2013	3.574,8	3.127,3	3.127,3
	Skupaj	1.107.321,0	977.009,2	775.087,6

Vir: MKGP

Konec oktobra 2020 je bila potrjena deveta sprememba programa, ki prinaša uvedbo novega ukrepa M21 Izjemna začasna podpora kmetom ter mikro, malim in srednjim podjetjem (MSP), ki jih je kriza zaradi covid-19 še posebej prizadela. Ukrep je namenjen tistim, ki se ukvarjajo s predelavo ali trženjem kmetijskih proizvodov in so zaradi zaprtja javnih zavodov s področja vzgoje in izobraževanja utrpeli upad prihodkov od prodaje. Za ta ukrep je bilo namenjenih 3,5 milijona EUR. Ta sprememba prinaša tudi povečanje sredstev za podukrep podpora za odpravo škode v gozdovih v višini 3 milijonov EUR. Ta sredstva bodo namenjena za sanacijo

starih naravnih nesreč, predvsem v gozdovih, poškodovanih do te mere, da jih ni mogoče obnoviti po naravni poti.

Do konca leta 2020 je bilo za 15 ukrepov in tehnično pomoč odobrenih 977 milijonov EUR oziroma 88 % razpoložljivih sredstev programa, pri čemer je bilo nekaj več kot 775 milijonov EUR (70 %) tudi že izplačanih.

V okviru ukrepa **prenos znanja in dejavnosti informiranja** sta se izvajala dva podukrepa. Prvi podukrep je podpora za dejavnosti poklicnega usposabljanja in pridobivanja spretnosti. Glavni namen tega podukrepa je usposabljanje ob vstopu ali v času izvajanja ukrepov ekološko kmetovanje, KOPOP in dobrobit živali ter usposabljanje na področju trženja, upravljanja, varnega dela v gozdu, pridobivanja digitalnih spretnosti itd. V celotnem programskem obdobju je za ta podukrep namenjenih 4,9 milijona EUR. Do konca leta 2020 je bilo objavljenih 39 javnih naročil (šest v letu 2020), od katerih so bile za 37 od njih že podpisane pogodbe z izvajalci v skupni vrednosti nekaj manj kot 3,0 milijona EUR. Do konca leta 2020 je bilo izplačanih nekaj manj kot 2,2 milijona EUR. Drugi podukrep v okviru tega ukrepa je podpora za demonstracijske aktivnosti in ukrepe informiranja, ki je namenjen praktičnemu usposabljanju s prikazi uporabe mehanizacije, postopkov, tehnologij strojev in praks. Do konca leta 2020 so bila objavljena tri javna naročila, od katerih sta bili za dve sklenjene pogodbe z izvajalci. Eno javno naročilo je bilo že zaključeno. Za ogled demonstracijskega projekta Prikaz namakalnega sistema, ki se ga je udeležilo 136 oseb, je bilo izplačanih 9 tisoč EUR.

Cilj podukrepa podpora za **pomoč pri uporabi svetovalnih storitev** je izboljšati specifična znanja in obveščenost tistih, ki se želijo vključiti v ukrepe ekološko kmetovanje, KOPOP in dobrobit živali. V celotnem programskem obdobju je za ta podukrep namenjenih 6,6 milijona EUR. Do konca leta 2020 je bilo v okviru tega ukrepa objavljenih 19 javnih naročil, pri čemer so bile za 18 javnih naročil že podpisane pogodbe, v skupni vrednosti 5,6 milijona EUR. Do konca leta 2020 se je zaključilo 14 javnih naročil, za katere je bilo izplačanih 4,4 milijona EUR za skupinska svetovanja, ki se jih je udeležilo 22.597 udeležencev.

Pri ukrepu **sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila** se izvaja podukrep podpora za novo sodelovanje v shemah kakovosti. Cilj podukrepa je povečati dodano vrednost in količino proizvodov iz shem kakovosti, vzpostavljenih v skladu z nacionalno zakonodajo. V celotnem programskem obdobju je za ta podukrep namenjenih 3,7 milijona EUR. Do zdaj je bilo objavljenih pet javnih razpisov, na katerih je bilo odobrenih 213 vlog, v skupni vrednosti 2,7 milijona EUR. Skupaj s prevzetimi obveznostmi iz prejšnjega programskega obdobja je bilo do konca leta 2020 za ta ukrep izplačanih 1,7 milijona EUR.

Ukrep **naložbe v osnovna sredstva** je namenjen razvoju kmetijstva, predelave ali trženja kmetijskih in živilskih proizvodov ter za razvoj kmetijske in gozdarske infrastrukture. V PRP 2014–2020 je za ta ukrep namenjenih 233,6 milijona EUR. Ukrep se deli na tri podukrepe:

- podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva,
- podpora za naložbe v predelavo/trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov in
- podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva.

Cilj podukrepa naložbe v KMG je povečati produktivnost in okoljsko učinkovitost KMG. Do konca leta 2020 je bilo razpisanih in zaključenih 14 javnih razpisov (štirje v letu 2020) v skupni višini skoraj 147 milijonov EUR. Na razpise je prispelo 2.266 vlog. Skupaj s prenesenimi obveznostmi iz prejšnjega programskega obdobja je bilo izdanih 1.517 odločb v skupni višini 102,9 milijona EUR, pri čemer je bilo za 1.251 vlog izplačanih 75,7 milijona EUR.

Cilj podukrepa podpora za naložbe v predelavo/trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov je izboljšati konkurenčnost in okoljsko učinkovitost živilskopredelovalnih obratov ter povečati dodano vrednost kmetijskim proizvodom. Do konca leta 2020 je bilo objavljenih šest javnih razpisov, na katerih so bile odobrene 303 vloge, v skupni vrednosti 45,3 milijona EUR. Do konca leta 2020 je bilo za 191 zaključenih naložb izplačanih 23,1 milijona EUR. Skupaj s prevzetimi obveznostmi iz PRP 2007–2013 je bilo v okviru tega podukrepa izplačanih 26,0 milijona EUR, kar je 37 % vseh razpoložljivih sredstev za ta podukrep.

Cilj podukrepa podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva, je urediti in izboljšati kmetijsko in gozdarsko infrastrukturo. V okviru tega podukrepa se izvajajo agromelioracije na komasacijskih območjih, izgradnja novih in posodobitev obstoječih namakalnih sistemov ter ureditev gozdne infrastrukture. V celotnem programskem obdobju je za ta podukrep namenjenih 33,1 milijona EUR. Do zdaj je bilo v okviru tega podukrepa objavljenih 10 javnih razpisov, od tega je bil eden potrjen v letu 2020. Na treh razpisih za gradnjo namakalnih sistemov, namenjenih več uporabnikom, je bilo odobrenih 10 vlog v skupni vrednosti skoraj 4,0 milijona EUR, izplačanih pa 1,2 milijona EUR. Na dveh razpisih za izvedbo agromelioracij na komasacijskih območjih je bilo za 34 vlog odobrenih 11,7 milijona EUR. Do konca leta 2020 je bilo za 34 vlog izplačanih 9,3 milijona EUR. Skupaj s prevzetimi obveznostmi iz prejšnjega programskega obdobja je bilo za ta namen izplačanih 11,4 milijona EUR. Objavljeni so bili tudi štirje razpisi za ureditev gozdne infrastrukture, na katerih je bilo za 487 vlog odobrenih 3,9 milijona EUR, za 352 vlog pa je bilo tudi že izplačanih 2,1 milijona EUR.

Tudi pri tem ukrepu so potekala izplačila prenesenih obveznosti prejšnjega programskega obdobja in dela obveznosti, ki izhajajo iz pozitivno rešenih pritožb, za kar je bilo izplačanih nekaj več kot 6 milijonov EUR.

Glavna namena ukrepa razvoj kmetij in podjetij sta vzpostavitev in razvoj kmetij ter razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju. Ukrep je razdeljen na tri podukrepe:

- pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete,
- pomoč za zagon dejavnosti, namenjene razvoju majhnih kmetij in
- podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti.

Cilj podukrepa pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete je izboljšati starostno strukturo nosilcev KMG. Upravičenci so mladi kmetje, ki so na dan oddaje vloge stari od 18 do 40 let, so ustrezno usposobljeni in prvič vzpostavljajo KMG. V celotnem programskem obdobju je za ta ukrep namenjenih 63,7 milijona EUR. Do zdaj je bilo za ta podukrep objavljenih šest javnih razpisov (eden leta 2020), na katerih je bilo odobrenih 1.418 vlog, v skupni vrednosti 52,9 milijona EUR. Do konca leta 2020 je bilo za 1.383 zaključenih vlog izplačanih 41,1 milijona EUR.

Cilj podukrepa pomoč za zagon dejavnosti, namenjen razvoju majhnih kmetij, je izboljšati konkurenčnost majhnih kmetij, ohraniti in izboljšati njihov potencial za pridelavo, predelavo oziroma trženje kmetijskih proizvodov, povečati njihovo produktivnost ter ekonomsko in okoljsko učinkovitost. Do zdaj sta bila objavljena dva javna razpisa, na katerih je bilo odobrenih 7.356 vlog. Do konca leta 2020 je bilo za 7.353 vlog izplačanih 25,7 milijona EUR.

Cilj podukrepa podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti je spodbuditi nekmetijske dejavnosti za večjo rabo endogenih potencialov, ki bodo ustvarili pogoje za vzpostavitev zelenih delovnih mest oziroma bodo dodatni vir dohodka na podeželju. Leta 2020 je bil objavljen prvi javni razpis v višini 15,0 milijonov EUR. Na ta razpis je prispelo 253 vlog, vendar pa odločbe do konca leta 2020 še niso bile izdane. Do zdaj so se izvajala le

izplačila sprejetih obveznosti iz PRP 2007–2013 in dela obveznosti, ki izhajajo iz pozitivno rešenih pritožb. Do konca leta 2020 je bilo za ta namen izplačanih 201 tisoč EUR.

V okviru ukrepa osnovne storitve in obnova vasi na podeželju se v tem programskem obdobju izvaja podukrep podpora za širokopasovno infrastrukturo, za katerega je na voljo 10 milijonov EUR. Osnovni cilj tega ukrepa je podeželskemu prebivalstvu in gospodarstvu omogočiti možnost dostopa do širokopasovnega omrežja elektronskih komunikacij.

V začetku leta 2020 je bil objavljen prvi javni razpis za ta podukrep, na katerem je bilo odobrenih 6,4 milijona EUR, iz prevzetih obveznosti prejšnjega programskega obdobja pa so izplačali 402 tisoč EUR.

V okviru ukrepa naložbe v razvoj gozdnih območij in izboljšanje sposobnosti gozdov za preživetje se izvajata dva podukrepa:

- podpora za odpravo škode v gozdovih zaradi gozdnih požarov ter naravnih nesreč in katastrofičnih dogodkov ter
- podpora za naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdnih proizvodov.

Cilji prvega podukrepa so odpraviti škodo in obnoviti gozd, poškodovan v naravni nesreči, ter urediti gozdne vlake, potrebne za sanacijo gozdov. V celotnem programskem obdobju je za ta namen predvidenih 10,6 milijona EUR. Do konca leta 2020 je bilo za ta podukrep objavljenih osem javnih razpisov in eno javno naročilo za nakup sadik gozdnega drevja. Na petih razpisih za odpravo škode in obnovo gozda je bilo odobrenih 717 vlog v skupni vrednosti 2,4 milijona EUR, ki so bile tudi že izplačane. Do konca leta 2020 je bilo odobrenih in izplačanih tudi 11 vlog za nakup gozdnega drevja, v višini 3,1 milijona EUR, s čimer so na novo zasadili 1.064 hektarov gozda. Objavljeni so bili tudi trije razpisi za ureditev gozdnih vlak. Do konca leta 2020 je bilo odobrenih in izplačanih 126 vlog v skupni vrednosti 458 tisoč EUR. V dosedanjem obdobju izvajanja programa je bilo zgrajenih 480 km in obnovljenih 170 km gozdnih vlak.

V okviru drugega podukrepa je mogoče kandidirati za naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa ter naložbe v predindustrijsko predelavo lesa. Za ta ukrep je namenjenih 34,0 milijona EUR. Do zdaj so bili objavljeni trije javni razpisi za nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa ter štirje razpisi za naložbe v predindustrijsko predelavo lesa. Za nakup mehanizacije in opreme je bilo odobrenih 579 vlog, za katere je bilo dodeljenih 17,4 milijona EUR. Do konca leta 2020 je bilo za 280 vlog že izplačanih 7,7 milijona EUR. Na razpisih za naložbe v predindustrijsko predelavo lesa je bilo odobrenih 275 vlog v skupni višini 13,4 milijona EUR. Do konca leta 2020 je bilo že zaključenih 154 naložb v predindustrijsko predelavo lesa, za katere je bilo porabljenih 6,7 milijona EUR javnih sredstev. V okviru tega podukrepa je bilo za sedem vlog izplačanih tudi 1,3 milijona EUR zaostalih obveznosti iz prejšnjega programskega obdobja.

Cilj ukrepa **ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev** je povečati povezanost in tržno usmerjenost v kmetijskem in gozdarskem sektorju prek organizirane prodaje in skupnega nastopa na trgu. Za ta ukrep sta v celotnem programskem obdobju na voljo 2,2 milijona EUR. Do konca leta 2020 so bili objavljeni trije javni razpisi v skupni višini 3,7 milijona EUR. Zaključena sta bila dva javna razpisa, na katerih je bilo odobrenih 13 vlog v skupni višini 1,7 milijona EUR, pri čemer je bilo za 10 vlog že izplačanih 129 tisoč EUR. Za tretji javni razpis odločbe še niso bile izdane.

Ukrep kmetijsko-okoljska-podnebna plačila je namenjen spodbujanju nadstandardnih zahtev sonaravnih kmetijskih praks, ki so poleg ohranjanja biotske raznovrstnosti in krajine, usmerjenosti v ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje tal, bolj usmerjena v blažitev in prilagajanje kmetovanja podnebnim spremembam. Razdeljen je na dva podukrepa:

- plačila kmetijsko-okoljskih-podnebnih obveznosti (KOPOP),
- podpora za ohranjanje, trajnostno rabo in razvoj genetskih virov v kmetijstvu.

Podukrep KOPOP se v tem programskem obdobju izvaja na podlagi 19 vnaprej določenih operacij, v katere se KMG vključi prostovoljno. Operacije vključujejo obvezne in izbirne zahteve ali pa so posamezne operacije samostojne zahteve. Upravičenci lahko izbirajo med vsemi operacijami, pri čemer morajo v okviru posamezne operacije izbrati vse obvezne zahteve, lahko pa izberejo tudi eno ali več izbirnih zahtev.

V celotnem PRP 2014–2020 je za KOPOP plačila namenjenih 206,5 milijona EUR, do konca leta 2020 pa je bilo 173,4 milijona EUR tudi že izplačanih. Samo v letu 2020 je bilo izplačanih 30,9 milijona EUR, pri čemer gre za izplačila obveznosti v okviru kampanje zbirnih vlog 2019 ter vračil in pritožb za obveznosti iz preteklih let.

V okviru kampanje zbirnih vlog za leto 2020 je 6.455 KMG vložilo 25.608 zahtevkov za 361.080 hektarov bruto površin. V primerjavi s subvencijsko kampanjo 2019 sta se število vključenih kmetijskih gospodarstev in število vloženih zahtevkov nekoliko zmanjšali, medtem ko se je skupni obseg površin malenkostno povečal. Ocenjuje se, da bo v okviru kampanje zbirnih vlog 2019 za ukrep KOPOP izplačanih okoli 32,6 milijona EUR.

Preglednica 37: Primerjava izvajanja operacij KOPOP v letih 2017–2020

Operacija KOPOP	2017 (izplačano)		2018 (izplačano)		2019 (izplačano)		2020 (vloge)	
	Število KMG	Neto površina (ha)	Število KMG	Neto površina (ha)	Število KMG	Neto površina (ha)	Število KMG	Neto površina (ha)
Poljedelstvo in zelenjadarstvo	2.885	63.593	2.869	64.118	2.857	64.854	2.635	64.414
Hmeljarstvo	37	642	37	686	35	651	31	573
Vodni viri	1.970	37.057	1.965	37.399	1.969	37.845	1.899	38.184
Sadjarstvo	458	1.999	458	1.999	459	2.016	426	1.992
Vinogradništvo	1.050	5.817	1.042	5.985	1.044	6.145	1.015	6.647
Posebni traviščni habitati	682	3.816	825	4.675	890	5.203	803	5.641
Traviščni habitati metuljev	262	610	262	610	253	589	246	624
Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov	220	1.661	220	1.696	243	1.360	228	1.325
Steljniki	8	15	8	13	8	15	7	11
Ohranjanje habitatov strmih travnikov	283	390	283	393	270	398	204	331
Grbinasti travniki	5	9	5	9	5	9	3	2
Reja domačih živali na območju pojavljanja velikih zveri	81	1.974	81	2.070	83	2.122	92	2.387
Planinska paša	124	5.847	129	5.766	125	5.877	130	5.871
Visokodebelni travniški sadovnjaki	702	741	704	743	714	767	627	696
Reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje (v številu GVŽ)	753	6.099	750	6.094	829	6.720	831	7.083
Ohranjanje rastlinskih genetskih virov, ki jim grozi genetska erozija	1.416	14.752	1.416	15.262	1.449	15.262	1.474	16.785
Trajno travinje I	224	1.547	222	1.555	221	1.559	157	1.128
Trajno travinje II	829	5.953	819	5.867	812	6.006	638	5.112
Ohranjanje mejic (v km, ne v ha)	98	120,3	104	130	120	145	126	151
Pridelava semen materiala avtohtonih in tradicionalnih sort kmet. rastlin	2	7	2	7	2	7	2	5

Vir: MKGP

Med operacijami je skoraj polovica KMG (41 %) izvajala operacijo poljedelstvo in zelenjadarstvo, sledita ji operaciji vodni viri (29 %) in ohranjanje rastlinskih genetskih virov, ki jim grozi genetska erozija (23 %). Najbolj so se povečale površine pri operaciji reja domačih živali na območju pojavljanja velikih zveri (za +13 %).

Za podukrep podpora za ohranjanje, trajnostno rabo in razvoj genetskih virov v kmetijstvu je v celotnem programskem obdobju na voljo 640 tisoč EUR. Do konca leta 2020 so bila objavljena štiri javna naročila. Za dve javni naročili je bilo že odobrenih 256 tisoč EUR, pri čemer jih je bilo 78 tisoč tudi že izplačanih.

Ukrep **ekološko kmetovanje** se izvaja prek dveh podukrepov, ki vključujeta plačila za preusmeritev v prakse in metode ekološkega kmetovanja ter plačila za izvajanje teh praks in metod.

V PRP 2014–2020 je temu ukrepu namenjenih 66,1 milijona EUR. V dosedanjem obdobju izvajanja ukrepa je bilo izplačanih nekaj manj kot 55 milijonov EUR, pri čemer je bilo samo leta 2020 3.572 KMG izplačanih 10,0 milijona EUR.

V okviru kampanje zbirnih vlog 2019 je 3.348 ekoloških KMG, ki so obdelovala 43.140 hektarov KZU, dobilo izplačanih 8,4 milijona EUR, za preusmeritev v ekološko kmetovanje pa je 1.144 KMG, ki so obdelovala 4.282 hektarov KZU, dobilo izplačanih nekaj več ko 1,6 milijona EUR. V okviru kampanje zbirnih vlog za leto 2020 je 3.455 vlagateljev vložilo zahteve za 48.108 hektarov površin. V primerjavi s subvencijsko kampanjo 2019 se je število KMG zmanjšalo za slabe 3 %, obseg vključenih površin pa se je povečal za 1 %.

Cilji ukrepa **plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami (OMD)** so ohraniti obdelanost kmetijskih zemljišč, ohraniti poseljenost podeželskih območij in zagotavljati javne dobrine na območjih s težjimi pridelovalnimi razmerami.

Za ta ukrep je v PRP 2014–2020 namenjenih 252,6 milijona EUR. Podobno kot v predhodnem letu so tudi v letu 2020 potekala plačila za OMD za leto 2019 in del izplačil za subvencijsko kampanjo 2020, do konca maja 2021 pa je bilo skupaj izplačanih 42,4 milijona EUR. Plačila je prejelo 46.382 KMG za 337.511 hektarov kmetijskih zemljišč. Število KMG, površine in skupna izplačana sredstva so bili podobni kot v subvencijskem letu 2019.

Preglednica 38: Izplačana izravnalna plačila območjem z naravnimi ali drugimi omejitvami po uredbah za leti 2019 in 2020 (subvencijsko leto)

	Uredba za leto 2019 (izplačano do 31.5.2020)			Uredba za leto 2020 (izplačano do 31.5.2021)		
	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR
Gorska območja	33.999	242.599	32.480	33.913	244.272	32.648
Območja z naravnimi omejitvami	4.714	35.769	4.806	4.695	36.236	4.817
Druga območja s posebnimi omejitvami	7.883	57.090	5.166	7.774	57.010	5.162
Skupaj OMD	46.596	335.458	42.451	46.382	337.519	42.628

Vir: ARSKTRP

Plačila za ukrep **dobrobit živali** spodbujajo rejce k izvajanju nadstandardnih oblik reje živali. Ukrep se je začel izvajati leta 2014 v prašičereji. V letu 2016 se je ukrep razširil na področje govedoreje, z letom 2017 pa še na rejo drobnice. V celotnem programskem obdobju je za ta ukrep namenjenih 36,3 milijona EUR.

Preglednica 39: Izplačana izravnalna plačila za ukrep dobrobit živali po uredbah za leti 2019 in 2020 (subvencijsko leto)

	Uredba za leto 2019 (izplačano do 31.5. 2020)		Uredba za leto 2020 (izplačano do 31.5. 2021)	
	KMG	000 EUR	KMG	000 EUR
Prašiči	251	2.058,4	248	2.098,3
Govedo	7.621	4.724,2	7.838	5.082,9
Drobnica	565	107,0	566	113,8
Skupaj	8.437	6.889,6	8.652	7.295,0

Vir: ARSKTRP, MKGP

V okviru kampanje zbirnih vlog za leto 2020 je zahtevke za dobrobit prašičev oddalo 248 gospodarstev, ki so vložila 864 zahtev. V primerjavi s subvencijskim letom 2019 se število KMG in število vloženih zahtevkov nista pomembno spremenili. Do konca maja 2021 je 248 KMG dobilo izplačanih nekaj manj kot 2,1 milijona EUR.

V subvencijskem letu 2020 je 7.915 govedorejskih gospodarstev oddalo vlogo za 101.754 GVŽ, v okviru kampanje zbirnih vlog 2019 pa je 7.708 KMG vložilo zahtevke za 95.743 GVŽ. V primerjavi s subvencijskim letom 2019 se je število KMG povečalo za skoraj 3 %, število GVŽ, vključenih v ukrep, pa se je povečalo za 6 %. Do konca maja 2021 je 7.838 KMG dobilo izplačanih 5,1 milijona EUR.

V okviru kampanje zbirnih vlog 2020 se je v operacijo drobnica vključilo 582 KMG, ki so uveljavljala 4.223 GVŽ, v okviru kampanje zbirnih vlog 2019 pa je 584 KMG vložilo zahtevke za 4.059 GVŽ. Do konca maja 2021 je 566 KMG prejelo 114 tisoč EUR.

Cilj ukrepa **sodelovanje** je pospešiti prenos znanja in inovacij iz raziskovalne sfere v kmetijsko prakso. V okviru tega ukrepa se podpirajo raznovrstne oblike sodelovanja, s katerimi bo omogočeno lažje premagovanje gospodarskih, okoljskih in drugih omejitev, povezanih z razdrobljenostjo in nepovezanostjo. Za ta ukrep je v okviru PRP 2014–2020 na voljo 17,7 milijona EUR. Do konca leta 2020 je bilo za vse podukrepe skupaj odobrenih 16,7 milijona EUR, od tega pa jih je bilo 1,7 milijona tudi že izplačanih. Ukrep je razdeljen na štiri podukrepe:

- podpore za pilotne projekte ter za razvoj novih proizvodov, praks, procesov in tehnologij,
- podpore za horizontalno in vertikalno sodelovanje med udeleženci v dobavni verigi za vzpostavitev in razvoj kratkih dobavnih verig in lokalnih trgov ter za promocijske dejavnosti na lokalni ravni, povezane z razvojem kratkih dobavnih verig in lokalnih trgov (kratke dobavne verige in lokalni trgi),
- podpore za skupno ukrepanje za blažitev podnebnih sprememb ali prilagajanje nanje ter za skupne pristope k okoljskim projektom in stalnim okoljskim praksam (okolje in podnebne spremembe), ter
- podpore za diverzifikacijo kmetijskih dejavnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom, socialnim vključevanjem, kmetijstvom ter izobraževanjem o okolju in hrani (socialna diverzifikacija).

Za pilotne projekte ter za razvoj novih proizvodov, praks, procesov in tehnologij je v celotnem programskem obdobju namenjenih 8,8 milijona EUR. Podpora je namenjena razvoju novih oziroma izboljšanih proizvodov, praks, procesov in tehnologij, prenosu znanj v prakso in razširjanju rezultatov projekta. Do konca leta 2020 so bili objavljeni trije javni razpisi, na katerih je bilo za 40 vlog odobrenih 8,3 milijona EUR. Izplačanih je bilo 14 vlog, v skupni vrednosti 758 tisoč EUR.

Podpora za horizontalno in vertikalno sodelovanje med udeleženci v dobavni verigi je namenjena izvedbi projektov sodelovanja, KMG in posrednikov s ciljem vzpostaviti lokalni trg in s tem povezane promocijske dejavnosti. Za to je namenjenih 1,4 milijona EUR. Do zdaj je bilo na treh javnih razpisih odobrenih 25 vlog v skupni vrednosti 1,4 milijona EUR. Zaključenih je bilo 5 vlog, za katere je bilo izplačanih 164 tisoč EUR.

Tretji podukrep prispeva k blažitvi podnebnih sprememb ali prilagajanju nanje ter uvaja skupne pristope k okoljskim projektom in stalnim okoljskim praksam. Podpora je namenjena zmanjšanju negativnih vplivov kmetijstva in gozdarstva na okolje, izvajanju skupnih pristopov za varstvo biotske raznovrstnosti, izvajanju okoljsko učinkovite kmetijske politike na vodovarstvenih in drugih varovanih območjih ter zmanjšanju, blažitvi ali prilagajanju na podnebne spremembe. V celotnem programskem obdobju je za ta namen načrtovanih 5,6 milijona EUR. Do zdaj so bili objavljeni štirje javni razpisi, na katerih je bilo odobrenih 35 vlog v skupni vrednosti 5,3 milijona EUR. Do konca leta 2020 je bilo zaključenih 11 vlog, za katere je bilo izplačanih 567 tisoč EUR.

Cilj podukrepa za diverzifikacijo kmetijskih dejavnosti v dejavnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom, socialnim vključevanjem, kmetijstvom ter izobraževanjem o okolju in hrani je preučiti možnosti za razvoj dejavnosti na kmetiji, ki se nanašajo na področja izobraževanja ter zdravstvenega, socialnega in invalidskega varstva. Za ta podukrep je v celotnem programskem obdobju namenjenih 1,9 milijona EUR. Do zdaj sta bila pri tem podukrepu objavljena dva javna razpisa. Odobrenih je bilo 31 vlog v skupni višini 1,6 milijona EUR, zaključenih pa je bilo 10 vlog, za katere je bilo izplačanih 179 tisoč EUR.

Ukrep **LEADER** je postal del širšega pristopa lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost (CLLD), pri čemer poleg EKSRR sodelujeta tudi Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo ter Evropski sklad za regionalni razvoj. V okviru PRP 2014–2020 je za celotno programsko obdobje na voljo dobrih 56,4 milijona EUR. V Sloveniji v programskem obdobju 2014–2020 deluje 37 lokalnih akcijskih skupin. Za te so potrjene strategije lokalnega razvoja, ki se bodo izvajale na celotni površini države.

Do konca leta 2020 je bilo za vse podukrepe odobrenih skoraj 44 milijonov EUR, izplačanih pa 20,8 milijona EUR, pri čemer je bilo 402 tisoč EUR izplačanih za pripravo strategij lokalnega razvoja. V celotnem programskem obdobju je bilo odobrenih 525 operacij v okviru strategij lokalnega razvoja, za katere je bilo izplačanih 10,6 milijona EUR. Za prevzete obveznosti iz preteklega programskega obdobja je bilo za 22 operacij izplačanih 726 tisoč EUR. Pri podukrepu priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja LAS je bilo do zdaj izvedenih pet javnih razpisov, na katerih je bilo za 111 operacij odobrenih 6,9 milijona EUR, od katerih je bilo za 64 operacij že izplačanih 2,2 milijona EUR. Za tekoče stroške in stroške animacije lokalnih akcijskih skupin je bilo do konca leta 2020 izplačanih 6,1 milijona EUR.

Namen **tehnične pomoči** je zagotoviti učinkovito izvajanje programa PRP 2014–2020. Znotraj tehnične pomoči se izvajajo različne študije in vrednotenja, zagotavljajo se sredstva in podpirajo dejavnosti Mreže za podeželje. Za vse te dejavnosti je v celotnem PRP 2014–2020 namenjenih 39,1 milijona EUR. V celotnem obdobju izvajanja programa je bilo izplačanih skoraj 21,9 milijona EUR, od tega je bilo samo v letu 2020 izplačanih 4,4 milijona EUR.

Preglednica 40: Pregled sredstev po aktivnostih tehnične pomoči (000 EUR; do 31. 12. 2020)

Aktivnost	Razpoložljivo	Izplačano skupaj	2020	Izplačano/ razpoložljivo (%)
Študije in vrednotenja	5.864,9	1.965,8	252,7	33,5
Upravljanje PRP 2014–2020	27.369,8	18.937,4	4.059,1	69,2
Mreža za podeželje	5.864,9	951,3	92,7	16,2
Skupaj	39.099,7	21.854,6	4.404,5	55,9

Vir: MKGP

5.1.4 Drugi programi, sofinancirani s sredstvi EU

Poleg prvega stebra (tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcev) in drugega stebra (razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika) skupne kmetijske politike, EU delno ali v celoti sofinancira tudi nekatere ukrepe na področju veterinarstva, varstva rastlin in nekatere druge projekte, pomembne za raziskave in razvoj (npr. FADN, ERA-NET in LIFE NATURA.SI).

S sredstvi EU je redno podprto tudi delovanje mreže za zbiranje računovodskih podatkov o dohodkih in poslovanju kmetijskih gospodarstev (angl. Farm Accountancy Data Network, FADN), in sicer v delu, ki se nanaša na vnos, obdelavo in arhiviranje računovodskih podatkov s poročevalskih kmetij. Nadomestila poročevalskim kmetijam za vodenje računovodstva po metodologiji FADN in drugi operativni stroški se financirajo z nacionalnimi sredstvi.

5.2 Drugi ukrepi kmetijske politike

Ukrepi, ki dopolnjujejo ukrepe skupne kmetijske politike, se deloma izvajajo v obliki državnih pomoči, ki jih je treba prijaviti Evropski komisiji, deloma pa v obliki pomoči po pravilu *de minimis*, ki je zaradi omejene višine na upravičenca dovoljena brez posebnih dodatnih omejitev. Po trenutno veljavnih predpisih EU višina pomoči *de minimis* ne sme presegati 25.000 EUR na upravičenca v katerem koli obdobju treh proračunskih let, hkrati pa skupna pomoč *de minimis* na državni ravni ne sme presegati 1 % vrednosti letne proizvodnje. To velja tudi za splošne ukrepe, ki ne ogrožajo enotnega trga oziroma ne izkrivljajo konkurence.

V okviru državnih pomoči MKGP redno **sofinancira zavarovalne premije** za zavarovanje posevkov, nasadov in plodov pred nevarnostjo toče, požara, udara strele, pozebe, poplave in viharja ter zavarovanje živali pred nevarnostjo pogina, zakola ali usmrtilve zaradi bolezni. Namen ukrepa je zmanjšati tveganje v kmetijski proizvodnji. Do sofinanciranja zavarovalnih premij za zavarovanje primarne kmetijske proizvodnje so upravičena KMG, ki se ukvarjajo s proizvodnjo kmetijskih in ribiških proizvodov. V letu 2020 je višina sofinanciranja za živali znašala 30 % obračunane zavarovalne premije. Za posevke, nasade in plodove je višina sofinanciranja znašala 50 % obračunane zavarovalne premije. Za sofinanciranje zavarovalnih premij lahko kmetijsko gospodarstvo uveljavlja tudi druge državne pomoči (npr. sofinanciranje iz občinskih sredstev), ki pa skupaj ne smejo presegati 65 % upravičenih stroškov zavarovalne premije. V imenu upravičencev sofinancirani del premije uveljavljajo zavarovalnice.

Preglednica 41: Izplačana proračunska sredstva za sofinanciranje zavarovalnih premij, zavarovana kmetijska zemljišča in število zavarovanih živali; 2014–2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Izplačana sredstva (000 EUR)	4.097	1.918	1.408	2.245	4.444	4.742	5.299
Zavarovane površine, skupaj (ha)	38.343	41.486	36.762	45.448	50.958	52.871	53.064
Sadje (intenzivni nasadi)	1.107	976	1.328	1.120	1.363	1.339	1.339
Hmelj	996	1.051	1.249	1.347	1.398	1.403	1.144
Vinogradi	1.658	1.406	3.031	3.407	3.367	3.422	2.802
Žito	25.792	31.482	24.032	31.706	36.536	38.112	38.716
Druge rastline	8.790	6.571	7.122	7.868	8.293	8.596	9.063
Število zavarovanih živali, skupaj*	84.834	90.470	75.431	75.074	71.558	57.342	59.657
Govedo	33.904	34.140	22.261	30.814	30.197	31.746	32.163
Prašiči	45.365	52.762	50.444	41.723	38.949	23.261	25.202
Konji, osli	3.898	2.051	1.093	1.012	881	919	943
Drobnica (ovce, koze)	1.667	1.517	1.633	1.525	1.531	1.416	1.349

* Brez perutnine in rib.

Vir: MKGP

Podobno kot v preteklih letih so se tudi v letu 2020 izvajali ukrepi pomoči ob nepredvidljivih dogodkih. Mednje spadajo pomoč KMG, prizadetim zaradi požara, strele, smrti, invalidnosti, nesposobnosti za delo ipd. ter občasni izredni ukrepi pomoči.

V letu 2020 je bila izredna finančna pomoč namenjena tudi kmetijskim gospodarstvom, ki so utrpela škodo zaradi neugodnih vremenskih razmer v letu 2020 (neurja s točo). Precej več izrednih državnih pomoči je bilo izplačanih kmetijstvu za omilitev in odpravo posledic epidemije covida-19. Ti izredni ukrepi so opisani v nadaljevanju (poglavje 5.2.1).

Med redne državne ukrepe spada tudi **podpora promocijskim in tržnim dejavnostim**, pri čemer se sredstva namenjajo vinogradniško-vinarskemu sektorju kot dopolnilo k ukrepom skupne kmetijske politike na trgu vina (sodelovanje na sejnih, tržne raziskave, svetovalne dejavnosti, izobraževanje vinarjev) ter za izvajanje različnih drugih projektov informiranja in promocije kmetijskih in živilskih proizvodov doma in v tujini ter za spodbujanje tržnega združevanja primarnih proizvajalcev določenih proizvodov (ekološki proizvodi, hmelj, pitani prašiči, sveže sadje in zelenjava).

Sredstva državnega proračuna se redno namenjajo tudi za **zemljiške operacije** oziroma za upravljanje in investicijsko vzdrževanje državnih namakalnih sistemov in osuševalnih sistemov, pri čemer je redno vzdrževanje teh sistemov v celoti financirano iz prispevkov uporabnikov prek odmere nadomestila za kritje stroškov delovanja in vzdrževanja.

Redno se izvajajo tudi številne **splošne storitve za kmetijstvo**, med katere spadajo predvsem dejavnosti javnih služb in zavodov, strokovne in svetovalne naloge, izobraževanje in raziskovanje, nadzor kakovosti, spremljanje stanja in preventivni ukrepi na področju zdravstvenega varstva rastlin in živali ipd. Obseg dela in vsebine se večinoma določajo na podlagi sprejetih letnih programov dela, financirajo pa se skoraj v celoti z domačimi sredstvi.

5.2.1 Izredni državni ukrepi za blaženje posledic covid-19, namenjeni posameznim sektorjem

Na podlagi 74. člena zakona ZIUZEOP so bili objavljeni *Odloki za finančno pomoč zaradi izpada dohodka zaradi covid-19* za naslednje kmetijske sektorje: prireja govejega mesa⁴, reja drobnice⁵, proizvodnja vina⁶ in izvajanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji⁷. Upravičenci so bili nosilci kmetijskih gospodarstev oziroma nosilci dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, ki so izpolnjevali pogoje, navedene v posameznih odlokih. Ocenjeno je bilo, da so ti sektorji utrpeli več kot 20-odstotni izpad dohodka, zato jim je bilo omogočeno črpanje finančnih nadomestil, kjer so se sredstva zagotovila iz splošne proračunske rezervacije državnega proračuna MKGP. Črpanje sredstev je veljalo za obdobje do preklica izvajanja začasnih ukrepov, to je bilo do 31. maja 2020. Negativne posledice epidemije so povzročale motnje na nekaterih trgih tudi po tem datumu, zato je MKGP pripravilo nove izredne državne ukrepe, in sicer za prirejo govejega mesa⁸ in za prirejo prašičjega mesa⁹. Tudi tukaj so se sredstva zagotovila iz državnega proračuna, v obliki plačil *de minimis*.

Sektor govejega mesa: *pomoč v okviru Odloka za izpad dohodka v prireji govejega mesa in v okviru Odloka za izpad dohodka v prireji govejega mesa za obdobje od 1. junija 2020 do 30. septembra 2020*

Zmanjšano povpraševanje po govejem mesu (zaprtje gostinskih in drugih turističnih obratov, javnih zavodov ipd.) je pripeljalo do zastajanja odkupa goved in posledično povečanja stroškov krmljenja na kmetijskih gospodarstvih, kar je povzročilo zniževanje dohodka v prireji govejega mesa. Upravičenci so bili nosilci KMG, ki so redili govedo in ga načrtovali oddati v zakol, odpremo ali izvoz v obdobju od 13. marca 2020 do 31. maja 2020 ter ki so oddali zbirno vlogo za leto 2019. V obdobju upravičenosti je moralo biti govedo za zakol starejše od enega leta, pred tem pa je moralo biti v reji vsaj šest mesecev. Nadomestilo je znašalo 167 EUR/GVŽ za govedo starosti od enega do dveh let in 100 EUR/GVŽ za govedo, starejše od dveh let. Posamezen upravičenec je lahko skupaj prejel največ 10.000 EUR nadomestila. V okviru Odloka za izpad dohodka v prireji govejega mesa je znašala skupna vrednost nadomestila 2,23 milijona EUR. Zaradi nadaljevanja poslabšanja ekonomskih razmer v govedoreji v letu 2020 so lahko nosilci KMG, ki redijo govedo in ki so načrtovali oddajo v zakol, izvoz ali odpremo v obdobju od 1. junija 2020 do 30. septembra 2020, zaprosili za finančno nadomestilo. Pri tem so morali izpolnjevati naslednje pogoje: oddana zbirna vloga za leto 2020 in od 1. junija do 30. septembra je bilo govedo oddano v zakol, odpremo ali izvoz. Govedo je moralo biti starejše od enega leta in je bilo pred tem v reji vsaj šest mesecev. Višina finančne pomoči za posamezno govedo je znašala 100 EUR. Finančna pomoč v okviru Odloka za izpad dohodka za obdobje od 1. junija 2020 do 30. septembra 2020 je znašala 3,16 milijona EUR. Skupaj je bilo tako v okviru izpada dohodka v govedoreji zaradi covid-19 izplačanih 5,39 milijona EUR nadomestil, ki so bila v celoti izplačana iz nacionalnega proračuna.

⁴ Odlok o finančnem nadomestilu zaradi izpada dohodka v prireji govejega mesa zaradi epidemije COVID-19 (UL RS, št. 61/2020).

⁵ Odlok o finančnem nadomestilu zaradi izpada dohodka pri reji drobnice zaradi epidemije COVID-19 (UL RS, št. 78/2020).

⁶ Odlok o finančnem nadomestilu zaradi izpada dohodka v proizvodnji vina zaradi epidemije COVID-19 (UL RS, št. 61/2020).

⁷ Odlok o finančnem nadomestilu zaradi izpada dohodka nosilcem dopolnilnih dejavnosti na kmetiji zaradi epidemije COVID-19 (UL RS, št. 61/2020).

⁸ Odlok o finančni pomoči v prireji govejega mesa za obdobje od 1. junija 2020 do 30. septembra 2020 (UL RS, št. 143/20)

⁹ Odlok o finančni pomoči pri reji prašičev v letu 2020 (UL RS, št. 167/20)

Sektor priraje drobnice: pomoč v okviru Odloka za izpad dohodka pri reji drobnice

Prekinitve prodajnih poti za meso, mleko in mlečne izdelke drobnice, zlati gostinstvu, ter drugih omejitvenih ukrepov, ki so vplivali na zmanjšanje neposredne prodaje v času epidemije, je povzročilo rejcem dodatne stroške in s tem izpad dohodka. Zato so bili tudi rejci drobnice deležni finančnega nadomestila. Nadomestilo se je dodelilo v obliki pavšala, v višini 78 EUR/GVŽ ovc oziroma koz. Posamezen upravičenec je lahko prejel skupaj največ 10.000 EUR nadomestila. Do nadomestil so bili upravičeni vsi nosilci KMG, ki so na dan 1. februarja 2020 redili najmanj deset ovc ali koz in so oddali zbirno vlogo za leto 2020, hkrati pa je morala biti čreda cepljena proti bolezni modrikastega jezika. Finančno nadomestilo je prejelo 1.685 rejcev drobnice, v skupni vrednosti 0,58 milijona EUR.

Sektor reje prašičev: pomoč v okviru Odloka o finančni pomoči pri reji prašičev

Omejitve pri trgovanju s prašičjim mesom so povzročile padec dohodka prašičerejcev, predvsem v drugi polovici leta 2020. Prekinitve ustaljenih prodajnih poti za slovensko prašičje meso, kot je zapiranje ustanov in gostinskih obratov v jesenskih mesecih, ter povečana ponudba svinjine iz drugih članic EU sta povzročila težave pri izhlevljanju klavno zrelih živali. To je povzročilo višje stroške reje in doseganje nižjih cen zaradi prekategorizacije klavnih prašičev. Upravičenci so bili prašičerejci, ki so redili prašiče pitance od 30 kg, pitane na večjo maso in prašiče pitance od 30 do 110 kg, ter prašičerejci, ki so redili plemenske prašiče. Nadomestila je prejelo 515 prašičerejcev, ki jim je bilo skupaj izplačanih 0,68 milijona EUR.

Vinogradništvo in vinarstvo: pomoč v okviru Odloka za izpad dohodka v proizvodnji vina

Zaradi nezmožnosti prodaje zalog vina in zmanjšane obsega prodaje je bila vinarjem dodeljena pomoč v višini 85 % vsote izpada dohodka in stroška skladiščenja vina, nastalega v obdobju od 16. marca 2020 do 31. maja 2020. Finančno nadomestilo se je dodelilo v obliki pavšala na hektar vinograda, pri čemer najvišja skupna višina nadomestila na upravičenca ni smela presežati 20.000 EUR. Do podpore so bili upravičeni vsi nosilci KMG, ki so imeli na dan 16. marca 2020 v registru pridelovalcev grozdja in vina prijavljenih vsaj 3.700 litrov vina letnika 2019, oziroma člani zadruge s sklenjeno pogodbo, ki so imeli v registru prijavljen pridelek vsaj 5.000 kg grozdja letnika 2019. V okviru tega odloka je finančno nadomestilo prejelo 1.922 vinarjev, v skupni vrednosti 2,9 milijonov EUR.

Proizvajalci vina so bili poleg zgoraj omenjenega ukrepa deležni tudi nekaterih drugih ukrepov, ki pa so se delno ali v celoti sofinancirali iz Evropskega kmetijskega jamstvenega sklada (krizna destilacija vina, krizno skladiščenje vina in zelena trgatev). Ti ukrepi so opisani v poglavju 5.1.1, v okviru ukrepov skupne ureditve kmetijskih trgov.

Dopolnilne dejavnosti na kmetiji: pomoč v okviru Odloka za izpad dohodka pri dopolnilnih dejavnostih na kmetiji

Poleg drugih prepovedi za zaježitev širjenja bolezni je bilo prepovedano tudi opravljanje dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, kar je pripeljalo do izgube dohodka. Do nadomestila so bili upravičeni nosilci dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, ki so imeli na dan 15. marca 2020 dovoljenje za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji in imeli registrirano eno od dopolnilnih dejavnosti, navedenih v tem odloku. Nadomestilo se je dodelilo v obliki pavšala, določenega glede na vsoto izstavljenih računov v obdobju od 16. marca 2019 do 31. maja 2019. Pomoč se je priznala v deležu 20 % vsote izstavljenih računov, pri tem je znašala višina finančne pomoči najmanj 100 in največ 3.000 EUR, brez DDV. Nadomestilo v okviru te pomoči je prejelo 153 nosilcev dopolnilnih dejavnosti na kmetiji v skupni višini 0,15 milijona EUR.

6 KMETIJSKO RAČUNOVODSTVO PO METODOLOGIJI FADN

6.1 Vzorec poročevalskih kmetijskih gospodarstev, vključenih v mrežo FADN

Mreža računovodskih podatkov s kmetij (angl. Farm Accountancy Data Network, FADN) je usklajen sistem poenostavljenega kmetijskega računovodstva, ki temelji na upoštevanju enakih računovodskih načel v vseh državah članicah EU. Izvaja se na vzorcu (tržnih) kmetijskih gospodarstev. Sistem je namenjen predvsem spremljanju absolutnih in relativnih sprememb dohodkov na ravni kmetijskega gospodarstva za potrebe agrarnoekonomskih analiz in za podporo agrarnopolitičnim odločitvam. V Sloveniji segajo začetki računovodstva po metodologiji FADN v leto 1994, od leta 2004 pa je računovodstvo FADN usklajeno s predpisi na ravni EU.

V obračunskem letu 2019 se je število poročevalskih kmetijskih gospodarstev v dejanskem vzorcu FADN za Slovenijo v primerjavi s predhodnim letom zmanjšalo za 3 %, v primerjavi z letom 2015 pa za 2 %. Po velikosti je bil dejanski vzorec FADN tudi za obračunsko leto 2019 manjši od načrtovanega vzorca, in sicer za 5 %.

Preglednica 42: Število poročevalskih kmetijskih gospodarstev v vzorčnem okviru za nabor ter v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Vzorčni okvir za nabor	41.303	40.675	40.500	40.352	40.531
Načrtovani vzorec	908	908	908	908	908
Dejanski vzorec*	883	913	884	891	862

Vir: MKGP (načrti vzorčenja za obračunska leta 2015–2019), FADN RICA (individualni standardni rezultati za obračunska leta 2015–2019; 2019: začasni podatki), preračuni KIS

Pokritost načrtovanega z dejanskim vzorcem za obračunsko leto 2019 se je v primerjavi s predhodnim letom ponovno izboljšala pri polovici analiziranih skupin kmetijskih gospodarstev (proizvodni tipi, razredi ekonomske velikosti), in sicer pri treh proizvodnih tipih in treh razredih po ekonomski velikosti, pokritost pa se je poslabšala pri štirih in ostala približno enaka pri dveh skupinah. Izboljšanje pokritosti praviloma pomeni manjše relativno odstopanje (v pozitivno ali negativno smer) števila kmetijskih gospodarstev v posamezni skupini v dejanskem vzorcu od števila gospodarstev v isti skupini v načrtovanem vzorcu kot v letu prej, v nekaterih primerih pa tudi povečanje števila kmetij v problematičnih skupinah. Na primer pri tipu zrnajeda živina (prašiči/perutnina), pri katerem so pogoste težave z rekrutiranjem ali pa obstaja velika možnost vključitve osamelcev, štejemo povečanje kmetijskih gospodarstev v tej skupini kot izboljšanje pokritosti načrtovanega z dejanskim vzorcem, čeprav gre za relativno večje odstopanje v primerjavi z letom prej.

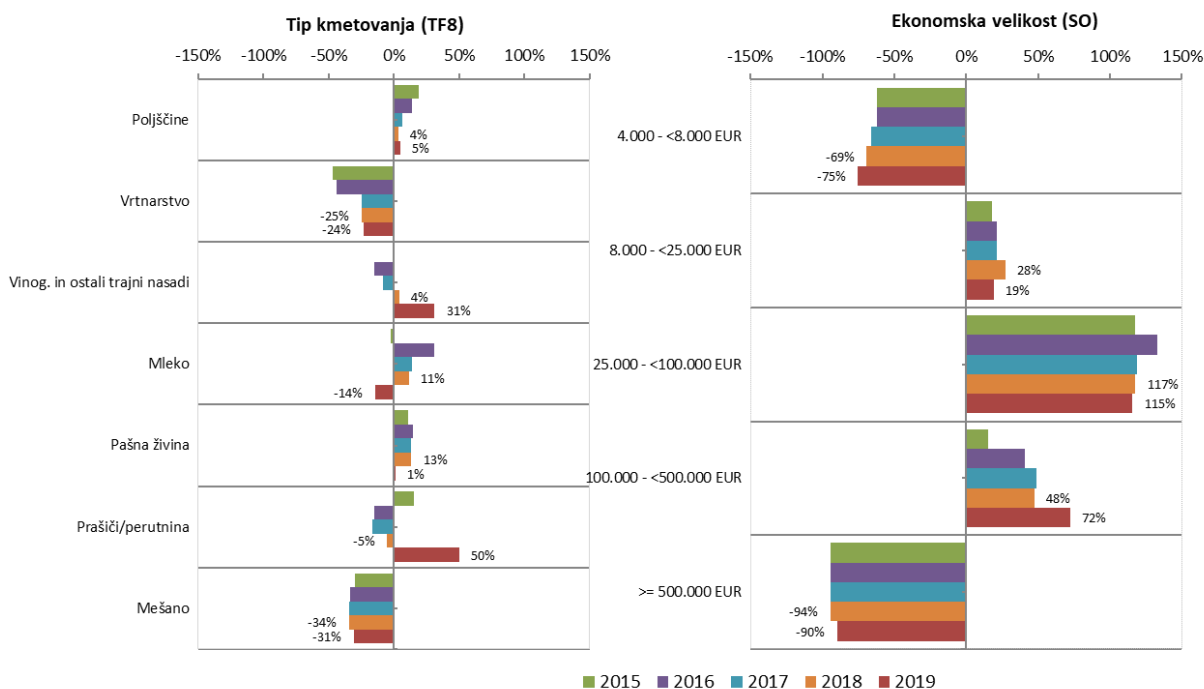
Pokritost načrtovanega z dejanskim vzorcem ostaja bolj problematična po ekonomskih razredih kot po proizvodnih tipih. Število kmetijskih gospodarstev je treba povečati predvsem v tipih mešano in vrtnarstvo, prvič po nekaj letih pa je bilo v dejanskem vzorcu manj kot načrtovano kmetijskih gospodarstev v tipu prireja mleka. Po razredih ekonomske velikosti tudi na podlagi rezultatov za leto 2019 ostaja enako priporočilo kot za predhodno obračunsko leto: še naprej zmanjševati število kmetijskih gospodarstev v srednjih razredih (predvsem v razredu od 25.000 do < 100.000 EUR SO in v razredu od 8.000 do < 25.000 EUR SO), močno pa povečati število gospodarstev v skrajnih razredih, predvsem v najnižjem (od 4.000 do < 8.000 EUR SO) in tudi v najvišjem (500.000 EUR SO ali več), pri katerem pa je bila v letu 2019 pokritost nekoliko boljša.

Preglednica 43: Število kmetijskih gospodarstev po tipih kmetovanja (TF8) in ekonomski velikosti v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2015–2019

Tip kmetovanja (TF8)	Načrtovani vzorec					Dejanski vzorec				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Poljščine	100	108	109	107	114	119	123	116	111	120
Vrtnarstvo	17	16	16	16	17	9	9	12	12	13
Vinogradništvo in ostali trajni nasadi	88	94	92	92	94	87	80	84	96	123
Prireja mleka	151	147	148	148	146	147	192	169	165	125
Pašna živina (brez prireje mleka)	303	298	301	301	293	337	342	340	341	296
Zrnojedna živina (prašiči/perutnina)	20	20	18	19	20	23	17	15	18	30
Mešano	229	225	224	225	224	161	150	148	148	155
Skupaj	908	908	908	908	908	883	913	884	891	862
Razred ekonomske velikosti	Načrtovani vzorec					Dejanski vzorec				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
4.000–< 8.000 EUR SO	383	369	370	369	359	146	139	126	114	88
8.000–< 25.000 EUR SO	329	319	320	320	321	389	386	388	408	383
25.000–< 100.000 EUR SO	139	139	139	139	142	302	324	304	302	306
100.000–< 500.000 EUR SO	39	44	43	44	47	45	62	64	65	81
>= 500.000 EUR SO	18	37	36	36	39	1	2	2	2	4
Skupaj	908	908	908	908	908	883	913	884	891	862

Vir: MKGP (načrti vzorčenja za obračunska leta 2015–2019), FADN RICA (individualni standardni rezultati za obračunska leta 2015–2019; 2019: začasni podatki), preračuni KIS

Slika 32: Odstopanje dejanskega od načrtovanega vzorca FADN po tipih kmetovanja (TF8) in razredih ekonomske velikosti (načrtovani vzorec = 0 %); 2015–2019

Vir: MKGP (načrti vzorčenja za obračunska leta 2015–2019), FADN RICA (individualni standardni rezultati za obračunska leta 2015–2019; 2019: začasni podatki), preračuni KIS

Okvir 8: FADN (angl. Farm Accountancy Data Network)

V okviru FADN se zbirajo računovodski podatki za vzorec kmetijskih gospodarstev po enotni predpisani metodologiji v vseh državah članicah EU. V vzorec so lahko vključena le gospodarstva, ki presežejo določen prag ekonomske velikosti. Razred ekonomske velikosti, ki je prag zajetja kmetijskih gospodarstev v vzorčni okvir za izbor poročevalskih kmetij, določi posamezna država. Gospodarstva v vzorcu morajo biti izbrana na način, ki zagotavlja reprezentativnost po regijah, ekonomski velikosti in tipu kmetovanja, podlaga za vzorčenje pa so statistični podatki strukturnih raziskovanj kmetijstva.

Ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev se od vključno obračunskega leta 2010 opredeljuje na podlagi standardnega prihodka (angl. Standard Output, SO). SO je standardna vrednost bruto kmetijske proizvodnje po cenah na kmetiji (v EUR), in sicer brez DDV, davkov na proizvode in subvencij, izračunava pa se kot petletno povprečje. V Sloveniji je od leta 2010 prag ekonomske velikosti kmetijskega gospodarstva za vključitev v vzorec FADN enak 4.000 EUR SO.

Poročevalska enota je kmetijsko gospodarstvo, ki ustreza postavljenim merilom in se odloči za vodenje računovodstva. Obračunsko obdobje računovodstva je koledarsko leto. Na začetku koledarskega leta kmetije skupaj s kmetijskimi svetovalci izpolnijo popisne liste o zmogljivostih na kmetijskem gospodarstvu, v mesečnih poročilih pa poročajo o poslovnih dogodkih, ki jih računovodski pisarni KGZ Kranj in KGZ Ptuj ali kmetijska gospodarstva po možnosti sproti vnašajo v računalniški program. Vnos, obdelavo in arhiviranje računovodskih podatkov financira EU, nadomestila poročevalskim kmetijskim gospodarstvom za vodenje računovodstva pa se financirajo z državnimi sredstvi.

Metodologija FADN predpisuje izračunavanje okoli 180 standardnih rezultatov, ki so izračunani kot utežena povprečja, pri čemer vsakemu poročevalskemu kmetijskemu gospodarstvu pripada ustrezna utež glede na število gospodarstev v neki skupini (stratumu). Vsota uteži vseh kmetijskih gospodarstev v vzorcu je skupno število gospodarstev v naboru poročevalskih kmetijskih gospodarstev.

Temeljni pojmi

Tip kmetovanja je opredeljen na podlagi deleža, ki ga posamezna kmetijska dejavnost prispeva k skupni vrednosti ekonomskega merila (SO) na kmetijskem gospodarstvu. V prikazih standardnih rezultatov so poročevalska kmetijska gospodarstva razporejena v osem tipov kmetovanja (TF8).

Vložek dela zajema plačano in neplačano delo, izraženo v ekvivalentu polnovredne delovne moči (PDM), ki pomeni letno delovno obveznost enega polno zaposlenega delavca (1.800 ur/leto). Vložek neplačanega dela se nanaša na delo družinskih članov (PDMd).

Vrednost proizvodnje zajema skupno vrednost rastlinske proizvodnje in živinoreje ter drugih prihodkov (brez subvencij), na primer iz dopolnilnih dejavnosti na kmetiji (razen predelave mleka), turizma in gozdarstva. Vrednost proizvodnje vključuje vrednost prodaje, vrednost doma pridelane krme in semen, vrednost porabe v gospodinjstvu in vrednost daril v naravi ter spremembe vrednosti živine in zalog rastlinskih pridelkov.

Vmesna poraba vključuje vse skupne splošne in posebne stroške, povezane z opravljanjem kmetijske dejavnosti v obračunskem letu, vključno s stroški doma pridelanih in porabljenih pridelkov za reprodukcijo na kmetijskem gospodarstvu, ne vključuje pa finančnih obveznosti (plačane obresti, najemnine), stroškov dela in amortizacije.

Bilanca tekočih subvencij in davkov zajema subvencije in davke, ki izhajajo iz tekoče proizvodnje v obračunskem letu (seštevek v obračunskem letu odobrenih kmetijskih subvencij in bilance DDV na tekoče poslovanje, zmanjšan za kmetijske davke).

Bruto dodana vrednost kmetije je vrednost proizvodnje, zmanjšana za vmesno porabo ter povečana (zmanjšana) za bilanco tekočih subvencij in davkov.

Amortizacija je letno nadomestilo za uporabo stalnega kapitala (zgradbe, stroji in oprema ipd.).

Neto dodana vrednost kmetije (NDV) se izračuna kot bruto dodana vrednost, zmanjšana za amortizacijo. Je nadomestilo za stalne proizvodne dejavnike ne glede na izvor (delo, zemlja, kapital: domači in najeti).

Stroški z zunanjimi dejavniki so nadomestila za vložke (delo, zemlja in kapital), ki niso v lasti imetnika kmetijskega gospodarstva; zajemajo stroške plač, najemnin in plačanih obresti.

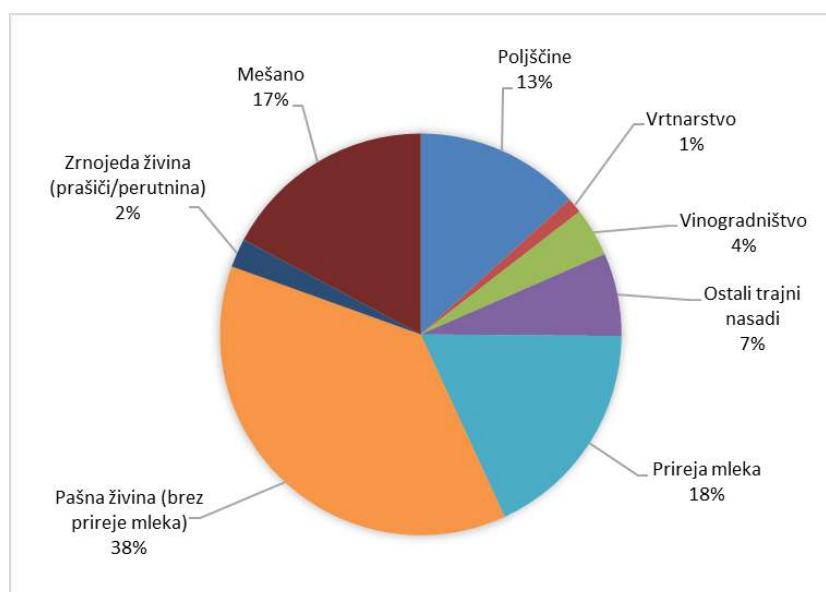
Bilanca subvencij in davkov na investicije zajema subvencije in davke, ki ne izhajajo iz tekoče proizvodne dejavnosti v obračunskem letu. Izračuna se kot seštevek subvencij za investicije, ki je zmanjšan za DDV, plačan za investicije.

Dohodek kmečke družine je neto dodana vrednost kmetije, zmanjšana za stroške z zunanjimi dejavniki ter povečana (zmanjšana) za bilanco subvencij in davkov na investicije. Ta kazalnik pomeni povračilo za stalne proizvodne dejavnike v lasti kmetijskega gospodarstva (delo, zemlja, kapital) in nadomestilo za podjetniška tveganja (izguba/dobiček) v obračunskem letu.

V letu 2019 se je primerjavi z letom prej število kmetijskih gospodarstev v absolutnem smislu povečalo v dveh tretjinah analiziranih skupin dejanskega vzorca, in sicer najbolj pri proizvodnih tipih vinogradništvo, ostali trajni nasadi in zrnajeda živina ter pri zgornjem srednjem (od 100.000 do < 500.000 EUR SO). Absolutno se je število najbolj zmanjšalo pri proizvodnih tipih pašna živina in prireja mleka ter v najmanjših dveh razredih po ekonomski velikosti (od 4.000 do < 8.000 EUR SO; od 8.000 do < 25.000 EUR SO).

V strukturi dejanskega vzorca FADN po tipih kmetovanja prevladujejo živinorejska kmetijska gospodarstva, ki jih je v povprečju obdobja 2015–2019 okoli tri petine; četrtna je usmerjena v rastlinsko pridelavo, skoraj petina pa je mešanih kmetijskih gospodarstev. V povprečju številčno najbolj zastopan tip kmetovanja je pašna živina (38 %), sledita mu prireja mleka (18 %) in mešano (17 %).

Slika 33: Struktura dejanskega vzorca FADN po tipih kmetovanja (TF8); povprečje 2015–2019

Vir: FADN RICA (individualni standardni rezultati za obračunska leta 2015–2019; 2019: začasni podatki), preračuni KIS

6.2 Osnovna proizvodna zmogljivost in ekonomska velikost po tipih kmetovanja

V letu 2019 so po začnih podatkih FADN kmetijska gospodarstva v povprečju uporabljala 10,7 hektarov kmetijskih zemljišč (KZU), kar je v primerjavi s predhodnim letom le malce večji obseg (+2 %) in več kot polovico nad državnim povprečjem po prvih začnih podatkih iz Popisa kmetijstva 2020 (7,0 ha KZU/kmetijsko gospodarstvo).

V primerjavi s predhodnim letom se je obseg KZU na kmetijsko gospodarstvo leta 2019 povečal pri vseh proizvodnih tipih (v povprečju za 2 %), razen na poljedelskih in vrtnarskih kmetijskih gospodarstvih, pri katerih je prišlo do zmanjšanja (–5 % oziroma –7 %). Obseg KZU se je najbolj povečal pri proizvodnem tipu vinogradništvo (+17 %). V letu 2019 so bila po obsegu KZU največja kmetijska gospodarstva z rejo zrnajede živine (v povprečju največja tudi v celotnem analiziranem obdobju), sledijo gospodarstva s prirejo mleka. Najmanjša po obsegu KZU ostajajo kmetijska gospodarstva proizvodnih tipov ostali trajni nasadi in vinogradništvo.

Povprečno število GVŽ na kmetijsko gospodarstvo se je v letu 2019 le malce povečalo v primerjavi z letom prej (+2 %), in sicer so kmetijska gospodarstva po podatkih FADN v tem letu redila v povprečju 10,9 GVŽ, kar je ponovno nad državnim povprečjem po prvih začnih

podatkih iz Popisa kmetijstva 2020 (9,1 GVŽ/kmetijsko gospodarstvo; upoštevana le kmetijska gospodarstva z živino). V primerjavi s predhodnim obračunskim letom se je povprečno število GVŽ v letu 2019 najobčutneje povečalo pri tipih vinogradništvo (+124 %) in ostali trajni nasadi (za petino), vendar pa kmetijska gospodarstva obeh tipov v povprečju redijo zelo malo živali (oba tipa 0,8 GVŽ/ kmetijsko gospodarstvo). Povprečno število GVŽ na kmetijsko gospodarstvo pa se je v letu 2019 izrazito zmanjšalo pri tipih vrtnarstvo in poljščine (za dve tretjini oziroma za petino, pri čemer gre tudi pri teh dveh tipih za majhne absolutne vrednosti) ter pri tipu zrnajeda živina (–13 %). Tudi v letu 2019, enako kot v celotnem analiziranem obdobju, so bila po povprečnem številu GVŽ na kmetijsko gospodarstvo največja gospodarstva v proizvodnih tipih zrnajeda živina (prašiči/perutnina) in prireja mleka, najmanjša pa v tipih vrtnarstvo, vinogradništvo in ostali trajni nasadi.

Preglednica 44: Osnovni proizvodni potencial in ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev v vzorcu FADN po tipih kmetovanja (TF8); 2015–2019

Tip kmetovanja (TF8)	KZU (ha/kmetijsko gospodarstvo)					Število GVŽ (GVŽ/kmetijsko gospodarstvo)				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Poljščine	9,8	9,3	8,9	9,1	8,7	2,0	2,0	1,8	1,7	1,4
Vrtnarstvo	15,8	17,1	14,7	15,6	14,5	2,0	1,0	0,4	0,9	0,3
Vinogradništvo	5,7	4,3	4,9	5,3	6,2	0,5	1,1	0,5	0,3	0,8
Ostali trajni nasadi	4,2	4,2	4,3	4,4	4,7	0,4	0,4	0,6	0,6	0,8
Prireja mleka	16,8	17,8	17,8	18,4	18,5	27,7	29,2	29,7	29,9	29,7
Pašna živina (brez prireja mleka)	11,5	11,0	10,9	11,2	11,5	10,6	11,0	10,6	10,9	11,2
Zrnajeda živina (prašiči/perutnina)	22,6	24,5	21,7	18,2	19,7	102,0	110,7	102,1	125,2	109,3
Mešano	8,7	8,4	8,6	9,2	9,7	9,6	9,4	8,9	9,4	10,5
Skupaj	10,2	10,0	10,1	10,5	10,7	10,1	10,4	10,3	10,8	10,9
Tip kmetovanja (TF8)	Vložek dela (PDM/kmetijsko gospodarstvo)					Ekonomska velikost (v 000 EUR SO/kmetij. gospodarstvo)				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Poljščine	1,0	1,0	0,8	1,0	0,9	16,2	16,7	16,3	15,8	16,5
Vrtnarstvo	11,4	5,7	3,4	3,1	3,2	170,5	173,6	152,3	142,9	140,7
Vinogradništvo	1,6	1,6	1,9	1,7	1,8	33,9	22,8	31,1	32,3	33,7
Ostali trajni nasadi	1,1	1,2	1,0	1,0	1,3	18,0	18,8	19,3	18,6	20,3
Prireja mleka	1,8	1,8	1,7	1,7	1,7	53,8	56,4	57,0	57,6	57,2
Pašna živina (brez prireja mleka)	1,3	1,2	1,1	1,1	1,2	13,5	13,4	13,2	13,8	14,0
Zrnajeda živina (prašiči/perutnina)	1,8	1,5	1,4	1,7	1,8	145,0	117,6	112,7	155,7	140,2
Mešano	1,3	1,2	1,2	1,1	1,2	17,4	15,8	16,1	16,9	17,9
Skupaj	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	22,9	22,6	22,9	23,6	24,1

Vir: FADN RICA (individualni standardni rezultati za obračunska leta 2015–2019; 2019: začasni podatki), preračuni KIS

Po začnih podatkih FADN za leto 2019 se je povprečna poraba dela (plačanega in neplačanega) na kmetijskih gospodarstvih nekoliko povečala v primerjavi s predhodnim letom (+3 %) in znašala 1,2 PDM na kmetijsko gospodarstvo. To je še vedno nad nacionalnim povprečjem (1,1 PDM/kmetijsko gospodarstvo po podatkih vzorčnega raziskovanja o strukturi kmetijskih gospodarstev v letu 2016). V primerjavi z letom prej se je povprečna poraba dela povečala pri vseh proizvodnih tipih, razen pri tipih poljščine (–6 %) in prireja mleka (–2 %). Občutno se je poraba dela povečala pri tipu ostali trajni nasadi (skoraj za tretjino), pri ostalih pa se je povečala med 3–7 %. Tudi v letu 2019, enako kot v predhodnem letu, je bila najmanjša povprečna poraba dela po podatkih FADN na poljedelskih kmetijskih gospodarstvih (0,9 PDM/kmetijsko gospodarstvo). Največja povprečna poraba dela je bila za leto 2019, enako kot za predhodno leto in tudi za celotno analizirano obdobje, zabeležena za vrtnarski proizvodni tip (3,2 PDM/kmetijsko gospodarstvo).

V letu 2019 so kmetijska gospodarstva po podatkih FADN v povprečju dosegala ekonomsko velikost okoli 24,1 tisoč EUR standardnega prihodka na kmetijsko gospodarstvo, kar pomeni približno 2-odstotno povečanje glede na predhodno leto. Tudi v tem letu so kmetijska gospodarstva po metodologiji FADN v povprečju precej ekonomsko večja, kot kaže povprečje po vzorčnem raziskovanju o strukturi kmetijskih gospodarstev iz leta 2016 (16,6 tisoč EUR standardnega prihodka/kmetijsko gospodarstvo). Po ekonomski velikosti so bila v letu 2019 v povprečju največja kmetijska gospodarstva v proizvodnih tipih vrtnarstvo (v povprečju največja v celotnem analiziranem obdobju: 156.000 EUR SO) in znojeda živina (prašiči/perutnina), ter prireja mleka, najmanjša pa v tipih pašna živina (v povprečju ekonomsko najmanjša v celotnem analiziranem obdobju: okoli 14.000 EUR SO) in poljščine.

Tudi po podatkih FADN se v zadnjih letih na slovenskih kmetijskih gospodarstvih nakazujejo trendi koncentracije KZU in GVŽ, ob hkratnem zmanjševanju porabe delovne sile, kar bi lahko nakazovalo na večjo učinkovitost ter tudi produktivnost v populaciji FADN.

Zanimiva je primerjava slovenskih kmetijskih gospodarstev z evropskim povprečjem po metodologiji FADN (EU–28; v letu 2019 Združeno kraljestvo še del EU). Primerjava pokaže¹⁰, da so bila tudi v letu 2019 slovenska kmetijska gospodarstva precej manjša po osnovnem proizvodnem potencialu in ekonomski velikosti kot so bila v povprečju kmetijska gospodarstva v EU–28. V povprečju so tako po podatkih FADN kmetijska gospodarstva v EU–28 obdelovala skoraj štirikrat več KZU (40 ha KZU), redila v povprečju okoli trikrat več GVŽ (32 GVŽ), pri tem pa porabila v povprečju za slabo tretjino več delovne sile (1,6 PDM) kot slovenska kmetijska gospodarstva. Tudi po ekonomski velikosti so bila v letu 2019 slovenska kmetijska gospodarstva občutno manjša, in sicer so v letu 2019 dosegala le 27 % evropskega povprečja (88 tisoč EUR SO).

6.3 Ključni ekonomski rezultati računovodstva FADN

Začasni podatki računovodstva FADN za obračunsko leto 2019 kažejo izboljšanje ekonomskih rezultatov kmetijskih gospodarstev glede na predhodno leto. Vrednost kmetijske proizvodnje (vključno z vrednostjo dopolnilnih dejavnosti) se je povečala za 8 %, skupni prihodek pa se je povečal 7 %, ker se je vrednost neto tekočih subvencij v primerjavi z letom prej le nekoliko povečala (+4 %). V primerjavi s predhodnim letom se je vmesna poraba povečala za 6 %, amortizacija pa še nekoliko bolj intenzivno, in sicer za okoli 10 %.

V primerjavi z letom prej se je neto dodana vrednost kmetije v letu 2019 povečala za 8 % in presegla 8.000 EUR. Ob nekoliko večji porabi delovne sile je neto dodana vrednost, preračunana na PDM, leta 2019 dosegala okoli 6.500 EUR (+5 %) oziroma 27 % povprečja EU–28 za leto 2019 (okoli 24.200 EUR/PDM po začasnih podatkih javno dostopne baze podatkov FADN).

Po začnih podatkih javno dostopne baze podatkov FADN je za leto 2019 utežena mediana neto dodane vrednosti kmetije za Slovenijo znašala 2.312 EUR/kmetijsko gospodarstvo (–8 % v primerjavi z letom prej) in dosegala okoli petino povprečja za EU–28. Mediana je srednja vrednost, polovica kmetijskih gospodarstev v populaciji, ki jo predstavlja dejanski vzorec za leto 2019, ima tako višjo, polovica pa nižjo vrednost.

¹⁰ Začasni podatki javno dostopne baze podatkov FADN FADN Public Database: https://ec.europa.eu/agriculture/rica/database/database_en.cfm.

Preglednica 45: Ključni ekonomski rezultati računovodstva FADN (EUR/gospodarstvo); 2015–2019

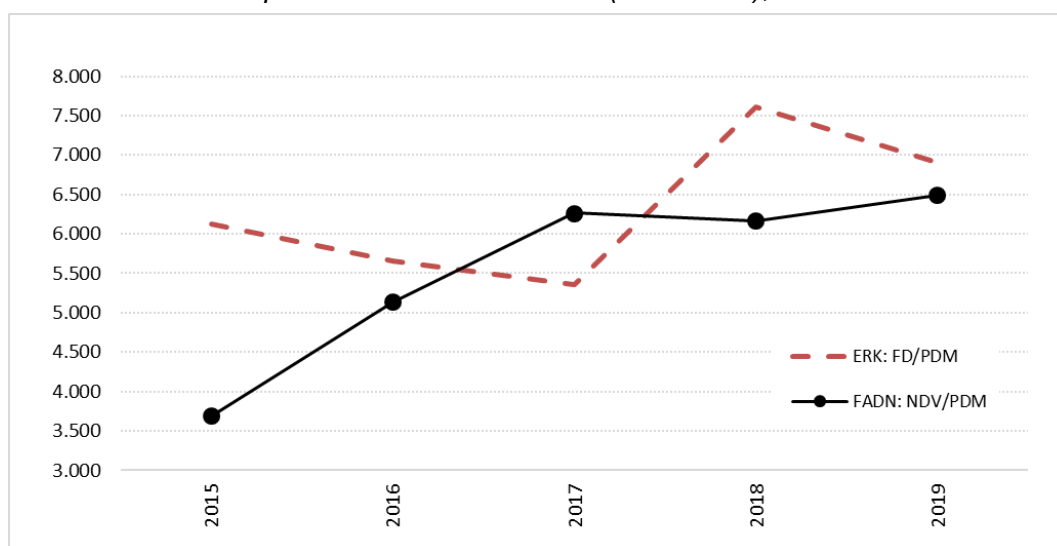
	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Skupaj vrednost proizvodnje	25.433	24.990	25.864	28.647	30.864	107,7
Bilanca tekočih subvencij in davkov	5.610	7.145	7.640	5.867	6.105	104,1
Skupni prihodek	31.043	32.135	33.503	34.514	36.970	107,1
Skupaj vmesna poraba	17.774	17.447	17.619	18.594	19.627	105,6
Bruto dodana vrednost kmetije	13.269	14.688	15.885	15.920	17.343	108,9
Amortizacija	8.335	8.077	8.307	8.464	9.283	109,7
Neto dodana vrednost kmetije	4.933	6.611	7.578	7.456	8.060	108,1
Neto dodana vrednost km. na PDM (EUR/PDM)	3.692	5.136	6.264	6.164	6.494	105,4

Vir: FADN RICA (individualni standardni rezultati za obračunska leta 2015–2019; 2019: začasni podatki), preračuni KIS

Ob upoštevanju različnih namenov in metodologij izračunavanja lahko orientacijsko primerjamo dva kazalnika produktivnosti dela, tj. neto dodano vrednost na PDM po metodologiji FADN in faktorski dohodek na PDM po metodologiji ekonomskih računov za kmetijstvo (ERK). Začasni podatki za leto 2019, enako kot za celotno analizirano obdobje (z izjemo leta 2017) kažejo, da je neto dodana vrednost kmetije na PDM nižja kot faktorski dohodek na PDM.

Faktorski dohodek na PDM je v letu 2019 dosegal okoli 6.900 EUR na PDM, kar je za okoli 6 % več kot neto dodana vrednost na PDM (v povprečju za obdobje 2015–2019 FD/PDM za 18 % višji). To ni pričakovano, saj po metodologiji FADN niso zajeta ekonomsko najmanjša kmetijska gospodarstva (pod ekonomskim pragom 4.000 EUR SO). Pričakovali bi, da bodo medletne spremembe za oba kazalnika istosmerne, vendar podatki kažejo nasprotno; FD/PDM se je v primerjavi s predhodnim letom letu znižal, NDV/PDM pa povečala, pri čemer je bil padec FD/PDM nekoliko intenzivnejši (–9 %) kot porast NDV/PDM (+5 %). Pozitivno pa je, da se v zadnjih letih produktivnost dela po obeh kazalnikih izboljšuje (ob naraščajočih bruto investicijah najverjetneje tudi posledica zmanjševanja števila kmetijskih gospodarstev oziroma PDM) ter da se neto dodana vrednost na PDM približuje ravni faktorskega dohodka na PDM.

Slika 34: Primerjava neto dodane vrednosti (NDV) po FADN in faktorskega dohodka (FD) po ERK na polnovredno delovno moč (EUR/PDM); 2015–2019

Vir: ERK: SURS; FADN: FADN RICA (individualni standardni rezultati za obračunska leta 2015–2019; 2019: začasni podatki), preračuni KIS

Odstopanje v smereh medletnih sprememb obeh kazalnikov na agregatni ravni nakazuje, da rezultati FADN na agregatni ravni tudi za leto 2019 še ne odražajo v ustrezni meri dohodkovnega stanja v slovenskem kmetijstvu. Po ERK so bili namreč ekonomski rezultati na agregatni ravni v slovenskem kmetijstvu v letu 2019 skromnejši kot v predhodnem letu, ki je bilo dohodkovno, pa tudi z vidika rastlinske pridelave najugodnejše leto. Tudi analiza po posameznih proizvodnih tipih pokaže nekatera občutna odstopanja od smeri rezultatov po ERK za ključne proizvodne usmeritve za leto 2019. Tako so na primer ekonomski rezultati za proizvodne tipe vinogradništvo, poljščine in pašna živina nasprotno usmerjeni kot za te (oziroma povezane) dejavnosti po ERK; predvsem je opazno odstopanje pri vinogradništvu, kjer naj bi prišlo po podatkih FADN do precejšnjega izboljšanja vrednosti proizvodnje in tudi dohodkovnega stanja; podatki ERK kažejo ravno nasprotno (zaradi občutno manjše pridelave slabši ekonomski rezultati kot leto prej).

Na podlagi analize standardnih rezultatov FADN za Slovenijo za leto 2019 ostajajo enaka priporočila kot za leto prej. Nujno je treba prevetriti in posodobiti implementacijo načrtovanega vzorca, rekrutiranje kmetijskih gospodarstev v vzorec FADN in obravnavo najbolj »problematičnih« osamelcev. Posebna pozornost mora biti namenjena ekonomsko najmanjšim kmetijskim gospodarstvom in obveznikom FADN (prejemniki sredstev PRP) v vzorcu.

Prevetritev in nadgradnja vzorca FADN sta zaželeni za potrebe priprave bolj poglobljenih analiz in širše uporabe rezultatov FADN za Slovenijo. Nujni pa sta v luči srednjeročnih načrtov Evropske komisije za nadgradnjo FADN v sistem FSDN¹¹, tj. razširitve FADN z dodatnimi okoljskimi in družbenimi informacijami (iz FADN, drugih obstoječih podatkovnih baz ali z dodatnim zbiranjem podatkov). Ker bo šlo za zelo obsežne in zahtevne spremembe pri nadgradnji v FSDN, je pri ključnih deležnikih v slovenski mreži FADN nujno treba pravočasno zagotoviti dodatne resurse, tako kadrovske kot tudi informacijske in logistične.

¹¹ Vir: <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12951-Conversion-to-a-Farm-Sustainability-Data-Network-FSDN-en>

7 EKOLOŠKO KMETOVANJE

V Sloveniji je bilo leta 2020 v ekološko kontrolo vključenih 52.078 hektarov KZU na 3.689 KMG, od katerih jih je 3.358 že končalo preusmeritveno obdobje in pridobilo ekološki certifikat. V kontrolo je bilo vključenih tudi 496 predelovalnih obratov (14 obratov javne prehrane).

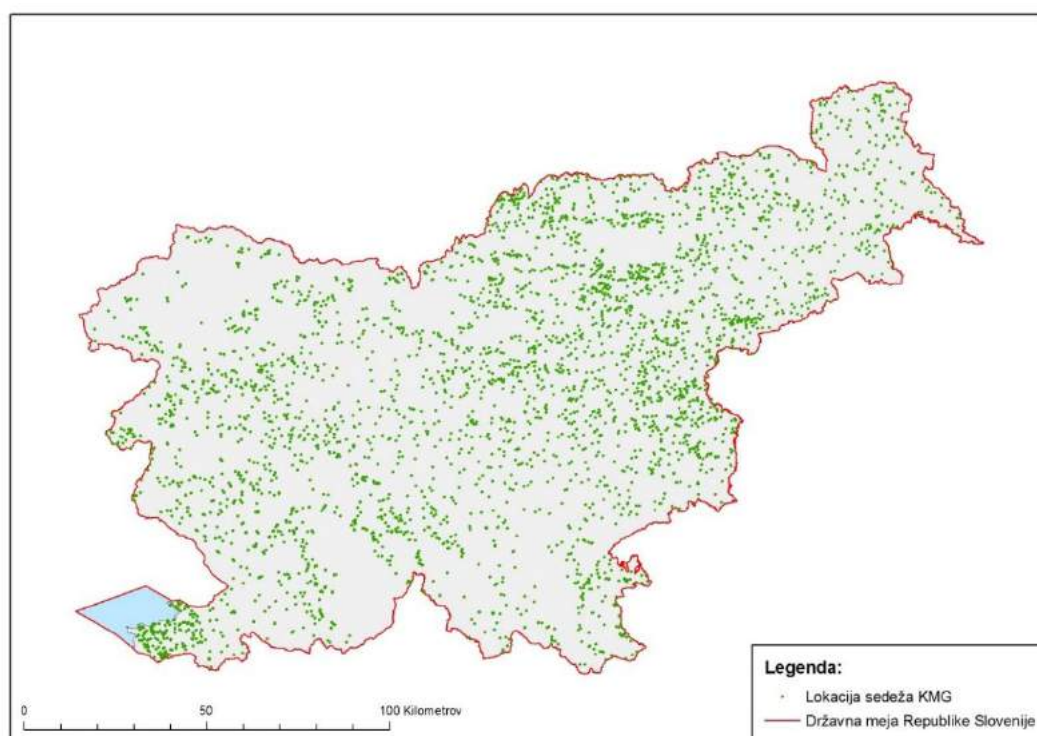
Preglednica 46: Kmetijska gospodarstva in kmetijska zemljišča v uporabi, v kontroli ekološkega kmetovanja; 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
KMG v ekološki kontroli, skupaj	3.518	3.635	3.741	3.828	3.689	96,4
ekološka KMG s certifikatom	2.933	3.190	3.320	3.494	3.358	96,1
ekološka KMG v preusmeritvi	585	445	421	334	331	99,1
Delež od vseh KMG (%)	5,0	5,2	5,4	5,4	5,4	
Kmetijska zemljišča v ekološki kontroli, skupaj (ha)	43.579	46.222	47.848	49.638	52.078	104,9
kmetijska zemljišča, ekološke kmetije s certifikatom	36.353	40.349	41.669	44.455	45.787	103,0
kmetijska zemljišča, ekološke kmetije v preusmeritvi	7.226	5.874	6.179	5.183	6.291	121,4
Delež od vseh KZU (%)	9,1	9,6	10,0	10,3	10,8	

Vir: SURS (MKGP)

Število KMG z ekološkim kmetovanjem se je v letu 2020 prvič zmanjšalo in je bilo za slabe 4 % manjše kot leta 2019. Skupno število KMG v kontroli zajema 5,4 % vseh KMG v Sloveniji. Kmetijska zemljišča v uporabi z ekološko pridelavo v kontroli so se leta 2020 povečala za 5 % v primerjavi z letom prej in so obsegala 11 % vseh KZU.

Slika 35: Kmetijska gospodarstva vključena v ekološko kmetovanje, Slovenija; 2020

Vir: MKGP

Preglednica 47: Kmetijska zemljišča v uporabi, vključena v kontrolo ekološkega kmetovanja po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
Kmetijska zemljišča, v ekološki kontroli (ha)	43.578,8	46.222,4	47.848,3	49.638,3	52.078,5	104,9
Njive in vrtovi, od tega:	5.700,5	5.942,3	6.270,0	6.520,4	6.894,9	105,7
zelenjadnice in jagode	267,0	227,1	245,2	307,5	319,0	103,7
Trajni travniki in pašniki	35.494,2	37.606,7	38.700,5	40.027,5	41.903,3	104,7
Trajni nasadi, od tega:	2.384,1	2.673,4	2.877,8	3.090,2	3.280,3	106,2
sadovnjaki	1.608,0	1.869,7	1.962,1	2.106,1	2.232,0	106,0
vinogradi	536,1	561,1	657,0	705,8	766,4	108,6
oljčniki	240,1	242,6	258,7	278,3	281,4	101,1
drevesnice, trsnice in matičnjaki	0,0	0,0	0,0	0,3	0,6	224,0
Kmetijska zemljišča, z ekološkim certifikatom (ha)	36.352,6	40.348,7	41.668,9	44.455,4	45.787,3	103,0
Njive in vrtovi, od tega:	4.374,6	5.076,4	5.415,9	5.617,6	5.844,1	104,0
zelenjadnice in jagode	229,4	195,5	217,6	250,4	284,2	113,5
Trajni travniki in pašniki	30.284,1	33.405,1	34.052,4	36.385,0	37.297,5	102,5
Trajni nasadi, od tega:	1.693,9	1.867,2	2.200,5	2.452,9	2.645,8	107,9
sadovnjaki	1.166,4	1.337,5	1.520,7	1.672,2	1.878,9	112,4
vinogradi	342,4	337,9	462,2	548,3	533,7	97,3
oljčniki	185,1	191,9	217,6	232,4	233,1	100,3
drevesnice, trsnice in matičnjaki	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	

Vir: SURS (MKGP)

V kontroli ekološke pridelave močno prevladuje trajno travinje, ki je v strukturi kmetijskih zemljišč v uporabi leta 2020 obsegalo 80 %. Pridelava na njivah (brez zelenjadnic in jagod) je obsegala 13 %, sadovnjaki 4 % in vinogradi dober odstotek. Oljčniki in vrtnine so zavzemali skupaj nekaj več kot 1 % skupne površine zemljišč z ekološkim kmetovanjem.

V površinah, vključenih v kontrolo, je z 41.903 hektari največ trajnih travnikov in pašnikov, kar je za 5 % več kot v letu 2019. Sledijo njive in vrtovi, ki zajemajo 6.895 hektarov oziroma 6 % več kot v letu prej. Glede na leto prej so se najbolj povečale površine trajnih nasadov. Za približno 9 % več je bilo vinogradov, sadovnjakov za 6 %, površina oljčnikov pa se je povečala za odstotek. Površine zelenjadnic (skupaj z melonami in jagodami) so se glede na predhodno leto povečale za 4 %, na 319 hektarov.

Kmetijska zemljišča v preusmeritvi v ekološko kmetovanje so se leta 2020 povečala za 21 %, k čemur sta najbolj prispevala povečanje površin trajnih travnikov in pašnikov (+26 %) ter večja skupna površina njiv in vrtov (+16 %), pri čemer pa se je pomembno zmanjšala površina zelenjadnic (skupaj z melonami), in sicer za 39 % (–22 ha). Površina trajnih nasadov je ostala na ravni predhodnega leta, pri tem se je povečala površina vinogradov (+75 ha) in oljčnikov (+2 ha), zmanjšala pa površina sadovnjakov (–81 ha).

Med ekološkimi rastlinskimi pridelki količinsko prevladujeta seno s trajnih travnikov in zelena krma z njiv. Znotraj ekološko pridelanih žit prevladujejo pšenica in pira (približno tretjina vsega žita) ter koruza za zrnje. V zadnjih letih se povečuje tudi pridelava zelenjadnic in jagod, ki je v letih 2016–2020 obsegala med 1,5 in 1,8 tisoč ton.

Preglednica 48: Pridelava ekoloških rastlinskih pridelkov, po pomembnejših skupinah kmetijskih kultur (t); 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
Žita za zrnje, od tega:	4.725,2	4.848,9	5.492,4	5.628,9	5.622,1	99,9
pšenica in pira	1.460,5	1.676,2	1.602,3	1.769,6	1.716,0	97,0
ječmen	865,6	744,2	815,1	858,5	943,2	109,9
oves	358,4	514,6	653,9	846,0	638,5	75,5
koruza za zrnje	1.264,4	867,7	1.048,2	1.109,2	1.227,0	110,6
Stročnice za suho zrnje	105,6	201,3	114,6	105,5	95,1	90,1
Korenovke in gomoljnice, od tega:	1.622,2	1.767,9	1.823,6	1.626,3	1.831,3	112,6
krompir	1.471,1	1.566,5	1.547,2	1.385,3	1.632,3	117,8
Industrijske rastline, od tega:	88,3	426,7	334,6	306,0	609,3	199,1
oljnice	76,4	382,2	266,6	257,7	412,1	159,9
Zelena krma z njiv, od tega:	12.124,0	14.297,7	19.408,4	18.550,6	16.624,5	89,6
silazna koruza	1.155,8	2.307,5	2.811,1	2.406,4	2.237,9	93,0
začasno travinje na njivah	4.059,3	4.355,5	4.823,1	5.832,6	7.326,2	125,6
Zelenjadnice, melone in jagode, od tega:	1.770,5	1.515,9	1.834,2	1.795,4	1.700,2	94,7
zelenjadnice in melone	1.746,3	1.478,0	1.780,0	1.739,9	1.641,2	94,3
jagode	24,2	37,9	54,2	55,4	59,1	106,6
Sadje, brez jagod	1.937,2	895,4	5.020,8	1.520,9	5.309,9	349,1
Oljke	417,9	423,1	552,4	421,4	659,0	156,4
Grozdje	1.017,4	1.312,3	1.505,0	2.203,3	1.914,2	86,9
Trajno travinje (seno)	50.936,5	50.483,5	59.332,5	101.950,4	102.055,3	100,1

Vir: SURS (MKGP)

Stalež živali na kmetijah, vključenih v kontrolo ekološkega kmetovanja se je v letu 2020 večinoma zmanjšal. V zadnjih letih se vsakoletno povečuje število govedi, panjev (čebel) in divjadi, medtem ko število drugih vrst rejnih živali med leti nekoliko niha. Po številu živali prevladuje perutnina, sledita ji drobnica in govedo.

Preglednica 49: Število živali, vključenih v kontrolo ekološkega kmetovanja; 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
Govedo	33.397	35.095	35.751	37.126	37.904	102,1
Prašiči	3.648	3.793	3.203	3.252	2.992	92,0
Drobnica, od tega:	42.698	44.030	41.927	42.310	38.240	90,4
ovce	35.841	36.981	35.071	35.225	31.695	90,0
koze	6.857	7.049	6.856	7.085	6.545	92,4
Perutnina	101.340	104.940	93.145	96.641	87.972	91,0
Kopitarji	4.093	4.089	4.054	4.095	3.857	94,2
Kunci	1.849	1.640	1.317	1.131	902	79,8
Ostalo (divjad, lame in alpake)	1.984	2.092	2.271	2.465	2.508	101,7
Čebele (število panjev)	1.814	2.182	2.863	3.245	3.272	100,8

Vir: SURS (MKGP)

V ekološki ponudbi so najbolj razširjeni mlečni in mesni izdelki, sadni sokovi, mlevski izdelki, kis, jajca, jabolka, olja itd. V letu 2020 je bilo v ekološki kontroli pridelanih nekaj več kot 13 milijonov konzumnih ekoloških jajc, kar je za 14 % več kot v letu 2019.

Preglednica 50: Prireja ekoloških proizvodov živalskega izvora, po kategorijah; 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
Meso skupaj, od tega (t):	323,9	326,7	410,2	330,2	308,7	93,5
goveje meso	260,2	275,1	350,1	278,4	260,1	93,4
prašičje meso	5,5	21,0	25,0	23,9	18,5	77,6
ovčje meso	1,9	3,3	2,0	0,3	2,2	709,7
kozje meso	0,4	0,3	0,1	0,4	0,0	0,0
perutninsko meso	38,2	25,5	32,8	27,1	27,5	101,5
Mleko, od tega (t):	7.127,8	6.050,9	7.186,7	7.739,6	7.714,8	99,7
kravje mleko	6.864,4	5.714,1	6.867,6	7.347,7	7.307,2	99,4
ovčje mleko	124,4	178,1	180,7	188,1	193,0	102,6
kozje mleko	139,0	158,8	138,5	203,8	214,5	105,3
Med (t)	21,2	31,3	44,2	42,0	34,1	81,2
Konzumna jajca (1.000 kos)	6.936	8.657	10.869	11.705	13.316	113,8

Vir: SURS (MKGP)

Število KMG z ekološkim kmetovanjem v Sloveniji se je v letu 2020 prvič zmanjšalo, površine pa se še naprej povečujejo. Dinamika rasti ekološke pridelave kljub različnim finančnim podporam (npr. za skupine proizvajalcev, za promocijo in trženje ter izravnalna plačila na hektar) ni zadovoljiva. Tudi struktura ekološke pridelave ne ustreza povpraševanju, saj je to največje pri svežih vrtninah, sadju in nemesnih predelanih živilih (mlevski in mlečni izdelki), v pridelavi pa prevladuje živinoreja oziroma travinje. Zato se še vedno kaže nujna potreba po ukrepih za povečanje količin ekoloških pridelkov in po organiziranem nastopanju na trgu, potrebni pa so tudi drugi ukrepi za celovit razvoj sektorja ekološkega kmetijstva in ekoloških živil.

Največje težave so na področju organiziranosti in povezovanja pridelovalcev, premajhen obseg pridelave in predelave, zlasti sadja in zelenjave, ter na področju izobraževanja in svetovanja. Možnosti za nadaljnji razvoj so še precejšnje. Rezerve so na področju trženja, še zlasti sadja in zelenjave. Povpraševanje po slovenskih ekoloških proizvodih se povečuje tudi v vzgojno-izobraževalnih zavodih. Tudi Zakon o javnih naročilih omogoča, da naročniki pri naročanju živil v javnih ustanovah (vrtci, šole) lahko dajo prednost ekološkim in lokalno pridelanim živilom.

8 GOSPODARJENJE S KMETIJSKIMI ZEMLJIŠČI

8.1 Obseg kmetijskih zemljišč ter površine z naravnimi in drugimi omejitvami rabe

8.1.1 Obseg kmetijskih zemljišč

Evidenca dejanske rabe kmetijskih zemljišč

MKGP vodi evidenco dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč. Podatki o vrstah dejanske rabe se merijo digitalno, v merilu 1 : 1000, na podlagi ortofoto posnetkov ločljivosti 0,5 x 0,5 m. Sekundarni viri za določitev podatkov v evidenci dejanske rabe so arhivski ortofoto posnetki, satelitski posnetki, LIDAR in drugi razpoložljivi prostorski podatki. Podatki v evidenci dejanske rabe se posodablajo tudi na podlagi vlog strank, podatkov o kontrolah površin ARSKTRP in terenskih kontrol neskladij GERK z evidenco dejanske rabe na MKGP.

Evidenca dejanske rabe 2020 obsega obnovljene podatke o vrstah dejanske rabe za območje Slovenije na podlagi ortofoto posnetkov iz let 2020 (33,2 %), 2019 (22,5 %) in 2018 (44,3 %). Metodologija zajema podatkov v evidenci dejanske rabe se je po letu 2005 nekoliko spremenila zaradi uvedbe grafičnih enot rabe kmetijskih gospodarstev (v nadaljevanju: GERK). V letu 2010 se je metodologija dodatno spremenila zaradi natančnejšega razmejevanja med kmetijskimi in nekmetijskimi površinami za namen kontrole vpisanih GERK. Nadalje so se med letoma 2010 in 2015 usklajevali podatki o vrstah dejanske rabe »drevesa in grmičevje« in »gozd« s podatki Zavoda za gozdove RS. Od leta 2017 poteka tudi usklajevanje podatkov na območjih trajnih nasadov s podatki registra kmetijskih gospodarstev.

Po evidenci dejanske rabe kmetijskih zemljišč je v Sloveniji največ travniških površin. Trajni in barjanski travniki ter kmetijska zemljišča, porasla z gozdnim drevjem, v letu 2020 zavzemajo 53,9 % vseh kmetijskih zemljišč v Sloveniji in se glede na leto 2019 niso bistveno spremenila. Sprememb ni mogoče zaznati niti pri njivah in trajnih nasadih, in sicer je njiv 26,6 %, ekstenzivnih sadovnjakov 4,2 %, oljčnikov 0,36 %, vinogradov 2,7 %, hmeljišč 0,28 % in 0,65 % intenzivnih sadovnjakov.

Struktura rabe kmetijskih zemljišč v letu 2020 se v primerjavi s strukturo leta 2006 ni bistveno spremenila. Skupna površina kmetijskih zemljišč v Sloveniji je v letu 2020 v primerjavi z letom 2006 nekoliko večja (za 12.176 ha), vendar pa se je površina kmetijskih zemljišč v uporabi v enakem obdobju zmanjšala za 21.165 hektarov. Pri obeh podatkih je treba upoštevati spreminjanje metodologije zajema podatkov v evidenci dejanske rabe. V letu 2020 je skupna površina kmetijskih zemljišč za 1.580 hektarov manjša kot leta 2019, površina kmetijskih zemljišč v uporabi pa je bila v primerjavi z letom 2019 manjša za 2.052 hektarov. Še vedno je torej mogoče zaznati trend upadanja kmetijskih zemljišč v uporabi tudi zaradi zaraščanja in neobdelanosti kmetijskih zemljišč. V letu 2020 kmetijska zemljišča v zaraščanju ter »drevesa in grmičevje« skupaj predstavljajo manj kot desetino (9 %) vseh kmetijskih zemljišč v Sloveniji. Vrsta dejanske rabe »drevesa in grmičevje«, ki predstavlja ekološko pestre habitate (mejice, skupine dreves in grmičevja, obvodna zarast), obsega v letu 2020 5,2 % vseh kmetijskih površin v Sloveniji. Delež kmetijskih zemljišč v zaraščanju je v primerjavi z letom 2019 večji za 1,9 %. Poleg znanih vzrokov za opuščanje obdelanosti kmetijskih zemljišč (nezainteresiranost, neugodna starostna struktura kmetovalcev, otežena kmetijska pridelava zaradi strmin ali drugih naravnih omejitev) domnevamo, da je vzrok tudi v nekoliko generaliziranemu zajemu na širših območjih opuščanja kmetovanja. Med letoma 2006 in 2020 se je zaradi sprememb v metodologiji močno povečala površina neobdelanih kmetijskih zemljišč. Trend širjenja se nadaljuje tudi v primerjavi z letom 2019. Površine neobdelanih kmetijskih zemljišč so posledica

krčitve gozda v kmetijske namene, agromelioracij ipd., pri čemer v času posnetka kmetijska raba še ni vzpostavljena, travinje v času posnetka še ni obdelano (pokošeno oziroma popaseno) ter površine, katerih obdelava se dejansko opušta.

Med pomembnejšimi vrstami kmetijske rabe se je glede na leto 2006 v letu 2020 v skupni rabi kmetijskih zemljišč najbolj povečal delež rastlinjakov in oljčnikov. Delež ostalih trajnih nasadov in ekstenzivnih (travniških) sadovnjakov se je glede na podatke povečal, vendar predpostavljamo, da je to povečanje posledica spremembe metodologije. Trend povečevanja površin rastlinjakov, ki je bil najverjetneje posledica povečanega interesa pridelave zelenjadnic in spremenljivih vremenskih razmer, se je ustavil. V primerjavi z letom 2019 je v letu 2020 površina rastlinjakov rahlo upadla (za 3 ha), pri čemer velja omeniti, da je bila obnova podatkov o dejanski rabi na podlagi novih ortofoto posnetkov v letu 2020 izvedena na 33,2 % površine (zahodni del Slovenije). Površina oljčnikov v Sloveniji se od leta 2006 še vedno rahlo povečuje. V primerjavi z letom 2019 so se nekoliko povečale tudi površine intenzivnih sadovnjakov in hmeljišč. Površina hmeljišč se od leta 2015 povečuje, pri čemer še vedno ne dosega obsega iz leta 2006. V letu 2020 se v Sloveniji nadaljuje upad površine vinogradov, po podatkih iz evidence dejanske rabe se je površina glede na leto 2019 zmanjšala za 181 hektarov. Zmanjšanje kmetijskih zemljišč pa je bilo opaziti tudi pri njivskih in travniških površinah.

Preglednica 51: Evidenca dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč po vrstah dejanske rabe; 2006, 2019 in 2020

Šifra	Raba	Površina (ha)			Indeks 2020/06	Indeks 2020/19	Struktura (%)		
		2006	2019	2020			2006	2019	2020
1100	Njiva	181.336	178.930	178.722	98,56	99,88	27,5	26,61	26,64
1160	Hmeljišče	2.077	1.872	1.898	91,38	101,39	0,3	0,28	0,28
1180	Trajne rastline na njivskih površinah	309	348	320	103,56	91,95	0	0,05	0,05
1190	Rastlinjak	105	183	180	171,43	98,36	0	0,03	0,03
1211	Vinograd	22.278	17.926	17.745	79,65	98,99	3,4	2,67	2,65
1212	Matičnjak	37	45	44	118,92	97,78	0	0,01	0,01
1221	Intenzivni sadovnjak	4.793	4.342	4.389	91,57	101,08	0,7	0,65	0,65
1222	Ekstenzivni oziroma travniški sadovnjak	20.688	28.074	28.005	135,37	99,75	3,1	4,2	4,2
1230	Oljčnik	1.618	2.390	2.436	150,56	101,92	0,2	0,36	0,36
1240	Ostali trajni nasadi	329	454	452	137,39	99,56	0	0,1	0,1
1300	Trajni travnik	369.662	346.985	345.544	93,48	99,58	56,1	51,60	51,51
1321	Barjanski travnik	6.458	5.573	5.565	86,17	99,86	1	0,83	0,83
1800	Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem	7.317	10.772	10.542	144,08	97,86	1,1	1,60	1,57
	Kmetijska zemljišča v uporabi, skupaj	617.007	597.894	595.842	96,57	99,66	93,7	88,92	88,82
1410	Kmetijsko zemljišče v zaraščanju	21.594	24.759	25.224	116,81	101,88	3,3	3,68	3,76
1420	Plantaža gozdnega drevja	317	263	260	82,02	98,86	0	0,04	0,04
1500	Drevesa in grmičevje	18.648	35.068	34.972	187,54	99,73	2,8	5,22	5,21
1600	Neobdelano kmetijsko zemljišče	1.107	14.445	14.552	1314,54	100,74	0,2	2,15	2,17
	Kmetijska zemljišča, skupaj	658.673	672.429	670.849	101,85	99,77	100	100	100

Vir: MKGP

Identifikacijski sistem kmetijskih zemljišč – bloki in grafične enote rabe kmetijskih gospodarstev (GERK)

Podatki evidence dejanske rabe, ki jo vodi MKGP, so tudi kontrolni sloj za vpis GERK-ov in blokov. V letu 2015 je bil za izvajanje skupne kmetijske politike prvič uporabljen blok za referenčno parcelo identifikacijskega sistema za zemljišča. Kmetijska gospodarstva še naprej prijavljajo površine kot GERK-e, ki so od leta 2006 predstavljali referenčne parcele za potrebe dodeljevanja podpor v kmetijstvu. Po prijavi se soležni GERK-i istega KMG združijo v blok. Prednosti bloka so, da s tem postanejo upravičene tudi manjše površine različnih vrst rabe in različni ozki pasovi travinja, ki potekajo ob njivah. GERK-i so še naprej zelo pomembni zaradi

natančne določitve vrste rabe zemljišča, kar je pomembno za pravilno izvedbo skupne kmetijske politike. GERK-i so vrisani na ortofoto po mejah dejanske rabe / uporabe zemljišča. Izločene morajo biti vse površine z neupravičeno vrsto rabe (npr. zelenice okoli hiš, zaraščene površine, pozidana zemljišča).

V letu 2020 je bilo v register kmetijskih gospodarstev prijavljenih 488.193 hektarov GERK, od tega 488.071 hektarov KZU. V primerjavi z letom 2006 so se skupne prijavljene površine KZU povečale za 6.905 hektarov oziroma za 1,4 %, v primerjavi z letom 2019 pa za 1.007 hektarov oziroma za 0,2 %.

Ob primerjavi podatkov iz evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč ter registra kmetijskih gospodarstev opazimo dva različna trenda. Evidenca dejanske rabe kaže trend zmanjševanja površin kmetijskih zemljišč v uporabi, medtem ko je glede na podatke v registru kmetijskih gospodarstev mogoče zaznati povečevanje prijavljenih površin kmetijskih zemljišč v uporabi.

Preglednica 52: Površine iz registra kmetijskih gospodarstev po vrstah rabe GERK; 2006, 2019 in 2020

Šifra	Raba	Površina (ha)			Indeks 2020/06	Indeks 2020/19	Struktura (%)		
		2006	2019	2020			2006	2019	2020
1100	Njiva	172.507	168.836	170.280	98,7	100,9	35,4	34,7	34,9
1131	Začasno travinje		3.441	4.154		120,7		0,7	0,9
1150	Njiva za rejo polžev		14	9		64,3		0,0	0,0
1160	Hmeljišče	1.902	1.579	1.481	77,9	93,8	0,4	0,3	0,3
1161	Hmeljišče v premeni		258	387		150,0		0,1	0,1
1170	Jagode na njivi		112	111		99,1		0,02	0,02
1180	Trajne rastline na njivskih površinah	270	403	356	131,9	88,3	0,1	0,1	0,1
1181	Trajne rastline na njivskih površinah, na katerih pridelava ni v tleh		8	11		137,5		0,0	0,0
1190	Rastlinjak	60	116	109	181,7	94,0	0,01	0,02	0,02
1191	Rastlinjak, v katerem pridelava ni v tleh		30	34		113,3		0,01	0,01
1192	Rastlinjak s sadnimi rastlinami		10	13		130,0		0,0	0,0
1211	Vinograd	15.432	15.323	14.965	97,0	97,7	3,2	3,2	3,1
1212	Matičnjak		45	43		95,6		0,01	0,01
1221	Intenzivni sadovnjak	4.132	4.219	4.228	102,3	100,2	0,8	0,9	0,9
1222	Ekstenzivni oz. travniški sadovnjak	5.738	8.422	8.451	147,3	100,3	1,2	1,7	1,7
1230	Oljčnik	554	1.392	1.438	259,6	103,3	0,1	0,3	0,3
1240	Ostali trajni nasadi	415	444	430	103,6	96,8	0,1	0,1	0,1
1300	Trajni travnik	275.779	265.476	264.258	95,8	99,5	56,6	54,5	54,1
1320	Travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi		16.584	16.981		102,4		3,4	3,5
1321	Barjanski travnik	4.091					0,8	0,0	
1610	Kmetijsko zemljišče v pripravi		352	332		94,3		0,1	0,1
1800	Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem	286					0,1	0,0	
	Kmetijska zemljišča v uporabi	481.166	487.064	488.071	101,4	100,2	98,8	99,97	99,97
1430	Ekstenzivni kraški pašnik								
1410	Kmetijsko zemljišče v zaraščanju	3.093					0,6		
1411	Površine za ukrep odprava zaraščanja		52	42		80,8		0,01	0,01
1420	Plantaža gozdnega drevja	336	87	80	23,8	92,0	0,1	0,02	0,02
1500	Drevesa in grmičevje	2.187					0,4		
1600	Neobdelano kmetijsko zemljišče	423					0,1		
	Kmetijska zemljišča, skupaj	487.205	487.203	488.193	100,2	100,2	100	100	100

Vir: MKGP

8.1.2 Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, zavarovana območja in vodovarstvena območja

Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost

V Sloveniji je bila v začetku leta 2019 zaključena določitev območij z naravnimi omejitvami v skladu s 32. členom Uredbe EU št. 1305/2013. Spremenjena OMD so bila nato potrjena s 6. spremembo PRP 2014–2020. Glede na kriterije, ki se uporabljajo za določitev teh območij, se območja delijo v tri skupine, in sicer gorska območja, območja z naravnimi omejitvami zunaj gorskega območja in območja s posebnimi omejitvami. Zaradi postopka določitve območij z naravnimi omejitvami so se minimalno povečala gorska območja, občutneje pa zmanjšala območja s posebnimi omejitvami, saj je del območij zdaj vključen na območja z naravnimi omejitvami.

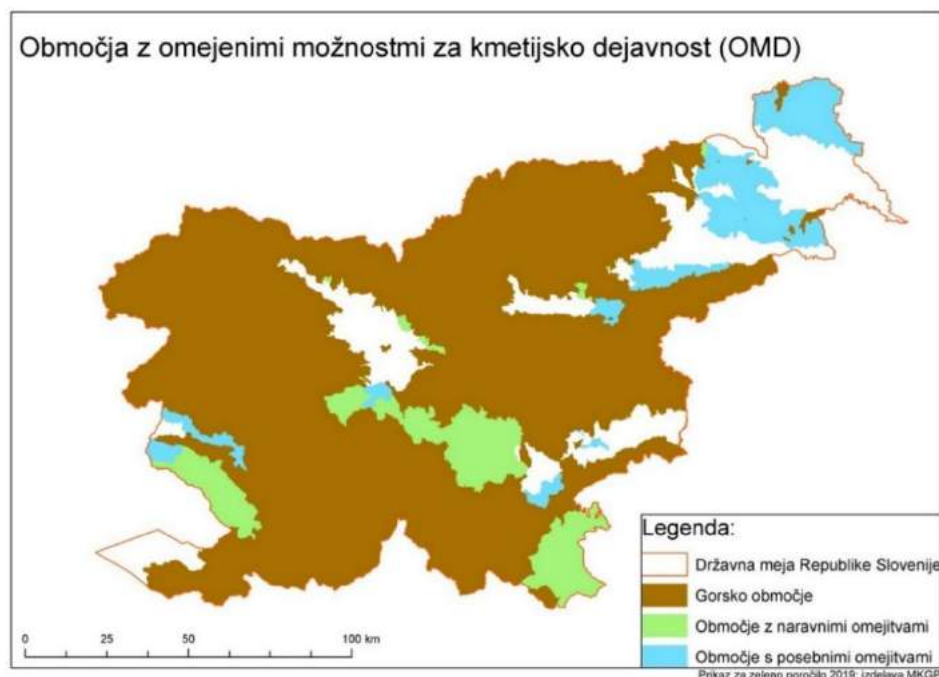
V letu 2020 je skupna površina KZU v OMD znašala 453.330 hektarov. Ob tem površine, ki jih kmetovalci prijavijo kot GERK v OMD, znašajo 363.314 hektarov in pokrijejo 80,1 % površin KZU v OMD. Zemljišča, ki niso evidentirana kot GERK KZU v OMD, niso upravičena do podpore OMD.

Preglednica 53: Površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost

	Skupaj (SLO)	Gorska območja	Naravne omejitve zunaj gorskega območja	Območja s posebnimi omejitvami	SKUPAJ OMD
Skupna površina		1.470.949	146.410	143.941	1.761.300
KZU - dejanska raba	595.842	331.278	49.204	72.848	453.330
GERK KZU	488.026	263.746	38.826	60.742	363.314

Vir: MKGP

Slika 36: Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD)

Vir: MKGP

Natura 2000

Natura 2000 je evropsko omrežje posebnih varstvenih območij, ki so jih določile države članice Evropske unije. Njen glavni cilj je ohraniti biotsko raznovrstnost za prihodnje rodove. Evropska unija je omrežje Natura 2000 uvedla kot enega od pomembnih delov izvajanja habitatne direktive in direktive o pticah¹². Direktivi podpirata trajnostni razvoj, ki lahko zadovoljuje potrebe sedanjih rodov, hkrati pa ne škoduje potrebam prihodnjih. V omrežje Natura 2000 je v Sloveniji vključenih dobrih 37 % celotnega ozemlja.

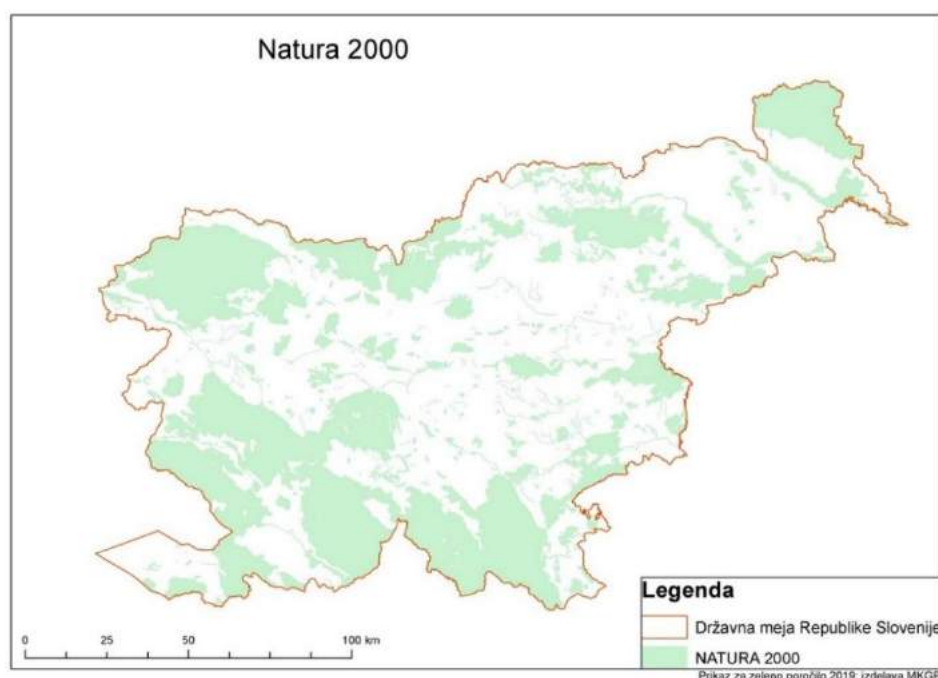
V letu 2020 je skupna površina KZU v območjih Natura 2000 znašala 147.364 hektarov, v registru kmetijskih gospodarstev pa je bilo vpisanih 115.375 hektarov GERK KZU na teh območjih. Površine, ki jih kmetovalci prijavijo kot GERK na območjih Natura 2000, pokrijejo 78,3 % skupne površine KZU v teh območjih.

Preglednica 54: Skupna površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih Natura 2000

	Skupaj (SLO)	Natura 2000
Skupna površina		768.125
KZU – dejanska raba	595.842	147.364
GERK KZU	488.026	115.375

Vir: MKGP

Slika 37: Območje Natura 2000

Vir: MKGP

Narodni, regijski in krajinski parki

Slovenija ima kot ena od držav z najvišjo stopnjo biodiverzitete v Evropski uniji trenutno z različnimi varstvenimi kategorijami zavarovanih 12 % svojega ozemlja. Zavarovana območja v Sloveniji zajemajo: en narodni, tri regijske parke in 46 krajinskih parkov.

¹² Direktiva o habitatih (Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst); direktiva o pticah (Direktiva Sveta 79/409/EGS z dne 2. aprila 1979 o ohranjanju prosto živečih ptic).

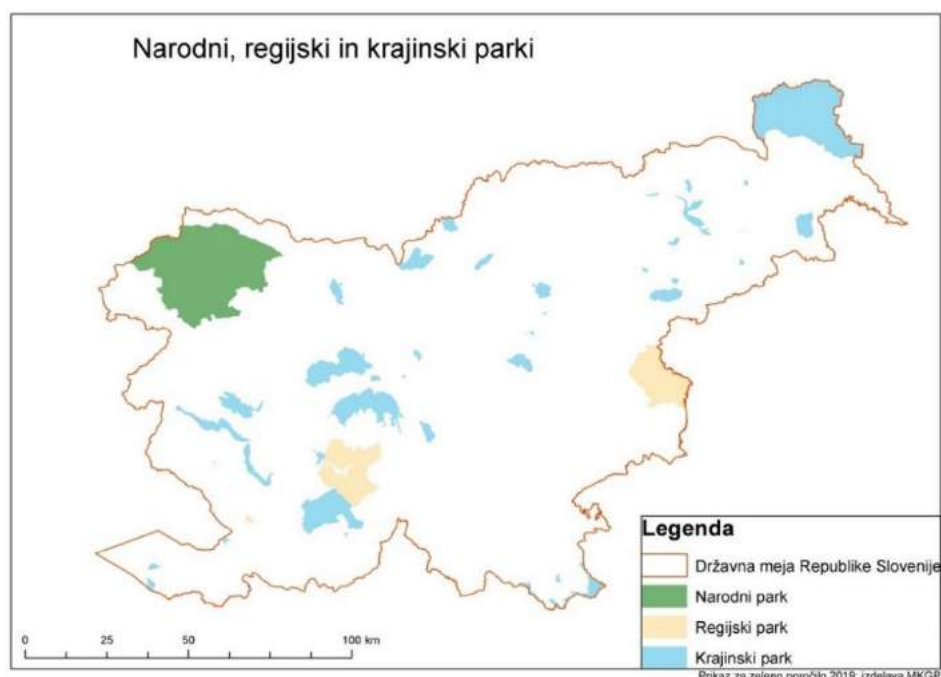
Skupna površina KZU v zavarovanih območjih je v letu 2020 znaša 67.690 hektarov, kot GERK KZU na teh območjih pa je v registru kmetijskih gospodarstev vpisanih 55.234 hektarov. Površine, ki so jih kmetovalci prijavili kot GERK v zavarovanih območjih, tako pokrivajo 81,6 % skupne površine KZU v teh območjih.

Preglednica 55: Površina KZU in GERK KZU (ha) na zavarovanih območjih

	Skupaj	Parki			
		Narodni	Regijski	Krajinski	SKUPAJ parki
Skupna površina		83.982	42.991	127.386	254. 359
KZU - dejanska raba	595.842	7.105	14.417	46.168	67.690
GERK KZU	488.026	4.092	11.982	39.160	55.234

Vir: MKGP

Slika 38: Narodni, regijski in krajinski parki

Vir: MKGP

Vodovarstvena območja

Vodovarstvena območja (VVO) so ena najpomembnejših oblik zavarovanja vodnih teles, pomembnih za odvzem pitne vode. Tak način zavarovanja je poznal Zakon o vodah iz leta 1981, na podlagi katerega so občine določile vodovarstvena območja. Nov zakon o vodah, ki v slovenski pravni red prevzema zahteve direktive EU o ukrepih na področju vodne politike, prenaša pristojnost določanja vodovarstvenih območij na državo. VVO ureja 13 uredb: vodno telo vodonosnikov Ruš, Vrbanskega platoja, Limbuške dobrave in Dravskega polja, vodno telo vodonosnikov Dravsko-ptujskega polja, vodno telo vodonosnika Apaškega polja, vodno telo vodonosnika Selniška dobrava, vodno telo vodonosnika Ljubljanskega polja, vodno telo vodonosnikov Ljubljanskega barja in okolice Ljubljane, vodno telo vodonosnikov Rižane, vodna telesa vodonosnikov za območja občin Šmartno ob Paki, Polzela in Braslovče, vodno telo vodonosnikov na območju občine Jezersko, vodno telo vodonosnikov na območju občine Jesenice, vodna telesa vodonosnikov na območju Slovenj Gradca, vodno telo vodonosnikov za območje Celja in Žalca ter vodonosnikov za območje občin Črnomelj, Metlika in Semič.

Z uredbami so določena VVO in vodovarstveni režimi. Znotraj VVO so določene različne stopnje varovanja, ki so odvisne od naravnih značilnosti in stopnje ogroženosti vodonosnikov oziroma površinskih voda. Uredbe predvidevajo tri stopnje varovanja oziroma razvrstitve vodovarstvenih območij: VVO I (najožja območja), na katerih velja najstrožji režim varovanja (prepovedana ali omejena raba mineralnih gnojil, gnojnice in gnojevke ter fitofarmacevtskih sredstev), VVO II (ožja območja) in VVO III (širša območja).

Poleg VVO, določenih z vladnimi uredbami, je še vedno veliko vodovarstvenih območij določenih z občinskimi odloki, ki so jih občinske skupščine sprejele do leta 2002 v skladu s takrat veljavnim Zakonom o vodah in se v skladu s prehodnimi določbami sedanjega zakona še uporabljajo.

V evidenci VVO, ki jo vodi Direkcija Republike Slovenije za vode, se vodovarstvena območja, določena z vladnimi uredbami, vodijo pod nazivom »državni nivo«, vodovarstvena območja, določena z občinskimi odloki pa pod nazivom »občinski nivo«.

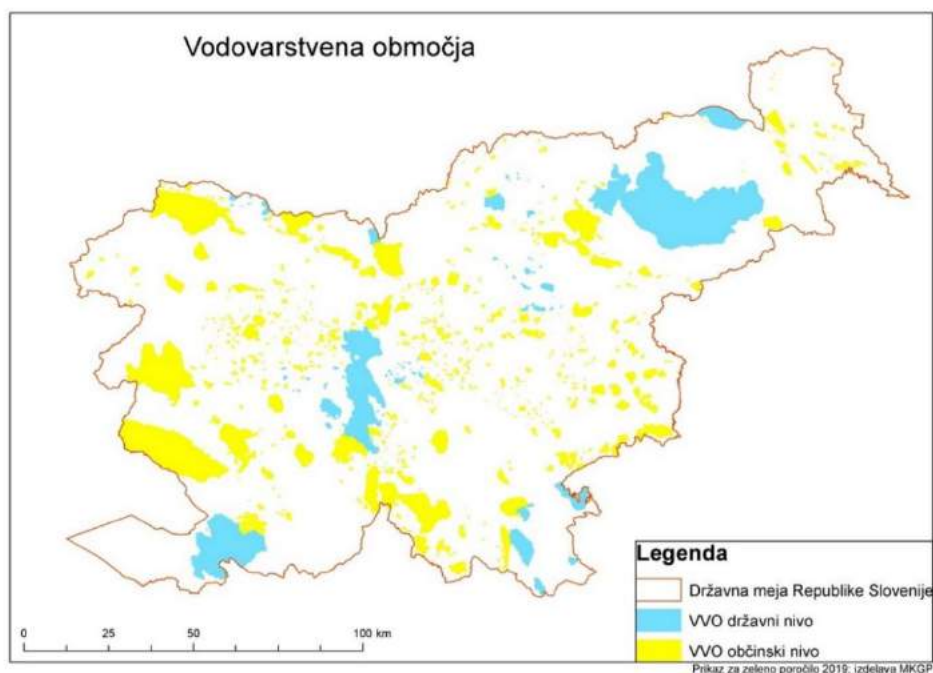
Površina vodovarstvenih območij v Sloveniji je v letu 2020 znašala 349.576 hektarov, kar predstavlja 17,2 % površine države. KZU na teh območjih je bilo 91.482 hektarov, kmetovalci pa so na teh območjih prijavili 73.960 hektarov GERK KZU. Na VVO I območjih je bilo 2.638 hektarov KZU oziroma 2.198 hektarov GERK KZU.

Preglednica 56: Skupna površina, površina KZU in GERK KZU (ha) na vodovarstvenih območjih (VVO); 2020

	Skupaj (SLO)	VVO skupaj		VVO – državni nivo		VVO – občinski nivo	
		VVO	Od tega VVO I	VVO	Od tega VVO I	VVO	Od tega VVO I
Skupna površina		349.576	8.695	142.624	4.865	206.952	3.830
KZU - dejanska raba	595.842	91.482	2.638	53.296	1.925	38.186	713
GERK KZU	488.026	73.960	2.198	44.433	1.605	29.527	593

Vir: MKGP

Slika 39: Vodovarstvena območja

Vir: MKGP

8.2 Zemljiške operacije

Razdrobljenost zemljišč je med največjimi razvojnimi težavami slovenskega kmetijstva. Da bi bila kmetijska gospodarstva v zaostrenih gospodarskih razmerah konkurenčna, bi bili potrebni koncentracija posesti, izboljšanje kakovosti zemljišč in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev. Slovenija se vse pogostejše spoprijema tudi s posledicami podnebnih sprememb, predvsem z daljšimi sušnimi obdobji, ki zaradi premalo namakalnih površin povzročajo velik izpad pridelkov in s tem dohodkov v kmetijstvu. Zaradi neprimernega upravljanja zemljišč v kmetijstvu in gozdarstvu, onesnaževanja, širjenja mestnih območij in podnebnih sprememb so, podobno kot v številnih delih Evrope, opazni procesi degradacije tal, vendar pa je dejansko škodo zaradi kompleksnosti problematike, manjkajočih podatkov o ogroženih območjih in ocen posredne škode težko oceniti. Namen izvajanja zemljiških operacij, kot so komasacije, agromelioracije in hidromelioracije, je izboljšanje posestne in zemljiške strukture ter pogojev za obdelavo kmetijskih zemljišč.

Komasacije

Ključni problemi pri izvajanju komasacij so še vedno dolgotrajni komasacijski postopki, predvsem reševanje pritožb na odločbo o novi razdelitvi zemljišč komasacijskega sklada. Predlog za uvedbo komasacijskega postopka se lahko vloži, če se s komasacijo strinjajo lastniki kmetijskih zemljišč, ki imajo v lasti več kot 67 % kmetijskih zemljišč na predvidenem komasacijskem območju.

V letu 2020 je aktivnejšo vlogo na področju izvedbe komasacij kmetijskih zemljišč prevzel Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS.

Agromelioracije

Za izboljšanje fizikalnih, kemijskih in bioloških lastnosti tal ter izboljšanje dostopa na kmetijska zemljišča so bila izvedena naslednja agromelioracijska dela: izdelava in razgradnja teras, ureditev manjših odvodnjavanj, ureditev novih poljskih poti in nasipavanje zemljišč z rodovitno zemljo. V letu 2020 je MKGP izdalo 25 odločb o uvedbi zahtevnih agromelioracij na kmetijskih zemljiščih v skupni površini 20,98 hektarov.

V letu 2020 je bilo izdanih tudi pet odločb o uvedbi agromelioracij na komasacijskih območjih. Skupna površina uvedenih agromelioracij na komasacijskih območjih znaša tako 345 hektarov.

V letu 2020 je bil še vedno odprt 2. javni razpis za ukrep odpravljanje zaraščanja na kmetijskih zemljiščih po Uredbi o izvajanju ukrepa odpravljanje zaraščanja na kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS, št. 3/17 in 18/18), na katerega je prispelo 61 vlog za 44,97 hektarov in bilo izplačanih 25 zahtevkov za 19,17 hektarov.

Hidromelioracije

Hidromelioracije, med katere spadajo namakalni in osuševalni sistemi, so ukrep, ki omogoča usposobitev kmetijskih zemljišč v ekstenzivni rabi na območjih neugodnega vodnega režima z regulacijo vlage v tleh. Ti ukrepi so usmerjeni v gradnjo novih javnih namakalnih sistemov ter gospodarjenje z obstoječimi osuševalnimi in javnimi namakalnimi sistemi. K tem vsebinam spadajo tudi storitve upravljanja osuševalnih in javnih namakalnih sistemov, storitve izdelave in vzdrževanja evidence osuševalnih in namakalnih sistemov ter druge storitve, povezane s temi vsebinami.

V letu 2020 so se izvajale naloge v okviru programov upravljanja in vzdrževanja osuševalnih in javnih namakalnih sistemov po posameznem sistemu za leto 2020 na podlagi pogodb med upravljavcem sistemov in izvajalci. Na 218 osuševalnih in javnih namakalnih sistemih je vzdrževanje izvajal Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS, od tega na 195 osuševalnih

sistemih in 23 namakalnih. Na 56 osuševalnih sistemih so vzdrževanje izvajali lastniki, na osmih javnih lokalnih namakalnih sistemih pa so upravljanje in vzdrževanje izvajale lokalne skupnosti. Skupno se upravljanje in vzdrževanje izvajata na 282 osuševalnih in javnih namakalnih sistemih.

Gradnja namakalnih sistemov je potekala tudi v okviru programa razvoja podeželja. V letu 2020 je bilo izdanih 43 odločb za uvedbo zasebnih namakalnih sistemov z enim uporabnikom (na površini 104 ha) in ena odločba o uvedbi zasebnega namakalnega sistema z več uporabniki (na površini 1,3 ha). V razmerah epidemije covid-19 je bil v letu 2020 objavljen le en javni razpis s področja namakanja (ukrep M4.1), namenjen prilagoditvi kmetijskih gospodarstev na podnebne spremembe in izboljšanju okolja. Predmet podpore so bile med drugim tudi ureditve zasebnih namakalnih sistemov, ki imajo enega uporabnika in imajo izrazit okoljski učinek. Na ta razpis je prispelo 49 vlog, ki so se nanašale na namakanje. Odobrenih je bilo 35 vlog za gradnjo zasebnih namakalnih sistemov z enim uporabnikom (na površini 132,7 ha) v skupni višini 0,4 milijona EUR.

Sredstva za vzdrževanje melioracijskih sistemov se zbirajo v skladu z Zakonom o kmetijskih zemljiščih. Upravljevalec hidromelioracijskih sistemov, to je Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS, poskrbi za izvedbo vzdrževanja v skladu s potrjenimi letnimi programi, usklajenimi z razpoložljivimi zbranimi sredstvi za ta namen. V letu 2020 se je na podlagi sprejete odredbe izvedla vsakoletna odmera nadomestila za vzdrževanje osuševalnih in javnih namakalnih sistemov. V odmero je bilo vključenih 205 osuševalnih in javnih namakalnih sistemov oziroma 15.152 zavezancev kot fizične osebe in 274 zavezancev kot pravne osebe. Za ostalih 77 osuševalnih sistemov je bilo na voljo dovolj sredstev iz preteklih let, vzdrževanje izvajajo lastniki zemljišč sami ali pa se vzdrževanje ne izvaja (156 hidromelioracijskih sistemov). Zakonski postopek zbiranja sredstev za vzdrževanje in redno delovanje hidromelioracijskih sistemov se je prvič izvedel leta 2003. Od leta 2007 odmera vsako leto poteka nemoteno.

Preglednica 57: Odmera nadomestila za vzdrževanje hidromelioracijskih sistemov (HMS), 2015–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Število hidromelioracijskih sistemov v odmeri	216	224	227	217	212	205
Zbrana sredstva (000 EUR)	691	628	649	698	597	647

Vir: MKGP

V letu 2020 so se vzdrževalna dela izvajala glede na zbrana sredstva iz odmere za leto 2019 in ostanka sredstev iz preteklih let. Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS je vzdrževal 274 osuševalnih in javnih namakalnih sistemih na skupno 39.238 hektarjih kmetijskih zemljišč. Na petih javnih lokalnih namakalnih sistemih so se vzdrževalna dela izvajala na skupno 1.947 hektarjih kmetijskih zemljišč. V največjem obsegu se je izvajala košnja trave na brežinah jarkov, v manjšem obsegu pa posek zarasti na brežinah, poglobljanje jarkov in popravila poti.

Akumulacija Vogršček je največja akumulacija in namakalni razvod v državi. Velikost akumulacije, ki znaša okrog 8 milijonov m³ vodnega zajetja, je pomembna strateška in varnostna (glede stabilnosti pregrade) naloga, zato država in lastniki melioriranih zemljišč redno zagotavljajo sredstva za vzdrževanje tega javnega namakalnega sistema in akumulacije.

8.3 Varstvo kmetijskih zemljišč pred spreminjanjem namenske rabe

Ustrezen življenjski prostor, ohranjeni naravni viri (tla, voda, zrak, biotska pestrost) in varna hrana spadajo med temeljne človekove in družbene potrebe ter jih razumemo kot javne dobrine povezane s kmetijsko pridelavo.

Kmetijska zemljišča so naravna dobrina, pomembna za pridelavo hrane, varovanje okolja, ohranjanje kulturne krajine in poseljenosti podeželja ter opravljanje ekoloških funkcij. Med pomembnimi nalogami kmetijstva je zagotavljanje primerne stopnje samooskrbe in prehranske varnosti. Ker se obseg kmetijskih zemljišč zaradi intenzivnega razvoja naselij in infrastrukture ter zaraščanja teh zemljišč vztrajno zmanjšuje, je ena ključnih nalog zagotoviti njihovo obdelanost in ustrezno varstvo pred njihovo trajno spremembo.

Po podatkih Ministrstva za okolje in prostor je bilo v letu 2020 uveljavljenih 31 občinskih prostorskih načrtov (OPN in SD OPN). Pri 18. občinah je šlo za take, ki so se nanašali na spremembo namenske rabe kmetijskih zemljišč (preglednica spodaj), pri 13. občinah pa se je v letu 2020 spreminjal oziroma dopolnjeval le besedilni del OPN (spremembe prostorskih izvedbenih pogojev oziroma meril in pogojev za urejanje prostora) ali pa je šlo za minimalne grafične popravke izvedbenega dela oziroma se je spreminjala podrobna namenska raba v okviru stavbnih zemljišč. Izračun sprememb namenske rabe zemljišč za posamezno občino je bil narejen z geografskim informacijskim sistemom ArcGIS, na podlagi vektorskih podatkov namenske rabe prostora, ki je veljala pred uveljavitvijo OPN (obstoječa namenska raba), in namenske rabe prostora uveljavljenega OPN.

Preglednica 58: Spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč in spremembe nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo, po občinah po OPN za leto 2020 ter skupne površine namenske rabe kmetijskih zemljišč po uveljavitvi OPN (ha)

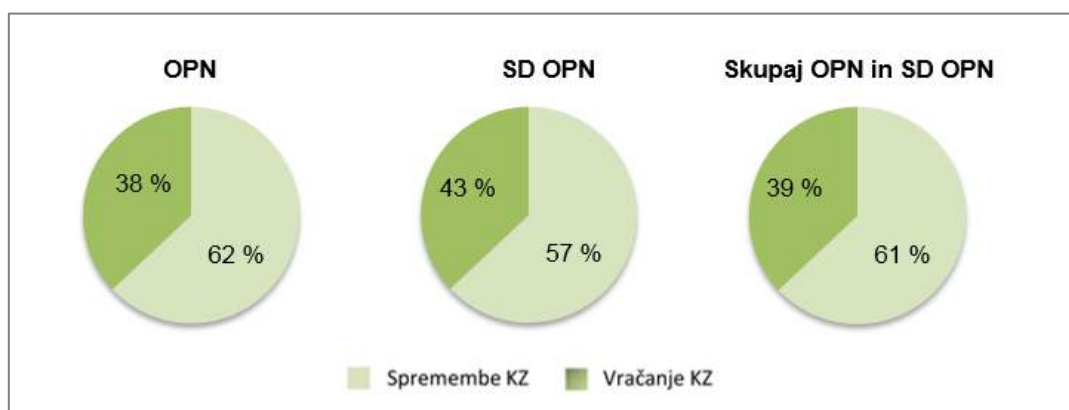
Občina	Sprejeti Občinski prostorski načrti		
	Spremembe KZ	Vračanje v KZ	Površine KZ po uveljavitvi OPN
Velenje	5,37	14,11	2.420,65
Črna na Koroškem	39,62	8,70	1.385,35
Lovrenc na Pohorju	13,29	5,51	1.003,60
Poljčane	75,55	16,51	1.338,49
Ankaran	73,60	22,80	266,70
Duplek	60,70	38,88	2.108,10
Gornji Petrovci	99,80	114,66	3.038,17
OPN	367,93	221,17	11.561,06
Občina	Sprejete spremembe in dopolnitve Občinskih prostorskih načrtov		
	Spremembe KZ	Vračanje v KZ	Površine KZ po uveljavitvi OPN
Cerknica	3,26	13,58	7.715,10
Trzin	1,64	5,61	270,13
Žalec	3,10	0,98	5.153,90
Šmartno pri Litiji	11,23	17,09	2.468,54
Sveti Tomaž	37,60	12,50	2.266,80
Dornava	3,21	1,42	1.782,37
Kidričevo	6,43	0,00	4.579,85
Logatec	7,38	4,72	4.006,80
Majšperk	3,15	2,45	2.908,81
Mengeš	2,72	1,24	995,39
Miren-Kostanjevica	4,70	3,40	1.889,00
SD OPN	84,42	62,99	34.036,69
Skupaj OPN in SD OPN	452,35	284,16	45.597,75

Vir: MOP, Prostorski informacijski sistem, Zbirka prostorskih aktov

V skladu z Zakonom o kmetijskih zemljiščih so bili z dnem 21.7.2020 izpolnjeni vsi pogoji za začetek postopka določanja trajno varovanih kmetijskih zemljišč ali krajše TVKZ. Do konca leta 2020 nobena občina ni začela z določevanjem TVKZ. Vsi sklepi o začetku postopka OPN so bili sprejeti pred izpolnjenimi pogoji za začetek postopka določanja TVKZ.

Podatek o spremembi kmetijskih zemljišč (spremembe KZ) se nanaša na spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč (najboljša in druga kmetijska zemljišča) v območja stavbnih zemljišč (stanovanja, centralne dejavnosti, proizvodne dejavnosti, posebna območja, zelene površine, prometne površine, komunikacijske infrastrukture, energetske infrastrukture, okoljske infrastrukture, območja obrambe v naselju, površine razpršene poselitve in razpršena gradnja) ter območja drugih zemljišč (mineralne surovine, varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, območja obrambe zunaj naselij in ostala območja).

Slika 40: Deleži sprememb iz zgornje preglednice - primerjava sprememb namenske rabe kmetijskih zemljišč in sprememb nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo

Vir: MOP, Prostorski informacijski sistem, Zbirka prostorskih aktov

Z uveljavitvijo 31 OPN v letu 2020 se je spremenila namenska raba na 452,4 ha kmetijskih zemljišč, v kmetijsko namensko rabo pa je bilo spremenjenih 284,2 ha zemljišč. Podatek o vračanju v kmetijska zemljišča (vračanje v KZ) se nanaša na spremembo nekmetijskih namenskih rab (stavbna in druga zemljišča) v kmetijsko namensko rabo.

Po podatkih Ministrstva za okolje in prostor sta bila v letu 2020 sprejeta dva državna prostorska načrta (DPN). Podatek o površini DPN se nanaša na celotno ureditveno območje DPN, ki poleg kmetijske vključuje tudi druge rabe prostora.

Preglednica 59: Površine DPN, ki se načrtujejo na kmetijski namenski rabi, sprejetih v letu 2020

DPN, sprejeti v letu 2020	Skupna površina območja DPN (ha)	Skupna površina namenske rabe KZ na območju DPN (ha)	Delež namenske rabe KZ na območju DPN (%)
Prenosni plinovod R15/1 Pince-Lendava	46,34	0,92	2
Državni prostorski načrt za rekonstrukcijo glavne ceste G2-102/1038 Bača-Dolenja Trebuša	3,17	1,44	46
Skupaj	49,51	2,36	5

Vir: MOP, Prostorski informacijski sistem, Zbirka prostorskih aktov

8.4 Gospodarjenje z zemljišči v okviru Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije

Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS (v nadaljevanju: Sklad) je bil ustanovljen z namenom, da gospodari s kmetijskimi zemljišči, kmetijami in gozdovi v lasti RS. To dejavnost je Sklad v celoti opravljal do 30. junija 2016. Od 1. julija 2016 pa Sklad gospodari le s kmetijskimi zemljišči in kmetijami v lasti RS. Z gozdovi v lasti RS gospodari družba Slovenski državni gozdovi (SiDG).

Na podlagi Zakona o gospodarjenju z gozdovi v lasti RS (ZGGLRS) Sklad še naprej opravlja določene naloge, ki se nanašajo na gozdove v lasti RS, predvsem v zvezi s postopki denacionalizacije, vračanjem zemljišč po zakonu, ki ureja izvrševanje kazenskih sankcij, vračanjem zemljišč po zakonu, ki ureja agrarne skupnosti, s prenosi zemljišč in plačevanjem odškodnine za nemožnost uporabe zemljišč, vrnjenih v postopkih denacionalizacije.

Sklad, glede na navedeno, gospodari s kmetijskimi zemljišči in kmetijami v lasti RS v skladu s sprejeto razvojno politiko RS in strateškimi akti s področja kmetijstva, kot so Resolucija o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do leta 2020 »Zagotovimo si hrano za jutri«, Resolucija o nacionalnem programu o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva »Naša hrana, podeželje in naravni viri od leta 2021«, Akcijski načrt dela z mladimi kmeti 2016–2020, Razvojna strategija Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS (v nadaljevanju: Razvojna strategija sklada), drugi predpisi in lastni akti.

Konec leta 2020 je Sklad gospodaril z 60.500 hektarji kmetijskih zemljišč po dejanski rabi MKGP (leta 2019: 59.916 ha).

Preglednica 60: Zemljišča po dejanski rabi (ha) v registru osnovnih sredstev Sklada, 2016–2020

Vrsta rabe	Šifra	31. 12. 2016	31. 12. 2017	31. 12. 2018	31.12.2019	31.12.2020
Njiva	1100	24.808	25.177	25.346	25.450	26.006
Hmeljišče	1160	968	988	978	976	979
Trajne rastline na njivskih površinah	1180	76	77	71	62	46
Rastlinjak	1190	9	9	15	21	17
Vinograd	1211	3.652	3.641	3.751	3.785	3.814
Matičnjak	1212	5	5	5	5	6
Intenzivni sadovnjak	1221	989	957	959	985	1.009
Ekstenzivni oziroma travniški sadovnjak	1222	628	663	665	675	700
Oljčnik	1230	833	896	915	935	947
Ostali trajni nasadi	1240	1	1	1	1	1
Trajni travnik	1300	17.823	17.520	17.470	17.504	17.480
Barjanski travnik	1321	619	605	574	576	586
Kmetijsko zemljišče v zaraščanju	1410	2.638	2.615	2.733	2.598	2.628
Plantaža gozdnega drevja	1420	73	71	63	57	64
Drevesa in grmičevje	1500	3.671	3.635	3.508	3.556	3.361
Neobdelano kmetijsko zemljišče	1600	991	1.118	1.196	1.471	1.550
Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozd. drevjem	1800	1.075	1.007	975	986	990
Kmetijska zemljišča iz komasacije		821	401	197	273	318
Kmetijska zemljišča, skupaj		59.682	59.386	59.423	59.916	60.500
Gozd	2000	—*	—*	—*	—*	—*
Druga zemljišča		14.764	13.143			
Skupaj		74.446	72.529			

* Sklad je do 30. junija 2016 gospodaril z 233.106 ha gozdov v lasti RS, po tem datumu je gozdove v lasti RS v upravljanje prevzela družba Slovenski državni gozdovi.

Vir: Sklad

Gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči v lasti RS in upravljanju Sklada

Sklad je imel leta 2020 sklenjenih 16.930 pogodb, in sicer za 54.038 hektarjev kmetijskih zemljišč (vključene so zakupne pogodbe, najemne pogodbe in brezplačne zakupne pogodbe). Od tega so imele pravne osebe sklenjenih 533 zakupnih pogodb za skupno površino 21.102 ha kmetijskih zemljišč; v povprečju 39,6 ha na osebo. Skupaj so pravne osebe plačale zakupnino za zemljišča v znesku 3.164.554 EUR; v povprečju 150 EUR na hektar. V zakupu so imele 41 % vseh zemljišč in plačale 41 % vse zakupnine, ki jo je za zemljišča prejel Sklad.

Fizične osebe so imele sklenjenih 16.221 zakupnih pogodb za skupno površino 30.879 ha kmetijskih zemljišč; v povprečju 1,9 ha na osebo. Skupaj je bilo fizičnim osebam zaračunano 4.521.678 EUR zakupnine, zaradi odpisa, povezanega s covidom-19, pa je bila ta znižana za 886.129 EUR na znesek 3.635.549 EUR; v povprečju zaračunano 141 EUR na hektar, upoštevajoč covid-19 pa 118 EUR/leto/ha. V zakupu so imele 59 % vseh v zakup oddanih zemljišč. Fizične in pravne osebe plačujejo zakupnino na podlagi istega cenika. Za 3 % višja povprečna zakupnina na enoto površine pri pravnih osebah je posledica boljše proizvodne sposobnosti zemljišč, ki jih imajo v zakupu.

S 160 najemnimi pogodbami oddaja Sklad v najem še 1.400 ha zemljišč (za 179 ha se plačuje najemnina, 1.221 ha pa je v brezplačnem najemu Ministrstva za obrambo). Pri najemu s plačano najemnino znaša povprečna letna najemnina 542 EUR na hektar. Šole in drugi državni organi imajo s skupno 16 zakupnimi pogodbami v brezplačnem zakupu 657 ha zemljišč. Ministrstvo za obrambo ima v brezplačnem najemu še 1.221 ha kmetijskih zemljišč, skupaj je tako v brezplačnem pogodbenem razmerju 1.878 ha zemljišč.

Leta 2020 je Sklad opravil 42 (leta 2019: 83) postopkov izbire najboljšega ponudnika z licitacijo, in sicer za 117 parcelnih delov (leta 2019: 439). Od vseh 18.906 parcelnih delov, objavljenih na ponudbah za zakup, jih je bilo v letu 2020 predmet licitacije le 0,6 % (leta 2019: 4,1 %). Izbrani ponudniki so v povprečju ponudili 2,35-krat (leta 2018: 1,89-krat) višjo zakupnino.

Preglednica 61: Licitiranje zakupnine v letu 2020

	Število licitacij	Število parcel	Razpisana zakupnina (EUR)	Izlicitirana zakupnina (EUR)	Indeks
Jugovzhodna Slovenija	7	30	3.545,8	7.443,7	210
Osrednja Slovenija	4	5	204,2	980,0	480
Jugozahodna Slovenija	11	50	860,6	2.757,3	320
Severovzhodna Slovenija	20	32	2.778,0	6.167,8	222
Skupaj	42	117	7.388,6	17.348,7	235

Vir: Sklad

V letu 2020 je bilo veljavnih 16.930 (leta 2019: 16.847) zakupnih, brezplačnih zakupnih in najemnih pogodb, skupaj za 54.038 ha (leta 2019: 53.990 ha) zemljišč. Dodatno se je v letu 2020 obdelovalo še 600 ha zemljišč po odpovedani zakupni pogodbi s KŽK. V letu 2020 je bilo obnovljenih oziroma na novo sklenjenih 2.712 (leta 2019: 2.323) zakupnih pogodb oziroma 16 % glede na število vseh veljavnih zakupnih pogodb oziroma 17 % več kot v preteklem letu. Po površini obnovljene zakupne pogodbe obsegajo 42 % vseh površin zemljišč v zakupu. Obnovljene oziroma na novo sklenjene so bile še ena brezplačna zakupna pogodba in 25 najemnih pogodb. Z 866 (leta 2019: 636) ponudbami za zakup kmetijskih zemljišč je bilo z javnimi objavami ponujenih v zakup 2.288 ha (leta 2019: 1.231 ha) kmetijskih zemljišč oziroma 18.906 (leta 2019: 10.833) parcelnih delov. Nekatera zemljišča so bila neuspešno ponujena že večkrat. Prvič ponujenih zemljišč v zakup je bilo za 1.557 ha (leta 2019: 646 ha).

Sklad je v letu 2020 od načrtovanih 600.000 EUR za vzdrževanje in sanacijo kmetijskih zemljišč porabil 456.923 EUR. Dodatno še 85.463 EUR za odstranitev odpadkov in objektov

tudi na podlagi inšpekcijskih odločb in 10.530 EUR za vzdrževanje sistema Vogršček. Glede na načrtovani znesek odhodki dosegajo indeks 83, glede na realizacijo v letu 2019 znesek dosega indeks 120.

Preglednica 62: Osnovni kazalniki gospodarjenja Sklada s kmetijskimi zemljišči, 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Zakup					
Površina v zakupu (najem, brezplačni zakup), skupno (ha)	54.119	53.317	53.405	53.990	55.000
zakupne pogodbe pravnih oseb	22.437	21.822	21.390	21.467	21.102
zakupne pogodbe fizičnih oseb	29.442	29.502	29.964	30.475	30.879
zajemne pogodbe	1.361	1.367	1.396	1.392	1.400
brezplačne zakupne pogodbe	879	626	655	655	657
Število zakupnih pogodb (najem, brezplačni zakup), skupno	16.677	16.636	16.830	16.847	16.930
zakupne pogodbe pravnih oseb	497	507	510	535	533
zakupne pogodbe fizičnih oseb	16.035	15.978	16.158	16.144	16.221
najemne pogodbe	130	136	146	152	160
brezplačne zakupne pogodbe	15	15	16	16	16
Prihodki od zakupnin in najemnin (EUR)	7.917.523	7.216.034	7.544.566	7.782.165	7.783.275
Povprečna zakupnina (EUR/ha)	146	136	139	144	148
Ponudbe za zakup (ha)	1.613	1.696	1.399	1.231	2.288
– od teh prvič objavljen razpis za zakup (ha)	662	951	657	646	1.557
Število obnovljenih oziroma novih zakupnih pogodb	2.740	2.491	2.626	2.323	2.712
Prvič oddano v zakup (ha)	1.696	904	1.072	730	981
Nakupi in prodaje					
Nakup kmetijskih zemljišč (ha)	113	119*	131	640	733
– od tega nakupi na varovanih območjih (ha)	48	48*	55	222	197
Prodaja kmetijskih zemljišč (ha)	7,5	45,0	9,7	19,1	10,6
Prodaja stavbnih zemljišč (pozidanih po dejanski rabi)	0,6	0,6	0,9	13,4	15,5
V denacionalizaciji vrnjena kmetijska zemljišča (ha)	471	336	55	9	43

* Nakupi brez upoštevanja nakupa od Nadškofije Maribor.

Vir: Sklad

V skladu s Pravilnikom o podrobnejši opredelitvi obsega krajevne in stvarne pristojnosti območnih izpostav in upraviteljstev Sklada mora vsaka območna izpostava letno pregledati obdelanost po površini 5 % vseh v zakup oddanih zemljišč svojega območja. Izbiro zakupnikov, katerih zemljišča bodo predmet kontrole, opravi računalnik. Dodatno kontrolo lahko odredi direktorica Sklada. V letu 2020 je bilo za kontrolo izbranih 10.177 parcel, ki jih Sklad oddaja v zakup 1.078 zakupnikom, v skupni površini 2.466 ha.

Pregledanih je bilo 9.877 parcel oziroma 97 % od izbranih parcel in v ta namen z zakupniki podpisanih 994 zapisnikov. Ugotovljenih je bilo 22 nedovoljenih posegov pri 19 zakupnikih, na kar so bili zakupniki opozorjeni ob pregledu. Neprimerno je bilo obdelanih 423 parcel pri 37 zakupnikih, ki jih je Sklad opozoril in pozval, naj zemljišča obdelajo. Nepregledanih je ostalo 300 parcel. Te se prenesejo in vključijo na seznam za kontrolo v letu 2021.

9 JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO

9.1 Javna služba kmetijskega svetovanja

Delo kmetijske svetovalne službe je v letu 2020 temeljilo na programu dela za leto 2020. Vsebinsko se delo vsako leto nadgrajuje, glavni okvir dela pa je zakonodaja, ki opredeljuje javno službo kmetijskega svetovanja (Zakon o KGZS in Zakon o kmetijstvu).

Kmetijski svetovalci delujejo v oddelkih za kmetijsko svetovanje pri osmih kmetijsko-gozdarskih zavodih, ki jih vodijo vodje oddelkov.

Glavne naloge Javne službe kmetijskega svetovanja (JSKS) so bile svetovanje v zvezi s tehnološkim, gospodarskim in okoljevarstvenim področjem opravljanja kmetijske dejavnosti, svetovanje in pomoč pri izdelavi razvojnih načrtov za kmetijska gospodarstva, svetovanje in pomoč pri uveljavljanju ukrepov kmetijske politike, svetovanje in pomoč pri organizaciji in delovanju rejskih organizacij, organizacij pridelovalcev in drugih oblik proizvodnega združevanja kmetijskih pridelovalcev ter svetovanje na področju kmetijskih in s kmetijstvom povezanih predpisov.

Poudarki dela so bili na spodbujanju naravovarstvenih operacij in operaciji, ki je namenjena sobivanju zveri in pašnih živali v okviru ukrepa KOPOP, izvajanju aktivnosti na področju prilagajanja in blaženja na podnebne spremembe, svetovanje glede biovarnostnih ukrepov za preprečevanje kužnih bolezni oziroma v primeru pojava, odprava in zaščita nadaljnega širjenja bolezni (npr. Afriška prašičja kuga), povezovanje kmetijskih gospodarstev, spodbujanje mladih za kmetovanje, informiranje in svetovanje glede socialne varnosti kmečkega prebivalstva na podeželju s posebno skrbnostjo do starejših, žensk in ogroženih skupin.

Na vseh področjih se je izvajala **horizontalna naloga Mladi kmetje**. Posebno pozornost mladim kmetom narekuje tudi Akcijski načrt dela z mladimi kmeti, katerega pripravljavec je bil Sektor za kmetijsko svetovanje znotraj KGZS, skupaj z ZSPM in MKGP.

Izvajanje tehnološkega svetovanja za dvig konkurenčne sposobnosti kmetij

Naloga kmetijskih svetovalcev v okviru **sadjarstva** je bilo tehnološko svetovanje z namenom boljšega in učinkovitejšega prenosa znanja do uporabnikov, tudi s sodelovanjem z drugimi strokovnimi institucijami. Sodelovanje je bilo vodeno prek oddelka za strokovne naloge in prenos znanja v kmetijstvu na sektorju za kmetijsko svetovanje pri KGZS. Specialisti za sadjarstvo so sodelovali z javno službo v sadjarstvu. Rezultat sodelovanja je šest strokovnih srečanj na terenu: ročna zimska rez v gostih nasadih jablan zadnje generacije, redčenje cvetov in plodičev jablan, predstavitev sredstev za zamik obiranih oken posameznih sort in klonov jablan zaradi klimatskih sprememb in optimizacije obiranja, predstavitev ventilatorske naprave za odpihovanje listov jablan 10-14 dni pred obiranjem, prikaz rezi koščičarjev s poudarkom na rezi češenj ter prikaz poletne rezi koščičarjev. Sadjarjem se je svetovalo, kako pravilno izvajati ukrepe za blažitev podnebnih sprememb ter spremljalo zdravstveno stanje nasadov in pojave novih škodljivcev in bolj razširjenih bolezni v sodelovanju s službo za varstvo rastlin.

Tehnološko svetovanje za dvig konkurenčnosti v **vinogradništvu in vinarstvu** izvajajo kmetijski svetovalci, specialisti za vinogradništvo in vinarstvo. Z namenom, da bi bil prenos znanja do uporabnikov boljši in učinkovitejši, so specialisti za vinogradništvo in vinarstvo sodelovali tudi z drugimi strokovnimi institucijami. To sodelovanje je bilo vodeno prek oddelka za strokovne naloge in prenos znanja v kmetijstvu na sektorju za kmetijsko svetovanje pri KGZS. Izvedena so bila štiri strokovna srečanja specialistov za vinogradništvo in vinarstvo, predstavniki fakultet, Kmetijskega inštituta, nosilci strokovnih nalog v vinogradništvu ter obeh selekcijsko trsničarskih središč Ivanjkovci in Vrhpolje.

Specialistično svetovanje za celotno območje Slovenije za področje **oljkarstva** zagotavlja KGZS – Zavod Nova Gorica. Z namenom, da bi bil prenosa znanja do uporabnikov boljši in učinkovitejši, so svetovalci za oljkarstvo sodelovali tudi z drugimi strokovnimi institucijami in z javno službo v oljkarstvu. Prioriteta dela je bilo svetovanje ukrepov za blažitev podnebnih sprememb z ustrezno oskrbo oljčnikov in spremljanje zdravstvenega stanja oljčnikov (predvsem pojav oljčne muhe in pojav novih škodljivcev). Spremljalo se je fenofaze rasti, dozorevanje oljk, v sodelovanju s poskusnim centrom za oljkarstvo se je svetovalo glede časa obiranja ter spodbujalo vpis površin in pridelka v RKG.

Zavod Celje na področju **hmeljarstva** zagotavlja specialistično svetovanje za celotno območje Slovenije. Svetovanje je bilo usmerjeno predvsem v ekonomsko in okoljsko ustrezno izvedbo agrotehničnih ukrepov, ki temeljijo na usmerjenem gnojenju z dušikom in integriranem varstvu rastlin. Pomemben del svetovanja je bil usmerjen v izboljšanje starostne strukture hmeljišč ter uvajanje novih tržno zanimivih sort in tehnoloških novosti. Zaradi vse večjih težav z viroidno zakrnelostjo hmelja je bilo intenzivirano delo v zvezi s spremljanjem stanja okužb in svetovanjem ukrepov za preprečevanje okužb z viroidi ter sanacijo okuženih nasadov. Poseben poudarek je bil tudi na namakanju hmeljišč v smislu obnove namakalnih sistemov, gradnje novih namakalnih sistemov in izvedbi usmerjenega namakanja, spodbujanju obnove žičnic in nasadov z ustreznim sadilnim materialom ter s sortami, ki so tržno zanimive in hkrati manj občutljive na bolezni in stresne podnebne razmere. Pripravljen je bil tudi izhodiščni predlog strateškega načrta za hmeljarstvo z ukrepi v novem programskem obdobju.

Svetovalno delo na področju **vrtnarstva** je zajemalo področje pridelave zelenjadnic, zelišč in okrasnih rastlin. Spodbujanje pridelave zelenjadnic je bila ena od prioritetnih vsebin dela JSKS, katere cilj je dvigniti obseg in količino, pa tudi kakovost pridelanih vrtnin, pridelovalcem pa nuditi znanje za dvig tehnološke usposobljenosti in večjo konkurenčnost. Pridelovalcem zelenjadnic, zelišč in okrasnih rastlin so bili nudeni osebni nasveti, informacije in usposabljanje na različnih tehnoloških področjih, od priprave tal, izbora ustreznih vrst in sort rastlin, vzgoje sadik, setve, sajenja, do oskrbe posevkov, gnojenja, varstva rastlin, s poudarkom na integriranem varstvu, uvedbi biotičnega varstva in svetovanju drugih metod z nizkim tveganjem in spravila. Veliko pozornost je bilo namenjeno svetovanju dobrih praks za dvig rodovitnosti tal, varovanje okolja ter zagotavljanja varne in kakovostne hrane. Poudarek je bil dan tudi ekološki pridelavi zelenjave in zelišč. Sodelovalo se je pri izvajanju poskusov v zelenjadnicah z JS v vrtnarstvu in pri zainteresiranih pridelovalcih (npr. mladi prevzemniki).

Na področju **semenarstva in ohranjanja rastlinskih genskih virov** se je osveščalo pridelovalce o pomenu setve potrjenega semena, ki je predpogoj vsake uspešne pridelave. Prav tako je potekalo spodbujanje pridelovalcev k pridelavi semena za lastno porabo in za večje sisteme semenarstva, s poudarkom na lokalnih sortah. Sodelovalo se je pri izvedbi monitoringa rastlinskih genskih virov ter ozaveščali pridelovalce in javnost o pomenu rastlinskih genskih virov. Sodelovanje je potekalo tudi s Semenarno Ljubljana, predvsem s ciljem pridelave lastnega semena oziroma pridelave semena v Sloveniji ter iskanju semena lokalnih, domačih sort. Za čim bolj učinkovit prenos znanja je potekalo sodelovanje z Javno službo rastlinske genske banke, drugimi javnimi službami v rastlinski pridelavi, nevladnimi organizacijami ter različnimi raziskovalnimi in drugimi inštitucijami.

Na področju **poljedelstva** je delo zajemalo svetovanje, usposabljanje in informiranje kmetov o ustreznih tehnoloških ukrepih za doseganje visokih kakovostnih pridelkov. Kmetom so bili nudeni nasveti glede priprave tal, setve, oskrbe posevkov in spravila, s poudarkom na pomen ukrepov za ohranjanje rodovitnosti tal in varovanje naravnih virov. Svetovanje je potekalo glede ustreznega kolobarja z upoštevanjem proizvodne usmeritve kmetije, jih spodbujali k vključevanju metuljnic, mešanic z njimi in manj razširjenih tržno zanimivih poljščin ter dosevkov

v kolobar ter pri izboru ustreznih vrst in sort, ki so bolj prilagojene na razmere posameznih območij, pa tudi na klimatske spremembe ter s tem povečujejo prehransko varnost ter samooskrbo kmetij z lastno pridelano krmo. Pridelovalci poljščin so prejeli nasvete o strokovno utemeljenem gnojenju na podlagi analiz tal in rastlin ter varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi s poudarkom na integriranem varstvu rastlin. Del časa je bil namenjen ekološkemu poljedelstvu, vpeljavi novih odpornejših sort in uvedbi namakanja.

Kmetje so bili informirani in usposabljeni o ustreznih rešitvah in uvedbi tehnoloških izboljšav za optimalno izvedbo vseh agrotehničnih ukrepov v **pridelavi krme**, ki se prideluje na trajnem travinju, s ciljem doseganja visokih kakovostnih pridelkov in večje konkurenčnosti pridelave. Na trajnem travinju je bil poudarek na usklajenosti intenzivnosti rabe in gnojenja z namenom doseganja ustrezne botanične sestave travne ruše, ki je pogoj za doseganje optimalne kakovosti krme. V svetovalnem delu je bil poudarek svetovanju gnojenja na podlagi analiz tal in potreb rastlin glede na intenzivnost rabe. Svetovana je bila uravnotežena raba travne ruše, ustrezni termini rabe in pravilna izvedba košnje ter ukrepi za preprečevanje zapleveljenosti. Ob degradacijah travne ruše se je kmete spodbujalo k dosejavanju in vsejavanju ali po potrebi celostni obnovi travne ruše in osveščalo o širjenju invazivnih (tujerodnih) rastlin ter svetovalo ukrepe za preprečevanje njihovega širjenja, prav tako za preprečevanje zaraščanja. Potekalo je svetovanje glede ustreznega spravila mrve, oziroma izvedbe siliranja.

Ker je optimiranje prehrane pri **reji govedi, drobnice in prašičev** prioriteta naloga, so bile aktivnosti usmerjene v optimiziranje krmnih obrokov za vse kategorije živali s prilagoditvijo rej za čim boljše počutje živali. Posebno pozornost je bila namenjena prehrani živali, s ciljem zmanjševanja toplogrednih izpustov. Svetovanje je obsegalo tudi posamezne tehnologije za govedo, drobnico in prašiče, na področju dobrega počutja živali in zdravstvenega varstva (predvsem preprečevanju vnosa afriške prašičje kuga in modrega jezika) ter na področju gradenj in adaptacij kmetijskih objektov.

Rejcem je bilo svetovano glede tehnologije reje tako z vidika prehrane, dobrobiti in zdravstvenega varstva na področju **govedoreje** z namenom izboljšanja konkurenčnosti in donosnosti v živinoreji. Aktivnosti so bile namenjene tudi izvedbi strokovnih usposabljanj na področju govedoreje. Kmetje so strokovnih nasvetov deležni tudi prek različnih medijev: radijske postaje, spletne strani in različnih glasilih (KGZS Zelena dežela, Kmečki glas ipd.)

V okviru **prireje drobnice** so bila izvajanja svetovanja, prenos izkušenj v prakso, sodelovanje s strokovnimi, raziskovalnimi, izobraževalnimi in znanstvenimi institucijami tako doma kot v tujini. Svetovanje je potekalo na področju optimiranja prehrane in izračunih krmnih obrokov. Svetovanje je potekalo tudi o vsebinah s področja dobrobiti živali, zdravstvenega varstva živali s poudarkom na aktualnih boleznih, na temo promocije mesa in mleka drobnice, predvsem v smislu prepoznavnosti in prednostih mleka in mesa drobnice iz različnih vidikov. Sodelovanje in nudenje pomoči je bilo namenjeno vsem zainteresiranim skupinam tako posameznim kmetom kot skupinam iz različnih vsebin tako tehnologije reje, dobrobiti in zdravstvenega varstva. Na področju reje drobnice je potekalo sodelovanje pri nasvetih glede krmnih obrokov ter v zvezi z ravnanjem z živalskimi stranskimi proizvodi, gradnjami hlevov, zdravstvenim varstvom živali, tehnologijami reje in paše.

Na področju **prašičereje** je bil velik poudarek bolezni afriške prašičje kuge. Izdelana so bila strokovna gradiva, razdeljeni letaki UVHVVR, preko medijev se je obveščalo javnost o vsebinah Interventnega zakona, biovarnosti in afriški prašičji kugi. V sklopu strokovne skupine so bili pripravljene predlogi izhodišč SKP, aktivno je bilo sodelovanje pri zakonodaji s področja biovarnosti in afriške prašičje kuga. Aktivno se je ozaveščalo rejce in svetovalce, pripravljene so bili članki po vsebinah: Analiza dejavnikov tveganja – pomemben korak za zmanjšanje izbruhov grizenja repov v rejah prašičev pitancev, prevoz živih prašičev in prodaje v druge

občine ter priprava »navodil« glede prevoza živih prašičev, Pravilen postopek zakola prašičev in ocena kakovosti mesa za posamezne izdelke in sprotne informacije glede afriške prašičje kuge. Neposredno svetovanje je bilo po vsebinah: higienski protokol za nabavo pitancev za lastne potrebe, afriška prašička kuga – kaj v praksi pomeni bolezen in prenosi, ukrepi DŽ in problem preraščanja zaradi neodkupa, ali je potreben nov DŽ_program za pridružen MID. Sistematično se je pristopilo do rejcev prašičev z delom na optimiziranju obrokov, tako pri plemenskih živalih kakor gospodarskem pitanju. Posebna pozornost je bila namenjena seznanjanju rejcev o preventivnih ukrepih v povezavi z afriško prašičjo kugo.

Na področju **perutninarstva** izredno primanjkuje skupni specialist, zato je bilo delo usmerjeno le v najbolj nujne aktivnosti, usmerjeno v obveščanje po vsebinah: Predstavitve stanja na področju aviarne influence in zakonodajni okvir, pregled ukrepov iz veljavnega sklepa glede aviarne influence, sprotno obveščanje glede ptičje gripe na spletu KGZS ter priprava gradiva za prispevek Ljudje in zemlja. Sistematično se je obveščalo tako svetovalce kakor rejce glede odvedbe prispevka za perutninsko meso v shemi IK. Pripravljena so bila izhodišča in okvirni predlog ukrepov glede DŽ v perutninarstvu, podlage za oceno izpada dohodka zaradi covid-19. Na območju zavoda Ptuj je 60 % slovenske perutninarske proizvodnje in je potrebno skrbeti za biovarnost, zato je bilo rejcem svetovano pri umeščanju novih objektov v prostor, individualno svetovanje za rejo perutnine, predvsem za kmečke reje z manjšim številom živali.

Na področju **ribogojstva** je bilo veliko dela namenjenega urejanju statusa ribogojcev (lastniško organizirani kot d.d, s.p. ali d.o.o.) in pripravi podlag, s katerimi bi se ribogojstvo umestilo v kmetijstvo po vzoru drugih držav članic. Delo je potekalo tudi v SO za ribogojstvo in posredovalo se je pobude za olajšave zaradi umikanja prometa s slovenskimi proizvodi zaradi covid-19. Osebno svetovanje je bilo po vsebinah: status rejca in Zakon o kmetijstvu, kakšne so možnosti ukrepov za rejce akvakulture. Delo skupnega specialista je pokrilo celotno Slovenijo glede pridobitve vodnih dovoljenj, ohranjanja kakovosti vode, gradnje objektov za ribogojstvo, zdravstvenega varstva rib, zaščite pred pticami, tehnologije reje različnih ribjih vrst ter tudi glede možnosti predelave vodnih organizmov.

Pripravljena so bila izhodišča na področju **konjereje** za novo SKP, s katero bi konjereja kot kmetijska panoga dobila boljše mesto v okviru dela tako svetovanja kot SKP. Za aktualizacijo konjereje tudi kot možnost terciarne dejavnosti na kmetiji je potekalo sodelovanje pri reviziji znanj in spretnosti konjerejec/konjenik. V Podravju je nekaj interesa za rejo športnih konjev in del svetovalnega dela je bilo namenjeno tudi slednjemu. Specialist je rejcem tudi svetoval na področju zdravstvenega varstva. Delo je bilo usmerjeno v ključni del tehnologije reje - v pašo.

JSKS je izvajala osebna svetovanja za preusmeritve oz. pripravo kmetij v prehod na **ekološko kmetovanje** in svetovanja ekološkim kmetijam. Preko različnih svetovanja, delavnic, predavanj, krožkov in strokovnih prispevkov so bile predstavljene tehnologije za pridelavo, pomoč pri rešitvi problemov na različnih področjih in pri odpravi pomanjkljivosti ugotovljenih s strani kontrolne organizacije, področje dodane vrednosti, predelave, direktnega trženja, poslovnega povezovanja, uporabe blagovnih znamk itd. Pomemben element pri razvoju in širitvi ekološkega kmetovanja je prenos dobrih praks doma in iz tujine. Svetovanje kmetijam je potekalo panožno, pri čemer specialist za ekološko pridelavo pokriva osnove, zakonodajo in administracijo v okviru ekološkega kmetovanja, specialist posamezne panoge pa se pridruži pri poglobljenem strokovnem/tehnološkem svetovanju (specialist za sadjarstvo, specialist za vinogradništvo, poljedelstvo, zelenjadarstvo in varstvo rastlin itd.).

V letu 2020 se je nadaljevalo delo na področju uvajanja, spremljanja in preverjanja tehnoloških rešitev za preprečevanje onesnaževanja voda iz kmetijstva in **varovanja vodnih virov**. Največje težave pri kmetovanju imajo kmetije, ki kmetujejo ob vodotokih in na vodovarstvenih območjih, zlasti na VVO I, zato je bilo svetovanje tehnologij pridelave na teh območjih

prioritetna vsebina. Svetovanje je bilo usmerjeno v svetovanje s področja gnojenja na osnovi analiz in gnojilnih načrtov, v smeri izboljšanja krogotoka hranil, pri izbiri FFS in izvedbi integriranega varstva oziroma nekemičnih/mehanskih metod varstva pred škodljivimi organizmi ter svetovanje vodovarstvenemu režimu prilagojene tehnologije reje živali. Pridelovalce na VVO in NUV se je seznanjalo z dovoljenimi in prepovedanimi FFS in svetovalo pri gradnji ter sanaciji gnojnih jam, da bi se preprečilo odtekanje tekočin v podtalnico. Preko različnih gradiv, predavanj, objav v medijih, delavnic, prikazov in osebnih svetovanj se je kmete seznanjalo o pomenu varovanja vodnih virov, z zakonskimi predpisi s področja varovanja voda ter z ustreznimi tehnologijami in jih poskušalo čim bolj usmeriti v postopke, ki varujejo tako podzemne kot površinske vodne vire.

Na področju **ohranjanja biotske pestrosti v kmetijski krajini** je delo obsegalo svetovanje prilagojenih tehnologij kmetovanja na območjih z okoljskimi omejitvami (npr. Natura 2000) ter vzpodbujanje k ohranjanju in rabi avtohtonih in tradicionalnih pasem in sort v kmetijski pridelavi. Kmete se je seznanjalo o pomenu ohranjanja kmetovanja na teh območjih z omejitvami ter jih spodbujalo k vključevanju v ukrepe KOPOP in operacije, ki prispevajo k varovanju okolja in ohranjanju biotske pestrosti.

Svetovanje na področju **varstva rastlin** pred škodljivimi organizmi je temeljilo na informiranju in osveščanju uporabnikov o pravilni izbiri in rabi FFS, vključno z ukrepi varstva rastlin v ekološki pridelavi in na območjih s posebnim režimom varstva okolja. Zajemalo je tudi aktivnosti v zvezi s prepoznavanjem škodljivih organizmov, svetovanjem terminov in tehnik aplikacije ter uvedbo alternativnih postopkov oziroma postopkov integriranega varstva v podporo NAP. Delo na tem segmentu je temeljilo na uvajanju kmetijskih praks, ki vplivajo na zmanjšanje ostankov FFS v živilih in okolju, vključno z uvajanjem novejših naprav za nanašanje FFS in pomočjo pri preusmeritvi kmetijskih gospodarstev iz konvencionalnega v integrirano varstvo. Velik poudarek je bil dan tudi na osveščanje in obveščanje uporabnikov FFS o možnih negativnih vplivih FFS na zdravje ljudi, okolje ter čebele, ostale neciljne členonožce in druge prosto živeče živali z namenom zmanjšanja tveganja za vse vpletene.

Delo na kmetijskem gospodarstvu obsega zelo širok spekter aktivnosti in področij, povezanih z uporabo kmetijske mehanizacije, različne opreme, delo z živalmi, transportom in logistiko, uporabo FFS, ravnanje z njimi in skladiščenje, ravnanje in skladiščenje z vnetljivimi snovmi (gorivo, olja, maziva in druge vnetljive tekočine), uporabo in skladiščenje različnih zdravil. Zato je treba kmetu pri **varstvu pri delu na KMG** dati osnovne informacije o pravilni uporabi in ravnanju z vidika varovanja zdravja in njegovih materialnih dobrin, o varovanju okolja, zaznavanju kritičnih točk v procesih in tudi pri samih osnovnih sredstvih (npr. vzdrževanje), predvsem pa je to pomembno, ko na kmetiji dela sezonska delovna sila in so na njej različni obiskovalci, ter pri kmetijah z majhnimi otroki. Pri svetovanju so svetovalci izvajali predvsem nasvete s področja izvajanja strokovnih nalog iz varstva pri delu, in sicer informacije o zakonskih določbah Zakona o varnosti in zdravja pri delu, spremembah Izjav o varnosti z oceno tveganja, opravljanju obdobjnih zdravniških pregledih, varnosti strojev in naprav, požarnega varstva, ter o ocenitvi stopnje nevarnosti na delovnem mestu nosilca kmetije, ki ga kmet potrebuje v primeru predloga za uvedbo postopka za uveljavljanje pravic iz invalidskega zavarovanja.

Svetovanje z namenom realizacije ciljev vezanih na **podnebne spremembe** se je izvajalo na različne načine (tehnoška navodila, predavanja, tečaji, ogledi, prikazi, članki, individualna svetovanja ipd.) in je bilo usmerjeno na področje rastlinske pridelave in živinorejske proizvodnje. Pri rastlinski pridelavi je bilo svetovanje prednostno usmerjeno v namakanje in gospodarno rabo vode (obnova in gradnja namakalnih sistemov, zadrževalnikov in akumulacij vode, spremljanje vodne bilance in izvajanje napovedi namakanja, prehod na kapljični sistem

namakanja, fertigacija), tehnologije pridelave (ozelenitev tal čez celo leto, dvig ravni humusa v tleh, sprememba setvenih rokov in rokov tehnoloških opravil, ustrezna obdelava tal, optimalnejša oskrba rastlin s hranili ipd.) ter izbor kulturnih rastlin in sort (izbira kulturnih rastlin in uvajanje sort, ki bolje prenašajo stresne situacije in obenem povečujejo prehransko varnost ter samooskrbo kmetij s krmo, dosledno izvajanje kolobarja z vključitvijo rastlin, ki izboljšujejo strukturo tal in povečujejo vsebnost humusa v tleh). V letu 2020 je bil dan poseben poudarek aktivnostim na področju preprečevanja erozije in ohranitvenega kmetovanja s poudarkom na minimalnih posegih v tla, stalni pokritosti tal in pestrem kolobarju.

Aktivnosti na področju urejanja kmetijskih zemljišč

Aktivnosti na področju **zemljiških operacij** obsegajo zelo široko področje svetovanja uporabnikom. Aktivnosti so se izvajale z individualnim svetovanjem, predavanji, delavnicami in posveti. Na področju vseh KGZS zavodov se je veliko svetovalo v povezavi z namakanjem, pomagalo se je pri napravi projektov potrebnih za izvedbo namakanja, svetovalo pri pripravi pogodb z izvajalci posodobitve namakalnih sistemov, pri pridobitvi sredstev, pripravi zahtevkov, svetovalo o tehnologijah namakanja za posamezne kmetijske kulture, seznanjalo s smernicami dobre prakse namakanja kmetijskih zemljišč z vidika mikrobiološke ustreznosti vode ter pomagalo pri projektih komasacij, agromelioracij in odpravi zaraščanja. Ena od prioritetnih nalog JSKS je bila tudi namakanje kot ukrep prilagajanja na podnebne spremembe. Za izvajanje te naloge je bil izdelan Operativni načrt nalog JSKS iz namakanja za leto 2020. Operativni načrt je izdelala strokovna skupina za namakanje, ki je sestavljena iz specialistov za področja poljedelstva, sadjarstva, hmeljarstva in enega specialista za namakanje. Strokovna skupina je izdelala tudi tehnološka navodila za namakanje poljščin in zelenjadnic.

Aktivnosti **varovanja kmetijskih zemljišč** so bile po eni strani usmerjene k dobrim praksam za povečanje organske snovi v tleh, obdelavi tal in dobri setveni strukturi, po drugi strani pa so tekle aktivnosti glede ozaveščanja ljudi o pomenu ohranjanja namenske rabe kmetijskih zemljišč. Kmetom se je pomagalo pri postavitvah gospodarskih objektov na kmetijska zemljišča z namenom, da bi bilo pri tem čim manj izgub kmetijskih zemljišč. Z varovanjem kmetijskih zemljišč so se svetovalci srečevali tudi pri prostorskem planiranju znotraj posameznih lokalnih skupnosti. Izvajali so ogled površin z namenom priprave obrazložitve utemeljenosti spremembe namembnosti iz kmetijskih zemljišč v stavbna zemljišča v korist kmetij. Z namenom ohranjanja in varovanja kmetijskih zemljišč so kmetijski svetovalci že začeli pridobivati podatke potrebne za predstavitev kmetijstva v posameznih lokalnih skupnostih.

Integrirano varstvo rastlin – sodelovanje z javno službo zdravstvenega varstva rastlin

V okviru omenjene naloge se je tudi v letu 2020 sodelovalo z javno službo zdravstvenega varstva rastlin (JSZVR) tako, da se je v večjem obsegu spremljalo fenološke faze pomembnejših gojenih rastlin, sodelovalo pri monitoringu novjših gospodarsko pomembnih škodljivih organizmov, ki povzročajo težave v pridelavi (npr. koruzni hrošč, strune, ameriški škržatek, plodova vinska mušica, paradižnikov molj, škodljivci oljne ogrščice, škodljive muhe v vrtninah itd.) za potrebe napovedi optimalnih rokov zatiranja ter natančno spremljalo in opazovalo populacije škodljivih organizmov na različnih lokacijah z namenom izboljšanja prognoze. Opazovanja se je izvajalo s pomočjo različnih vab in pregledov zdravstvenega stanja posevkov in nasadov na opazovalnih mestih. O rezultatih opazovanj se je tedensko poročalo JSZVR, rezultate opazovalne službe pa vključevalo tudi v svetovanje zdravstvenega varstva rastlin ter v prakso prenašalo nove ukrepe za obvladovanje karantenskih in gospodarsko pomembnih bolezni, škodljivcev in plevelov.

Obvladovanje tveganj, naravnih in drugih nesreč ter bolezni živali in škodljivih organizmov na rastlinah

Leta 2020 so se pestra vremenska dogajanja odrazila tudi na količini in kakovosti pridelka nekaterih kultur. V letu 2020 smo se soočili s pozebo, točo, spomladansko sušo in jesensko močo. Skozi celo leto se je spremljalo in ocenjevalo stanje na terenu, pripravljalo poročila o škodi ter svetovalo kmetom glede uvedbe preventivnih ukrepov oziroma ukrepanja v primeru naravnih nesreč ali izbruha bolezni. Sodelovalo se je v komisijah za ocenjevanje škode, skupini za nadgradnjo sistema zavarovanja, pri delu Državne komisije za ocenjevanje škode, pripravilo predlog sprememb izplačila škod po naravnih nesrečah za čas epidemije, podalo pobudo za finančno pomoč po pozebi in predlog za novo ureditev sistema zavarovanja. JSKS je bila aktivno vključena v reševanje okužb s viroidno zakrnelostjo hmelja, kmetije se je seznanjalo o aktualnih izbruhih bolezni aviarnе influence v perutninarstvu. Vključevalo se je tudi v pripravo ukrepov za preprečitev širjenja afriške prašičje kuge. Rejci so prejeli letake z navodili za zaščito in ukrepanje pred boleznijo, napotke pri postavitvi zaščitnih ograj in obvestila za izvajanje biovarnostnih ukrepov kot preventivo za obvladovanje tveganj vnosa bolezni.

Sodelovanje v LIFE Integriranem projektu za okrepljeno upravljanje NATURE 2000

KGZ Ptuj, KGZ Nova Gorica in KGZS so v letu 2020 v okviru projekta IP LIFE Natura 200 izvedli analize stanja kmetijstva na projektnih območjih. Z analizo rabe na projektnem območju so ocenili stanje in možnosti ter pripravili načrte za naprej. Pri načrtovanju so se morali usklajevati z naravovarstveniki in partnerji, vključenimi v projekt IP. Ocenili so ovire obstoječega programa upravljanja območij Natura 2000 v kmetijstvu in kaj je treba spremeniti, da bi se v novem programskem obdobju povečala vključenost površin. Na KGZ Ptuj so izvedli anketiranje lastnikov zemljišč in kmetije informirali o naravovarstvenih vsebinah, vzpostavili so model pristopa do kmetij, v katerega so vključeni kmetijci in naravovarstveniki. Na podlagi začetega dela na projektu IP se načrtuje izvedba konkretnih investicijskih vlaganj do lastnikov kmetijskih zemljišč s ciljem vključevati se v izvajanje in dolgoročno upravljanje zemljišč na območjih Natura 2000.

Svetovanje in pomoč pri izdelavi razvojnih načrtov za kmetijska gospodarstva

Ključne aktivnosti na področju posodabljanja kmetijskih gospodarstev in spodbujanja konkurenčnosti so potekale v okvirih svetovanja kmetom o možnostih posodabljanja kmetijskih gospodarstev in informiranja o ukrepih, ki spodbujajo konkurenčnost, o možnostih tehnoloških posodobitev, inovacijah, tržni usmerjenosti in podjetništvu. Svetovalci so kmetijam pripravili strokovne predloge za nadaljnji razvoj oziroma za preusmeritev njihove kmetijske pridelave, ki je prilagojena njihovim željam in tudi vsem potrebam zakonodaje. Kmetijam, ki so jih prizadele naravne nesreče ali drugi izredni dogodki, so svetovalci pomagali z osebnim svetovanjem in pripravo vlog na morebitne razpise za sanacijo. Pomagali so načrtovati investicije v okviru celovitega razvoja kmetij, svetovalci so kmetom predstavili druge možne vire za financiranje investicij zunaj ukrepov PRP (kredite Slovenskega regionalnega razvojnega sklada, občinske razpise, ugodne kredite bank ...), v medijih objavili članke na temo posodabljanja kmetijskih gospodarstev, konkurenčnosti, inovacij, tržne usmerjenosti in podjetništva, kmetijam predstavili primere inovativnih tržnih praks, svetovalci so izvedli delavnice na temo učinkovitega spremljanja stroškov proizvodnje na kmetijskem gospodarstvu.

Dopolnilne dejavnosti na kmetiji

Svetovalci JSKS za področje dopolnilnih dejavnosti in kmečke družine so razvrščeni na področju dela v skupino terenskih - splošnih svetovalcev, nadalje koordinatorjev za KD in DD ter skupnih specialistov za določene skupine DDK. Njihove aktivnosti neposredno usmerjajo v

okviru posameznega KGZ, posredno za koordinacijo, planiranje in poročanje pa skrbi ZU KGZS z vzpostavljeno strokovno skupino. V letu 2020 je zaradi potreb in hitrih ukrepov, ki jih je narekovalo obdobje covid-19 prišlo do vzpostavitve delovanja novih digitalnih orodij, ki so omogočila redne tedenske usklajevalne sestanke. Manj je bilo osebnih kontaktov, kar se ocenjuje iz racionalne rabe časa kot pozitivno, za sam prenos tehnologij in znanj v prakso pa se je pokazalo za ne preveč pozitivno. Pozitivni učinki digitalizacije pa so bili zaznani na področju podajanja teoretičnih vsebin. Izvedeno je bilo tudi vseslovensko ocenjevanje in prireditve Dobrote slovenskih kmetij, posvet o dopolnilnih dejavnosti na kmetiji. Izdana je bila tudi brošura ob 25. Letnici akcije S kmetije za Vas s primeri dobrih praks in oblikovana knjiga z naslovom avtohtone slovenske začimbe v praksi.

Ekonomsko, davčno svetovanje, FADN

Na področju ekonomskega svetovanja so svetovalci kmetijam svetovali predvsem prek tiskanih medijev, prispevkov za radijske postaje in prek spletne strani KGZS. Aktivno, v plenarnem delu kot na okrogli mizi, so svetovalci sodelovali pri pripravi in izvedbi konference DAES, ki je potekala na temo Razvojni vidiki prenosa znanja v skupni kmetijski politiki (SKP) po letu 2020. S tem se je krepilo sodelovanje kmetijskih svetovalcev in agrarnih ekonomistov, ki delujejo v različnih institucijah, za namen izboljšanja ekonomskega položaja kmetov. S pomočjo programa Farm Manager se je izdelalo več različic strukture proizvodnje in jih po doseženem pokritju in/ali dohodku primerjalo z uspešnostjo obstoječe strukture proizvodnje, nato pa predlagalo izbiro optimalne kombinacije na posameznih kmetijah oziroma program sanacije obstoječega stanja. Svetovalci so izvedli tudi spletno izobraževanje na temo gospodarjenja na kmetiji s pomočjo programa Farm manager, ki se ga je udeležilo prek sto slušateljev.

Knjigovodstvo FADN

Na število vzorčnih kmetij, povabljenih v reprezentativni vzorec FADN na območju posameznega zavoda, JSKS nima neposrednega vpliva (povabilo izvede MKGP), vendar pa JSKS aktivno sodeluje pri vključevanju (da se povabljene kmetije odzovejo vabilu). Tudi na število kmetij, ki so se odločile za vodenje knjigovodstva FADN, ker so pridobila sredstva iz ukrepov PRP, JSKS nima vpliva, saj je to odvisno od števila in pogojev posameznih razpisov.

Izvedene aktivnosti so vključevale:

- aktivno sodelovanje pri vključevanju kmetij v reprezentativni vzorec 2020 in pri oddaji poročil kmetij za vzorec za leto 2019 ter informiranje glede priprave in oddaje poročil za obveznike, vključene v reprezentativni vzorec;
- priprava e-popisnih listov za kmetije, vključene v reprezentativni vzorec;
- spodbujanje kmetov za redno zapisovanje podatkov in pošiljanje le-teh na računovodske pisarne;
- svetovanje v zvezi z izboljšanjem zbranih podatkov in poročil kmetij;
- tolmačenje rezultatov obdelav FADN (večji interes predvsem s strani obveznikov);
- seznanitev »novih« FADN kmetij z načinom vodenja FADN;
- izvedba različnih dogodkov o vodenju FADN knjigovodstva za kmete;
- medijske aktivnosti (objava člankov o FADN knjigovodstvu v različnih medijih)

Kratke verige, sheme kakovosti in promocija

Izvedba desetletnice »tradicionalnega slovenskega zajtrka« je bila precej drugačna. Svetovalci so obvestili vse, ne le kmetije, pripravili vsebino in poiskali lokacije za audio-video prispevke, ki so za TSZ vstopili na otroške zaslone. Tudi delo na področju medresorne delovne skupine za javno naročanje je potekalo v luči optimizacije JR, JN in ponudbe živil prek e-kataloga. V ta namen so bili usposobljeni svetovalci za pomoč kmetom pri JR in vpisu v e-katalog. Pripravljen je bil začetni seznam lokalnih ponudnikov oziroma kmetij, ki pridelujejo predvsem na ekološki, biodinamični način za namen dobave živil za potrebe prehrane v verigi waldorfskih vrtcev. Svetovalci so sodelovali pri oblikovanju jedilnikov v povezavi s sezonsko ponudbo, pripravili so članke in prispevke v lokalnih glasilih in radiih o lokalno pridelani hrani in biološko-dinamičnem kmetijstvu, o predstavitvi in udeležbi na dogodkih trajnostnih sodobnih trendov v kmetijstvu v sodelovanju z Ekološko civilno iniciativo Slovenije, na delavnicah ANEK in 59th IALB Conference & 9th EUFRAS Conference & 11th GFRAS Annual Meeting, predstavili so iniciativo za povezovanje z lokalnimi pridelovalci in zavodi ter pripravili program za področje distribucije lokalne, ekološke in biodinamične hrane v javne zavode.

Sheme kakovosti: JSKS ves čas kot info točka za področje IK odvajanja prispevka deluje neposredno z nasveti in po drugi strani vsak odgovor predloži vsem info točkam, tako da obveščanje teče nemoteno. Leta 2020 je bil pripravljen skupni dokument na poziv Komisije EU glede specifikacije »slovenska potica«, zakonodajno je bilo preverjeno, kakšne so možnosti prehoda iz privatnih shem v ZTP in koliko časa okvirno postopki trajajo. Pripravljeni so bili izhodišča in osnovni parametri za zakonsko opredelitev DSK, pripravljen je bil prispevek za posvet DSK. V okviru te naloge so se svetovalci posvetili vzpostavljanju novih poslovnih povezav v lokalnih okoljih, predvsem na področju kratkih dobavnih verig (povezave med kmeti in javnimi zavodi, prodaja na lokalnih tržnicah ipd.).

Izvajanje Programa razvoja podeželja 2014–2020

Pomoč pri pripravi vlog, zahtevkov in poročil o doseganju ciljev iz naslova izvajanja podukrepov 6.1 in 6.3: Za strokovno usposobljenost kmetijskih svetovalcev na področju izvajanja podukrepa 6.1 in 6.3 se je na sedežu KGZS in preko webinarjev organiziralo usposabljanje iz vsebin aktualnih razpisov, pripravilo zahtevke za izplačilo drugega obroka sredstev in letnih poročil. Usposabljanja so izvajali nosilci podukrepov na agenciji in ministrstvu. Usposabljanj so se redno udeležile vse KGZS info točke in veliko število ostalih kmetijskih svetovalcev. Svetovalci so na podlagi pridobljenih znanj v okviru KGZS zavodov pripravili javna informiranja za javna razpisa obeh podukrepov ter zagotovili osebno svetovanje in informiranje o pogojih, obveznostih in zahtevah javnega razpisa. Upravičenci so bili informirani o prijavi na razpis in izvajanju obeh podukrepov tudi prek člankov iz lokalnih časopisih, zborničnem glasilu Zelena dežela, v Kmečkem glasu, prek radijskih prispevkov, strokovnih gradiv, objavljenih na spletnih straneh zavodov ter osebno po elektronski pošti.

Pomoč pri pripravi vlog, zahtevkov in poročil o doseganju ciljev iz naslova izvajanja naložbenih podukrepov: Dinamika javnih razpisov za investicijske ukrepe PRP 2014–2020 je bila v letu 2020 precej intenzivna. Objavljeno je bilo šest vsebinsko različnih javnih razpisov iz podukrepa 4.1, dva iz podukrep 8.6, en javni razpis iz podukrepa 4.2 in prvič v programskem obdobju tudi po en javni razpis v okviru podukrepa 6.4. in podukrep 21. Organiziralo se je usposabljanje iz vsebin aktualnih razpisov, priprave zahtevkov za izplačilo drugega obroka sredstev in letnih poročil. Usposabljanj so se redno udeležile vse KGZS info točke in veliko število ostalih kmetijskih svetovalcev. Svetovalci so na podlagi pridobljenih znanj v okviru posameznih KGZS pripravili javna informiranja za javna razpisa obeh podukrepov ter zagotovili osebno svetovanje in informiranje o pogojih, obveznostih in zahtevah javnega razpisa.

Dodatne aktivnosti v zvezi z izvajanjem drugih ukrepov (sodelovanje, organizacije in skupine proizvajalcev ter sheme kakovosti): Za uspešno izvedbo ukrepov sodelovanja so KGZS zavodi v sodelovanju s predstavniki MKGP za potencialne vlagatelje in širšo javnost po vsakem objavljenem razpisu izvedli predstavitev razpisa na njihovem terenu ter zagotovili osebno svetovanje in informiranje o pogojih, obveznostih in zahtevah javnih razpisov ter pri pripravi poročil in določenih evidenc. Potencialni upravičenci (zadruge, skupine) so bili seznanjeni tudi s celotno pravno podlago, zakonodajo in pravilniki, ki so potrebni za izvajanje ukrepa organizacije in skupine proizvajalcev ter sheme kakovosti. Skladno z zahtevami mreže za razvoj podeželja smo pripravljali primere dobrih praks PRP povezovanja in sodelovanja in jih uporabljali kot orodje za promocijo PRP ukrepov sodelovanja.

Svetovanje in pomoč pri uveljavljanju ukrepov kmetijske politike

Informiranje vlagateljev pri izvajanju ukrepov kmetijske politike: V letu 2020 je JSKS kmetom svetovala s področij neposrednih plačil, plačil OMD, KOPOP, DŽ in ekološkega kmetovanja. Za informiranje upravičencev so bila izvedena informativna usposabljanja vlagateljev, kjer so bili seznanjeni z vsemi novostmi, načinom vlaganja zahtevkov ter obveznostmi, ki jih morajo izpolnjevati. Informiranje je bilo izvedeno tudi s članki, objavljenimi v glasilu Zelena dežela, ki ga prejmejo vsi člani KGZS, s prispevki na nacionalnih in lokalnih radijskih in televizijskih oddajah, s pisnimi obvestili upravičencem ter z objavami in prispevki v drugih lokalnih medijih. Na spletnih straneh KGZS in KGZ so bile vlagateljem dostopne vse informacije, ki jih potrebujejo za oddajo zbirnih vlog in izvajanje posameznih ukrepov SKP.

Neposredna plačila – zelena komponenta: Ker je eden od pomembnih ciljev skupne kmetijske politike tudi izboljšanje okoljske učinkovitosti, se je kmetom v okviru neposrednih plačil osebno svetovalo na področju izvajanja zelene komponente. Svetovanje je potekalo glede diverzifikacije kmetijskih rastlin, ohranjanja trajnih travnikov (poseben poudarek na območjih z okoljsko občutljivim travinjem) ter površin z ekološkim pomenom. Informiranje upravičencev je bilo izvedeno v okviru informativnih usposabljanj pred kampanjo za oddajo zbirnih vlog, preko objav v medijih, s pripravo gradiv ter z osebnim svetovanjem upravičencem, z razjasnjevanjem individualnih primerov izvajanja zelene komponente, tako z vidika izpolnitve zahtev kot tudi tehnološke izvedbe pogojev zelene komponente.

Navzkrižna skladnost: V okviru izvajanja javne službe kmetijskega svetovanja so bila izvedena svetovanja iz vsebin navzkrižne skladnosti pri 2.016 kmetijah, kar pomeni 99-odstotno realizacijo. Del svetovanja iz NS se izvaja znotraj prve strokovne naloge. Navzkrižna skladnost se svetuje tudi v okviru drugih strokovnih nalog, saj se med seboj svetovanja prepletajo. Svetovalec poroča in izbere večinsko področje svetovanja. Cilj te naloge je zmanjšati nepravilnosti in sankcije, ki imajo na kmetijah tudi finančne posledice. Zelo pomembno je poznati ugotovitve kontrolnih institucij, najpogostejše napake in temu prilagoditi svetovanje. Z nasveti in konkretnimi rešitvami na kmetijah se je povečalo zavedanje, da sta kmetovanje in reja živali v skladu z zahtevami navzkrižne skladnosti ter okolju in živalim prijazna in trajnostna.

Svetovanje in pomoč pri organizaciji in delovanju rejskih organizacij, organizacij pridelovalcev in drugih oblik proizvodnega združevanja kmetijskih pridelovalcev

Vzpostavljanje obstoječih in novih oblik združevanja kmetijskih pridelovalcev: JSKS je pridelovalce z osebni nasveti in v okviru različnih delovnih teles, združenj, rejskih organizacij, društev, povezovalnih verig (žitna, zelenjavna) spodbujala k skupni, organizirani pridelavi in trženju. Zagotavljala je strokovno pomoč pri razlagi pogojev in zakonskih okvirov za povezovanje v organizacije proizvajalcev in skupine proizvajalcev ter druge oblike

povezovanja. Strokovno podporo je nudila tudi že obstoječim OP (npr. Pohorka), pri povezovanju vinogradnikov pod blagovno znamko Pubec, pri vzpostavitvi platforme Podravja s ponudniki iz naših kmetij, pri ustanovitvi združenja ekoloških kmetov lokalne oskrbe na področju Term Banovci oziroma Veržeja z okolico, povezala je lokalne kmetije za ponudbo waldorfski šoli in vrtcem v Pomurju itd.

Socialno podjetništvo: Na tem področju se je strankam, ki so razmišljale o ustanovitvi socialnega podjetja predstavilo prednosti statusa, možnosti registracije ter ustreznih pravno organizacijskih oblik podjetij za ustvarjanje kakovostnih delovnih mest v kmetijstvu in na podeželju, zaposlovanje ranljivih oseb ter reševanje drugih družbenih problemov. Svetovanja so bila izvedena v manjšem obsegu, ker je bilo zaradi epidemije covid-19 zanimanja »novih« socialnih podjetij v letu 2020 v primerjavi s preteklimi leti manj (enako velja tudi za socialna podjetja v drugih dejavnostih), pa tudi zakonodaja glede ponudbe socialnih storitev na kmetijah (varstvo otrok, oskrba starostnikov ipd.) še ni ustrezno rešena. Izvajala so se svetovanja in pomoč pri delovanju obstoječih socialnih podjetij, ki so se zaradi epidemije covid-19 soočila z različnimi omejitvami, po drugi strani pa so nekatera našla nove priložnosti.

Varna hrana: Horizontalno področje se pokriva po načelu potreba in rešitev, saj nima skupnega specialista. Tako je bilo delo osredotočeno na pripravo gradiva za organe KGZS z zakonodajnega vidika glede porekla in izvora živil ter glede pravilnega označevanje, ki ga trgoveške verige ne uporabljajo. Prek DDK so svetovalci sodelovali tudi pri aktivni pripravi smernic glede označevanja osnovne surovine, izvedli so delovni sestanek glede prilagojenega sistema obveščanja in umika živil ter pripravili predlog sistemskih vzvodov k strategiji o zavržkih. Sodelovali so pri pripravi pripomb in predlogov k angleškim smernicam za označevanje žganj. S soavtorstvom v prispevku za dan vodarjev Higiene namakalne vode sta se ključno povezali dve panogi, ki dobro delujeta le z roko v roki. Zaradi neljube situacije, povezane s covidom-19, so svetovalci preučili zakonodajo glede higienskega paketa in neposredne prodaje ter pripravili pobudo na vsa pristojna ministrstva, vlado in inšpektorat.

Društva, nevladne organizacije in agrarne skupnosti

Delovanje društev, ki delujejo na področju kmetijstva, ter sodelovanju z nevladnimi organizacijami in agrarnimi skupnostmi, ter in izvedba državnih tekmovanj: Tekmovanja so že desetletja znana pod imenom KVIZ »Mladi in kmetijstvo«. Kviz skupaj organizirata KGZS in ZSPM. Navadno je vsako leto je tekmovalo 11 do 12 ekip iz celotne Slovenije, izbranih na podlagi predhodnega izbora ekip prek občinskih in regijskih kvizov po Sloveniji. Zaradi epidemije so bili državni kviz in drugi regijski kvizi prestavljeni iz spomladanskega časa v jesenski čas, v mesec september, vendar pa kviza tudi takrat ni bilo mogoče izpeljati, zato je bilo tekmovanje pripravljeno prek elektronske oblike z uporabo aplikacije Kahoot in kot državni kviz izpeljano dne 29. oktobra 2020. Vprašanja so pripravili zavodi KGZS, ZSPM in KGZS. JSKS pa je z mladimi pristopila k izvedbi projekta neMoč podeželja.

Svetovanje na področju kmetijskih in s kmetijstvom povezanih predpisov

V letu 2020 so svetovalci veliko časa namenili predlogom rešitev za probleme v kmetijstvu zaradi epidemije covid-19 ter dajanju pripomb in predlogov na vse objavljene osnutke zakonov v povezavi z blažitvijo posledic koronavirusne bolezni. Pripravljali so se amandmaji k vsem zakonodajnim podlagam s tega področja (ZIUZEOP-A, ZDLGPE, ZZUSUDJZ ...) ter predlogi in dopolnitve k predlogom odlokov MKGP glede nadomestil izpada dohodka za področje vina, govejega mesa, drobnice in dopolnilnih dejavnosti. Svetovalci so bili prek e-sestankov in webinarjev obveščeni o možnostih uveljavljanja različnih ukrepov, sprejetih v okviru paketov interventnih zakonov zaradi epidemije, in o davčnih posledicah.

Vodenje, koordinacija, usposabljanje

V okviru vodenja, usmerjanje dela in koordinacije dela JSKS se je izvajalo naslednje aktivnosti:

- vodenje Sektorja za kmetijsko svetovanje in Oddelkov za kmetijsko svetovanje pri KGZ (redni mesečni kolegiji vodij oddelkov, redni tedenski kolegiji Sektorja za kmetijsko svetovanje, redni kolegiji svetovalcev po zavodih in dnevna koordinacija prek e-pošte, telefona in informiranje svetovalcev preko intranetne spletne strani in spleta)
- priprava letnega programa dela in spremljanje realizacije po vseh nalogah in kazalnikih
- redno mesečno poročanje o delu JSKS ter priprava polletnega in letnega poročila o delu JSKS ter priprava publikacije
- izvedba redne letne kontrole dela (napovedane in nenapovedane) preko celega leta po planu, ki ga vsako leto pripravi vodstvo službe. V letu 2020 je bil poudarek nadzora na izvajanje nalog, ki so na ceniku ministra
- usmerjanje in koordinacija strokovnega dela kmetijskih svetovalcev preko sestankov strokovnih skupin in ostalih kanalov obveščanja, večinoma preko zoom aplikacije na daljavo
- priprava podatkov, navodil, obrazcev, protokolov, obvestil, gradiv, vključno z razvojem orodij in uvajanjem novih metod dela za svetovanje (webinarjev, montiranje filmčkov, farminarjev,...)
- organizacija strokovno pospeševalnih prireditev (spletni posvet JSKS, spletni posvet o dopolnilnih dejavnostih,...)
- svetovanje v zvezi s pridobitvijo ustrezne izobrazbe ali poklicne usposobljenosti
- sodelovanje z javnimi službami strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin na področju poljedelstva, sadjarstva, vinogradništva, vrtnarstva in oljkarstva; koordinacija dela JSKS z JS zdravstvenega varstva in JS v hmeljarstvu
- sodelovanje s strokovnimi raziskovalnimi izobraževalnimi in znanstvenimi inštitucijami doma in v tujini ter sodelovanje z ostalimi javnimi službami na področju kmetijstva
- sodelovanje v strokovno delovnih skupinah in v strokovnih odborih za posamezna področja.

Naloge po ceniku ministra

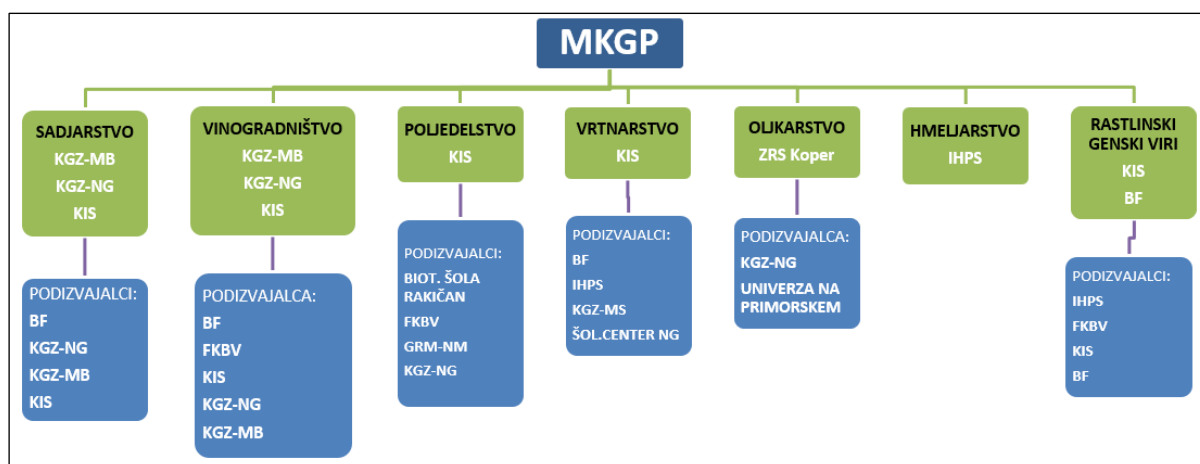
V rastni sezoni so svetovalci za pridelovalce poljščin in vrtnin izvajali talne in rastlinske nitratne teste za potrebe okoljsko ozaveščene rabe dušikovih gnojil. Pripravljali so se načrti kolobarja in pri tem upoštevale lastnosti oziroma zahteve posameznih vrst rastlin in potrebe kmetij. Na podlagi kemičnih analiz tal in analiz rastlin ter celovitega pregleda krogotoka hranil na kmetiji so svetovalci izdelali bilanco gnojil in gnojilne načrte z gnojilnim nasvetom. Pri vseh izračunih so poleg strokovnih izhodišč upoštevali vse omejitve, opredeljene v zakonodaji. Za ugotavljanje vsebnosti hranil v tleh in rastlinah so jemali vzorce tal in rastlin ter izvajali talne in rastlinske teste.

Pomoč vlagateljem pri elektronskem izpolnjevanju in elektronski vložitvi zbirnih vlog se izvaja v okviru javne službe kmetijskega svetovanja na kmetijsko gozdarskih zavodih. Kmetijski svetovalci so do konca podaljšanega roka kampanje zaradi epidemije covid-19 pomagali vsem vlagateljem, ki so se na JSKS obrnili po pomoč pri elektronski izpolnitvi in elektronski oddaji zbirnih vlog. S pripravo končnih analiz in vsebin za končno poročilo so poskrbeli za predloge za izboljšavo dela na področju elektronskega izpolnjevanja vlog v prihodnjih letih. Zaradi epidemije covid-19 so se vloge izpolnjevale in oddajale dvofazno – s predpripravo vlog po telefonu oziroma s aplikacijo Zoom, za uporabo katere so bili svetovalci usposobljeni.

9.2 Strokovne naloge v proizvodnji kmetijskih rastlin

Na podlagi spremembe Zakona o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 27/17) in v letu 2017 objavljenih predpisov¹³ o delovanju javnih služb se strokovne naloge v proizvodnji kmetijskih rastlin in naloge rastlinske genske banke izvajajo v okviru **Javne službe v poljedelstvu, Javne službe v vrtnarstvu, Javne službe v sadjarstvu, Javne službe v vinogradništvu, Javne službe v oljkarstvu in Javne službe nalog rastlinske genske banke**. V skladu z novo zakonodajo so bili z letom 2018 imenovani tudi izvajalci posameznih javnih služb na področju izvajanja strokovnih nalog. Strokovne naloge s področja hmeljarstva se izvajajo v okviru **Javne službe v hmeljarstvu**, urejene s posebno zakonodajo.

Slika 41: Shema javnih služb in izvajalcev v skladu z novo zakonodajo

Vir: MKGP

Proizvodnja kmetijskih rastlin postaja zahtevnejša, zato je dolgoročna stabilna pridelava pomemben strokovni izziv, ki ob dobrem poznavanju vrst in sort (tudi lokalnih sort) zahteva tudi poznavanje ustreznih tehnologij za optimizacijo pridelave. Ukrepi za obvladovanje tveganj v kmetijstvu morajo biti usmerjeni tudi k prilagajanju kmetijske proizvodnje podnebnim spremembam ter preprečevanju in blaženju posledic neugodnih vremenskih razmer.

Z novim pristopom v prenosu znanja v kmetijstvu, da se dosežejo določeni sinergijski učinki pri reševanju težav in potrebnem razvoju, je v okviru obravnavanih javnih služb vzpostavljen sistem strokovno-tehnične koordinacije, ki bo zagotavljal ustrezen prenos znanja med raziskovalnimi, izobraževalnimi in svetovalnimi ustanovami.

Med glavnimi nalogami strokovnega vodje posamezne javne službe je sodelovanje z Javno službo kmetijskega svetovanja in Javno službo zdravstvenega varstva rastlin, znanstveno-raziskovalnimi ustanovami, univerzami, podjetji, pridelovalci, skupinami in organizacijami pridelovalcev oziroma njihovimi združenji, drugo strokovno javnostjo in nevladnimi organizacijami ter vključevanje njihovih potreb v programe dela javne službe.

¹³ Uredba o javnih službah strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin (Uradni list RS, št. 60/2017), Pravilnik o pogojih glede prostorov, opremljenosti in kadrov za opravljanje javne službe strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin (Uradni list RS, št. 60/2017), Uredba o javni službi nalog rastlinske genske banke (Uradni list RS, št. 60/2017) in Pravilnik o merilih, postopkih in metodah za ohranjanje in trajnostno rabo rastlinskih genskih virov za prehrano in kmetijstvo ter o pogojih za opravljanje javne službe nalog rastlinske genske banke (Uradni list RS, št. 62/2017).

Javna služba v sadjarstvu

Za uresničevanje strateških usmeritev v proizvodnji kmetijskih rastlin na področju sadjarstva so kot glavne strokovne naloge opredeljene introdukcija sort, tehnologije pridelave, zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala in selekcija sadnih rastlin. Imenovani izvajalci Javne službe v sadjarstvu v obdobju 2018–2024 so Kmetijsko gozdarski zavod Maribor (Sadjarski center Maribor), Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica (Sadjarski center Bilje), Kmetijski inštitut Slovenije in podizvajalec Biotehniška fakulteta.

Namen naloge **introdukcija sadnih rastlin** (pečkarjev, koščičarjev, kakija, lupinarjev, jagodičja) je preizkušati novejša tržno zanimiva sorte in podlage, ki so križane ali selekcionirane v tujini in za katere obstaja povpraševanje na trgu. Cilj testiranj v tujini vzgojenih sort ali klonov je ugotoviti njihov proizvodni potencial po količini in kakovosti, njihovo občutljivost na rastlinske patogene ter prilagojenost na naše podnebne razmere.

V okviru nalog introdukcije pečkarjev so potekali preizkušanje podlag in sort jablan in hrušk, ugotavljanje skladiščnih sposobnosti, spremljanje dozorevanja sort jablan in preizkušanje odpornejših sort jablan. V preizkušanje je vključen tudi nasad, v katerem so zbrane najzanimivejše, proti škrlupu odporne sorte jablan, ki se uporabljajo za proučevanje proizvodnih potencialov teh sort in oblikovanje priporočil za gojenje v ekoloških sadovnjakih. Introdukcija sort koščičarjev je potekala pri breskvi, nektarini, slivi, češnji, marelici in kakiju. Introdukcija lupinarjev poteka na orehu, leski in kostanju, pri jagodičju, jagodah, malinah in ameriški borovnici. Opravljena so bila fenološka opazovanja in vrednotenje plodov z analizami. Poseben poudarek je bil tudi na spremljanju občutljivosti sort na škodljive organizme, odpornosti na ekstremnejše razmere pridelave in prilagodljivosti na dane okoliščine pridelave. V zimskem času je bilo delo razširjeno tudi na spremljanje fizioloških motenj in bolezni, ki bi se lahko pojavile med skladiščenjem, in ali je s tem razširjena možnost uveljavitve določene sorte.

Pridobljeni rezultati se uporabljajo za oceno primernosti uspevanja novih sort v naših pedo-klimatskih razmerah, kar se s pridom uporabi pri priporočenem izboru sort za Sadni izbor Slovenije, ki je posodobljen na vsake štiri leta, zadnji je bil izdan leta 2018. Skupno je bilo v sortne poskuse v letu 2020 vključenih 199 sort in 32 podlag sadnih vrst na različnih lokacijah v Sloveniji. Nadaljevalo se je spremljanje dozorevanja sort jablan, pri katerih se določa obiralno okno, saj je določitev pravega časa obiranja določene sorte med pomembnejšimi tehnološkimi odločitvami.

V **tehnoloških poskusih sadnih rastlin** (pečkarjev, koščičarjev, kakija, lupinarjev, jagodičja) se izvajajo aplikativni poskusi z neposredno uporabno vrednostjo za pridelovalce. Strokovno delo je usmerjeno v iskanje in preizkušanje primernih tehnologij pridelave, tudi v spremenjenih podnebnih razmerah, v poskusnih nasadih z večjim številom dreves pri odbranih sortah in podlagah iz introdukcije (specifične zahteve glede gostote sajenja, gojitvene oblike, časa in načina rezi in drugih agrotehničnih ukrepov) ter v uvajanje novih, okolju in potrošnikom prijaznejših tehnologij pridelovanja sadja.

V okviru nalog **tehnologij pridelave** so bili v letu 2020 izvedeni različni tehnološki poskusi, med njimi kontrolirano namakanje, aplikativni poskus strojne rezi, različne tehnike rezi, vzgojne rezi, gnojenje, dinamika spremljanja pojava škodljivcev, preprečevanje izmenične rodnosti jablane s pospeševanjem cvetenja, pršilni sistem za namen zapoznitve cvetenja, tehnično preizkušanje stroja za mehanično redčenje cvetov jablan, foliarno gnojenje jablan, redčenje plodičev in škropilni program v ekološki pridelavi, strojna obdelava pasov in mehanično zatiranje plevelov pod drevesi kot alternativa uporabi herbicidov, čistilna platforma RemDry za trajnostno ureditev ravnanja z odpadnimi tekočinami, primerjava poletne in spomladanske rezi češenj, obvladovanje plodove vinske mušice (*Drosophila suzukii*) z metodami z nizkim

tveganjem, preizkušanje dveh intenzivnih gojitvenih oblik za češnjo, vpliv tretiranja s sredstvi za povečanje odpornosti na pokanje pri češnji, povečanje količine in kakovosti plodov breskve, dognojevanje in foliarna prehrana oreha, vpliv lastnosti tal in gnojenja na odmiranje malin, vpliv rezi na ročno in strojno stresanje pridelka ameriške borovnice ter poskus zorenja različnih sort kakija s plinom CO₂ v plinotesni komori. Rezultati tehnoloških poskusov lahko pripomorejo k racionalizaciji in optimizaciji tehnologije pridelave.

Z **zagotavljanjem izhodiščnega razmnoževalnega materiala** pečkarjev, koščičarjev, kakija in lupinarjev sta drevesničarjem omogočena pridelava uradno pregledanega in potrjenega razmnoževalnega materiala in sadik ter nadzorovan promet z njimi v skladu s predpisi o trženju razmnoževalnega materiala in sadik sadnih rastlin. Seleksijsko delo temelji na gensko zelo različnih lokalnih populacijah in sortah lupinarjev. Glavna namena naloge sta vzgoja domačih sort oziroma klonov ter vpis v sortno listo. V naših podnebnih razmerah je odbran material izhodišče za pridelavo kakovostnega sadilnega materiala in kakovostnega pridelka.

V letu 2020 je v okviru nalog zagotavljanja izhodiščnega razmnoževalnega materiala pridelava cepičev potekala v skladu s programom. V matičnem nasadu Sadjarskega centra Maribor oskrbujejo 1.235 matičnih dreves jablan na površini 1,95 ha ter 296 matičnih dreves odpornih in starih sort na površini 0,33 ha. Pridelanih je bilo 150.000 certificiranih cepičev in 50.000 standardnih (CA.) cepičev jablan. V matičnem nasadu Bilje oskrbujejo 276 matičnih dreves kategorije CAC v mrežniku II (za pridelavo cepičev breskev, nektarin, marelic in sliv) in na prostem (za pridelavo cepičev češenj, višenj in kakija) ter 72 matičnih dreves v mrežniku I za pridelavo brezvirusnih (certificiranih) cepičev breskev, nektarin, marelic in sliv. V matičnih nasadih koščičarjev so bili opravljeni zdravstveni pregledi dreves ter odvzeti vzorci za analize na virus šarke (PPV) in fitoplazmo koščičarjev (ESFY). Skupaj je bilo v zimskem in poletnem času pridelanih 6.461 oces.

V okviru naloge **selekcija sadnih rastlin** je delo potekalo pri orehu in kostanju. Pridobivanje novih domačih sort, klonov in tipov je bilo večinoma vezano na odbiro ustreznih genotipov iz avtohtone populacije. Odbrani, perspektivni genotipi so nato vključeni v ustrezna preizkušanja, ki vključujejo podrobnejše opazovanje in primerjavo s standardnimi, že uveljavljenimi sortami. V letu 2020 je bilo vključenih 310 avtohtonih sejancev oreha, preizkušenih 39 preselekcioniranih genotipov oreha, 70 genotipov kostanja in šest preselekcioniranih genotipov kostanja. Rezultati seleksijskega dela so tudi med podlagami za spremembe in dopolnitve sadnega izbora.

Javna služba v vinogradništvu

Za uresničevanje strateških usmeritev v proizvodnji kmetijskih rastlin na področju vinogradništva so kot glavne strokovne naloge opredeljene selekcija in introdukcija sort vinske trte, tehnologije pridelave in zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala. Imenovani izvajalci Javne službe v vinogradništvu v obdobju 2018–2024 so Kmetijsko gozdarski zavod Maribor (Seleksijsko trsničarsko središče Ivanjkovci), Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica (Seleksijsko trsničarsko središče Vrhopolje) in Kmetijski inštitut Slovenije.

Selekcija vinske trte je odbira trt z želenimi lastnostmi za nadaljnje razmnoževanje. Osnovna je pozitivna množična selekcija, ki temelji na vizualnih opazovanjih v vinogradu in rezultat je razmnoževalni material kategorije standard. Pozitivna množična selekcija vinske trte je osnova za klonsko selekcijo, ki se kot končni rezultat pokaže s potrjenimi kloni. Devetintrideset potrjenih slovenskih klonov 16 sort vinske trte nam zagotavlja neodvisnost ali samooskrbo s cepljenkami vinske trte. Seleksijsko delo je ključno za prihodnje generacije vinogradnikov in vinarjev ter trsničarjev. Z nadaljevanjem obstoječega dela, pridobivanjem klonov sort prilagojenih našim razmeram, in klonov naših starih domačih sort, bomo lahko tudi v

prihodnosti neodvisni od razmer na evropskem trgu. Selekcija se izvaja v vseh treh vinorodnih deželah Slovenije (Podravje, Posavje, Primorska).

V okviru naloge **selekcija vinske trte** sta se v letu 2020 nadaljevala nov ciklus klonske selekcije s slovenskimi potrjenimi kloni in gospodarsko pomembnimi vinskimi sortami. Seleksijski cilj je odbrati take nove slovenske klone, ki bodo bolje prilagojeni spremenjenim podnebnim razmeram (odpornost proti sušnemu stresu), ter sorte, ki bodo dajale zmerne pridelke in bodo odpornejše proti grozdni gnilobi. Klonska selekcija vinske trte se izvaja na podlagi seleksijskih knjig in rezultatov pozitivne množične selekcije v standardnih matičnih vinogradih. Rezultati seleksijskega dela so tudi ena od podlag za dopolnitve izbora vinskih sort (trsni izbor), katerih gojenje se priporoča oziroma je dovoljeno v posameznih rajonizacijskih enotah. Pri novem ciklusu klonske selekcije je dana prednost odbranim elitam sort Refošk, Malvazija, Zeleni sauvignon, Merlot, Vitovska Grganja, Rebula, Muškat ottonel, Rumeni muškat, Sivi pinot, Šipon, Laški in Renski rizling, Kraljevina, Modra frankinja, Rumeni plavec. Izvajala se je tudi pozitivna množična selekcija lokalnih sort Cipro, Šipon, Dišeči traminec in Chardonnay. Pri pridelovanju grozdja sta za uspešen razvoj vinogradništva in vinarstva ključna tudi sledenje trendom v vinogradništvu in vinarstvu ter s tem uporaba takih sort, klonov in podlag trte, ki so prilagojene na naše rastne razmere, so ob primerni zaščiti dovolj odporne proti boleznim in škodljivcem, hkrati pa zagotavljajo pridelavo tržno zanimivih pridelkov in produktov. Trendom trenutno sledimo z nalogama introdukcije sort in tehnoloških poskusov.

V okviru naloge **introdukcija in tehnologija pridelave** se pri vinski trti preizkušajo vrednosti sort za pridelavo. Preizkušanje se izvaja pri novo introduciranih sortah vinske trte in podlagah (rod *Vitis* L.) in pri novo selekcioniranih klonih sort vinske trte. Naloga obsega preizkušanje novih sort za nadomeščanje ali dopolnitev izbora vinskih sort, preizkušanje novih doma vzgojenih in tujih klonov že rajoniziranih vinskih sort, da se tako dosežejo boljša kakovost in izenačena rodnost, večja vsebnost nekaterih snovi v vinu (npr. polifenoli) ali večja odpornost proti boleznim in škodljivcem trte ter preizkušanje podlag, ki so odpornejše proti boleznim in škodljivcem (npr. trsna uš, nematode, bakterijske bolezni, fitoplazme), odpornejše proti stresnim rastnim razmeram (npr. suši) ali fiziološko bolj ustrezajo našim sortam vinske trte. Namen je izboljšanje trsnega izbora glede na tehnološke značilnosti sort.

V letu 2020 se je nadaljevala introdukcija tujih in doma selekcioniranih sort vinske trte v vseh treh vinorodnih deželah Slovenije (Podravje, Posavje, Primorska). Izvedeni sta bili introdukcija sorte Merlot v vinorodnih deželah Podravje in Posavje ter introdukcija 11 vinskih in namiznih sort medvrstnih križancev v vinorodni deželi Primorska. Izvedeni so bili tehnološki poskusi na podlagah vinske trte na sorti rumeni Muškat v v.d. Podravje in na sorti Merlot v v.d. Primorska.

Naloga **zagotavljanja izhodiščnega razmnoževalnega materiala vinske trte** omogoča pridelavo baznih trsnih cepljenk za oskrbo trsničarjev in vinogradnikov, ki se odločijo za sajenje matičnih vinogradov. Ostali vinogradniki imajo posredne učinke, saj lahko kupijo kakovostne trsne cepljenke iz doma selekcioniranega materiala in pridelujejo grozdje domačih sort. Seleksijsko trsničarski središči sta edini pooblaščenici trsnici za pridelavo sadilnega materiala kategorije »baza«. Za nemoteno pridelavo cepičev in trsnih cepljenk je treba urediti vsakoletno prijavo pri Kmetijskem inštitutu (Služba za uradno potrjevanje) za uradno potrditev baznih cepičev in trsnih cepljenk ter se redno usposabljanje iz zdravstvenega varstva rastlin.

V letu 2020 je bilo v Seleksijsko trsničarskem središču Ivanjkovci cepljenih 7.250 trsnih cepljenk, pridelali so 109.000 očes cepičev baza in 106.900 baznih ključev podlag. V Seleksijsko trsničarskem središču Vrhpolje je bilo pridelanih 150.000 cepičev potrjenih slovenskih klonov, od katerih so jih petino porabili za lastno pridelavo trsnih cepljenk. V baznem vinogradu vzdržujejo 3.341 trsov slovenskih klonov, ki so za vinogradništvo izhodiščni material visoke genetske in zdravstvene vrednosti. Vzdržujejo tudi kolekcijo starih sort vinske

trte (primorskih sort, interspecifičnih sort, namiznih sort). Na izbranih trtah so bili nabrani vzorci listov in narejeni testi ELISA (testiranje na viruse).

Javna služba v poljedelstvu

Namen Javne službe v poljedelstvu je uresničevanje strateških usmeritev razvoja na tem področju, in sicer prek bolj ciljanih in nekaterih novih strokovnih nalog ter s koordiniranim in učinkovitejšim prenosom rezultatov nalog do Javne službe kmetijskega svetovanja, pridelovalcev in druge zainteresirane javnosti. V okviru javne službe se izvajajo strokovne naloge žlahtnjenja poljščin, introdukcija poljščin in ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo, tehnologije pridelave poljščin ter strokovno-tehnična koordinacija v poljedelstvu. Dne 1. januarja 2018 je bil za izvajalca javnih služb v poljedelstvu imenovan dosedanji izvajalec Kmetijski inštitut Slovenije skupaj z dosedanjimi podizvajalci.

Slovenija je v preteklosti tradicionalno veljala za deželo z dobro razvitim semenarstvom, ki pa se je v zadnjih desetletjih pri marsikateri vrsti kmetijskih rastlin močno skrčilo. Eden glavnih pogojev **za razvoj slovenskega semenarstva** je razvoj lastnih sort kmetijskih rastlin. Tudi mednarodne organizacije (FAO idr.) pozivajo k okrepitvi javnih programov žlahtnjenja. V priporočilih o preskrbi s hrano spodbujajo k nacionalni finančni podpori javnim programom žlahtnjenja rastlin, preskrbi s semenom za lastno proizvodnjo hrane rastlinskega izvora in biotski raznovrstnosti pri kmetijski pridelavi. V ta okvir spada tudi uporaba lokalnih rastlinskih genskih virov pri žlahtnjenju novih sort kmetijskih rastlin. V Sloveniji imamo v ta namen na voljo obsežno zbirko rastlinskih genskih virov z največjo variabilnostjo pri zelenjadnicah (stročnice, križnice, solata) in krmnih rastlinah (drobno in debeložrnate metuljnice, trave).

Dolgoročna cilja **žlahtnjenja poljščin** sta pripraviti in izvesti programe žlahtnjenja pri izbranih vrstah poljščin (krompir, ajda, črna detelja, travniška bilnica), kar pomeni v predvidenem časovnem obdobju vzgojiti in v sortno listo vpisati sorte rastlin z ustreznimi zaželenimi in izboljšanimi lastnostmi. V letu 2020 je bil cilj dosežen, saj je preskušanje končal križanec KIS 07-194/94-1 (drugo leto preskušanja RIN), ki bo v letu 2021 predvidoma potrjen kot nova sorta krompirja KIS Blegoš. Križanec KIS 09-184/233-1 je v letu 2020 končal drugo leto preskušanja VPU in RIN, preskušanje VPU pa se je podaljšalo še za eno leto, medtem ko je križanec KIS 07-136/164-11 v letu 2020 končal tretje leto preskušanja VPU in prvo leto RIN.

Iz programa žlahtnjenja ajde je prišla populacija ajde s predlaganim imenom KIS Top prvo leto v poskusih VPU. Potrjena je bila nova sorta ajde z imenom Eva. V letu 2020 sta bili prvo leto v uradnem preizkušanju nova sorta črne detelje s predlaganim imenom KIS Judit in sorta travniške bilnice s predlaganim imenom KIS Ana.

Program **introdukcije poljščin** poteka pri koruzi, žitu, krmnih rastlinah in pesi, oljnicah in predvnicah ter krompirju. Rezultati preizkušanj so objavljeni na spletni strani KIS.

V letu 2020 so se iz nabora nalog iz Uredbe o javnih službah strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin¹⁴ izvajali naslednji **tehnološki poskusi**:

- primerjava načinov gnojenja in dognojevanja koruze z dušikom na razvoj in pridelke hibridov koruze v dveh pedo-klimatskih pogojih,
- preučevanje vpliva uporabe zeolita pri pridelavi krompirja in koruze na rast, razvoj, pridelek in komponente pridelka,
- preučevanje vpliva gnojenja z žveplom na pridelek sejanega travinja,
- preučevanje vpliva sprotnega gnojenja trajnega travinja s fosforjem in kalijem,

¹⁴ Uradni list RS, št. 60/17

- preučevanje vpliva kombinacij združene setve različnih hibridov koruze na razvoj, pridelke in parametre pridelkov pri pridelavi koruze za zrnje in silažo,
- preučevanje rokov žetve sort pšenice v povezavi s kakovostjo in pojavi glivičnih bolezni in sekundarnih metabolitov,
- preučevanje dolgoročnih vplivov pridelovalnih sistemov na mineralizacijo in vsebnost organske snovi v tleh v različnih pedo-klimatskih pogojih,
- preizkušanje uporabe podsevkov metuljnic pri pridelavi strnih žit,
- preizkušanje možnosti nekemičnega varstva oljnih buč pred pleveli z dosevki,
- optimiziranje uničenja krompirjevke pri jedilnem in semenskem krompirju,
- preučevanje uporabe sredstev za preprečevanje kalitve med rastjo na izboljšanje kakovosti in povečanje tržnega pridelka jedilnega krompirja.

Rezultati preizkušanja tehnologij so objavljeni na spletnih straneh KIS.

V okviru **strokovno-tehnične koordinacije** je bila posebna pozornost namenjena okrepitvi sodelovanja z Javno službo kmetijskega svetovanja in semenarstva. Organiziranih je bilo več dogodkov: dnevi žit in koruze, dan krompirja, koordinator pa je sodeloval tudi na drugih kongresih in posvetih s področja poljedelstva.

Javna služba v vrtnarstvu

Za uresničevanje strateških usmeritev v proizvodnji kmetijskih rastlin na področju vrtnarstva so glavne strokovne naloge selekcija zelišč, žlahtnjenje zelenjadnic, introdukcija zelenjadnic in ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo, introdukcija in ekološka rajonizacija zelišč ter ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo. Imenovani izvajalec Javne službe v vrtnarstvu v obdobju 2018–2024 je KIS s podizvajalci.

V okviru naloge **žlahtnjenje zelenjadnic** se izvaja žlahtnjenje zrnatih stročnic (fižola) in zelja. To je podlaga za razvoj in pospeševanje semenske pridelave v Sloveniji in zagotavljanje stabilne oskrbe s semeni oziroma sortami rastlin za zagotavljanje prehranske varnosti. Žlahtniteljski cilji zrnatih stročnic (fižola) so vzgoja novih sort odlične kakovosti, z velikim pridelkom in izboljšano odpornostjo proti boleznim. V letu 2020 je bilo delo usmerjeno v selekcijsko delo, delo v genetskem laboratoriju, odbiro najboljših križancev po metodi pozitivne selekcije, izvajanje ciljnih ročnih križanj, končno preverjanje ustreznosti dveh odbranih križancev za začetek postopka vpisa križancev/kandidatnih sort, evalvacije v rastni sezoni, zbiranje podatkov ter pobiranje žlahtniteljskega materiala in končno obdelavo vseh pridobljenih rezultatov. Namnožena je bila zadostna količina izvornega semena nizkega fižola kandidatnih sort KIS Amand in KIS Silverij, obe sorti sta tudi v drugem letu testiranja RIN na CPVO.

Žlahtniteljski cilji pri zelju (BF) so optimiziranje žlahtniteljskega postopka za kontinuirano pridobivanje tržno zanimivih hibridnih sort, ki bodo v tipu varaždinskega zelja ali sort s primernimi morfološkimi lastnostmi in ustrezno prehransko vrednostjo.

Pri žlahtnjenju zelja je bilo v letu 2020 pridobljenih 56 novih linij, induciranih s kulturo mikrospor, pridobljeno seme 150 novih križancev, izvedeno preskušanje križancev v poljskem poskusu, pridobljena semena za potrjen hibrid Presnik F1 in Rožnik, pridobljeno seme petih hibridov za potrjevanje in vložena prijava nove hibridne sorte z oznako 341261. Dosedanji rezultat strokovne naloge žlahtnjenja, uvedene v letu 2014, je bil vpis nove sorte zelja Presnik F1 v sortno listo v letu 2016, v letu 2019 je bila v sortno listo vpisana hibridna sorta Rožnik.

Introdukcija zelenjadnic in ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo temeljita na odločitvi, da je zaradi ugotavljanja prilagojenosti na naše rastne razmere treba preverjati sorte za pridelavo in uporabo v naših pridelovalnih razmerah. Namen in cilj naloge introdukcije, ki jo izvajata vrtnarska centra v okviru BF in KIS ter vrtnarske postaje v okviru Šolskega centra Nova Gorica, Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, Kmetijsko gozdarskega zavoda Murska Sobota, je pridobiti podatke o sortah, preizkušeni na več lokacijah, pri različnih načinih pridelovanja in za različne namene uporabe. Vpis sort zelenjadnic v sortno listo je obvezen, vendar brez obveznega preverjanja njihovih agronomskih lastnosti oziroma vrednosti za pridelovanje in uporabo. Ugotavljanje agroekološke prilagojenosti in tehnološke vrednosti sort z drugih geografskih območij, ki bi bile lahko pridelovalno in tržno zanimive tudi v naših pridelovalnih razmerah, je podlaga za pripravo opisne sortne liste, namenjene dobaviteljem semenskega materiala, strokovnjakom kmetijske svetovalne službe, predvsem pa pridelovalcem zelenjadnic. V okviru naloge introdukcija sort zelenjadnic sta bila v letu 2020 izvedena preizkušanje vrednosti za pridelavo in uporabo novih in lokalnih sort različnih vrst zelenjadnic (solata, visok fižol za zrnje, česen, melona, motovilec, šalotka) na različnih lokacijah oziroma v različnih terminih ter uvajanje ene opuščene vrste zelenjadnic (bob). Pri fižolu za zrnje so bile vključene tudi lokalne sorte. Vrtnarske postaje in centra vsako leto prirejajo dneve odprtih vrat, na katerih kmetijskim svetovalcem in pridelovalcem z različnih območij Slovenije omogočijo ogled poskusnih polj in predstavijo svoje delo. Sortni poskusi se v različnih pridelovalnih območjih proučijo v različnih terminih pridelave, da se določijo najprimernejši roki setve in izberejo najprimernejše sorte za posamezne termine pridelave. Vključena je bila tudi pridelava v zaščitenem prostoru, saj taka pridelava omogoča večji nadzor nad pogoji pridelave in s tem zunajsezonsko pridelavo.

V letu 2020 so bili izvedeni **tehnološki poskusi**, med njimi tehnologije prehrane rastlin glede vsebnosti kadmija v pridelku, preizkušanje tehnologij z biorazgradljivimi materiali – folije za prekrivanje tal in vodila pri visokem fižolu, kolobarni poskus v zaščitenem prostoru, preskušanje tehnologije posevka in sadik šalotke in čebulčka, preizkušanje tehnologij hidroponske pridelave – plavajoči sistem za listne križnice ter radičevke, preizkušanje tehnologij cepljenja plodovk – paprika na podlagi z odpornostjo proti ogorčicam, pinciranje melon, izvedeno preskušanje tehnologije gnojenja z dušikom ter gostote nasada pri rožmarinu.

S strokovno nalogo **selekcije zelišč** se vzpostavlja sistem selekcije izbranih zelišč oziroma vzgoje slovenskih sort zelišč iz samoniklih rastlinskih vrst in tistih, shranjenih v rastlinski genski banki. V letu 2020 so potekali ovrednotenje genskega materiala kolmeža, ki vstopa v sistem selekcije, vrednotenje selekcijskega nasada kolmeža ter inventarizacija rastlinskih vrst slovenskega izvora in pridobitev semena.

Nameni naloge introdukcija in ekološka rajonizacija zelišč ter ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo so opredeliti in opisati vrednost za pridelavo in uporabo oziroma predelavo tržno zanimivih zelišč v različnih agroekoloških območjih Slovenije, določiti izbor ekotipov semena in sadik za slovenske pridelovalce zelišč, hkrati pa zagotoviti kakovostno domačo surovinsko bazo tudi za pridelovalce zelišč. Naloga vključuje proučevanje različnih tehnologij pridelave posameznih zelišč, določanje količine pridelane droge in kakovosti pridelka. V letu 2020 sta bila izvedena introdukcija rožmarina ter rajonizacija laškega smilja, trajnega lana in sleza.

Javna služba v oljkarstvu

Za uresničevanje strateških usmeritev v proizvodnji kmetijskih rastlin na področju oljkarstva so opredeljene glavne strokovne naloge: selekcija in introdukcija sort, zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala, tehnologija pridelave in ugotavljanje vrednosti oljk za predelavo.

Namen naloge **selekcija sort oljke** je predvsem vzpostavitev baze podatkov o posamezni domači ali udomačeni sorti/akcesiji, ki se bo uporabljala kot osnova za nadaljnje sistematično delo na področju selekcije. V letu 2020 se je iz večletnih strokovnih nalog zbralo podatke za sorti Drobница in Mata ter jih nadgradilo s podatki genotipizacije in izdalo elektronski brošuri. Nadgrajeno je bilo zbiranje podatkov za morfološko in agronomsko vrednotenje sort Buga, Črnica in Drobница, znotraj teh sort pa je bilo ugotovljenih več genotipov. Pri agronomskem vrednotenju je bila uporabljena metoda projekta RESGEN, preverila se je dobrobit olja, pri 27 vzorcih pa tudi kemijska karakterizacija olja.

Pri nalogi **introdukcija sort oljke** so bili obdelani in zbrani morfološki, genetski in kemijski podatki za sorti Itrana in Leccio del Corno ter nato izdani v e-brošuri. Na podlagi genotipizacije genskih virov so bile v letu 2020 na novo poimenovane akcesije in dopolnjen delni seznam sort, opazovanih v obdobju 1998–2017. V introdukcijsko-kolekcijskih nasadih Purissima (25 sort) in Šempeter (29 sort) je potekalo morfološko in agronomsko vrednotenje sort oljk s spremljanjem fenofaz s poudarkom na cvetenju in dozorevanju, ocenjevanje občutljivost sort po metodi RESGEN na pavje oko ter preverjanje napadenosti oljk z oljčno muho in oljčnim moljem. Za 25 sort so bili za namen spremljanja dozorelosti v nasadu Purissima določeni masa, trdota in indeks zrelosti plodov ter dobrobit olja.

Cilj **zagotavljanja izhodiščnega razmnoževalnega materiala oljke** je zagotoviti matična drevesa registriranih domačih in udomačenih sort ter ugotoviti primeren način pridelave sadilnega materiala, s katerim se ohranja pestrost avtohtonih sort in hkrati ustvarja možnosti vzpostavitve proizvodnje sadik. Poskusi ukoreninjenja sort Istrska belica in drugih 20 genotipov lokalnih sort so potekali v pomladanskem in poletnem času. Najboljši rezultati so bili doseženi pri sorti Drobница. Nadaljevale so se dejavnosti za pridobitev zemljišč za vzpostavitev lastnega matičnega nasada: pobudo je izvajalec JS v oljkarstvu poslal na občini Ankaran in Koper, a neuspešno, prav tako je bilo neuspešno kandidiranje na ponudbe zemljišč od SKZG.

Naloga **tehnologije pridelave oljke** se posebej osredotoča na ugotavljanje ustrezne pridelave sorte Istrska belica, pri čemer se primerjajo rodnost, občutljivost na nizke temperature in obnovo po pozebi, če je sadika Istrske belice iz potaknjencev ali pa cepljena na sejanec oziroma na sorto Črnica. Cepljenje na sejanec je bilo uspešno, na Črnico pa ne. Pri sorti Istrska belica se je spremljanje prehranjenosti z makro in mikro elementi nadgradilo z analizami tal, v določenih nasadih se je določil tudi tip tal. Analiza listov je predvsem v nasadih z ekološko pridelavo pokazala podhranjenost. Spremljanje podhranjenosti so z namenom, da bi zasnovali podlage za gnojenje, razširili na 40 oljčnikov Istrske belice. Foliarne analize v 20 vzorcih na 16 lokacijah Istrske belice so pokazale pomanjkanje bora, dušika, fosforja in kalcija, magnezija in predvsem kalija pa je bilo v vseh oljčnikih dovolj. Ugotovljeno je bilo tudi, da vsebnost fosforja v tleh ni v korelaciji z vsebnostjo fosforja v oljki, podobno je tudi pri boru. V triletnem obdobju se je spremljala napadenost plodov Istrske belice z oljčnim moljem na 14 lokacijah, delež poškodovanosti plodov je bil največji v letu 2020. Rezultati tehnološkega poskusa za preverjanje učinkovitosti dveh insekticidov so v letu 2020 pokazali slabšo učinkovitost sredstva Lepinox Plus proti cvetni generaciji oljčnega molja, Delegate 250 WG pa v obeh letih ni zmanjšal napadenosti oljčnega moja. Ustreznost tehnologije pridelave se je že tretje leto posebej ugotavljala tudi na ostalih šestih sortah: Arbequina, Itrana, Leccio Del Corno, Leccione, Maurino, Štorta, v kolekcijskih nasadih in na terenu. Pri vseh teh sortah, vključno s sortama Istrska belica in Leccino, je potekalo spremljanje fenofaz. Najkasnejši vrh cvetenja je imela Leccio Del Corno. Pri 12 sortah so spremljali oploditev in samooploditev, najboljšo oploditev je imela ponovno sorta Leccio del corno. V povprečju je bila v letu 2020 oploditev 2,8-odstotna, kar je podobno kot v letu 2019. V proizvodnih nasadih so na plodovih oljk preverjali dobilo olja, težo, obarvanost in trdoto plodov ter okuženost z oljčno muho, oljčnim moljem in marmorirano smrdljivko. Zaradi večje napadenosti z oljčno muho so začetek obiranja

pomaknili v zgodnejše termine, obiranje pa prej zaključili. Ovrednoteni in primerjani z letom 2019 in 2018 so bili meteorološki podatki v letu 2020: v prvih mesecih je bilo malo padavin, a cvetenje obilno, sledili so poletni meseci s padavinami, najmanj padavin je bilo v avgustu, kar je ugodno vplivalo na razmnoževanje oljčne muhe. Sušno rastno obdobje do poletja ter zgodnejše in krajše obdobje obiranja oljk sta vplivala na slabšo oljevitost, majhen pridelek oljk in s tem nižjo proizvodnjo oljčnega olja 2020. Pri vseh šestih izbranih sortah je bila narejena kemijska karakterizacija olja: največ oleinske kisline je bilo pri Leccio Del Corno, najmanj pri Maurino; vsebnost in sestava biofenolov sta med sortami različna, vsebnosti tokoferola so se zmanjševale s stopnjo zrelosti; vsebnost skupnih sterolov pri sorti Leccio Del Corno tudi v letu 2020 ni dosegla v EU predpisane minimalne vrednosti 1.000 mg/kg.

Pri **ugotavljanju vrednosti oljk za predelavo** so se v letu 2020 izvajale redna naloga spremljanje dozorevanja ter naloge spremljanje letnika in ugotavljanje vpliva shranjevanja, filtracije in novih tehnologij na kakovost olja. Spremljanje dozorevanja poteka na terenu ter vključuje spremljanje oljevitosti, okužb z oljno muho, oljčnim moljem in marmorirano smrdljivko. Spremljanje se je izvajalo na šestih lokacijah v Slovenski Istri, dveh v Vipavski dolini ter dveh v Goriških brdih, na sortah Istrska belica, Leccino in Maurino. Naloga vključuje vzorčenje, ugotavljanje mase in trdote plodov, indeks zrelosti, oljevitost v laboratorijski oljarni ter pri posameznih vzorcih tudi v laboratoriju po metodi Soxhlet. Zaradi večjega napada oljčne muhe se je pridelovalcem svetovalo zgodnejše obiranje, dobit olja pa je bila v povprečju nižja od povprečnega leta. Kakovost olja se je z določevanjem vsebnosti biofenolov in maščobno kislinse sestave spremljala na sortah Istrska belica, Leccino. Vsebnost oleinske kisline pri Istrski belici ni bila odvisna od časa obiranja, pri Leccino pa se je povečevala s stopnjo zrelosti plodov. Pri obeh sortah povečala vsebnost skupnih biofenolov, vsebnosti lignanov pa so bile med sortami različne. Primerni čas obiranja je močno odvisen tudi od lokacije ter talnih in podnebnih razmer. Z rezultati te naloge je bilo redno seznanjenih več kot tisoč pridelovalcev.

Naloga spremljanje letnika 2020 obsega določanje maščobnokislinse sestave (129 vzorcev), kislosti (160 vzorcev), analize za ugotavljanje skladnosti s parametri kakovosti (30 vzorcev), primerjalno določanje vsebnosti olja in vlage (97 vzorcev). Narejena je bila primerjava kakovosti oljčnega olja z letnikoma 2018 in 2019, pri čemer so bili v letu 2020, predvsem pri senzoričnih lastnostih, ugotovljeni slabši rezultati.

V okviru podnaloge ugotavljanje vpliva shranjevanja in filtracije ter novih tehnologij na kakovost olja se je v letu 2020 zaključilo pet poskusov: 1. spremljanje odvisnosti kakovosti oljčnega olja od časa; 2. spremljanje oleaceina v zelo grenkem olju; 3. spremljanje tehnoloških poskusov v izbrani oljarni; 4. spremljanje vpliva filtracije na kakovost olja po 6 in 12 mesecih skladiščenja na sobni temperaturi; 5. spremljanje vpliva načina mletja pri predelavi oljk Istrske belice na kakovost olja po 18 mesecih skladiščenja. Nadaljevali so se trije poskusi: spremljanje vpliva načina mletja na kakovost olja oljk Leccino po 12 mesecih skladiščenja; ugotavljanje vpliva dveh različnih filtrov na kakovost olj po 6, 12 in 18 mesecih skladiščenja; ugotavljanje vpliva shranjevanja in mešanja oljčnega olja različnih letnikov. Zastavila sta se dva nova poskusa: spremljanje sortnega olja po 6 in 15 mesecih skladiščenja ter vpliv poškodovanosti in zrelosti plodov na kemijsko sestavo oljčnega olja na začetku in po 12 mesecih.

Javna služba nalog rastlinske genske banke

Za izvajalca te javne službe sta bila s 1. januarjem 2018 za sedem let imenovana Kmetijski inštitut Slovenije in Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani.

Ta javna služba Kmetijskega inštituta Slovenije (JSRGB KIS) se izvaja za zbirke rastlinskih genskih virov (RGV) krmnih rastlin, krompirja, vrtnin, hmelja, jagodičja in vinske trte, hkrati pa Kmetijski inštitut Slovenije opravlja tudi naloge strokovno-tehnične koordinacije. Pri izvajanju

nalog JSRGB KIS za zbirke RGV krmnih rastlin kot podizvajalec sodeluje Biotehniška fakulteta, za zbirke RGV jagodičja in vinske trte je podizvajalec Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede Univerze v Mariboru, vse naloge za zbirko hmelja pa izvaja podizvajalec Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije. Javna služba nalog rastlinske genske banke Biotehniške fakultete (JSRGB BF) se izvaja za zbirke žit, sadnih rastlin ter zdravilnih in aromatičnih rastlin. Kot podizvajalci sodelujejo Kmetijski inštitut Slovenije za zbirko žit, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede za zbirko sadnih rastlin ter Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije za zbirko zdravilnih in aromatičnih rastlin. V zbirkah obeh izvajalcev se skupno hrani 5.503 RGV v obliki semen, v kolekcijskih nasadih in v *in vitro* razmerah.

Delo obeh izvajalcev javne službe poteka v skladu s sprejetim letnim programom dela in finančnim načrtom, v okviru katerega je bila posebna pozornost namenjena usklajevanju in poenotenju dela obeh izvajalcev in podizvajalcev javne službe. Naloge so opredeljene v sedemletnem programu dela in med drugim obsegajo zbiranje, evidentiranje in ohranjanje RGV, razmnoževanje ter njihovo opisovanje in vrednotenje. Izvajajo se po mednarodno priznanih postopkih in metodah, ki so v skladu s standardi Organizacije združenih narodov za prehrano in kmetijstvo na področju RGV ter Evropskega kooperativnega programa za RGV. Narava dela se med zbirkami razlikuje in je prilagojena specifikam posamezne rastlinske vrste.

Naloge strokovno-tehnične koordinacije vključujejo celovito in enovito strokovno vodenje in tehnično koordinacijo javne službe, pripravo letnih programov dela in spremljanje njihovih ciljev in kazalnikov, spremljanje in analiziranje stanja na področju dela javne službe, sodelovanje z MKGP in drugimi ministrstvi, sodelovanje z drugimi javnimi službami ter mednarodno sodelovanje na področju ohranjanja in trajnostne rabe RGV.

Zaradi omejenih sredstev, ki so letno na voljo za izvedbo programa, ni mogoče izvesti vseh nalog, predvidenih v programu JSRGB za obdobje 2018–2024. Zato se izvajajo tudi projekti v okviru programa razvoja podeželja, in sicer »Pregled, inventarizacija in monitoring rastlinskih genskih virov, ki so pomembni za prehrano in kmetijstvo in se ohranjajo *in situ* na kmetijskih gospodarstvih«, »Osnovni opis in vrednotenje ter genetska analiza izbranih RGV, ki se v rastlinski genski banki hranijo *ex situ*« ter »Genotipizacija jablane, hruške in vinske trte ter izbor akcesij za oblikovanje jedrnih zbirk«. Rezultati navedenih projektov PRP bodo prispevali k realizaciji ciljev sedemletnega programa JSRGB in se objavljajo na spletnih straneh izvajalcev.

Javna služba v hmeljarstvu

Javno službo v hmeljarstvu izvaja Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije (v nadaljevanju IHPS) na podlagi zakonodaje, ki ureja delo javnih služb in ureditev trga s hmeljem. Obsega strokovne naloge s področja žlahtnjenja hmelja, tehnologije pridelave in predelave hmelja, ter ocenjevanja letnika hmelja in introdukcije hmelja.

V okviru **žlahtnjenja hmelja** se je izvajal prirejen program dela, ki je bil prilagojen izkrčitvi poskusnih površin zaradi okužb z viroidom razpokanosti skorje agrumov (CBCVd). Oskrbelo se je 1,5 ha hmeljišč, posajenih s križanci. V tkivni kulturi je bilo ohranjenih 107 akcesij. V rastlinjaku je bilo izvedeno umetno okuževanje s sporami hmeljeve peronospore in hmeljeve pepelovke na populaciji okrog 16.000 sejančkov, od katerih jih je 3.225 prestalo obe selekciji in bodo spomladi prihodnjega leta po opravljeni določitvi spola posajeni na njivo. V januarju so bila pripravljena različna piva s hmeljem novih sort. Pivo je bilo analizirano in senzorično ocenjeno tudi na Seminarju o hmeljarstvu, skupaj s hmeljarji. Zaradi izkrčitve nasadov na poskusnem posestvu je bilo veliko dejavnosti namenjenih ohranitvi žlahtniteljskega materiala. 749 genotipov je bilo vzgojenih v objektu za izolacijo pod strogimi higienskimi ukrepi, nadzorovanimi s strani fitosanitarne inšpekcije. 25 rastlin ni odgnalo, ostale so bile negativne

na prisotnost na CBCVd in HSVd ter sproščene v žlahtniteljski rastlinjak. Del izmed njih se je razmnožilo za sajenje sortimenta in kolekcijskih nasadov za pomlad 2021, in sicer šest križancev za nadaljnje postopke registracije sort, 12 za sajenje poskusa P30, 43 za selekcijo na hmeljevo uvelost, 103 za sajenje kolek. nasada po deset rastlin, 244 križancev za sajenje kolekcij na pet sadilnih mest. V letu 2020 je bilo opravljenih 31 testov odpornosti proti verticilijski uvelosti hmelja, pri čemer so bili vsi genotipi okuženi s patotipom PV1 glive *V. albo-atrum*, ki povzroča letalno obliko verticilijske uvelosti v Sloveniji (PV1). Osem genotipov je izkazalo odpornost, deset jih je izrazilo srednjo odpornost. Sortam v pridelavi ta bili določeni sestava grenčic in količina eteričnega olja, novejšim sortam je bila v rastlinjaku določena občutljivost na bolezni. Pri sortah v preizkušanju 109/27, 31/26 in 90/263 se je zaključil preizkus določanja skladiščne obstojnosti, poskus se je nadgradil s spremljanjem kakovosti storžkov pri nizki temperaturi in z dostopom kisika. V okviru naloge se je v skladu z zakonodajo sofinanciralo sortno preizkušanje omenjenih križancev, ki je potekalo na eni lokaciji.

Strokovna naloga **Tehnologije pridelave in predelave hmelja** se je izvajala na podlagi Uredbe, ki ureja trg s hmeljem (Uradni list RS, št. 20/09, 60/10, 88/11 in 50/15) in Pravilnika o nalogah, pogojih in cenah storitev opravljanja javne službe v hmeljarstvu (Uradni list RS, št. 45/10, 81/15 in 41/21). Pridelovalci hmelja izvajanje dela spremljajo preko Odbora in tehnoloških sestankov skozi celo leto. Naloga je razdeljena v sedem sklopov z glavnim poudarkom na izvajanju napovedi gospodarsko pomembnih bolezni in škodljivcev hmelja, prognozah namakanja, gnojenja ter tehnološke zrelosti. Glede na potrebe in zanimanje hmeljarjev ter stroke se v okviru naloge izvajajo tudi tehnološki poskusi. V letu 2020 je bilo izvedenih pet tehnoloških poskusov, nadaljevalo se je s preizkušanjem vodil iz naravnih materialov za uporabo v hmeljarstvu, izvedeni so bili poskusi kompostiranja korenin hmelja po krčenju nasadov, vpliv uporabe bakrovih pripravkov na indeks staranja hmelja, izveden je bil monitoring rezistence/odpornosti bolezni in škodljivcev na aktivne snovi FFS v hmeljarstvu, določeni pa so bili tudi pivovarski pogoji za optimalno hmeljenje piva z dišavnimi sortami hmelja. Spremljajo, beležijo in obdelujejo se meteorološki podatki za namen spremljanja rasti in razvoja hmelja ter izdajanja navedenih napovedi. Prav tako se z omenjenimi podatki obvešča KGZS Celje. IHPS sodeluje v okviru Commodity Expert Group (CEG) Minor Uses – Hops, ter izvaja podporo svetovanju v hmeljarstvu. V strokovno nalogo je vključeno tudi usmerjanje uporabe FFS v hmeljarstvu, v skladu s smernicami integriranega varstva rastlin. IHPS je pripravil Seznam dovoljenih fitofarmacevtskih sredstev za varstvo hmelja v Sloveniji za leto 2020 v slovenskem in angleškem jeziku, oddal vlogo za izredno dovoljenje za uporabo defoliant Belukha v hmeljarstvu. V februarju je IHPS izvedel že 57. Seminar o hmeljarstvu, in tekom rastne sezone izdal 14 številko Hmeljarskih informacij. V letu 2020 sta se zaradi varnostnih ukrepov povezanih s covidom-19 izvedla samo dva tehnološka sestanka. Izdeluje se sistemska analiza konkurenčnosti in globalnih tržnih razmer v hmeljarstvu ter modelna analiza variabilnih stroškov pridelave hmelja v Sloveniji.

Namen strokovne naloge **ocene letnika hmelja** je določitev kakovosti reprezentativnih vzorcev pridelka hmelja po posameznih sortah. Z nalogo so bili določeni letni reprezentativni vzorci pridelka hmelja po posameznih sortah hmelja, ki se največ pridelujejo v Sloveniji. Na vseh pobranih vzorcih pridelka hmelja po terenu so se izvedle načrtovane analize na določene kakovostne parametre. Tako se je v času obiranja pridelka hmelja pobralo po terenu, analiziralo in statistično obdelalo skupno 120 vzorcev pridelka zračno suhega hmelja sort Aurora, Savinjski golding, Bobek, Celeia, Styrian gold, Styrian Cardinal in Styrian Wolf. V vseh vzorcih je bila določena vsebnost vlage in alfa-kislin (KVH – TE). Vrednosti alfa-kislin so bile pri vseh sortah nadpovprečne ob upoštevanju podatkov zadnjih deset let. Določeni sta bili tudi količina in sestava eteričnih olj po posameznih sortah. V okviru naloge so se na spletnih

strane IHPS mesečno objavljala poročila o certificiranem pridelku slovenskega hmelja letnika 2019 in 2020. Zainteresirana javnost je bila o dobljenih rezultatih sproti seznanjena.

Strokovna naloga **introdukcije novih in tujih sort hmelja** je osredotočena na določitev optimalne tehnologije pridelave novih in tujih sort hmelja v naših pridelovalnih razmerah, ki najbolj ugodno vplivajo na njihovo rast in razvoj ter se odrazi v kakovostnem, visokem in stabilnem pridelku. Cilj je slovenskim hmeljarjem ponuditi potrebne informacije o novih slovenskih sortah in morebitnih tujih sortah za pridelovanje v naših razmerah. Cilji v letu 2020 so bili posodobiti opisne sortne liste za sorte, vpisane na slovensko sortno listo, ugotoviti morebiten pojav fiziopatij pri novih sortah in iskanje njihovega vzroka, pridobivati/zbirati informacij o odzivu rastlin novih sort hmelja po sajenju na karantenske premene, določevati ustrezne rastne razmere v naših pridelovalnih območjih za zanimive tuje sorte in pripraviti sadilni material za sajenje poskusa v letu 2021. Opisna sortna lista za hmelj je bila nazadnje posodobljena leta 2009, od takrat je bilo na sortno listo vpisanih osem novih sort hmelja. Naloga v letu 2020 je obsegala posodobitev celotne publikacije in dopolnitev s podatki za še ne vpisane nove sorte. Fiziopatije niso bile opažene, so bile pa v avgustu zaznane opaznejše okužbe s hmeljevo peronosporo na storžkih. Ocenjevanja storžkov so pokazala najintenzivnejše okužbe hmeljeve peronospore na sorti Styrian Kolibri in tudi pri Styrian Cardinal. V primerih dodatne uporabe foliarnega gnojila, ki ima stranski učinek krepitev odpornosti rastlin, je bilo varstvo hmelja intenzivnejše, zato so bile okužbe hmeljeve peronospore izrazito nižje. Rastline v nasadih po karantenskih premenah zaradi pojava verticilijске uvelosti hmelja (*Verticillium nonalfalfael*) v letu 2020 niso kazale vidnih znakov morebitnega vpliva sajenja na tovrstno premeno (Styrian Eagle, območje Gomilskega in Styrian Dragon, območje Kaplje vasi). Posebnosti v nasadih tujih sort med rastno dobo v letu 2020 niso bile opažene. Za namen izvedbe poskusa na novi sorti Styrian Dragon z zasaditvijo v letu 2021 se je v rastni sezoni 2020 kot načrtovano pripravil sadilni material v okvirni količini 1.300 sadik. Izvajal se je predviden prenos rezultatov v prakso.

9.3 Strokovne naloge v živinoreji

Javna služba strokovnih nalog v živinoreji se izvaja v skladu s potrjenimi rejskimi programi za posamezne vrste in pasme domačih živali. Posamezne naloge iz potrjenega rejskega programa izvajajo organizacije v živinoreji, ki so za to pridobile odločbo o priznanju ali odobritvi Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Preglednica 63: Število organizacij v letu 2020, ki opravljajo posamezne naloge v okviru javne službe strokovnih nalog v živinoreji

Vrsta živali	Priznane rejske organizacije	Druge priznane organizacije	Odobrene organizacije	Skupaj
Govedo	5	12	8	25
Drobnica	1	10	2	13
Prašiči	2	9	2	13
Konji	9	2	2	13
Čebele	1	1	32	34
Skupaj	19	34	46	98

Vir: MKGP

V okviru potrjenih rejskih programov se izvajajo naslednje strokovne naloge: vodenje rodovniških knjig za čistopasemske plemenske živali in registrov za hibridne plemenske živali, vodenje izvornih rodovniških knjig za slovenske avtohtone pasme živali, registracija in preverjanje porekla, naloge na področju razmnoževanja in plodnosti plemenskih živali, meritve in obdelava proizvodnih lastnosti živali, vodenje in vzdrževanje informacijskih sistemov,

preizkušanje, ocenjevanje in odbiranje plemenskih živali, opravljanje bioloških in genskih testov, napovedovanje genetskih vrednosti, obdelave zbranih podatkov in objave rezultatov, izdajanje zootehniških dokumentov, kontrola prireje mleka in mesa, spremljanje proizvodnosti domačih živali, interpretacija rezultatov, opravljanje meritev pri preizkusu v pogojih reje, spremljanje velikosti populacije in strukture plemenske črede, vzdrževanje genetskih rezerv domačih živali, izdaja publikacij, označevanje plemenskih živali, izvajanje uradnih preizkušanj plemenskih živali oziroma njihovih potomcev, obdelava podatkov merjenj in testiranj, opravljanje laboratorijskih analiz mesa, mleka, disekcij klavnih trupov, vodenje katastra čebelarstva, napoved medenja v čebelarstvu, zbiranje rezultatov na tekmovanjih s kopitarji za potrebe selekcijskega dela ter razvojno-raziskovalne naloge s področja izvajanja rejskih programov.

Z izvajanjem strokovnih nalog v živinoreji se zagotavljajo genetski napredek pri domačih živalih, ohranitev biotske raznovrstnosti, zadostno število plemenskega materiala, povečevanje števila plemenskih živali, vpisanih v rodovniške knjige in registre, ter doseganje boljše kakovosti živinorejskih proizvodov oziroma višje kakovosti hrane za potrošnika.

Govedoreja

V Sloveniji so na področju govedoreje potrjeni rejski programi za naslednje pasme goveda: lisasta pasma, rjava pasma, črno-bela pasma, limuzin pasma, šarole pasma, cikasto govedo, angus in škotsko višavsko govedo. Proizvodni rezultati živali se ugotavljajo s kontrolo proizvodnje mleka in mesa.

V kontroli mlečnosti prevladujejo krave črno-bele, lisaste in rjave pasme. Kontrolirana kmetijska gospodarstva so letu 2020 v povprečju redila 25,4 krav molznic. Povprečna mlečnost se je v primerjavi z letom 2019 povečala za 117 kg in je v letu 2020 znašala 7.160 kg mleka, ki je vsebovalo 4,01 % maščobe in 3,37 % beljakovin. Pri vsebnosti maščob in beljakovin so spremembe majhne. Pri cikasti pasmi je bilo le 39 laktacijskih zaključkov.

Preglednica 64: Mlečnosti kontroliranih krav (standardna laktacija) po pasmah; 2019 in 2020

Pasma	2019						2020					
	Število zaključkov	Mleko (kg)	Maščobe		Beljakovine		Število zaključkov	Mleko (kg)	Maščobe		Beljakovine	
			(kg)	(%)	(kg)	(%)			(kg)	(%)	(kg)	(%)
LS	21.608	5.890	239,9	4,07	199,7	3,39	21.960	5.964	243,9	4,09	204,8	3,43
LSX	6.797	6.411	262,9	4,10	215,8	3,37	6.208	6.468	265,3	4,10	220,4	3,41
ČB	33.503	8.261	324,8	3,93	271,3	3,28	33.949	8.403	331,0	3,94	278,4	3,31
RJ	8.069	6.049	247,6	4,09	206,8	3,42	7.772	6.130	251,4	4,10	212,3	3,46
CK	34	3.232	116,9	3,62	105,6	3,27	39	3.297	123,1	3,73	109,0	3,30
Druge	7.386	6.578	262,4	3,99	218,7	3,32	7.571	6.699	268,1	4,00	225,3	3,36
Skupaj	77.397	7.043	281,6	4,00	234,6	3,33	77.499	7.160	286,8	4,01	241,0	3,37

Vir: KIS

V letu 2020 je bilo opravljenih 1.506 tehtanj (skupno 1.758 meritev) ob 57 tehtalnih dneh v 33 rejah v kontroli mesa. Skupaj je bilo kontroliranih 930 živali, od tega 775 telet. V letu 2020 je bil povprečni prirast od starosti 90 do 210 dni pri limuzin pasmi 1.173 g/dan in pri šarole pasmi 1.091 g/dan. V primerjavi z letom 2019 se je dnevni prirast povečal pri obeh pasmah. Zbrani podatki kontrole prireje mesa se uporabljajo pri odbiru plemenskih živali v mesnih čredah, pri načrtovanju tehnologije reje krav dojlj in pri gospodarskem križanju.

Poleg priprave podatkov za nacionalne obračune plemenskih vrednosti, različne raziskave, poročila in razstave živali, ima selekcija eno najpomembnejših vlog pri odbiru bikovskih mater, saj so njihovi moški potomci kandidati za bodoče plemenske bike. V letu 2020 je bilo registriranih 928 bikovskih mater, največ za lisasto pasmo (361) in najmanj za cikasto pasmo (73). V potrjenih rejskih programih so natančno določeni pogoji za vpis čistopasemskih

plemenskih živali v rodovniško knjigo. Pogoje za vpis v rodovniško knjigo izpolnjuje 76.361 krav, kar je 97,0 % vseh krav, ki so vključene v kontrolo prireje mleka. V letu 2020 je 74,0 % čistopasemskih krav, ki so vpisane v rodovniško knjigo in vključene v kontrolo prireje mleka izpolnjevalo pogoje za vpis v glavni del rodovniške knjige (čistopasemske plemenske živali). V letu 2020 je bilo v register plemenskih bikov vpisanih 369 plemenskih bikov.

Na testnih postajah poteka test lastne proizvodnje potomcev načrtnega parjenja bikovskih mater in elitnih bikov ter testiranje proizvodnje potomcev mladih bikov, vključenih v osemenje. Potomce moškega spola po posameznem biku se izbere na terenu in uhlevi na testni postaji, kjer se ti pitajo pod enakimi pogoji, s čimer se močno zmanjša vpliv okolja in so zato genetske razlike med njimi natančneje ocenjene. Po zaključenem testu se vsi podatki o telesnih masah ob posameznem tehtanju in podatki, zbrani v klavnici, vpišejo v podatkovno bazo. Na podlagi pridobljenih podatkov se izračunavajo različni parametri klavne kakovosti, končni cilj pa je napovedati plemenske vrednosti posameznih bikov.

Z razrezom klavnih polovic se pridobijo najbolj objektivni podatki o njihovi sestavi, kar je najboljši kazalnik klavne kakovosti. Pri bikih mesnih pasem je preizkušnja sorodnikov izredno pomembna, saj se najboljše živali uporablja za gospodarsko križanje.

Prašičereja

Potrjeni so rejski programi za naslednje pasme prašičev: slovenska landrace (linija 11), slovenski veliki beli prašič (linija 22), pietrain (44), slovenska landrace (linija 55), krškopoljski prašič (88) ter hibrid 12, hibrid 21 in hibrid 54.

Rodovniška knjiga je seznam čistopasemskih plemenskih živali z osnovnimi podatki o identifikaciji, poreklu in izvoru živali. V rodovniško knjigo so vpisane plemenske živali, ki izpolnjujejo z rejskim programom določene pogoje in so sprejete za pleme. Rodovniška knjiga se vodi za vse pasme čistopasemskih plemenskih živali in je glede na njihove značilnosti razdeljena na glavni del z razredi in dodatne dele rodovniških knjig. V letu 2020 je bilo skupno podeljenih 545 rodovniških števil čistopasemskim plemenskim živalim in 1.513 registrskih števil hibridnim plemenskim živalim. Kakovost plemenskih prašičev se preverja na podlagi podatkov o plemenski vrednosti, proizvodnih podatkov in podatkov o poreklu.

Pri številu živorojenih in odstavljenih pujskov na gnezdo pri vseh pasmah skupaj je opazen trend povečevanja. V letu 2020 je bilo v povprečju 15,25 živorojenih in 12,10 odstavljenih pujskov na gnezdo. Hkrati se zmanjšuje število porabljenih krmnih dni na živorojenega pujska. V letu 2020 je bilo na živorojenega pujska porabljenih 12,1 krmnih dni. Neugoden trend je opazen pri številu gnezd na svinjo letno, ki se zmanjšuje v povprečju za 0,01 gnezda na leto. Pri krškopoljskem prašiču je opazen trend zmanjševanja števila živorojenih in odstavljenih pujskov na gnezdo. Število krmnih dni na živorojenega pujska se zvišuje v povprečju za 0,2 dneva na leto. V letu 2020 je bilo v gnezdu povprečno 9,34 živorojenih in 7,75 odstavljenih pujskov, na živorojenega pujska pa je bilo porabljenih 25,4 krmnih dni.

Preizkus mladic v proizvodnih razmerah se izvaja na farmah in vzrejnih središčih. Preizkus zajema identifikacijo, oceno zunanosti, tehtanje živali in meritev debeline hrbtne slanine z ultrazvokom. Podatki se vnašajo v informacijski sistem in uporabljajo za odbiro mladic.

V okvir molekularno genetskih metod spadajo testi na sindrom maligne hipertermije, preverjanje porekla, določanje mikrosatelitov itd. Rejcem se predložijo analize za njihove živali, rezultat za posamezno žival pa je vpisan v zootehniškem spričevalu.

Reja drobnice

Na področju reje drobnice potrjeni rejski programi vključujejo naslednje pasme ovc: jezersko-solčavska ovca, oplemenjena jezersko-solčavska ovca, belokranjska pramenka, istrska pramenka, bovška ovca in oplemenjena bovška ovca ter naslednje pasme koz: drežniška koza, burska, slovenska srnasta in slovenska sanska.

V letu 2020 sta bili najštevilčnejši jezersko-solčavska ovca (34 %) in oplemenjena jezersko-solčavska ovca (27 %), sledita bovška ovca (19 %) in belokranjska pramenka (7 %) ter oplemenjena bovška ovca (7 %). Pri kozah je imela največji stalež slovenska srnasta koza (31 %), sledili sta ji burska koza (25 %) in drežniška koza (25 %) ter slovenska sanska koza z najmanjšim staležem (19 %).

Preglednica 65: Število rejcev ter število ovc in koz v kontroli; 2019 in 2020

	2019				2020			
	Število rejcev		Število živali		Število rejcev		Število živali	
	za mleko	za meso	za mleko	za meso	za mleko	za meso	za mleko	za meso
Ovce	35	195	4.990	10.281	37	194	5.263	11.366
Koze	39	76	2.399	1.685	34	74	2.240	1.706

Vir: BF

Osnova selekcije pri reji drobnice je aktivna populacija ovc in koz, vključenih v kontrolo porekla in proizvodnje. Opravlja se biološki test ter ocenjevanje in razvrščanje živali v kakovostne razrede glede na lastnosti zunanosti in lastnosti proizvodnosti sorodnikov. V letu 2020 je bilo v 231 tropih ovc povprečno 69,7 živali in v 108 tropih koz povprečno 34,2 živali. Izdanih je bilo skupno 1.860 zootehniških spričeval, od tega 1.313 za plemenske ovce in ovne ter 547 za plemenske koze in kozle.

V letu 2020 je bilo v kontrolo mlečnosti vključenih 5.263 ovc v 37 tropih. Povprečna dolžina laktacije je znašala 211 dni, skupna količina mleka v laktaciji pa je bila v povprečju 193 kg in se je v primerjavi z letom 2019 zmanjšala za 16 kg. Mleko ovc je v povprečju vsebovalo 6,2 % maščobe, 5,2 % beljakovin in 4,4 % laktoze. Povprečna vsebnost suhe snovi je bila 15,8 %.

V kontrolo mlečnosti je bilo v letu 2020 vključenih 2.240 koz v 34 tropih. Povprečna dolžina laktacije je znašala 241 dni, skupna količina mleka v laktaciji pa je znašala 472 kg in se v primerjavi z letom 2019 ni spremenila. V povprečju je kozje mleko vsebovalo 3,5 % maščobe, 3,1 % beljakovin in 4,4 % laktoze.

V kontrolo porekla in proizvodnje v tropih, ki redijo mesne pasme ovc in koz, je bilo leta 2020 vključenih 11.366 ovc mesnih pasem v 194 tropih in 1.706 koz mesnih pasem v 74 tropih. V letu 2020 so imele ovce v povprečju 1,26 rojenih in 1,23 živorojenih jagnjet na gnezdo, koze pa 1,51 rojenih in 1,45 živorojenih kozličev na gnezdo.

Testiranje ovnov je potekalo na testni postaji v Logatcu in testni postaji na Jezerskem. V času testiranja so ovni trikrat stehani (interval 30 ± 5 dni). Krmljeni so s senom po volji in kilogramom močnih krmil na dan. Postopek testiranja in meritev je enak tudi na testni postaji Jezersko, kjer so ovni v času testa na paši, brez dodajanja močnih krmil. Na testno postajo Logatec je bilo v letu 2020 vključenih 250 ovnov.

Največji delež ovnov (46,4 %) je bilo izločenih – kakovostni razred 3B. V najboljši razred (1A) je bilo razvrščenih 4,4 % ovnov, razred 1B je zajemal 7,2 % ovnov, razred 2A 12 % in razred 2B 19,2 % ovnov. V kategorijo 3A je bilo razvrščenih 10,8 % ovnov. Na testni postaji Jezersko je test zaključilo 28 moških jagnjet jezersko-solčavske pasme.

Konjereja

V Sloveniji se vodijo rodovniške knjige za pasme: lipicanski konj, slovenski hladnokrvni konj, posavski konj, haflinški konj, ljutomerski kasač, kasaški konj, slovenski toplokrvni konj, angleški polnokrvni konj, arabski polnokrvni konj, arabski konj, bosanski planinski konj, islandski konj in šetlandski poni.

Za vse živali naštetih pasem, ki so vpisane v rodovniške knjige, se vodi in izdaja zootehniška dokumentacija. V letu 2020 je bilo opravljenih 1.490 identifikacijskih pregledov žrebet vseh pasem.

Preglednica 66: Število kobil, vpisanih v rodovniške knjige, po pasmah; 2012–2020

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Slovenske hladnokrvne kobile	168	110	101	99	106	109	122	134	99
Posavske kobile	70	70	52	50	24	51	46	111	40
Haflinške kobile	25	22	26	18	23	16	19	18	14
Kasaške kobile	15	7	12	17	17	24	20	20	20
Slovenske toplokrvne kobile	3	12	18	11	15	10	6	11	5
Ljutomerski kasač	8	4	3	4	13	8	8	8	5
Angleške polnokrvne kobile	11	8	4	3	4	3	0	4	7
Arabske polnokrvne in arabske kobile	4	2	5	13	8	8	21	7	7
Islandske kobile	11	5	2	3	1	3	2	12	2
Lipicanske kobile	9	10	6	10	13	6	10	7	7
Šetlandske kobile	4	1	3	5	5	4	3	4	5
Skupno sprejete v rodovnik	328	251	232	233	229	242	257	336	211

Vir: VF

Letni pregled rodovniških kobil in naraščaja ter žrebic za sprejem v rodovnik je v letu 2020 potekal na vnaprej določenih preglednih mestih za vse pasme konj in naknadno določenih preglednih mestih za živali slovenske toplokrvne, kasaške in arabske pasme. V rodovniške knjige je bilo vpisanih 211 kobil.

Strokovna komisija za odbiro, ocenjevanje in priznavanje plemenjakov je za plemenilno sezono 2021 odbrala 287 plemenjakov. V letu 2020 je bilo iz žrebetišč odbranih 15 žrebcev slovenske hladnokrvne pasme in 2 haflinška žrebca.

Čebelarstvo

V Sloveniji čebelarimo s kranjsko čebelo, ki je avtohtona pasma. V vzrejališčih čebeljih matic sta bila za potrebe odbire matičarjev zbrana in pregledana 302 vzorca čebel. V vzorcu iz vsake družine, ki je potencialni matičar, je bilo okoli 30 čebel delavk.

Preglednica 67: Število matic v rodovniški knjigi kranjske čebele, 2012–2020

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Število matic	31.278	31.756	33.195	38.772	37.693	42.941	45.857	45.793	42.179
od teh rodovniških	24	23	51	77	93	120	103	84	58
Prodaja matic	31.278	31.756	33.195	38.772	37.693	42.941	45.857	45.793	42.179
doma	15.485	18.886	18.567	24.944	22.127	25.170	23.857	25.605	27.967
v EU	10.110	8.055	9.923	11.008	12.807	14.803	17.611	16.983	11.896
zunaj EU	5.683	4.815	4.705	2.820	2.759	2.968	4.389	3.205	2.316

Vir: KIS

V letu 2020 je bilo v progno testiranje vključenih 725 matic, ki so izhajale iz 32 različnih vzrejališč. Povprečna ocena mirnosti v letu 2020 je bila le 2,89. Matice s povprečno oceno

mirnosti pod tri se ne priporočajo za nadaljnjo vzrejo. Povprečna ocena rojivosti v letu 2020 je bila 2,73. Opazen je negativen trend rojivosti. Povprečna ocena donosa medu v letu 2020 je bila 10,0 kg. Donosnost medu je v veliki meri odvisna od vremenskih pogojev, ki so bili v letu 2020 izredno slabi. Pri 445 testiranih družinah se je ocenjevala tudi obarvanost čebel. Poprečna ocena obarvanosti je bila 3,56 točk od možnih štirih točk. Družin brez rumenih čebel je bilo 63,1 %. V izvorno rodovniško knjigo je bilo vpisanih le 58 matic.

Delo opazovalno napovedovalne službe medenja je v letu 2020 obsegalo zbiranje vzorcev za umetno fenološko pospeševanje, terenske preglede zarodnih oblik proizvajalcev mane, kontrolo razvoja proizvajalcev mane in stanja medečih virov, lovljenje ličink kaparja na plošče ter ugotavljanje paritvenega in zalegalnega uspeha proizvajalcev mane.

9.4 Raziskovalna dejavnost

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) je tako kot v preteklih letih tudi v letu 2020 na področju raziskovalne dejavnosti v kmetijstvu sodelovalo kot sofinancer v aplikativnih, razvojnih in ciljnih raziskovalnih programih ministrstva, pristojnega za znanost, in sicer pri raziskovalnih projektih, katerih predlog in izvedba izkazuje strateško pomembnost in uporabnost projekta za razvoj resornih področij MKGP.

Aplikativne raziskovalne projekte, ki predstavljajo izvirno raziskovanje, s katerim naj bi pridobili nova znanja ter so usmerjeni v določene praktične cilje ali namene, pomembne za področje kmetijstva, MKGP podpira v višini do 25 % upravičenih stroškov. Podpora projektom s strani MKGP predstavlja podporo zainteresiranega uporabnika raziskave. Po javnem razpisu za zbiranje predlogov za financiranje projektov temeljnega in aplikativnega raziskovanja na področju matematičnih, tehničnih, biotehničnih, medicinskih, družboslovnih in humanističnih ved (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS) iz let 2017, 2018 in 2019 je MKGP kot interesent v letu 2020 sofinanciralo osem aplikativnih projektov. Skupna prevzeta obveznost MKGP za podporo izvajanja aplikativnih projektov je v letu 2020 predstavljala 12,9 % izplačil za raziskovalno dejavnost na področju kmetijstva. Aplikativni raziskovalni projekti so koristno dopolnilo in korektor drugim programskim strukturam raziskovanja, predvsem ciljnim raziskovalnim programom, zlasti z vidika načina pridobivanja idej in rešitev.

V okviru raziskovalne dejavnosti ima MKGP najpomembnejšo vlogo pri projektih ciljnega raziskovalnega programa, pri katerih nastopa kot naročnik in jih sofinancira v obsegu od 50 do 70 % upravičenih stroškov. Ciljni raziskovalni programi (CRP) so bili oblikovani kot posebna programska struktura Nacionalnega raziskovalnega programa kot podpora sektorskemu razvojnemu načrtovanju. V letu 2011 je bil oblikovan nov sektorski CRP »Zagotovimo.si hrano za jutri«, ki temelji na strateških ciljih, opredeljenih v sektorskih dokumentih (Resolucija o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva, Resolucija o nacionalnem gozdnem programu, Strategija prilagajanja slovenskega kmetijstva in gozdarstva podnebnim spremembam), ki so skladni s strateškimi usmeritvami raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije.

Usmeritve za pripravo javnih razpisov CRP »Zagotovimo.si hrano za jutri« so določene s prednostnimi vsebinami v okviru štirih težišč, in sicer:

- I. prehranska varnost Slovenije,
cilj: zagotavljanje prehranske varnosti s stabilno pridelavo varne, kakovostne in potrošniku dostopne hrane;
- II. konkurenčnost proizvodnje hrane in obnovljivih naravnih virov,
cilj: povečevanje konkurenčne sposobnosti kmetijstva, gozdarstva, ribištva in živilstva;

- III. trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri,
cilj: trajnostna raba proizvodnih potencialov in zagotavljanje s kmetijstvom, gozdarstvom in ribištvm povezanih javnih dobrin;
- IV. razvoj podeželja,
cilj: zagotavljanje skladnega in socialno vzdržnega razvoja podeželja.

V letu 2020 se je nadaljevalo financiranje 17 projektov s področja kmetijstva, izbranih na podlagi četrtega razpisa v okviru CRP »Zagotovimo.si hrano za jutri« v letu 2018.

V okviru petega javnega razpisa CRP »Zagotovimo.si hrano za jutri« v letu 2020 je bilo razpisanih 25 tem s področja kmetijstva. V financiranje se je uvrstilo 23 projektov s področja kmetijstva, za dve temi pa je bil konec leta ponovno objavljen javni razpis. MKGP je izbrane projekte iz razpisa v letu 2020 financiralo v višini 237.095,24 EUR, kar predstavlja 16,8 % od prevzetih obveznosti MKGP (1,410 mio EUR) po tem razpisu.

Izbrani projekti s področja kmetijstva (23 projektov) pokrivajo teme iz javnega razpisa CRP po posameznih težiščih, in sicer:

Težišče 1: Prehranska varnost Slovenije (11 projektov)

Izbrani projekti pokrivajo vsebine zdravstvenega varstva rastlin (proučitev možnosti izboljšanja produktivnosti in zmanjšanja odvisnosti od uporabe kemičnih fungicidov v kmetijstvu z uporabo plinske plazme; obvladovanje marmorirane smrdljivke; vpeljava hitrih testov za identifikacijo karantenskih škodljivih organizmov, povzročiteljev bolezni in poškodb na rastlinah). Vsebine zdravstvenega varstva domačih živali pokrivajo projekti v povezavi z obvladovanjem okužb z bakterijo *S. Infantis* v rejah piščancev brojlerjev ter z zdravstvenim stanjem in plodnostjo drobnice. Z raziskavama s področja semenarstva bomo vzpostavili sistem semenarjenja hibridnih in nehibridnih sort (aplikacija na modelu zelja) ter z razvojem metod vzpostavili sistem uradnega preizkušanja ekoloških sort in heterogenega materiala izbranih poljščin in zelenjadnic. Raziskava na področju politike kakovosti bo izdelana analiza pridelave in trženja proizvodov shem kakovosti. Na področju trajnostne preskrbe s hrano bo težišče dela usmerjeno v vrednotenje verig preskrbe s hrano z dodano vrednostjo ter izdelavo optimizacije pristopov in priporočil. Projekt *Hrana ni odpadek* bo proučil možnosti in ukrepe preprečevanja, zmanjševanja in uporabe odpadne hrane z vidika krožnega gospodarstva.

Težišče 2: Konkurenčnost proizvodnje hrane in obnovljivih naravnih virov (en projekt)

Z izbranim projektom iščemo odgovore in rešitve na vprašanja konkurenčnosti in trajnosti konceptov pri gradnji hlevov.

Težišče 3: Trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri (osem projektov)

Izbrani projekti v okviru trajnostnega gospodarjenja z naravnimi viri pokrivajo teme s področja kmetijstva in upravljanja naravnih virov (krajinske značilnosti, modeli kmetovanja na območjih Natura 2000, podlage za pripravo rezultatsko usmerjenih kmetijsko okoljskih ukrepov, ovrednotenje ekosistemskih storitev tal v kmetijski rabi ter proučevanje ohranitvene obdelave tal s ciljem zmanjšati emisije toplogrednih plinov in večje vezave ogljika v tla). Izbran projekt s področja živinoreje proučuje nove in inovativne tehnološke rešitve za izboljšanje dobrega počutja rejnih živali v skladu z družbenimi zahtevami. Projekt s področja ribištva pokriva izdelavo strategije upravljanja potočne postrvi.

Težišče 4: Razvoj podeželja (trije projekti)

V okviru tega težišča dva izbrana projekta pokrivata socialne vidike razvoja podeželja (proučitev odzivanja kmečkih družin na posledice delovnih nesreč in poklicnih bolezni in problematiko konfliktov na podeželju). V povezavi z obogatitvijo dejavnosti na podeželju z

izbranim projektom se analizirajo možnosti nadaljnjega razvoja vinskega in gastronomskega turizma na kmetijah.

MKGP sodeluje tudi v ciljnem raziskovalnem programu »CRP 2019«, kjer skupaj z ministrstvom, pristojnim za okolje in prostor in ARRS sofinancira en projekt, in sicer Zasnova monitoringa divjih opraševalcev v Sloveniji, katerega izvajanje poteka do konca oktobra 2022. MKGP v letu 2020 na tem projektu nima finančnih obveznosti.

Izdatki za podporo projektom CRP so zajemali 81,6 % sredstev za raziskovalno dejavnost v kmetijstvu v letu 2020. Za sofinanciranje projektov CRP je bilo v letu 2020 prevzetih za 32 % več obveznosti kot v letu 2019.

Preglednica 68: Raziskave v kmetijstvu, ki jih financira MKGP; 2019 in 2020

	Število projektov		Prevzete obveznosti v letu 2020 (EUR)	Izplačano (EUR)		Indeks 2020/19
	2019	2020		2019	2020	
Aplikativni in razvojni programi	6	8	137.996	146.001	137.996	94,52
CRP »Zagotovimo si hrano za jutri«; »CRP 2019«	32	41	876.154	663.509	876.154	132,05
ERA-NET (CORE Organic Plus*, CORE Organic Cofund, ERA NET SusAn, ERA NET Arimnet)	6	6	60.000	100.000	60.000	60,00
Raziskovalno delo, skupaj	44	55	1.074.150	909.510	1.074.150	118,10

Vir: MKGP

Proračunska sredstva MKGP za raziskovalno dejavnost v kmetijstvu so se v letu 2020 v primerjavi s predhodnim letom zvišala za 18,1 %. Povečanje proračunskih sredstev gre na račun sofinanciranja projektov CRP. Ne glede na rahlo povečanje proračuna v letu 2020 pa so sredstva za raziskovalno dejavnost v kmetijstvu še vedno med najbolj okrnjenimi postavkami proračuna.

Ne glede na skromna sredstva za raziskovalno dejavnost rezultati raziskovalnih projektov pomembno pripomorejo k prilagajanju kmetijske politike, oblikovanju strategij, razvoju novih tehnologij v kmetijstvu v povezavi z varstvom okolja in ohranjanjem kulturne krajine, pridelavi zdrave hrane ter varovanju in zaščiti potrošnika, razvoju podeželja in večnamenskosti kmetijstva ter vzpostavitvam monitoringov v kmetijstvu in informacijskih sistemov.

Dosedanje izkušnje kažejo, da je ob pomoči CRP mogoče v veliko večjem obsegu podpreti izvajanje nacionalnih strategij po posameznih področjih dela MKGP, rezultati raziskav pa se tudi uspešno prenašajo v kmetijsko prakso ter prispevajo k tehnološkemu razvoju in povečevanju inovacij v praksi. Za prenos rezultatov do uporabnikov in v kmetijsko prakso raziskovalne skupine organizirajo javne predstavitve tako za financerje kot svetovalce in kmete. Raziskovalci dosežke raziskav uspešno objavljajo.

Na področju evropskega znanstvenega sodelovanja je MKGP kot partner vključeno v tri kmetijske projekte ERA NET: ERA NET CORE Organic Cofund in ERA NET SusAn (oba se sofinancirata iz Okvirnega programa za raziskave Obzorje 2020) ter ERA NET ARIMNet 2 iz 7. okvirnega programa EU. V okviru projektov ERA NET se Slovenija vključuje v nadnacionalne razpise po mehanizmu »virtual common pot«. To pomeni, da kot partner financer zagotavlja vnaprej določena nacionalna finančna sredstva samo za tiste raziskovalne skupine svoje države, ki so vključene v nadnacionalne konzorcije izbranih projektov.

Iniciativa ERA NET CORE Organic, ki je akronim za koordinacijo evropskega nadnacionalnega raziskovanja na področju ekološkega kmetijstva in prehranskih sistemov, ustanovljena s ciljem izboljšati sodelovanje med nacionalnimi raziskovalnimi dejavnostmi na področju ekološkega kmetijstva, vključuje 23 partnerjev, financerjev raziskav. V decembru 2016 je Evropska komisija potrdila projekt ERA NET CORE Organic Cofund, ki je nadaljevanje predhodnega

projekta CORE Organic Plus. Na podlagi nadnacionalnega razpisa v letu 2017 se je v financiranje uvrstilo 12 projektov. Raziskovalci iz Slovenije so vključeni v projekt *BIOVINE – Izkoriščanje biodiverzitete v vinogradniških sistemih z namenom zmanjšanja škod in uporabe pesticidov ter povečanje ekosistemskih uslug*. Izbrani projekti so se začeli izvajati v letu 2018 in so se uspešno nadaljevali tudi v letu 2020.

Druga evropska iniciativa ERA NET ARIMNet2 se je začela izvajati v letu 2014. Slovenija ima v projekt vključena dva partnerja, MKGP in MIZŠ. V okviru aktivnosti projekta ERA NET ARIMNet2 je bil v letu 2017 izveden nadnacionalni javni razpis, izključno na podlagi nacionalnih finančnih sredstev, v katerem je sodelovalo 10 držav partneric, med njimi tudi Slovenija (MKGP). Razpisani sta bili dve temi, kjer so lahko kandidirali mladi raziskovalci:

1. spodbujanje trajnostnega kmetijstva za socialno-ekonomski razvoj;
2. uveljavljanje lokalnih proizvodov z izboljšanjem prehranske vrednosti verig.

Na podlagi izvedenih postopkov izbora nadnacionalnih projektov se je v financiranje uvrstilo 15 projektov. Slovenija je v skladu z nacionalnimi prednostnimi nalogami sodelovala v projektu MedVitis – Ohranjanje raznolikosti vinske trte (*Vitis sp.*) v spreminjajočem okolju mediteranskega prostora (Protecting the diversity of Mediterranean Vitis in changing environment), ki se je začel izvajati v letu 2018 in uspešno nadaljeval tudi v letu 2020.

Tretja evropska iniciativa, v katero se je MKGP vključilo kot partner konzorcija držav članic EU, je ERA NET projekt SusAn – Evropski raziskovalni prostor o trajnostnih živinorejskih proizvodnih sistemih (European Research Area on Sustainable Animal Production Systems). Projekt se je začel izvajati 1. marca 2016, ko je bila podpisana konzorcijska pogodba št. 696231 s trajanjem 60 mesecev, ki pa je bilo v preteklem letu zaradi epidemije covida-19 podaljšano za dve leti. ERA NET SusAn povezuje 37 partnerjev iz 21 držav članic EU in dve pridruženi državi. Slovenija sodeluje v vseh sedmih delovnih sklopih (DS) projekta: DS1: menedžment in koordinacija konzorcija; DS2: priprava in izvedba razpisa; DS3: evaluacija in izbira projektov; DS4: spremljanje izvedbe; DS5: komunikacija in izmenjava znanja; DS6: skupne aktivnosti; DS7: raziskovalna in inovacijska agenda (mapping, diseminacija). V okviru aktivnosti DS2 je bil januarja 2016 objavljen dvostopenjski nadnacionalni javni razpis. Na podlagi izbora se je v financiranje uvrstilo 14 projektov. Na izbranih projektih sodelujeta 102 raziskovalni skupini iz 20 evropskih držav. Obveznost financiranja izbranih projektov s strani financerjev in sredstev EU je 15.905.000 EUR.

Slovenija v skladu z nacionalnimi prednostnimi nalogami na področju trajnostne živinoreje sodeluje v štirih izbranih projektih:

1. SuSi – Trajnostni vidik v proizvodnji svinjskega mesa z imunokastracijo (Sustainability in pork production with immunocastration), trajanje: 36 mesecev;
2. EcoLamb – Holističen pristop pri proizvodnji mesa z zmanjšanjem ekološkega odtisa (Holistic production to reduce the ecological footprint of meat), trajanje: 30 mesecev;
3. BPractices – Novi vidiki in prakse za izboljšanje zdravja medonosnih čebel v obdobju *Aethina tumida* v Evropi (New indicators and on-farm practices to improve honeybee health in the *Aethina tumida* era in Europe), trajanje: 36 mesecev;
4. FreeWalk – Razvoj ekonomsko zanimivih sistemov proste reje živali, ki bodo izboljšali dobro počutje in zdravje živali, kakovost gnoja in jih bo družba hkrati cenila (Develop economic sound free walk farming systems elevating animal welfare, health and manure quality, while being appreciated by society), trajanje: 36 mesecev.

Financiranje projektov ERA NET SusAn se je začelo v letu 2017. Za izvajanje teh projektov je zagotovljenih 294.000 EUR, od tega je 160.000 EUR priskrbelo MKGP in 134.000 EUR EU. V

letu 2020 je bilo v okviru šestih projektov ERA NET izplačanih 90.300 EUR (od tega 60.000 EUR slovenske udeležbe in 30.300 EUR sredstev EU), kar zajema 5,6 % sredstev za raziskave v kmetijstvu. V primerjavi s predhodnim letom so se obveznosti Slovenije na nadnacionalnih projektih zmanjšale za 40 %.

V letu 2019 se je MKGP kot partner aktivno vključil tudi v evropsko iniciativo EJP SOIL – Pot k pametnemu, trajnostnemu gospodarjenju s kmetijskimi tlemi (Towards climate-smart sustainable management of agricultural soils). Glavni cilj EJP SOIL je ustvariti ugodno okolje za povečanje prispevka kmetijskih tal h ključnim družbenim izzivom:

1. prilagajanje in ublažitev podnebnih sprememb;
2. trajnostna kmetijska proizvodnja;
3. zagotavljanje ekosistemskih storitev ter
4. preprečevanje in obnova propadanja zemljišč in tal.

EJP SOIL bo zgradil trajnostno evropsko integrirano raziskovalno skupnost na področju kmetijskih tal ter razvil in uporabil načrt o podnebnem trajnostnem upravljanju kmetijskih tal. Časovni načrt projekta EJP SOIL temelji na razvoju znanja o trajnostnem upravljanju/gospodarjenju s tlemi. Glavni napredek bo temeljil na pregledu obstoječega stanja na področju tehnologij in tudi na sistemih kontrole kakovosti tal, informacijskih sistemih, sistemih za ekspertno podporo ter sistemih upravljanja in odločanja. Ključni vsebinski poudarek projekta je tudi izvedba internih in eksternih nadnacionalnih razpisov v povezavi s kmetijskimi tlemi.

Partnerstvo EJP SOIL si bo v sodelovanju z zainteresiranimi stranmi, državami članicami in Generalnim direktoratom za kmetijstvo EK, dolgoročno prizadevalo za spodbujanje kmetov kot upravnikov/gospodarjev zemljiških in talnih virov ter za podpiranje razvoja in uvajanje politike, zlasti skupne kmetijske politike in podnebne politike na tem področju. Ciljne dejavnosti programa EJP SOIL bodo usmerjene v reševanje družbenih, znanstvenih in političnih izzivov.

V Sloveniji je na podlagi izbora vloga programskega vodje (Programme Manager) dodeljena prof. dr. Heleni Grčman, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta. Prek Univerze v Ljubljani sta v program EJP SOIL vključena kot povezane tretje osebe (»linked third parties«) tudi Kmetijski inštitut Slovenije in Fakulteta za biosistemske vede Univerze v Mariboru,. Lastnik (Programme Owner) slovenskega programa je MKGP, ki bo v obdobju 2020–2025 prek programa EJP SOIL zagotovil sredstva za sofinanciranje aktivnosti v višini 333.625 EUR. Za opravljene aktivnosti v letu 2020 je načrtovano izplačilo v letu 2021.

V podporo delovanju medvladne pobude BIOEAST, ki združuje 11 držav (med drugim tudi Slovenije), je 21 partnerjev iz držav BIOEAST (ministrstva in izobraževalno-raziskovalne ustanove, med njimi tudi MKGP in UL BF) oktobra 2019 začelo izvajati projekt BIOEASTsUP, financiran iz programa Obzorje 2020. Vrednost triletnega projekta znaša 3 milijone evrov. Glavni namen pobude BIOEAST je, da poveže vključene države, ki se soočajo s podobnimi izzivi pri razvoju biogospodarstva, ter pospešuje raziskave in inovacije.

Partnerji v okviru projekta BIOEASTsUP so si zastavili naslednje cilje:

1. povečati prepoznavnost biogospodarstva znotraj peterne vijačnice v državah, vključenih v pobudo BIOEAST;
2. sprožiti strateško razmišljanje na vladni ravni in ob strokovni podpori razviti nacionalne strategije krožnega biogospodarstva v državah, vključenih v pobudo BIOEAST;

3. poudariti in spodbuditi pristop, ki temelji na vključevanju več deležnikov in akterjev ter soustvarjanju inovacij v razvoju novih vrednostnih verig za pospeševanje biogospodarstva;
4. s pristopom, ki ga poganjajo deležniki od spodaj navzgor, razviti strateško raziskovalno-inovacijsko agendo (SRIA) na področju biogospodarstva za države, vključene v pobudo BIOEAST;
5. vzpostaviti in vzdrževati makroregionalni okvir v podporo pobudi BIOEAST ter razvoju in trajnosti strateških raziskovalno-inovacijskih agend z ustanovitvijo skupnega svetovalnega sveta in tematskih delovnih skupin;
6. podpirati oblikovanje javnih politik na podlagi dokazov z odgovarjanjem na potrebo po zbiranju in združevanju statističnih in administrativnih kvantitativnih in kvalitativnih podatkov, pomembnih za biogospodarstvo.

Glavna naloga MKGP v okviru projekta BIOEASTsUP je vzpostavitev in podpora tematskim delovnim skupinam, sestavljenim iz predstavnikov vlad in raziskovalnih ustanov iz držav, vključenih v pobudo BIOEAST. Te skupine bodo pripravile strateške raziskovalno-inovacijske agende na posameznih tematskih področjih za pospešitev razvoja trajnostnega krožnega biogospodarstva v državah, vključenih v pobudo BIOEAST. V letu 2020 so bile aktivnosti na projektu, kljub težjim razmeram za delo zaradi epidemije covida-19, izvedene skladno z načrtovanim programom dela.

Podroben pregled raziskovalnih projektov, ki jih sofinancira MKGP, je podan v prilogi.

9.5 Kmetijsko izobraževanje

MKGP v sodelovanju s področnimi organizacijami in socialnimi partnerji nastopa kot enakopravni partner pri vseh vprašanjih, povezanih z izobraževanjem s področja kmetijstva, gozdarstva, živilstva, ribištva in veterine.

Visoko in kakovostno usposobljene strokovne službe in izobraženi kmetovalci so zagotovilo za uspeh, zato za doseg ciljev MKGP sodeluje pri oblikovanju poklicnega in strokovnega izobraževanja. Kot socialni partner s svojim predstavnikom sodeluje v Področnem odboru za poklicne standarde za kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, prehrano in veterino pri Centru za poklicno izobraževanje.

MKGP izvaja ukrepe, ki izobraževalnim ustanovam, ki izvajajo programe rednega in izrednega formalnega izobraževanja, pomagajo pri izvedbi načrtovanih praktičnih izobraževanj. Leta 2020 je izvedlo ukrep sofinanciranja praktičnega pouka, v katerem je bilo razpisanih 165.994 EUR. Sredstva so bila namenjena pridobivanju znanja za varnejše delo pri kmetijski pridelavi in predelavi ter seznanjanju udeležencev v izobraževalnem procesu z razvojem tehnologij.

Za razpisana sredstva je uspešno kandidiralo 15 izobraževalnih ustanov s področja agroživilstva, gozdarstva, veterinarstva in živilstva. Na vse izobraževalne ustanove je bilo vpisanih 3.931 dijakov ter 3.359 študentov kmetijskih, gozdarskih, hortikulturnih, naravovarstvenih, veterinarskih in živilskih izobraževalnih smeri. Na navedenih področjih je bilo tako skupaj vpisanih 7.290 dijakov in študentov.

10 VARNA HRANA, VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN

Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) opravlja upravne in strokovne naloge ter naloge uradnega nadzora na področju varnosti, kakovosti, na področju označevanja kmetijskih pridelkov in živil ter krme, vključno z gensko spremenjenimi živali oziroma krmo. Opravlja tudi naloge na področju varstva prebivalstva pred zoonozami, zaščite živali, varstva rastlin in semenskega materiala kmetijskih rastlin, ocenjevanja aktivnih snovi ter ocenjevanja in registracije FFS (nadzor prometa in uporabe ter testiranje naprav za nanašanje FFS), izvajanja analiz tveganja in inšpekcijskega nadzora na področju varstva novih sort kmetijskih rastlin.

10.1 Področje fitofarmacevtskih sredstev

Sektor za FFS sodeluje v programu ocenjevanja novih aktivnih snovi in v programu revizije odobrenih aktivnih snovi, ki se uporabljajo v FFS za raven EU, vključno z njihovimi ostanki v živilih, in sicer kot država poročevalka ali soporočevalka. Ocenjevanje aktivnih snovi je postopek, ki traja do treh let, v njem sodelujejo vse države članice EU, EFSA in EK. Po odobritvi aktivnih snovi na ravni EU sledijo postopki registracije FFS na ravni držav članic. Postopki so različni, najboljše in zahtevnejši je postopek conske ocene za izvajanje Uredbe (ES) št. 1107/2009 o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet za osrednjo cono B, kamor spada tudi Slovenija.

Preglednica 69: Število izvedenih ocen, izdanih odločb v postopku odobritve aktivnih snovi in izdaje odločb o registraciji oziroma dovoljenjih za FFS v letu 2020

Vrsta administrativnega ukrepa na področju odobritve dajanja FFS v promet	Število
Ocenjevanje aktivnih snovi za EU; število aktivnih snovi v različnih postopkih	6
Ocenjevanje vira aktivne snovi (ekvivalence)	3
Poročilo EU o oceni za consko registracijo FFS	9
Odločbe o registraciji novih FFS v RS	60
Odločbe o podaljšanju registracije za FFS v RS	221
Dovoljenja za vzporedno trgovanje oziroma uporabo	5
Dovoljenja za nujne primere	18
Dovoljenja za raziskave in razvoj	30
Odločbe o spremembi registracije	127
Število registriranih FFS v RS na dan 31. 12. 2020	565

Vir: UVHVVR

Sektor za FFS ureja promet in uporabo FFS na območju Slovenije vključno z distribucijo, maloprodajo, usposobljenostjo svetovalcev, prodajalcev in uporabnikov FFS, ki so dovoljena za poklicno rabo, napravami za nanašanje FFS, zbiranjem podatkov o prodaji FFS itd.

Preglednica 70: Število izdanih odločb, opravljenih tečajev in pregledov v prometu ter uporabi FFS na dan 31. 12. 2020

Vrsta administrativnega ukrepa na področju prometa in uporabe FFS	Število
Število izdanih odločb o dovoljenju za opravljanje prometa s FFS	23
Število izdanih odločb o prenehanju dovoljenja za opravljanje prometa s FFS	20
Tekoče število vpisanih distributerjev za promet s FFS iz registra pri Upravi	633
Število udeležencev osnovnih usposabljanj za ravnanje s FFS in izdane izkaznice o opravljenem usposabljanju	1.241
Število udeležencev obnovitvenih usposabljanj za ravnanje s FFS in podaljšanje veljavnosti izkaznic	15.258
Število pregledanih naprav za nanašanje FFS, izdanih potrdil in znakov	6.577

Vir: UVHVVR

Pri izvajanju uradnega nadzora **distributerjev**, ki opravljajo promet s FFS, pregled zajema preverjanje vpisa v register distributerjev, vodenje podatkov o prometu s FFS, usposobljenost in prisotnost svetovalcev in prodajalcev, prodajo FFS v specializiranih prodajalnah uporabniku FFS za poklicno uporabo, ki predloži veljavno dokazilo o izpolnjevanju pogojev ter opremljenost prostorov in opreme za promet s FFS na debelo in drobno.

Fitosanitarni inšpektorji so v letu 2020 opravili skupno 119 pregledov glede izpolnjevanja pogojev prometa s FFS na debelo in drobno. Pri preverjanju prometa s FFS je bilo v upravnem postopku ugotovljenih 24 neskladij. Inšpektorji so za ureditev neskladnosti izrekli 16 opozoril po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru in izdali štiri upravno-inšpekcijske odločbe. Izdanih je bilo 43 sankcij za prekrške.

V okviru nadzora distributerjev je bilo v skladu s planom dela Inšpekcije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin v letu 2020 načrtovano **vzorčenje FFS**, in sicer insekticidov in ostalih FFS, ki se vzorčijo z namenom preverjanja skladnosti FFS glede fizikalno-kemične sestave. Analiziranih je bilo skupno 21 fitofarmaceutskih sredstev, od tega 12 insekticidov. Ugotovljene so bile tri nepravilnosti, ki se nanašajo na neustrezno kemično sestavo.

Izvedeno je bilo **vzorčenje semena, tretiranega s FFS**. Analiziranih je bilo sedem vzorcev semena koruze, trije vzorci semena oljne ogrščice in pet vzorcev semena ozimnih žit (dva vzorca ječmena in trije vzorci pšenice). V vzorcih ozimnih žit so bila analizirana sredstva, s katerimi je seme tretirano. V vseh vzorcih semena oljne ogrščice in koruze so bile analizirane aktivne snovi neonikotinoidov, z namenom preverjanja morebitne prisotnosti aktivnih snovi klotianidin, imidakloprid in tiametoksam, za katere velja v skladu z Odredbo o prepovedi prometa in uporabe določenih FFS na ozemlju RS (Uradni list RS, št. 31/11 in 83/12 – ZFfS-1) prepoved prometa in uporabe. Vsi vzorci semena so bili skladni.

Uradni nadzor **uporabnikov FFS** zajema pregled evidence rabe FFS, potrdila o usposabljanju uporabnika, potrdila in etikete o testiranju naprav za nanašanje FFS, skladiščne prostore za FFS in ravnanja z odpadnimi FFS, označbe na embalaži semenskega materiala ter vzorčenje zelenih delov rastlin v skladu z obsegom, določenim z letnim planom dela UVHVVR. Pri uporabnikih je bilo v letu 2020 opravljenih skupno 442 uradnih nadzorov, v okviru katerih je bilo ugotovljenih 94 neskladij. Izdanih je bilo 16 upravnih inšpekcijskih odločb in 51 opozoril po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru (ZIN). Ugotovljena neskladja se pretežno nanašajo na pomanjkljivo vodenje evidenc, uporabnik FFS nima izkaznice za uporabo FFS za poklicno rabo ali z uporabo FFS v nasprotju z odločbo o registraciji FFS. Pri izvajalcih uslug tretiranja je bilo v letu 2020 opravljenih 19 nadzorov, od tega sta bili ugotovljeni dve nepravilnosti. Izdani sta bili dve opozorili po ZIN.

V letu 2020 je bilo vzetih 82 vzorcev **zelenih delov rastlin**, od tega so bili štirje vzorci neskladni (enkrat solata, dvakrat zelje, enkrat jablana). Vsa neskladja so posledica uporabe neustreznih FFS za določeno kulturo. V letu 2020 so skupno izrekli 61 sankcij za prekrške pri nadzoru uporabnikov FFS.

V letu 2020 so inšpektorji UVHVVR na podlagi prijave obravnavali en **pomor čebel**. Povezava med uporabo FFS in padcem čebel ni bila zaznana.

Opravljen je bil en nadzor **izvajalcev usposabljanja za ravnanje s FFS**, pri katerem ni bilo ugotovljenih nepravilnosti.

Nadzor pri preglednikih naprav za nanašanje FFS zajema pregled dokumentacije in nadzor izvajanja testiranja na terenu (usposobljenost nadzornega organa, ustrezna opremljenost in vodenje evidenc). Inšpekcijski nadzor je bil v letu 2020 opravljen šestkrat, ugotovljeni sta bili dve nepravilnosti, za kar so inšpektorji izrekli eno opozorilo po ZIN in izdali eno upravno

inšpekcijsko odločbo. Neskladja so bila ugotovljena glede pretečenega roka umeritve merilnega pretoka in neustrezne rampe za dovoz na testno mizo.

10.2 Varna hrana

Glede na register primarnih pridelovalcev kmetijskih pridelkov rastlinskega izvora na področju **primarne pridelave živil** v letu 2020 ni bilo pomembnejših sprememb v številu zavezancev, ki pridelujejo živila rastlinskega izvora za trg. Na področju registracije je bilo opravljenih 130 pregledov in ugotovljenih 15 neskladnosti.

Pri izpolnjevanju higienskih standardov v primarni pridelavi je bilo leta 2020 opravljenih 188 pregledov kmetijskih gospodarstev, od tega je bilo 164 podrobnejših pregledov glede higiene pridelave kmetijskih pridelkov rastlinskega izvora za prodajo. Neskladnost je bila ugotovljena v 14 primerih (9 %), kar je nekoliko manj kot v predhodnem letu (11 %). Na področju skladnosti glede sledljivosti primarnih pridelkov je bilo opravljenih 188 pregledov, nepravilnosti so bile ugotovljene v sedmih primerih (4 %). Sledljivost nabavljenih pridelkov v primarni pridelavi je bila pregledana v 73 primerih, neskladnost je bila ugotovljena pri šestih primerih (8 %). UVHVVR je preveril tudi skladnosti virov vode za namakanje (dva pregleda), vode za namakanje svežega sadja in zelenjave (dva primera) ter sisteme in čase namakanja po Smernicah MB tveganja pri pridelavi svežega sadja in zelenjave (osem pregledov). Neskladnosti pri tem niso bile ugotovljene.

V okviru **uradnega nadzora nosilcev dejavnosti na področju predelave živil rastlinskega izvora ter distribucije živil** je inšpekcija UVHVVR v letu 2020 opravila 649 pregledov s področja proizvodnje živil, 106 pregledov na področju skladiščenja, 62 na področju pakiranja, 694 na področju trgovine na drobno in 55 na področju prodaje na daljavo. Skupno je bilo opravljenih manj pregledov kot v letu prej (leta 2020: 1.566 pregledov; leta 2019: 2.069 pregledov), kar je posledica ukrepov, sprejetih zaradi omejevanja širjenja okužbe novega korona virusa.

Na področju gostinske dejavnosti je bilo opravljenih 1.188 pregledov, 344 na področju institucionalnih obratov javne prehrane in 88 na področju prehrane na delu. Delež skladnosti pri registraciji živilskega obrata je bil pri proizvodnji in distribuciji živil 94-odstoten in v obratih javne prehrane 88-odstoten. V distribuciji se je delež glede na predhodno leto nekoliko izboljšal. Največji delež neskladnosti je bil ugotovljen pri preverjanju izpolnjevanja splošnih in posebnih zahtev – prostori, v katerih so bile pomanjkljivosti ugotovljene pri od 20 % do 24 % pregledanih obratov distribucije. Slabši je delež splošnih in posebnih zahtev pri obratih javne prehrane z 28 % ugotovljenimi neskladnimi obrati. Relativno slabo stanje (med 80 in 90 % skladnih) se je pokazalo tudi na področju merilnih naprav in opreme, nekoliko se je izboljšal rezultat pri ravnanju z živili in osebne higiene (90 % skladnih). Boljši rezultat je bil ugotovljen pri pregledu dokumentacije v obratih distribucije, in sicer pri smernicah HACCP (74 %) in lastnem sistemu HACCP (74 %) ter v obratih javne prehrane pri pregledu smernic HACCP (75 %) in lastnih sistemov HACCP (79 %). Monitoring KKT je skladen v od 79 % do 86 % obratov. Ugotovljene neskladnosti kažejo potrebo po stalnem spremljanju nosilcev dejavnosti z rednimi pregledi in vzorčenji. Pomanjkljivo zagotavljanje sledljivosti je bilo ugotovljeno pri 10 % obratov javne prehrane ter 8 % obratov proizvodnje in distribucije, kar v primerjavi s prejšnjim letom pomeni poslabšanje za 1 do 3 odstotne točke. Izboljšanje je bilo ugotovljeno pri izvajanju umika in odpoklica tako v proizvodnji in distribuciji (skladnih 90 %) kot v obratih javne prehrane (skladnih 98 %).

Uradni nadzor nad prisotnostjo **gensko spremenjenih živil rastlinskega porekla** poteka v sklopu monitoringa prisotnosti gensko spremenjenih organizmov (GSO) v živilih. V okviru

monitoringa je bilo planiranih, odvzetih in analiziranih 45 vzorcev živil rastlinskega porekla, 15 vzorcev beljakovinskih živil, namenjenih športnikom, in 30 vzorcev ekoloških živil. Vsi vzorci živil so bili skladni z zakonodajo. V enem vzorcu živil (sojina krema) je bila zaznana prisotnost v EU odobrene GS soje pod 0,1 %. V vzorcu koruznih kosmičev in sojinega kruha je bil pozitiven samo presejalni element, v drugem (kosmiči) pa presejalni element in na koncu potrjena prisotnost CaMV. Vsi vzorci beljakovinskih živil, namenjenih športnikom, so bili skladni z zakonodajo. Pri vzorcih (sedem beljakovinskih ploščic in dva beljakovinskega napitka) je bila potrjena prisotnost različnih, v EU odobrenih GS soj pod 0,1% oziroma pod mejo zaznave. Vsi vzorci ekoloških živil so bili v skladu z zakonodajo. Pri enem vzorcu (sojina smetana) je bila potrjena prisotnost dveh GS soj (pod 0,1 %) in ene GS soje pod mejo kvantifikacije.

Preglednica 71: Število odobrenih obratov in klavnic; 2010–2020

Število odobrenih obratov	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vsi odobreni obrati	372	395	405	429	457	480	504	540	561	594	601
Klavnice za rdeče meso	46	47	53	59	66	73	77	77	78	81	85
Klavnice za belo meso	8	7	7	7	7	9	9	10	9	10	11

Vir: UVHVVR

Na področju **živil živalskega izvora** se smejo nekatere dejavnosti izvajati le v odobrenih obratih. Tovrstna dejavnost načeloma pomeni večje tveganje, zato so oblikovani posebej predpisani pogoji delovanja, sistemi notranjih kontrol in posebne zahteve glede izvajanja nadzora. Od leta 2008 se stalno povečuje število odobrenih obratov. V skladu z zakonodajo uradni veterinarji UVHVVR izvajajo v klavnicah stalen nadzor za zagotavljanje *ante* in *post mortem* pregleda živali, ki vstopajo v prehransko verigo, ter pregled notranjih kontrol v skladu s frekvenco nadzora.

Preglednica 72: Število zaklanih živali po vrstah, pregledanih s strani UVHVVR; 2015–2020

Zaklane živali	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Govedo	96.714	98.878	100.928	99.083	101.246	102.570
Teleta	14.754	15.466	17.307	16.514	15.249	15.675
Prašiči	214.248	237.474	219.716	223.061	232.580	227.408
Plemenske svinje	11.178	2.649	6.659	1.915	2.203	1.781
Prašički z manj kot 15 kg	16.831	18.297	18.841	20.621	24.623	16.732
Kopitarji	1.966	1.435	1.688	1.069	1.172	1.078
Ovce	369	317	223	207	234	205
Jagnjeta	9.343	9.885	11.306	12.069	12.296	9.314
Koze	145	93	92	110	267	108
Kozlički z manj kot 15 kg žive m.	573	1.177	773	1.126	1.102	1.022
Velika gojena divjad	36	48	41	30	149	42

Vir: UVHVVR

Preglednica 73: Proizvodnja živil živalskega izvora v odobrenih obratih (kg); 2016–2020

Proizvodnja živil živalskega izvora	2016	2017	2018	2019	2020
Mesni izdelki	63.074.216	62.208.352	62.529.192	65.287.169	66.806.642
Mleto meso	3.687.520	2.567.508	2.707.926	3.148.935	2.990.893
Mesni pripravki	12.524.698	11.384.658	12.834.540	13.389.331	12.685.239
Celotna sprejeta količina mleka	515.059.048	521.860.967	525.298.204	501.441.923	484.506.344
Ribiški proizvodi	4.976.152	5.633.820	5.091.185	5.307.290	6.348.309
Uplenjena divjad	3.002.488	3.788.681	2.944.491	2.890.180	1.721.208
Preembaliranje črev (m)	12.773.335	12.859.505	13.717.369	13.851.697	13.834.738
Odpredni center za školjke	80.686	212.666	316.873	465.770	324.132

Vir: UVHVVR

V odobrenih obratih za klanje živali je UVHVVR zagotovila navzočnost vsaj enega uradnega veterinarja v času izvajanja klanja živali in obdelave trupov živali. Večina klavnic izvaja klanje vsak delovni dan, nekatere pa le določene dni v tednu ali delujejo sezonsko. Vsaka žival ali skupina živali (perutnina, kunci), ki vstopi v prehransko verigo, je pregledana pred klanjem in po njem zaradi ugotavljanja zdravstvene ustreznosti za prehrano ljudi.

V okviru **uradnega nadzora onesnaževal** je bilo leta 2020 odvzetih 858 vzorcev živil. Od tega je bilo 726 vzorcev (84,6 %) rastlinskega izvora in 132 vzorcev (15,4 %) živalskega izvora. Po poreklu/izvoru je bilo 539 vzorcev (62,8 %) iz Slovenije, 165 vzorcev (19,2 %) iz drugih držav EU, 146 vzorcev (17,0 %) iz tretjih držav in osem vzorcev neznanega izvora (0,9 %).

Varnost vzorcev je bila ocenjena pri 657 vzorcih živil, od tega je bilo 646 vzorcev (98,3 %) ocenjenih kot varnih in 11 vzorcev (1,7 %) ocenjenih kot ne varnih po 14. členu Uredbe 178/2002. V primeru analize akrilamida (74 vzorcev) je bila ocenjena skladnost vzorcev živil z referenčnimi vrednostmi iz Uredbe Komisije, v primeru etilkarbamata v žganih pijačah iz koščičastega sadja (10 vzorcev) je bila ocenjena skladnost vzorcev živil z okvirnimi vrednostmi iz Priporočila Komisije. V primeru preseganja okvirnih oziroma referenčnih vrednosti v vzorcu živil morajo proizvajalci proučiti in prilagoditi proizvodne postopke, ki zagotavljajo raven akrilamida in etilkarbamata pod okvirnimi mejami iz Uredbe oziroma Priporočila Komisije. Analiza kovin (svinec, kadmij, nikelj, arzen, živo srebro) in joda v posušeni morski algah (šest vzorcev) je bila opravljena v skladu s Priporočilom Komisije. Podrobni rezultati preiskav v odvzetih vzorcih živil: 726 vzorcev živil (84,6 %) je bilo glede analiziranih onesnaževal skladnih z Uredbo (ES) št. 1881/2006 in posledično ocenjenih kot varnih po 14. členu Uredbe (ES) št. 178/2002. V 15 vzorcih (1,7 % vseh preiskanih vzorcev) so ugotovljene vsebnosti onesnaževal, tudi ob upoštevanju merilne negotovosti, presegale mejne vrednosti. Glede na navedeno vzorci niso bili v skladu z določili Uredbe (ES) št. 1881/2006 in so bili posledično ocenjeni kot ne varni po 14. členu Uredbe (ES) št. 178/2002.

V 13 vzorcih (1,5 % vseh preiskanih vzorcev) so bile ugotovljene vsebnosti onesnaževal, za katere Uredba (ES) št. 1881/2006 ne predpisuje mejnih vrednosti oziroma mejne vrednosti za zadevne skupine živil niso postavljene ali faktorji predelave niso bili znani. Glede na navedeno ocena skladnosti za teh 13 vzorcev po določilih omenjene Uredbe (ES) št. 1881/2006 ni bila mogoča, zato je bila izdelana ocena tveganja za zdravje, med katerimi so bili štirje vzorci ocenjeni kot ne varni po določilih 14. člena Uredbe 178/2002. Od skupno 74 vzorcev živil (8,6 %) je bilo glede na analizo prisotnosti akrilamida z referenčnimi vrednostmi iz Uredbe Komisije št. 2017/2158/EU skladnih 69 vzorcev, pet vzorcev pa je presegalo referenčno vrednost iz Uredbe. Devet vzorcev živil (1,1 %) je bilo glede analize prisotnosti etilkarbamata skladnih z okvirno vrednostjo iz Priporočila Komisije št. 2016/22/EU, v enem vzorcu je vsebnost etilkarbamata presegla ciljno vrednost.

Analiza kovin in joda v šestih vzorcih posušeni morski alg je bila opravljena v skladu s Priporočilom Komisije 2018/464/EU. Za vseh šest vzorcev (0,7 %) je bila glede vsebnosti joda izdelana ocena tveganja. Na podlagi izdelane ocene tveganja, ki temelji na rezultatih opravljenih preiskav, je bilo v štirih vzorcih (66,7 %) glede na izmerjeno vsebnost joda na podlagi izračuna akutne izpostavljenosti ocenjeno, da so vzorci varni oziroma predstavljajo sprejemljivo tveganje za zdravje potrošnikov ob doslednem upoštevanju navodil za uporabo oziroma pripravo, zapisanih na embalaži izdelka. V dveh vzorcih (33,3 %) je bilo ob upoštevanju, da navodila za uporabo oziroma pripravo izdelka ne vsebujejo nikakršnih omejitev glede maksimalnega priporočenega dnevnega vnosa, ocenjeno, da tveganja za izpostavljenost skupino potrošnikov (veliki jedci tovrstnih živil) ni mogoče popolnoma izključiti, in so bili ocenjeni kot ne varni.

Leta 2020 je bilo na **vsebnost ostankov pesticidov** v živilih analiziranih 852 vzorcev živil, od tega 353 vzorcev zelenjave (sveže ali zamrznjene), 222 vzorcev sadja (svežega ali zamrznjenega), 67 vzorcev žit in izdelkov iz žit, 152 vzorcev predelanih živil in živil, ki se ne uvrščajo v eno izmed zgoraj navedenih skupin živil (čaj, sok, suho sadje, semena oljnic, bučno olje, konzervirana zelenjava, začimbe, vino in drugo) ter 58 vzorcev živil živalskega izvora. Od skupno 852 vzorcev živil je bilo 776 vzorcev (91,9 %) odvzetih v okviru letnega programa vzorčenja, dva vzorca (0,2 %) v okviru dodatnega nadzora in 74 vzorcev (8,7 %) v okviru uradnega nadzora ob uvozu. Po izvoru je bilo 285 vzorcev (33,4 %) iz Slovenije, 345 vzorcev (40,5 %) iz drugih držav EU, 216 vzorcev (25,4 %) iz tretjih držav in šest vzorcev (0,7 %) iz držav EU in zunaj EU. Rezultati preiskav so pokazali, da je bilo 815 vzorcev (95,7 %) živil glede vsebnosti analiziranih pesticidov v skladu z določili Uredbe (ES) št. 396/2005 in so bili posledično ocenjeni kot varni po 14. členu Uredbe (ES) št. 178/2002. V 23 vzorcih (2,7 %) so ugotovljene vsebnosti pesticidov tudi ob upoštevanju merilne negotovosti presegale mejne vrednosti, vzorci niso bili v skladu z določili Uredbe (ES) št. 396/2005. Ocena tveganja po 14. členu Uredbe (ES) št. 178/2002 je pokazala, da dva vzorca nista bila varna za zdravje ljudi. V 14 vzorcih (1,6 %) suhega vina in moke Uredba (ES) št. 396/2005 ne predpisuje mejnih vrednosti, zato ocena skladnosti po določenih omenjene uredbe ni bila mogoča. Za teh 14 vzorcev je bila izdelana ocena tveganja po določilih 14. člena Uredbe (ES) št. 178/2002, vsi vzorci pa so bili ocenjeni kot varni.

V okviru **monitoringa rezidua (ostanki zdravil za uporabo v veterinarski medicini, nedovoljene in prepovedane snovi v živilih živalskega izvora)** je bilo v letu 2020 odvzetih 1.858 vzorcev, od katerih jih je bilo 10 neskladnih z zakonodajo (0,5 % vseh odvzetih vzorcev). Vzorčenje se je izvedlo v klavnicah in na gospodarstvih, vsi vzorci pa so bili slovenskega porekla. V okviru monitoringa rezidua je bilo na MVP s strani UVHVVR odvzetih 11 vzorcev živil živalskega izvora, ki so se uvažala v EU. V letu 2020 ni bilo neskladnih vzorcev.

Leta 2020 je bilo na področju **preverjanja biološke varnosti** vzorčenih 38 različnih vrst živil. Vzorčenje se je izvajalo znotraj države in na MKT Koper. Vzorca so se živila živalskega in živila neživalskega izvora. Vzorci so se analizirali na več parametrov hkrati. Vključeni so bili parametri za katere so določeni kriteriji v Uredbi (ES) št. 2073/2005, Uredbi (ES) št. 853/2004 in parametri za katere niso določeni kriteriji v zakonodaji Unije, vendar pa njihova prisotnost v živilu lahko pomeni tveganje za zdravje ljudi. Skupno je bilo v letni program zajetih 13 različnih parametrov. Vzorčenje in analize so izvedli Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, Nacionalni veterinarski inštitut in Nacionalni laboratorij za okolje, zdravje in hrano. Po poreklu so bili vzorci slovenskega porekla, porekla drugih držav članic EU in držav, ki niso članice EU. Vzorčenje se je izvajalo pri živilih, danih v promet. Poleg vzorcev živil so se vzorčili tudi vzorci proizvodnih prostorov in opreme. Pri nobenem izmed 34 analiziranih vzorcev, sestavljenih iz treh vzorčnih enot, se prisotnost listerije ni potrdila.

Uradni nadzor nad vnosom živil neživalskega izvora iz tretjih držav se izvaja kot splošni nadzor in kot poostreni oziroma nujni nadzor. Po podatkih FURS je bilo v letu 2020 v Sloveniji sproščeno v prosti promet 33.147 različnih pošiljk živil neživalskega izvora, ki so bile obravnavane v 24.075 carinskih deklaracijah. Količinsko je bilo sproščeno v prosti promet 723.037 ton živil neživalskega izvora. V primerjavi z letom prej je bilo število pošiljk v letu 2020 večje za 1.494 pošiljk, količinsko pa je bilo v letu 2020 sproščenih v prosti promet v Sloveniji 19.749 ton živil neživalskega izvora več kot leto prej.

V letu 2020 je inšpekcija UVHVVR v okviru uvoznih postopkov nadzora varnosti živil neživalskega izvora skupno obravnavala 1.305 primerov (leta 2019: 1.847 obravnava). V okviru teh primerov je bilo obravnavanih 1.629 pošiljk različnih vrst blaga (leta 2018: 2.469 pošiljk).

V okviru splošnega nadzora kot posledica obravnav primerov, odstopljenih s strani FURS, so bile obravnavane 304 vrste blaga oziroma pošiljk (leta 2019: 258 pošiljk). V okviru splošnega nadzora je bilo največ pošiljk obravnavanih na Obrežju in v Ljubljani, medtem ko so bile v Luki Koper obravnavane predvsem pošiljke v okviru poostrenega/nujnega nadzora.

V okviru poostrenega nadzora in nujnih primerov je bilo obravnavanih 1.320 pošiljk; 525 vzorcev po Izvedbeni uredbi Komisije (EU) 2019/1793; dva vzorca po Izvedbenem sklepu Komisije 2011/884 (riž in riževi proizvodi iz Kitajske – GSO); 16 vzorcev živil po Izvedbeni uredbi Komisije (EU) 2016/6; 777 vzorcev gob po Izvedbeni uredbi Komisije (EU) 2020/1158.

V letu 2020 je bilo v okviru uvoznih postopkov nadzora varnosti živil neživalskega izvora odvzetih 212 vzorcev, od tega 45 vzorcev ekoloških živil, med njimi je bilo 19 vzorcev vzorčenih na parametre, ki jih določajo posebne evropske uredbe glede poostrenega/nujnega nadzora. Odvzetih je bilo 34 vzorcev samoniklih gob z namenom preverjanja radioaktivnosti, neskladnosti pri tem niso bile ugotovljene. V skladu s Prilogo I k Izvedbeni uredbi Komisije (EU) 2019/1793 je bilo odvzetih 44 vzorcev, skladno s Prilogo II in ostalimi evropskimi uredbami v okviru nujnih primerov pa je bilo odvzetih še 41 vzorcev. V okviru letnega načrta vzorčenja in podatkov RASFF je bilo odvzetih 93 vzorcev živil neživalskega izvora pred sprostitvijo v prosti promet v RS. V okviru poostrenega nadzora in nujnih primerov so bili neskladni naslednji vzorci: en vzorec sveže paprike iz Egipta (pesticidi), en vzorec suhih fig iz Turčije (aflatoksini), dva vzorca suhih fig iz Turčije (prisotnost črvov), en vzorec muškatnega oreščka (brez zdr. certifikata), dva vzorca čili paprike iz Indije (brez zdr. certifikata), dva vzorca čili paprike iz Indije (aflatoksini), dva vzorca sezamovega semena iz Indije (salmonela). V okviru letnega programa vzorčenja so bile ugotovljene naslednje neskladnosti: dva vzorca vitaminov iz Kitajske, en vzorec morskih alg iz Japonske (jod), en vzorec sezamovega semena iz Indije (etilen oksid), en vzorec banan iz Ekvadorja (pesticidi), en vzorec paradižnika iz Albanije (pesticidi), štirje vzorci limon iz Turčije (pesticidi), en vzorec grenivk iz Turčije (pesticidi). V okviru vzorčenja ekološko pridelanih živil je bila ugotovljena neskladnost pri dveh pošiljkah zamrznjenih jagod iz Turčije.

10.3 Krma

Uradni nadzor na področju krme je potekal v skladu s planom dela UVHVVR ter smernicami in navodili za izvajanje uradnega nadzora na področju krme. Uradni nadzor v obratih nosilcev dejavnosti poslovanja s krmo (NDPK) se je izvajal v skladu s programom in planom dela UVHVVR, v katerem so določene naloge in frekvenca pregledov na področju uradnega nadzora krme. Skupno število vseh uradnih nadzorov je bilo 314, ukrepi so bili odrejeni 107 nosilcem dejavnosti poslovanja s krmo. V sklopu teh pregledov je bilo opravljenih 28 izrednih pregledov, kar je 8,9 % vseh pregledov. Izredni pregledi so bili povezani predvsem z neskladji glede označevanja.

Na podlagi izvedenih (sistematičnih) nadzorov v obratih NDPK, kjer so bile ugotovljene neskladnosti, se ugotavlja, da imajo NDPK največ težav z vzdrževanjem stalnih pisnih postopkov na podlagi načel HACCP (pomanjkljivo izdelani HACCP oziroma HACCP ni prilagojen dejavnosti NDPK oziroma ni posodobljen), označevanjem krme, pomanjkljivim vodenjem evidenc oziroma neustrezno dokumentacijo, s tem, da program lastnih kontrol ne vključuje vseh tveganj, ter s slabšim vzdrževanjem prostorov in čistoče. Ugotovljeno je bilo tudi, da določeni NDPK niso ustrezno registrirani ali poslujejo brez registracije.

Pri pregledih kmetijskih gospodarstev se najpogosteje ugotavljajo neustrezne priglasitve dejavnosti oziroma vpisi v register primarnih pridelovalcev krme. Pri nadzoru higienskih standardov na kmetijskih gospodarstvih so bile ugotovljene neskladnosti na področju

splošnega vodenja evidenc, neredno vodenje evidenc o rabi fitofarmacevtskih sredstev in biocidov, neustrezno ravnanje z odpadnimi fitofarmacevtskimi sredstvi ter neskladnosti v povezavi z zagotavljanjem sledljivosti krme.

10.4 Veterinarstvo

UVHVVR vsako leto pripravi program sistematičnega spremljanja zdravstvenega stanja in cepljenj živali (letna odredba). Ta predstavlja najmanjši obseg zdravstvenega varstva živali in ga zagotovi država. Letno odredbo odobri minister, pristojen za veterinarstvo. Določene naloge iz odredbe (odvzem vzorcev in cepljenja) je UVHVVR prenesla na veterinarske organizacije s koncesijo in druge izvajalce del po odredbi. Diagnostične preiskave izvajajo imenovani oziroma nacionalni referenčni laboratoriji. Predpisani programi se izvajajo na celotnem območju RS, ki ima z odločbo Evropske komisije priznane statuse države, proste naslednjih bolezni: tuberkuloza govedi, enzootska goveja leukoza, bruceloza govedi in bruceloza drobnice (*B. melitensis*). Za bolezen Aujeszkega RS na podlagi odločbe Evropske komisije uveljavlja dodatne garancije, glede BSE je priznan status države z zanemarljivim tveganjem. Republika Slovenija se je v letu 2016 v skladu z določili zoosanitarnega kodeksa Svetovne organizacije za zdravje živali (OIE) proglasila za državo, prosto stekline (proglasitev velja od 1. maja 2016).

V skladu z Uredbo (EU) št. 652/2014 je Evropska komisija za leto 2020 odobrila in sofinancirala naslednje programe za spremljanje, nadzor ali izkoreninjenje bolezni: afriška prašičja kuga, steklina, aviarna influenza, bolezen modrikastega jezika, različne oblike TSE/BSE in praskavca. Celotno območje RS je opredeljeno kot območje z omejitvami zaradi bolezni modrikastega jezika (serotip BTV4). Na tem območju se izvaja program cepljenja govedi in drobnice. V letu 2020 je bilo proti bolezni modrikastega jezika cepljenih 449.136 govedi in 116.293 drobnice.

Preglednica 74: Število opravljenih preiskav na bolezni v letu 2020

Bolezen		Število preiskanih vzorcev	Število pozitivnih
Aviarna influenza	– perutnina	3.175	0
	– divje ptice	270	6 HPAI (5 H5N8 in 1 H5N5) - labodi
Bolezen modrikastega jezika	– govedo	1.092	0
	– drobnica	0	0
Afriška prašičja kuga	– domači	877	0
	– divji	464	0
Bolezen Aujeszkega	– domači prašiči	4.537	0
Steklina		1.178	0
Tuberkuloza		94.264	0
Enzootska goveja leukoza		4.639	0
Bruceloza	– govedo	6.238 (skupni mlečni vzorci)	0
	– drobnica	3.358	0
BSE	– govedo	6.285	0
TSE	– ovce	2.519	0
	– koze	560	0

Vir: UVHVVR

Na področju **transmisivnih spongiformnih encefalopatij** je bilo v letu 2020 na BSE preiskanih 6.285 govedi, od tega jih je bilo 52 iz rednega zakola (zdrave zaklane živali, rojene v Bolgariji ali Romuniji). Na BSE je bilo testiranih tudi 6.233 govedi, starejših od 48 mesecev, iz različnih rizičnih skupin živali (poginule živali, v sili zaklane živali (nujni zakol) in živali s kliničnimi znaki pri ante mortem pregledu pred zakolom (bolne živali) ter sumljive živali (klinični sumi na BSE in živali, ki so kazale nespecifične klinične znake motenj centralnega živčevja). Vsi izvidi preiskav na BSE so bili negativni.

V letu 2016 se je obseg testiranja na TSE pri drobnici povečal, saj je bil namen zagotoviti izpolnjevanje pogojev za pridobitev statusa države z zanemarljivim tveganjem za klasični praskavec. Pogoji bodo, če ne bo odkrit noben nov primer klasičnega praskavca, izpolnjeni leta 2023. V letu 2020 je bilo na TSE skupaj pregledanih 2.519 ovc in 560 koz. Vsi izvidi preiskav na BSE so bili negativni.

Vzorci zaklanih govedi ovc in koz so odvzeli uradni veterinarji v odobrenih klavnicah za zakol govedi in drobnice, ostale vzorce pa so odvzeli strokovni delavci Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v odobrenih obratih kategorije 1, ki izvajajo vmesne dejavnosti (obratih za zbiranje in obdukcijo živalskih trupel). Vse preiskave je opravil NVI.

Leta 2020 se je **spremljanje odpornosti proti protimikrobnim zdravilom** izvajalo zaradi spremljanja in poročanja o odpornosti zoonoz (na ravni Slovenije in EU) in povzročiteljev zoonoz proti protimikrobnim zdravilom. V letu 2020 je bilo z namenom pridobiti izolate bakterij za testiranje odpornosti odvzetih 190 vzorcev cekuma pri brojlerjih in 152 vzorcev mesa brojlerjev. Vsak vzorec je bil testiran na prisotnost več različnih bakterij, skupno je bilo opravljenih 953 preiskav. Pridobljeni izolati bakterij so bili nadalje testirani na odpornosti proti protimikrobnim zdravilom. Dodatno so se v spremljanje odpornosti vključili še izolati, pridobljeni v okviru monitoringa in nadzora salmonel pri perutnini, in izolati vratnih kož iz vzorcev izvajalcev dejavnosti. V testiranje odpornosti proti protimikrobnim zdravilom je bilo vključenih izbranih 534 izolatov različnih vrst bakterij in opravljenih 717 testiranj na odpornost.

Pri **spremljanju skladnosti na področju monitoringa in nadzora salmonel** pri perutnini je bilo v letu 2020 vključenih 123 odraslih matičnih jat, 249 odraslih jat nesnic, 2.593 jat brojlerjev in 111 jat pitovnih puranov. V matičnih jatah prisotnost salmonеле ni bila ugotovljena. V jatah odraslih nesnic je bila *Salmonella* spp. ugotovljena pri 2,8 % odraslih jat nesnic, ciljna serovara salmonel (*S.Enteritidis*/*S.Typhimurium*) nista bila ugotovljena pri nobeni jati nesnic. V jatah brojlerjev je odstotek jat, pozitivnih na *Salmonella* spp., znašal 13,7 %, odstotek jat z ugotovljenima ciljnim serovaroma (*S.Enteritidis*/*S.Typhimurium*) pa 0,54 %, kar je največ od začetka izvajanja programa monitoringa. V jatah brojlerjev sta bila najpogostejše ugotovljena serovar *Infantis* in *Salmonella* skupina O7, ki sta bila ugotovljena pri 82,5 % pozitivnih jat. V jatah pitovnih puranov je bila salmonela ugotovljena v dveh jatah (1,8 %). Prvič od začetka izvajanja programa nadzora salmonel je bil pri pitovnih puranih ugotovljen ciljni serovar (*S.Typhimurium*), odstotek jat s ciljnim serovari je tako znašal 0,9 %.

10.5 Varstvo rastlin

Na področju **zdravja rastlin** je bilo leta 2020 izvedenih 45 programov preiskav škodljivih organizmov (ŠO). Na podlagi njihovih rezultatov je bila potrjena odsotnost ali prisotnost oziroma je bil določen status ŠO v Sloveniji. Skupno je bilo opravljenih 13.434 fitosanitarnih pregledov (leta 2019: 14.347), in sicer 3.883 pri nadzoru pošilk iz uvoza (od tega 154 pregledov pošilk v tranzitu), 6.674 pri izvozu in 2.877 v notranjosti države.

Opravljenih je bilo 773 fitosanitarnih pregledov pri registriranih uvoznikih, distributerjih, trgovcih in pridelovalcih na mestih pridelave. Pri pridelovalcih, ki izdajajo rastlinske potne liste, fitosanitarni inšpektorji v okviru uradnega nadzora preverjajo obveznosti izvajalcev dejavnosti ter izvajajo uradne preglede in vzorčenja rastlin v primeru suma navzočnosti karantenskih škodljivih organizmov in na preseženo toleranco nadzorovanih nekarantenskih škodljivih organizmov ter v primeru predpisanega uradnega vzorčenja zaradi preverjanja posebnih zahtev pred izdajo rastlinskih potnih listov. Opravljenih je bilo tudi 189 pregledov na področju premeščanja rastlin, rastlinskih proizvodov in nadzorovanih predmetov (pregledi v distribuciji in maloprodaji, vključno s pregledi skladišč lesenega pakirnega materiala).

Pri pridelavi zunaj registriranih mest je bilo leta 2020 opravljenih 1.890 pregledov v okviru nadzora predpisanih ukrepov zaradi ugotavljanja navzočnosti in preprečevanja širjenja ŠO s seznamov Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2019/2072 in izvedbenih sklepov Evropske komisije pri preverjanju izvedbe odrejenih ukrepov inšpektorja in nadzora ukrepov za preprečevanje širjenja in zatiranja ambrozije. Največ je bilo opravljenih nadzorov glede izvedbe predpisanega zatiranja ameriškega škrtatka (520 pregledov) in pregleda zdravstvenega stanja v žariščih okužb z zlato trsno rumenico (456 pregledov). Zaradi suma navzočnosti ambrozije je bilo opravljenih 174 pregledov. Inšpekcijski nadzor glede omejitev premika čebeljih družin z okuženih območij, žarišč okužbe in 3-kilometrskega pasu od roba žarišč okužbe s hruševim ožigom so inšpektorji opravili 53-krat. Na območju intenzivne pridelave hmelja so inšpektorji preverjali izvedbo ukrepov, odrejenih z inšpekcijskimi odločbami, zaradi potrjene okužbe z viroidnimi zakrnelostmi hmelja (183 pregledov).

Opravljeni so bili štirje nadzori nad opravljanjem nalog pravnih in fizičnih oseb, ki jim je bilo dano pooblastilo po Zakonu o zdravstvenem varstvu rastlin (ZZVR), in nadzor nad opravljanjem nalog izvajalcev javnih služb, 10 nadzorov izvajanja ukrepov pri sprostitvi rastlin iz objekta za izolacijo in 11 pregledov pošiljk, ki izpolnjujejo pogoje glede izjem pri vnosu oziroma premikov materiala za znanstvene namene.

Pri ugotavljanju skladnosti v zvezi s ŠO je bilo v letu 2020 skupaj ugotovljenih 682 neskladij (leta 2019: 576 neskladij). Zaradi okužbe s ŠO je bilo ugotovljenih 405 neskladij, zaradi neizvajanja predpisanih ali odrejenih ukrepov za preprečevanje širjenja škodljivih organizmov pa 267 neskladij. V primerjavi s predhodnimi leti je bilo bistveno več neskladij ugotovljenih na mestih pridelave in v distribucijskih centrih oziroma na prodajnih mestih.

Zaradi okužb s ŠO so fitosanitarni inšpektorji v upravnem postopku izdali 322 upravnih inšpekcijskih odločb. Največ ukrepov uničenja okuženih rastlin je bilo odrejenih zaradi okužbe z zlato trsno rumenico oziroma v žariščih okužbe zlate trsne rumenice zaradi navzočnosti trt z bolezenskimi znamenji trsnih rumenic (277 odrejenih ukrepov uničenja) ter ukrepov za preprečevanje vnosa in širjenja viroidnih zakrnelosti hmelja (skupaj 31 odločb). Poleg uničenja so inšpektorji pri teh okužbah odredili tudi ustrezne higienske ukrepe, tretiranje, prepoved premeščanja drugih gostiteljskih rastlin, začasno prepoved gojenja na mestu pridelave oziroma druge ukrepe. Izdanih je bilo tudi 11 inšpekcijskih odločb v novih žariščih okužb s hruševim ožigom.

Zaradi navzočnosti tujerodne rastline pelinolistne ambrozije so inšpektorji ob ugotovitvi njene navzočnosti izrekli ukrepe (118 opozoril po ZIN). Z upravno odločbo so bili ukrepi odrejeni dvakrat.

Izdanih je bilo 78 upravno inšpekcijskih odločb zaradi drugih neskladij glede ukrepov varstva pred škodljivimi rastlinami in izrečenih 135 opozoril po ZIN, v 27 primerih so bila neskladja odpravljena ob pregledu. Na področju zdravja rastlin je bilo v letu 2020 izdanih 11 plačilnih nalogov fizičnim osebam ter 20 odločb o prekršku fizičnim osebam in odgovornim osebam pravnih oseb.

V okviru **uradnega nadzora registriranih sort** je bilo leta 2020 vloženih 68 novih prijav za vpis v sortno listo, od tega 23 za obnovo, dve prijavi pa sta bili zaključeni brez vpisa sorte v sortno listo. V sortno listo je bilo vpisanih 31 novih sort. Izdanih je bilo tudi 27 odločb o vpisu v SEME-register in 16 odločb o izbrisu iz registra.

Inšpekcijski nadzor pri dobaviteljih **semenskega materiala kmetijskih rastlin** in na trgu opravljajo fitosanitarni inšpektorji skladno s Planom dela inšpekcije, ki ga sprejme Uprava. V okviru nadzora dobaviteljev se preverjajo izpolnjevanje pogojev za vpis v SEME-register, skladnost dejanskega stanja pri opravljanju dejavnosti dobavitelja s podatki iz SEME-registra,

izpolnjevanje predpisanih obveznosti dobavitelja ter pogoji, ki jih morajo izpolnjevati dobavitelji, ki izdajajo etikete in potrdila dobavitelja. Inšpekcijski nadzor semenskega materiala kmetijskih rastlin na trgu izvajajo ne glede na poreklo rastlin, rastlinskih proizvodov in nadzorovanih predmetov naključno, kadar koli in povsod tam, kjer se ti pridelujejo, predelujejo, skladiščijo ali prodajajo.

Pri nadzoru registriranih dobaviteljev je bilo leta 2020 ugotovljenih 15 neskladij. Ugotovljena neskladja se nanašajo predvsem na neizpolnjevanje obveznosti dobaviteljev, neizpolnjevanje zahtev za trženje semenskega materiala kmetijskih rastlin in neizpolnjevanje zahtev glede sort. Izrečenih je bilo 11 opozoril po ZIN, izdani sta bili dve odločbi o prepovedi trženja semenskega materiala in izrečene štiri sankcije za prekrške.

V letu 2020 so fitosanitarni inšpektorji opravili 256 uradnih nadzorov na trgu in ugotovili 27 neskladij. Izrekli so pet opozoril po ZIN, izdali 16 odločb o prepovedi trženja semenskega materiala, ki ne izpolnjuje predpisanih zahtev za trženje, ter izrekli šest sankcij za prekrške. Fitosanitarni inšpektorji so opravili tudi osem nadzorov prodaje semenskega materiala na spletu in neskladja so bila ugotovljena v štirih primerih. Izdani sta bili dve upravno inšpekcijski odločbi, uveden pa bo en prekrškovni postopek.

11 GOZDARSTVO IN LOVSTVO

11.1 Gozdarstvo

11.1.1 Površina gozdov, lesna zaloga in posek lesa

Površina gozdov

Po podatkih MKGP (evidenca dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč) je bilo konec leta 2020 v Sloveniji 1.197.035 ha gozdov, kar je 59,0 % celotne površine Slovenije. Ob upoštevanju desetletnih gozdnogospodarskih načrtov (GGN) je površina slovenskih gozdov v letu 2020 znašala 1.176.069 ha, skupaj z drugimi gozdnimi zemljišči pa 1.193.837 ha. Od površine slovenskih gozdov je največ gospodarskih gozdov (1.067.815 ha); to so večnamenski gozdovi in gozdovi s posebnim namenom, v katerih so gozdnogospodarski ukrepi dovoljeni. Sledijo varovalni gozdovi (98.828 ha) in gozdni rezervati (9.426 ha).

Skupna površina gozdov se na ravni države po več kot 130 letih ne povečuje več, še vedno pa opazamo procese zaraščanja in krčitev gozdov. Tako se z gozdom zaraščajo za kmetijsko proizvodnjo manj primerna zemljišča, medtem ko se v primestnih območjih in v območjih intenzivnega kmetijstva, predvsem pa v ravninskem in nižinskem svetu, pojavljajo veliki pritiski na gozd in gozdni prostor. Ob upoštevanju soglasij in dovoljenj ter nezakonitih posegov v gozdove je bilo v letu 2020 evidentiranih 3.524 posegov na skupni površini 500 ha. V strukturi vzrokov za posege v gozdove v letu 2020 je bilo na prvem mestu kmetijstvo (72,3 %), sledita mu urbanizacija (10,5 %) in infrastruktura (10,2 %).

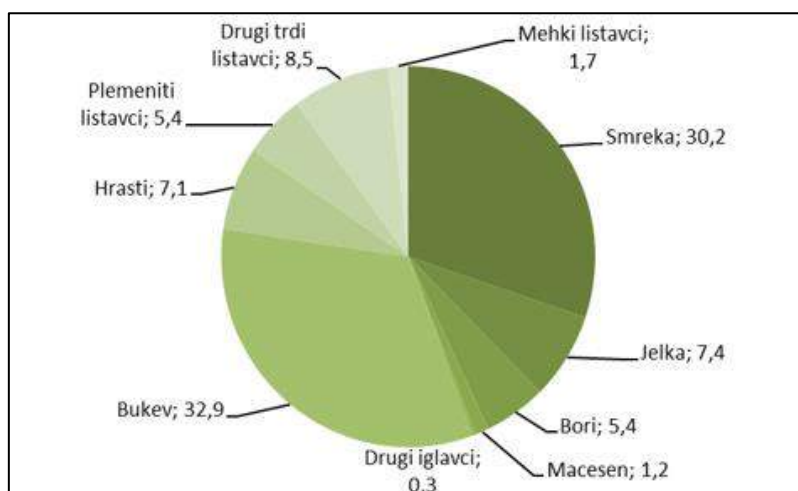
Lastništvo gozdov

Razmerje površin državnih in zasebnih gozdov (z občinskimi) v letu 2020 ostaja pri razmerju 20 : 80. Po podatkih GGN je tako največ gozdov v letu 2020 v zasebni lasti (77 %; 907.268 ha). Sledijo gozdovi v državni lasti (20 %; 238.086 ha) in gozdovi v lasti lokalnih skupnosti (3 %; 30.715 ha).

Lesna zaloga

Ob upoštevanju podatkov GGN v letu 2020 znaša lesna zaloga gozdov v skupnem obsegu 357.212.625 m³, kar je za 0,1 % več v primerjavi s predhodnim letom.

Slika 42: Struktura lesne zaloge po drevesnih vrstah v letu 2020

Vir: ZGS

Povprečna lesna zaloga vseh gozdov (ob upoštevanju tudi na novo zaraslih površin) znaša 304 m³/ha, samo v gospodarskih gozdovih pa ostaja na isti ravni kot v letu 2019, to je 310 m³/ha. Letni prirastek lesa v vseh gozdovih je ob koncu leta 2020 znašal 7,48 m³/ha, samo v gospodarskih gozdovih pa 7,74 m³/ha.

Zaradi posledic prenamnožitve podlubnikov ter poseka oslavljenih in starih dreves se nadaljuje trend zmanjševanja deleža iglavcev in večanja deleža listavcev. V zadnjih petih letih je največje zmanjšanje opaženo pri smreki in borih, povečala pa sta se deleža bukve in plemenitih listavcev. Deleži drugih drevesnih vrst (macesen, jelka in mehki listavci) ostajajo večinoma nespremenjeni.

Posek lesa v gozdovih

Letni možni posek na podlagi GGN se je v letu 2020 glede na leto prej povečal za 2 %, na 7.129.761 m³. Posekane je bilo le 4.227.474 m³ lesne mase oziroma 20 % manj kot v letu prej. Od tega je bilo posekanih 2.375.840 m³ iglavcev (–29 %) in 1.851.634 m³ listavcev (–6 %). Skupen posek v letu 2020 je bil tako najnižji v zadnjih 20 letih in je dosegal le 59 % možnega poseka po GGN.

Preglednica 75: Možni posek, evidentirana količina poseka in delež realizacije; 2017–2020

	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
Možni posek (m³), skupaj	6.607.265	6.837.356	6.985.621	7.129.761	102,1
Iglavci	2.973.607	3.070.344	3.157.261	3.238.765	102,6
Listavci	3.633.658	3.767.012	3.828.360	3.890.996	101,6
Količina poseka (m³), skupaj	4.984.635	6.060.959	5.287.863	4.227.474	79,9
Iglavci	3.295.974	4.367.576	3.326.578	2.375.840	71,4
Listavci	1.688.661	1.693.383	1.961.285	1.851.634	94,4
Realizacija (%), skupaj	75	89	76	59	
Iglavci	111	142	105	73	
Listavci	46	45	51	48	

Vir: ZGS

Preglednica 76: Posek v slovenskih gozdovih po vrstah sečnje (m³); 2020

	Iglavci	Listavci	Skupaj	Struktura (%)
Varstveni (sanacijske sečnje) posek	1.050.991	131.945	1.182.936	28,0
Negovalni posek	910.008	1.370.816	2.280.824	54,0
Posek oslabelega drevja	333.203	241.028	574.231	13,6
Krčitve	29.455	47.343	76.798	1,8
Posek za gozdno infrastrukturo	39.796	29.119	68.915	1,6
Posek brez odobritve	9.285	22.997	32.282	0,8
Umetna obnova	1.735	6.339	8.075	0,2
Ostali vzroki sečnje	1.366	2.047	3.413	0,1
Skupaj	2.375.839	1.851.634	4.227.474	100

Vir: ZGS

V letu 2020 je evidentirani posek brez odobritve znašal 0,8 % od skupne količine poseka, od tega pri skupnem poseku iglavcev 0,4 % in 1,2 % pri skupnem poseku listavcev. Največ poseka brez odobritve se je v letu 2020 zabeležilo v gozdnogospodarskih območjih (GGO) Celje (1,8 %), Sežana (2,7 %) in Murska Sobota (2,9 %), najmanj pa v GGO Postojna, Kranj in Kočevje (0,2 %).

11.1.2 Varstvo, obnova in nega gozdov

Varstvo gozdov

Sanitarni posek, skupaj s posekom prizadetega drevja zaradi sečnje, je v letu 2020 znašal 1,8 mio m³ drevja (leta 2019: 2,8 mio m³) oziroma 42 % celotnega poseka. Delež sanitarnega poseka v skupnem poseku je bil prvič po letu 2013 manjši od 50 %, kar je povezano z umirjanjem prenamnožitve podlubnikov ter majhne poškodovanosti gozdov zaradi naravnih ujm v letih 2019 in 2020. V sanitarnem poseku v letu 2020 je znašal delež poseka zaradi podlubnikov 48 %, delež poseka zaradi naravnih ujm 31 % (zaradi vetra 25 %, zaradi žleda iz leta 2014 4 %, zaradi snega in plazov 2 %), delež poseka zaradi bolezni gozdnega drevja 11 % in delež poseka zaradi vseh drugih sanitarnih vzrokov 10 %.

V sanitarnem poseku je bilo posekanih 79 % iglavcev in 21 % listavcev. Zaradi prevladujočega sanitarnega poseka zaradi smrekovih podlubnikov je v sanitarnem poseku največji delež zavzemala smreka (70 %), sledita ji bukev (9 %) in jelka (6 %). Delež vseh drugih drevesnih vrst v sanitarnem poseku je obsegal 15 %.

Preglednica 77: Sanitarni posek (000 m³); 2010–2020

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sanitarni posek, skupaj	698	660	715	1.377	4.207	3.942	3.769	2.543	4.043	2.836	1.757
Iglavci	539	509	536	811	2.464	2.857	1.018	2.178	3.549	2.386	1.384
Listavci	159	151	179	567	1.743	1.085	2.751	365	495	450	373
Delež v celotnem poseku (%)	21	17	18	29	66	65	62	51	67	53	42

Vir: ZGS

Največji delež evidentiranega časa za izvedbo varstvenih del v gozdovih je bil namenjen varstvu pred divjadjo (61 %). Od vseh evidentiranih ur za varstvo gozdov sledi varstvo pred požari (26 %), varstvo pred gozdnemu drevju škodljivimi žuželkami (9 %) in druga varstvena dela 3 %.

Na ravni Slovenije je bilo v letu 2020 za varstvo gozdov evidentiranih oziroma izvedenih 18.161 delovnih dni (leta 2019: 11.947), v povprečju 12,4 ure na 100 ha gozda (leta 2019: 8,1 ure). Izvedenih varstvenih ur je bilo v letu 2020 več kot v letu 2019 zaradi povečanega obsega obnove s sajenjem in posledično povečanega obsega zaščite sadik pred divjadjo.

Preglednica 78: Obseg opravljenih varstvenih del v gozdovih (število dni); 2010–2020

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Varstvo pred divjadjo	7.076	6.586	4.401	3.419	3.058	3.329	3.723	4.392	4.371	7.274	11.163
Varstvo pred podlubniki	5.543	4.228	1.864	2.253	4.903	3.167	2.928	2.764	1.936	1.975	1.703
Varstvo pred požari	3.731	6.045	1.659	1.748	3.277	2.155	3.723	2.482	2.050	2.242	4.808
Drugo varstvo	541	551	338	266	247	282	215	793	484	456	487

Vir: ZGS

V letu 2020 je bilo popisanih 120 požarov v naravnem okolju (103 so zajeli tudi gozd). Od tega je bilo 94 požarov manjših od 1 ha. Vsi popisani požari skupaj so zajeli 117,82 ha površine, gozdni požari pa 115,49 ha (od tega 63 % visokega gozda, 7 % panjevcov, 3 % grmišč oz. grmičavih gozdov in 37 % negozdnih površin). Povprečna pogorela površina gozdnih požarov je bila 1,12 ha in se z leti zmanjšuje. Največ gozdnih požarov je bilo v GGO Ljubljana (31 požarov). Največ požarov je bilo v spomladanskem obdobju od 20. marca 2020 do 4. maja 2020, ko je bila razglašena povečana požarna ogroženost naravnega okolja na območju celotne države, v kolikor ni bila prekrita s snežno odejo. Največji požar v letu 2020 je bil aprila pri Petrinjah (GGO Sežana). Zajel je dobrih 34 ha površin, od tega 7 ha gozdnih površin.

Preglednica 79: Število gozdnih požarov in površina pogorišč; 2010–2020

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Število požarov	32	114	168	75	35	93	90	108	32	84	103
Površina pogorišč (ha)	120	288	1.006	66	18	65	526	441	20	154	115

Vir: ZGS

Obnova in nega gozdov

V letu 2020 so bila v gozdovih vseh lastništev skupno opravljena negovalna dela na 5.590 ha. Program negovalnih del za leto 2020 je bil realiziran 50 %, glede na načrtovano nego v GGN pa je bila realizacija negovalnih del 42-odstotna.

V zasebnih gozdovih so bila negovalna dela opravljena na 2.331 ha, kar je 31 % v primerjavi s Programom vlaganj v gozdove za leto 2020 in 25 % od obsega negovalnih del, predvidenih z GGN. V državnih gozdovih so bila negovalna dela v letu 2020 izvedena na 3.176 ha, kar je 89 % v primerjavi s Programom del za leto 2020 in 83 % obsega negovalnih del, predvidenih z GGN.

Preglednica 80: Struktura obnove in nege gozdov; 2017–2020

Vrsta dela	Program (ha)				Realizacija (ha)				Indeks (program = 100)			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
Priprava sestoja	2.461	1.789	2.044	2.100	599	872	796	1.570	24	49	39	75
Priprava tal	383	411	523	583	222	292	428	565	58	71	82	97
Saditev in setev	654	700	776	768	346	478	586	713	53	68	76	93
Skupaj obnova	3.498	2.900	3.343	3.451	1.167	1.642	1.810	2848	33	57	54	83
Obžetev	1.620	1.848	2.123	2.591	1.037	1.247	1.530	1.999	64	67	72	77
Nega mladja	1.476	1.379	1.571	1.623	530	471	601	695	36	34	38	43
Nega gošče	2.821	2.750	2.881	3.276	1.019	934	1.061	1.618	36	34	37	49
Redčenja (I. in II.)	4.398	3.773	3.726	3.661	1.154	1.130	1.106	1.278	26	30	30	35
Skupaj negovalna dela	10.315	9.750	10.301	11.151	3.740	3.782	4.298	5.590	36	39	42	50
Skupaj gojitvena dela	13.813	12.650	13.644	14.602	4.907	5.424	6.108	8.438	36	43	45	58

Vir: ZGS

11.1.3 Dela na gozdnih prometnicah

Po podatkih iz evidence gozdnih cest (EGC), ki jo vodi Zavod za gozdove Slovenije, je v letu 2020 dolžina gozdnih cest znašala 12.223 km (3.607 km v državnih gozdovih, 8.566 km v zasebnih gozdovih in 50 km v gozdovih lokalnih skupnosti). Zgrajenih je bilo 14,6 km gozdnih cest (leta 2019: 9,3 km).

Obseg gradenj gozdnih cest se je nekoliko povečal predvsem v zasebnih gozdovih, medtem ko je bil obseg gradenj v državnih gozdovih na enaki ravni kot v letu 2019. Rekonstruiranih je bilo 7,3 km gozdnih cest, kar je 4,4 km več kot v letu 2019. V letu 2020 je ZGS označil (trasiral) okoli 507 km gozdnih vlak (leta 2019: 569 km), pripravljenih in na novo zgrajenih pa je bilo 493 km gozdnih vlak.

Preglednica 81: Gradnja in rekonstrukcija gozdnih vlak (km); 2010–2020

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Zasebni gozdovi, od tega:											
– novogradnje	174,4	336,3	308,3	177,8	237,6	254,9	265,9	366,9	324,2	282,0	289,5
– rekonstrukcije	90,0	72,6	74,1	42,7	42,0	58,4	53,5	50,1	49,0	48,0	64,3
Državni gozdovi, od tega:											
– novogradnje	348,1	193,4	173,0	139,9	114,5	138,9	129,6	90,6	89,8	93,5	114,0
– rekonstrukcije	112,7	137,5	118,9	112,4	76,6	104,1	75,6	63,2	47,1	41,7	24,7
Skupaj, od tega:											
– novogradnje	522,5	529,7	481,3	317,7	352,0	394,0	395,0	457,5	414,0	375,5	403,5
– rekonstrukcije	202,7	210,1	193,0	155,1	118,6	162,5	129,1	113,4	96,1	89,7	89,6
Skupaj, gozdne vlake	725,2	739,8	674,3	472,8	470,6	556,5	524,1	570,9	510,1	465,2	493,1

Vir: ZGS

Preglednica 82: Struktura virov financiranja za vzdrževanje gozdnih cest; 2010–2020

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Skupaj (000 EUR)	5.619	5.253	5.276	5.639	6.774	6.094	4.771	4.727	6.040	5.620	6.563
Struktura (%)											
proračun RS	23	24	24	22	18	21	27	27	21	26	25
lastniki gozdov	35	38	38	36	30	25	33	41	42	52	52
SiDG*	16	14	17	18	20	25	–	–	12	–	–
občine	26	24	21	24	15	18	21	29	25	22	23
drugo	–	–	–	–	16	11	18**	3	–	–	–

* Do leta 2016 je z državnimi gozdovi gospodaril SKZGRS, naprej pa SiDG.

** Koncesijska sredstva.

Vir: ZGS

Obseg vseh zbranih sredstev za vzdrževanje gozdnih cest je v letu 2020 znašal 6,56 milijona EUR. Sredstva prispevajo predvsem lastniki gozdov (pristojbine), Republika Slovenija (proračunska sredstva) in občine. Sredstva občin so po območjih porazdeljena zelo neenakomerno. Največji prispevek občin je na območjih, kjer se gozdne ceste uporabljajo tudi v javne namene, na primer na Koroškem, medtem ko je na drugih območjih bistveno manjši ali ga sploh ni.

11.1.4 Gozdni lesni sortimenti in druge gozdne dobrine

Gozdni lesni sortimenti

V letu 2020 je obseg proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov (v nadaljevanju: GLS) znašal 3.987 tisoč m³, kar je 16 % manj kot leta 2019 in je na najnižji ravni od leta 2014. Glavni razlog za zmanjšanje proizvodnje GLS v primerjavi z zadnjimi leti je predvsem manjši obseg sanitarnega poseka (–38 % v primerjavi z letom 2019). Kljub manjši skupni proizvodnji je proizvodnja sortimentov listavcev ostala na podobni ravni kot leto prej oziroma je bila 3 % manjša kot v letu 2019. Proizvodnja sortimentov iglavcev se je v primerjavi z letom 2019 zmanjšala za 24 % in tako nizka ni bila že vse od leta 2013.

Preglednica 83: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m³); 2018–2020

	2018			2019			2020*		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
Hloderina	2.553	280	2.833	2.123	352	2.476	1.623	336	1.958
Les za celulozo in plošče	659	366	1.025	492	500	992	346	467	813
Drug okrogli industrijski les	33	55	88	20	47	67	15	49	64
Les za kurjavo	220	979	1.199	163	1.032	1.195	138	1.013	1.151
Skupaj**	3.466	1.680	5.146	2.798	1.931	4.729	2.122	1.865	3.987

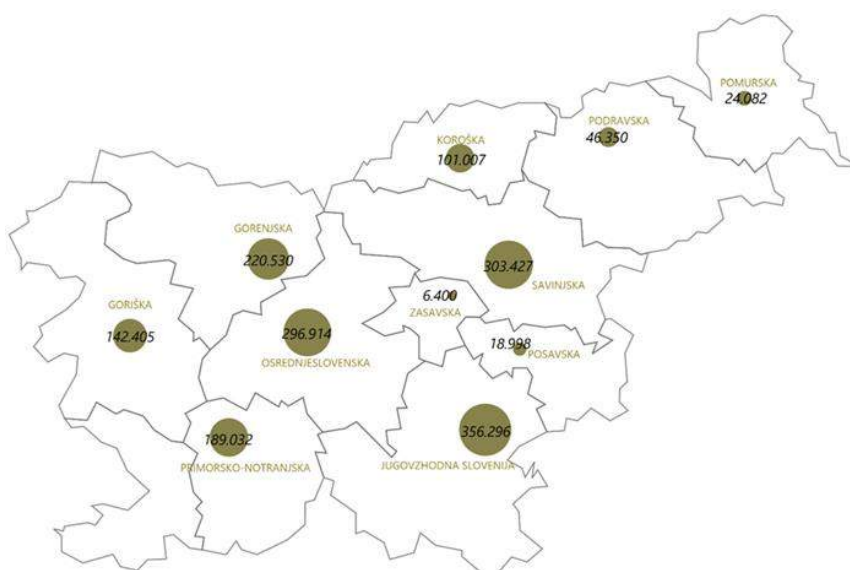
* Začasni podatki.

** Gozdni lesni sortimenti iz gozdov.

Vir: MKGP, ZGS, GIS, SURS, SiDG, preračuni GIS.

Proizvodnja GLS v državnih gozdovih (v upravljanju družbe SiDG d. o. o. in Ministrstva za obrambo RS) se je v letu 2020 zmanjšala (–12 %) v primerjavi z letom prej in je znašala dobrih 1,14 milijonov m³. Ta obseg proizvodnje je najnižji v obdobju 2014–2020 in je enak proizvodnji GLS v državnih gozdovih v letu 2013. V strukturi proizvodnje GLS v državnih gozdovih so v letu 2020 s 58 % prevladovali iglavci, katerih proizvodnja se je v primerjavi z letom 2019 zmanjšala za 19 %. Proizvodnja sortimentov listavcev se je povečala za 1 % glede na leto 2019. Delež proizvodnje hlodovine iglavcev iz državnih gozdov je v letu 2020 znašal 29 % (+1 % v primerjavi z letom 2019) glede na skupno proizvodnjo hlodovine iglavcev. Ostalo izvira iz zasebnih gozdov (v manjšem obsegu še iz gozdov lokalnih skupnosti), ki so hkrati glavni vir hlodovine iglavcev, ki gre v izvoz.

Slika 43: Količina evidentirane razžagane hlodovine iglavcev in listavcev v letu 2019 po statističnih regijah

Vir: GIS

Največ okroglega lesa so v letu 2020 predelala podjetja v industriji žaganega lesa in furnirja (nad 1,6 mio m³), od tega je s 87 % prevladovala predelava iglavcev. Sledijo industrije lesnih kompozitov, mehanske celuloze in kemikalij, ki so skupno predelale nekaj manj kot pol milijona m³ (–15 % v primerjavi z letom 2019), od tega je bila dobra polovica lesa iglavcev. Velik porabnik okroglega lesa so gospodinjstva, ki porabijo nad milijon m³ lesa za kurjavo letno, vendar pa del tega izvira tudi iz negozdnih virov. Po podatkih SURS se poraba drv v gospodinjstvih za proizvodnjo energije od leta 2016 zmanjšuje. V obdobju 2007–2017 se po podatkih, ki jih je zbral GIS, krepi proizvodnja sekancev, ki je v letu 2017 dosegla 2,2 milijona nasutih m³. Vhodne surovine za proizvodnjo sekancev so predvsem sečni ostanki (36 %), okrogli les slabše kakovosti (32 %) in žagarski ostanki (28 %), majhen delež pa predstavljajo ostali viri (4 %). Ponoven popis sekalnikov bo GIS opravil v letošnjem letu.

V letu 2020 je GIS opravil raziskavo med žagarskimi obrati, zato da bi ugotovil aktualno stanje v slovenski žagarski industriji. Z raziskavo je bilo evidentiranih 331 podjetij, ki se ukvarjajo z žagarstvom, skupna ocena števila žagarskih obratov v Sloveniji pa po podatkih znaša 510. Ocenjena količina razžagane hlodovine za leto 2019 znaša 1,478 milijona m³ iglavcev in 0,272 milijona m³ listavcev. Na poslovanje žagarskih obratov v obdobju od marca do maja 2020 so vplivali tudi ukrepi zaradi razglasitve epidemije covid-19, in sicer pri 64 % anketiranih. 112 poslovnih subjektov, ki se ukvarjajo z razžaganjem hlodovine iglavcev, je v obdobju od

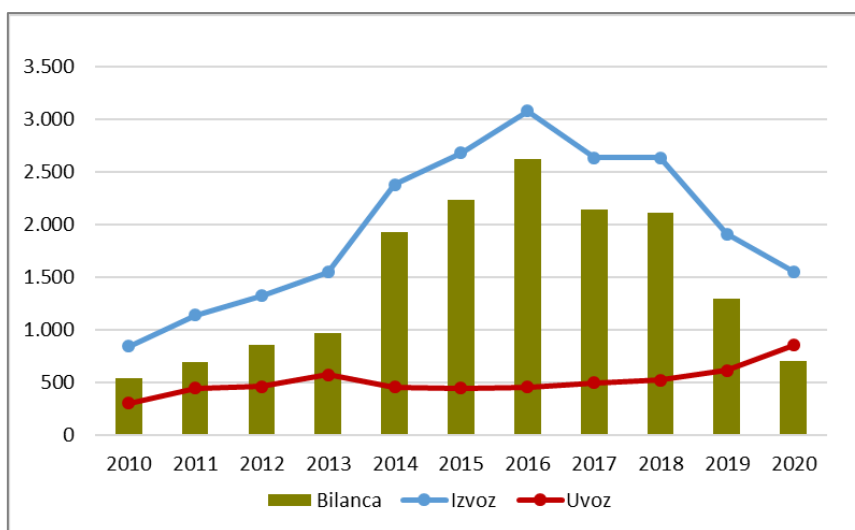
marca do maja 2020 zmanjšalo obseg proizvodnje žaganega lesa za povprečno 25 %. 69 poslovnih subjektov, ki se ukvarjajo z razžagovanjem hlodovine listavcev, pa je v enakem obdobju zmanjšalo obseg proizvodnje žaganega lesa za 29 %. Kljub temu po informacijah od podjetij in glede na bilančne izračune epidemija covid-19 ni negativno vplivala na proizvodnjo žaganega lesa v Sloveniji, če gledamo na celotno leto. Po končani raziskavi je bil izdelan tudi interaktivni zemljevid žagarskih obratov¹⁵.

Zunanja trgovina gozdnih lesnih sortimentov

Zaradi neuravnoteženosti med proizvodnjo in porabo se je v Sloveniji pred letom 2018 več kot desetletje povečeval zunanjetrgovinski presežek okroglega lesa, največji pa je bil zabeležen v obdobju 2015–2018 (povprečno 2,3 mio m³ na leto).

Podatki o zunanjetrgovinskem presežku pomenijo, da je proizvodnja večja od porabe. Tradicionalno je največji zunanjetrgovinski presežek zabeležen pri kategoriji hlodi za žago in furnir iglavcev. Ta je v obdobju 2011–2018 v povprečju obsegal 59 % vseh količin zunanjetrgovinskega presežka. V letu 2019 se je zunanjetrgovinski presežek okroglega lesa skupaj zmanjšal za 39 % v primerjavi z letom prej, največji padec pa je bil zabeležen pri kategoriji hlodi za žago in furnir iglavcev (–53 % v primerjavi z letom 2018). V letu 2020 se je trend padanja zunanjetrgovinskega presežka nadaljeval (–46 % v primerjavi z letom 2019), in sicer se je zmanjšal pri vseh kategorijah okroglega lesa. Presežek pri hlodovini iglavcev je znašal le nekaj manj kot 156.000 m³, kar je najmanj v zadnjih petnajstih letih. Največji zunanjetrgovinski presežek je bil zabeležen pri okroglem industrijskem lesu listavcev (416.000 m³), kar je 4 % manj kot v letu 2019 in 69 % več kot v letu 2018.

Slika 44: Izvoz, uvoz in zunanjetrgovinska bilanca okroglega lesa (000 m³); 2010–2020*

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni GIS

¹⁵ <http://wcm.gozdis.si/zemljevid-zagarskih-obratov>

Preglednica 84: Zunanjetrgovinska bilanca gozdnih lesnih sortimentov (000 m³); 2016–2020

IZVOZ – UVOZ	2016	2017	2018	2019	2020*
Okrogli les – skupaj, od tega:	2.625	2.144	2.112	1.296	701
Okrogli industrijski les – skupaj, od tega:	2.444	1.860	1.928	1.258	640
– Okrogli industrijski les, iglavci, od tega:	2.084	1.493	1.683	825	224
hlodi za žago in furnir, iglavci	1.786	1.256	1.407	656	156
les za celulozo in plošče ter drug okrogli industrijski les, iglavci	298	237	275	168	68
– Okrogli industrijski les, listavci	359	367	246	434	416
Les za kurjavo – skupaj	182	284	184	38	61

* Začasni podatki.

Opomba: Podatki so zaokroženi na 1.000 m³, zaradi česar se seštevki posameznih postavk lahko razlikujejo od vsote.

Vir: SURS (2016; 2018–2020), Eurostat (2017), preračuni GIS

Izvoz gozdnih lesnih sortimentov

Čeprav se je izvoz nepredelanega okroglega lesa v zadnjih dveh letih zmanjšal, Slovenija še vedno ostaja izrazita izvoznica tega lesa. V letu 2020 se je izvoz zmanjšal za 19 % in je znašal dobrih 1,55 milijona m³. Tolikšen izvoz okroglega lesa je bil zabeležen tudi leta 2013. Pri iglavcih se je izvoz v primerjavi z letom 2019 zmanjšal pri vseh kategorijah okroglega lesa tako pri industrijskem lesu kot pri lesu za kurjavo. Izvoz hlodovine iglavcev se je zmanjšal za 32 % v primerjavi z letom prej, izvoz industrijskega lesa slabše kakovosti pa za 25 %. Izvoz okroglega industrijskega lesa listavcev se je zmanjšal za 2 % v primerjavi z letom 2019, izvoz lesa za kurjavo listavcev pa se je povečal za 15 %.

Preglednica 85: Izvoz gozdnih lesnih sortimentov (000 m³); 2016–2020

IZVOZ	2016	2017	2018	2019	2020*
Okrogli les – skupaj, od tega:	3.084	2.640	2.636	1.910	1.555
Okrogli industrijski les – skupaj, od tega:	2.718	2.178	2.278	1.714	1.355
– Okrogli industrijski les, iglavci, od tega:	2.228	1.688	1.919	1.168	819
hlodi za žago in furnir, iglavci	1.810	1.271	1.436	769	521
les za celulozo in plošče ter drug okrogli industrijski les, iglavci	418	417	483	399	299
– Okrogli industrijski les, listavci	489	491	359	546	536
Les za kurjavo – skupaj	366	461	358	196	200

* Začasni podatki.

Opomba: Podatki so zaokroženi na 1.000 m³, zaradi česar se seštevki posameznih postavk lahko razlikujejo od skupne vsote.

Vir: SURS (2016; 2018–2020), Eurostat (2017), preračuni GIS

Glavni uvoznici nepredelanega okroglega lesa iz Slovenije sta bili v letu 2020 Avstrija (40 %) in Italija (40 %), ki od celotne izvožene količine okroglega lesa iz Slovenije v tem letu skupaj predstavljata 80 % trga. Po strukturi posameznih kategorij gozdnih lesnih sortimentov se je v Avstrijo glede na količino lesa največ izvažala hlodovina iglavcev (64 %), v Italijo pa je prevladoval izvoz okroglega industrijskega lesa listavcev (60 %), ki skupaj s kategorijo les za kurjavo listavcev predstavljata 82 % celotne izvožene količine okroglega lesa v Italijo.

Izvoz gozdnih lesnih sortimentov je v letu 2020 predstavljal 39 % celotne proizvedene količine, vendar pa del izvoza izvira tudi iz uvoza. Delež izvoza hlodov iglavcev za žago in furnir se glede na proizvedeno količino teh sortimentov še naprej zmanjšuje ter je v letu 2020 znašal 32 %.

Uvoz gozdnih lesnih sortimentov

Uvoz nepredelanega okroglega lesa v Slovenijo od leta 2016 narašča in je v letu 2020 znašal rekordnih 854.000 m³, kar je 39 % več kot leta 2019. V strukturi uvoza se je najbolj povečal uvoz kategorije hlodi za žago in furnir iglavcev, in sicer kar za 224 %, ter je presegel 365.000 m³. Prvič je uvoz hlodovine iglavcev predstavljal največji delež (43 %) v strukturi

skupnega uvoza okroglega lesa na slovenski trg (v letu 2019 je ta delež znašal 18 %, v obdobju 2014–2018 pa povprečno 4 %). V strukturi uvoza sta sledili kategoriji les za celulozo in plošče ter drugi okrogli industrijski les iglavcev (27 %) in les za kurjavo (16 %).

Preglednica 86: Uvoz gozdnih lesnih sortimentov (000 m³); 2016–2020

UVOZ	2016	2017	2018	2019	2020*
Okrogli les – skupaj, od tega:	459	496	524	614	854
Okrogli industrijski les – skupaj, od tega:	274	318	350	456	715
– Okrogli industrijski les, iglavci, od tega:	144	195	237	344	595
hlodi za žago in furnir, iglavci	24	15	29	113	365
les za celulozo in plošče ter drug okrogli industrijski les, iglavci	120	180	208	231	230
– Okrogli industrijski les, listavci	130	124	113	112	120
Les za kurjavo – skupaj	184	178	174	158	139

* Začasni podatki.

Opomba: Podatki so zaokroženi na 1.000 m³, zaradi česar se seštevki posameznih postavk lahko razlikujejo od skupne vsote.

Vir: SURS (2016; 2018–2020), Eurostat (2017), preračuni GIS

Glavne izvoznice nepredelanega okroglega lesa v Slovenijo so bile v letu 2020 Hrvaška, Češka republika, Italija in Avstrija. Najizraziteje se povečuje uvoz okroglega lesa iz Češke republike, ki je presegel 206.000 m³, od tega je s 85 % prevladoval uvoz hlodovine iglavcev. Iz Hrvaške smo v letu 2020 uvažali predvsem okrogli industrijski les listavcev (40 %) in les za kurjavo (27 %). Iz Italije je prevladoval uvoz hlodovine iglavcev, in sicer z dobrimi 91.000 m³ oziroma 62 % glede na celotno količino uvoženega okroglega lesa iz te države. Uvoz okroglega lesa iz Avstrije se je zmanjšal za 6 % v primerjavi z letom 2019. Količinsko smo iz te države uvozili največ lesa za celulozo in plošče iglavcev (83 % glede na celotno količino uvoza okroglega lesa iz Avstrije).

Cene gozdnih lesnih sortimentov

Na odkupne cene GLS iz zasebnih gozdov v letu 2020 so vplivali tudi ukrepi, sprejeti za omejitev negativnih posledic epidemije covid-19. GIS je v drugi polovici marca 2020 začel aktivno spremljati stanje pri nekaterih večjih oziroma pomembnejših deležnikih na trgu okroglega lesa v Sloveniji in širše v Evropi. Med drugim je uvedel mesečno zbiranje odkupnih cen GLS na kamionski cesti iz zasebnih gozdov ter zbiranje informacij o spremembah odkupa in razlogih zanje. Po zbranih informacijah so se posledice ukrepov za omejitev epidemije že v drugi polovici marca pokazale tudi na slovenskem trgu GLS, ko se je ustavila prodaja, v poznejših mesecih pa se je prodaja zmanjšala tudi za 50 %.

Po podatkih SURS se je povprečna cena vseh GLS skupaj v letu 2020 znižala za 4 % v primerjavi z letom 2019. Povprečne letne odkupne cene so bile nižje pri vseh kategorijah GLS, z izjemo hrastove hlodovine. Odkupna cena hlodovine iglavcev je bila pod 58 EUR/m³ (57,41 EUR/m³), kar je najmanj od leta 2010. Povprečna letna cena hlodovine listavcev je znašala 93,22 EUR/m³ in je bila za 7 % nižja kot v letu 2019, kar je posledica znižanja cen hlodovine bukve in drugih listavcev, z izjemo hrasta. Od leta 2012 se povečuje odkupna cena hlodovine hrasta iz zasebnih gozdov, ki je v letu 2020 znašala 157 EUR/m³ (za primerjavo: leta 2012 znašala 87,50 EUR/m³). Glavni razlog za to je povečano povpraševanje po tem lesu, predvsem po hlodovini izredne kakovosti.

Odkupne cene GLS je v letu 2020 na mesečni ravni spremljal tudi GIS, in sicer po izbranih kakovostnih razredih posameznih sortimentov. V juliju 2020 so bile odkupne cene nižje pri vseh kategorijah GLS v primerjavi z julijem 2019. Cena hlodov smreke je bila tako v povprečju za vse kakovostne razrede skupaj nižja za 6 %, cena hlodov bukve v povprečju za 7 %, brusni les smreke in jelke je bil cenejši za 15 %, cena lesa za celulozo in plošče je bila v primeru

iglavcev nižja za 23 %, v primeru listavcev pa za 10 %, cena lesa za kurjavo pa je bila v juliju 2020 nižja za 2 % v primerjavi z julijem 2019.

Preglednica 87: Odkupne cene gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov (EUR/m³, brez DDV); 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020	2020_1č	2020_2č	2020_3č	2020_4č
Hlodi – iglavcev, skupaj	59,5	61,1	62,5	58,3	57,41	63,3	53,1	53,0	56,1
Hlodi, hrast	111,5	130,5	149,4	152,5	157,50	16207	143,2	134,5	168,1
Hlodi, bukev	59,5	59,7	66,4	69,0	68,52	69,6	66,2	63,4	69,7
Les za celulozo in plošče, iglavcev	23,4	25,3	30,0	30,2	29,16	30,2	26,4	29,1	30,5
Les za celulozo in plošče, listavcev	33,7	41,2	48,0	46,4	43,47	45,2	39,4	41,1	44,6
Les za kurjavo, listavcev	31,0	37,6	43,0	46,7	42,38	43,5	z	z	41,9

2020_1č: prvo četrtletje leta 2020

2020_2č: drugo četrtletje leta 2020

2020_3č: tretje četrtletje leta 2020

2020_4č: četrto četrtletje leta 2020

z – Zaupni podatki.

Vir: SURS, preračuni GIS

Povprečne prodajne cene GLS iz državnih gozdov so bile v letu 2020 pri hlodovini iglavcev 52,7 EUR/m³ (+0,5 % glede na 2019), pri hlodovini listavcev, pri katerih prevladuje bukovina, pa 69,5 EUR/m³ (+6 %). Pri lesu za celulozo in plošče iglavcev (celulozni les) je bila dosežena cena 29,8 EUR/m³ (–10 %), pri lesu za plošče listavcev 42,8 EUR/m³ (–4 %), pri lesu za kurjavo listavcev pa 45,3 EUR/m³ (+2 %). Dosežene cene GLS iz državnih gozdov, s katerimi upravlja SiDG, so bile v letu 2020 pod vplivom razmer na srednjeevropskem trgu GLS, na katerem je bil ob povečanem obsegu sanitarne sečnje iglavcev zaznan presežek gozdnih lesnih sortimentov iglavcev. Tudi posledice epidemije covid-19 so vplivale na padec cen.

Gozdno semenarstvo in drevesničarstvo

Na MKGP je bilo v letu 2020 v register dobaviteljev gozdnega reprodukcijskega materiala vpisanih devet dobaviteljev, ki se ukvarjajo s pridelovanjem, trženjem in uporabo gozdnega reprodukcijskega materiala. Ta obsega semenski material, dele rastlin in sadilni material tistih drevesnih vrst in umetnih križancev, ki se v skladu s predpisi uporabljajo za obnovo gozdov s saditvijo in setvijo, pogozdovanje, snovanje in vzdrževanje trajnih zaščitnih ali protierozijskih pasov gozdnega drevja ter snovanje in vzdrževanje plantaž gozdnega drevja.

V letu 2020 je bilo za obnovo gozdov s sadnjo ter za sanacijo po ujmah in v požarih poškodovanih gozdov uporabljenih skupno 1.931.365 sadik tridesetih gozdnih drevesnih vrst. Za izvedbo biomeliorativnih del, katerih namen je izboljšanje okolja za gozdne živali, je bilo dodatno posajenih še 2.280 sadik plodonosnih vrst. Za obnovo gozda so lastniki gozdov sami zagotovili 30 kg semena doba. Seme za obnovo pa je zagotovil tudi ZGS (400 kg želoda puhastega hrasta in 38 kg semena črnega bora).

V letu 2020 so se na podlagi izdelanega Programa oblikovanja rezerv semenskega materiala za leto 2020, dopolnile zaloge semena bukve (skupaj 65 kg iz dinarskega in preddinarskega provenienčnega območja) in smreke (5 kg iz alpskega provenienčnega območja).

11.1.5 Proračunski izdatki za naloge na področju gozdarstva in lovstva

V letu 2020 je bilo v okviru proračuna MKGP gozdarstvu namenjenih 52,3 milijona EUR. Del te vrednosti sestavljajo tudi sredstva, zbrana v okviru Gozdnega sklada, kjer se zbirajo sredstva od razpolaganja z državnimi gozdovi, iz letnega nadomestila za upravljanje državnih gozdov v višini 20 % prihodkov od zaračunane prodaje lesa in iz koncesijske dajatve za izkoriščanje državnih gozdov. Brez teh sredstev je bilo v gozdarstvu in lovstvu v letu 2020 za redno financiranje in sofinanciranje nalog, ki jih določa Zakon o gozdovih, porabljenih 27,5 milijona EUR, kar je v primerjavi z letom 2019 nekoliko več (+5 %). Skupaj z nalogami, ki jih določa Zakon o gospodarjenju z gozdovi v lasti RS, je bilo porabljenih 39,6 milijona EUR oziroma dobro petino manj kot v predhodnem letu, kar je predvsem rezultat občutno manjših sredstev Gozdnega sklada.

Preglednica 88: Poraba proračunskih sredstev za naloge na področju gozdarstva in lovstva (000 EUR); 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
JAVNA GOZDARSKA SLUŽBA	20.168,6	21.103,3	21.532,5	22.737,2	23.537,0	103,5
PROGRAM OBNOVE, NEGE IN VARSTVA GOZDOV	1.298,7	1.274,3	1.320,9	1.338,9	1.478,7	110,4
Obnova gozdov	173,0	172,0	212,9	234,9	195,4	83,2
Obnova gozdov na pogoriščih in od ujm poškodovanih gozdov	184,8	195,0	184,7	177,3	189,7	107,0
Nega gozdov	345,6	332,7	345,5	358,8	376,0	104,8
Varstvo gozdov	513,6	513,4	499,1	514,6	661,4	128,5
Semenarska in drevesničarska dejavnost	11,7	3,1	25,0	3,3	8,0	240,6
Vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali	70,0	58,1	53,7	50,0	48,2	96,5
VZDRŽEVANJE IN GRADNJA GOZDNIH CEST	1.215,0	1.263,4	1.266,7	1.420,4	1.658,2	116,7
SPREMLJAJOČI UKREPI V GOZDARSTVU IN LOVSTVU	672,6	645,6	710,9	670,4	797,5	119,0
Izvršba odločb ZZG Slovenije	3,9	1,0	0,0	0,7	1,9	264,2
Odškodnine zaradi razglasitve gozdov s posebnim namenom	2,0	2,0	2,0	2,0	1,2	59,9
Nevladne organizacije, strokovne prireditve, publicistika	7,1	2,7	5,3	0,0	0,0	-
Znanstvenoraziskovalno delo	366,2	399,5	397,8	389,3	439,2	112,8
Odškodnine za škodo, ki jo povzroči divjad	293,4	240,4	305,8	278,4	355,2	127,6
NALOGE PO ZAKONU O GOZDOVIH, SKUPAJ	23.354,9	24.286,5	24.831,0	26.166,9	27.471,5	105,0
Javna služba za področje divjadi in lovstva	–	4,0	4,0	13,0	98,5	756,4
Gozdni sklad	449,6	1.677,4	5.571,6	25.196,4	11.678,4	46,3
Izredna pomoč zaradi posledic epidemije covid-19	–	–	–	–	356,2	/
NALOGE V GOZDARSTVU IN LOVSTVU, SKUPAJ	23.804,4	25.967,9	30.406,6	51.376,3	39.604,6	77,1
Gozdni sklad – zbiranje sredstev*	5.621,3	9.711,1	13.932,4	17.547,4	12.732,8	72,6
SKUPAJ GOZDARSTVO IN LOVSTVO	29.425,7	35.679,0	44.339,0	68.923,7	52.337,4	75,9

* Navedena so zbrana sredstva Gozdnega sklada, dejanska izplačila iz tega naslova pa so navedena zgoraj.

Vir: MKGP

11.1.6 Znanstvenoraziskovalno delo in izobraževanje

Na Srednji gozdarski in lesarski šoli (SGLŠ) v Postojni je bilo v šolskem letu 2019/2020 v program gozdar vpisanih 60 dijakov, v program gozdarski tehnik pa 66 dijakov. Izobraževanje v programu gozdar je zaključilo 26 dijakov, v programu gozdarski tehnik pa 27. Šola je izvajala tečaje za nacionalno poklicno kvalifikacijo in je podelila skupno 201 certifikat, kar je 412 certifikatov manj kot preteklo leto (posledica epidemije covid-19). Po področjih so bili podeljeni naslednji certifikati: 17 za gozdarja gojitelja, 68 za gozdarja sekača, 65 za gozdarja traktorista, 13 za gozdarja žičničarja, 18 za odkupovalca odpremnika lesa ter 20 za upravljavca strojev za strojno sečnjo in izvoz lesa z zgibnim polprikoličarjem.

Na Lesarsko šolo Maribor je bilo v šolskem letu 2019/2020 v program gozdarstva skupaj vpisanih 50 dijakov, od tega v program gozdarski tehnik 29 dijakov in v program gozdar 21 dijakov. V letu 2020 je izobraževanje uspešno zaključilo 8 gozdarskih tehnikov in 7 gozdarjev.

Na Biotehniško fakulteto, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, je bilo v študijskem letu 2019/2020 vpisanih 224 študentov (univerzitetni študijski program: 71, visokošolski: 99 in magistrski: 54). V letu 2020 je študij zaključilo 15 študentov univerzitetnega programa ter 14 študentov visokošolskega in 7 študentov magistrskega študijskega programa. V študijskem letu 2020/21 je bilo vpisanih 244 študentov (univerzitetni študijski program: 87; visokošolski: 100; magistrski: 57).

11.1.7 Gozdarska inšpekcija

Gozdarska inšpekcija, ki deluje v okviru Inšpektorata RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo (IRSKGLR), šteje 16 gozdarskih inšpektorjev (vključno z vodjo inšpekcije). Sedež inšpektorjev je v območnih enotah in izpostavah inšpektorata, območje delovanja pa je omejeno z mejami GGO. Obseg dela gozdarskih inšpektorjev se zaradi naravnih ujm in posledične prevelike namnožitve škodljivih insektov, povečanega pritiska na gozd predvsem v okolici urbanih središč (nelegalni posegi v gozd, nedovoljena vožnja, nabiranje gozdnih plodov,...) in posledično povečanega števila prijav ter sprememb predpisov oziroma novih predpisov povečuje. Število gozdarskih inšpektorjev se kljub novim in zahtevnejšim nalogam že od leta 1995 ne spreminja. Prednostna naloga nadzora v letu 2020 je bila nadzor nad izvajanjem sanitarne sečnje in preventivnih varstvenih del zaradi sanacije posledic naravnih ujm v preteklih letih.

Kljub razglašeni epidemiji covida-19 je IRSKGLR deloval učinkovito, si organiziral delo od doma, vključno z zagotovitvijo oddaljenega dostopa do informacijskega sistema inšpektorata. V drugem valu epidemije je z Zakonom o začasnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic covida-19 gozdarska inšpekcija dobila nalogo inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem ukrepov (prvi odstavek 39. člena Zakona o nalezljivih boleznih). Do konca leta 2020 je inšpekcija izvedla skupaj 180 nadzorov, od tega 109 nadzorov na prostem in 71 v zaprtih javnih prostorih.

V letu 2020 so gozdarski inšpektorji opravili 2.774 pregledov. Izdali so 155 odločb v inšpekcijskem postopku, 96 sklepov v zvezi s temi postopki in 22 sklepov v izvršilnih postopkih. Izdanih je bilo 193 opozoril po 33. členu Zakona o inšpekcijskem nadzoru (ZIN), s katerimi se zavezanec opozori na nepravilnosti in njihove posledice ter določi rok za njihovo odpravo.

Povsem v vrhu števila kršitev predpisov je še vedno posek brez ali v nasprotju z izdano odločbo ZGS, saj je bilo v letu 2020 izvedenih 363 pregledov legalnosti sečnje. Nekateri revirni gozdarji ZGS pri izdaji odločb za dovolitev poseka izbranih dreves drevje na terenu označijo le z barvno piko brez žiga na koreničniku, kar oteži ali pa celo onemogoči obravnavanje nedovoljenega poseka dreves oziroma sečnje dreves v nasprotju z izdano odločbo ZGS. V primerih nedovoljenega poseka le nekaj dreves gozdarska inšpekcija običajno pošlje lastniku gozda le opozorilni dopis, v katerem ga pouči o zakonskih določilih glede sečnje dreves. V letu 2020 je bilo poslanih 141 takih dopisov. Prijave fizičnih oseb, ki se nanašajo na posek brez dokazila, imajo pogosto izvor v medsosedskih ali družinskih sporih. V povezavi z ugotovitvami v pregledih je bilo izdanih 6 inšpekcijskih odločb in 25 opozoril po ZIN.

Drugi najpogostejši razlog inšpekcijskega ukrepanja so posegi v gozd brez soglasja ZGS oziroma sum kršitev 21. člena ZG. Sem po vsebini spadajo tudi krčitve gozdov v kmetijske namene brez dovoljenja ZGS. Tovrstnih pregledov je bilo izvedenih 337. Izdanih je bilo 39 inšpekcijskih odločb in 36 opozoril po ZIN. Posegi v gozd se izvajajo najpogosteje za namene gradnje objektov in tudi za uporabo površine v različne druge namene (npr. rekreativne). Kadar

gre za gradnje objektov v gozdu ali za navažanje odpadnega materiala v gozd in gozdni prostor, so ukrepi gozdarske inšpekcije odvisni tudi od tega, ali bosta gradbena in okoljska inšpekcija opravili svoj del inšpekcijskih postopkov. Problem pri teh kršitvah so izjemno dolgotrajni postopki, v katerih zavezanci uporabijo vsa pravna sredstva, da bi lahko čim dlje obdržali in uporabljali stanje v nasprotju s predpisi. Posegi v gozd in gozdni prostor so tudi težko popravljivi, če sploh so in zahtevajo precejšnja finančna sredstva, običajno precej večja, kot so bila potrebna za sam poseg.

Gozdarska inšpekcija je v letu 2020, podobno kot v zadnjih letih, posebno pozornost namenila nadzoru nad izvajanjem določb ZG s področja varstva gozdov oziroma predpisanih ukrepov za preprečitev in zatrtje rastlinskih bolezni in prenamnoženih populacij žuželk, ki lahko porušijo biotsko ravnovesje v gozdu, ter za preprečitev druge škode v gozdovih. Na tem področju je bilo v inšpekcijskih postopkih opravljeno 320 pregledov. Področje zajema izvedbo preventivnih varstvenih del, sanitarne sečnje, skladiščenje gozdnih lesnih sortimentov in uporabo kemičnih sredstev v gozdu. Zaradi odprave posledic nepravilnosti je gozdarska inšpekcija v letu 2020 izdala 4 inšpekcijske odločbe in 14 opozoril po ZIN.

V preteklem letu je bilo izvedeno 244 inšpekcijskih pregledov zaradi suma kršitev določil 1. odstavka 18. člena ZG, to je zmanjševanje rastnosti in rodovitnosti rastišč, stabilnosti ali trajnosti gozda oziroma ogrožanje funkcij gozdov. Običajno gre po obsegu za manjše posege v gozd in gozdni prostor zaradi odlaganja ali odvzemanja materiala, postavitve začasnih objektov in za primere, ko je zaradi poseka drevja prišlo do zmanjševanja funkcij gozdov. Pojavljati so se začeli tudi obsežni navozi izkopnega materiala pri gradnji večjih objektov v gozd. Izdanih je bilo 30 opozoril po ZIN in 42 ureditvenih odločb v inšpekcijskih postopkih.

Zaradi uporabe gozdnih cest v nasprotju z režimom, voženj zunaj gozdnih cest, čezmerne uporabe cest in nedovoljene zapore gozdnih cest so gozdarski inšpektorji opravili 116 pregledov ter izrekli 13 opozoril ZIN in izdali 2 inšpekcijske odločbi.

Gozdarska inšpekcija nadzoruje tudi določbe Uredbe (EU) št. 995/2010, ki prepoveduje dajanje nezakonito posekanega lesa na trg. Subjekti, ki dajejo les ali lesne proizvode na trg, morajo ravnati s potrebno skrbnostjo, zato morajo imeti vzpostavljen sistem potrebne skrbnosti (SPS). Trgovci z lesom in lesnimi proizvodi morajo biti v celotni dobavni verigi sposobni navesti dobavitelje in kupce proizvodov. Nadzor SPS se opravlja tudi ob drugih kršitvah določb ZG, predvsem ob obravnavi nelegalnega poseka dreves. Nadzor je bil opravljen pri 229 subjektih, od tega je bilo pregledanih 205 fizičnih in 24 pravnih oseb. Pri nadzoru SPS je bilo izdanih 15 opozoril po ZIN z rokom za odpravo pomanjkljivosti. V prekrškovnih postopkih je bilo kršiteljem izrečenih 15 opozoril po ZP, 3 opomini in 10 glob. Gozdarska inšpekcija večinoma obravnava dajanje nezakonito posekanega lesa na trg, ko sta odvoz in prodaja lesa že izvršena, tako je poleg prekrškovnih sankcij zaradi sečnje dreves brez ali v nasprotju z določbo ZGS zaradi dajanja nelegalno posekanega lesa na trg izrekla tudi dve opozorili, 9 opominov in 20 glob po Zakonu o prekrških (ZP). V enem primeru je bila izdana inšpekcijska odločba, ki je zavezancu prepovedala dati na trg nezakonito posekan les, ki še ni bil odpeljan iz gozda, trikrat pa je bila prepoved dajanja nezakonito posekanega lesa na trg izrečena z opozorilom na zapisnik.

Število izrečenih ukrepov v prekrškovnem postopku v letu 2020 ostaja na enaki ravni kot v prehodnih dveh letih. Obseg prekrškovnih postopkov daleč presega dolgoletno povprečje pred letom 2016. Od skupno 965 ukrepov je bilo izrečenih 254 opozoril, 80 glob s plačilnim nalogom, 353 odločb z izrekom opomina in 278 odločb z izrekom globe.

11.1.8 Mednarodno sodelovanje v gozdarstvu

Sodelovanje med Slovenijo in Kitajsko – Mehanizem 17+1 gozdarstvo

Slovenija od leta 2016 vodi Mehanizem za usklajevanje sodelovanja med Kitajsko ter državami Srednje in Vzhodne Evrope na področju gozdarstva (Mehanizem 17+1 gozdarstvo). To sodelovanje je namenjeno krepitvi poslovnega, znanstvenega in političnega sodelovanja na področju gozdarstva in lesarstva ter je del širšega Mehanizma 17+1, ki deluje na izjemno širokem spektru sodelovanja. V okviru tega sodelovanja je Kitajska v letu 2020 med 31. avgustom in 22. septembrom 2020 organizirala spletno izobraževanje »Program izmenjave med mladimi kmetijskimi strokovnjaki iz Kitajske in držav Srednje in Vzhodne Evrope« (Exchange Program between Young Agricultural Professionals in China and Central and Eastern European Countries).

Sekretariat Mehanizma 17+1 gozdarstvo je 25. novembra 2020 prek spleta organiziral četrto zasedanje Skupine za zvezo. Na zasedanju so člani Skupine za zvezo razpravljali o predlogu Načrta dvoletnega programa dela v okviru Mehanizma 17+1 gozdarstvo za obdobje 2021–2022. Razpravljali so o nadaljnjem intenzivnejšem sodelovanju na področju znanstvenega raziskovanja in gospodarskega sodelovanja.

FAO

Pod vodstvom delovne skupine za upravljanje gorskih povodij (Working Party on Management of Mountain Watersheds) ter Organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO) je leto 2020 zaznamovala priprava publikacije na temo varovalnih gozdov z naslovom Varovalna funkcija gozdov v spreminjajočem se podnebju (The Protective Functions of Forests in a Changing Climate). Pri pripravi slovenskega prispevka o ureditvi varovalnih gozdov v Sloveniji sta sodelovala ZGS in MKGP.

COFO 25

V letu 2020 je potekalo 25. srečanje Odbora za gozdarstvo (Committee on forestry; COFO) in Organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO). Splošen namen odbora je zasledovati delo organizacije FAO na področju gozdarstva, oblikovati periodično poročilo o globalnem položaju gospodarjenja z gozdovi, njegovih mednarodnih težavah in predlagati morebitne ukrepe za njihovo reševanje. Tokratne teme so bile predstavitev stanja gozdnih virov na svetovni ravni, iskanje sonaravnih rešitev na izzive podnebnih sprememb, oblikovanje odziva na krčitve gozdov, iskanje rešitve za reševanje biodiverzitete in krepitev sektorja gozdarstva po epidemiji covida-19.

Forest Europe

Medvladna prostovoljna organizacija, ki predstavlja vseevropski politični proces s 46 državami pristopnicami in opazovalkami (med njimi Evropska komisija in Evropski gozdarski inštitut), je v letu 2020 praznovala 30-letnico. V tem letu je tudi prišlo do menjave v vodenju procesa, ko je Nemčija prevzela naloge vodenja od Slovaške. Zaradi epidemije covida-19 je bila ministrska konferenca preložena na leto 2021. Slovenija se je na dogodek pripravila s sporočilom o trajnosti in večnamenskosti upravljanja gozdnih ekosistemov, ki ga bo ob podpisu nove deklaracije in resolucije predal minister, pristojen za gozdarstvo.

Strategija EU za biodiverzitetu

V letu 2020 je Evropska komisija predstavila novo Strategijo EU za biodiverzitetu, ki poudarja povezavo med agronomijo, prehrano in drugimi sektorji na eni, ter biodiverzitetu na drugi

strani. Strategija sporoča, da raznovrstnost najbolj uspeva v zavarovanih območjih, da pa trenutna velikost ni zadovoljiva za varovanje. Zato predlaga zavarovanje vsaj 30 % kopnega (10 % strogega varovanja) in enake površine na morju. Trenutno ta delež na ravni EU znaša 26 % kopnega, od tega 18 % znaša površina Natura 2000. Cilj je tudi povečati površino gozdov, vključenih v načrte upravljanja z gozdovi in vključevanje sonaravnosti. Strategija med drugim podaja tudi podporo zelenenju mest s parki, drevoredi in zelenimi strehami.

UNECE, FAO in IUCN

Gozdna zemljišča pridobivajo na pomenu svojih funkcij v boju proti podnebnim spremembam in za njihovo blaženje kot eno izmed glavnih orodij za ponor in skladiščenja ogljika. Ena izmed mnogih pobud obnove gozdnih površin in gozdne krajine je tudi Bonski izziv iz leta 2011. Pobuda predstavlja svetovna prizadevanja za obnovo, pogozditev in nego gozdov s ciljem, da se do leta 2020 na svetovni ravni obnovi 150 milijonov ha izkrčenih in degradiranih gozdov, do leta 2030 pa 350 milijonov ha. Pobuda podpira trajnostne cilje Združenih narodov, FAO, Aichi konvencije o biotski raznovrstnosti, UNFCCC REDD+ in UNSPFF. Da bi ideja tega izziva zaživela tudi med državami vzhodne in jugovzhodne Evrope, je v okviru delavnice v Beogradu leta 2019 nastala publikacija o gozdovih omenjenih držav z naslovom Obnova gozdne krajine v vzhodni in jugovzhodni Evropi (Forest Landscape Restoration in Eastern and South-East Europe). V njej so opisani stanje gozdov, podnebne spremembe in dejavniki, ki ogrožajo optimalno stanje gozdnih ekosistemov v tem delu Evrope.

EEA in FISE

Evropska okoljska agencija (European environmental agency; EEA) je v letu 2020 začela z razvojem informacijskega gozdarskega sistema za Evropo (FISE). Njegov namen je na enem mestu združiti vse objavljene in javno dostopne gozdarske dokumente, besedila, slike in preglednice ter tako uporabnikom omogočiti lažji dostop do informacij in primerjav med gozdovi evropskih držav in sektorskimi politikami.

INTEGRATE in EFI

Integrate predstavlja neformalno združenje predstavnikov držav, v katerih se vključuje varovanje narave in biodiverzitete v načrte za gospodarjenje z gozdovi. Ena izmed skupnih akcij z Evropskim inštitutom za gozdove je projekt SURE (SUSTaining and Enhancing RESilience of European Forests). V okviru delavnice SURE je Slovenija predstavila svoj način upravljanja dejavnikov, ki ogrožajo vitalnost in odpornost gozdov (ujme, požari, invazivne vrste), ter izkušnje iz obnove gozdov (žledolom, vetrolom in napadi podlubnikov).

11.2 Lovstvo

Organiziranost slovenskega lovstva ter upravljanje divjadi in njenega življenjskega okolja ureja predvsem Zakon o divjadi in lovstvu, ki je začel veljati leta 2004. Zakon ureja upravljanje divjadi, ki obsega načrtovanje, ohranjanje, trajnostno gospodarjenje in spremljanje stanja divjadi ter načine njihovega izvajanja. Divjad je državna lastnina in tudi lovska pravica pripada državi, ki jo lahko prenese na usposobljeno pravno osebo. Slovenija je v letu 2009 podelila koncesije za upravljanje divjadi lovskim družinam. Med divjad so uvrščene vrste prosto živečih sesalcev in ptic, ki se lovijo. Med divjad pa niso uvrščene velike zveri (rjavi medved, volk in ris), ki spadajo pod zavarovane prosto živeče živalske vrste.

V Sloveniji je ustanovljenih 411 lovišč in 12 lovišč s posebnim namenom. Od 12 lovišč s posebnim namenom je v 10 loviščih upravljaec ZGS, v lovišču Triglav Bled je upravljaec Javni zavod Triglavski narodni park in v lovišču Brdo pri Kranju pa Javni gospodarski zavod

protokolarne storitve RS. Z divjadjo v loviščih trajnostno gospodarijo lovske družine. Trenutno na območju Slovenije deluje 417 lovskih družin (411 družin je pridobilo koncesijo za trajnostno gospodarjenje z divjadjo), združenih v 15 lovsko upravljaljskih območjih.

Zakon o divjadi in lovstvu med lovske organizacije uvršča tudi območna združenja upravljalcev lovišč in lovišč s posebnim namenom, v katera se morajo združevati vsi upravljalci lovišč in lovišč s posebnim namenom v določenem lovsko upravljaljskem območju. Njihovi glavni nalogi sta urejanje in usklajevanje nalog pri upravljanju z divjadjo in njenega življenjskega okolja, v sodelovanju z ZGS pa v javnem interesu opravljajo tudi letne preglede odstrela in izgub za presojo pravilnosti izvedenega načrta odvzema divjadi.

Usmerjanje razvoja populacij prostoživečih živali

ZGS je tudi v letu 2020 pripravil in izdelal predloge letnih lovsko upravljaljskih načrtov za 15 lovsko upravljaljskih območjih v sodelovanju z lovskimi organizacijami, območnimi enotami Zavoda RS za varstvo narave, območnimi enotami KGZS ter lokalnimi in drugimi skupnostmi, katerih dejavnost je povezana z divjadjo in njenim okoljem. Osnovna usmeritev vseh predloženih letnih lovsko upravljaljskih načrtov območjih, ki jih je pozneje s sklepom sprejel minister, pristojen za lovstvo, je ohranjanje primerne številčnosti vseh vrst divjadi. Usmeritve v letnih načrtih so pripravljene na podlagi smernic iz dolgoročnih lovsko upravljaljskih načrtov lovsko upravljaljskih območjih za obdobje 2011–2020, ki jih je ZGS izdelal ob sodelovanju lovskih organizacij in jih uskladi z Zavodom RS za varstvo narave.

Cilj trajnostnega gospodarjenja z rastlinojedimi parkljarji (jelenjad, srnjad, muflon, gams in damjak) in divjim prašičem so zdrave populacije divjadi s stabilno spolno in starostno strukturo, usklajene tudi s populacijami drugih vrst in njihovim okoljem. Stanje male poljske divjadi še vedno vzbuja skrb, pri čemer se je stanje izboljšalo na tistih območjih, kjer se je zaradi garij in povečanega lova zmanjšala številčnost plenilcev male divjadi (lisice, kune belice in zlatice). V letu 2020 so posamezne lovske organizacije in skupine lovišč na podlagi ocene stanja poročale o normalizaciji številčnosti divjega prašiča, ki pa je ponekod še vedno velika.

Pregled odstrela in ugotovljenih izgub

Podatki o odstrelu in izgubah v letu 2020 nekoliko odstopajo od podatkov zadnjega desetletja. Odvzem srnjadi se je ponovno zmanjšal (–2 %). Čeprav je bil v zadnjem desetletju najmanjši, po številu živali ostaja še vedno visok. Zmanjšal se je tudi odvzem divjega prašiča (–19 %). Odvzem jelenjadi se je v primerjavi z letom 2019 malenkostno povečal (+1 %) in je bil drugi največji v zadnjih desetih letih. Manjši kot v predhodnem letu je zabeležen odvzem pri medvedu, volku in risu.

Pregled odstrela, izgub, načrta odstrela, realizacije načrta in izločeno število štirih najpomembnejših vrst divjadi na 100 ha skupne površine v štirih najbolj reprezentativnih lovsko upravljaljskih območjih v Sloveniji kažejo, da je bila realizacija odvzema srnjadi v nižinskem slovensko-goriškem lovsko upravljaljskem območju nekoliko pod načrtovanim (93 %). Podobno je bilo tudi v primeru jelenjadi v kočevsko-belokranjskem lovsko upravljaljskem območju (88 %) in v primeru gamsa v triglavskem lovsko upravljalnem območju (86 %). V primorskem lovskem upravljaljskem območju je bila realizacija odvzema divjega prašiča nad načrtovanim (107 %).

Preglednica 89: Pregled odstrela in ugotovljenih izgub divjadi in velikih zveri; 2010–2020

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Srna	41.830	40.726	41.927	41.204	41.406	41.670	40.948	41.870	39.786	38.759	37.911
Navadni jelen	5.369	5.131	5.780	5.983	6.344	6.591	7.101	8.229	7.674	7.885	7.996
Damjak	244	202	245	226	235	228	234	284	234	287	297
Muflon	713	595	672	659	579	579	580	593	531	575	501
Gams	2.516	2.424	2.483	2.416	2.372	2.427	2.496	2.500	2.582	2.514	2.320
Divji prašič	8.958	7.305	13.159	8.820	9.930	8.579	9.038	12.457	8.481	13.430	10.848
Medved	108	64	132	63	143	113	47	122	153	183	99
Ris	0	0	2	0	1	0	2	0	0	2	1
Volk	10	10	14	3	12	7	2	8	11	20	14
Poljski zajec	3.240	3.506	3.480	3.064	2.683	2.476	2.275	2.187	1.942	1.878	1.336
Fazan	21.095	23.952	21.195	17.187	13.976	15.822	16.450	16.432	14.887	14.332	6.727
Poljska jerebica	1.515	1.532	1.463	1.509	1.449	1.471	1.870	1.972	1.291	1.064	848
Raca mlakarica	3.811	3.935	3.645	3.605	2.833	2.991	2.642	2.421	2.439	2.824	2.006

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

Preglednica 90: Odstrel in ugotovljene izgube na 100 ha površine v letu 2020

Vrsta divjadi	Leto 2020			Izločeno število na 100 ha lovne površine LUO		
	Načrt odvzema	Odstrel in ugotovljene izgube	Realizacija načrta (%)	Povp. LUO	Maks. LUO	Lovsko upravljavsko območje (LUO)
Srna	2.530	2.362	93	2,02	3,59	slovensko-goriško
Navadni jelen	2.590	2.277	88	0,43	1,12	kočevsko-belokranjsko
Gams	705	608	86	0,12	0,56	triglavsko
Divji prašič	3.000	3.217	107	0,58	2,41	primorsko

Vir: ZGS

Škoda, ki jo povzroča divjad

Škoda, ki jo povzroča divjad, je eden od biokazalnikov, na podlagi katerega lahko posredno sklepamo o vplivu divjadi na okolje. Vrednost škode (merjena v EUR), ki jo povzročijo rastlinojede divjadi in divji prašiči, medletno precej niha in se je v letu 2020 zmanjšala.

Preglednica 91: Škoda, ki jo povzročata rastlinojeda divjad in divji prašič; 2010–2020

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Škoda (v 000 EUR)	391,1	422,7	599,2	778,3	480,6	446,8	424,4	582,0	433,5	667,0	533,6

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

Preglednica 92: Ocena strukture škod na kmetijskih kulturah, ki jih povzročajo divjad in velike zveri (%); 2010–2020

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Divji prašič	28	41	47	55	45	38	35	37	36	30	34
Druga parkljasta divjad	11	11	11	20	22	25	29	22	32	18	33
Druga divjad	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
Velike zveri	60	47	42	24	32	36	35	39	32	51	32
Skupaj	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

Delež škod, ki jih povzroča divji prašič, se je v zadnjih desetih letih zmanjšal. V letu 2020 je bil v primerjavi z letom prej nekoliko večji in je znašal 34 %. Opazno pa se je povečal delež škod ostale parkljaste divjadi, ki je v letu 2020 znašal 33 % (leta 2019: 18 %). Precej manj kot leto

prej je znašal delež škod velikih zveri, in sicer 32 % (leta 2019: 51 %). Škode, ki so jih povzročile druge vrste divjadi, so bile zanemarljive.

Odškodnine za škode, ki jih je povzročila divjad na nelovnih površinah, so bile tudi v letu 2020 plačane iz sredstev državnega proračuna RS.

Biotehniška dela

Biotehniški ukrepi so pomembni pri zmanjševanju negativnega vpliva divjadi na njeno življenjsko okolje, predvsem na obseg škod. Zimsko krmljenje je v večinoma povezano z jelenjadjo, preprečevalno pa z divjim prašičem. Manjši delež krmljenja je namenjen gamsu, muflonu in damjaku. Večinoma je zimsko krmljenje koristno, če je krma neprimerna, pa ima lahko tudi negativne učinke. Cilj krmljenja je, da se divjad odvrča od kmetijskih in gozdnih površin, kjer bi lahko nastala večja škoda. Podoben učinek kot krmljenje imajo tudi krmne njive. Razlika med njimi in krmljenjem je, da so lahko krmne njive za poljsko divjad tudi remize, kjer najdejo mesto za kritje, parjenje, valjenje in vzrejo mladičev.

Prikaz posegov v populacije divjadi, izvedenih biotehniških del in škode, ki jo povzroča divjad, kažejo na zmanjševanje pojava škod. Pri usmerjanju in izvajanju upravljanja populacij divjadi je treba odnose oziroma ukrepe usklajevati ter odpravljati možnosti za ustvarjanje prevelikih sporov, ki praviloma onemogočajo premišljeno strokovno ravnanje.

Preglednica 93: Prikaz opravljenih biotehniških del; 2010–2020

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Zimsko in preprečevalno krmljenje (t)	3.418	3.383	2.772	2.792	2.724	2.552	2.321	2.269	2.283	1.719	1.829
Krmne njive (ha)	459,0	520,7	481,0	423,6	419,1	406,2	400,4	409,4	427,3	398,5	384,2
Pridelovalne njive (ha)	98,5	110,7	95,0	95,3	86,0	89,6	81,3	73,7	72,5	98,5	57,0

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

Vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali

Za vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali državni proračun vsako leto namenja določena sredstva, ki so večinoma odvisna od motivacije lastnikov gozdnih parcel. Sredstva so namenjena izključno lastnikom gozdnih zemljišč. Lastniki gozdov so izkoristili večji del teh sredstev, preostalo pa so prejeli izvajalci del, zlasti lovske organizacije. Če lastniki gozdov nimajo interesa, da bi delo opravili sami, lahko s pooblastilom in odstopno izjavo odstopijo delo in pravico do prejema subvencije izvajalcu del (upravljavcu lovišča oziroma lovski družini).

Večji obseg del za izboljšanje življenjskega okolja prostoživečih živali izvedejo lovske organizacije, ki od lastnika pridobijo objekt za delo (zemljišče), lastniki pa zadržijo subvencijo kot obliko medsebojne poravnave za najem zemljišča. Pomemben delež pri zagotavljanju primernih pogojev za prostoživeče živali prispevajo tudi delavci ZGS s strokovnim delom in lastniki gozdov z delom v gozdovih skladno z nasveti in gozdnogojitvenimi načrti. Strokovno pravilna in ob pravem času izvedena dela v gozdovih lahko precej prispevajo k izboljšanju življenjskega okolja prostoživečih živali. Upoštevanje usmeritev za prilagojeno gospodarjenje z gozdom je še zlasti pomembno za ohranitev redkih in ogroženih vrst.

12 RIBIŠTVO

12.1 Morsko ribištvo in ribogojstvo

Vzreja in ulov v morskem ribištvu

V letu 2020 so slovenski morski gospodarski ribiči iztovorili okoli 155 ton svežih ribiških proizvodov. V slovenskih ribiških pristaniščih je bila v primerjavi z letom 2019 iztovorjena skupna masa morskih organizmov večja za 30 %. Iztovor rib, ki predstavlja večino iztovora slovenskih ribičev, se je v primerjavi z letom 2019 povečal za skoraj 17 %. Iztovor rakov se je povečal za več kot sedemkrat. Prav tako sta se povečala iztovor glavonožcev (+39 %) ter iztovor školjk in polžev (+20 %).

Glede na skupni iztovor je prevladoval iztovor rib, ki je znašal 105 ton oziroma 68 % celotnega iztovora. Od tega je bilo iztovorjenih 85,8 tone pridnenih rib (82 % celotnega iztovora rib) in 19,1 tone pelagičnih rib (18 % iztovora rib). Iztovor ostalih rib je bil zanemarljiv. Iztovor mehkužcev (glavonožcev, školjk in polžev) je s 37,6 tone zajemal 24 % celotnega iztovora. Iztovor rakov je znašal 12,6 tone, kar znaša 8 % skupnega iztovora. Med njimi pa so največji delež zavzemale tigraste kozice (10 t).

Preglednica 94: Ulov, iztovor in vzreja rib, glavonožcev, rakov in školjk (t); 2014–2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	Indeks 2020/19
Morski iztovor	254,1	196,3	152,3	128,4	127,0	119,0	155,2	130,4
ribe	216,7	169,1	115,9	105,3	94,3	90,0	105,0	116,7
glavonožci	34,1	23,4	27,6	21,3	30,1	25,8	35,8	138,7
raki	2,1	2,6	7,5	1,4	1,1	1,7	12,6	728,3
školjke in polži	1,2	1,2	1,3	0,4	1,5	1,5	1,8	120,0
Marikultura, skupaj	496,3	631,1	664,2	722,6	683,5	913,6	507,0	55,5
Prostočasni ribolov	6,2	6,0	14,3	14,3	11,2	13,2	15,4	116,9
Morski iztovor, marikultura in prostočasni ribolov	756,6	833,4	830,8	865,3	821,7	1.045,8	677,6	64,2

* Začasni podatki z dne 1. maja 2021.

Vir: MKGP, SURS, ZZRS

V primerjavi z letom prej se je vzreja morskih rib in mehkužcev (marikultura skupaj) v letu 2020 zmanjšala za 45 %. Razlogi za manjšo vzrejo so bile omejitve v času epidemije covida-19, poleg tega pa tudi prostoživeče orade, ki slovenskim vzrediteljem školjk povzročajo določeno škodo.

V kategorijo prostočasnega ribolova spadajo športni ribolov, športni ribolov s podvodno puško, rekreacijski ribolov in organizirana športna tekmovanja. V okviru prostočasnega morskega ribolova, ki združuje športni in rekreacijski ribolov, je bil ulov leta 2020 za 17 % večji kot v letu 2019. Razlog za večji ulov je povečanje športnega in rekreacijskega ribolova, medtem ko je bilo organiziranih ribiških tekmovanj manj.

Delovno aktivne osebe v morskem gospodarskem ribolovu in morskem ribogojstvu (marikulturi)

Leta 2019 je bilo v dejavnostih morskega gospodarskega ribolova in marikulture udeleženi 107 delovno aktivnih oseb, kar je 14 oseb manj kot leto prej. Od tega se je 80 oseb ukvarjalo z gospodarskim ribolovom (9 manj kot leta 2018), 27 oseb pa z marikulturo oziroma morskoukvarjalo (5 oseb manj kot leta 2018).

Med osebami, ki so se leta 2019 ukvarjale z dejavnostjo morskega gospodarskega ribolova, so po podatkih SURS prevladovali ribiči, zaposleni pri podjetnikih. Teh je bilo 54. To predstavlja novost v zaposlitveni strukturi delovno aktivnih oseb v morskem gospodarskem ribolovu in morskem ribogojstvu, saj so pred tem prevladovale samozaposlene osebe. Preostalih 26 oseb je bilo v letu 2019 samozaposlenih. Čedalje več fizičnih ali pravnih oseb, ki so delovno aktivne v morskem gospodarskem ribolovu, je delovno aktivnih tudi v kakšni drugi gospodarski dejavnosti (na primer turizem, trgovina, prevozi potnikov na morju, gostinstvo).

Preglednica 95: Delovno aktivno prebivalstvo v morskem ribištvi in morskem ribogojstvu; 2015–2019

	Število delovno aktivnih oseb					Število delovno aktivnih oseb s polnim delovnim časom				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Gospodarski ribolov	124	101	96	89	80	63	50	45	45	38
Marikultura	35	35	36	32	35	22	22	22	21	27
Skupaj	159	136	132	121	115	85	72	67	66	65

Vir: SURS

Leta 2019 se je z dejavnostjo morskega gospodarskega ribištva za polni delovni čas ukvarjalo 65 oseb, kar je oseba manj kot leto prej. Od tega se je za polni delovni čas pri gospodarskem ribolovu ukvarjalo 38 oseb in 27 oseb v marikulturi.

Ribiška plovila in oprema v morskem ribištvi in ribogojstvu

Število vseh plovil za morski gospodarski ribolov, ki so bila na dan 31. december 2020 zabeležena v evidenci ribiških plovil v informacijskem sistemu InfoRib, ki ga upravlja MKGP, je bilo 136, kar je za eno plovilo manj kot v letu 2019 (zmanjšanje v razredu plovil dolžine med 6 in 11,9 m).

V letu 2020 so v slovenski ribiški floti prevladovala plovila celotne dolžine med 6 in 11,9 m (46 % vseh plovil), tem so sledila plovila celotne dolžine do 5,9 m (42 %). Število plovil celotne dolžine med 12 m in 17,9 m in nad 18 m se v primerjavi z lanskim letom ni spremenilo ter je znašalo skupaj 16 plovil oziroma 12 % vseh registriranih plovil.

Preglednica 96: Vsa plovila v registru ribiških plovil ter aktivna plovila po dolžini in opremi; 2015–2020

	Plovila v registru ribiških plovil*						Aktivna plovila**					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Dolžina 18 m in več	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Dolžina od 12 do 17,9 m	13	12	13	15	15	15	9	9	9	10	10	9
Dolžina od 6 do 11,9 m	74	76	76	62	64	63	43	43	41	38	35	38
Dolžina do 5,9 m	81	82	81	56	57	57	34	31	29	29	26	23
Plovila, skupaj	169	171	171	134	137	136	86	83	79	77	71	70
Plovila glede na prvo ribolovno orodje***												
Zabodne in zapletne mreže	148	150	150	111	113	113	70	68	64	62	58	55
Vlečne mreže	16	16	16	17	17	17	12	11	10	13	11	11
Obkroževalne mreže	5	5	5	6	6	6	4	4	5	2	2	4

* Stanje na dan 31. decembra posameznega leta.

** Vsaj en oddan ladijski dnevnik v posameznem letu.

*** Segmentirana na podlagi prvega ribolovnega orodja v zadnjem izdanem dovoljenju za gospodarski ribolov.

Vir: MKGP (InfoRib)

Glede na prvo ribolovno orodje so v slovenski ribiški floti tudi leta 2020 po številu prevladovala plovila z zabodnimi in zapletnimi mrežami. Te so bile kot prvo ribolovno orodje navedene pri

113 plovilih, kar zajema 83 % plovil z veljavnimi dovoljenji za gospodarski ribolov. Sledila so jim plovila, ki so imela kot prvo ribolovno orodje navedene vlečne mreže (17 plovil) in plovila z obkroževalnimi mrežami (6 plovil). Ob tem je treba opozoriti, da čeprav je plovil z vlečno mrežo po številu manj, ujamejo pomemben delež celotnega ulova. V letih 2019 in 2020 je imelo eno plovilo kot prvo ribolovno orodje navedeno t. i. LHP ribolovno orodje (ročne ribiške vrvice in ribiške palice) ter je šteto pod kategorijo »zabodne in zapletne mreže«.

Aktivno število plovil je že nekaj let za približno polovico manjše od števila registriranih ribiških plovil. Med aktivnimi plovili, to so tista, ki so oddala vsaj en ladijski dnevnik v posameznem letu (v ladijske dnevnike se vpisuje ulov), je bilo leta 2020 (enako kot leto prej) po številu največ ribiških plovil celotne dolžine od 6 do 11,9 m, kar pomeni nekaj več kot polovico (54 %) vseh aktivnih plovil. Sledila so jim plovila celotne dolžine do 5,9 m, kjer se je število v primerjavi z letom 2019 zmanjšalo za tri plovila (33 % vseh aktivnih plovil). Preostalo so bila aktivna plovila celotne dolžine od 12 do 17,9 m (13 %), aktivnih ribiških plovil v dolžini nad 18 m pa tudi v letu 2020 ni bilo.

Aktivna plovila so v posameznem letu segmentirana tudi na podlagi tistega ribolovnega orodja, ki ga imajo vpisanega kot prvo oziroma glavno ribolovno orodje v dovoljenju za gospodarski ribolov. To pomeni, da so lahko nekatera ribiška plovila v posameznem letu aktivna z ribolovnimi orodji, ki niso vpisana kot prvo oziroma glavno ribolovno orodje v dovoljenjih za gospodarski ribolov, oziroma so bila aktivna z ribolovnim orodjem(i), ki je (so) v dovoljenjih za gospodarski ribolov navedeno(a) za prvim oziroma glavnim ribolovnim orodjem. Glede na prvo ribolovno orodje, ki so ga imela aktivna plovila v letu 2020 vpisanega v dovoljenju za gospodarski ribolov, so bila s 55 plovili med aktivnimi plovili najštevilnejša tista, ki so uporabljala zabodne in zapletne mreže (79 %). Z 11 aktivnimi plovili (16 %) so sledila plovila z vlečnimi mrežami, dve plovili pa sta uporabljali obkroževalne mreže (6 %).

Flota plovil, ki se uporablja v marikulturi, je tudi leta 2020 štela 16 plovil. Od teh so bila tri plovila celotne dolžine do 5,9 m, osem plovil celotne dolžine od 6 do 11,9 m, dve plovili dolžine od 12 do 17,9 m ter tri plovila dolžine več kot 18 m.

12.2 Sladkovodno ribištvo

Vzreja in ulov v sladkovodnem ribištvu

V Sloveniji je v celinskih oziroma sladkih vodah dovoljen le prostočasni oziroma rekreacijski ribolov. Večino ulova predstavljajo toplovodne vrste. Ribe, vzrejene v komercialnih ribnikih za trženje športnega ribolova, se po metodologiji štejejo kot v akvakulturi vzrejene ribe. Podatki o ribah, vzrejenih v komercialnih ribnikih za trženje športnega ribolova, so zato vključeni v podatke o vzreji rib v ribogojnicah.

Preglednica 97: Ulov in vzreja sladkovodnih rib (t); 2014–2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	Indeks 2020/19
Vzreja v ribogojnicah	944,6	958,9	1.161,7	1.003,7	1.254,2	1.224,6	1.160,0	94,7
– hladnovodne ribe	795,8	797,7	945,6	819,3	1.066,8	986,0	930,0	94,3
– toplovodne ribe	148,8	161,2	216,1	184,4	187,4	238,6	230,0	96,4
Športni sladkovodni ribolov	145,0	141,1	143,5	144,4	129,7	158,4	137,1	86,5
– hladnovodne ribe	22,2	23,1	24,9	25,4	25,1	27,8	25,0	90,1
– toplovodne ribe	122,8	118,0	118,6	119,0	104,6	130,6	112,1	85,8
Skupaj sladkovodno ribištvo	1.089,6	1.100,0	1.305,2	1.148,1	1.383,9	1.383,0	1.297,1	93,8

* Stanje na dan 31. decembra.

Vir: MKGP, Javni zavod za ribištvo Slovenije (ribiški kataster), SURS

V letu 2020 je bilo v ribogojnicah vzrejenih 1.160 ton sladkovodnih rib, kar je za 5 % manj kot leto prej. Pri tem je prevladovala vzreja hladnovodnih rib, ki je z 930 tonami od predhodnega leta manjša za skoraj 6 %. Tudi vzreja toplovodnih rib se je v letu 2020 zmanjšala, in sicer za 4 % in je znašala 230 ton. Izplen v rekreativnem sladkovodnem ribolovu je leta 2020 znašal 137 ton, kar je za 13 % manj kot leta 2019, pri čemer se je izplen hladnovodnih rib zmanjšal za 10 %, izplen toplovodnih rib pa za 14 %.

Delovno aktivne osebe v sladkovodnem ribogojstvu

Z vzrejo sladkovodnih rib se je v letu 2019 ukvarjalo 163 delovno aktivnih oseb, kar je za dobra 2 % manj kot v letu 2018.

Preglednica 98: Število delovno aktivnih oseb v sladkovodnem ribogojstvu; 2014–2019

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Po pogostosti dela:	– polni delovni čas	64	65	63	61	59	60
	– skrajšani delovni čas	134	115	114	101	108	103
Po vrsti dela:	– ribogojec	121	122	:	:	:	:
	– drugo	77	58	:	:	:	:
Po zaposlitvenem statusu:	– zaposlen	96	97	87	84	97	100
	– samozaposlen	102	83	90	78	70	63
Skupaj		198	180	177	162	167	163

Vir: SURS

Glede na strukturo delovno aktivnih oseb v sladkovodni akvakulturi so tudi leta 2019, podobno kot v predhodnih letih, prevladovali osebe s skrajšanim delovnim časom. Delež teh oseb je v letu 2019 tako znašal nekaj več kot 63 %, kar je blizu povprečja zadnjih nekaj let. V letu 2019 je bilo med vsemi delovno aktivnimi osebami nekaj manj kot 38 % samozaposlenih oseb.

12.3 Finančni ukrepi v ribištvi

Tudi v letu 2020 je MKGP finančno podprlo razvoj ribištva. Skupaj je bilo za ribištvo v letu 2020 izplačanih 3,7 milijona EUR, kar je skoraj 15 % več kot v predhodnem letu. V okviru sredstev za informacijski sistem je bilo v letu 2020 izplačanih skoraj 57 tisoč EUR. Zavodu za ribištvo Slovenije je bilo leta 2020 zagotovljeno financiranje javne službe na področju ribištva, ki se izvaja na podlagi potrjenega letnega programa dela in finančnega načrta. Letni program vključuje naslednje naloge: vodenje ribiškega katastra, pripravo soglasij in strokovnih mnenj za poseg na vodah, izvajanje monitoringa rib in populacij rib, izdelavo ribiško gojitvenih načrtov, priprava strokovnih podlag za podeljevanje koncesij, upravljanje izločenih voda, raziskovanje ribolovnih virov, spremljanje stanja za zagotavljanje trajnostne rabe rib ter poročanje državnim organom in organom EU. Za izvajanje teh nalog je bilo v letu 2020 na voljo 468 tisoč EUR, kar je za skoraj 2 % več kot v predhodnem letu.

Preglednica 99: Proračunska izplačila za ribištvo (000 EUR); 2015–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
Informacijski sistem ribištva	13,0	80,1	52,8	103,0	77,3	56,9	73,6
Javni zavod za ribištvo Slovenije	400,0	406,3	561,6	439,9	460,2	468,0	101,7
Javna služba v ribištvo Slovenije	–	–	–	10,3	36,6	44,5	121,6
Varstvo naravnih virov v ribištvo	14,3	19,1	16,3	208,1	111,1	283,4	255,1
Izredna pomoč, nadomestilo plačila priveza, covid-19 (SLO)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,3	/
Evropski sklad za ribištvo 2007–2013 (EU+SLO)	2.984,1	2.049,5	0,0	0,0	0,0	0,0	/
Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo 2014–2020 (EU + SLO)	133,1	422,1	520,0	1.598,3	2.508,3	2.804,4	111,8
Skupaj državni proračun	3.544,5	2.977,0	1.150,7	2.359,5	3.193,5	3.661,6	114,7
Evropski sklad za ribištvo 2007–2013 (sredstva občin)	211,2	43,5	0,0	0,0	0,0	0,0	/
Skupaj ribištvo	3.755,7	3.020,5	1.150,7	2.359,5	3.193,5	3.661,6	114,7

Vir: MKGP

V letu 2020 je bilo dobrih 44 tisoč EUR zagotovljenih za financiranje izvajanja javne službe svetovanja v ribištvo, kar je več kot v letu 2019. Sredstva v okviru varstva naravnih virov v ribištvo so v letu 2020 znašala dobrih 283 tisoč EUR, kar je še enkrat toliko kot v letu 2019.

Iz sredstev v okviru Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo 2014–2020 je bilo v letu 2020 izplačanih 2,8 milijona EUR.

13 LITERATURA IN VIRI

1) Statistični in drugi podatki (razpoložljivi do 31. maja 2021)

SURS (Statistični urad Republike Slovenije):

Osnovni podatki po naročilu.

- Celotni odkup kmetijskih pridelkov po skupinah in vrstah, Slovenija (mesečni in letni podatki),
- Količine in vrednosti prodanih pridelkov in proizvodov na živilskih trgih, Slovenija (letni podatki),
- Uvoz in izvoz živilskih proizvodov po državah (KN 1–24; 8-mestna) (mesečni podatki),
- Proizvodnja, zaloge, poraba in prodaja živilskih proizvodov, Slovenija (mesečni podatki).

Objave s področja kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo.

- Rastlinska pridelava, Slovenija, 2020 – začasni podatki. 29. 3. 2021.

<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/9475>

- Popis vinogradništva, Slovenija, 2020. 28. 5. 2021.

<https://www.stat.si/StatWeb/news/Index/9568>

- Ekonomski računi za kmetijstvo, Slovenija, 2019. 1. 10. 2020.

<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/9122>

- Realni dohodek iz kmetijstva – druga ocena, Slovenija, 2020. 29. 1. 2021.

<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/9325>

- Živinoreja, Slovenija, 2020 – začasni podatki. 14. 5. 2021.

<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/9544>

- Različne objave s področja okolje in naravni viri, podpodročje kmetijstvo in ribištvo, ter drugih področij (ekonomska področje – podpodročje nacionalni računi, cene, rudarstvo in predelovalne dejavnosti).

<https://pxweb.stat.si/SiStat>

Eurostat:

Eurostat, Database. Različne objave s področja kmetijstvo, nacionalni računi (kupna moč).

https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=prc_ppp_ind&lang=en

Eurostat, Main tables. Različne objave s področja kmetijstvo.

<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

Eurostat, Real GDP growth rate. Različne objave s področja bruto domačega proizvoda.

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00115/default/table?lang=en>

Evropska komisija:

Hrana, kmetijstvo, ribištvo:

https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries_en

- Skupna kmetijska politika

https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy_en

- Kmetijstvo

https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures_en

Drugi podatki:

AJPES. Informacije o poslovanju gospodarskih družb s področja predelovalnih dejavnosti v Republiki Sloveniji.

Ljubljana, Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve.

https://www.ajpes.si/Letna_porocila/Splosno

ARSKTRP. Ljubljana, Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja:

- Tržna poročila.

<https://www.gov.si/zbirke/storitve/priprava-trznih-porocil-za-kmetijske-pridelke-in-zivila/>

- Novice.

<https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/agencija-za-kmetijske-trge-in-razvoj-podezelja/novice/>

- Storitve (ukrepi).

<https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/agencija-za-kmetijske-trge-in-razvoj-podezelja/storitve/>

ARSO. Mesečni bilten ARSO – Letnik 2019. Ljubljana, Agencija RS za okolje.

<https://www.arso.gov.si/o%20agenciji/knji%C5%BEica/mese%C4%8Dni%20bilten/bilten2019.htm>

(28. 5. 2021)

ARSO. Mesečni bilten ARSO – Letnik 2020. Ljubljana, Agencija RS za okolje.

(28. 5. 2021)

Centralna podatkovna zbirka Govedo (CPZ Govedo). Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije.

<https://www.govedo.si/cpz-govedo/>

FADN RICA. Individualni standardni rezultati za Slovenijo na podlagi SO:

- *Obračunski leti 2015–2016 (podatki Evropske komisije, junij 2020),*
- *Obračunska leta 2017–2019 (podatki Evropske komisije, april 2021; obračunsko leto 2019: začasni podatki)*

Ministrstvo za finance (MF). Bilten javnih financ, Pregled mesečnih, četrtnih in letnih javnofinančnih gibanj: Konsolidirana bilanca javnega financiranja.

<https://www.gov.si/teme/fiskalna-in-javnofinancna-politika/>

MKGP/ARSKTRP. Specifikacija proračuna po proračunskih postavkah in namenih (interni, neobjavljeni podatki). Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije, Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja.

MKGP. Podatki iz registra pridelovalcev grozdja in vina. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije.

MKGP. Podatki iz registra kmetijskih pridelovalcev. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije.

Modelni izračuni KIS. Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije.

https://www.kis.si/MODELNE_KALKULACIJE_2

Služba za uradno potrjevanje semenskega in sadilnega materiala kmetijskih rastlin. Pridelava semena kmetijskih rastlin. Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije.

Zavod RS za zaposlovanje (ZRSZ). Stopnja registrirane brezposelnosti po teritorialnih enotah; Statistične regije, 2001–2021.

https://www.ess.gov.si/files/13999/stopnje_reg_%20BP_stat_reg_2001-2021.xls

2) Drugi viri

Banka Slovenije (BS). 2021. Bilten. April 2021, Letnik XXIX št. 4.

<https://www.bsi.si/publikacije/statisticna-porocila/bilten-banke-slovenije>

Javni razpisi MKGP. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (Ministrstvo za kmetijstvo in okolje) Republike Slovenije.

<https://www.gov.si/drzavni-organi/ministrstva/ministrstvo-za-kmetijstvo-gozdarstvo-in-prehrano/javne-objave-ministrstva-za-kmetijstvo-gozdarstvo-in-prehrano/>

Letno poročilo ARSKTRP, za obdobje 1.1.2020–31.12.2020. Ljubljana, Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja.

<https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/ARSKTRP/Dokumenti/Letno-porocilo-ARSKTRP-2020.docx>

Program razvoja podeželja Republike Slovenije 2014–2020 (9. sprememba). Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (18. 5. 2021).

<https://www.program-podezelja.si/sl/kaj-je-program-razvoja-podezelja-2014-2020>

UMAR. 2020. Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2020. Ljubljana, september 2020. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj.

<http://www.umar.gov.si/napovedi/>

UMAR. 2021. Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2021. Ljubljana, marec 2021. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj.

https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/napovedi/pomlad/pomladanska_2021/Pomladanska_napoved_2021-splet_01.pdf

Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2020

Statistične priloge

Kazalo prilog

STRUKTURA KMETIJSKIH GOSPODARSTEV	193
Priloga 1: Število KMG po rabi kmetijskih zemljišč; 2000–2020	193
Priloga 2: Raba zemljišč na kmetijskih gospodarstvih; 2000–2020	193
Priloga 3: Povprečna površina zemljišč na kmetijskih gospodarstvih; 2000–2020	193
Priloga 4: Kmetijska gospodarstva in kmetijska zemljišča v uporabi po velikostnih razredih KZU; 2000–2020	194
Priloga 5: Kmetijska gospodarstva z živino; 2000–2020	194
Priloga 6: Število živine; 2000–2020	195
Priloga 7: Povprečno število živali na kmetijsko gospodarstvo z živino; 2000–2020	195
Priloga 8: Kmetijska gospodarstva po velikostnih razredih števila GVŽ; 2000–2020	195
OBSEG KMETIJSKE PROIZVODNJE	196
Priloga 9: Indeksi obsega kmetijske proizvodnje (2015 = 100); 2008–2020	196
Priloga 10: Kmetijska zemlja v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; ha); 2008–2020	197
Priloga 11: Struktura kmetijske zemlje v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; %); 2008–2020	198
Priloga 12: Pridelovalna površina na kmetijskih gospodarstvih (ha); 2008–2020	199
Priloga 13: Rastlinska pridelava na kmetijskih gospodarstvih (t); 2008–2020	200
Priloga 14: Hektarski pridelki v rastlinski pridelavi na kmetijskih gospodarstvih (t/ha); 2008–2020	201
Priloga 15: Število živine in živinorejska proizvodnja; 2008–2020	202
Priloga 16: Odkup in prodaja na tržnicah za nekatere pomembnejše kmetijske pridelke (t); 2008–2020	203
Priloga 17: Zakol živine v klavnicah; 2008–2020	204
PORABA KMETIJSKIH PROIZVODOV IN STOPNJE SAMOOSKRBE	205
Priloga 18: Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg; koledarsko leto); 2008–2020	205
Priloga 19: Stopnja samooskrbe s kmetijskimi proizvodi (%; koledarsko leto); 2008–2020	206
CENE V KMETIJSTVU	207
Priloga 20: Nominalni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih (2015 = 100); 2008–2020	207
Priloga 21: Realni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih (2015 = 100); 2008–2020	208
Priloga 22: Indeksi cen inputov za kmetijstvo; 2008–2020	209
Priloga 23: Povprečne letne odkupne cene pomembnejših kmetijskih pridelkov (EUR/t); 2008–2020	210
EKONOMSKI RAČUNI ZA KMETIJSTVO	211
Priloga 24: Vrednost kmetijske proizvodnje po osnovnih cenah (mio EUR, tekoče cene); 2008–2020	211
Priloga 25: Delež posameznih proizvodov v vrednosti proizvodnje po osnovnih cenah (%); 2008–2020	212
Priloga 26: Vrednost in struktura vmesne potrošnje v kmetijstvu; 2008–2020	213
Priloga 27: Osnovni kazalniki ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (mio EUR, tekoče cene); 2008–2020	214
Priloga 28: Indeksi osnovnih kazalnikov ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (realno; 2015 = 100); 2008–2020	215

PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	216
Priloga 29: Proračunska izplačila, povezana s kmetijstvom (000 EUR, koledarsko leto); 2008–2020	216
Priloga 30: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR, koledarsko leto); 2008–2020	217
Priloga 31: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR, koledarsko leto); 2008–2020	218
Priloga 32: Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR, koledarsko leto); 2008–2020.....	219
ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI	220
Priloga 33: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2008–2020	220
Priloga 34: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2008–2020	221
Priloga 35: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2008–2020	222
Priloga 36: Količinski izvoz nekaterih agroživilskih proizvodov (t); 2008–2020	223
Priloga 37: Količinski uvoz nekaterih agroživilskih proizvodov (t); 2008–2020.....	224
Priloga 38: Količinska zunanjetrgovinska bilanca nekaterih agroživilskih proizvodov (t); 2008–2020	225
Priloga 39: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga na Hrvaško (000 EUR); 2008–2020	226
Priloga 40: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz Hrvaške (000 EUR); 2008–2020	227
Priloga 41: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga s Hrvaško (000 EUR); 2008–2020	228
Priloga 42: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU* (000 EUR); 2008–2020	229
Priloga 43: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU* (000 EUR); 2008–2020	230
Priloga 44: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU* (000 EUR); 2008–2020	231
Priloga 45: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2008–2020.....	232
Priloga 46: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2008–2020.....	233
Priloga 47: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2008–2020	234
UKREPI KMETIJSKE POLITIKE.....	235
Priloga 48: Razpoložljiva sredstva, izplačila, nepravilnosti in finančni popravki pri neposrednih plačilih in tržnih ukrepih za evropsko proračunsko leto 2020 (od 16. 10. 2019 do 15. 10. 2020) ter ukrepi PRP, kumulativno za celotno programsko obdobje do 15. 10. 2020	235
Priloga 49: Izplačana neposredna plačila glede na uredbeno leto; 2016–2020	236
Priloga 50: Vrste in višina izravnalnih plačil na enoto za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (tekoči tečaj); 2008–2020	237
Priloga 51: Izplačana izravnalna plačila za območja z omejenimi dejavniki glede na uredbeno leto; 2016–2020	237
Priloga 52: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljsko-podnebne ukrepe; 2015–2020 – se nadaljuje	238
Priloga 53: Vloženi zahtevki za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila; 2016–2020 (uredbeno leto) – se nadaljuje.....	244
Priloga 54: Vrste in višina plačil na enoto za ukrep dobrobit živali (EUR/GVŽ); 2014–2020.....	247

Priloga 55: Število kmetijskih gospodarstev in izplačana izravnalna plačila za ukrep dobrobit živali po uredbah; 2016–2020 (subvencijsko leto)	247
Priloga 56: Sredstva za ukrepe Programa razvoja podeželja 2014–2020 (do 31. 12. 2020) – se nadaljuje	248
EKOLOŠKO KMETOVANJE	250
Priloga 57: Ekološke kmetije in kmetijska zemljišča v uporabi, v kontroli ekološkega kmetovanja; 2008–2020	250
Priloga 58: Kmetijska zemljišča v uporabi, vključena v kontrolo ekološkega kmetovanja po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2008–2020	251
Priloga 59: Pridelava ekoloških rastlinskih pridelkov, po pomembnejših skupinah kmetijskih kultur (t); 2013–2020	252
Priloga 60: Število živali v ekološki reji po vrstah živali; 2011–2020	253
Priloga 61: Prireja ekoloških proizvodov živalskega izvora, po kategorijah proizvodov; 2013–2020	253
JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO	254
Priloga 62: Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2020	254
Priloga 63: Raziskovalni projekti s področja kmetijstva in živilstva, ki jih je v letu 2020 financiralo MKGP	255
GOZDARSTVO	259
Priloga 64: Površine gozdov po gozdnogospodarskih območjih glede na gozdnogospodarski načrt in lastniška struktura (ha); 2020	259
Priloga 65: Lesna zaloga gozdov po gozdnogospodarskih območjih; 2020	259
Priloga 66: Posek lesa v gozdovih (m ³); 1991–2020	260
Priloga 67: Letni možni posek lesa po gozdnogospodarskih območjih na podlagi gozdnogospodarskega načrta (m ³); 2020	260
Priloga 68: Delež poseka glede na možni posek (%); 2001–2020	261
Priloga 69: Sortimentna sestava lesa iz državnih gozdov (%); 2008–2020	261
Priloga 70: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m ³); 2008–2020	262
Priloga 71: Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti (000 m ³); 2008–2020	263
Priloga 72: Poraba proračunskih sredstev v gozdarstvu in lovstvu (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2008–2020	264
RIBIŠTVO	265
Priloga 73: Poraba proračunskih sredstev v ribištvi (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2008–2020	265

STRUKTURA KMETIJSKIH GOSPODARSTEV

Priloga 1: Število KMG po rabi kmetijskih zemljišč; 2000–2020

	Število KMG						Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Delež (%)					
	2000	2005	2010	2013	2016	2020*			2000	2005	2010	2013	2016	2020
Kmetijska zemljišča v uporabi	86.423	77.141	74.455	72.277	69.820	67.116	77,7	90,1	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Njive in vrtovi	80.858	71.981	63.272	68.744	66.675	57.561	71,2	91,0	93,6	93,3	85,0	95,1	95,5	85,8
Trajni nasadi	58.050	43.910	39.400	39.820	36.560	33.321	57,4	84,6	67,2	56,9	52,9	55,1	52,4	49,6
Trajni travniki in pašniki**	74.230	64.236	61.949	62.301	60.401	58.812	79,2	94,9	85,9	83,3	83,2	86,2	86,5	87,6

* Začasni podatki.

** Brez skupnih travnikov in pašnikov in pašnikov.

Vir: SURS

Priloga 2: Raba zemljišč na kmetijskih gospodarstvih; 2000–2020

	KZU (ha)						Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Delež (%)					
	2000	2005	2010	2013	2016	2020*			2000	2005	2010	2013	2016	2020
Kmetijska zemljišča v uporabi	485.879	485.432	474.432	477.023	479.589	474.196	97,6	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Njive in vrtovi	170.571	175.864	170.144	173.697	176.518	176.092	103,2	103,5	35,1	36,2	35,9	36,4	36,8	37,1
Trajni nasadi	29.900	27.450	26.800	27.280	26.830	26.969	90,2	100,6	6,2	5,7	5,6	5,7	5,6	5,7
Trajni travniki in pašniki**	285.410	282.119	277.492	276.047	276.244	271.136	95,0	97,7	58,7	58,1	58,5	57,9	57,6	57,2

* Začasni podatki.

** Brez skupnih travnikov in pašnikov in pašnikov.

Vir: SURS

Priloga 3: Povprečna površina zemljišč na kmetijskih gospodarstvih; 2000–2020

	ha/KMG						Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Delež (%)					
	2000	2005	2010	2013	2016	2020			2000	2005	2010	2013	2016	2020
Kmetijska zemljišča v uporabi	5,6	6,3	6,4	6,6	6,9	7,1	125,7	110,9	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Njive in vrtovi	2,1	2,4	2,7	2,5	2,6	3,1	145,0	113,8	37,5	38,8	42,2	38,3	38,5	43,3
Trajni nasadi	0,5	0,6	0,7	0,7	0,7	0,8	157,1	119,0	9,2	9,9	10,7	10,4	10,7	11,5
Trajni travniki in pašniki	3,8	4,4	4,5	4,4	4,6	4,6	119,9	102,9	68,4	69,8	70,3	67,1	66,6	65,3

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 4: Kmetijska gospodarstva in kmetijska zemljišča v uporabi po velikostnih razredih KZU; 2000–2020

	Število KMG						Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Struktura (%)					
	2000	2005	2010	2013	2016	2020*			2000	2005	2010	2013	2016	2020
brez KZU	44	34	191	100	83	810	1.840,9	424,1	0,1	0,0	0,3	0,1	0,1	1,2
od 0 do 3 ha KZU	35.254	28.937	30.603	29.105	27.985	26.093	74,0	85,3	40,8	37,5	41,0	40,2	40,0	38,4
od 3 do 20 ha KZU	49.353	45.462	40.564	39.668	37.947	37.219	75,4	91,8	57,1	58,9	54,3	54,8	54,3	54,8
nad 20 ha KZU	1.816	2.743	3.288	3.505	3.888	3.805	209,5	115,7	2,1	3,6	4,4	4,8	5,6	5,6
Skupaj	86.467	77.176	74.646	72.378	69.903	67.927	78,6	91,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	KZU (ha)								Struktura (%)					
	2000	2005	2010	2013	2016	2020*			2000	2005	2010	2013	2016	2020
od 0 do 3 ha KZU	56.636	47.704	47.035	46.888	45.427	42.742	75,5	90,9	11,7	9,8	9,9	9,8	9,5	9,0
od 3 do 20 ha KZU	347.216	323.532	290.460	283.605	273.470	270.024	77,8	93,0	71,5	66,6	61,2	59,5	57,0	56,9
nad 20 ha KZU	82.026	114.196	136.939	146.531	160.692	161.430	196,8	117,9	16,9	23,5	28,9	30,7	33,5	34,0
Skupaj	485.878	485.432	474.434	477.024	479.589	474.196	97,6	99,9	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* Začasni podatki.

Vir: SURS

Priloga 5: Kmetijska gospodarstva z živino; 2000–2020

	Število KMG						Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Delež (%)					
	2000	2005	2010	2013	2016	2020*			2000	2005	2010	2013	2016	2020
Gospodarstva skupaj	86.467	77.176	74.646	72.378	69.903	67.927	78,6	91,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Gospodarstva z živino	77.452	68.909	66.909	63.549	58.648	57.749	74,6	86,3	89,6	89,3	89,6	87,8	83,9	85,0
Gospodarstva z govedom	56.097	46.736	43.675	40.842	36.119	34.087	60,8	78,0	64,9	60,6	58,5	56,4	51,7	50,2
Gospodarstva s prašiči	44.623	39.484	33.945	31.690	26.441	23.700	53,1	69,8	51,6	51,2	45,5	43,8	37,8	34,9
Gospodarstva s perutnino	58.929	49.369	45.512	39.786	36.240	36.657	62,2	80,5	68,2	64,0	61,0	55,0	51,8	54,0
Gospodarstva z ovci	4.330	5.281	5.747	5.923	6.181	6.243	144,2	108,6	5,0	6,8	7,7	8,2	8,8	9,2
Gospodarstva s kozami	4.775	3.974	4.108	4.133	4.214	4.022	84,2	97,9	5,5	5,1	5,5	5,7	6,0	5,9

* Začasni podatki.

Vir: SURS

Priloga 6: Število živine; 2000–2020

	Število GVŽ						Indeks 2020/00	Indeks 2020/10
	2000	2005	2010	2013	2016	2020*		
Gospodarstva z živino	470.498	421.587	421.553	399.349	418.684	408.683	86,9	96,9
Gospodarstva z govedom	499.546	461.224	472.333	462.066	486.014	476.382	95,4	100,9
Gospodarstva s prašiči	601.953	505.161	382.031	287.498	273.359	235.473	39,1	61,6
Gospodarstva s perutnino	6.731.009	3.292.826	4.900.990	4.858.025	6.222.661	7.042.543	104,6	143,7
Gospodarstva z ovci	96.027	131.126	137.737	130.657	134.929	114.365	119,1	83,0
Gospodarstva s kozami	29.385	30.826	34.864	34.542	38.564	27.385	93,2	78,5

* Začasni podatki.

Vir: SURS

Priloga 7: Povprečno število živali na kmetijsko gospodarstvo z živino; 2000–2020

	Število živine/KMG						Indeks 2020/00	Indeks 2020/10
	2000	2005	2010	2013	2016	2020		
GVŽ	6,1	6,3	7,2	6,9	7,5	9,1	149,6	126,4
Govedo	8,9	10,6	13,1	13,6	14,8	16,7	187,8	127,9
Prašiči	13,5	14,9	14,4	12,1	12,1	19,3	143,1	133,6
Perutnina	114,2	72,4	135,2	132,5	164,4	260,7	228,2	192,8
Ovce	22,2	22,8	22,3	20,9	21,9	22,8	102,8	102,3
Koze	6,2	7,5	8,3	8,6	8,4	8,1	131,9	98,1

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 8: Kmetijska gospodarstva po velikostnih razredih števila GVŽ; 2000–2020

	Število KMG						Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Struktura (%)					
	2000	2005	2010	2013	2016	2020*			2000	2005	2010	2013	2016	2020
brez GVŽ	9.015	10.266	15.998	14.628	14.120	22.953	254,6	143,5	10,4	13,3	21,4	20,2	20,2	33,8
od 0 do 3 GVŽ	38.663	34.143	29.138	29.862	28.762	20.334	52,6	69,8	44,7	44,2	39,0	41,3	41,1	29,9
od 3 do 20 GVŽ	35.092	28.854	24.971	23.637	22.004	19.928	56,8	79,8	40,6	37,4	33,5	32,7	31,5	29,3
nad 20 GVŽ	3.697	3.912	4.539	4.249	5.016	4.712	127,5	103,8	4,3	5,1	6,1	5,9	7,2	6,9
Skupaj	86.467	77.175	74.646	72.376	69.902	67.927	78,6	91,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	Število GVŽ						Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Struktura (%)					
	2000	2005	2010	2013	2016	2020*			2000	2005	2010	2013	2016	2020
od 0 do 3 GVŽ	46.167	37.631	31.233	30.624	28.038	21.832	47,3	69,9	9,8	8,9	7,4	7,7	6,7	5,3
od 3 do 20 GVŽ	263.834	219.312	196.311	184.888	171.700	159.042	60,3	81,0	56,1	52,0	46,6	46,3	41,0	38,9
nad 20 GVŽ	160.497	164.644	194.008	183.837	218.947	227.809	141,9	117,4	34,1	39,1	46,0	46,0	52,3	55,7
Skupaj	470.498	421.587	421.552	399.349	418.685	408.683	86,9	96,9	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* Začasni podatki.

Vir: SURS

OBSEG KMETIJSKE PROIZVODNJE

Priloga 9: Indeksi obsega kmetijske proizvodnje (2015 = 100); 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2020/19
Žito	89,8	83,9	90,0	97,4	93,0	73,4	103,6	100,0	102,3	88,3	95,9	101,9	118,3	16,1 %
Industrijske rastline	85,1	96,2	102,7	106,3	81,3	66,8	101,8	100,0	128,6	105,3	129,3	116,1	124,0	6,9 %
Krmne rastline	94,4	94,6	97,6	90,8	78,9	71,1	91,6	100,0	101,8	79,6	100,1	100,1	103,2	3,1 %
Zelenjadnice, sadike in okrasne rastline	80,9	88,9	69,3	79,8	77,3	80,0	92,1	100,0	104,8	100,0	101,0	109,6	118,7	8,3 %
Krompir	103,1	96,5	110,9	106,6	86,3	68,4	108,0	100,0	92,9	87,4	78,7	71,2	93,6	31,5 %
Sadje, grozdje, oljke	86,4	87,1	96,8	89,8	63,8	79,7	81,5	100,0	64,1	38,0	145,2	69,0	122,1	76,9 %
Vino	74,8	84,6	86,8	97,8	72,7	85,5	87,1	100,0	78,9	68,8	113,3	89,0	89,9	1,0 %
Drugi rastlinski pridelki	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	100,0	100,0	100,0	166,7	166,7	166,7	166,7	176,8	6,1 %
Rastlinska pridelava	86,4	89,0	90,4	92,0	77,0	75,9	91,5	100,0	92,3	75,9	118,2	102,7	118,3	15,1 %
Govedo	98,0	98,8	99,1	101,2	97,8	95,2	96,6	100,0	104,7	104,2	106,7	107,6	108,1	0,5 %
Prašiči	214,6	171,7	163,9	145,5	124,7	107,0	112,7	100,0	109,3	110,8	110,8	113,1	112,8	-0,3 %
Konji	79,3	79,3	84,9	94,0	100,3	108,9	111,8	100,0	100,0	97,2	84,1	84,1	84,2	0,1 %
Drobnica	113,5	119,6	119,6	99,9	92,2	75,6	104,3	100,0	101,2	102,4	102,4	101,2	99,6	-1,6 %
Perutnina	100,8	103,4	104,7	99,6	101,6	98,0	101,9	100,0	109,0	116,6	117,4	119,0	122,2	2,8 %
Druge živali	144,0	154,3	154,3	102,9	85,7	100,0	100,0	100,0	126,7	120,3	120,3	120,3	117,1	-2,7 %
Mleko	96,6	95,0	95,6	95,2	97,8	94,3	97,6	100,0	102,9	102,6	99,6	98,2	100,0	1,9 %
Jajca	90,3	90,0	89,4	92,4	80,8	90,8	85,4	100,0	101,3	103,9	104,4	112,8	113,2	0,3 %
Drugi živalski proizvodi	86,7	94,2	89,3	137,6	78,1	105,9	65,0	100,0	67,1	57,3	72,7	44,2	44,0	-0,4 %
Živinoreja	106,5	103,4	103,2	102,6	98,3	96,1	96,9	100,0	103,4	104,3	104,8	104,2	105,5	1,2 %
PROIZVODNJA KMETIJSKIH PROIZVODOV	95,0	95,2	95,9	96,6	86,0	84,4	93,9	100,0	96,9	87,5	112,9	103,9	113,3	9,0 %
Kmetijske storitve	114,5	110,1	109,5	106,9	106,9	99,0	100,0	100,0	87,4	87,4	87,9	87,4	87,6	0,1 %
KMETIJSKA PROIZVODNJA	95,3	95,4	96,1	96,7	86,3	84,7	94,0	100,0	96,8	87,5	112,5	103,7	112,9	8,9 %

* Začasni podatki.

Vir: Eurostat, SURS, preračuni KIS

Priloga 10: Kmetijska zemlja v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; ha); 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	Indeks 2020/19
Kmetijska zemlja v rabi skupaj	492.424	468.496	482.653	458.195	479.653	478.888	482.218	476.862	477.671	481.415	477.296	479.822	483.863	100,8
Trajni nasadi	26.148	26.003	26.796	26.848	26.827	27.303	27.234	27.017	27.636	27.836	27.781	27.865	28.516	102,3
Sadovnjaki:	8.928	8.783	9.191	9.243	9.223	9.949	9.885	9.905	10.351	10.466	10.562	10.653	11.615	109,0
– intenzivni sadovnjaki	4.022	3.893	3.901	3.952	3.933	3.917	3.855	3.857	3.920	4.016	4.095	4.160	4.227	101,6
– ekstenzivni sadovnjaki	4.906	4.890	5.290	5.291	5.290	6.032	6.031	6.050	6.433	6.451	6.468	6.494	7.389	113,8
Vinogradi	16.086	16.086	16.351	16.352	16.351	16.085	16.009	15.692	15.824	15.839	15.630	15.549	15.265	98,2
Oljčniki	910	910	892	892	892	925	996	1.076	1.173	1.243	1.302	1.374	1.417	103,1
Drevesnice in trsnice	224	224	362	362	362	344	344	344	288	288	288	288	220	76,4
Travniki in pašniki**	285.973	267.304	285.713	262.603	281.159	277.475	279.916	278.678	276.247	279.216	277.172	277.755	279.298	100,6
Njive in vrtovi	180.303	175.189	170.144	168.744	171.667	174.110	175.070	171.167	173.787	174.363	172.341	174.202	176.049	101,1
Žito	105.016	100.173	93.941	94.125	98.377	97.830	98.293	96.975	95.508	95.193	95.004	95.723	97.412	101,8
Suhe stročnice	1.578	1.030	886	1.134	748	686	691	847	1.258	1.306	1.077	1.029	979	95,1
Krompir	4.427	4.175	4.124	3.640	3.386	3.307	3.600	3.319	3.164	3.165	2.812	2.796	2.942	105,2
Krmne korenovke ipd.	559	469	352	231	260	248	221	175	147	223	320	80	74	92,5
Sladkorna pesa	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0	0	184	113	61,4
Oljnice	8.161	9.054	11.787	11.021	10.242	10.309	10.526	8.939	11.698	11.447	9.446	8.709	9.761	112,1
Hmelj	1.638	1.660	1.488	1.376	1.159	1.166	1.296	1.405	1.485	1.591	1.667	1.616	1.489	92,1
Druge industrijske rastline	17	17	46	27	50	73	45	75	90	142	109	120	143	119,2
Zelenjadnice in jagode	3.545	3.516	2.378	3.387	3.923	3.987	4.138	4.115	4.630	4.559	4.416	5.319	5.906	111,0
Zelena krma z njiv	54.404	54.007	54.374	52.992	52.709	55.761	55.650	53.894	54.213	54.973	55.780	56.691	55.745	98,3
Seme	183	183	230	230	230	187	187	187	375	375	375	375	180	48,0
Cvetje in okrasne rastline	154	154	76	78	72	96	73	53	85	48	53	32	90	281,3
Drugo na njivah***	37	37	112	24	24	13	13	13	27	27	27	27	24	88,9
Neobdelane njive	584	714	349	479	487	448	338	1.170	1.109	1.313	1.254	1.501	1.193	79,5

* Začasni podatki.

** Vključeni skupni pašniki.

*** Sadike zelenjadnic, zelišč in jagod ter drugo.

Vir: SURS

Priloga 11: Struktura kmetijske zemlje v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; %); 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
Kmetijska zemlja v rabi skupaj	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Trajni nasadi	5,3	5,6	5,6	5,9	5,6	5,7	5,6	5,7	5,8	5,8	5,8	5,8	5,9
Sadovnjaki	1,8	1,9	1,9	2,0	1,9	2,1	2,0	2,1	2,2	2,2	2,2	2,2	2,4
Vinogradi	3,3	3,4	3,4	3,6	3,4	3,4	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,2	3,2
Oljčniki	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
Drevesnice in trsnice	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Travniki in pašniki**	58,1	57,1	59,2	57,3	58,6	57,9	58,0	58,4	57,8	58,0	58,1	57,9	57,7
Njive in vrtovi	36,6	37,4	35,3	36,8	35,8	36,4	36,3	35,9	36,4	36,2	36,1	36,3	36,4
Žito	21,3	21,4	19,5	20,5	20,5	20,4	20,4	20,3	20,0	19,8	19,9	19,9	20,1
Suhe stročnice	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2
Krompir	0,9	0,9	0,9	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6
Krmne korenovke ipd.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Sladkorna pesa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Oljnice	1,7	1,9	2,4	2,4	2,1	2,2	2,2	1,9	2,4	2,4	2,0	1,8	2,0
Hmelj	0,3	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Druge industrijske rastline	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zelenjadnice in jagode	0,7	0,8	0,5	0,7	0,8	0,8	0,9	0,9	1,0	0,9	0,9	1,1	1,2
Zelena krma z njiv	11,0	11,5	11,3	11,6	11,0	11,6	11,5	11,3	11,3	11,4	11,7	11,8	11,5
Seme	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Cvetje in okrasne rastline	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Drugo na njivah***	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Neobdelane njive	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2

* Začasni podatki.

** Vključeni skupni pašniki.

*** Sadike zelenjadnic, zelišč in jagod ter drugo.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 12: Pridelovalna površina na kmetijskih gospodarstvih (ha); 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	Indeks 2020/19
Žito*	105.564	100.866	94.760	94.979	99.733	98.972	99.884	98.955	98.355	98.461	98.246	98.624	101.277	102,7
– pšenica in pira	35.413	34.534	31.946	29.665	34.586	31.759	33.124	30.734	31.461	28.017	27.823	26.727	27.281	102,1
– koruza za zrnje	43.698	38.611	36.433	40.185	39.166	41.857	38.331	37.743	36.388	38.290	37.079	38.883	39.836	102,5
– ječmen	19.229	20.089	18.730	17.477	17.967	17.314	18.482	20.110	19.184	20.369	20.994	21.139	22.212	105,1
– rž	714	892	796	808	902	1.489	1.640	1.236	970	1.081	1.301	1.178	827	70,2
– oves	1.887	1.773	1.773	1.842	1.369	1.203	1.364	1.506	1.332	1.448	1.245	1.207	809	67,0
– tritikala	3.241	3.399	3.477	3.347	3.640	3.490	4.229	4.491	5.288	5.032	5.668	5.804	5.616	96,8
– drugo žito**	1.382	1.568	1.605	1.655	2.103	1.860	2.714	3.135	3.732	4.224	4.136	3.686	4.696	127,4
Suhe stročnice	1.578	1.030	886	1.134	748	686	691	847	1.258	1.306	1.077	1.029	978	95,0
Krompir	4.427	4.175	4.124	3.640	3.386	3.307	3.600	3.319	3.164	3.165	2.812	2.796	2.942	105,2
Krmne korenovke ipd.**	1.564	1.911	1.314	1.381	1.350	1.266	1.195	921	891	971	915	921	1.217	132,1
Sladkorna pesa	–	–	–	–	–	–	–	–	–	:	:	184	113	61,4
Oljnice	8.161	9.054	11.787	11.021	10.242	10.309	10.526	8.939	11.698	11.447	9.446	8.709	9.761	112,1
– oljna ogrščica	4.442	4.424	5.303	4.770	5.141	6.131	5.563	1.629	3.156	3.435	3.397	3.245	3.320	102,3
– sončnice	256	227	203	374	367	273	252	230	241	299	288	334	358	107,2
– soja	49	66	109	107	140	278	404	1.705	2.466	2.908	1.756	1.433	1.639	114,4
– oljne buče	3.414	4.324	6.141	5.718	4.512	3.433	3.943	4.939	5.410	4.500	3.650	3.284	4.169	126,9
Hmelj	1.638	1.660	1.488	1.376	1.159	1.166	1.296	1.405	1.485	1.591	1.667	1.616	1.489	92,1
Zelena krma z njiv**	61.454	63.736	62.355	61.186	61.464	65.288	62.710	59.767	61.298	62.698	64.762	63.218	65.956	104,3
– silažna koruza	26.543	26.125	25.868	25.970	27.438	30.011	29.485	28.735	28.689	29.194	29.820	30.151	30.588	101,4
– drugi enoletni posevki	986	1.127	983	915	1.061	856	662	661	824	771	780	694	716	103,2
– detelje in lucerna	4.351	5.860	5.548	5.452	5.338	5.722	5.549	8.507	10.499	10.159	9.630	8.521	7.821	91,8
– trave in travno-deteljne mešanice	29.574	30.624	29.956	28.849	27.627	28.699	27.014	21.864	21.286	22.574	24.532	23.852	26.831	112,5
Zelenjadnice**	4.294	4.275	2.803	4.048	4.371	4.845	5.057	5.002	5.515	5.434	5.252	6.427	7.116	110,8
Sadje***	9.052	8.893	9.293	9.342	9.303	10.055	9.973	10.012	10.462	10.574	10.679	10.765	11.755	109,2
– jabolka	4.855	4.697	4.945	4.915	4.882	4.889	4.790	4.717	4.807	4.753	4.733	4.681	5.116	109,3
– hruške	890	881	928	926	932	981	971	966	1.016	1.023	1.033	1.038	1.121	108,0
– breskve	674	669	591	617	557	590	555	515	512	494	476	465	435	93,6
– drugo sadje	2.634	2.647	2.829	2.884	2.932	3.595	3.656	3.815	4.127	4.303	4.438	4.581	5.084	111,0
Grozdje	16.086	16.086	16.351	16.352	16.351	16.085	16.009	15.692	15.824	15.839	15.630	15.549	15.265	98,2
Oljke	910	910	892	892	892	925	996	1.076	1.173	1.243	1.302	1.374	1.417	103,1
Krma s trajnih travnikov in pašnikov****	285.973	267.304	285.712	262.603	281.159	277.475	279.916	278.678	276.247	279.216	277.172	277.755	279.298	100,6

* Začasni podatki. ** Skupaj z naknadnimi posevki. *** Skupaj z jagodami. **** Vključeni skupni pašniki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 13: Rastlinska pridelava na kmetijskih gospodarstvih (t); 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	Indeks 2020/19
Žito*	579.634	532.845	568.846	607.798	576.407	457.339	648.887	624.047	638.064	546.994	596.663	641.739	749.230	116,7
– pšenica in pira	160.297	136.905	153.481	153.575	188.065	138.235	173.245	157.058	163.165	140.961	121.900	139.811	158.131	113,1
– koruza za zrnje	319.902	302.600	311.117	349.030	277.358	226.634	350.583	338.712	346.211	272.177	350.489	360.357	429.925	119,3
– ječmen	76.788	70.793	80.120	79.386	84.727	69.303	89.700	93.174	91.653	97.929	88.057	102.480	122.214	119,3
– rž	2.080	2.318	2.676	2.843	3.422	5.012	6.737	4.658	3.978	4.415	4.542	4.479	3.412	76,2
– oves	4.987	4.260	5.168	5.818	4.351	3.107	4.448	5.023	4.327	4.641	3.397	4.033	2.718	67,4
– tritikala	13.260	13.532	14.067	14.767	15.917	12.641	20.068	20.934	24.719	22.923	23.572	26.892	28.386	105,6
– drugo žito**	2.320	2.437	2.217	2.379	2.567	2.407	4.106	4.488	4.011	3.948	4.706	3.687	4.444	120,5
Suhe stročnice	4.248	2.089	1.921	3.281	1.527	920	1.522	1.895	2.882	2.692	2.504	2.520	2.275	90,3
Krompir	100.319	103.425	101.208	96.179	79.253	62.155	96.819	91.036	84.907	77.075	72.917	65.958	89.078	135,1
Krmne korenovke ipd.**	31.648	36.415	23.852	21.235	20.032	19.025	17.639	16.635	16.411	17.294	22.384	14.630	21.019	143,7
Sladkorna pesa	–	–	–	–	–	–	–	–	–	:	0	11.282	7.427	65,8
Oljnice	13.321	12.899	20.227	19.300	20.492	17.812	23.965	12.657	21.008	20.020	16.863	16.823	17.614	104,7
– oljna ogrščica	10.949	9.845	15.522	13.948	16.692	15.113	19.883	3.643	8.590	8.999	7.657	9.452	8.543	90,4
– sončnice	414	330	476	976	868	506	527	578	600	524	791	798	1.030	129,1
– soja	137	193	290	292	343	463	1.046	4.689	7.387	7.713	5.331	4.244	5.017	118,2
– oljne buče	1.821	2.532	3.888	3.985	2.542	1.588	2.269	3.410	4.117	2.517	2.745	1.973	2.775	140,6
Hmelj	2.304	2.669	2.073	2.154	1.338	1.227	2.270	2.065	2.478	2.160	3.078	2.572	2.723	105,9
Zelena krma z njiv**	1.374.488	1.433.188	1.389.257	1.427.350	1.245.106	1.066.651	1.626.587	1.622.649	1.635.467	1.354.772	1.673.134	1.631.087	1.780.215	109,1
– silažna koruza	1.133.259	1.173.053	1.132.813	1.189.013	1.057.298	889.991	1.390.295	1.398.512	1.398.014	1.162.804	1.427.941	1.393.671	1.523.211	109,3
– drugi enoletni posevki	15.140	15.385	12.529	14.562	11.301	8.717	12.216	10.110	13.076	8.310	13.794	10.109	9.646	95,4
– detelje in lucerna	29.461	34.543	38.687	35.460	30.157	29.612	38.675	58.540	75.507	59.222	66.783	59.789	54.115	90,5
– trave in travno-deteljne mešanice	196.628	210.207	205.228	188.315	146.350	138.331	185.401	155.487	148.870	124.436	164.616	167.518	193.243	115,4
Zelenjadnice**	78.194	83.866	59.984	77.292	70.759	71.273	86.209	95.546	105.504	96.354	100.574	120.121	137.226	114,2
Sadje***	132.342	132.822	153.668	142.355	97.587	133.865	133.493	156.114	90.955	39.721	192.385	89.023	112.949	126,9
– jabolka	102.893	95.662	117.569	105.355	74.263	92.449	99.909	115.091	59.566	20.019	142.015	64.232	85.677	133,4
– hruške	9.299	11.459	10.889	11.425	6.509	11.138	10.208	11.068	8.280	3.623	15.897	5.317	7.885	148,3
– breskve	6.780	9.950	7.962	8.603	6.203	6.998	5.459	6.938	5.556	2.996	5.982	4.779	2.429	50,8
– drugo sadje	13.370	15.751	17.248	16.972	10.612	23.280	17.917	23.017	17.553	13.083	28.491	14.695	16.958	115,4
Grozdje	105.719	112.855	108.541	121.396	92.323	100.177	94.209	117.586	94.780	89.416	126.958	105.035	103.637	98,7
Oljke	2.455	1.823	1.895	1.704	740	1.479	814	1.578	1.662	1.685	3.958	1.976	3.098	156,8
Krma s trajnih travnikov in pašnikov****	1.572.063	1.538.220	1.638.819	1.451.932	1.283.162	1.174.446	1.589.103	1.633.585	1.661.714	1.247.770	1.613.181	1.620.189	1.713.033	105,7

* Začasni podatki. ** Skupaj z naknadnimi posevki. *** Skupaj z jagodami. **** Vključeni skupni pašniki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 14: Hektarski pridelki v rastlinski pridelavi na kmetijskih gospodarstvih (t/ha); 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	Indeks 2020/19
Žito*	5,5	5,3	6,0	6,4	5,8	4,6	6,5	6,31	6,5	5,6	6,1	6,5	7,4	113,7
– pšenica in pira	4,5	4,0	4,8	5,2	5,4	4,4	5,2	5,1	5,2	5,0	4,4	5,2	5,8	110,8
– koruza za zrnje	7,3	7,8	8,5	8,7	7,1	5,4	9,1	9,0	9,5	7,1	9,5	9,3	10,8	116,5
– ječmen	4,0	3,5	4,3	4,5	4,7	4,0	4,9	4,6	4,8	4,8	4,2	4,8	5,5	113,5
– rž	2,9	2,6	3,4	3,5	3,8	3,4	4,1	3,8	4,1	4,1	3,5	3,8	4,1	108,5
– oves	2,6	2,4	2,9	3,2	3,2	2,6	3,3	3,3	3,2	3,2	2,7	3,3	3,4	100,5
– tritikala	4,1	4,0	4,0	4,4	4,4	3,6	4,7	4,7	4,7	4,6	4,2	4,6	5,1	109,1
– drugo žito**	1,7	1,6	1,4	1,4	1,2	1,3	1,5	1,4	1,1	0,9	1,1	1,0	0,9	94,6
Suhe stročnice	2,7	2,0	2,2	2,9	2,0	1,3	2,2	2,2	2,3	2,1	2,3	2,4	2,3	95,0
Krompir	22,7	24,8	24,5	26,4	23,4	18,8	26,9	27,4	26,8	24,4	25,9	23,6	30,3	128,4
Krmne korenovke ipd.**	20,2	19,1	18,2	15,4	14,8	15,0	14,8	18,1	18,4	17,8	24,5	15,9	17,3	108,7
Sladkorna pesa	–	–	–	–	–	–	–	–	–	:	:	61,3	65,7	107,2
Oljnice	1,6	1,4	1,7	1,8	2,0	1,7	2,3	1,4	1,8	1,7	1,8	1,9	1,8	93,4
– oljna ogrščica	2,5	2,2	2,9	2,9	3,2	2,5	3,6	2,2	2,7	2,6	2,3	2,9	2,6	88,3
– sončnice	1,6	1,5	2,3	2,6	2,4	1,9	2,1	2,5	2,5	1,8	2,7	2,4	2,9	120,4
– soja	2,8	2,9	2,7	2,7	2,5	1,7	2,6	2,8	3,0	2,7	3,0	3,0	3,1	103,4
– oljne buče	0,5	0,6	0,6	0,7	0,6	0,5	0,6	0,7	0,8	0,6	0,8	0,6	0,7	110,8
Hmelj	1,4	1,6	1,4	1,6	1,2	1,1	1,8	1,5	1,7	1,4	1,8	1,6	1,8	114,9
Zelena krma z njiv**	22,4	22,5	22,3	23,3	20,3	16,3	25,9	27,1	26,7	21,7	25,8	25,8	27,0	104,6
– silažna koruza	42,7	44,9	43,8	45,8	38,5	29,7	47,2	48,7	48,7	39,8	47,9	46,2	49,8	107,7
– drugi enoletni posevki	15,4	13,7	12,7	15,9	10,7	10,2	18,5	15,3	15,9	10,8	17,7	14,6	13,5	92,5
– detelje in lucerna	6,8	5,9	7,0	6,5	5,6	5,2	7,0	6,9	7,2	5,8	6,9	7,0	6,9	98,6
– trave in travno-deteljne mešanice	6,6	6,9	6,9	6,5	5,3	4,8	6,9	7,1	7,0	5,6	6,7	7,0	7,2	102,5
Zelenjadnice**	18,2	19,6	21,4	19,1	16,2	14,7	17,0	19,1	19,1	17,7	19,1	18,7	19,3	103,1
Sadje***	14,6	14,9	16,5	15,2	10,5	13,3	13,4	15,6	8,7	3,8	18,0	8,3	9,6	116,2
– jabolka	21,2	20,4	23,8	21,4	15,2	18,9	20,9	24,4	12,4	4,2	30,0	13,7	16,7	122,1
– hruške	10,5	13,0	11,7	12,3	7,0	11,4	10,5	11,5	8,1	3,5	15,4	5,1	7,0	137,3
– breskve	10,1	14,9	13,5	13,9	11,1	11,9	9,8	13,5	10,9	6,1	12,6	10,3	5,6	54,3
– drugo sadje	5,1	6,0	6,1	5,9	3,6	6,5	4,9	6,0	4,3	3,0	6,4	3,2	3,3	104,0
Grozdje	6,6	7,0	6,6	7,4	5,6	6,2	5,9	7,5	6,0	5,6	8,1	6,8	6,8	100,5
Oljke	2,7	2,0	2,1	1,9	0,8	1,6	0,8	1,5	1,4	1,4	3,0	1,4	2,2	152,0
Krma s trajnih travnikov in pašnikov****	5,5	5,8	5,7	5,5	4,6	4,2	5,7	5,9	6,0	4,5	5,8	5,8	6,1	105,1

* Začasni podatki. ** Skupaj z naknadnimi posevki. *** Skupaj z jagodami. **** Vključeni skupni pašniki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 15: Število živine in živinorejska proizvodnja; 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	Indeks 2020/19
ŠTEVILO ŽIVINE (konec leta)														
Govedo	469.983	472.878	470.151	462.300	460.063	460.576	468.253	484.192	488.598	479.614	476.806	483.068	485.608	100,5
– od tega krave	175.962	174.076	173.354	170.739	167.525	165.785	168.316	169.875	171.339	168.727	166.246	165.935	166.949	100,6
Prašiči	432.011	415.230	395.593	347.310	296.097	288.350	281.319	271.385	265.744	257.241	259.125	240.138	229.483	95,6
– od tega plemenske svinje	31.500	29.141	26.052	22.303	17.566	17.340	16.410	15.886	15.146	15.828	14.381	12.908	11.707	90,7
Drobnica	163.186	168.004	155.985	146.621	140.503	130.019	135.931	136.365	142.250	133.978	134.542	134.617	139.414	103,6
– od tega plemenska drobnica	111.825	117.127	110.287	100.610	94.099	88.093	93.150	93.649	96.132	95.970	94.303	93.750	95.652	102,0
Perutnina (000)	4.575	5.212	4.618	4.007	4.839	4.907	5.259	5.754	6.116	6.410	6.696	6.645	6.340	95,4
Konji**			22.673			21.832			19.453					
Kunci**			85.088			96.218			109.753					
Čebelje družine**			59.857			62.716			86.500					
Damjaki in navadna jelenjad**			7.341			9.745			8.790					
PROIZVODNJA (000 t)														
Prirast (živa masa)	236,6	222,1	223,0	214,9	206,9	195,0	200,4	196,3	211,9	218,0	218,2	221,7	220,3	99,4
govedo	77,2	74,7	77,6	80,2	77,7	75,2	74,8	76,8	81,8	81,2	80,5	82,1	80,0	97,4
prašiči	72,2	57,8	55,3	49,2	42,3	36,1	38,1	33,6	36,8	37,2	37,3	38,1	34,5	90,6
perutnina	83,2	85,3	86,4	82,2	83,7	80,8	84,0	82,5	89,9	96,2	96,9	98,1	102,2	104,2
drobnica	4,0	4,3	3,7	3,3	3,2	2,9	3,5	3,36	3,40	3,43	3,5	3,4	3,6	106,3
Domača prireja mesa (klavna masa)	168,6	150,8	153,3	147,7	143,4	131,4	132,6	128,0	140,9	148,7	147,0	146,1	146,7	100,4
govedo	44,5	41,0	43,2	44,7	43,4	41,1	39,6	38,6	44,4	47,4	45,0	43,1	44,2	102,6
prašiči	61,3	45,3	44,5	40,2	36,0	29,0	29,6	26,4	28,9	29,6	29,5	30,5	27,4	89,8
perutnina	60,9	62,5	63,6	60,9	62,2	59,7	61,8	61,3	66,0	70,0	70,7	70,8	73,3	103,5
drobnica	1,9	2,0	2,0	1,9	1,8	1,6	1,6	1,7	1,6	1,7	1,8	1,7	1,8	102,8
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	153,6	143,1	144,1	135,9	131,2	121,1	123,3	121,8	132,7	138,4	137,6	140,1	140,4	100,2
govedo	37,2	35,6	35,7	35,8	33,5	31,9	31,5	33,4	35,7	36,0	34,8	35,6	36,3	102,0
prašiči	54,6	44,1	44,2	39,0	35,6	29,4	29,7	27,3	30,7	31,4	31,3	32,2	28,7	89,1
perutnina	59,9	61,4	62,2	59,2	60,3	58,2	60,5	59,4	64,7	69,3	69,7	70,6	73,6	104,2
drobnica	1,9	2,0	2,0	1,9	1,8	1,6	1,6	1,7	1,6	1,7	1,8	1,7	1,8	102,8
Namolzeno mleko	655,7	627,8	605,8	603,3	622,6	596,9	618,5	633,8	651,4	650,0	631,2	625,6	637,4	101,9
kravje mleko	653,7	625,5	603,9	601,6	620,9	595,5	616,6	631,7	649,7	648,0	628,9	623,0	634,8	101,9
ovčje in kozje mleko	2,0	2,3	1,9	1,7	1,7	1,4	1,9	2,2	1,7	2,0	2,3	2,6	2,6	97,4
Znesena jajca (mio kosov)	358,8	360,3	357,1	369,2	322,7	357,6	340,3	391,3	386,9	397,0	413,0	419,9	391,0	93,1
Natočeni med	1,6	1,9	1,7	2,5	1,0	2,4	0,5	2,0	1,3	0,8	1,7	0,7	1,3	198,0
Nastrižena volna	0,19	0,19	0,18	0,16	0,16	0,15	0,16	0,15	0,16	0,16	0,15	0,15	0,16	102,0

* Začasni podatki. ** Stanje sredi leta (strukturno raziskovanje).

Vir: SURS

Priloga 16: Odkup in prodaja na tržnicah za nekatere pomembnejše kmetijske pridelke (t); 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
RASTLINSKI PRIDELKI														
Žito	108.224	130.915	132.079	147.917	170.799	118.718	180.460	175.160	147.215	185.668	184.603	234.351	255.969	109,2
Od tega:														
– pšenica	54.528	56.584	64.777	74.116	99.570	67.242	84.081	76.393	51.251	85.674	46.952	79.335	85.999	108,4
– koruza	46.786	68.497	59.258	65.131	59.376	42.634	84.376	83.852	81.697	79.249	119.795	128.232	137.309	107,1
– ječmen	5.667	3.029	6.056	6.742	9.345	5.712	7.020	11.078	11.805	15.620	12.822	19.448	29.242	150,4
Fižol za zrnje	79	138	90	66	71	47	66	81	82	z	77	66	129	196,8
– odkup	2	2	5	1	1	1	9	9	9	z	47	37	51	139,9
– prodaja na tržnicah	76	136	85	64	70	46	57	72	73	66	30	29	78	268,1
Krompir jedilni	6.296	5.781	7.171	6.254	5.133	3.952	5.332	5.955	4.902	6.963	8.149	9.463	12.365	130,7
– odkup	5.298	4.902	6.369	5.495	4.478	3.449	4.939	5.597	4.485	6.537	7.722	9.004	11.953	132,8
– prodaja na tržnicah	998	879	802	760	655	504	393	358	417	426	427	459	411	89,7
Oljnice	4.779	7.352	9.430	8.806	9.653	9.476	9.455	5.372	8.793	8.757	8.275	10.400	9.855	94,8
Hmelj	1.064	1.608	1.715	977	1.331	1.128	1.328	882	1.198	1.449	1.887	1.418	1.394	98,3
Zelenjadnice	10.929	9.677	9.193	8.571	7.594	8.090	12.362	12.462	15.155	17.641	18.479	20.975	23.162	110,4
– odkup	7.664	6.953	6.545	6.268	5.496	5.999	10.300	10.194	12.616	15.055	16.121	18.495	20.568	111,2
– prodaja na tržnicah	3.265	2.724	2.648	2.303	2.098	2.090	2.062	2.268	2.540	2.587	2.358	2.480	2.593	104,6
Sadje	35.666	32.063	33.031	40.207	26.228	24.186	26.295	30.719	24.863	9.728	21.494	26.311	27.481	104,4
– odkup	34.180	30.797	31.766	39.271	25.394	23.357	25.573	29.965	24.004	8.904	20.720	25.563	26.569	103,9
– prodaja na tržnicah	1.486	1.265	1.265	936	834	829	721	754	859	824	775	749	912	121,8
Grozdje za predelavo	27.415	25.150	20.486	20.813	15.615	15.233	14.394	15.288	12.310	17.005	24.553	16.981	15.918	93,7
Vino (000 l)	12.391	13.412	13.499	10.892	10.791	15.528	14.122	10.598	10.345	10.375	10.073	10.485	9.175	87,5
Oljčno olje (tržnice) (000 l)	0,7	0,8	0,8	1,5	1,8	1,7	1,7	11,5	11,4	10,6	22,4	28,2	11,9	42,1
ŽIVALSKI PROIZVODI														
Kravje mleko	524.311	516.792	519.500	525.592	535.057	516.971	531.694	553.678	574.714	578.852	570.636	563.971	580.110	102,9
Jedilna jajca (000)	131.021	121.825	121.950	133.315	136.481	141.012	138.023	145.439	157.072	180.019	188.778	190.628	189.846	99,6
– odkup	127.378	119.797	120.082	131.739	134.062	139.049	135.799	144.532	156.249	179.288	187.990	189.848	189.152	99,6
– prodaja na tržnicah	3.642	2.028	1.868	1.576	2.418	1.963	2.223	907	822	731	788	780	693	88,9
Valilna jajca (000)	18.609	19.887	28.611	27.908	18.410	15.541	17.568	15.072	15.093	z	z	z	z	
Med	319	450	340	395	198	192	105	118	105	107	z	124	199	160,3
– med skupaj (odkup)	249	366	203	264	111	132	55	66	45	45	z	68	136	201,0
– med gozdni (odkup)	39	48	33	61	29	45	16	27	15	16	17	16	43	263,5
– prodaja na tržnicah	70	84	137	131	87	61	50	52	60	62	61	56	63	111,2

z – zaupno

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 17: Zakol živine v klavnicah; 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
ŠTEVILO														
Govedo*	131.533	125.264	124.858	124.447	115.711	110.326	108.391	112.038	116.952	120.116	115.760	116.295	118.124	101,6
Prašiči*	380.703	291.588	289.303	273.904	252.512	227.856	238.871	239.309	257.747	245.377	249.816	259.759	245.502	94,5
Perutnina (000)	33.893	33.188	32.678	31.843	32.041	32.316	33.594	33.322	35.986	38.500	38.238	38.841	40.137	103,3
Drobnica	10.143	9.548	9.413	9.678	9.290	7.863	9.311	9.681	10.529	12.074	13.361	13.601	10.334	76,0
Konji	1.315	1.493	1.632	1.689	1.721	1.393	1.544	1.391	1.417	1.301	1.051	1.163	1.070	92,0
Kunci	29.615	24.441	17.730	13.452	12.971	14.209	16.034	11.151	13.925	11.302	11.624	2.478	2.595	104,7
MASA TRUPOV (t)														
Govedo*	36.943	35.260	35.772	35.571	33.089	32.104	31.566	33.583	35.656	35.795	34.870	35.737	36.500	102,1
Prašiči*	31.406	24.113	24.903	22.954	21.033	18.953	20.208	20.371	22.686	21.885	22.310	23.705	22.766	96,0
Perutnina	58.692	59.543	61.431	58.284	58.661	57.088	59.798	58.761	64.006	68.663	69.168	70.004	72.943	104,2
Drobnica	125	119	116	118	115	92	115	119	131	151	169	168	133	79,0
Konji	305	352	382	381	381	307	344	317	319	287	235	255	235	92,3
Kunci	38	32	23	17	17	18	21	14	19	15	15	3	3	104,8
POVPREČNA MASA (kg)														
Govedo	280,9	281,5	286,5	285,8	286,0	291,0	291,2	299,8	304,9	298,0	301,2	307,3	309,0	100,5
Prašiči	82,5	82,7	86,1	83,8	83,3	83,2	84,6	85,1	88,0	89,2	89,3	91,3	92,7	101,6
Perutnina	1,7	1,8	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	101,1
Drobnica	12,3	12,5	12,4	12,2	12,4	11,7	12,3	12,3	12,4	12,5	12,6	12,4	12,8	104,0
Konji	232,2	235,6	234,2	225,7	221,6	220,2	222,8	227,9	224,9	220,8	223,9	219,4	220,0	100,3
Kunci	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	100,0

* Skupaj z uvoženo klavno živino.

Vir: SURS

PORABA KMETIJSKIH PROIZVODOV IN STOPNJE SAMOOSKRBE

Priloga 18: Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg; koledarsko leto); 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	Indeks 2020/19
Žito** (brez riža)	88,6	80,7	90,1	87,6	85,4	83,0	88,6	89,9	90,0	89,9	91,7	88,8	85,9	96,8
– pšenica**	70,3	63,9	74,7	72,5	70,5	68,2	75,4	76,3	76,1	74,9	76,8	74,0	72,8	98,4
– koruza**	11,5	10,7	9,4	10,0	9,9	9,3	6,4	7,3	8,0	8,0	7,9	9,2	8,0	87,5
– rž**	3,5	3,5	3,1	2,4	2,2	2,3	2,9	2,1	2,3	2,3	2,5	1,8	1,2	66,2
Riž	4,1	4,3	5,1	5,8	5,5	5,7	5,6	4,9	5,0	4,7	4,5	4,8	5,3	111,4
Krompir (svež in predelan, brez škroba)	77,5	72,0	70,3	66,4	63,3	59,6	62,4	68,3	68,5	68,0	66,5	62,0	63,6	102,7
Sladkor***	36,4	38,1	37,5	37,6	36,6	34,5	36,4	34,2	32,2	35,2	33,3	32,5	31,2	95,8
Zelenjava (sveža in predelana)	101,0	103,2	91,8	97,1	95,3	96,4	103,9	109,9	113,4	114,0	111,4	117,5	119,2	101,4
Sadje (sveže in predelano)	151,7	148,5	135,2	129,3	113,0	129,4	131,1	134,2	122,7	121,6	152,5	127,9	129,4	101,2
Vino (l) – tržno leto	37,1	37,8	37,7	39,7	37,1	36,1	37,2	39,3	37,6	32,3	37,4	35,8	:	
Meso (skupaj z drobovino)	96,6	94,1	93,7	89,5	88,1	82,2	85,0	88,3	94,2	93,1	92,6	90,8	87,9	96,8
– goveje in telečje meso	21,3	20,5	19,9	19,8	18,9	18,6	18,1	19,0	20,0	20,8	19,8	20,1	19,6	97,4
– prašičje meso	43,2	40,5	41,6	39,6	37,7	35,5	36,8	37,0	40,7	37,6	37,9	36,5	32,7	89,6
– perutninsko meso	26,7	28,1	27,7	26,2	27,7	24,8	27,0	28,9	30,0	31,1	31,2	30,6	31,5	102,9
– meso drobnice	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	0,8	0,9	0,9	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	99,4
Mleko, skupaj (ekvivalent surovega mleka)	234,0	230,0	223,7	218,9	225,9	218,6	219,9	218,7	213,2	209,9	215,5	214,0	208,0	97,2
Mlečni izdelki – tržna bilanca														
– sveže mleko	58,0	56,0	53,5	53,4	51,9	55,5	58,9	51,1	41,7	34,5	32,1	26,0	21,5	82,5
– fermentirani izdelki	17,8	19,0	19,4	19,5	19,1	18,3	17,9	17,9	17,9	18,7	19,7	20,2	20,5	101,9
– smetana	8,5	7,6	6,2	6,8	6,1	6,4	6,2	6,6	7,4	8,0	7,8	7,6	7,1	93,4
– sir in skuta	15,0	14,7	14,3	14,3	14,6	14,5	14,9	15,5	15,1	15,1	16,3	16,2	16,0	98,8
– maslo	1,2	1,3	1,4	1,5	1,6	1,8	1,9	2,0	2,2	2,2	2,3	2,2	2,3	103,3
Jajca	10,0	10,2	10,1	10,1	9,1	10,3	9,8	11,1	10,7	11,5	10,9	11,7	10,4	89,0
Med	1,0	1,1	1,1	1,4	1,0	1,4	1,1	1,4	1,1	0,9	1,1	0,7	0,9	130,2

* Začasni podatki.

** V ekvivalentu moke.

*** V ekvivalentu belega sladkorja.

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 19: Stopnja samooskrbe s kmetijskimi proizvodi (%; koledarsko leto); 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
Žito (brez riža)	63,5	56,6	56,6	71,1	70,2	54,7	76,6	72,1	74,1	63,2	69,1	74,8	89,3
– pšenica	55,1	47,9	49,3	54,9	64,8	46,8	59,0	52,1	52,5	46,2	40,9	47,3	57,4
– koruza	72,3	63,3	61,5	82,4	71,5	57,9	91,0	86,9	92,0	71,6	89,2	95,6	116,0
– ječmen	57,1	52,8	54,3	68,0	81,3	62,0	72,2	73,4	74,1	74,4	68,2	73,7	82,6
– rž	18,8	22,0	31,1	43,2	49,6	74,6	72,6	61,1	47,0	60,7	59,6	83,2	77,5
Svež krompir	75,5	83,5	85,3	84,0	77,9	64,4	91,4	80,5	77,4	67,2	72,4	68,9	82,0
Krompir (svež in predelan, brez škroba)	57,4	62,8	62,9	63,0	55,1	46,3	67,5	58,8	54,9	49,9	48,4	46,6	59,6
Sladkor	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sveža zelenjava	46,2	48,3	40,5	48,1	45,3	44,8	49,7	51,6	54,7	51,2	54,4	57,1	61,3
Zelenjava (sveža in predelana)	36,0	37,4	30,1	36,5	34,0	33,8	37,8	39,6	41,7	38,5	40,9	43,2	48,3
Sveže sadje	59,8	57,6	64,3	63,5	50,4	56,5	56,2	60,4	44,0	21,3	60,8	44,1	48,9
Sadje (sveže in predelano)	37,7	38,5	46,7	46,5	37,2	42,9	41,9	47,0	31,8	14,5	47,2	29,8	36,0
Vino – tržno leto	96,8	100,2	96,3	102,1	83,2	92,7	84,2	99,5	84,0	92,0	112,2	96,3	:
Meso (skupaj z drobovino)	91,0	82,6	84,2	84,7	83,4	81,9	79,8	73,9	76,4	81,5	80,6	81,0	83,5
– goveje in telečje meso	103,1	98,1	106,0	109,7	111,5	107,4	106,3	98,6	107,7	110,5	109,5	102,5	107,4
– prašičje meso	70,2	54,8	52,3	49,5	46,5	39,6	39,0	34,6	34,4	38,0	37,6	40,0	39,9
– perutninsko meso	112,9	109,1	112,2	113,3	109,3	117,4	111,4	103,1	106,7	109,4	109,5	110,5	110,9
– meso drobnice	98,6	97,4	99,0	98,9	99,0	95,4	87,4	85,4	81,7	90,4	92,4	93,0	95,7
Mleko, skupaj (ekvivalent SS)	114,6	113,8	116,4	119,7	117,4	118,2	120,3	125,1	131,7	134,3	128,7	127,5	134,0
Mlečni izdelki – tržna bilanca													
– sveže mleko	98,6	105,5	110,8	107,9	109,6	109,7	115,9	139,0	175,0	226,2	227,3	277,0	319,0
– fermentirani izdelki	92,1	82,8	79,5	83,9	86,3	92,5	83,6	80,7	92,5	108,7	107,3	106,9	107,1
– smetana	92,6	95,9	114,5	101,9	106,1	97,0	94,3	89,8	79,1	74,2	75,0	76,8	80,3
– sir in skuta	64,5	61,5	63,7	63,6	59,8	54,6	55,4	48,6	50,0	54,1	49,1	47,6	47,1
– maslo	92,9	86,7	89,7	89,0	76,7	63,5	60,4	53,6	52,2	59,8	54,9	54,5	54,4
Jajca	95,4	93,1	92,7	96,2	92,3	91,4	90,4	93,0	94,8	90,4	95,6	95,1	94,8
Med	81,6	85,1	74,2	85,2	51,2	82,2	20,1	70,5	58,9	45,0	79,0	44,4	67,2

* Začasni podatki.

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

CENE V KMETIJSTVU

Priloga 20: Nominalni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih (2015 = 100); 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2020/19
Rastlinski pridelki	111,1	90,4	92,2	96,5	103,7	115,7	95,5	100,0	104,8	116,1	114,3	117,8	119,2	1,1 %
Žito	108,8	77,0	97,8	117,8	136,2	110,2	93,7	100,0	87,3	98,0	101,3	93,6	91,2	−2,5 %
– navadna pšenica	99,4	66,6	74,6	114,3	114,1	104,7	96,1	100,0	78,5	89,2	91,5	94,8	89,2	−5,9 %
– koruza za zrnje	111,4	83,0	126,5	119,8	161,6	113,8	88,3	100,0	95,6	108,4	111,8	91,2	93,4	2,4 %
– krmni ječmen	109,5	88,0	77,4	131,0	131,1	129,3	113,2	100,0	97,8	93,8	103,8	101,1	92,7	−8,4 %
Krompir	131,9	101,8	115,5	114,4	110,7	224,6	130,9	100,0	126,0	127,5	138,1	202,5	177,3	−12,4 %
Oljnice	111,5	84,7	85,6	105,0	109,9	98,9	88,9	100,0	92,1	85,0	81,2	85,0	90,2	6,1 %
Druge industrijske rastline (hmelj)	258,7	122,3	69,6	41,3	52,4	68,2	81,0	100,0	122,3	112,3	121,4	132,1	138,3	4,7 %
Zelenjadnice	89,4	82,2	92,3	92,3	100,5	119,6	98,8	100,0	101,3	106,5	114,4	122,2	117,1	−4,2 %
Cvetje, okrasne rastline, sadike	94,1	99,3	90,4	87,2	90,8	88,6	90,2	100,0	106,9	105,5	108,7	109,1	115,2	5,6 %
Sveže sadje	116,7	93,4	90,6	98,2	106,3	124,3	91,9	100,0	105,6	139,6	120,6	107,1	130,5	21,9 %
Grozdje za predelavo	104,5	94,9	89,9	85,6	94,2	90,2	93,0	100,0	113,8	117,8	112,2	123,6	100,1	−19,0 %
Vino	86,2	78,2	82,9	90,7	89,9	78,3	86,6	100,0	105,5	109,2	108,2	108,7	108,3	−0,4 %
Oljčno olje	91,7	91,7	91,7	91,7	83,3	91,7	91,7	100,0	100,0	100,0	91,7	91,7	95,8	4,5 %
Živali in živalski proizvodi	99,8	89,0	90,0	99,9	103,8	108,3	109,8	100,0	94,5	101,8	101,9	106,1	101,9	−3,9 %
Govedo	84,7	85,1	84,6	95,0	105,3	103,0	99,3	100,0	97,1	100,7	102,7	101,3	96,3	−5,0 %
Prašiči	96,7	89,4	89,6	96,4	108,9	110,6	106,1	100,0	98,8	106,6	102,0	117,4	115,1	−1,9 %
Jagnjeta	78,0	80,0	78,7	76,2	77,1	80,7	88,8	100,0	101,2	100,5	100,1	101,3	105,8	4,4 %
Perutnina	99,8	95,0	94,6	100,6	101,8	108,9	103,3	100,0	98,3	92,6	92,9	95,3	90,8	−4,7 %
Konji	90,6	101,1	95,4	92,4	101,5	100,7	93,4	100,0	105,0	z	z	116,9	111,8	−4,4 %
Mleko, kravje	116,2	92,2	94,1	107,0	106,4	114,0	121,9	100,0	88,7	106,6	106,4	113,8	109,4	−3,8 %
Jajca, jedilna	84,7	85,7	88,5	90,3	99,3	104,1	103,0	100,0	99,0	98,1	99,3	102,0	102,8	0,8 %
Drugi živalski proizvodi	58,9	33,8	63,9	75,4	74,6	83,4	100,3	100,0	107,4	99,8	92,7	93,8	86,5	−7,8 %
KMETIJSTVO SKUPAJ	103,6	89,5	90,8	98,7	103,8	110,9	104,7	100,0	98,2	106,9	106,3	110,3	108,1	−2,0 %

z – zaupno

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 21: Realni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih (2015 = 100); 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2020/19
Rastlinski pridelki	120,8	97,5	97,7	100,5	105,1	115,3	95,0	100,0	104,9	114,6	110,8	112,4	113,7	1,2 %
Žito	118,4	83,0	103,6	122,6	138,1	109,9	93,2	100,0	87,3	96,7	98,2	89,3	87,1	–2,4 %
– navadna pšenica	108,1	71,8	79,0	119,0	115,7	104,4	95,6	100,0	78,6	88,0	88,7	90,4	85,1	–5,9 %
– koruza za zrnje	121,2	89,5	134,0	124,7	163,9	113,4	87,8	100,0	95,7	106,9	108,4	87,0	89,1	2,5 %
– krmni ječmen	119,1	94,9	82,0	136,3	133,0	128,9	112,6	100,0	97,9	92,5	100,6	96,5	88,4	–8,3 %
Krompir	143,5	109,7	122,4	119,0	112,3	223,9	130,2	100,0	126,0	125,8	133,9	193,2	169,2	–12,4 %
Oljnice	121,3	91,4	90,7	109,2	111,5	98,6	88,4	100,0	92,2	83,8	78,7	81,1	86,1	6,2 %
Druge industrijske rastline (hmelj)	281,4	131,9	73,8	43,0	53,2	68,0	80,6	100,0	122,4	110,8	117,7	126,0	132,0	4,7 %
Zelenjadnice	97,2	88,7	97,8	96,1	101,9	119,2	98,3	100,0	101,4	105,0	110,9	116,6	111,8	–4,2 %
Cvetje, okrasne rastline, sadike	102,4	107,1	95,8	90,7	92,1	88,3	89,7	100,0	106,9	104,1	105,4	104,1	110,0	5,6 %
Sveže sadje	127,0	100,8	96,0	102,2	107,8	123,9	91,4	100,0	105,6	137,7	117,0	102,1	124,6	22,0 %
Grozdje za predelavo	113,7	102,3	95,3	89,0	95,6	89,9	92,5	100,0	113,8	116,2	108,8	117,9	95,6	–19,0 %
Vino	93,7	84,3	87,9	94,3	91,2	78,1	86,2	100,0	105,5	107,7	104,9	103,7	103,3	–0,4 %
Oljčno olje	99,7	98,9	97,1	95,4	84,5	91,4	91,2	100,0	100,1	98,6	88,9	87,5	91,5	4,6 %
Živali in živalski proizvodi	108,6	96,0	95,4	103,9	105,3	107,9	109,2	100,0	94,6	100,5	98,8	101,2	97,3	–3,9 %
Govedo	92,1	91,8	89,7	98,9	106,8	102,7	98,7	100,0	97,1	99,3	99,6	96,7	91,9	–4,9 %
Prašiči	105,2	96,4	95,0	100,3	110,5	110,2	105,5	100,0	98,9	105,1	98,9	112,0	109,9	–1,9 %
Jagnjeta	84,9	86,3	83,4	79,3	78,2	80,5	88,3	100,0	101,3	99,1	97,0	96,6	101,0	4,5 %
Perutnina	108,5	102,4	100,2	104,6	103,3	108,6	102,8	100,0	98,4	91,4	90,1	90,9	86,7	–4,6 %
Konji	98,5	109,1	101,1	96,1	102,9	100,4	92,9	100,0	105,1	z	z	111,5	106,7	–4,3 %
Mleko, kravje	126,4	99,4	99,6	111,4	107,9	113,6	121,2	100,0	88,7	105,1	103,2	108,5	104,4	–3,8 %
Jajca, jedilna	92,2	92,4	93,7	93,9	100,7	103,7	102,4	100,0	99,0	96,8	96,3	97,3	98,1	0,8 %
Drugi živalski proizvodi	64,0	36,5	67,7	78,4	75,7	83,2	99,8	100,0	107,5	98,5	89,9	89,5	82,6	–7,8 %
KMETIJSTVO SKUPAJ	112,7	96,6	96,2	102,7	105,2	110,5	104,2	100,0	98,2	105,5	103,1	105,2	103,1	–2,0 %

z – zaupno

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 22: Indeksi cen inputov za kmetijstvo; 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2020/19
NOMINALNO														
Inputi za tekočo porabo (1)	99,0	88,2	90,3	102,6	107,8	110,7	104,8	100,0	97,0	97,3	101,0	103,5	100,3	-3,0 %
Semena in sadike	88,3	91,7	82,7	92,4	96,9	102,1	100,8	100,0	95,5	95,6	92,3	101,7	100,7	-1,0 %
Energija; maziva	96,4	83,8	96,6	106,2	116,2	116,4	113,6	100,0	91,6	99,7	108,4	106,8	92,5	-13,4 %
Gnojila in sredstva za izboljšavo tal	118,8	88,6	82,5	106,2	113,8	105,4	92,7	100,0	88,7	78,7	83,6	88,6	81,8	-7,7 %
Sredstva za varstvo rastlin	76,5	81,4	83,6	86,6	91,5	95,9	98,7	100,0	101,1	99,7	101,0	106,7	111,0	4,1 %
Veterinarske storitve	90,0	92,9	94,7	96,4	98,1	99,7	100,0	100,0	100,0	104,8	107,1	110,1	110,7	0,5 %
Krmila	109,2	88,8	89,8	111,7	115,9	126,1	110,7	100,0	101,2	99,2	102,4	103,7	103,5	-0,2 %
Vzdrževanje opreme	80,4	86,1	88,6	90,8	92,8	96,4	98,9	100,0	100,3	101,6	102,8	102,8	103,9	1,1 %
Vzdrževanje zgradb	90,2	93,1	93,6	94,7	99,0	97,7	97,8	100,0	100,6	100,4	101,8	105,1	110,0	4,6 %
Drugi proizvodi in storitve	94,0	95,3	95,5	95,3	95,6	96,9	99,9	100,0	100,4	100,7	104,2	110,0	114,1	3,7 %
Inputi za investicije (2)	85,8	90,9	91,2	94,1	95,7	97,6	97,9	100,0	101,5	103,5	107,2	110,5	112,7	2,0 %
Oprema	84,5	91,7	91,1	94,0	95,6	97,5	97,6	100,0	101,4	103,1	106,9	110,6	112,9	2,1 %
mehanizacija in druga oprema	83,4	90,7	89,7	92,7	94,5	96,1	96,5	100,0	100,9	102,9	106,6	110,4	112,9	2,3 %
transportna oprema (traktorji)	85,7	92,7	92,6	95,3	96,7	99,0	98,9	100,0	101,9	103,4	107,2	110,9	112,9	1,9 %
Zgradbe	88,8	88,8	91,4	94,6	96,1	97,8	98,7	100,0	101,8	104,4	107,9	110,3	112,2	1,8 %
INPUTI ZA KMETIJSTVO, skupaj (1 + 2)	94,9	89,0	90,6	100,0	104,0	106,7	102,7	100,0	98,4	99,2	102,9	105,6	104,2	-1,4 %
REALNO														
Inputi za tekočo porabo (1)	107,7	95,1	95,7	106,7	109,3	110,4	104,3	100,0	97,0	95,9	97,9	98,7	95,8	-3,0 %
Semena in sadike	96,1	98,9	87,6	96,2	98,3	101,8	100,2	100,0	95,5	94,3	89,5	97,0	96,1	-0,9 %
Energija; maziva	104,9	90,3	102,3	110,6	117,8	116,0	113,0	100,0	91,6	98,4	105,1	101,9	88,2	-13,4 %
Gnojila in sredstva za izboljšavo tal	129,2	95,6	87,4	110,6	115,4	105,0	92,2	100,0	88,7	77,7	81,1	84,6	78,1	-7,7 %
Sredstva za varstvo rastlin	83,2	87,8	88,6	90,2	92,8	95,5	98,2	100,0	101,2	98,4	98,0	101,7	106,0	4,2 %
Veterinarske storitve	97,9	100,1	100,3	100,3	99,5	99,4	99,5	100,0	100,1	103,3	103,9	105,0	105,7	0,6 %
Krmila	118,7	95,8	95,1	116,3	117,5	125,7	110,1	100,0	101,2	97,8	99,3	99,0	98,8	-0,1 %
Vzdrževanje opreme	87,4	92,8	93,9	94,5	94,1	96,1	98,4	100,0	100,4	100,2	99,7	98,0	99,1	1,1 %
Vzdrževanje zgradb	98,1	100,4	99,2	98,6	100,4	97,3	97,3	100,0	100,7	99,0	98,7	100,3	105,0	4,7 %
Drugi proizvodi in storitve	102,3	102,8	101,2	99,2	97,0	96,6	99,4	100,0	100,4	99,3	101,1	105,0	109,0	3,8 %
Inputi za investicije (2)	93,3	98,0	96,6	98,0	97,1	97,3	97,4	100,0	101,5	102,0	103,9	105,4	107,6	2,0 %
Oprema	91,9	98,9	96,5	97,8	97,0	97,2	97,1	100,0	101,4	101,7	103,6	105,5	107,8	2,1 %
mehanizacija in druga oprema	90,7	97,9	95,0	96,5	95,9	95,8	96,0	100,0	101,0	101,5	103,3	105,3	107,7	2,3 %
transportna oprema (traktorji)	93,2	100,0	98,1	99,2	98,1	98,7	98,3	100,0	101,9	102,0	103,9	105,8	107,8	1,9 %
Zgradbe	96,6	95,8	96,8	98,4	97,5	97,5	98,2	100,0	101,8	103,0	104,6	105,2	107,1	1,8 %
INPUTI ZA KMETIJSTVO, skupaj (1 + 2)	103,2	96,0	96,0	104,0	105,5	106,3	102,1	100,0	98,4	97,8	99,8	100,8	99,4	-1,3 %

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 23: Povprečne letne odkupne cene pomembnejših kmetijskih pridelkov (EUR/t); 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
RASTLINSKI PRIDELKI														
Pšenica (brez semenske)	178,4	119,3	135,7	193,1	195,6	181,0	169,1	168,3	133,8	154,0	159,4	163,2	148,2	90,8
Koruzna za zrnje (brez semenske)	114,3	98,8	155,1	170,3	199,8	169,2	125,3	131,8	130,6	141,3	146,9	123,7	124,9	101,0
Krmni ječmen	159,4	104,6	108,4	180,8	179,6	177,3	153,3	133,8	133,0	128,8	142,4	137,2	125,4	91,4
Jedilni krompir	199,7	148,1	173,8	170,9	177,5	391,7	209,8	186,4	232,8	231,6	232,7	351,9	286,8	81,5
Fižol v zrnju (suh)	1.353,5	2.515,1	2.933,4	2.938,2	3.136,7	3.730,3	3.294,4	3.400,2	3.637,2	z	3.415,5	3.390,3	2.851,8	84,1
Oljna ogrščica	380,8	255,3	273,5	421,7	449,6	358,4	307,5	363,6	326,6	320,1	305,9	315,9	322,6	102,1
Seme buč	2.389,1	2.610,2	3.111,8	2.998,4	2.938,4	2.833,5	3.377,6	3.774,7	2.955,7	2.430,5	1.990,9	2.746,4	2.781,7	101,3
Hmelj	13.240,5	5.310,4	3.377,3	2.599,5	3.243,2	3.384,8	4.622,8	5.623,0	6.608,6	6.204,1	6.850,7	7.536,6	7.206,2	95,6
Čebula	283,5	408,5	414,8	324,2	432,4	542,7	369,8	322,1	409,3	426,5	515,8	412,6	360,6	87,4
Korenje	429,3	244,9	489,2	468,9	493,9	438,0	381,8	471,1	443,6	z	z	518,4	461,0	88,9
Paradižnik	671,1	519,8	624,9	515,9	907,7	944,4	1.328,3	1.302,2	z	z	z	z	z	
Cvetača	586,4	644,5	706,0	622,1	697,9	753,3	791,8	836,4	952,0	z	1.006,8	z	z	
Zelje	229,9	196,7	223,5	235,3	240,2	312,4	236,6	254,3	236,1	246,2	295,3	346,7	280,5	80,9
Solata	718,7	641,7	653,1	567,2	584,4	981,1	703,6	822,3	737,9	760,3	922,4	1.054,9	1.022,4	96,9
Namizna jabolka	592,2	434,5	410,6	452,0	473,6	575,2	409,9	461,1	494,9	628,5	391,4	490,2	560,9	114,4
Namizne hruške	674,9	647,3	747,7	713,4	722,1	817,7	650,2	727,9	817,0	895,9	776,1	923,5	892,8	96,7
Namizne breskve	747,6	696,5	709,2	658,9	834,9	1.052,5	799,9	740,4	746,4	892,4	888,6	816,5	1.142,4	139,9
Grozdje za predelavo	439,2	461,0	445,0	426,4	474,7	461,4	456,8	501,5	554,6	595,4	565,4	604,6	487,8	80,7
Vino (000 l)	2.160,6	1.985,8	2.161,0	2.373,5	2.243,7	1.912,0	2.136,9	2.598,7	2.671,7	2.695,6	2.793,3	2.849,2	2.788,2	97,9
ŽIVALI IN ŽIVALSKI PROIZVODI														
Živina za zakol (živa masa)														
teleta	2.282,3	2.229,3	2.182,3	2.193,6	2.268,5	2.334,7	2.340,2	2.321,5	2.294,4	2.224,5	2.190,3	2.236,7	2.232,7	99,8
mlado govedo (vse kategorije)	1.523,8	1.549,1	1.549,0	1.712,7	1.878,9	1.826,2	1.783,9	1.790,0	1.746,3	1.801,8	1.836,8	1.812,3	1.727,6	95,3
biki do 24 mesecev	1.537,7	1.572,2	1.572,1	1.740,6	1.915,1	1.849,9	1.801,5	1.809,5	1.759,1	1.821,6	1.856,8	1.827,6	1.736,6	95,0
prašiči (do 150 kg)	1.204,6	1.102,8	1.117,3	1.204,2	1.348,4	1.372,2	1.317,2	1.240,2	1.223,4	1.321,8	1.265,0	1.460,4	1.431,0	98,0
piščanci	1.083,0	1.025,9	1.024,0	1.089,2	1.096,5	1.180,9	1.105,8	1.076,5	1.057,0	994,5	996,7	1.028,0	972,5	94,6
jagnjeta	2.069,4	2.088,1	2.063,3	1.997,7	2.033,7	2.127,4	2.332,9	2.612,7	2.646,3	2.625,2	2.622,5	2.652,2	2.759,1	104,0
konji	1.574,0	1.832,5	1.729,2	1.664,0	1.824,2	1.815,8	1.760,4	1.808,2	1.863,7	z	z	2.057,9	2.007,9	97,6
Kravje mleko	327,9	259,9	265,5	302,2	300,3	321,5	344,6	282,5	250,0	300,5	300,0	321,2	308,8	96,1
Jedilna jajca (000 kosov)	90,2	91,1	93,9	95,5	105,4	110,4	108,9	105,9	104,8	104,0	105,2	108,0	109,2	101,1
Med	1.979,3	2.407,0	3.184,4	3.675,7	3.388,3	4.035,4	4.316,5	4.835,9	4.655,7	4.775,7	z	5.069,1	5.385,5	106,2
med gozdni	2.381,8	3.230,8	4.133,4	4.399,8	4.093,2	4.587,8	4.759,6	5.276,3	5.018,8	5.116,9	5.378,8	5.771,3	6.140,0	106,4

z – zaupno

Vir: SURS, preračuni KIS

EKONOMSKI RAČUNI ZA KMETIJSTVO

Priloga 24: Vrednost kmetijske proizvodnje po osnovnih cenah (mio EUR, tekoče cene); 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	Indeks 2020/19
Žito	79,6	54,7	79,6	105,6	109,0	77,3	91,0	87,0	82,8	75,8	85,8	84,8	95,7	112,9
Od tega: – pšenica	28,1	16,0	20,4	29,0	36,2	24,6	29,0	26,0	21,5	21,5	19,0	22,3	23,2	104,0
– ječmen	11,5	6,9	8,2	13,5	14,4	11,4	12,7	11,7	11,5	11,9	11,6	13,4	14,6	109,1
– koruza za zmje	35,0	28,9	46,4	57,1	52,7	36,5	41,8	42,5	43,0	36,6	49,1	42,5	49,8	117,2
Industrijske rastline	41,5	25,5	25,6	26,8	21,8	16,5	28,4	31,5	39,7	29,8	37,2	36,6	39,1	106,9
Od tega: – oljnice	8,8	9,2	16,7	18,6	15,6	10,6	15,1	17,0	18,5	12,3	10,4	10,8	13,6	126,3
– hmelj	30,7	14,4	7,0	5,6	4,3	4,2	10,5	11,6	16,4	13,4	21,1	19,4	0,0	0,0
Krmne rastline	173,5	167,9	185,3	205,0	192,5	180,2	213,7	198,0	199,4	156,9	201,9	202,4	197,9	97,8
Od tega: – silažna koruza	31,4	30,2	33,5	43,5	42,8	35,6	48,0	40,4	43,5	36,9	46,3	45,2	0,0	0,0
Zelenjadnice, sadike, okrasne rastline	76,0	83,0	69,7	77,0	80,8	93,7	101,9	117,6	121,2	120,9	128,0	154,0	160,2	104,0
Od tega: – sveže vrtnine	50,5	52,2	41,8	50,0	50,7	60,7	67,0	79,1	83,9	82,6	92,1	123,4	130,9	106,1
Krompir	23,5	18,8	20,7	19,4	15,9	23,0	21,5	17,0	20,1	19,2	18,8	24,7	28,7	116,4
Sadje, grozdje, oljke	98,3	86,3	95,4	102,3	77,6	110,5	90,3	124,2	87,9	70,5	136,6	84,4	132,3	156,7
Od tega: – sadje	82,0	69,3	81,0	87,2	63,8	97,6	81,7	107,6	72,4	51,9	116,0	66,3	117,4	177,1
– grozdje	16,3	17,0	14,4	15,1	13,9	12,9	8,7	16,6	15,6	18,6	20,7	18,1	14,8	81,9
Vino	92,7	96,0	105,6	128,8	95,9	93,6	105,9	147,6	121,0	108,0	179,2	142,7	116,8	81,8
Oljčno olje	4,5	3,9	4,3	3,9	1,8	3,7	2,1	4,2	4,1	4,0	9,8	5,0	6,8	135,0
Drugi rastlinski proizvodi	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	106,1
Rastlinska pridelava	589,8	536,4	586,2	669,1	595,4	598,6	655,1	727,4	676,8	585,7	797,9	735,1	778,1	105,9
Živina	327,2	304,8	302,1	315,2	312,2	300,1	299,3	293,4	306,4	314,3	320,1	330,6	319,9	96,8
Od tega: – govedo	136,9	138,7	138,1	154,5	150,9	143,1	141,2	147,0	149,7	153,2	159,7	157,8	150,4	95,3
– prašiči	86,4	64,5	61,4	58,6	56,5	49,1	49,8	41,8	44,9	49,1	47,3	55,4	54,2	97,9
– drobnica	8,1	8,6	7,9	6,5	6,1	5,0	7,2	8,4	8,6	8,7	8,7	8,7	8,9	102,5
– perutnina	92,0	88,6	90,4	91,5	94,0	97,5	95,7	91,2	97,6	98,0	99,3	103,6	101,5	97,9
Živalski proizvodi	227,5	188,5	192,7	223,6	216,3	235,7	243,1	228,9	206,0	235,0	233,6	240,8	236,2	98,1
Od tega: – mleko	189,8	147,9	152,1	172,4	175,9	181,6	201,5	169,2	154,1	184,7	179,0	188,8	184,9	97,9
– jajca	29,2	29,3	29,5	31,0	29,9	35,2	32,7	37,2	36,3	36,9	37,5	41,6	41,9	100,7
– drugi živalski proizvodi	8,5	11,3	11,1	20,2	10,4	18,9	8,9	22,5	15,7	13,4	17,1	10,5	9,4	89,7
Živinoreja	554,7	493,3	494,8	538,9	528,4	535,8	542,4	522,3	512,4	549,3	553,7	571,4	556,1	97,3
PROIZVODNJA KMETIJSKIH PROIZVODOV	1.144,5	1.029,7	1.081,0	1.207,9	1.123,8	1.134,4	1.197,5	1.249,7	1.189,2	1.135,0	1.351,5	1.306,5	1.334,2	102,1
Kmetijske storitve	20,7	20,5	20,6	20,0	20,3	19,2	19,7	19,9	17,7	18,0	18,4	18,7	19,1	102,2
KMETIJSKA PROIZVODNJA	1.165,2	1.050,2	1.101,6	1.227,9	1.144,1	1.153,6	1.217,2	1.269,6	1.206,9	1.153,0	1.370,0	1.325,2	1.353,3	102,1

* Začasni podatki (SURS, druga ocena).

Opomba: Revidirana je bila celotna časovna vrsta podatkov o vrednosti surove volne, kar je vplivalo na vrednosti kategorij 12910 Surova volna, 12900 Drugi živalski proizvodi, 12000 Živalski proizvodi, 13000 Živinoreja, 16000 Kmetijska proizvodnja (SURS, 1. 10. 2020).

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 25: Delež posameznih proizvodov v vrednosti proizvodnje po osnovnih cenah (%); 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
Žito	6,8	5,2	7,2	8,6	9,5	6,7	7,5	6,9	6,9	6,6	6,3	6,4	7,1
Od tega: – pšenica	2,4	1,5	1,9	2,4	3,2	2,1	2,4	2,0	1,8	1,9	1,4	1,7	1,7
– ječmen	1,0	0,7	0,7	1,1	1,3	1,0	1,0	0,9	1,0	1,0	0,8	1,0	1,1
– koruza za zmje	3,0	2,8	4,2	4,7	4,6	3,2	3,4	3,3	3,6	3,2	3,6	3,2	3,7
Industrijske rastline	3,6	2,4	2,3	2,2	1,9	1,4	2,3	2,5	3,3	2,6	2,7	2,8	2,9
Od tega: – oljnice	0,8	0,9	1,5	1,5	1,4	0,9	1,2	1,3	1,5	1,1	0,8	0,8	1,0
– hmelj	2,6	1,4	0,6	0,5	0,4	0,4	0,9	0,9	1,4	1,2	1,5	1,5	0,0
Krmne rastline	14,9	16,0	16,8	16,7	16,8	15,6	17,6	15,6	16,5	13,6	14,7	15,3	14,6
Od tega: – silažna koruza	2,7	2,9	3,0	3,5	3,7	3,1	3,9	3,2	3,6	3,2	3,4	3,4	0,0
Zelenjadnice, sadike, okrasne rastline	6,5	7,9	6,3	6,3	7,1	8,1	8,4	9,3	10,0	10,5	9,3	11,6	11,8
Od tega: – sveže vrtnine	4,3	5,0	3,8	4,1	4,4	5,3	5,5	6,2	7,0	7,2	6,7	9,3	9,7
Krompir	2,0	1,8	1,9	1,6	1,4	2,0	1,8	1,3	1,7	1,7	1,4	1,9	2,1
Sadje, grozdje, oljke	8,4	8,2	8,7	8,3	6,8	9,6	7,4	9,8	7,3	6,1	10,0	6,4	9,8
Od tega: – sadje	7,0	6,6	7,4	7,1	5,6	8,5	6,7	8,5	6,0	4,5	8,5	5,0	8,7
– grozdje	1,4	1,6	1,3	1,2	1,2	1,1	0,7	1,3	1,3	1,6	1,5	1,4	1,1
Vino	8,0	9,1	9,6	10,5	8,4	8,1	8,7	11,6	10,0	9,4	13,1	10,8	8,6
Oljčno olje	0,4	0,4	0,4	0,3	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,7	0,4	0,5
Drugi rastlinski proizvodi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rastlinska pridelava	50,6	51,1	53,2	54,5	52,0	51,9	53,8	57,3	56,1	50,8	58,2	55,5	57,5
Živina	28,1	29,0	27,4	25,7	27,3	26,0	24,6	23,1	25,4	27,3	23,4	24,9	23,6
Od tega: – govedo	11,7	13,2	12,5	12,6	13,2	12,4	11,6	11,6	12,4	13,3	11,7	11,9	11,1
– prašiči	7,4	6,1	5,6	4,8	4,9	4,3	4,1	3,3	3,7	4,3	3,5	4,2	4,0
– drobnica	0,7	0,8	0,7	0,5	0,5	0,4	0,6	0,7	0,7	0,8	0,6	0,7	0,7
– perutnina	7,9	8,4	8,2	7,5	8,2	8,5	7,9	7,2	8,1	8,5	7,2	7,8	7,5
Živalski proizvodi	19,5	17,9	17,5	18,2	18,9	20,4	20,0	18,0	17,1	20,4	17,1	18,2	17,5
Od tega: – mleko	16,3	14,1	13,8	14,0	15,4	15,7	16,6	13,3	12,8	16,0	13,1	14,2	13,7
– jajca	2,5	2,8	2,7	2,5	2,6	3,1	2,7	2,9	3,0	3,2	2,7	3,1	3,1
– drugi živalski proizvodi	0,7	1,1	1,0	1,6	0,9	1,6	0,7	1,8	1,3	1,2	1,2	0,8	0,7
Živinoreja	47,6	47,0	44,9	43,9	46,2	46,4	44,6	41,1	42,5	47,6	40,4	43,1	41,1
PROIZVODNJA KMETIJSKIH PROIZVODOV	98,2	98,0	98,1	98,4	98,2	98,3	98,4	98,4	98,5	98,4	98,6	98,6	98,6
Kmetijske storitve	1,8	2,0	1,9	1,6	1,8	1,7	1,6	1,6	1,5	1,6	1,3	1,4	1,4
KMETIJSKA PROIZVODNJA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* Začasni podatki (SURS, druga ocena).

Opomba: Revidirana je bila celotna časovna vrsta podatkov o vrednosti surove volne, kar je vplivalo na vrednosti kategorij 12910 Surova volna, 12900 Drugi živalski proizvodi, 12000 Živalski proizvodi, 13000 Živinoreja, 16000 Kmetijska proizvodnja (SURS, 1. 10. 2020).

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 26: Vrednost in struktura vmesne potrošnje v kmetijstvu; 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	Indeks 2020/19
Vrednost (mio EUR; tekoče cene)														
Seme in sadike	31,1	31,0	29,8	31,6	32,4	35,7	35,4	36,3	34,7	34,6	33,4	34,8	35,0	100,6
Energija	101,1	88,6	101,4	110,1	117,5	118,6	115,8	99,9	91,9	101,1	109,7	107,4	93,4	87,0
Gnojila	68,7	43,8	49,3	57,0	58,9	54,6	52,9	57,2	48,6	42,8	45,1	47,0	43,6	92,7
Sredstva za varstvo rastlin	22,6	23,1	23,4	21,3	21,5	22,0	23,2	23,5	25,4	25,4	25,0	24,6	25,6	104,1
Veterinarski izdatki	28,0	28,5	26,8	25,9	26,5	26,0	27,0	26,9	27,9	30,5	30,8	33,4	33,8	101,2
Krma	420,4	343,9	359,4	400,7	397,1	386,7	383,6	385,9	394,5	373,4	383,0	393,0	390,5	99,4
<i>kupljena krma</i>	187,9	125,2	114,8	124,8	121,3	135,7	144,8	132,4	140,2	146,9	137,4	138,5	138,7	100,2
<i>domača krma</i>	232,5	218,8	244,6	275,9	275,8	250,9	238,8	253,5	254,3	226,5	245,6	254,5	251,7	98,9
Vzdrževanje strojev in opreme	32,2	34,1	33,8	34,0	35,2	35,8	36,7	38,0	38,7	39,8	42,3	44,7	45,2	101,1
Vzdrževanje zgradb	12,7	13,2	13,3	13,2	13,2	13,6	13,8	14,0	14,2	14,6	15,0	15,4	16,1	104,6
Kmetijske storitve	20,7	20,5	20,6	20,0	20,3	19,2	19,7	19,9	17,7	18,0	18,4	18,7	19,1	102,2
Posredno merjene storitve finančnega posredništva	1,5	2,6	2,2	1,7	1,4	1,1	1,2	1,2	1,1	0,9	0,9	0,7	0,7	101,4
Drugi proizvodi in storitve	35,5	37,4	39,4	41,1	39,1	39,5	41,9	43,0	42,7	41,7	46,7	44,4	47,0	105,9
VMESNA POTROŠNJA	774,5	666,7	699,5	756,6	763,1	752,8	751,2	745,7	737,3	722,8	750,3	764,1	750,1	98,2
Struktura (%)														
Seme in sadike	4,0	4,6	4,3	4,2	4,2	4,7	4,7	4,9	4,7	4,8	4,5	4,6	4,7	
Energija	13,1	13,3	14,5	14,6	15,4	15,8	15,4	13,4	12,5	14,0	14,6	14,1	12,5	
Gnojila	8,9	6,6	7,0	7,5	7,7	7,3	7,0	7,7	6,6	5,9	6,0	6,2	5,8	
Sredstva za varstvo rastlin	2,9	3,5	3,3	2,8	2,8	2,9	3,1	3,2	3,4	3,5	3,3	3,2	3,4	
Veterinarski izdatki	3,6	4,3	3,8	3,4	3,5	3,5	3,6	3,6	3,8	4,2	4,1	4,4	4,5	
Krma	54,3	51,6	51,4	53,0	52,0	51,4	51,1	51,8	53,5	51,7	51,0	51,4	52,1	
<i>kupljena krma</i>	24,3	18,8	16,4	16,5	15,9	18,0	19,3	17,8	19,0	20,3	18,3	18,1	18,5	
<i>domača krma</i>	30,0	32,8	35,0	36,5	36,1	33,3	31,8	34,0	34,5	31,3	32,7	33,3	33,6	
Vzdrževanje strojev in opreme	4,2	5,1	4,8	4,5	4,6	4,8	4,9	5,1	5,2	5,5	5,6	5,9	6,0	
Vzdrževanje zgradb	1,6	2,0	1,9	1,7	1,7	1,8	1,8	1,9	1,9	2,0	2,0	2,0	2,1	
Kmetijske storitve	2,7	3,1	2,9	2,6	2,7	2,6	2,6	2,7	2,4	2,5	2,5	2,4	2,5	
Posredno merjene storitve finančnega posredništva	0,2	0,4	0,3	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	
Drugi proizvodi in storitve	4,6	5,6	5,6	5,4	5,1	5,2	5,6	5,8	5,8	5,8	6,2	5,8	6,3	
VMESNA POTROŠNJA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

* Začasni podatki (SURS, druga ocena).

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 27: Osnovni kazalniki ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (mio EUR, tekoče cene); 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	Indeks 2020/19
Vrednost proizvodnje po proizvajalčevih cenah	1.154,0	1.039,3	1.090,8	1.216,7	1.144,1	1.153,6	1.217,2	1.269,6	1.206,9	1.153,0	1.370,0	1.325,2	1.353,3	102,1
Subvencije na proizvod	11,2	10,9	10,8	11,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Davki na proizvod	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah	1.165,2	1.050,2	1.101,6	1.227,9	1.144,1	1.153,6	1.217,2	1.269,6	1.206,9	1.153,0	1.370,0	1.325,2	1.353,3	102,1
Vmesna potrošnja	774,5	666,7	699,5	756,6	763,1	752,8	751,2	745,7	737,3	722,8	750,3	764,1	750,1	98,2
Bruto dodana vrednost po osnovnih cenah (BDV)	390,7	383,5	402,1	471,3	381,0	400,8	466,0	523,9	469,6	430,2	619,7	561,1	603,3	107,5
Poraba stalnega kapitala	237,0	245,5	241,4	243,1	245,6	250,5	256,5	258,1	259,7	262,1	267,3	269,8	273,9	101,5
Neto dodana vrednost po osnovnih cenah (NDV)	153,7	138,0	160,7	228,2	135,4	150,3	209,5	265,8	209,9	168,1	352,4	291,3	329,4	113,1
Druge subvencije na proizvodnjo	236,0	234,5	238,8	235,5	250,7	254,5	246,0	238,5	246,9	259,9	247,4	248,5	248,5	100,0
Drugi davki na proizvodnjo	21,1	14,7	4,4	2,9	4,5	5,7	6,6	5,8	4,4	6,1	5,9	6,4	6,5	102,1
Faktorski dohodek (FD)	368,6	357,7	395,1	460,9	381,8	399,1	448,8	498,5	452,4	422,0	593,9	533,4	571,3	107,1
Število polnovrednih delovnih moči (000 PDM)	83,2	80,2	77,0	78,0	80,8	82,7	81,8	81,4	80,0	78,7	78,0	77,3	76,5	98,9
BDV/PDM (EUR)	4.697	4.783	5.221	6.043	4.716	4.844	5.697	6.438	5.872	5.463	7.943,1	7.258	7.890	108,7
NDV/PDM (EUR)	1.848	1.721	2.087	2.926	1.676	1.816	2.561	3.266	2.625	2.135	4.517	3.768	4.308	114,3
FD/PDM (EUR)	4.431	4.461	5.130	5.910	4.726	4.823	5.486	6.126	5.657	5.359	7.612	6.900	7.473	108,3
EU–27														
BDV/PDM (EUR)	13.194	11.672	14.549	15.832	15.991	16.746	16.936	17.093	17.147	19.630	19.571	20.703	20.833	100,6
NDV/PDM (EUR)	8.630	6.954	9.310	10.316	10.329	10.893	11.013	11.088	11.099	13.395	13.077	13.885	13.780	99,2
FD/PDM (EUR)	11.908	10.522	13.478	14.760	14.766	15.452	15.713	15.558	15.918	18.175	18.149	19.124	19.057	99,7

* Začasni podatki (SURs, druga ocena).

Opomba: Za Slovenijo je bila revidirana celotna časovna vrsta podatkov o vrednosti surove volne, kar je vplivalo na vrednosti kategorij 12910 Surova volna, 12900 Drugi živalski proizvodi, 12000 Živalski proizvodi, 13000 Živinoreja, 16000 Kmetijska proizvodnja, 18000 Proizvodnja kmetijske dejavnosti ter vrednosti vseh dohodkovnih kategorij (SURs, 1. 10. 2020).

Vir: SURs, Eurostat, preračuni KIS

Priloga 28: Indeksi osnovnih kazalnikov ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (realno; 2015 = 100); 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2020/19
Vrednost proizvodnje po proizvajalčevih cenah	97,4	84,8	89,9	99,3	92,9	92,2	96,8	100,0	94,2	88,7	103,1	97,5	97,5	0,0 %
Subvencije na proizvod	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Davki na proizvod	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah	98,3	85,7	90,8	100,2	92,9	92,2	96,8	100,0	94,2	88,7	103,1	97,5	97,5	0,0 %
Vmesna potrošnja	111,3	92,7	98,2	105,2	105,5	102,5	101,7	100,0	98,0	94,6	96,1	95,7	92,0	–3,8 %
Bruto dodana vrednost po osnovnih cenah (BDV)	79,9	75,9	80,3	93,2	75,0	77,7	89,8	100,0	88,8	80,2	113,0	100,0	105,4	5,3 %
Poraba stalnega kapitala	98,4	98,6	97,9	97,6	98,1	98,5	100,4	100,0	99,7	99,2	98,9	97,6	97,1	–0,5 %
Neto dodana vrednost po osnovnih cenah (NDV)	62,0	53,8	63,3	89,0	52,5	57,4	79,6	100,0	78,3	61,8	126,7	102,4	113,4	10,8 %
Druge subvencije na proizvodnjo	106,0	101,9	104,8	102,3	108,4	108,3	104,2	100,0	102,6	106,4	99,1	97,3	95,3	–2,0 %
Drugi davki na proizvodnjo	389,8	262,7	79,4	51,8	80,0	99,8	114,9	100,0	75,2	102,7	97,2	103,1	103,1	0,0 %
Faktorski dohodek (FD)	79,2	74,4	83,0	95,8	79,0	81,3	90,9	100,0	89,9	82,7	113,8	99,9	104,9	4,9 %
Število polnovrednih delovnih moči (000 PDM)	102,2	98,5	94,6	95,8	99,3	101,7	100,5	100,0	98,3	96,8	95,9	95,0	94,0	–1,1 %
BDV/PDM (EUR)	78,2	77,0	84,9	97,3	75,5	76,4	89,4	100,0	90,4	82,9	117,9	105,3	112,1	6,5 %
NDV/PDM (EUR)	60,6	54,6	66,9	92,8	52,9	56,4	79,2	100,0	79,6	63,8	132,1	107,7	120,7	12,0 %
FD/PDM (EUR)	77,5	75,5	87,7	100,0	79,6	79,9	90,5	100,0	91,5	85,4	118,7	105,2	111,6	6,1 %
EU–27														
BDV/PDM (EUR)	81,4	72,6	89,2	96,0	96,0	99,5	100,1	100,0	99,9	112,6	110,8	115,1	114,5	–0,4 %
NDV/PDM (EUR)	81,5	66,5	87,6	96,0	95,3	99,6	100,2	100,0	99,8	118,4	114,3	119,0	117,2	–1,6 %
FD/PDM (EUR)	80,4	71,8	90,6	98,1	97,2	100,8	102,0	100,0	101,9	114,4	112,9	116,7	115,3	–1,2 %

* Začasni podatki (SURs, druga ocena).

Opomba: Za Slovenijo je bila revidirana celotna časovna vrsta podatkov o vrednosti surove volne, kar je vplivalo na vrednosti kategorij 12910 Surova volna, 12900 Drugi živalski proizvodi, 12000 Živalski proizvodi, 13000 Živinoreja, 16000 Kmetijska proizvodnja, 18000 Proizvodnja kmetijske dejavnosti ter vrednosti vseh dohodkovnih kategorij (SURs, 1. 10. 2020).

Vir: SURs, Eurostat, preračuni KIS

PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO

Priloga 29: Proračunska izplačila, povezana s kmetijstvom (000 EUR, koledarsko leto); 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
PRORAČUN MKGP IN ORGANOV V SESTAVI*	466.321	479.220	427.894	421.645	604.215	617.335	743.532	398.099	380.645	385.391	434.537	481.111	482.440	100,3
operativni in upravni stroški**	53.942	54.737	55.127	57.429	205.951	236.336	389.624	49.209	55.901	48.697	49.271	52.896	55.382	104,7
proračunski transferji gozdarstvu (MKGP)***	25.130	27.471	27.080	26.326	23.307	22.491	22.260	23.009	29.426	35.679	44.339	68.924	52.337	75,9
proračunski transferji ribištvu (MKGP)	1.765	957	3.589	4.623	5.749	5.559	5.311	3.545	2.977	1.151	2.360	3.194	3.662	114,7
Proračunski transferji kmetijstvu (MKGP)****	385.484	396.056	342.098	333.267	369.207	352.950	326.337	322.337	292.342	299.864	338.568	356.097	371.059	104,2
PRORAČUNSKI TRANSFERJI KMETIJSTVU IZ DRUGIH VIROV	12.036	8.070	13.445	16.105	14.943	22.271	24.035	20.205	20.352	24.130	33.780	20.608	20.089	97,5
državna pomoč ob naravnih nesrečah (proračunska rezerva)	5.654	339	26	37	0	5.604	5.223	0	0	3.500	12.712 ⁺	0	0	-
vračilo trošarine za gorivo (Ministrstvo za finance)	6.381	7.731	13.418	16.068	14.943	16.667	18.812	20.205	20.352	20.630	21.067	20.608	20.089	97,5
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	397.519	404.126	355.543	349.373	384.150	375.221	350.372	342.542	312.694	323.994	372.347	376.706	391.148	103,8
od tega EU	214.384	232.094	203.743	215.140	263.466	266.720	253.492	250.465	228.430	230.651	257.856	269.845	266.583	98,8
Po skupinah ukrepov:														
TRŽNI UKREPI IN NEPOSREDNE PODPORE PROIZVAJALCEM	183.008	178.784	162.879	161.895	163.218	169.217	163.987	155.430	163.889	166.870	175.023	161.588	178.396	110,4
RAZVOJ PODEŽELJA IN KMETIJSKA STRUKTURNA POLITIKA	170.887	181.512	149.775	143.418	182.510	169.011	149.518	149.479	112.131	117.066	156.812	172.449	168.864	97,9
SPLOŠNE STORITVE V PODORO RAZVOJU KMETIJSTVA	43.625	43.830	42.889	44.060	38.421	36.993	36.867	37.633	36.674	40.058	40.512	42.669	43.888	102,9

* V letih 2012–2014 proračun Ministrstva za kmetijstvo in okolje (MKO), v preostalih letih proračun MKGP skupaj z organi v sestavi; podatki med seboj niso primerljivi.

** Plače, materialni stroški, upravni transferji in projekti, vračila sredstev proračunu EU.

*** V letu 2014 brez sredstev proračunske rezerve za odpravo posledic žleda.

**** Brez izplačil škode po divjadi, ki je vključena med transferje gozdarstvu.

⁺ Znesek ne vključuje znižanj iz naslova kompenzacij.

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Priloga 30: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR, koledarsko leto); 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
Ukrepi za podporo trgu	3.012	3.120	2.341	1.561	3.414	3.653	927	944	1.032	1.105	1.311	1.326	1.239	93,5
Izvozne podpore	835	813	702	546	261	2	0	0	0	0	0	0	0	-
Tržni ukrepi	2.073	2.209	1.576	1.012	2.948	3.651	927	944	1.032	1.105	1.311	1.326	1.239	93,5
<i>podpore odkupu in zasebnemu skladiščenju</i>	73	31	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-
<i>podpore porabi kmetijskih proizvodov</i>	2.000	2.178	1.576	1.012	2.948	3.651	927	944	1.032	1.105	1.311	1.326	1.239	93,5
Splošni stroški intervencijskih ukrepov	104	98	64	3	206	0	0	0	0	0	0	0	0	-
Ukrepi neposrednih podpor proizvajalcem	179.996	175.664	160.538	160.334	159.804	165.564	163.060	154.486	162.857	165.766	173.712	160.262	177.157	111,5
Neposredna plačila in ukrepi za zniževanje stroškov	151.436	172.985	151.710	158.735	159.579	159.211	157.151	153.842	159.113	158.686	160.473	159.689	158.988	99,6
Neposredna plačila proizvajalcem	138.703	152.364	131.643	137.494	140.249	137.873	134.242	131.720	137.353	135.811	134.961	134.338	133.599	99,4
<i>neposredna plačila na enoto pridelka</i>	29	12	245	1.936	1.808	1.919	1.936	1.913	0	0	0	0	0	-
<i>neposredna plačila na površino/žival</i>	17.617	19.040	18.306	17.488	17.786	6.612	6.513	6.392	20.513	20.284	17.454	17.336	17.249	99,5
<i>proizvodno nevezana neposredna plačila</i>	121.455	133.797	115.235	118.836	121.106	129.543	126.067	123.674	116.840	115.527	117.507	117.003	116.350	99,4
<i>nerazporejeno, nepravilnosti, vračila</i>	-398	-485	-2.143	-767	-451	-201	-275	-260	0	0	0	0	0	-
Ukrepi za zniževanje stroškov kmetovanja	12.733	20.621	20.067	21.242	19.329	21.337	22.908	22.123	21.760	22.875	25.511	25.350	25.389	100,2
<i>vračilo trošarine za gorivo</i>	6.381	7.731	13.418	16.068	14.943	16.667	18.812	20.205	20.352	20.630	21.067	20.608	20.089	97,5
<i>podpore za zavarovanje</i>	6.351	12.890	6.648	5.174	4.387	4.670	4.097	1.918	1.408	2.245	4.444	4.742	5.300	111,8
Odškodnine in druga izredna plačila	28.560	2.679	8.828	1.598	225	6.353	5.910	644	3.744	7.080	13.239	573	18.168	/
Nadomestila za zmanjšanje proizvodnje	21.667	329	501	524	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Izredna pomoč na posameznih trgih	1.056	1.848	4.330	571	25	139	395	478	3.599	3.514	1	441	15.424	
Druge odškodnine in nadomestila	5.837	502	3.996	504	200	6.214	5.514	166	146	3.566	13.238	132	2.745	
TRŽNI UKREPI IN NEPOSREDNE PODPORE PROIZVAJALCEM	183.008	178.784	162.879	161.895	163.218	169.217	163.987	155.430	163.889	166.870	175.023	161.588	178.396	110,4
<i>od tega EU</i>	80.272	83.400	85.754	101.908	118.679	131.906	134.844	132.920	140.377	138.467	135.911	135.294	135.168	99,9

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Priloga 31: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR, koledarsko leto); 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
Ukrepi za krepitev konkurenčnosti agroživilstva	52.971	69.119	49.110	36.232	55.702	55.066	54.011	53.496	16.200	25.022	59.588	63.391	52.711	83,2
Posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev	26.132	32.864	26.679	17.363	33.400	32.983	34.065	30.385	12.080	18.770	49.359	49.355	38.605	78,2
Podpore naložbam na kmetijskih gospodarstvih	17.744	20.740	17.604	15.273	25.099	18.909	25.041	29.720	5.225	9.474	27.773	35.595	15.212	42,7
naložbe v posodobitev kmetijske proizvodnje	15.234	17.888	14.634	12.419	21.010	14.689	20.533	25.166	555	4.975	23.265	30.974	11.591	37,4
naložbe v trajne nasade	2.405	2.789	2.915	2.854	4.089	4.220	4.508	4.554	4.670	4.499	4.508	4.620	3.620	78,4
naložbe v izboljšanje zemljišč in infrastrukturo na gospodarstvih	104	63	54	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-
Druge strukturne podpore kmetijskim gospodarstvom	8.388	12.125	9.075	2.090	8.301	14.074	9.024	665	6.855	9.296	21.586	13.760	23.394	170,0
pomoč za zagon kmetijske dejavnosti (mladi kmetje)	6.769	11.060	7.841	1.025	7.380	13.062	8.393	-170	6.241	8.538	6.755	9.446	10.179	107,8
prilagajanje in izvajanje standardov	1.507	186	66	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-
sodelovanje kmetovalcev v shemah kakovosti proizvodov	34	65	45	51	86	104	119	137	0	166	317	631	521	82,6
uporaba storitev svetovanja	0	0	0	0	0	0	0	247	154	240	185	3.182	437	13,7
druge podpore kmetijskim gospodarstvom	78	814	1.123	1.005	836	908	512	450	461	353	14.330	501	12.257	/
Izboljšanje kmetijske infrastrukture	4.089	5.324	4.769	4.260	4.308	6.916	9.370	8.711	1.714	2.413	2.265	2.169	2.372	109,4
naložbe v zemljiške operacije	1.481	2.470	1.794	1.528	1.616	4.444	6.857	6.747	288	1.315	1.309	1.377	1.742	126,4
zgodnje upokojevanje kmetov	2.468	2.641	2.794	2.569	2.604	2.377	2.215	1.640	1.082	757	594	416	279	67,1
druge infrastrukturne podpore kmetijstvu	141	213	182	163	88	94	298	325	345	341	362	376	352	93,6
Organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva	22.749	30.931	17.662	14.610	17.994	15.167	10.576	14.400	2.406	3.839	7.964	11.867	11.733	98,9
Skupine in organizacije proizvajalcev	49	886	1.151	1.354	1.560	1.220	1.890	2.404	18	0	69	75	221	295,2
Naložbe v skladiščenje, predelavo in trženje kmetijskih proizvodov in živil	8.222	4.093	13.761	10.364	13.815	11.464	6.495	9.508	372	1.423	4.504	8.649	8.585	99,3
Trženje in promocija kmetijskih proizvodov in živil	1.977	2.748	2.750	2.891	2.619	2.483	2.191	2.488	2.016	2.416	3.392	3.143	2.927	93,1
Druge podpore agroživilstvu (prestrukturiranje TSO)	12.502	23.204	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-
Ukrepi za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi	110.342	94.236	74.049	79.851	94.425	85.457	66.838	75.683	93.659	87.692	86.690	92.280	92.324	100,0
Izravnalna plačila kmetovalcem na OMD	69.694	53.337	35.959	41.512	55.750	46.995	27.688	35.642	60.550	44.392	41.063	45.364	44.482	98,1
Plačila za kmetijsko-okoljsko-podnebne storitve	34.774	34.903	32.330	31.562	31.822	29.923	29.601	28.655	24.300	28.857	30.033	30.589	30.942	101,2
Plačila za ekološko kmetovanje	5.874	5.996	5.760	6.777	6.854	8.540	9.549	10.007	7.587	8.734	9.059	9.578	10.009	104,5
Plačila za zagotavljanje dobrobiti živali v kmetijstvu	0	0	0	0	0	0	0	1.380	1.222	5.710	6.536	6.750	6.892	102,1
Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu	7.575	18.157	26.616	27.335	32.382	28.487	28.670	20.299	2.273	4.351	10.533	16.778	23.830	142,0
Podpore razvoju gozdarstva in gozdno-lesne verige	4.909	6.096	7.540	3.226	3.847	6.121	3.072	1.570	1.128	3.788	7.682	11.066	12.671	114,5
Vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju	2.656	10.134	11.656	13.500	12.414	5.868	11.829	9.116	31	153	0	11	184	/
Podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi	10	963	2.934	6.006	11.390	9.125	8.237	6.570	0	120	180	4	99	/
Drugi ukrepi za razvoj podeželskih skupnosti	0	963	4.486	4.603	4.731	7.373	5.532	3.043	1.113	290	2.672	5.698	10.876	190,9
RAZVOJ PODEŽELJA IN STRUKTURNA POLITIKA	170.887	181.512	149.775	143.418	182.510	169.011	149.518	149.479	112.131	117.066	156.812	172.449	168.864	97,9
od tega EU	131.675	146.065	115.527	110.807	142.170	131.361	115.587	113.366	84.202	87.425	116.891	128.951	126.478	98,1

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Priloga 32: Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR, koledarsko leto); 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve	24.191	24.508	23.705	23.977	20.365	18.940	18.901	18.088	18.339	19.880	20.583	21.597	23.135	107,1
Raziskave in razvoj	1.738	1.851	1.646	2.289	1.819	1.227	1.285	1.285	1.436	1.730	1.656	1.578	1.665	105,5
Svetovalna služba	11.603	11.624	11.585	11.069	9.739	8.396	8.228	7.732	7.940	8.487	9.194	9.696	9.975	102,9
Kmetijsko šolstvo in infrastruktura	456	713	445	442	201	1.027	961	738	300	637	560	641	866	135,0
Strokovne naloge in javne službe v kmetijstvu	10.393	10.320	10.030	10.176	8.606	8.290	8.427	8.333	8.663	9.025	9.174	9.682	10.630	109,8
Nadzor nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme	16.323	15.907	16.052	16.939	13.670	12.669	12.869	12.633	12.713	15.781	15.466	16.179	15.849	98,0
Ukrepi na področju veterinarstva	14.034	13.623	13.952	13.557	11.268	10.395	10.610	10.311	10.066	13.156	12.345	12.826	11.835	92,3
Fitosanitarni ukrepi ter varstvo in registracija sort	1.999	1.997	2.016	3.229	2.319	1.909	1.854	1.858	2.184	2.441	2.970	3.228	3.792	117,5
Ukrepi na področju kakovosti hrane in krme	289	287	84	152	83	365	405	464	463	184	151	125	222	177,6
Druge splošne storitve	3.112	3.415	3.131	3.144	4.386	5.384	5.097	6.913	5.623	4.398	4.463	4.892	4.904	100,2
Podpora nevladnim organizacijam	275	168	269	280	187	200	214	305	326	341	354	322	412	127,9
Tehnična pomoč	1.434	1.737	1.646	1.763	2.009	2.324	2.041	3.490	3.413	4.000	4.021	4.481	4.405	98,3
Drugo	1.402	1.511	1.216	1.100	2.190	2.859	2.843	3.117	1.884	57	88	89	87	98,0
SPLOŠNE STORITVE V PODPORO RAZVOJU KMETIJSTVA	43.625	43.830	42.889	44.060	38.421	36.993	36.867	37.633	36.674	40.058	40.512	42.669	43.888	102,9
<i>od tega EU</i>	<i>2.437</i>	<i>2.628</i>	<i>2.461</i>	<i>2.425</i>	<i>2.617</i>	<i>3.453</i>	<i>3.061</i>	<i>4.179</i>	<i>3.851</i>	<i>4.759</i>	<i>5.053</i>	<i>5.600</i>	<i>4.937</i>	<i>88,2</i>

Vir: MKGP, preračuni KIS

ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI

Priloga 33: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2008–2020

KNCT	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	Indeks 2020/19
01 Žive živali	35.901	27.510	32.586	41.867	45.801	46.130	43.112	39.896	45.983	61.932	60.082	51.465	54.269	105,4
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	55.057	47.999	54.393	63.720	61.022	68.004	71.946	80.975	85.377	95.689	109.113	117.266	103.613	88,4
03 Ribe, raki	4.430	4.027	1.919	1.988	1.837	2.970	8.539	8.352	9.291	8.759	10.252	14.187	12.982	91,5
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	122.135	96.121	123.558	132.569	132.801	142.018	143.012	136.124	140.679	174.590	175.826	177.614	181.567	102,2
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	663	1.295	1.061	1.650	2.734	2.298	1.611	1.393	2.088	2.466	2.591	3.549	3.425	96,5
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	4.919	5.054	5.213	5.560	6.430	6.886	8.476	9.976	11.867	13.316	12.976	13.264	14.363	108,3
07 Užitne vrtnine	9.283	7.158	10.157	11.534	12.211	13.989	18.141	20.192	22.639	22.426	32.150	38.108	30.596	80,3
08 Užitno sadje in oreški	51.445	50.886	43.179	54.007	30.086	33.605	54.831	74.454	64.432	75.229	70.453	84.762	107.838	127,2
09 Kava, čaj, začimbe	3.663	3.456	2.946	3.768	8.831	14.128	12.700	15.129	20.724	26.552	40.432	38.073	34.831	91,5
10 Žita	11.314	12.583	19.328	23.012	38.988	33.829	27.480	35.451	34.841	51.625	52.058	61.408	70.481	114,8
11 Proizvodi mlinске industrije	1.291	3.657	7.724	8.433	9.066	5.947	5.396	6.912	8.355	13.396	12.348	11.254	10.021	89,0
12 Oljna semena in plodovi	78.049	20.617	92.712	105.397	37.524	34.954	24.785	26.462	42.486	50.065	51.104	49.672	47.674	96,0
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	12.498	8.473	9.072	7.342	7.799	6.492	9.927	11.244	12.178	13.442	15.240	17.088	18.185	106,4
14 Rastlinski material za pletarstvo	67	72	22	29	13	12	14	7	7	9	5	31	12	39,8
15 Masti in olja, voski	14.803	10.020	11.007	14.658	21.120	17.880	25.522	22.681	23.768	25.606	22.852	44.618	40.619	91,0
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	60.165	59.025	61.995	65.931	67.865	72.505	74.495	84.594	90.845	99.648	108.567	115.613	118.377	102,4
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	17.085	14.436	25.163	34.820	39.595	37.222	40.677	32.932	31.340	21.694	27.301	35.062	35.791	102,1
18 Kakav in kakavovi proizvodi	11.189	9.685	8.317	10.898	14.410	15.172	15.019	16.440	17.996	19.064	20.634	31.785	39.169	123,2
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	28.616	26.806	27.958	32.339	37.892	45.310	53.719	56.809	62.599	71.545	77.255	80.244	76.762	95,7
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	13.090	12.777	13.259	13.003	12.460	11.934	11.382	11.835	13.422	13.434	14.282	16.040	18.328	114,3
21 Razna živila	68.108	76.486	75.011	77.759	83.426	101.162	105.524	119.750	138.318	191.920	220.262	240.221	238.532	99,3
22 Pijače, alkoholi in kis	72.724	73.805	73.698	81.352	87.901	92.882	105.398	115.430	116.419	111.323	124.096	140.257	144.271	102,9
23 Ostanki in odpadki živil. industrije, krma	102.608	135.484	80.528	83.626	67.188	82.243	105.584	132.721	139.472	104.937	154.120	129.606	155.592	120,1
24 Tobak in tobačni nadomestki	52	143	147	70	91	145	311	349	2.512	1.824	1.466	2.974	3.604	121,2
SKUPAJ	779.154	707.573	780.954	875.333	827.092	887.717	967.600	1.060.108	1.137.638	1.270.489	1.415.465	1.514.161	1.560.902	103,1

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 34: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2008–2020

KNCT	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	Indeks 2020/19
01 Žive živali	16.886	20.448	19.676	19.868	20.690	20.349	23.172	26.473	25.732	29.429	31.067	33.013	33.261	100,8
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	146.934	149.663	159.304	171.499	183.196	190.079	197.679	211.361	226.538	226.222	235.911	248.551	205.947	82,9
03 Ribe, raki	37.168	36.206	35.529	41.135	39.841	38.970	44.094	49.118	63.786	64.500	68.351	74.609	61.325	82,2
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	108.639	102.054	125.481	132.501	134.897	152.541	154.435	150.925	148.380	173.891	181.452	178.264	180.755	101,4
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	6.899	6.013	5.793	5.678	7.646	8.181	5.692	5.407	5.523	7.475	7.904	7.749	7.746	100,0
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	43.340	40.928	42.235	40.463	40.623	44.600	40.165	40.747	45.873	50.290	49.328	52.653	50.175	95,3
07 Užitne vrtnine	91.343	90.187	99.813	93.446	95.149	107.733	100.941	107.583	114.445	123.832	126.434	150.010	134.678	89,8
08 Užitno sadje in oreški	153.602	142.098	140.962	143.028	138.657	152.505	157.379	187.063	194.567	222.239	211.627	216.111	241.741	111,9
09 Kava, čaj, začimbe	30.970	30.260	33.713	44.000	46.808	46.215	44.484	53.051	53.524	67.017	82.915	78.667	71.493	90,9
10 Žita	75.430	48.898	55.933	89.741	68.217	85.670	82.319	70.591	66.630	81.700	84.750	82.447	78.102	94,7
11 Proizvodi mlinske industrije	37.467	29.252	25.973	34.036	33.318	33.324	32.525	32.416	31.216	32.665	36.437	36.952	36.080	97,6
12 Oljna semena in plodovi	57.951	20.051	92.094	112.512	43.214	39.270	27.799	35.316	37.847	36.054	39.478	41.147	42.756	103,9
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	10.581	8.342	10.726	10.875	8.440	9.863	12.417	11.654	12.298	13.416	15.295	16.462	17.096	103,8
14 Rastlinski material za pletarstvo	507	471	464	415	356	410	413	460	619	846	872	1.074	947	88,2
15 Masti in olja, voski	68.684	55.769	68.722	69.241	75.780	70.344	72.822	72.015	73.967	75.674	73.842	84.311	78.865	93,5
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	50.599	54.256	55.021	60.757	61.929	64.827	64.354	69.418	72.017	77.880	85.639	90.040	95.109	105,6
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	59.300	65.201	59.676	100.063	97.223	83.963	84.402	75.142	62.925	66.816	67.993	74.739	62.490	83,6
18 Kakav in kakavovi proizvodi	67.709	67.434	72.649	78.875	76.358	81.484	85.965	89.244	97.207	95.480	103.169	109.804	114.050	103,9
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	99.047	108.038	114.670	120.236	128.424	136.151	142.039	146.446	153.905	167.831	170.922	184.318	189.607	102,9
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	73.207	70.143	72.147	76.783	76.039	79.654	78.389	81.697	85.572	93.977	98.765	106.049	102.584	96,7
21 Razna živila	118.712	129.263	122.850	135.040	133.172	147.423	144.460	152.740	167.184	177.075	193.071	198.983	201.594	101,3
22 Pijače, alkoholi in kis	96.147	96.664	102.088	106.534	112.350	108.390	120.791	138.859	142.742	149.360	161.098	173.255	167.059	96,4
23 Ostanki in odpadki živil. industrije, krma	162.237	199.430	95.074	145.396	149.718	161.676	188.736	221.463	233.051	229.662	251.137	232.821	252.638	108,5
24 Tobak in tobačni nadomestki	71.492	71.214	70.340	73.714	78.772	66.855	64.436	68.184	65.783	68.229	75.082	89.661	108.367	120,9
SKUPAJ	1.684.851	1.642.282	1.680.934	1.905.838	1.850.816	1.930.479	1.969.908	2.097.372	2.181.330	2.331.561	2.452.538	2.561.690	2.534.467	98,9

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 35: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2008–2020

KNCT	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
01 Žive živali	19.015	7.062	12.909	21.999	25.111	25.781	19.940	13.423	20.251	32.503	29.015	18.452	21.008
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	-91.877	-101.664	-104.911	-107.779	-122.173	-122.076	-125.733	-130.387	-141.161	-130.533	-126.798	-131.285	-102.335
03 Ribe, raki	-32.738	-32.178	-33.611	-39.147	-38.005	-36.001	-35.554	-40.767	-54.494	-55.741	-58.099	-60.423	-48.343
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	13.496	-5.933	-1.923	67	-2.095	-10.523	-11.423	-14.801	-7.702	699	-5.627	-650	812
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	-6.235	-4.718	-4.732	-4.028	-4.912	-5.883	-4.081	-4.014	-3.435	-5.009	-5.313	-4.200	-4.321
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	-38.421	-35.875	-37.022	-34.903	-34.193	-37.713	-31.689	-30.771	-34.006	-36.974	-36.352	-39.389	-35.812
07 Užitne vrtnine	-82.060	-83.029	-89.656	-81.913	-82.938	-93.744	-82.800	-87.391	-91.806	-101.406	-94.284	-111.902	-104.082
08 Užitno sadje in oreški	-102.157	-91.212	-97.783	-89.021	-108.571	-118.900	-102.548	-112.609	-130.134	-147.010	-141.174	-131.349	-133.903
09 Kava, čaj, začimbe	-27.307	-26.805	-30.767	-40.232	-37.976	-32.087	-31.784	-37.921	-32.800	-40.465	-42.483	-40.594	-36.661
10 Žita	-64.117	-36.315	-36.605	-66.729	-29.229	-51.841	-54.839	-35.140	-31.789	-30.076	-32.692	-21.039	-7.620
11 Proizvodi mlinske industrije	-36.176	-25.595	-18.249	-25.602	-24.253	-27.376	-27.129	-25.504	-22.860	-19.269	-24.089	-25.697	-26.059
12 Oljna semena in plodovi	20.098	566	618	-7.115	-5.689	-4.316	-3.014	-8.853	4.639	14.012	11.626	8.526	4.918
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	1.917	131	-1.654	-3.533	-641	-3.371	-2.490	-409	-120	26	-55	626	1.090
14 Rastlinski material za pletarstvo	-440	-399	-443	-386	-343	-398	-399	-453	-612	-837	-867	-1.043	-935
15 Masti in olja, voski	-53.881	-45.749	-57.714	-54.583	-54.660	-52.464	-47.300	-49.334	-50.199	-50.069	-50.990	-39.693	-38.247
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	9.566	4.769	6.974	5.174	5.937	7.678	10.141	15.176	18.828	21.768	22.928	25.573	23.267
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	-42.215	-50.765	-34.512	-65.243	-57.628	-46.741	-43.726	-42.210	-31.585	-45.122	-40.691	-39.677	-26.699
18 Kakav in kakavovi proizvodi	-56.520	-57.749	-64.333	-67.977	-61.948	-66.312	-70.947	-72.803	-79.211	-76.417	-82.535	-78.020	-74.882
19 Proizv. iz žit, moke, škroba ali mleka	-70.431	-81.233	-86.713	-87.897	-90.532	-90.841	-88.320	-89.637	-91.306	-96.286	-93.666	-104.074	-112.845
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	-60.118	-57.366	-58.888	-63.780	-63.580	-67.720	-67.007	-69.861	-72.150	-80.543	-84.483	-90.009	-84.256
21 Razna živila	-50.603	-52.777	-47.839	-57.281	-49.746	-46.261	-38.935	-32.990	-28.866	14.845	27.191	41.238	36.938
22 Pijače, alkoholi in kis	-23.423	-22.859	-28.390	-25.182	-24.449	-15.508	-15.393	-23.429	-26.323	-38.038	-37.002	-32.998	-22.788
23 Ostanki in odpadki živilske ind., krma	-59.630	-63.946	-14.545	-61.769	-82.530	-79.433	-83.152	-88.742	-93.579	-124.725	-97.017	-103.215	-97.045
24 Tobak in tobačni nadomestki	-71.441	-71.071	-70.192	-73.644	-78.681	-66.710	-64.125	-67.835	-63.271	-66.405	-73.616	-86.687	-104.763
SKUPAJ	-905.697	-934.709	-899.980	-1.030.505	-1.023.724	-1.042.762	-1.002.308	-1.037.265	-1.043.692	-1.061.072	-1.037.073	-1.047.528	-973.565

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 36: Količinski izvoz nekaterih agroživilskih proizvodov (t); 2008–2020

KNCT	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	Indeks 2020/19
0102 Živo govedo	13.731	13.104	16.835	18.799	20.855	20.921	19.419	19.481	23.362	29.114	27.474	23.123	25.353	109,6
0103 Živi prašiči	9.798	4.320	2.617	3.787	2.675	1.436	1.965	761	219	2	54	260	595	229,0
02 Meso, užitni klavnični proizvodi	21.298	20.040	24.950	25.951	24.281	27.357	27.796	27.671	30.438	33.908	38.719	40.760	36.447	89,4
0201, 0202 Od tega: – goveje	2.547	2.441	3.312	3.633	2.047	2.057	2.833	5.229	5.216	5.471	6.193	7.145	6.841	95,7
0203 – prašičje	1.260	1.196	1.531	1.531	1.276	1.051	1.459	1.901	1.800	2.480	3.894	4.418	3.131	70,9
0207 – perutninsko	14.429	13.601	17.204	17.669	18.145	21.331	19.800	16.554	19.415	21.754	23.088	23.598	22.155	93,9
0401 Mleko in smetana, nekoncentrirana	225.927	224.606	254.308	254.003	276.222	273.241	272.775	305.319	319.578	313.166	307.561	291.277	302.987	104,0
0402 Mleko v prahu, koncentrirano mleko	561	503	2.012	612	606	119	452	129	520	568	534	486	7.494	1543,0
0403, 0404 Fermentirani izdelki in sirotka	29.058	14.781	17.819	31.924	28.237	20.932	17.479	13.272	18.978	31.554	38.804	36.905	37.627	102,0
0405 Maslo in namazi	590	719	870	613	436	91	187	97	97	157	113	118	154	130,5
0406 Sir in skuta	3.069	3.926	4.299	3.967	3.029	3.632	3.625	5.257	8.144	10.047	10.254	9.274	9.438	101,8
0407 Jajca v lupini	1.927	1.800	1.892	2.162	1.718	1.459	1.859	1.811	2.262	1.880	1.961	1.880	1.662	88,4
07 Užitne vrtnine	10.671	6.618	11.917	21.156	14.599	12.925	17.685	19.859	22.843	21.782	33.442	47.371	37.097	78,3
08 Užitno sadje in oreški	87.849	89.528	87.129	96.509	60.057	66.302	96.413	129.053	93.280	99.742	91.740	116.616	137.877	118,2
0808 Od tega: sveža jabolka, hruške	29.766	25.912	36.269	40.985	33.433	35.596	44.477	63.251	31.729	24.584	23.807	28.016	22.073	78,8
10 Žita	57.652	87.119	110.133	104.970	164.644	150.194	149.113	199.177	189.099	252.812	260.312	299.217	406.863	136,0
1001 Od tega: – pšenica in soržica	4.941	29.205	35.995	12.383	65.046	54.011	51.913	61.173	62.152	87.196	84.591	59.402	85.364	143,7
1003 – ječmen	3.247	2.371	4.880	7.138	8.161	4.847	5.412	10.640	5.566	23.008	13.222	8.240	18.595	225,7
1005 – koruza	46.589	53.766	67.032	82.927	88.356	88.756	88.744	124.102	118.600	137.616	157.644	227.755	298.223	130,9
11 Proizvodi mlinске industrije	2.022	11.170	23.714	17.044	21.534	10.997	12.664	18.268	27.153	41.625	35.813	31.758	23.970	75,5
1101 Od tega: pšenična ali soržična moka	364	9.061	20.669	13.191	17.992	3.570	9.507	12.202	13.452	18.856	17.581	12.836	10.847	84,5
1210 Hmelj	1.474	1.628	2.642	1.632	1.262	1.403	1.831	1.826	2.152	2.566	2.948	3.205	1.952	60,9
15 Masti in olja, voski	15.915	13.128	13.517	15.385	22.506	21.394	31.419	28.534	29.226	28.862	27.511	52.301	42.305	80,9
1512 Od tega: olje iz sončnic	2.208	182	973	762	3.689	1.095	5.744	5.538	2.831	5.042	8.194	25.487	19.551	76,7
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	22.556	20.944	20.693	20.628	21.149	20.982	22.124	25.164	26.846	29.300	30.787	31.698	31.177	98,4
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	12.121	8.271	30.890	30.520	37.128	38.589	63.189	52.969	43.222	22.583	41.570	44.201	53.537	121,1
1701 Od tega: sladkor iz trsa ali pese	6.919	3.662	26.180	25.305	32.327	34.319	58.393	48.115	38.384	17.834	36.188	38.434	48.731	126,8
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	15.262	13.353	14.354	14.225	16.399	18.600	21.073	24.050	26.953	32.936	35.995	37.271	36.305	97,4
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	8.570	8.309	8.809	7.772	7.441	9.928	7.594	8.566	7.721	7.774	7.032	7.414	8.709	117,5
2204 Vino	5.129	6.199	5.227	5.576	4.682	8.086	7.686	5.295	4.677	5.850	6.806	5.329	9.534	178,9
2304 Oljne pogače in tropine iz soje	246.075	378.703	183.823	201.507	135.717	148.609	204.818	281.715	321.032	228.780	343.887	298.059	360.785	121,0

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 37: Količinski uvoz nekaterih agroživilskih proizvodov (t); 2008–2020

KNCT	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	Indeks 2020/19
0102 Živo govedo	4.606	4.476	4.260	4.139	3.821	3.999	5.205	7.668	5.857	6.258	7.927	7.925	8.746	110,4
0103 Živi prašiči	1.177	2.728	2.234	2.264	2.149	1.952	2.135	1.923	2.524	2.392	2.395	2.387	2.242	93,9
02 Meso, užitni klavnični proizvodi	58.309	62.954	66.149	66.890	68.617	70.100	75.451	83.726	87.686	82.871	88.225	86.299	77.981	90,4
0201, 0202 Od tega: – goveje	6.904	7.291	6.862	7.070	5.995	7.013	7.649	10.102	9.828	10.396	11.405	11.892	9.803	82,4
0203 – prašičje	36.116	39.582	42.188	42.065	43.109	43.200	45.370	49.135	53.443	47.115	48.151	44.808	39.903	89,1
0207 – perutninsko	10.559	11.083	12.091	13.191	14.810	14.896	15.364	17.424	17.700	18.338	20.191	20.802	18.883	90,8
0401 Mleko in smetana, nekoncentrirana	67.584	57.699	85.330	84.130	87.408	75.193	56.802	53.062	46.763	44.683	49.603	40.967	44.063	107,6
0402 Mleko v prahu, koncentrirano mleko	2.758	2.789	4.627	3.285	4.032	4.315	4.612	5.374	5.339	5.594	6.069	6.296	4.626	73,5
0403, 0404 Fermentirani izdelki in sirotka	16.325	18.757	19.172	18.332	18.828	17.925	18.701	19.166	16.094	14.973	14.592	15.401	16.661	108,2
0405 Maslo in namazi	733	1.065	1.174	943	1.205	1.382	1.716	2.074	2.287	2.024	2.265	2.283	2.365	103,6
0406 Sir in skuta	14.418	14.907	15.042	14.825	15.070	16.967	17.581	21.415	23.332	24.924	26.870	26.746	27.268	102,0
0407 Jajca v lupini	2.059	2.244	2.319	1.817	2.175	2.161	2.094	1.866	1.995	2.083	1.334	1.056	1.041	98,7
07 Užitne vrtnine	123.122	119.952	116.438	121.748	114.597	128.272	125.590	128.492	130.702	140.759	145.978	163.495	148.654	90,9
08 Užitno sadje in oreški	194.738	203.193	189.601	193.876	174.532	188.010	218.222	249.898	230.085	269.929	233.905	247.515	273.918	110,7
0808 Od tega: sveža jabolka, hruške	22.177	23.068	25.668	24.655	32.295	34.956	49.267	64.232	35.018	57.924	37.108	29.585	30.869	104,3
10 Žita	354.430	317.160	305.685	385.131	290.315	370.735	385.278	343.262	346.602	411.661	425.499	373.162	366.348	98,2
1001 Od tega: – pšenica in soržica	142.525	121.056	106.156	157.977	101.391	144.036	142.415	145.836	166.754	171.897	173.786	176.285	123.542	70,1
1003 – ječmen	30.069	22.821	31.013	30.213	15.718	19.719	33.604	26.429	22.142	31.493	25.052	16.917	15.684	92,7
1005 – koruza	158.062	149.913	149.764	175.514	152.243	189.535	188.499	153.326	138.343	191.066	210.826	164.246	210.172	128,0
11 Proizvodi mlinске industrije	81.132	72.997	72.181	75.566	73.047	69.798	72.570	75.811	82.808	95.764	98.420	92.687	82.934	89,5
1101 Od tega: pšenična ali soržična moka	19.156	18.610	19.767	18.726	19.122	18.246	19.174	23.076	27.492	29.018	31.155	21.862	17.247	78,9
1210 Hmelj	141	115	241	40	37	63	36	53	143	126	160	245	429	175,1
15 Masti in olja, voski	66.207	67.675	76.540	60.366	68.747	63.124	76.696	74.326	82.961	76.714	77.829	97.618	80.470	82,4
1512 Od tega: olje iz sončnic	15.972	21.017	18.986	16.665	20.008	20.727	27.441	25.631	23.009	30.678	33.212	50.165	38.309	76,4
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	12.984	14.040	14.349	15.101	14.761	15.174	15.164	17.003	18.225	19.292	21.380	21.608	21.506	99,5
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	78.184	94.560	91.326	126.619	113.236	107.134	127.131	124.815	88.490	94.989	118.492	132.043	93.765	71,0
1701 Od tega: sladkor iz trsa ali pese	54.918	72.535	68.933	103.217	90.510	85.646	104.011	99.266	65.308	72.834	93.287	103.900	67.360	64,8
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	48.249	51.591	54.108	53.954	56.947	61.039	61.475	64.558	69.157	74.926	77.262	84.838	90.608	106,8
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	70.103	69.260	66.421	62.709	60.456	61.772	62.067	64.505	69.455	71.207	74.927	77.980	74.574	95,6
2204 Vino	6.861	6.502	7.175	9.931	8.697	9.454	12.971	13.953	13.391	12.049	10.945	9.745	8.681	89,1
2304 Oljne pogače in tropine iz soje	365.438	488.881	133.227	262.761	231.445	208.846	287.598	382.550	448.238	432.845	466.007	419.592	463.528	110,5

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 38: Količinska zunanjetrgovinska bilanca nekaterih agroživilskih proizvodov (t); 2008–2020

KNCT		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
0102	Živo govedo	9.125	8.627	12.575	14.659	17.034	16.923	14.214	11.813	17.505	22.856	19.547	15.198	16.607
0103	Živi prašiči	8.620	1.592	383	1.523	525	-516	-170	-1.162	-2.305	-2.391	-2.341	-2.127	-1.647
02	Meso, užitni klavnični proizvodi	-37.011	-42.914	-41.199	-40.939	-44.336	-42.743	-47.655	-56.055	-57.248	-48.963	-49.506	-45.539	-41.534
0201, 0202	Od tega: – goveje	-4.357	-4.850	-3.550	-3.437	-3.948	-4.956	-4.816	-4.873	-4.612	-4.925	-5.212	-4.747	-2.962
0203	– prašičje	-34.856	-38.386	-40.657	-40.534	-41.834	-42.149	-43.912	-47.234	-51.643	-44.635	-44.257	-40.390	-36.772
0207	– perutninsko	3.870	2.518	5.113	4.478	3.336	6.435	4.437	-870	1.716	3.416	2.896	2.796	3.272
0401	Mleko in smetana, nekoncentrirana	158.343	166.907	168.978	169.873	188.815	198.047	215.973	252.256	272.815	268.483	257.959	250.311	258.924
0402	Mleko v prahu, koncentrirano mleko	-2.197	-2.286	-2.614	-2.674	-3.426	-4.196	-4.159	-5.245	-4.819	-5.026	-5.535	-5.810	2.868
0403, 0404	Fermentirani izdelki in sirotka	12.734	-3.976	-1.352	13.592	9.410	3.007	-1.222	-5.894	2.884	16.580	24.212	21.504	20.966
0405	Maslo in namazi	-144	-346	-304	-330	-769	-1.291	-1.528	-1.976	-2.190	-1.866	-2.152	-2.166	-2.211
0406	Sir in skuta	-11.349	-10.981	-10.743	-10.858	-12.041	-13.335	-13.957	-16.158	-15.188	-14.877	-16.616	-17.471	-17.830
0407	Jajca v lupini	-132	-445	-426	345	-457	-702	-235	-55	267	-203	627	825	621
07	Užitne vrtnine	-112.452	-113.335	-104.521	-100.592	-99.998	-115.347	-107.905	-108.633	-107.859	-118.977	-112.536	-116.124	-111.557
08	Užitno sadje in oreški	-106.889	-113.665	-102.472	-97.367	-114.476	-121.707	-121.809	-120.845	-136.804	-170.187	-142.165	-130.899	-136.041
0808	Od tega: sveža jabolka, hruške	7.589	2.844	10.600	16.329	1.138	640	-4.790	-981	-3.289	-33.340	-13.301	-1.568	-8.796
10	Žita	-296.779	-230.041	-195.551	-280.160	-125.671	-220.541	-236.165	-144.085	-157.503	-158.850	-165.187	-73.945	40.515
1001	Od tega: – pšenica in soržica	-137.584	-91.852	-70.161	-145.594	-36.345	-90.025	-90.502	-84.663	-104.602	-84.701	-89.195	-116.883	-38.177
1003	– ječmen	-26.823	-20.449	-26.133	-23.075	-7.557	-14.872	-28.192	-15.788	-16.575	-8.485	-11.830	-8.678	2.910
1005	– koruza	-111.473	-96.147	-82.732	-92.586	-63.887	-100.779	-99.754	-29.223	-19.743	-53.450	-53.182	63.508	88.051
11	Proizvodi mlinске industrije	-79.110	-61.826	-48.466	-58.521	-51.513	-58.801	-59.906	-57.543	-55.655	-54.139	-62.608	-60.930	-58.964
1101	Od tega: pšenična ali soržična moka	-18.792	-9.549	902	-5.535	-1.130	-14.676	-9.667	-10.874	-14.040	-10.162	-13.575	-9.026	-6.400
1210	Hmelj	1.333	1.512	2.400	1.592	1.224	1.340	1.795	1.773	2.010	2.441	2.789	2.961	1.524
15	Masti in olja, voski	-50.293	-54.547	-63.023	-44.980	-46.241	-41.730	-45.277	-45.791	-53.736	-47.852	-50.317	-45.316	-38.165
1512	Od tega: olje iz sončnic	-13.764	-20.836	-18.013	-15.903	-16.318	-19.632	-21.698	-20.093	-20.178	-25.635	-25.017	-24.678	-18.757
16	Izdelki iz mesa, rib ali rakov	9.572	6.904	6.344	5.527	6.387	5.808	6.960	8.161	8.621	10.008	9.408	10.090	9.671
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	-66.063	-86.289	-60.436	-96.099	-76.108	-68.545	-63.942	-71.846	-45.268	-72.406	-76.922	-87.842	-40.228
1701	Od tega: sladkor iz trsa ali pese	-47.999	-68.873	-42.752	-77.912	-58.184	-51.327	-45.618	-51.151	-26.924	-55.000	-57.099	-65.466	-18.629
19	Proizv. iz žit, moke, škroba ali mleka	-32.988	-38.239	-39.754	-39.729	-40.548	-42.439	-40.402	-40.508	-42.204	-41.990	-41.267	-47.566	-54.303
20	Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	-61.532	-60.952	-57.612	-54.937	-53.015	-51.844	-54.473	-55.939	-61.733	-63.433	-67.895	-70.566	-65.865
2204	Vino	-1.732	-303	-1.948	-4.355	-4.015	-1.368	-5.285	-8.658	-8.714	-6.198	-4.139	-4.416	853
2304	Oljne pogače in tropine iz soje	-119.363	-110.178	50.596	-61.254	-95.728	-60.237	-82.780	-100.836	-127.206	-204.064	-122.120	-121.533	-102.742

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 39: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga na Hrvaško (000 EUR); 2008–2020

KNCT	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	Indeks 2020/19
01 Žive živali	452	375	227	330	262	429	714	797	4.067	3.516	2.780	2.589	2.603	100,5
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	3.793	2.648	2.789	2.664	2.924	4.680	11.440	14.152	14.373	18.258	22.171	26.017	20.088	77,2
03 Ribe, raki	884	702	532	625	885	580	3.340	3.448	4.398	5.374	6.754	9.399	6.117	65,1
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	6.513	5.416	7.417	8.516	8.543	13.571	13.043	21.118	31.398	39.941	44.272	46.187	53.399	115,6
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	1	874	626	428	269	154	83	66	155	299	777	1.324	1.206	91,1
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	2.117	2.044	2.627	2.399	2.244	2.261	1.782	2.137	2.707	3.512	3.943	4.725	5.249	111,1
07 Užitne vrtnine	830	636	753	770	1.081	1.867	2.797	2.385	3.410	4.597	7.306	7.395	6.120	82,8
08 Užitno sadje in oreški	4.709	2.949	1.870	2.127	3.503	3.363	15.466	25.473	27.396	33.073	28.785	31.155	25.813	82,9
09 Kava, čaj, začimbe	979	1.005	979	1.583	4.977	5.079	6.561	8.480	11.372	12.090	14.292	15.789	15.008	95,0
10 Žita	1.071	941	1.156	900	1.108	1.146	2.533	2.533	1.800	3.139	3.647	3.929	3.391	86,3
11 Proizvodi mlinske industrije	600	554	964	1.506	1.738	3.401	1.137	1.194	1.896	3.016	2.747	2.300	2.218	96,5
12 Oljna semena in plodovi	3.561	2.758	1.734	1.631	1.602	1.258	2.223	1.539	2.056	5.044	4.399	4.739	5.343	112,7
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	68	89	341	464	285	224	194	171	149	224	118	98	79	80,2
14 Rastlinski material za pletarstvo	27	16	8	15	3	4	3	5	3	5	4	6	9	146,9
15 Masti in olja, voski	6.110	3.553	3.749	4.171	8.892	9.842	16.908	7.034	5.512	5.600	4.148	6.931	10.568	152,5
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	8.430	8.082	6.852	6.109	7.183	8.415	11.606	14.812	17.014	20.023	22.446	25.388	20.325	80,1
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	1.891	1.594	1.619	1.987	2.057	2.479	6.086	9.055	11.275	4.618	7.053	13.975	12.643	90,5
18 Kakav in kakavovi proizvodi	2.090	1.793	757	1.893	2.486	2.785	2.669	3.334	3.739	4.432	5.027	6.606	6.724	101,8
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	9.185	6.832	6.169	6.122	6.491	7.050	9.032	12.362	13.303	16.106	18.885	24.423	25.955	106,3
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	4.901	4.270	3.987	3.768	3.550	2.768	3.468	3.477	3.282	3.537	4.102	4.213	4.493	106,6
21 Razna živila	9.408	8.709	7.196	7.769	7.632	9.406	11.185	12.502	16.464	19.275	18.521	19.156	19.922	104,0
22 Pijače, alkoholi in kis	16.306	13.176	14.733	17.161	16.857	15.773	18.026	18.190	20.018	26.421	31.818	37.917	34.244	90,3
23 Ostanki in odpadki živil. industrije, krma	2.198	1.422	1.449	2.074	1.867	10.221	31.560	32.427	42.693	31.449	43.792	40.929	50.071	122,3
24 Tobak in tobačni nadomestki	3	10	0	0	19	0	0	18	1.144	1.173	258	273	0	
SKUPAJ	86.128	70.447	68.535	75.013	86.459	106.755	171.854	196.708	239.624	264.723	298.047	335.463	331.586	98,8

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 40: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz Hrvaške (000 EUR); 2008–2020

KNCT	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	Indeks 2020/19
01 Žive živali	1	5	3	118	619	972	1.775	3.886	2.524	3.209	2.225	1.326	3.281	247,4
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	690	234	791	668	349	2.626	9.867	23.776	28.183	25.703	27.160	25.741	22.080	85,8
03 Ribe, raki	2.474	2.870	2.554	3.232	2.761	4.905	7.633	12.023	19.247	16.621	19.098	19.644	18.497	94,2
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	2.395	2.984	4.520	5.485	5.156	5.773	7.311	14.752	20.942	23.723	27.273	26.593	24.840	93,4
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	181	216	53	87	490	585	677	745	663	841	957	717	792	110,5
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	67	67	57	73	91	392	279	577	1.076	960	1.026	1.033	807	78,2
07 Užitne vrtnine	1.837	935	822	997	1.617	3.634	4.893	6.782	7.749	7.756	7.201	10.041	12.477	124,3
08 Užitno sadje in oreški	3.987	3.311	4.299	3.135	3.943	6.613	7.225	6.370	8.425	10.320	8.475	11.540	12.697	110,0
09 Kava, čaj, začimbe	949	988	1.023	1.411	1.491	1.258	1.611	2.520	4.600	6.365	6.206	5.283	6.626	125,4
10 Žita	457	1.139	572	485	1.879	11.189	14.635	12.994	11.959	15.773	27.055	20.481	22.405	109,4
11 Proizvodi mlinске industrije	756	122	270	1.110	2.356	2.300	2.927	4.289	5.598	6.055	6.822	6.676	4.992	74,8
12 Oljna semena in plodovi	607	1.044	1.228	1.025	449	871	3.586	4.203	3.069	6.589	8.777	7.883	8.229	104,4
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	69	80	214	172	123	201	477	499	524	608	705	654	623	95,2
14 Rastlinski material za pletarstvo	28	24	34	39	39	37	52	35	42	33	34	24	18	73,8
15 Masti in olja, voski	4.485	4.795	4.555	3.792	4.259	3.489	4.234	6.229	11.670	9.976	10.872	10.381	10.095	97,2
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	5.674	6.384	6.279	6.765	6.749	8.020	9.178	16.861	18.807	21.811	24.881	26.882	26.619	99,0
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	9.576	19.694	23.237	29.498	28.657	5.526	8.949	6.511	6.264	8.864	6.117	7.093	7.880	111,1
18 Kakav in kakavovi proizvodi	5.319	5.514	5.186	5.497	4.760	5.688	12.274	18.707	19.758	33.889	27.954	27.319	33.064	121,0
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	11.739	13.162	13.121	14.135	14.320	16.777	21.114	25.782	26.401	31.019	31.431	35.195	37.091	105,4
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	3.133	2.696	2.598	2.605	2.611	2.774	4.127	6.672	7.928	9.262	10.029	11.656	11.847	101,6
21 Razna živila	16.550	19.934	12.533	12.686	12.319	12.453	19.345	23.598	25.963	30.111	31.609	32.578	30.340	93,1
22 Pijače, alkoholi in kis	5.433	6.926	14.670	15.603	16.376	16.619	17.567	22.243	25.344	28.870	33.741	37.107	33.231	89,6
23 Ostanke in odpadki živil. industrije, krma	2.372	3.404	1.282	2.703	1.691	2.798	5.742	5.991	6.969	7.213	11.062	8.190	11.452	139,8
24 Tobak in tobačni nadomestki	1.697	1.931	1.765	2.100	1.917	1.624	1.341	1.379	1.433	61	48	295	155	52,6
SKUPAJ	80.476	98.458	101.664	113.422	115.022	117.124	166.816	227.425	265.138	305.633	330.760	334.333	340.138	101,7

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 41: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga s Hrvasko (000 EUR); 2008–2020

KNCT	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
01 Žive živali	451	369	224	212	-357	-542	-1.061	-3.089	1.543	307	555	1.263	-678
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	3.103	2.414	1.999	1.996	2.576	2.055	1.573	-9.624	-13.811	-7.445	-4.989	276	-1.992
03 Ribe, raki	-1.590	-2.168	-2.021	-2.607	-1.875	-4.326	-4.294	-8.575	-14.848	-11.247	-12.344	-10.246	-12.380
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	4.118	2.433	2.896	3.030	3.387	7.798	5.732	6.366	10.456	16.218	16.999	19.594	28.559
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	-180	658	573	341	-221	-431	-594	-679	-508	-542	-180	607	414
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	2.050	1.978	2.571	2.326	2.152	1.869	1.504	1.560	1.631	2.552	2.917	3.692	4.442
07 Užitne vrtnine	-1.007	-300	-69	-227	-537	-1.767	-2.096	-4.397	-4.338	-3.158	105	-2.646	-6.357
08 Užitno sadje in oreški	722	-362	-2.429	-1.008	-440	-3.250	8.242	19.103	18.970	22.753	20.310	19.615	13.116
09 Kava, čaj, začimbe	30	17	-44	172	3.486	3.821	4.950	5.960	6.772	5.724	8.086	10.506	8.382
10 Žita	614	-198	585	415	-771	-10.043	-12.101	-10.461	-10.159	-12.634	-23.408	-16.552	-19.014
11 Proizvodi mlinске industrije	-155	432	694	395	-618	1.101	-1.790	-3.095	-3.702	-3.039	-4.075	-4.376	-2.773
12 Oljna semena in plodovi	2.954	1.714	506	606	1.153	388	-1.363	-2.664	-1.013	-1.546	-4.378	-3.144	-2.887
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	-1	9	127	292	162	23	-283	-328	-375	-384	-587	-556	-544
14 Rastlinski material za pletarstvo	-1	-8	-26	-23	-35	-33	-49	-30	-39	-29	-30	-18	-9
15 Masti in olja, voski	1.625	-1.242	-806	380	4.633	6.353	12.674	805	-6.158	-4.376	-6.723	-3.450	473
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	2.757	1.698	573	-655	434	395	2.428	-2.050	-1.794	-1.787	-2.435	-1.494	-6.294
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	-7.686	-18.099	-21.618	-27.511	-26.600	-3.047	-2.863	2.543	5.011	-4.246	935	6.881	4.763
18 Kakav in kakavovi proizvodi	-3.229	-3.721	-4.429	-3.603	-2.275	-2.903	-9.605	-15.373	-16.019	-29.457	-22.927	-20.713	-26.340
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	-2.554	-6.330	-6.952	-8.013	-7.829	-9.728	-12.082	-13.420	-13.097	-14.913	-12.546	-10.772	-11.136
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	1.767	1.574	1.389	1.163	939	-6	-659	-3.195	-4.646	-5.724	-5.926	-7.443	-7.355
21 Razna živila	-7.142	-11.226	-5.337	-4.917	-4.687	-3.047	-8.160	-11.096	-9.499	-10.836	-13.088	-13.422	-10.418
22 Pijače, alkoholi in kis	10.873	6.250	63	1.558	481	-846	459	-4.053	-5.326	-2.450	-1.923	810	1.012
23 Ostanki in odpadki živil. industrije, krma	-174	-1.982	167	-629	176	7.422	25.817	26.436	35.724	24.235	32.729	32.739	38.620
24 Tobak in tobačni nadomestki	-1.694	-1.921	-1.765	-2.100	-1.898	-1.624	-1.341	-1.361	-289	1.112	210	-22	-155
SKUPAJ	5.652	-28.011	-33.129	-38.408	-28.562	-10.370	5.038	-30.716	-25.515	-40.911	-32.713	1.130	-8.552

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 42: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU* (000 EUR); 2008–2020

KNCT	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020**	Indeks 2020/19
01 Žive živali	32.553	24.186	29.897	40.967	44.853	43.576	40.159	38.582	43.724	55.694	56.666	49.957	53.494	107,1
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	43.025	34.266	36.355	40.718	36.923	45.935	47.879	53.656	54.872	61.678	68.828	74.685	63.858	85,5
03 Ribe, raki	2.939	2.928	1.269	1.328	889	2.864	8.046	7.151	8.794	8.759	9.795	12.132	11.237	92,6
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	96.639	71.572	92.026	97.260	98.016	113.948	119.907	113.615	115.640	145.173	142.010	143.281	146.677	102,4
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	517	336	386	706	2.002	2.081	1.517	1.350	2.002	2.387	2.285	3.161	3.127	98,9
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	1.931	2.027	1.960	2.449	3.574	6.372	7.803	9.090	10.810	11.918	11.766	11.884	12.410	104,4
07 Užitne vrtnine	5.715	4.177	6.358	8.066	8.218	10.807	15.131	17.559	20.601	20.837	30.778	36.304	28.589	78,7
08 Užitno sadje in oreški	35.730	37.148	30.317	41.808	16.246	26.339	47.170	66.040	56.601	68.677	62.663	75.794	99.865	131,8
09 Kava, čaj, začimbe	1.085	1.186	712	903	1.817	12.188	10.950	13.227	18.204	21.269	29.882	27.085	25.779	95,2
10 Žita	8.899	10.965	17.293	21.182	36.832	32.500	25.817	34.115	33.693	49.387	50.946	59.987	68.980	115,0
11 Proizvodi mlinske industrije	59	120	81	157	307	4.321	2.401	2.910	4.500	8.527	7.639	6.917	6.040	87,3
12 Oljna semena in plodovi	52.656	10.582	85.738	99.097	30.834	30.731	19.007	19.942	35.732	41.031	41.298	40.572	36.733	90,5
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	4.400	3.945	5.698	4.632	5.728	4.365	6.415	6.961	9.386	10.285	11.139	12.518	11.122	88,8
14 Rastlinski material za pletarstvo	0	12	1	1	2	4	10	6	5	8	4	7	9	128,8
15 Masti in olja, voski	6.187	4.423	5.517	8.653	9.816	16.159	24.131	21.602	22.834	23.628	21.372	41.776	36.957	88,5
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	24.198	24.549	28.803	34.725	34.696	47.256	50.692	59.531	65.229	72.575	80.166	83.810	82.249	98,1
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	12.452	10.014	21.246	29.723	34.045	34.262	34.786	28.558	26.787	16.531	23.897	30.092	31.120	103,4
18 Kakav in kakavovi proizvodi	7.723	6.480	6.202	7.251	9.975	13.125	12.131	12.585	14.635	15.801	18.703	29.045	36.048	124,1
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	5.923	6.531	8.345	10.663	12.170	22.984	27.535	34.098	39.973	50.387	58.483	60.375	57.813	95,8
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	4.019	4.934	5.493	5.052	4.674	7.672	7.347	7.489	9.381	8.772	9.287	10.683	12.811	119,9
21 Razna živila	16.106	20.996	15.533	21.696	26.464	47.859	56.163	68.732	82.217	98.943	121.714	137.199	123.367	89,9
22 Pijače, alkoholi in kis	19.111	21.069	20.247	22.728	30.522	51.169	61.177	66.540	73.856	66.711	73.220	81.692	87.008	106,5
23 Ostanke in odpadki živil. industrije, krma	82.222	117.029	60.625	69.940	55.459	70.240	96.188	122.270	128.444	92.620	142.354	118.626	144.182	121,5
24 Tobak in tobačni nadomestki	0	11	105	42	0	0	0	101	2.147	1.282	1.111	2.458	3.380	137,5
SKUPAJ	464.089	419.485	480.211	569.749	504.059	646.758	722.361	805.710	880.066	952.883	1.076.006	1.150.041	1.182.853	102,9

* 2008–2012: EU–27, 2013–2019: EU–28, 2020: EU–27 (brez Združenega kraljestva)

** Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 43: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU* (000 EUR); 2008–2020

KNCT	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020**	Indeks 2020/19
01 Žive živali	16.863	20.432	19.654	19.740	20.056	20.333	23.172	26.470	25.727	29.402	31.016	33.013	33.258	100,7
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	146.244	149.424	158.483	170.672	182.716	190.031	197.526	211.162	226.343	225.787	235.675	248.165	205.128	82,7
03 Ribe, raki	29.842	28.614	28.613	32.242	30.975	34.216	39.073	43.401	57.379	60.322	64.017	69.448	56.436	81,3
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	106.137	99.016	120.697	126.835	129.508	152.346	154.008	150.324	147.962	173.423	181.012	177.646	179.725	101,2
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	6.246	5.572	5.351	4.950	5.109	6.871	5.561	5.223	5.203	6.973	7.493	7.118	7.143	100,3
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	42.959	40.661	41.650	39.823	39.571	43.772	39.504	39.849	45.217	49.551	48.640	52.191	49.722	95,3
07 Užitne vrtnine	80.592	80.143	86.781	80.678	82.080	96.192	88.534	93.126	96.207	100.280	101.989	116.280	106.668	91,7
08 Užitno sadje in oreški	112.687	96.596	102.337	95.973	106.744	118.487	116.057	128.373	138.520	160.254	150.764	145.789	150.253	103,1
09 Kava, čaj, začimbe	15.090	15.888	15.829	19.231	21.481	27.895	25.142	26.999	31.261	37.735	46.355	44.233	38.933	88,0
10 Žita	73.224	47.409	54.063	86.824	63.953	82.607	80.353	69.736	65.012	76.849	80.199	80.925	76.057	94,0
11 Proizvodi mlinске industrije	32.320	26.265	22.937	28.547	27.111	29.215	30.255	31.173	29.136	31.755	34.566	35.727	34.199	95,7
12 Oljna semena in plodovi	19.964	17.217	19.122	20.615	20.170	24.190	25.177	28.791	28.381	32.073	35.398	37.477	38.978	104,0
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	9.930	7.793	10.004	10.339	7.834	9.110	10.594	9.369	11.243	12.035	13.981	15.647	14.734	94,2
14 Rastlinski material za pletarstvo	330	256	256	270	245	323	299	326	485	724	773	914	839	91,7
15 Masti in olja, voski	40.646	33.759	35.952	38.361	50.862	62.256	64.816	59.326	61.659	59.783	57.737	60.693	56.141	92,5
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	44.002	47.037	48.170	53.386	54.604	64.391	63.750	68.713	71.510	77.079	84.877	89.204	90.963	102,0
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	45.253	42.281	35.231	51.914	63.604	63.440	76.542	70.930	56.102	61.531	59.567	62.244	53.075	85,3
18 Kakav in kakavovi proizvodi	58.909	57.852	63.892	69.626	68.623	78.521	83.333	86.332	93.777	92.456	100.365	106.654	110.144	103,3
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	81.613	88.764	95.089	98.608	105.914	126.902	133.029	136.901	144.031	157.307	158.348	170.695	172.362	101,0
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	64.184	62.188	65.417	68.477	67.706	72.664	70.386	74.914	78.707	87.691	91.419	97.575	94.342	96,7
21 Razna živila	94.113	99.651	101.192	113.404	112.613	140.071	138.719	146.113	160.303	170.040	184.979	190.811	182.272	95,5
22 Pijače, alkoholi in kis	82.854	82.130	78.795	82.213	87.422	98.355	109.233	126.363	129.797	136.079	147.598	158.270	140.863	89,0
23 Ostanke in odpadki živilske ind., krma	56.298	59.892	57.672	65.914	71.957	82.876	80.694	85.830	85.659	86.962	101.909	100.328	105.087	104,7
24 Tobak in tobačni nadomestki	69.687	69.166	68.287	70.016	75.092	65.797	63.496	66.956	65.064	67.640	74.388	89.465	105.747	118,2
SKUPAJ	1.329.986	1.278.005	1.335.470	1.448.657	1.495.951	1.690.859	1.719.253	1.786.701	1.854.685	1.993.731	2.093.065	2.190.512	2.103.068	96,0

* 2008–2012: EU–27, 2013–2019: EU–28, 2020: EU–27 (brez Združenega kraljestva)

** Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 44: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU* (000 EUR); 2008–2020

KNCT	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020**
01 Žive živali	15.690	3.754	10.243	21.227	24.796	23.243	16.987	12.111	17.997	26.292	25.650	16.945	20.236
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	-103.219	-115.158	-122.128	-129.953	-145.793	-144.096	-149.647	-157.506	-171.471	-164.109	-166.847	-173.480	-141.271
03 Ribe, raki	-26.903	-25.685	-27.343	-30.913	-30.086	-31.351	-31.027	-36.249	-48.585	-51.563	-54.222	-57.316	-45.200
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	-9.497	-27.445	-28.671	-29.575	-31.492	-38.398	-34.100	-36.709	-32.322	-28.249	-39.002	-34.365	-33.048
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	-5.729	-5.236	-4.964	-4.244	-3.107	-4.790	-4.044	-3.874	-3.201	-4.586	-5.209	-3.957	-4.016
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	-41.028	-38.633	-39.689	-37.374	-35.997	-37.399	-31.701	-30.759	-34.407	-37.632	-36.874	-40.307	-37.312
07 Užitne vrtnine	-74.877	-75.966	-80.422	-72.612	-73.862	-85.385	-73.403	-75.567	-75.606	-79.443	-71.211	-79.976	-78.079
08 Užitno sadje in oreški	-76.957	-59.448	-72.020	-54.165	-90.497	-92.148	-68.887	-62.333	-81.919	-91.577	-88.101	-69.995	-50.388
09 Kava, čaj, začimbe	-14.005	-14.702	-15.117	-18.328	-19.664	-15.706	-14.192	-13.772	-13.057	-16.467	-16.473	-17.147	-13.154
10 Žita	-64.325	-36.444	-36.769	-65.642	-27.121	-50.107	-54.536	-35.621	-31.319	-27.462	-29.253	-20.938	-7.077
11 Proizvodi mlinске industrije	-32.261	-26.145	-22.856	-28.390	-26.805	-24.894	-27.854	-28.263	-24.636	-23.228	-26.926	-28.809	-28.159
12 Oljna semena in plodovi	32.692	-6.635	66.616	78.481	10.665	6.541	-6.170	-8.849	7.351	8.958	5.900	3.095	-2.245
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	-5.530	-3.848	-4.306	-5.708	-2.106	-4.745	-4.179	-2.408	-1.857	-1.750	-2.842	-3.129	-3.612
14 Rastlinski material za pletarstvo	-329	-244	-255	-269	-243	-319	-290	-320	-480	-716	-769	-907	-830
15 Masti in olja, voski	-34.459	-29.336	-30.435	-29.708	-41.047	-46.097	-40.685	-37.723	-38.825	-36.156	-36.365	-18.917	-19.184
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	-19.804	-22.488	-19.367	-18.661	-19.909	-17.135	-13.058	-9.183	-6.280	-4.504	-4.711	-5.393	-8.715
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	-32.801	-32.267	-13.985	-22.190	-29.559	-29.179	-41.755	-42.372	-29.315	-45.000	-35.671	-32.153	-21.955
18 Kakav in kakavovi proizvodi	-51.186	-51.372	-57.690	-62.374	-58.649	-65.397	-71.202	-73.747	-79.142	-76.654	-81.662	-77.610	-74.096
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	-75.691	-82.233	-86.744	-87.944	-93.744	-103.918	-105.495	-102.802	-104.058	-106.920	-99.864	-110.320	-114.549
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	-60.165	-57.253	-59.923	-63.425	-63.032	-64.992	-63.039	-67.425	-69.326	-78.919	-82.131	-86.892	-81.531
21 Razna živila	-78.007	-78.655	-85.659	-91.708	-86.149	-92.212	-82.557	-77.381	-78.086	-71.097	-63.265	-53.612	-58.906
22 Pijače, alkoholi in kis	-63.743	-61.061	-58.548	-59.485	-56.900	-47.186	-48.057	-59.823	-55.942	-69.368	-74.378	-76.578	-53.855
23 Ostanke in odpadki živil. industrije, krma	25.924	57.137	2.953	4.026	-16.498	-12.636	15.495	36.440	42.786	5.658	40.445	18.298	39.095
24 Tobak in tobačni nadomestki	-69.687	-69.155	-68.182	-69.974	-75.092	-65.797	-63.496	-66.855	-62.917	-66.357	-73.277	-87.008	-102.367
SKUPAJ	-865.896	-858.520	-855.259	-878.908	-991.892	-1.044.101	-996.893	-980.990	-974.619	-1.040.848	-1.017.059	-1.040.471	-920.215

* 2008–2012: EU–27, 2013–2019: EU–28, 2020: EU–27 (brez Združenega kraljestva)

** Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 45: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2008–2020

KNCT	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	Indeks 2020/19
01 Žive živali	1.907	716	306	376	126	256	101	194	168	61	48	302	47	15,6
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	8.168	8.566	8.477	10.766	10.529	11.305	12.592	15.757	16.062	16.006	20.297	22.558	20.103	89,1
03 Ribe, raki	606	354	117	35	0	105	487	1.196	497	0	419	2.045	1.746	85,4
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	18.920	17.956	20.795	23.165	21.580	23.711	20.880	19.567	21.651	22.177	23.310	26.757	25.760	96,3
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	145	85	49	42	100	126	94	44	77	79	155	194	177	91,3
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	841	962	484	604	613	514	640	886	1.056	1.336	1.203	1.373	1.931	140,6
07 Užitne vrtnine	2.660	2.315	2.981	2.665	2.730	3.099	2.970	2.590	1.906	1.554	1.319	1.726	1.462	84,7
08 Užito sadje in oreški	10.764	9.794	9.972	8.551	8.958	6.361	7.372	7.425	7.322	6.419	6.323	7.565	6.236	82,4
09 Kava, čaj, začimbe	1.393	1.206	1.169	1.222	1.989	1.853	1.667	1.827	2.186	4.611	7.513	6.823	5.047	74,0
10 Žita	1.341	674	875	926	1.040	935	1.058	995	1.118	973	1.079	1.330	1.269	95,4
11 Proizvodi mlinke industrije	510	678	742	1.110	579	699	689	613	1.026	1.299	1.214	1.160	1.312	113,1
12 Oljna semena in plodovi	5.929	3.603	2.901	2.941	2.910	2.310	2.869	2.743	2.625	3.047	3.138	3.274	2.405	73,4
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	730	75	91	83	80	69	103	148	212	292	692	585	330	56,5
14 Rastlinski material za pletarstvo	39	35	12	13	8	8	2	1	2	1	0	24	3	14,3
15 Masti in olja, voski	1.765	1.539	992	1.159	1.740	1.035	787	573	497	708	922	1.029	929	90,3
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	25.033	22.882	22.851	21.191	20.934	19.399	17.426	18.633	18.757	20.012	20.503	23.842	22.101	92,7
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	2.117	2.290	1.872	2.602	2.633	2.519	2.221	2.328	2.232	2.428	2.528	3.163	2.999	94,8
18 Kakav in kakavovi proizvodi	979	1.126	1.005	1.215	1.385	1.569	2.692	3.579	3.006	2.727	1.538	2.190	1.904	87,0
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	1.867	2.574	1.664	2.022	1.959	2.590	6.963	5.838	6.377	5.445	5.284	6.282	5.984	95,3
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	3.530	3.213	3.351	3.593	3.683	3.685	3.409	3.576	3.560	4.101	4.010	4.133	4.359	105,5
21 Razna živila	21.877	30.236	28.732	30.460	32.505	34.216	35.560	37.489	38.384	43.648	45.328	46.740	42.414	90,7
22 Pijače, alkoholi in kis	30.324	32.992	28.656	31.853	31.076	31.876	34.763	32.535	32.596	34.727	40.524	47.225	44.816	94,9
23 Ostanke in odpadki živil. industrije, krma	14.462	13.996	15.142	7.661	7.074	9.386	7.017	7.564	7.119	6.958	7.229	6.466	6.069	93,9
24 Tobak in tobačni nadomestki	49	122	42	28	71	143	229	199	212	343	235	177	156	88,0
SKUPAJ	155.955	157.989	153.278	154.285	154.300	157.768	162.593	166.299	168.647	178.950	194.813	216.960	199.558	92,0

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 46: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2008–2020

KNCT	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	Indeks 2020/19
01 Žive živali	20	1	0	11	1	0	0	0	2	1	1	0	1	
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	0	5	21	4	3	49	102	162	164	135	175	119	218	183,6
03 Ribe, raki	0	94	238	489	547	295	497	775	451	657	571	533	174	32,8
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	38	0	203	154	219	186	415	593	406	453	428	413	639	154,5
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	84	42	23	132	1.244	1.054	92	14	67	163	31	44	69	155,9
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	121	35	347	358	795	754	565	657	473	536	497	286	288	100,6
07 Užitne vrtnine	5.362	5.546	6.284	4.960	5.221	5.683	6.386	6.208	6.086	5.495	6.092	8.006	6.098	76,2
08 Užitno sadje in oreški	2.282	2.270	2.310	2.131	3.395	5.202	3.858	3.479	5.824	7.343	5.475	7.328	7.145	97,5
09 Kava, čaj, začimbe	1.800	1.535	1.632	1.988	1.242	1.403	1.449	1.587	1.986	2.332	2.710	3.222	4.360	135,3
10 Žita	197	266	1.250	2.348	425	2.064	1.272	855	605	572	852	709	1.558	219,8
11 Proizvodi mlinске industrije	3.317	2.106	2.165	3.695	3.105	3.170	1.440	791	1.585	534	1.212	900	1.074	119,3
12 Oljna semena in plodovi	1.851	584	557	1.170	361	408	181	626	324	715	633	369	598	162,1
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	0	4	44	1	10	30	22	9	13	66	14	8	7	81,8
14 Rastlinski material za pletarstvo	44	15	8	8	0	0	0	2	0	0	2	0	0	
15 Masti in olja, voski	18.940	15.104	26.686	24.923	20.057	7.058	6.879	11.336	10.862	14.533	13.951	20.875	17.486	83,8
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	0	11	38	15	9	53	27	74	38	24	29	100	3.201	
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	2.633	2.063	561	6.373	3.724	18.858	6.836	3.667	6.100	4.514	7.681	11.077	6.611	59,7
18 Kakav in kakavovi proizvodi	1.623	1.629	1.344	1.343	1.033	1.237	1.464	1.747	1.869	2.020	1.980	1.954	1.930	98,8
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	5.447	5.931	6.166	7.345	8.024	8.870	8.842	9.293	9.636	10.283	12.271	13.300	15.806	118,8
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	2.450	2.651	2.906	4.689	4.250	5.670	6.607	5.058	5.381	4.831	6.035	7.027	6.510	92,6
21 Razna živila	2.415	2.828	2.694	2.395	2.672	2.300	2.383	2.960	2.654	1.911	1.830	2.045	2.962	144,8
22 Pijače, alkoholi in kis	1.770	2.435	2.802	3.155	3.197	4.351	5.190	5.209	4.707	4.871	4.436	4.472	6.003	134,2
23 Ostanki in odpadki živil. industrije, krma	557	1.242	1.159	957	954	918	661	1.052	1.136	2.645	4.356	4.118	3.852	93,6
24 Tobak in tobačni nadomestki	23	25	4	1.077	1.055	841	776	882	530	490	661	149	5	3,6
SKUPAJ	50.975	46.423	59.441	69.722	61.543	70.454	55.944	57.037	60.898	65.126	71.925	87.056	86.597	99,5

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 47: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2008–2020

KNCT		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
01	Žive živali	1.887	714	306	365	125	256	101	194	165	60	47	302	46
02	Meso in užitni klavnični proizvodi	8.168	8.562	8.456	10.762	10.526	11.256	12.490	15.595	15.898	15.871	20.122	22.439	19.885
03	Ribe, raki	606	260	-121	-454	-547	-189	-10	421	47	-657	-152	1.512	1.571
04	Mlečni proizvodi, jajca, med	18.882	17.956	20.593	23.012	21.360	23.526	20.465	18.974	21.245	21.723	22.882	26.343	25.121
05	Drugi proizvodi živalskega izvora	61	43	27	-90	-1.143	-928	2	29	9	-84	123	149	107
06	Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	720	927	137	246	-182	-240	75	228	583	800	706	1.086	1.643
07	Užitne vrtnine	-2.702	-3.231	-3.303	-2.295	-2.491	-2.584	-3.416	-3.618	-4.180	-3.941	-4.773	-6.280	-4.636
08	Užitno sadje in oreški	8.482	7.523	7.662	6.420	5.563	1.159	3.514	3.946	1.498	-924	848	237	-908
09	Kava, čaj, začimbe	-408	-329	-464	-766	748	450	218	240	200	2.279	4.804	3.601	687
10	Žita	1.144	408	-374	-1.422	614	-1.129	-213	140	513	401	227	620	-290
11	Proizvodi mlinske industrije	-2.807	-1.428	-1.423	-2.585	-2.526	-2.472	-751	-178	-559	765	2	260	238
12	Oljna semena in plodovi	4.078	3.019	2.344	1.771	2.549	1.901	2.688	2.117	2.301	2.331	2.505	2.905	1.807
13	Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	730	71	47	81	70	39	82	138	199	226	677	577	324
14	Rastlinski material za pletarstvo	-5	20	5	5	8	8	2	-1	2	1	-2	24	3
15	Masti in olja, voski	-17.175	-13.565	-25.694	-23.764	-18.317	-6.024	-6.092	-10.764	-10.365	-13.825	-13.029	-19.846	-16.558
16	Izdelki iz mesa, rib ali rakov	25.033	22.871	22.813	21.176	20.924	19.346	17.399	18.559	18.718	19.988	20.474	23.741	18.899
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	-516	227	1.311	-3.770	-1.092	-16.339	-4.615	-1.338	-3.868	-2.087	-5.152	-7.914	-3.612
18	Kakav in kakavovi proizvodi	-644	-502	-339	-128	352	332	1.229	1.831	1.137	707	-442	235	-26
19	Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	-3.579	-3.357	-4.503	-5.323	-6.065	-6.280	-1.880	-3.455	-3.259	-4.838	-6.987	-7.018	-9.821
20	Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	1.080	562	445	-1.095	-567	-1.985	-3.198	-1.481	-1.821	-730	-2.026	-2.895	-2.151
21	Razna živila	19.462	27.408	26.038	28.065	29.832	31.916	33.178	34.529	35.731	41.736	43.499	44.695	39.452
22	Pijače, alkoholi in kis	28.553	30.556	25.854	28.698	27.879	27.525	29.572	27.326	27.890	29.856	36.088	42.752	38.813
23	Ostanki in odpadki živil. industrije, krma	13.904	12.754	13.983	6.704	6.121	8.468	6.356	6.512	5.983	4.313	2.873	2.349	2.217
24	Tobak in tobačni nadomestki	26	97	38	-1.050	-984	-698	-547	-683	-318	-147	-426	28	150
SKUPAJ		104.980	111.566	93.837	84.563	92.757	87.314	106.649	109.262	107.749	113.825	122.888	129.904	112.962

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

UKREPI KMETIJSKE POLITIKE

Priloga 48: Razpoložljiva sredstva, izplačila, nepravilnosti in finančni popravki pri neposrednih plačilih in tržnih ukrepih za evropsko proračunsko leto 2020 (od 16. 10. 2019 do 15. 10. 2020) ter ukrepi PRP, kumulativno za celotno programsko obdobje do 15. 10. 2020

	PRP 2014–2020 (prave porabe 2014–2020)*	Neposredna plačila 2020**	Tržni ukrepi***
Razpoložljiva sredstva (EUR)	837.849.803,00	134.300.000,00	/
Neto izplačila (EUR)	544.214.256,70	132.896.647,55	7.022.209,27
Razlika (EUR)	293.635.546,30	1.403.352,45	/
Razlika (%)	65	1,04	/
Nepravilnosti (EUR)	389.689,60	8.442,71	65.560,31
Nepravilnosti (%)	84,04	1,82	14,14
Nepravilnosti upravičencev (EUR)	389.689,60	8.442,71	65.560,31
Administrativne napake (EUR)	0,00	0,00	0,00
Finančni popravki (EUR)****	256.379,86	-1.723,28	2.958,03
Finančni popravki (%)	/	/	/

* Za PRP 2014–2020 je med razpoložljivimi sredstvi upoštevana višina pravic porabe za del EU. V neto izplačilih je upoštevana kumulativna višina izplačil sredstev EU za celotno programsko obdobje, in sicer na dan 15. oktobra 2020.

** Podatki o neposrednih plačilih se nanašajo na uredbeno leto 2019, v izplačilih pa je zajet del EU za obdobje od 16. oktobra 2019 do 15. oktobra 2020.

*** Razpoložljiva sredstva za tržne ukrepe so določena za ukrepe podpore tržne ureditve za vino (del EU v višini 5.045.000 EUR, od tega izplačano 5.008.085,82 EUR) in za program ukrepov v čebelarstvu (del EU v višini 380.000 EUR, od tega izplačano 287.408,08 EUR). Za promocijo in informiranje kmetijskih proizvodov-tretje države (del EU izplačan v višini 845.884,95 EUR) ter za ukrepe šolske shema (del EU izplačan v višini 880.830,42 EUR) ovojnica ni določena.

**** Finančni popravki na skladu EKSRP so v višini 256.379,86 (298.702,63 EUR predstavljajo finančni popravki vezani na navzkrižno skladnost in ukrepe NIAKS/IAKS za razvoj podeželja ter -42.322,77 EUR za potrditev letnega obračuna EKSRP za FY 2019. Finančni popravki na EKJS so posledica potrditve letnega obračuna za finančno leto 2019. Znesek 2.958,03 EUR se nanaša na preplačilo v zadnji T104 na poglavju 6702, ker aplikacija e-AGREX-3 v tem poglavju ne omogoča pozitivnih knjiženj ter vračilo za 1.723,28 EUR, ki se nanaša na navzkrižno skladnost 2016–2018.

Vir: ARSKTRP

Priloga 49: Izplačana neposredna plačila glede na uredbeno leto; 2016–2020

Datum zajema podatkov	Enota	31. 5. 2017			31. 5. 2018			31. 5. 2019			31. 5. 2020			31. 5. 2021		
		2016			2017			2018			2019			2020		
		KMG	Št. enot	000 EUR	KMG	Št. enot	000 EUR	KMG	Št. enot	000 EUR	KMG	Št. enot	000 EUR	KMG	Št. enot	000 EUR
Proizvodno vezana plačila				20.342			17.448			17.385			17.257			17.119
Beljakovinske rastline	ha	5.845	11.229	2.697	34	22	7	23	15	5	19	13	4	17	12	3
Strna žita	ha	20.990	55.834	6.807	19.688	53.513	6.763	19.865	55.287	6.724	18.890	54.112	6.674	18.504	55.436	6.606
Zelenjadnice	ha	877	1.672	2.063	912	1.853	1.909	908	1.729	1.960	1.043	2.781	1.944	1.219	2.958	1.958
Reja govedi (biki, voli)	glava	16.940	77.332	4.045	16.465	78.296	4.027	15.978	77.775	4.010	15.617	78.123	3.985	2.487	75.677	3.959
Mleko v gorskih območjih	glava	2.924	36.303	4.730	2.916	36.270	4.743	2.696	36.815	4.687	2.549	36.414	4.650	2.487	36.795	4.592
Proizvodno nevezana plačila				115.183			117.143			117.072			116.249			115.184
Shema osnovnega plačila	ha	56.282	445.148	71.730	56.247	444.616	71.715	55.932	442.876	72.165	55.382	441.090	71.408	54.898	439.974	70.840
Plačilo za zeleno komponento	ha	56.297	445.192	40.702	56.265	444.738	40.669	55.944	443.011	40.123	55.393	441.031	40.108	54.904	439.885	39.867
Dodatno plačilo za mlade kmete	ha	4.181	44.097	2.750	4.342	44.971	2.633	4.275	43.402	2.676	4.073	43.342	2.639	3.227	32.430	2.397
Območja z naravnimi omejitvami	ha	–	–	–	14.829	35.804	2.125	15.319	35.880	2.107	15.700	35.663	2.093	15.686	35.462	2.081
regija I (nagib od najmanj 35 % do 50 %)	ha	–	–	–			1.532			1.521			1.515			1.500
regija II (nagib od najmanj 50 %)	ha	–	–	–			593			586			579			581
Skupaj NP		56.418		135.525	56.339		134.590			134.457			133.505			132.302

Vir: ARSKTRP

Priloga 50: Vrste in višina izravnalnih plačil na enoto za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (tekoči tečaj); 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
FIKSNI DEL PLAČIL (EUR/ha)													
OMD plačila po območjih													
Gorsko višinska območja	183,45	183,45	114,45	114,45	114,45	114,45	114,45	107,50	107,50	107,50	107,50	107,50	107,50
KMG – planine	183,45	183,45	114,45	114,45	114,45	114,45	114,45	107,50	107,50	107,50	107,50	107,50	107,50
Strma območja	156,82	156,82	85,69	85,69	85,69	85,69	85,69	80,50	80,50	80,50	80,50	80,50	80,50
Kraška območja	156,82	156,82	99,18	99,18	99,18	99,18	99,18	93,20	93,20	93,20	93,20	93,20	93,20
Gričevnato hribovita območja	129,00	129,00	70,49	70,49	70,49	70,49	70,49	66,20	66,20	66,20	66,20	66,20	66,20
Različni neugodni pogoji (druga KMG)	63,26	63,26	34,43	34,43	34,43	34,43	34,43	32,30	32,30	32,30	32,30	32,30	32,30
Osnovna KMG	25,00	25,00	13,66	13,66	13,66	13,66	13,66	12,80	12,80	12,80	12,80	12,80	12,80
VARIABILNI DEL PLAČIL													
Vrednost točke za variabilni del	–	–	0,43	0,43	0,43	0,43	0,43	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40
Delež variabilnega dela (%)	–	–	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45

Vir: Uradni list RS (več številok)

Priloga 51: Izplačana izravnalna plačila za območja z omejenimi dejavniki glede na uredbeno leto; 2016–2020

Datum zajema podatkov	31. 5. 2017			31. 5. 2018			31.5.2019			31.5.2020			31.5.2021		
	2016			2017			2018			2019			2020		
	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR
Gorska območja	34.135	238.770	32.059,5	34.233	240.267	32.271	34.172	241.094	32.375	33.999	242.599	32.480	33.913	244.265	32.648
Območja s posebnimi omejitvami	9.959	74.176	7.242,5	9.919	74.342	7.240	9.843	74.579	7.250	4.714	35.769	4.806	4.695	36.236	4.817
Druga območja	2.600	15.962	2.504,8	2.591	16.013	2.507	2.581	16.001	2.499	7.883	57.090	5.166	7.774	57.010	5.162
Skupaj OMD	46.694	328.908	41.807	46.743	330.622	42.019	46.596	331.674	42.123	46.596	335.458	42.451	46.382	337.511	42.628
Povprečno EUR/ha		127,1			127,1			127,0			126,5			126,3	

Vir: ARSKTRP

Priloga 52: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljsko-podnebne ukrepe; 2015–2020 – se nadaljuje

	Operacije in zahteve	Enota	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	Poljedelstvo in zelenjadarstvo							
	Petletni kolobar (POZ_KOL)	EUR/ha	114,78	114,78	114,78	114,78	114,78	114,78
	Nmin analiza (POZ_NMIN)	EUR/ha	22,62	22,62	22,62	22,62	22,62	22,62
	POZ_NMIN na najožjih VVO (VVO_I_DR)	EUR/ha		15,77	15,77	15,77	15,77	15,77
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (POZ_NIZI)	EUR/ha	95,28					
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (POZ_NIZI)	EUR/m ³		3,81	3,81	3,81	3,81	3,81
	Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (POZ_POD)	EUR/ha	126,00	126,00	126,00	126,00	126,00	126,00
	Uporaba protiinsektnih mrež (POZ_FFSM)	EUR/ha	215,34	215,34	215,34	215,34	215,34	215,34
	Uporaba samo FFS, ki so dovoljena na najožjih VVO (POZ_FFSV)	EUR/ha	26,52	26,52	26,52	26,52	26,52	26,52
	Uporaba zastirk ali mehansko zatiranje plevelov (POZ_MEHZ)	EUR/ha	89,46	89,46	89,46	89,46	89,46	89,46
	Konzervirajoča obdelava tal (POZ_KONZ)	EUR/ha	40,68	40,68	40,68	40,68	40,68	40,68
	Ozelenitev njivskih površin (POZ_ZEL)	EUR/ha	113,88	113,88	113,88	113,88	113,88	113,88
	Neprezimni medonosni posevki (POZ_NEP)	EUR/ha	93,60	93,60	93,60	93,60	93,60	93,60
2	Hmeljarstvo							
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru (HML_POKT)	EUR/ha	100,80	100,80	100,80	100,80	100,80	100,80
	Nmin analiza (HML_NMIN)	EUR/ha	22,86	22,86	22,86	22,86	22,86	22,86
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (HML_NIZI)	EUR/ha	95,34					
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (HML_NIZI)	EUR/m ³		3,81	3,81	3,81	3,81	3,81
	Kompostiranje rastlinskih odpadkov po obiranju hmelja (HML_KOMP)	EUR/ha	27,60	27,60	27,60	27,60	27,60	27,60
3	Sadjarstvo							
	Uporaba feromonskih in lepljivih vab (SAD_VABE)	EUR/ha	144,96	144,96	144,96	144,96	144,96	144,96
	Gnojenje samo z gnojili, ki so dovoljena v ekološki pridelavi (SAD_EKGN)	EUR/ha	69,24	69,24	69,24	69,24	69,24	69,24
	Uporaba metode konfuzije in dezorientacije (SAD_KONF)	EUR/ha	180,30	180,30	180,30	180,30	180,30	180,30
	Mehansko zatiranje plevelov (pod drevesi) (SAD_MEHZ)	EUR/ha	155,10	155,10	155,10	155,10	155,10	155,10
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru z negovano ledino (SAD_POKT)	EUR/ha	114,96	229,92	229,92	229,92	229,92	229,92
4	Vinogradništvo							
	Uporaba feromonskih in lepljivih vab (VIN_VABE)							
	VIN_VABE: nagib do 35%	EUR/ha	143,04	143,04	143,04	143,04	143,04	143,04
	VIN_VABE: nagib nad 35%	EUR/ha	188,10	188,10	188,10	188,10	188,10	188,10
	Gnojenje samo z gnojili, ki so dovoljena v ekološki pridelavi (VIN_EKGN)							
	VIN_EKGN: nagib do 35%	EUR/ha	76,80	76,80	76,80	76,80	76,80	76,80

Priloga 52: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko–okoljsko–podnebne ukrepe; 2015–2020 – se nadaljuje

	Operacije in zahteve	Enota	2015	2016	2017	2018	2019	2020
4	Vinogradništvo							
	VIN_EKGN: nagib nad 35%	EUR/ha	96,96	96,96	96,96	96,96	96,96	96,96
	Uporaba metode konfuzije in dezorientacije (nagib do 35%) (VIN_KONF)	EUR/ha	180,30					
	Mehansko zatiranje plevelov (pod trtami) (VIN_MEHZ)							
	VIN_MEHZ: nagib do 35%	EUR/ha	163,44	163,44	163,44	163,44	163,44	163,44
	VIN_MEHZ: nagib nad 35%	EUR/ha	227,10	227,10	227,10	227,10	227,10	227,10
	Opustitev uporabe insekticidov (VIN_INSK)							
	VIN_INSK: nagib do 35%	EUR/ha		191,54	191,54	191,54	191,54	191,54
	VIN_INSK: nagib nad 35%	EUR/ha		270,74	270,74	270,74	270,74	270,74
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru z negovano ledino (VIN_POKT)							
	VIN_POKT: nagib do 35%	EUR/ha	105,42					
	VIN_POKT: nagib do 35%, vertikalna	EUR/ha		217,45	217,45	217,45	217,45	217,45
	VIN_POKT: nagib do 35%, terasa	EUR/ha		278,68	278,68	278,68	278,68	278,68
	VIN_POKT: nagib nad 35%	EUR/ha	171,12					
	VIN_POKT: nagib nad 35%, vertikalna	EUR/ha		392,02	392,02	392,02	392,02	392,02
	VIN_POKT: nagib nad 35%, terasa	EUR/ha		516,66	516,66	516,66	516,66	516,66
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru čez zimo (VIN_MEDV)							
	VIN_MEDV: nagib do 35%	EUR/ha	105,42					
	VIN_MEDV: nagib do 35%, vertikalna	EUR/ha		217,45	217,45	217,45	217,45	217,45
	VIN_MEDV: nagib do 35%, terasa	EUR/ha		278,68	278,68	278,68	278,68	278,68
	VIN_MEDV: nagib nad 35%	EUR/ha	171,12					
	VIN_MEDV: nagib nad 35%, vertikalna	EUR/ha		392,02	392,02	392,02	392,02	392,02
	VIN_MEDV: nagib nad 35%, terasa	EUR/ha		516,66	516,66	516,66	516,66	516,66
5	Trajno travinje I (0.5–1.8 GVŽ/ha)							
	Nepokošen strnjen pas (5–10% površine) (TRZ_I_NPAS)	EUR/ha	50,04	50,04	50,04	50,04	50,04	50,04
	TRZ_I_NPAS: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	42,50	42,50	42,50	42,50	42,50	42,50
	TRZ_I_NPAS: območja MET1 in MET2	EUR/ha	28,70	28,70	28,70	28,70	28,70	28,70
	TRZ_I_NPAS: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10
	TRZ_I_NPAS: območja STE1 in STE2	EUR/ha	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_I_NIZI)	EUR/ha	38,52					
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_I_NIZI)	EUR/m ³		1,28	1,28	1,28	1,28	1,28
	Spravilo mrve s travinja (TRZ_I_MRVA)	EUR/ha	25,26	25,26	25,26	25,26	25,26	25,26
	TRZ_I_MRVA: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	7,10	7,10	7,10	7,10	7,10	7,10
	TRZ_I_MRVA: območja MET1 in MET2	EUR/ha	8,10	8,10	8,10	8,10	8,10	8,10

Priloga 52: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko–okoljsko–podnebne ukrepe; 2015–2020 – se nadaljuje

	Operacije in zahteve	Enota	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Trajno travinje I (0.5–1.8 GVŽ/ha)							
	Opustitev silaže (TRZ_I_OSIL)	EUR/ha	45,84	45,84	45,84	45,84	45,84	45,84
6	Trajno travinje II (0.5–1.8 GVŽ/ha)							
	Opustitev silaže (TRZ_II_OSIL)	EUR/ha	45,84	45,84	45,84	45,84	45,84	45,84
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (TRZ_II_NPAS)	EUR/ha	50,04	50,04	50,04	50,04	50,04	50,04
	TRZ_II_NPAS: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	42,50	42,50	42,50	42,50	42,50	42,50
	TRZ_II_NPAS: območja MET1 in MET2	EUR/ha	28,70	28,70	28,70	28,70	28,70	28,70
	TRZ_II_NPAS: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10
	TRZ_II_NPAS: območja STE1 in STE2	EUR/ha	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_II_NIZI)	EUR/ha	41,64					
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_II_NIZI)	EUR/m³		1,39	1,39	1,39	1,39	1,39
7	Posebni traviščni habitati (0.2–1.5 GVŽ/ha)							
	Košnja/paša ni dovoljena do 30. junija (HAB_KOS)							
	HAB_KOS: območja HAB1	EUR/ha	238,20	238,20	238,20	238,20	238,20	238,20
	HAB_KOS: območja HAB2	EUR/ha	157,50	157,50	157,50	157,50	157,50	157,50
	HAB_KOS: območja mokrotnih travnikov	EUR/ha				255,90	255,90	255,90
	HAB_KOS + KRA_S50	EUR/ha	53,10	53,10	53,10	53,10	53,10	53,10
	HAB_KOS + KRA_GRB	EUR/ha	81,60	81,60	81,60	81,60	81,60	81,60
	HAB_KOS + KRA_GRB : območja mokrotnih travnikov	EUR/ha				103,10	103,10	103,10
	HAB_KOS + EKp	EUR/ha	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00
	HAB_KOS+EKp: območja mokrotnih travnikov	EUR/ha				51,20	51,20	51,20
	HAB_KOS + EK: območja HAB1	EUR/ha	102,10	102,10	102,10	102,10	102,10	102,10
	HAB_KOS + EK: območja HAB2	EUR/ha	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00
	HAB_KOS+EK: območja mokrotnih travnikov	EUR/ha				128,10	128,10	128,10
	Gnojenje samo z organskimi gnojili v omejeni količini (HAB_ORGG)							
	HAB_ORGG: območja HAB1 in HAB2 in območja mokrotnih travnikov	EUR/ha	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60
	HAB_ORGG2: območja mokrotnih travnikov	EUR/ha				50,80	50,80	50,80
	HAB_ORGG: območja HAB1 in HAB2 v kombinaciji z KRA_S50	EUR/ha	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60
	HAB_ORGG: območja HAB1 in HAB2 in obm. mokrotnih travnikov v kombinac. z KRA_GRB	EUR/ha	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60
	HAB_ORGG2: območja mokrotnih travnikov v kombinaciji z KRA_GRB	EUR/ha				50,80	50,80	50,80
	HAB_ORGG: območja HAB1 in HAB2v kombinaciji z EK	EUR/ha	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60

Priloga 52: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko–okoljsko–podnebne ukrepe; 2015–2020 – se nadaljuje

	Operacije in zahteve	Enota	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Posebni traviščni habitati (0.2–1.5 GVŽ/ha)							
	Spravilo mrve s travinja (HAB_MRVA)							
	HAB_MRVA: območja HAB1 in HAB2 in območja mokrotnih travnikov	EUR/ha	7,10	7,10	7,10	7,10	7,10	7,10
	HAB_MRVA: območja HAB1 in HAB2 v kombinaciji z EK	EUR/ha	7,10	7,10	7,10	7,10	7,10	7,10
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (HAB_NPAS)							
	HAB_NPAS: območja HAB1 in HAB2 in območja mokrotnih travnikov	EUR/ha	42,50	67,90	67,90	67,90	67,90	67,90
	HAB_NPAS: območja HAB1 in HAB2 in območja mokrotnih travnikov v kombinaciji z EKp in EK	EUR/ha	42,50	67,90	67,90	67,90	67,90	67,90
8	Traviščni habitati metuljev (0–1.5 GVŽ/ha)							
	Košnja/paša ni dovoljena med 15. junijem in 15. septembrom (MET_KOS)							
	MET_KOS: območja MET1	EUR/ha	238,20	329,79	329,79	329,79	329,79	329,79
	MET_KOS: območja MET2	EUR/ha	142,20	160,24	160,24	160,24	160,24	160,24
	MET_KOS + KRA_S50	EUR/ha	78,70	88,13	88,13	88,13	88,13	88,13
	MET_KOS + KRA_GRB	EUR/ha	107,20	120,18	120,18	120,18	120,18	120,18
	MET_KOS + EKp	EUR/ha	62,50					
	MET_KOS + EKp: območja MET1	EUR/ha		70,00	70,00	70,00	70,00	70,00
	MET_KOS + EKp: območja MET2	EUR/ha		65,00	65,00	65,00	65,00	65,00
	MET_KOS + EK: območja MET1	EUR/ha	102,10	200,00	200,00	200,00	200,00	200,00
	MET_KOS + EK: območja MET2	EUR/ha	62,50	65,00	65,00	65,00	65,00	65,00
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (MET_NPAS)							
	MET_NPAS: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	28,70	54,10	54,10	54,10	54,10	54,10
	MET_NPAS + EK: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	28,70	54,10	54,10	54,10	54,10	54,10
	Spravilo mrve s travinja (MET_MRVA)	EUR/ha	8,10	8,10	8,10	8,10	8,10	8,10
9	Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (0–1.5 GVŽ/ha)							
	Košnja ni dovoljena pred 1. avgustom (VTR_KOS)							
	VTR_KOS: območja VTR1	EUR/ha	258,40	349,99	349,99	349,99	349,99	349,99
	VTR_KOS: območja VTR2	EUR/ha	158,20	223,10	223,10	223,10	223,10	223,10
	VTR_KOS + KRA_S50: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	78,70	131,80	131,80	131,80	131,80	131,80
	VTR_KOS + KRA_GRB: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	107,20	172,38	172,38	172,38	172,38	172,38
	VTR_KOS + EKp	EUR/ha	60,50					
	VTR_KOS + Ekp: območja VTR1	EUR/ha		90,20	90,20	90,20	90,20	90,20
	VTR_KOS + Ekp: območja VTR2	EUR/ha		85,20	85,20	85,20	85,20	85,20
	VTR_KOS + EK: območja VTR1	EUR/ha	122,30	220,20	220,20	220,20	220,20	220,20
	VTR_KOS + EK: območja VTR2	EUR/ha	60,50	85,20	85,20	85,20	85,20	85,20
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (VTR_NPAS)							
	VTR_NPAS: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	20,10	45,50	45,50	45,50	45,50	45,50

Priloga 52: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko–okoljsko–podnebne ukrepe; 2015–2020 – se nadaljuje

	Operacije in zahteve	Enota	2015	2016	2017	2018	2019	2020
9	Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (0–1.5 GVŽ/ha) VTR_NPAS + EK: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	20,10	45,50	45,50	45,50	45,50	45,50
10	Steljniki (0–1.5 GVŽ/ha) Košnja/paša ni dovoljena do 25. avgusta (STE_KOS) STE_KOS: območja STE1 STE_KOS: območja STE2 STE_KOS + KRA_S50, območja STE1 in STE2 STE_KOS + KRA_GRB, območja STE1 in STE2 STE_KOS + EKp STE_KOS + EKp: območja STE1 STE_KOS + EKp: območja STE2 STE_KOS + EK: območja STE1 STE_KOS + EK: območja STE2 Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (STE_NPAS) STE_NPAS: območja STE1 in STE2 STE_NPAS + EK: območja STE1 in STE2	EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha	238,20 138,00 78,70 107,20 40,30 102,10 40,30 20,10 20,10	329,79 202,90 111,60 152,18 70,00 65,00 200,00 65,00 45,50 45,50	329,79 202,90 111,60 152,18 70,00 65,00 200,00 65,00 45,50 45,50	329,79 202,90 111,60 152,18 70,00 65,00 200,00 65,00 45,50 45,50	329,79 202,90 111,60 152,18 70,00 65,00 200,00 65,00 45,50 45,50	329,79 202,90 111,60 152,18 70,00 65,00 200,00 65,00 45,50 45,50
11	Vodni viri Ozelenitev njivskih površin (VOD_ZEL) Uporaba samo FFS, ki so dovoljena na najožjih VVO (VOD_FFSV) Neprezimni medonosni posevki (VOD_NEP) Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (VOD_POD)	EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha	189,80 44,20 156,00 210,00	189,80 44,20 156,00 210,00	189,80 44,20 156,00 210,00	189,80 44,20 156,00 210,00	189,80 44,20 156,00 210,00	189,80 44,20 156,00 210,00
12	Ohranjanje habitatov strmih travnikov (KRA_S50)	EUR/ha	217,50	217,50	217,50	217,50	217,50	217,50
13	Grbinasti travniki (KRA_GRB)	EUR/ha	144,20	144,20	144,20	144,20	144,20	144,20
14	Reja domačih živali na območju pojavljanja velikih zveri (0.5–1.5 GVŽ/ha) Varovanje črede z visokimi premičnimi elektromrežami (KRA_OGRM) Varovanje črede ob prisotnosti pastirja (KRA_VARPA) Varovanje črede s pastirskimi psi (KRA_VARPP)	EUR/ha EUR/ha EUR/ha	119,90 112,60 107,60	119,90 112,60 107,60	119,90 112,60 107,60	119,90 112,60 107,60	119,90 112,60 107,60	119,90 112,60 107,60
15	Planinska paša (0.5–1.5 GVŽ/ha) Paša po čredinkah na planini (KRA_CRED) Planinska paša s pastirjem (KRA_PAST)	EUR/ha EUR/ha	64,30 112,60	64,30 112,60	64,30 112,60	64,30 112,60	64,30 112,60	64,30 112,60
16	Visokodebelni travniški sadovnjaki (KRA_VTSA)	EUR/ha	204,20	204,20	204,20	204,20	204,20	204,20
17	Ohranjanje mejic (KRA_MEJ)	EUR/m			1,60	1,60	1,60	1,60

Priloga 52: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko–okoljsko–podnebne ukrepe; 2015–2020 – nadaljevanje

	Operacije in zahteve	Enota	2015	2016	2017	2018	2019	2020
18	Reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje (GEN_PAS)							
	GEN_PAS	EUR/GVŽ	116,17					
	GEN_PAS: avtohtone pasme	EUR/GVŽ		193,62	193,62	193,62	193,62	193,62
	GEN_PAS: tradicionalne pasme	EUR/GVŽ		116,17	116,17	116,17	116,17	116,17
19	Ohranjanje rastlinskih genskih virov, ki jim grozi genska erozija							
	GEN_SOR: Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin	EUR/ha	136,38	136,38	136,38	136,38	136,38	136,38
	GEN_SEME: Pridelava semenskega materiala avtohtonih in tradicional. sort kmet. rastlin	EUR/ha		167,76	167,76	167,76	167,76	167,76

Vir: Uradni list RS, št 13/15, 21/15, 30/15, 54/15, 16/16, 51/16, 84/16, 15/17, 63/17, 68/17, 5/18, 65/18, 81/18, 10/19, 76/19, 7/20, 61/20, 78/20 in 26/21)

Priloga 53: Vloženi zahtevki za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila; 2016–2020 (uredbeno leto) – se nadaljuje

Operacija	Zahteva	2016		2017		2018		2019		2020	
		Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. vlog	Št. ha	Št. ha	Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. ha
Poljedelstvo in zelenjadarstvo	Petletni kolobar (POZ_KOL)_obvezna	2.894	62.731	2.885	63.593	2.869	64.118	2.857	64.891	2.635	64.414
	Nmin analiza (POZ_NMIN)_obvezna	2.894	62.731	2.885	63.593	2.869	64.118	2.857	64.891	2.635	64.414
	Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (POZ_POD)	683	4.925	681	5.133	671	5.249	670	5.382	626	5.423
	Ozelenitev njivskih površin (POZ_ZEL)	965	8.843	962	9.068	938	9.589	931	9.767	873	9.632
	Gnojenje z organsk. gnojili z nizkimi izpusti v zrak (POZ_NIZI)	541	19.048	543	19.484	540	20.052	539	20.028	528	20.721
	Uporaba protiinsektnih mrež (POZ_FFSM)	0	0								
	Uporaba zastirk ali mehansko zatiranje plevelov (POZ_MEHZ)	48	439	49	472	48	498	48	498	46	442
	Neprezimni medonosni posevki (POZ_NEP)	43	1.135	44	1.039	42	1.228	43	1.222	38	1.090
	Konzervirajoča obdelava tal (POZ_KONZ)	996	24.499	995	25.513	993	25.817	989	26.637	959	27.108
	Uporaba samo FFS, ki so dovolj. na najožjih VVO (POZ_FFSV)	603	7.180	608	7.308	588	7.252	584	7.363	560	7.376
Hmeljarstvo	Pokritost tal v medvrstnem prostoru (HML_POKT)_obvezna	37	590	38	642	37	686	35	651	31	573
	Nmin analiza (HML_NMIN)_obvezna	37	590	38	642	37	686	35	651	31	573
	Uporaba biorazgradljivih vrvic (HML_BIOV)	1	5	1	8	1	9	1	10	0	0
	Gnojenje z organsk. gnojili z nizkimi izpusti v zrak (HML_NIZI)	26	293	27	331	26	363	25	350	22	290
	Kompostiranje rastl. odpadkov po obiranju hme. (HML_KOMP)	21	297	22	317	22	325	21	299	19	246
Sadjarstvo	Uporaba feromonskih in lepljivih vab (SAD_VABE)_obvezna	461	1.973	459	1.995	461	2.016	460	2.026	426	1.992
	Gnojenje samo z gnojili, ki so dovoljena v ekološki pridelavi (SAD_EKGN)	141	363	138	342	137	341	136	328	115	293
	Uporaba metode konfuzije in dezorientacije (SAD_KONF)	68	810	67	806	67	800	66	794	64	784
	Pokritost tal v medvr. prostoru z negovano ledino (SAD_POKT)	350	1.488	348	1.532	349	1.552	348	1.554	335	1.556
	Mehansko zatiranje plevelov (pod drevesi) (SAD_MEHZ)	157	227	152	218	151	210	146	212	133	199
Vinogradništvo	Uporaba feromonskih in lepljivih vab (VIN_VABE)_obvezna							1.079	6.711	1.015	6.647
	VIN_VABE: nagib do 35%	1.056	5.775	1.050	5.817	1.042	5.985				
	VIN_VABE: nagib nad 35%	264	555	260	567	267	585				
	Gnojenje samo z gnojili, ki so dovoljena v ekološki pridelavi (VIN_EKGN)							645	3.738	580	3.602
	VIN_EKGN: nagib do 35%	631	3.182	624	3.194	617	3.273				
	VIN_EKGN: nagib nad 35%	156	409	151	414	154	422				
	Opustitev uporabe insekticidov (VIN_INSK)							808	5.256	780	5.266
	VIN_INSK: nagib do 35%	788	4.480	783	4.506	779	4.668				
	VIN_INSK: nagib nad 35%	221	446	217	452	222	465				
	Pokritost tal v medvrstne prostoru z negovano ledino (VIN_POKT)							791	4.793	754	4.771
	VIN_POKT: nagib do 35%	774	4.086	771	4.113	763	2.744				
	VIN_POKT: nagib nad 35%	182	426	174	421	179	425				

Priloga 53: Vloženi zahtevki za kmetijsko–okoljska–podnebna plačila; 2016–2020 (uredbeno leto) – se nadaljuje

Operacija	Zahteva	2016		2017		2018		2019		2020	
		Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. vlog	Št. ha	Št. ha	Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. ha
Vinogradništvo	Mehansko zatiranje plevelov (pod trtami) (VIN_MEHZ)									284	1.128
	VIN_MEHZ: nagib do 35%	310	989	303	1.013	301	1.037	299	1.063		
	VIN_MEHZ: nagib nad 35%	45	45	44	38	47	41	36	33		
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru čez zimo (VIN_MEDV)									106	284
	VIN_MEDV: nagib do 35%	107	214	107	216	105	231	105	238		
	VIN_MEDV: nagib nad 35%	30	44	30	50	30	55	28	44		
Trajno travinje I	Nepokoš. strnjen pas(5–10% površin) (TRZ_I_NPAS)_obvezna	225	1.518	224	1.547	222	1.555	221	1.559	157	1.128
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_I_NIZI)	21	234	21	240	21	239	21	240	14	93
	Spravilo mrve s travinja (TRZ_I_MRVA)	15	147	15	146	15	142	15	142	12	131
	Opustitev silaže (TRZ_I_OSIL)	34	159	34	165	34	166	34	169	27	147
Trajno travinje II	Opustitev silaže (TRZ_II_OSIL)_obvezna	836	5.929	829	5.953	819	5.867	812	6.006	638	5.112
	Gnojenje z organsk.i gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_II_NIZI)	29	355	29	347	28	353	28	344	18	265
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (TRZ_II_NPAS)	147	727	145	714	142	714	139	721	108	551
Posebni traviščni habitati	Košnja/paša ni dovoljena do 30. junija (HAB_KOS)_obvezna									803	5.641
	HAB_KOS: območja HAB1	208	1.171	217	1.237	243	1.309	266	1.476		
	HAB_KOS: območja HAB2	464	2.470	465	2.576	550	3.292	578	3.642		
	Gnoj. samo z organ. gnoj. v omejeni kol. (HAB_ORGG)_obvezna	648	3.641	658	3.816	32	74	46	85		
	Spravilo mrve s travinja (HAB_MRVA)	239	1.003	243	1.109					803	5.641
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (HAB_NPAS)	114	721	114	739	766	4.615	822	5.135		
	HAB_ORGG2: mokrotni travniki					32	74	46	86		
	Spravilo mrve s travinja (HAB_MRVA)			243	1.109	301	1.548	323	1.742	314	1.856
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (HAB_NPAS)			114	739	129	777	136	798	132	800
Traviščni habitati metuljev	Košnja/paša ni dovolj. med 15. juni. in 15. sept. (MET_KOS)_obvezna					32	74			246	624
	MET_KOS: območja MET1	241	530	250	550	301	1.548	253	589		
	MET_KOS: območja MET2	14	52	15	52	129	777	15	52		
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (MET_NPAS)_obvezna	156	373	165	401			169	444	165	457
	Spravilo mrve s travinja (MET_MRVA)	45	134	55	148	56	157	57	161	52	155

Priloga 53: Vloženi zahtevki za kmetijsko–okoljska–podnebna plačila; 2016–2020 (uredbeno leto) – nadaljevanje

Operacija	Zahteva	2016		2017		2018		2019		2020	
		Št. vlog	Št. vlog	Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. ha
Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov	Košnja ni dovoljena pred 1. avgustom (VTR_KOS)_obvezna									228	1.325
	VTR_KOS: območja VTR1	116	397	125	437	129	438	135	466		
	VTR_KOS: območja VTR2	97	843	100	851	104	873	108	894		
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (VTR_NPAS)	38	396	41	373	40	385	42	394	39	359
Steljniki	Košnja/paša ni dovoljena do 25. avgusta (STE_KOS)_obvezna									7	11
	STE_KOS: območja STE1	8	15	8	15	8	13	8	15		
	STE_KOS: območja STE2	0	0	0	0	0	0	0	0		
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (STE_NPAS)_obvezna	7	12	/	/						
Vodni viri	Ozelenitev njivskih površin (VOD_ZEL)_obvezna	1.965	29.258	1.970	29.773	1.965	30.307	1.969	30.558	1.899	31.154
	Uporaba samo FFS, ki so dovoljena na najožjih VVO (VOD_FFSV)_obvezna	1.940	36.526	1.940	37.057	1.940	37.399	1.938	37.845	1.870	38.184
	Neprezimni medonosni posevki (VOD_NEP)	39	1.036	42	1.133	43	1.078	43	1.179	43	1.087
	Setev rastlin za podpor (zeleno gnojenje) (VOD_POD)	915	9.456	925	9.990	940	10.497	950	10.934	949	11.458
Ohranjanje habitatov strmih travnikov		283	371	283	390	283	389	270	270		204
Grbinasti travniki (KRA_GRB)		5	6	5	9	5	9	5	5		3
Reja živali na Območju poja–vljanja zveri	Varovanje črede z visokimi premič. elektromrežami (KRA_OGRM)	57	1.042	56	1.072	55	1.070	56	1.117	63	1.297
	Varovanje črede s pastirskimi psi (KRA_VARPP)	20	752	17	674	22	818	23	835	23	862
	Varovanje črede ob prisotnosti pastirja (KRA_VARPA)	4	180	4	169	4	175	4	169	6	228
Planinska paša	Paša po čredinkah na planini (KRA_CRED)	23	927	23	924	23	924	24	956	28	986
	Planinska paša s pastirjem (KRA_PAST)	101	4.920	99	4.785	100	4.842	101	4.921	102	4.885
Visokodebelni travniški sadovnjaki (KRA_VTSA)		688	719	702	741	704	743	714	767	627	696
Ohranjanje mejic (KRA_MEJ)				98	120,3	104	130	120	145,4 km	126	151,4 km
Reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje (GEN_PAS)**		760	5.933	753	6.099	750	6.094	829	6.720	831	7.083
Ohranjanje rastlinskih genskih virov, ki jim grozi genska erozija (GEN_SOR)		9.467	1.354	1.414	14.752	1.449	15.262	1.449	15.262	1.474	16.785
Pridelava semenskega materiala avtohtonih in tradicionalnih sort kmet. rastlin (GEN_SEME)		0	0	2	7	2	7	2	7	2	5
SKUPAJ		27.390	338.433	27.549	345.932	27.847	351.981	27.975	359.219	25.608	361.080

* km. ** GVŽ.

Vir: MKGP

Priloga 54: Vrste in višina plačil na enoto za ukrep dobrobit živali (EUR/GVŽ); 2014–2020

Zahteva	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
PRAŠIČI*							
Minimalno število plemenskih svinj in mladice	20	20	10	10	10	10	10
Minimalno število prašičev pitancev	100	100	50	50	50	50	50
Zahteva							
10 % večja neovirana talna površina na žival v skupinskih boksih							
– plemenske svinje in mladice	129,62	129,62	129,62	129,62	129,62	129,62	129,62
– tekači in pitanci	36,70	36,70	36,70	36,70	36,70	36,70	36,70
Skupinska reja z izpustom							
– plemenske svinje in mladice	61,77	61,77	61,77	61,77	61,77	61,77	61,77
– tekači in pitanci	33,83	33,83	33,83	33,83	33,83	33,83	33,83
Dodatna ponudba voluminozne krme za plemenske svinje in mladice	48,30	48,30	48,30	48,3	48,3	48,3	48,3
Kirurška kastracija sesnih pujskov moškega spola z uporabo anestezije				17,1	17,1	17,1	17,1
Toplotno ugodje plemenskih svinj in sesnih pujskov	25,64	25,64	25,64	25,64	25,64	25,64	25,64
Intenzivnost osvetlitve							
– plemenske svinje in mladice	5,17						
– tekači in pitanci	1,44						
Preprečevanje vročinskega stresa							
– plemenske svinje in mladice	14,16						
– tekači in pitanci	3,95						
Napajanje							
– plemenske svinje in mladice	2,74						
– pitanci	1,89						
Preprečevanje izčrpanosti plemenskih svinj v laktaciji	7,60						
GOVEDO**							
Minimalno število GVŽ govedi v ukrepu			2	2	2	2	2
Zahteva							
Paša govedi			53,40	53,40	53,40	53,40	53,40
DROBNICA**							
Minimalno število GVŽ drobnice v ukrepu				2	2	2	2
Zahteva							
Paša drobnice				27,60	27,60	27,60	27,60

* Od leta 2016 ukrep lahko izvajajo rejci, ki imajo najmanj 10 plemenskih svinj in mladice oziroma 50 prašičev pitancev ali tekačev.

** Ukrep lahko izvajajo rejci, ki imajo v ukrepu najmanj 2 GVŽ govedi ali drobnice.

Vir: MKGP

Priloga 55: Število kmetijskih gospodarstev in izplačana izravnalna plačila za ukrep dobrobit živali po uredbah; 2016–2020 (subvencijsko leto)

	Uredba 2016 (izplačano 31.8.2017)		Uredba 2017 (izplačano 31.5.2018)		Uredba 2018 (izplačano 31.5.2019)		Uredba 2019 (izplačano 31.5.2020)		Uredba 2020 (izplačano 31.5.2021)	
	KMG	000 EUR	KMG	000 EUR	KMG	000 EUR	KMG	000 EUR	KMG	000 EUR
Prašiči	225	1.982,1	247	2.039,4	254	2.105,1	251	2.058,4	248	2.098,3
Govedo	6.765	3.739,1	7.377	4.394,7	7.497	4.537,7	7.621	4.724,2	7.838	5.082,9
Drobnica			590	102,1	567	105,4	565	107,0	566	113,8
Skupaj	6.990	5.721,2	8.214	6.536,1	8.321	6.748,9	8.437	6.888,8	8.652	7.294,9

Vir: MKGP, ARSKTRP

Priloga 56: Sredstva za ukrepe Programa razvoja podeželja 2014–2020 (do 31. 12. 2020) – se nadaljuje

Ime ukrepa		Razpoložljivo 2014–2020 (000 EUR)	Število objavljenih razpisov	Razpisano (000 EUR)	Dodeljena sredstva (000 EUR)	Izplačano (000 EUR)	Skupaj 2020	Delež (dodeljeno/ razpoložljivo)	Delež (izplačano/ razpoložljivo)
1.	Prenos znanja in dejavnosti informiranja	7.218,8			3.001,0	2.180,0	699,6	41,6	30,2
1.1	Poklicno usposabljanje in pridobivanja spretnosti	4.858,8			2.961,5	2.170,9	699,6	61,0	44,7
1.2	Podpora za demonstracijske aktivnosti	2.360,0			39,5	9,1		1,7	0,4
2.1	Pomoč pri uporabi svetovalnih storitev	6.568,0			5.640,1	4.444,0	436,8	85,9	67,7
3.	Sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila	3.700,0	5	5.500,0	2.756,7	1.720,2	520,7	74,5	46,5
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				86,4	86,4			
4.	Naložbe v fizična sredstva	233.576,4		293.100,0	181.274,3	121.991,7	26.720,9	77,6	
4.1	Naložbe v kmetijska gospodarstva	131.044,6	15	146.700,0	102.910,6	75.726,2	10.833,7	78,5	52,2
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				5.948,7	5.948,7			57,8
4.2	Naložbe v predelavo, trženje in razvoj kmet. proizvodov	69.461,3	6	95.000,0	48.200,4	25.981,9	8.584,7	69,4	
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				2.856,7	2.856,7			37,4
4.3	Naložbe v kmetijsko–gozdarsko infrastrukturo, povezano	33.070,6	10	51.400,0	30.163,4	20.283,7	7.302,5	91,2	
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				6.088,5	6.088,5			61,3
6.	Razvoj kmetij in podjetij	116.983,3			89.907,3	67.091,5	22.066,6	76,9	57,4
6.1	Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete	63.650,0	6	82.398,5	52.926,8	41.158,5	10.178,7	83,2	57,4
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				46,4	46,4			64,7
6.3	Pomoč za zagon dejavnosti , namenjen razvoju majhnih kmetij	37.000,0	2	40.000,5	36.780,0	25.732,5	11.883,0	99,4	
6.4	Naložbe v vzpostavitev nekmetijskih dejavnosti	16.333,3	1	15.000,0	200,5	200,5	4,9	1,2	69,5
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				200,5	200,5			1,2
7.	Osnovne storitve in obnova vasi na podeželju	10.000,0			6.785,8	402,3		67,9	4,0
7.3	Podpora za širokopasovno infrastrukturo ter zagotavljanje dostopa do širokopasovnega interneta	10.000,0		1	6.383,5	0,0		63,8	0,0
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				402,3	402,3	98,5		
8.	Naložbe v razvoj in izboljšanje gozdov	44.581,1			39.708,5	23.372,2	5.368,6	89,1	52,4
8.4	Odprava škode v gozdovih – naravne nesreče	10.554,4	8	7.100,0	6.206,2	6.197,0	2.596,0	58,8	58,7
8.6	Naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdarskih proizvodov	34.026,7	7	46.500,0	32.153,2	15.826,2	2.772,6	94,5	46,5
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				1.349,1	1.349,1			
9.	Ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev	2.228,0		3.732,4	1.682,5	296,4	221,4	75,5	13,3

Priloga 56: Sredstva za ukrepe Programa razvoja podeželja 2014–2020 (do 31. 12. 2020) – nadaljevanje

	Ime ukrepa	Razpoložljivo 2014–2020 (000 EUR)	Število objavljenih razpisov	Razpisano (000 EUR)	Dodeljena sredstva (000 EUR)	Izplačano (000 EUR)	Skupaj 2020	Delež (dodeljeno/ razpoložljivo)	Delež (izplačano/ razpoložljivo)
10.	Kmetijsko–okoljsko–podnebna plačila	207.127,4			207.115,0	173.508,0	31.009,1	100,0	83,8
10.1	Plačilo kmetijsko–okoljskih–podnebnih obveznosti	206.487,4			206.858,8	173.429,7	30.930,7	100,2	84,0
10.2	Podp. za ohran., trajnostno rabo in razvoj gen. virov v kmetijstvu	640,0			256,2	78,3	78,3	40,0	12,2
11.	Ekološko kmetovanje	66.131,0			65.504,8	54.971,7	10.008,5	99,1	83,1
11.1	Plačila za preusmeritev v ekološko kmetovanje	17.194,1			11.204,9	9.489,3	1.636,3	65,2	55,2
11.2	Plačila za ekološko kmetovanje	48.936,9			54.299,9	45.482,4	8.372,2	111,0	92,9
13.	Plačila območjem z narav. ali drugimi posebnimi omejitvami	252.614,9			252.863,9	251.351,9	44.481,6	100,1	99,5
13.1	Izplačilo nadomestil v gorskih območjih	193.781,0			193.891,2	192.726,1	33.860,8	100,1	99,5
13.2	Nadomestila za druga območja z naravnimi omejitvami	16.953,9			19.646,4	19.483,2	5.104,3	115,9	114,9
13.3	Nadomestila za druga območja s posebnimi omejitvami	41.880,0			39.326,2	39.142,6	5.516,6	93,9	93,5
14.	Dobrobit živali	36.333,3			36.044,9	28.412,7	6.891,9	99,2	78,2
16.	Sodelovanje	17.718,8			16.676,5	1.667,9	1.667,9	94,1	9,4
16.2	Pilotni projekti ter razvoj novih proizvodov, praks ...	8.767,3	3	11.500,0	8.265,1	757,7	757,7	94,3	8,6
16.4	Horizontalno in vertikalno sodelovanje v dobavni verigi za vzpostavitev in razvoj kratkih dobavnih verig	1.428,0	3	8.467,2	1.419,8	163,9	163,9	99,4	11,5
16.5	Blažitev podnebnih sprememb ali prilagajanje nanje ter skupni pristop k okoljskim projektom in praksam	5.617,5	4	9.681,9	5.342,5	567,0	567,0	95,1	10,1
16.9	Diverzifikacija kmetijskih dejavnosti v dejavnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom in socialnim vključevanjem ...	1.905,9		1.905,9	1.649,1	179,3	179,3	86,5	9,4
19.	LEADER	56.365,6			43.962,5	20.770,5	10.271,3	78,0	36,8
19.1	Pripravljalna podpora	401,7		1.000,0	401,7	401,7		100,0	100,0
19.2	Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, Obveznosti iz PRP 2007–2013	37.608,1			24.830,3	11.324,3	6.187,6	66,0	30,1
19.3	Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja LAS	7.000,0	5	5.188,3	6.910,8	2.243,6	1.637,4	98,7	32,1
19.4	Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	11.355,8			11.093,7	6.074,9	2.446,3	97,7	53,5
21.	Izjemna začasna podpora kmetom ter MSP, ki jih je kriza zaradi covid-19 še posebej prizadela	3.500,0			1.581,0			45,2	0,0
	Tehnična pomoč	39.099,7			21.854,6	21.854,6	4.404,5	55,9	55,9
	Zgodnje upokojevanje 2007–2013	3.574,8			3.127,3	3.127,3	279,0	87,5	87,5
	Skupaj	1.107.321,0			977.009,2	774.685,3	165.146,6	88,2	70,0

Vir: MKGP

EKOLOŠKO KMETOVANJE

Priloga 57: Ekološke kmetije in kmetijska zemljišča v uporabi, v kontroli ekološkega kmetovanja; 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
Ekološke kmetije v kontroli, skupaj	2.067	2.096	2.218	2.363	2.682	3.049	3.298	3.417	3.518	3.635	3.741	3.828	3.689	96,4
ekološke kmetije s certifikatom	1.789	1.853	1.897	1.999	2.104	2.232	2.537	2.699	2.933	3.190	3.320	3.494	3.358	96,1
ekološke kmetije v preusmeritvi	278	243	321	364	578	817	761	718	585	445	421	334	331	99,1
Delež od vseh kmetij (%)	2,7	2,8	3,0	3,2	3,6	4,2	4,6	4,7	5,0	5,2	5,4	5,4	5,4	
Kmetijska zemljišča v ekološki kontroli, skupaj (ha)	29.836	29.388	30.689	32.149	35.101	38.664	41.237	42.188	43.579	46.222	47.848	49.638	52.078	104,9
kmetijska zemljišča, ekološke kmetije s certifikatom	26.125	25.816	25.056	27.448	28.807	30.041	33.536	32.488	36.353	40.349	41.669	44.455	45.787	103,0
kmetijska zemljišča, ekološke kmetije v preusmeritvi	3.711	3.572	5.632	4.700	6.294	8.624	7.701	9.700	7.226	5.874	6.179	5.183	6.291	121,4
Delež od vse KZU (%)	6,1	6,3	6,4	7,0	7,3	8,1	8,6	8,8	9,1	9,6	10,0	10,3	10,8	

Vir: SURS (MKGP)

Priloga 58: Kmetijska zemljišča v uporabi, vključena v kontrolo ekološkega kmetovanja po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
Kmetijska zemljišča, v ekološki kontroli (ha)	29.836,4	29.388,4	30.688,5	32.148,7	35.100,7	38.664,5	41.237,2	42.188,5	43.578,8	46.222,4	47.848,3	49.638,3	52.078,5	104,9
Njive in vrtovi, od tega:	2.608,2	2.922,5	3.329,7	3.383,7	3.787,2	4.383,5	4.731,7	5.359,1	5.700,5	5.942,3	6.270,0	6.520,4	6.894,9	105,7
zelenjadnice in jagode	101,2	124,2	122,4	151,1	183,6	232,6	214,4	281,0	267,0	227,1	245,2	307,5	319,0	103,7
Trajni travniki in pašniki	26.309,0	25.432,4	26.189,7	27.531,1	29.814,1	32.527,1	34.595,8	34.653,3	35.494,2	37.606,7	38.700,5	40.027,5	41.903,3	104,7
Trajni nasadi, od tega:	919,2	1.033,5	1.169,1	1.234,0	1.499,3	1.754,0	1.909,8	2.176,1	2.384,1	2.673,4	2.877,8	3.090,2	3.280,3	106,2
sadovnjaki	712,3	780,3	793,1	855,1	988,4	1.144,3	1.260,1	1.466,1	1.608,0	1.869,7	1.962,1	2.106,1	2.232,0	106,0
vinogradi	190,7	203,3	296,9	287,2	324,1	401,3	421,8	495,2	536,1	561,1	657,0	705,8	766,4	108,6
oljčniki	16,2	50,0	76,6	91,6	184,5	208,3	226,2	214,1	240,1	242,6	258,7	278,3	281,4	101,1
drevesnice, trsnice in matičnjaki	0,0	0,0	2,4	0,0	2,3	0,0	1,7	0,8	0,0	0,0	0,0	0,3	0,6	224,0
Kmetijska zemljišča, z ekološkim certifikatom (ha)	26.125,0	25.816,3	25.056,1	27.448,3	28.806,6	30.040,6	33.536,4	32.488,3	36.352,6	40.348,7	41.668,9	44.455,4	45.787,3	103,0
Njive in vrtovi, od tega:	2.193,1	2.382,4	2.557,0	2.771,9	2.871,5	3.257,0	3.817,7	3.893,7	4.374,6	5.076,4	5.415,9	5.617,6	5.844,1	104,0
zelenjadnice in jagode	88,8	112,5	109,7	115,9	135,3	176,0	169,8	224,5	229,4	195,5	217,6	250,4	284,2	113,5
Trajni travniki in pašniki	23.285,5	22.668,8	21.668,2	23.793,9	24.968,2	25.610,6	28.437,1	27.183,1	30.284,1	33.405,1	34.052,4	36.385,0	37.297,5	102,5
Trajni nasadi, od tega:	646,3	765,2	830,9	882,4	966,9	1.173,0	1.281,6	1.411,5	1.693,9	1.867,2	2.200,5	2.452,9	2.645,8	107,9
sadovnjaki	588,3	647,9	647,0	707,7	745,3	848,9	926,8	989,1	1.166,4	1.337,5	1.520,7	1.672,2	1.878,9	112,4
vinogradi	52,5	90,8	149,6	131,8	158,8	248,2	261,2	272,2	342,4	337,9	462,2	548,3	533,7	97,3
oljčniki	5,5	26,6	32,0	42,9	60,5	75,8	92,0	149,9	185,1	191,9	217,6	232,4	233,1	100,3
drevesnice, trsnice in matičnjaki	0,0	0,0	2,3	0,0	2,3	0,0	1,7	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Kmetijska zemljišča, v preusmeritvi (ha)	3.711,5	3.572,1	5.632,5	4.700,5	6.294,1	8.623,9	7.700,8	9.700,2	7.226,2	5.873,7	6.179,4	5.182,9	6.291,2	121,4
Njive in vrtovi, od tega:	415,1	540,2	772,7	611,7	915,7	1.126,5	913,9	1.465,4	1.325,9	865,9	854,1	902,8	1.050,8	116,4
zelenjadnice in jagode	12,4	11,7	12,7	35,2	48,3	56,6	44,7	56,6	37,6	31,6	27,6	57,2	34,8	60,8
Trajni travniki in pašniki	3.023,5	2.763,6	4.521,6	3.737,2	4.845,9	6.916,5	6.158,8	7.470,2	5.210,1	4.201,6	4.648,0	3.642,6	4.605,8	126,4
Trajni nasadi, od tega:	272,9	268,3	338,2	351,5	532,5	581,0	628,1	764,7	690,2	806,2	677,3	637,3	634,0	99,5
sadovnjaki	124,0	132,4	146,1	147,4	243,1	295,4	333,3	477,0	441,6	532,3	441,4	433,9	353,1	81,4
vinogradi	138,2	112,5	147,4	155,4	165,3	153,1	160,6	222,9	193,7	223,2	194,9	157,5	232,7	147,7
oljčniki	10,8	23,4	44,6	48,7	124,1	132,5	134,2	64,2	55,0	50,7	41,0	45,9	48,2	105,0
drevesnice, trsnice in matičnjaki	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,3	0,6	224,0

Vir: SURS (MKGP)

Priloga 59: Pridelava ekoloških rastlinskih pridelkov, po pomembnejših skupinah kmetijskih kultur (t); 2013–2020

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
Žita za zrnje, od tega:	2.942,8	3.929,3	3.386,4	4.725,2	4.848,9	5.492,4	5.628,9	5.622,1	99,9
pšenica in pira	614,0	1.314,5	1.205,1	1.460,5	1.676,2	1.602,3	1.769,6	1.716,0	97,0
ječmen	427,6	561,3	460,7	865,6	744,2	815,1	858,5	943,2	109,9
oves	413,6	396,2	446,8	358,4	514,6	653,9	846,0	638,5	75,5
koruza za zrnje	586,1	1.005,5	544,2	1.264,4	867,7	1.048,2	1.109,2	1.227,0	110,6
Stročnice za suho zrnje	-	38,1	73,6	105,6	201,3	114,6	105,5	95,1	90,1
Korenovke in gomoljnice, od tega:	1.184,8	1.579,1	1.611,3	1.622,2	1.767,9	1.823,6	1.626,3	1.831,3	112,6
krompir	1.069,5	1.402,2	1.392,6	1.471,1	1.566,5	1.547,2	1.385,3	1.632,3	117,8
Industrijske rastline, od tega:	124,7	155,8	216,5	88,3	426,7	334,6	306,0	609,3	199,1
oljnice	86,6	130,3	182,1	76,4	382,2	266,6	257,7	412,1	159,9
Zelena krma z njiv, od tega:	6.300,9	10.857,1	9.356,7	12.124,0	14.297,7	19.408,4	18.550,6	16.624,5	89,6
silazna koruza	201,5	514,2	954,7	1.155,8	2.307,5	2.811,1	2.406,4	2.237,9	93,0
začasno travinje na njivah	1.367,4	1.892,3	2.275,8	4.059,3	4.355,5	4.823,1	5.832,6	7.326,2	125,6
Zelenjadnice, melone in jagode, od tega:	1.232,9	1.437,7	1.600,9	1.770,5	1.515,9	1.834,2	1.795,4	1.700,2	94,7
zelenjadnice in melone	1.217,6	1.410,7	1.573,1	1.746,3	1.478,0	1.780,0	1.739,9	1.641,2	94,3
jagode	15,3	27,0	27,8	24,2	37,9	54,2	55,4	59,1	106,6
Sadje, brez jagod	1.817,2	1.845,3	2.744,5	1.937,2	895,4	5.020,8	1.520,9	5.309,9	349,1
Oljke	210,1	175,9	340,1	417,9	423,1	552,4	421,4	659,0	156,4
Grozdje	816,0	964,0	1.208,0	1.017,4	1.312,3	1.505,0	2.203,3	1.914,2	86,9
Trajno travinje (seno)	64.210,8	75.477,0	48.571,7	50.936,5	50.483,5	59.332,5	101.950,4	102.055,3	100,1

Vir: SURS (MKGP)

Priloga 60: Število živali v ekološki reji po vrstah živali; 2011–2020

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
Govedo	22.915	22.977	25.168	27.359	30.592	33.397	35.095	35.751	37.126	37.904	102,1
Prašiči	2.219	2.485	2.798	3.135	3.345	3.648	3.793	3.203	3.252	2.992	92,0
Drobnica, od tega:	40.588	41.081	40.101	42.238	41.654	42.698	44.030	41.927	42.310	38.240	90,4
ovce	35.352	35.383	34.234	35.790	35.193	35.841	36.981	35.071	35.225	31.695	90,0
koze	5.236	5.698	5.867	6.448	6.461	6.857	7.049	6.856	7.085	6.545	92,4
Perutnina	29.558	52.757	54.757	71.537	71.618	101.340	104.940	93.145	96.641	87.972	91,0
Kopitarji	2.981	3.262	3.544	3.846	3.878	4.093	4.089	4.054	4.095	3.857	94,2
Kunci	1.014	1.402	1.436	1.694	1.598	1.849	1.640	1.317	1.131	902	79,8
Ostalo (divjad)	1.546	1.616	1.737	1.896	1.973	1.984	2.092	2.271	2.465	2.508	101,7
Čebele (število panjev)	1.646	1.598	1.803	1.631	1.400	1.814	2.182	2.863	3.245	3.272	100,8

Vir: SURS (MKGP)

Priloga 61: Prireja ekoloških proizvodov živalskega izvora, po kategorijah proizvodov; 2013–2020

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
Meso skupaj, od tega (t):	177,3	200,1	151,6	323,9	326,7	410,2	330,2	308,7	93,5
goveje meso	156,5	177,4	128,1	260,2	275,1	350,1	278,4	260,1	93,4
prašičje meso	10,6	5,1	9,9	5,5	21,0	25,0	23,9	18,5	77,4
ovčje meso	3,0	1,9	3,3	1,9	3,3	2,0	0,3	2,2	709,7
kozje meso	1,3	0,1	0,5	0,4	0,3	0,1	0,4	0,0	0,0
perutninsko meso	12,7	13,6	2,0	38,2	25,5	32,8	27,1	27,5	101,5
Mleko, od tega (t):	5.395,0	5.626,4	6.036,2	7.127,8	6.050,9	7.186,7	7.739,6	7.714,8	99,7
kravje mleko	5.122,4	5.416,2	5.832,0	6.864,4	5.714,1	6.867,6	7.347,7	7.307,2	99,4
ovčje mleko	128,3	104,4	85,6	124,4	178,1	180,7	188,1	193,0	102,6
kozje mleko	144,4	105,8	118,6	139,0	158,8	138,5	203,8	214,5	105,3
Med (t)	45,0	20,3	21,8	21,2	31,3	44,2	42,0	34,1	81,2
Konzumna jajca (v 1000 kos)	4.138	4.641	6.314	6.936	8.657	10.869	11.705	13.316	113,8

Vir: SURS (MKGP)

JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO

Priloga 62: Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2020

Tehnološko-okoljsko svetovanje in varovanje proizvodnih virov

Opis ukrepa	Št. ur
Svetovanje v zvezi s tehnološkim, gospodarskim in okoljevarstvenim področjem opravljanja kmetijske dejavnosti	124.180
Osebnostno svetovanje	89.530
Predavanja, tečaji, seminarji, delavnice, krožki, spletni seminarji	13.908
Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila	12.821
Sestanki strokovnih skupin, strokovni kolegiji	5.165
Izdelava krmnih obrokov	2.755
Svetovanje in pomoč pri izdelavi razvojnih načrtov za kmetijska gospodarstva	106.342
Osebnostno svetovanje	74.305
Predavanja, tečaji, seminarji, delavnice, krožki, razstave, pospeševalne prireditve, spletni seminarji	9.126
Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila, strokovna gradiva	7.897
Sestanki strokovnih skupin, strokovni kolegiji	4.085
Razvojni načrti kmetij, strateški načrti	4.078
Svetovanje - PRP zahtevki	6.850
Svetovanje v zvezi z izvajanjem ukrepov kmetijske politike	43.516
Osebnostno svetovanje	30.580
Predavanja, tečaji, seminarji, delavnice, krožki, spletni seminarji	1.303
Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila	1.545
Sestanki strokovnih skupin, strokovni kolegiji	960
Pregledi na NS	9.127
Svetovanje in pomoč pri organizaciji in delovanju rejskih organizacij, organizacij pridelovalcev in drugih oblik proizvodnega združevanja kmetijskih pridelovalcev	11.205
Osebnostno svetovanje	4.785
Predavanja, tečaji, seminarji, delavnice, krožki, dogodki, spletni seminarji	4.350
Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila	2.069
Svetovanje na področju kmetijskih in s kmetijstvom povezanih predpisov zajema	14.144
Osebnostno svetovanje	5.835
Predavanja, tečaji, seminarji, delavnice	469
Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila	1.001
Priprava strokovnih podlag za zakonodajne in druge dokumente	6.839
Druge naloge: koordinacija dela, vodenje, usposabljanje in sodelovanje z drugimi inštitucijami in službami	67.916
Vodenje in koordinacija	16.827
Izobraževanje in usposabljanje kmetijskih svetovalcev	21.028
Priprava navodil, obvestil, obrazcev, podatkov, protokolov, razvoj video in drugih digitalnih vsebin	13.279
Kolegiji vodij odelkov, kolegiji svetovalcev na zavodu,...	4.669
Organizacija strokovno pospeševalnih in promocijskih dogodkov oz. prireditev (tradicionalni letni posvet JSKS, sejem Agra, ZED, Lombergarjevi dnevi, okrogle mize,...)	1.948
Svetovanje v zvezi s pridobitvijo usposobljenosti na področju kmetijstva in s kmetijstvom povezanih področij (NPK)	1.245
Sodelovanje z ostalimi ministrstvi in z izvajalci drugih javnih služb, razvojno-strokovnih nalog ali raziskovalnega dela doma in v tujini	5.256
Sodelovanje v strokovnih delovnih skupinah in v strokovnih odborih za posamezna področja v kmetijstvu	3.663
Naloge opredeljene s cenikom ministra	49.472
Izdelava načrtov kolobarjenja, gnojilnih načrtov, bilanc gnojil, jemanje vzorcev na terenu in izvajanje talnih in rastlinskih testov	2.444
Elektronsko izpolnjevanje in elektronska vložitev zbirne vloge	46.260
Priprava analiz in mnenj za uporabnike na podlagi predpisov	767
Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2020, skupaj	416.776

Vir: KGZS – Sektor za kmetijstvo in gozdarstvo

Priloga 63: Raziskovalni projekti s področja kmetijstva in živilstva, ki jih je v letu 2020 financiralo MKGP

Aplikativni in razvojni projekti

1. L4-9305 LOKALNO PRIDELANA AJDA KOT SUROVINA ZA PROIZVODNJO KAKOVOSTNIH ŽIVIL, Inštitut za nutricionistiko, nosilec Ivan Kreft, skupna vrednost projekta v letu 2020: 140.536,44 EUR, delež MKGP: 23 % (33.338,00 EUR)
2. L4-9315 ECOFAR: VARNOST PRESKRBE S HRANO IN BLAŽITEV PODNEBNIH SPREMEMB Z RAZVOJEM EKOLOŠKEGA KMETIJSTVA – OHRANITVENA OBDELAVA TAL, BIOEFEKTORJI IN TRAJNOSTNO UPRAVLJANJE S PLEVELI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec Klemen Eler, skupna vrednost projekta v letu 2020: 140.108,00 EUR, delež MKGP: 23 % (33.331,00 EUR)
3. L4-9325 RAZVOJ NOVIH, OKOLJU PRIJAZNIH, PRISTOPOV ZA INAKTIVACIJO RASTLINSKIH IN HUMANIH VIRUSOV V VODAH, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec Maja Ravnikar, skupna vrednost projekta v letu 2020: 132.109,00 EUR, delež MKGP: 19 % (25.332,00 EUR)
4. L-1840 NOVE PRAKSE ZA BLAŽENJE ABIOTSKEGA STRESA KORUZE V LUČI KLIMATSKIH SPREMEMB, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec Uroš Žibrat, skupna vrednost projekta v letu 2020: 103.549,86 EUR, delež MKGP: 0 %
5. L4-1841 IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI SLOVENSKEH BELIH VIN Z BOLJŠO EKSPRESIJO SORTNIH AROM, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec Klemen Lisjak, skupna vrednost projekta v letu 2020: 103.237,45 EUR, delež MKGP: 0 %
6. L4-2624 VIR TROTOV TER NJIHOV DOPRINOS K GENETSKEMU NAPREDKU PRI MEDONOSNI ČEBELI (akronim: SimTROT), Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec Janez Prešern, skupna vrednost projekta v letu 2020: 50.006,46 EUR, delež MKGP: 33 % (16.664,16 EUR)
7. L4-2625 CELOVITO UPRAVLJANJE MALIH UKREPOV ZA ZADRŽEVANJE VODE IN PREPREČEVANJE EROZIJE TAL V KMETIJSKIH POVODJIH (akronim: CeVoTak), Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec Marina Pintar, skupna vrednost projekta v letu 2020: 50.006,46 EUR, delež MKGP: 33 % (16.664,16 EUR)
8. L7-2632 NANOPORE VISOKOZMOGLJIVO SEKVENCIRANJE MIKROBNIH GENOMOV ZA RAZREŠITEV EPIDEMIOLOŠKIH IN DIAGNOSTIČNIH VPRAŠANJ V RASTLINSKI PATOLOGIJI, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec Maja Ravnikar, skupna vrednost projekta v letu 2020: 45.999,19 EUR, delež MKGP: 27 % (12.666,44 EUR)

Ciljni raziskovalni program »Zagotovimo.si hrano za jutri« 2011–2020

Ciljni raziskovalni program »CRP 2018«

1. V4-1801 PREUČITEV IN PREDLOG IZBORA NAJPRIMERNEJŠIH NEKEMIČNIH METOD ZATIRANJA PLEVELA KOT NADOMESTILO ZA UPORABO GLIFOSATA IN DRUGIH HERBICIDOV ZA SLOVENSKE RAZMERE, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Robert Leskovšek, skupna vrednost projekta v letu 2020: 42.050,00 EUR, delež MKGP: 77 % (32.640,00 EUR)
2. V4-1802 OBVLADOVANJE PLODOVE VINSKE MUŠICE (DROSOPHILA SUZUKI) Z METODAMI Z NIZKIM TVEGANJEM, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Jaka Razinger, skupna vrednost projekta v letu 2020: 26.423,00 EUR, delež MKGP: 67 % (17.926,99 EUR)
3. V4-1803 DETEKCIJA VIRUSOV INFLUENCE TIPA A V OKOLJSKIH VZORCIH, KRMI IN NASTILJU TER PRIPRAVA ALGORITMA ZA DIAGNOSTIKO INFLUENCE PRI PRAŠIČIH, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilec projekta: Brigita Slavec, skupna vrednost projekta v letu 2020: 63.094,00 EUR, delež MKGP: 77 % (49.000,00 EUR)
4. V4-1804 UGOTAVLJANJE POTI ŠIRJENJA HUDE GNILOBE ČEBELJE ZALEGE Z GENETSKO TIPIZACIJO SEVOV POVZROČITELJA BOLEZNI, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilec projekta: Darja Kušar, skupna vrednost projekta v letu 2020: 65.222,00, delež MKGP: 72 % (47.600,00 EUR)
5. V4-1805 MOŽNOSTI OBVLADOVANJA PARATUBERKULOZE V REJAH KRAV MOLZNIC IN DVIG KONKURENČNOSTI SLOVENSKE GOVEDOREJE, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilec projekta: Matjaž Ocepek, skupna vrednost projekta v letu 2020: 30.488,00 EUR, delež MKGP: 67 % (20.683,00 EUR)
6. V4-1806 VZPOSTAVITEV SISTEMA UPORABE DNA MARKERJEV ZA GENETSKO IDENTIFIKACIJO PRI PREVERJANJU SORTNE PRISTNOSTI IN ČISTOSTI POMEMBNEJŠIH VRST ŽIT IN KRIŽNIC KOT OSNOVA ZA KAKOVOSTNO PRIDELAVO SEMENSKIH POSEVKOV TER VARNO IN KAKOVOSTNO PRIDELANO HRANO IN KRMO, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Vladimir Meglič, skupna vrednost projekta v letu 2020: 22.350,00 EUR, delež MKGP: 67 % (15.180,00 EUR)
7. V4-1807 UGOTAVLJANJE ŠKOD V ČEBELARSTVU, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Maja Ivana Smodiš Škerl, skupna vrednost projekta v letu 2020: 9.624,00 EUR, delež MKGP: 72 % (6.950,00 EUR)

8. V4-1808 UPORABA TEHNOLOGIJE DNA ZA UGOTAVLJANJE PONEVERB V RIBIŠKIH PROIZVODIH Z VREDNOTENJEM SOCIO EKONOMSKIH VIDIKOV, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec projekta: Lovrenc Lipej, skupna vrednost projekta v letu 2020: 65.222,00 EUR, delež MKGP: 72 % (47.600,00 EUR)
9. V4-1809 RAZVOJ MODELA ZA SISTEMATIČNO SPREMLJANJE EKONOMSKEGA POLOŽAJA IN ANALIZO VPLIVA KMETIJSKE POLITIKE NA RAVNI TIPIČNIH KMETIJSKIH GOSPODARSTEV, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Jaka Žgajnar, skupna vrednost projekta v letu 2020: 26.447,00 EUR, delež MKGP: 67 % (17.950,00 EUR)
10. V5-1810 IT ZASKP - ZASNOVA INFORMACIJSKIH REŠITEV V PODPORO IZVAJANJU SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE EVROPSKE UNIJE NA PODLAGI PODATKOV, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, nosilec projekta: Marko Lovec, skupna vrednost projekta v letu 2020: 65.222,00 EUR, delež MKGP: 72 % (47.600,00 EUR)
11. V4-1811 UPORABA PODATKOV SATELITSKEGA SISTEMA SENTINEL TER NEKATERIH OSTALIH PODATKOV DALJINSKEGA ZAZNAVANJA ZA KONTROLO NEPOSREDNIH PLAČIL V KMETIJSTVU, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Uroš Žibrat, skupna vrednost projekta v letu 2020: 39.968,00 EUR, delež MKGP: 73 % (29.300,00 EUR)
12. V4-1813 VZPOSTAVITEV SISTEMA VZORČNIH KMETIJ ZA NAMEN STALNEGA SPREMLJANJA KAZALCEV TRAJNOSTNEGA KMETIJSTVA, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Andrej Simončič, skupna vrednost projekta v letu 2020: 40.650,00 EUR, delež MKGP: 67 % (27.580,00 EUR)
13. V4-1814 ANALITIČNE PODPORE ZA VEČJO UČINKOVITOST IN CILJNOST KMETIJSKE POLITIKE DO OKOLJA IN NARAVE V SLOVENIJI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Andrej Udovč, skupna vrednost projekta v letu 2020: 135.963,00 EUR, delež MKGP 72 % (99.250,00 EUR)
14. V4-1815 ZMANJŠANJA SUŠNEGA STRESA IN POVEČANJA RODOVITNOSTI TAL Z UVAJANJEM OHRANITVENE (KONZERVACIJSKE) OBDELAVA TAL V TRAJNOSTNO POLJEDELSTVO, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, nosilec projekta: Denis Stajanko, skupna vrednost projekta v letu 2020: 34.562,00 EUR, delež MKGP: 67 % (23.450,00 EUR)
15. V4-1816 ZMANJŠEVANJE IZPUSTOV TOPLOGREDNIH PLINOV IN AMONIJAKA NA KMETIJSKIH GOSPODARSTVIH, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Jože Verbič, skupna vrednost projekta v letu 2020: 78.612,00 EUR, delež MKGP: 73 % (57.500,00 EUR)
16. V4-1817 TEHNOLOŠKE REŠITVE ZA IZBOLJŠANJE DOBREGA POČUTJA REJNIH ŽIVALI V PERUTNINARSTVU IN PRAŠČEREJI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Manja Zupan, skupna vrednost projekta v letu 2020: 81.528,00 EUR, delež MKGP: 72 % (59.500,00 EUR)
17. V4-1824 PREMOSTITEV VRZELI V BIOGOSPODARSTVU: OD GOZDNE IN KMETIJSKE BIOMASE DO INOVATIVNIH TEHNOLOŠKIH REŠITEV, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Luka Juvančič, skupna vrednost projekta v letu 2020: 49.972,00 EUR, delež MKGP: 79 % (39.350,00 EUR)

Ciljni raziskovalni program »CRP 2019«

1. V1-1938 ZASNOVA MONITORINGA DIVJIH OPRAŠEVALCEV V SLOVENIJI, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec projekta: Al Vrezec, skupna vrednost projekta v letu 2020: 27.631,00 EUR, od tega sredstva MOP: 6.250,00 EUR, delež MKGP: 0,00 % (0,00 EUR)

Ciljni raziskovalni program »CRP 2020«

1. V4-2001 MOŽNOST IZBOLJŠANJA PRODUKTIVNOSTI IN ZMANJŠANJA ODVISNOSTI OD UPORABE KEMIČNIH FUNGICIDOV V KMETIJSTVU Z UPORABO PLINSKE PLAZME, Inštitut Jožef Štefan, nosilec projekta: Ita Junkar, skupna vrednost projekta v letu 2020: 43.482,00 EUR, delež MKGP: 26 % (11.565,00 EUR)
2. V4-2002 OBVLADOVANJE MARMORIRANE SMRDLJIVKE V SLOVENIJI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Stanislav Trdan, skupna vrednost projekta v letu 2020: 50.790,00 EUR, delež MKGP: 26 % (13.490,00 EUR)
3. V4-2003 Q-ENTRY - VPELJAVA HITRIH TESTOV ZA IDENTIFIKACIJO KARANTENSKIH ŠKODLJIVIH ORGANIZMOV, POVZROČITELJEV BOLEZNI IN POŠKODB NA RASTLINAH, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec projekta: Tanja Dreo, skupna vrednost projekta v letu 2020: 26.606,00 EUR, delež MKGP: 26 % (7.068,00 EUR)
4. V4-2004 OBVLADOVANJE OKUŽB Z BAKTERIJO S. INFANTIS V REJAH PIŠČANCEV BROJLERJEV, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilec projekta: Olga Zorman Rojs, skupna vrednost projekta v letu 2020: 43.537,00 EUR, delež MKGP: 26 % (11.566,00 EUR)
5. V4-2005 STRATEŠKI PRISTOPI ZA IZBOLJŠANJE ZDRAVSTVENEGA STANJA IN PLODNOSTI DROBNICE, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilec projekta: Janko Mrkun, skupna vrednost projekta v letu 2020: 50.793,24, delež MKGP 2020: 26 % (13.493,24 EUR)
6. V4-2006 ANALIZA SEMENARSTVA ZELENJADNIC V SLOVENIJI IN VZPOSTAVITEV SEMENARJENJA HIBRIDNIH IN NEHIBRIDNIH SORT NA MODELU ZELJA (BRASSICA OLERACEA VAR. CAPITATA L.), Univerza v Ljubljani, Biotehniška

fakulteta, nosilec projekta: Katarina Rudolf Piliš, skupna vrednost projekta v letu 2020: 29.024,00 EUR, delež MKGP: 26 % (7.710,00 EUR)

7. V4-2007 RAZVOJ METOD IN VZPOSTAVITEV SISTEMOV URADNEGA PREIZKUŠANJA EKOLOŠKIH SORT IN HETEROGENEGA MATERIALA IZBRANIH POLJŠČIN IN ZELENJADNIC, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Vladimir Meglič, skupna vrednost projekta v letu 2020: 31.443,00 EUR, delež MKGP: 26 % (8.353,00 EUR)
8. V4-2008 ANALIZA PRIDELAVE IN TRŽENJA PROIZVODOV SHEM KAKOVOSTI, Univerza v Novem mestu Fakulteta za ekonomijo in informatiko, nosilec projekta: Karmen Erjavec, skupna vrednost projekta v letu 2020: 24.380,46 EUR, delež MKGP: 39 % (9.638,00 EUR)
9. V2-2009 OPTIMIZACIJA PRISTOPOV ZA TRAJNOSTNO PRIDELAVO HRANE IN VEČJI DELEŽ LOKALNO PRIDELANE HRANE, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo, nosilec projekta: Zorka Novak Pintarič, skupna vrednost projekta v letu 2020: 38.209,00 EUR, delež MKGP: 30 % (11.566,00 EUR)
10. V4-2010 VREDNOTENJE VERIG PRESKRBE S HRANO Z DODANO VREDNOSTJO Z NAMENOM IDENTIFIKACIJE VRZELI IN IZDELAVE PRIPOROČIL ZA NADALJNI RAZVOJ V SLOVENIJI, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, nosilec projekta: Jernej Prišenk, skupna vrednost projekta v letu 2020: 36.281,00 EUR, delež MKGP: 26 % (9.628,00 EUR)
11. V4-2011 HRANA NI ODPADEK: PREPREČEVANJE, ZMANJŠEVANJE IN UPORABA ODPADNE HRANE, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Ilja Gasan Osojnik Črnivec, skupna vrednost projekta v letu 2020: 18.729,99 EUR, delež MKGP: 41 % (7.710,00 EUR)
12. V4-2012 RAZVOJ TRAJNOSTNIH KONCEPTOV GRADENJ HLEVOV, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Marija Klopčič, skupna vrednost projekta v letu 2020: 35.620,00 EUR, delež MKGP: 35 % (12.530,00 EUR)
13. V4-2018 KRAJINSKE ZNAČILNOSTI IN UKREPI BODOČE KMETIJSKE POLITIKE V SLOVENIJI, Univerza v Mariboru, Fakulteta za naravoslovje in matematiko, nosilec projekta: Danijel Ivajnšič, skupna vrednost projekta v letu 2020: 32.880,00 EUR, delež MKGP: 35 % (11.566,00 EUR)
14. V4-2019 TRAJNOSTNI MODELI KMETOVANJA NA OBMOČJIH NATURA 2000, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, nosilec projekta: Urban Šilc, skupna vrednost projekta v letu 2020: 32.880,00 EUR, delež MKGP: 35 % (11.566,00 EUR)
15. V4-2020 PRISTOPI IN VREDNOTENJE USPEŠNOSTI PRENOSA ZNANJA NA PODROČJU VARSTVA OKOLJA IN NARAVE V KMETIJSTVU, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Luka Juvančič, skupna vrednost projekta v letu 2020: 29.024,00 EUR, delež MKGP: 26 % (7.710,00 EUR)
16. V4-2021 ZASNOVA, TESTIRANJE IN PRIPRAVA REZULTATSKO USMERJENEGA KMETIJSKO-OKOLJSKEGA UKREPA "PISAN TRAVNIK" NA NARAVOVARSTVENO POMEMBNIH (NVP) TRAVIŠČIH V SLOVENIJI, Univerza v Mariboru, Fakulteta za naravoslovje in matematiko, nosilec projekta: Mitja Kaligarič, skupna vrednost projekta v letu 2020: 38.209,00 EUR, delež MKGP: 30 % (11.566,00 EUR)
17. V4-2022 ZMANJŠANJE EMISIJ TOPLOGREDNIH PLINOV IN POVEČANJE VEZAVE C V TLA Z OHRANITVENO OBDELAVO TAL (akronim "REC-TILL"), Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Marjetka Suhadolc, skupna vrednost projekta v letu 2020: 45.954,00 EUR, delež MKGP: 26 % (12.208,00 EUR)
18. V4-2023 OVREDNOTENJE EKOSISTEMSKIH STORITEV TAL V KMETIJSKI RABI, Gozdarski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Anže Japelj, skupna vrednost projekta v letu 2020: 27.400,00 EUR, delež MKGP: 35 % (9.638,00 EUR)
19. V4-2024 REJA DOMAČIH ŽIVALI Z NADGRADNJO DOBROBITI ŽIVALI V SKLADU Z DRUŽBENIMI ZAHTEVAMI, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilec projekta: Alenka Dovč, skupna vrednost projekta v letu 2020: 48.373,00 EUR, delež MKGP: 26 % (12.850,00 EUR)
20. V4-2027 IZDELAVA STRATEGIJE UPRAVLJANJA S POTOČNO POSTRVJO V SLOVENIJI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Aleš Snoj, skupna vrednost projekta v letu 2020: 32.880,00 EUR, delež MKGP: 35 % (11.566,00 EUR)
21. V5-2028 ODZIVANJE KMEČKIH DRUŽIN NA POSLEDICE DELOVNIH NESREČ IN POKLICNIH BOLEZNI, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, nosilec projekta: Majda Černič Istenič, skupna vrednost projekta v letu 2020: 13.701,00 EUR, delež MKGP: 35 % (4.820,00 EUR)
22. V6-2029 KONFLIKTI NA PODEŽELJU SPODBUJAJO ISKANJE REŠITEV IN RAZVOJ, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, nosilec projekta: Irma Potočnik Slavič, skupna vrednost projekta v letu 2020: 13.701,00 EUR, delež MKGP: 35 % (4.820,00 EUR)
23. V5-2030 MOŽNOSTI NADALJNJEGA RAZVOJA VINSKEGA IN GASTRONOMSKEGA TURIZMA NA KMETIJAH (VINGATUR), nosilec projekta: Simon Kerma, skupna vrednost projekta v letu 2020: 41.101,00 EUR, delež MKGP: 35 % (14.458,00 EUR)

Mednarodni raziskovalni projekti

SusAn

1. FreeWalk - RAZVOJ EKONOMSKO ZANIMIVIH SISTEMOV PROSTE REJE ŽIVALI, KI BODO IZBOLJŠALI DOBRO POČUTJE IN ZDRAVJE ŽIVALI, KAKOVOST GNOJA IN BODO HKRATI CENJENI S STRANI DRUŽBE, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nacionalni nosilec: Marija Klopčič, 2017, celotna vrednost projekta: 75.000,00 EUR; sredstva v letu 2020: 11.000 EUR (SLO udeležba: 1.516,00 EUR, EU udeležba: 9.484,00 EUR)
2. BPractices - NOVI INDIKATORJI IN PRAKSE ZA IZBOLJŠANJE ZDRAVSTVENEGA STANJA ČEBEL V OBDOBJU MALEGA PANJSKEGA HROŠČA (AETHINA TUMIDA) V EVROPI, Kmetijski inštitut Slovenije, nacionalni nosilec: Maja Ivana Smodiš Škerl, 2017, celotna vrednost projekta: 69.000,00 EUR; sredstva v letu 2020: 4.260,00 EUR (SLO udeležba: 212,00 EUR, EU udeležba: 4.048,00 EUR)
3. SuSi - TRAJNOSTNA PRIREJA PRAŠIČJEGA MESA Z IMUNOKASTRACIJO, Kmetijski inštitut Slovenije, nacionalni nosilec: Marjeta Čandek Potokar, 2017, celotna vrednost projekta: 75.000,00 EUR; sredstva v letu 2020: 17.390,00 EUR (SLO udeležba: 7.856,00 EUR, EU udeležba: 9.534,00 EUR)
4. EcoLamb - CELOVITO OBLIKOVANJE PROIZVODNJE ZA ZMANJŠANJE EKOLOŠKEGA ODTISA MESA, Univerza v Novi Gorici, nacionalni nosilec: Tanja Peric, 2017, celotna vrednost projekta: 75.000,00 EUR; sredstva v letu 2020: 4.150,00 EUR (SLO udeležba: 416,00 EUR, EU udeležba: 3.734,00 EUR)

ERA NET ArimNet2

1. Medvitis - OHRANJANJE RAZNOLIKOSTI VINSKE TRTE (VITIS SP.) V SPREMINJAJOČEM OKOLJU MEDITERANSKEGA PROSTORA, Kmetijski inštitut Slovenije, nacionalni nosilec: Barbara Pipan, 2019, celotna vrednost projekta: 50.000,00 EUR; sredstva MKGP v letu 2019: 17.000,00 EUR

ERA NET Cofund

1. BIOVINE - IZKORIŠČANJE BIODIVERZITETE V VINOGRADNIŠKIH SISTEMIH Z NAMENOM ZMANJŠANJA ŠKOD IN UPORABE PESTICIDOV TER POVEČANJA EKOSISTEMSKIH USLUG, Kmetijski inštitut Slovenije, nacionalni nosilec: Saša Širca, 2020, celotna vrednost projekta: 110.000,00 EUR; sredstva v letu 2020: 36.500,00 EUR (SLO udeležba: 33.000,00 EUR, EU udeležba: 3.500,00 EUR)

GOZDARSTVO

Priloga 64: Površine gozdov po gozdnogospodarskih območjih glede na gozdnogospodarski načrt in lastniška struktura (ha); 2020

GGO	Lastništvo			Gozdovi, SKUPAJ	Druga gozda zemljišča
	Država	Zasebniki	Lokalna skupnost		
Tolmin	33.693	99.158	16.028	148.878	4.122
Bled	9.444	53.396	472	63.312	6.143
Kranj	6.597	63.344	1.077	71.017	1.299
Ljubljana	13.614	130.039	681	144.335	1.611
Postojna	30.613	47.990	532	79.135	221
Kočevje	47.474	40.844	4.637	92.955	293
Novo mesto	22.516	74.062	1.562	98.140	338
Brežice	9.173	60.174	331	69.678	457
Celje	11.779	62.504	703	74.986	370
Nazarje	1.624	46.370	64	48.058	1.141
Slovenj Gradec	16.474	44.244	0	60.719	442
Maribor	19.195	76.645	126	95.966	311
Murska Sobota	8.035	31.684	299	40.018	99
Sežana	7.856	76.815	4.202	88.873	921
SKUPAJ	238.086	907.268	30.715	1.176.069	17.768
Struktura (%)	20	77	3	100	

Vir: ZGS

Priloga 65: Lesna zaloga gozdov po gozdnogospodarskih območjih; 2020

GGO	Lesna zaloga (m³)			Lesna zaloga (m³/ha)		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
Tolmin	9.134.472	27.690.301	36.824.773	61,36	185,99	247,35
Bled	15.268.226	6.084.790	21.353.016	241,16	96,11	337,27
Kranj	16.855.066	9.355.975	26.211.041	237,34	131,74	369,08
Ljubljana	16.199.235	24.115.101	40.314.336	112,23	167,08	279,31
Postojna	12.017.664	11.995.441	24.013.105	151,86	151,58	303,45
Kočevje	13.625.024	16.950.414	30.575.438	146,58	182,35	328,93
Novo mesto	8.768.848	22.093.158	30.862.006	89,35	225,12	314,47
Brežice	3.197.404	16.703.671	19.901.075	45,89	239,73	285,62
Celje	8.552.375	15.168.470	23.720.845	114,05	202,28	316,34
Nazarje	12.962.456	4.914.281	17.876.737	269,72	102,26	371,98
Slovenj Gradec	19.585.571	4.141.387	23.726.958	322,56	68,21	390,77
Maribor	15.333.094	20.263.954	35.597.048	159,78	211,16	370,93
Murska Sobota	2.683.510	8.646.264	11.329.774	67,06	216,06	283,12
Sežana	4.694.079	10.212.394	14.906.473	52,82	114,91	167,73
SKUPAJ	158.877.024	198.335.601	357.212.625	135,09	168,64	303,73

Vir: ZGS

Priloga 66: Posek lesa v gozdovih (m³); 1991–2020

	Iglavci	Listavci	Skupaj
1991	1.242.503	856.090	2.098.593
1992	1.208.318	959.636	2.167.954
1993	1.289.585	798.081	2.087.666
1994	1.411.275	843.605	2.254.880
1995	1.247.957	843.953	2.091.909
1996	1.512.284	818.119	2.330.404
1997	1.387.932	1.179.128	2.567.060
1998	1.396.052	1.074.121	2.470.173
1999	1.349.117	1.047.198	2.396.315
2000	1.422.750	1.186.289	2.609.039
2001	1.458.837	1.155.464	2.614.301
2002	1.496.665	1.148.889	2.645.553
2003	1.822.887	1.184.211	3.007.097
2004	1.820.390	1.137.607	2.957.997
2005	2.033.390	1.202.710	3.236.100
2006	2.242.755	1.475.508	3.718.263
2007	2.042.735	1.199.335	3.242.070
2008	2.055.341	1.372.031	3.427.372
2009	1.853.772	1.520.419	3.374.191
2010	1.808.066	1.566.071	3.374.137
2011	2.040.015	1.855.622	3.895.636
2012	2.152.467	1.758.340	3.910.807
2013	2.190.572	1.733.423	3.923.995
2014	3.463.295	2.886.440	6.349.736
2015	3.922.547	2.108.495	6.031.042
2016	4.013.145	2.089.485	6.102.630
2017	3.295.974	1.688.661	4.984.635
2018	4.367.576	1.693.383	6.060.959
2019	3.326.578	1.961.285	5.287.863
2020	2.375.840	1.851.634	4.227.474

Vir: ZGS

Priloga 67: Letni možni posek lesa po gozdnogospodarskih območjih na podlagi gozdnogospodarskega načrta (m³); 2020

GGO	Iglavci	Listavci	Skupaj
Tolmin	179.610	512.903	692.513
Bled	223.194	68.914	292.108
Kranj	331.392	163.103	494.495
Ljubljana	348.442	488.917	837.359
Postojna	305.088	186.370	491.458
Kočevje	315.808	302.109	617.917
Novo mesto	204.261	550.295	754.556
Brežice	75.516	362.993	438.509
Celje	185.049	330.047	515.096
Nazarje	247.728	75.712	323.440
Slovenj Gradec	365.030	70.068	435.098
Maribor	285.338	378.397	663.735
Murska Sobota	51.835	181.860	233.695
Sežana	120.474	219.308	339.782
SKUPAJ	3.238.765	3.890.996	7.129.761

Vir: ZGS

Priloga 68: Delež poseka glede na možni posek (%); 2001–2020

Posek/ možni posek	Iglavci	Listavci	Skupaj
2001	83	67	72
2002	81	63	72
2003	94	57	75
2004	90	53	71
2005	99	54	75
2006	104	63	82
2007	89	48	68
2008	87	53	70
2009	76	57	66
2010	71	56	63
2011	79	64	71
2012	73	65	68
2013	79	54	65
2014	122	86	103
2015	136	61	95
2016	134	60	94
2017	111	46	75
2018	142	45	89
2019	105	51	76
2020	73	48	59

Vir: ZGS

Priloga 69: Sortimentna sestava lesa iz državnih gozdov (%); 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Skupaj iglavci	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
– hlodovina	71	68	69	71	75	74	64	68	71	74	75	72	70
– drug okrogli industrijski les	6	5	7	8	4	4	9	7	4	2	2	0	0
– les za celulozo in plošče ter les za kurjavo	23	27	24	21	21	22	27	25	25	24	23	28	30
Skupaj listavci	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
– hlodovina	32	28	28	27	22	24	19	21	24	26	19	24	23
– drugo	68	72	72	73	78	76	81	79	76	74	81	76	77

Vir: Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS in SiDG, preračuni GIS

Priloga 70: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m³); 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
Iglavci													
Hlodovina	1.386	1.213	1.180	1.297	1.390	1.429	1.815	2.210	2.660	2.200	2.553	2.123	1.623
Les za celulozo in plošče	204	211	187	222	232	251	634	550	578	532	659	492	346
Drug okrogli industrijski les	26	44	52	63	41	42	114	100	75	20	33	20	15
Les za kurjavo	130	114	136	177	192	194	224	225	200	170	220	163	138
Skupaj	1.746	1.582	1.555	1.759	1.855	1.915	2.787	3.085	3.513	2.922	3.466	2.798	2.122
Listavci													
Hlodovina	300	301	272	284	252	266	303	321	329	295	280	352	336
Les za celulozo in plošče	112	159	129	158	302	241	581	595	438	400	366	500	467
Drug okrogli industrijski les	34	19	21	27	23	79	106	77	60	50	55	47	49
Les za kurjavo	798	869	968	1.159	1.009	1.013	1.476	1.106	1.162	943	979	1.032	1.013
Skupaj	1.244	1.348	1.390	1.629	1.586	1.599	2.465	2.099	1.988	1.688	1.680	1.931	1.865
Iglavci in listavci													
Hlodovina	1.686	1.514	1.452	1.582	1.641	1.695	2.118	2.531	2.989	2.495	2.833	2.476	1.958
Les za celulozo in plošče	316	370	316	380	534	492	1.215	1.145	1.016	932	1.025	992	813
Drug okrogli industrijski les	60	63	73	90	65	121	219	177	135	70	88	67	64
Les za kurjavo	928	983	1.104	1.336	1.201	1.207	1.700	1.331	1.362	1.113	1.199	1.195	1.151
Skupaj	2.990	2.930	2.945	3.388	3.440	3.515	5.252	5.184	5.501	4.610	5.146	4.729	3.987

* začasni podatki

Vir: MKGP, preračuni GIS

Priloga 71: Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti (000 m³); 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
Izvoz													
Okrogli industrijski les, iglavci	274.147	306.086	337.479	512.886	669.902	791.844	1.363.466	1.664.675	2.228.329	1.687.618	1.919.202	1.168.090	819.282
Okrogli industrijski les, listavci	201.375	200.778	228.138	295.381	358.391	406.397	601.376	638.478	489.203	490.780	358.953	546.218	535.800
Les za kurjavo	248.844	260.081	278.399	334.147	295.251	351.444	419.989	379.503	366.014	461.435	357.881	196.084	199.707
Skupaj	724.366	766.945	844.016	1.142.414	1.323.544	1.549.685	2.384.831	2.682.656	3.083.546	2.639.833	2.636.037	1.910.392	1.554.790
Uvoz													
Okrogli industrijski les, iglavci	48.360	58.677	59.245	103.779	119.280	193.705	153.654	184.824	143.723	194.841	236.527	343.585	595.292
Okrogli industrijski les, listavci	111.924	104.774	134.271	141.852	85.193	133.501	134.117	112.086	130.407	123.640	113.326	112.414	119.755
Les za kurjavo	80.822	97.871	113.347	202.556	255.911	246.591	167.677	151.626	184.371	177.804	173.764	158.161	138.713
Skupaj	241.106	261.322	306.863	448.187	460.384	573.797	455.448	448.536	458.501	496.286	523.617	614.160	853.761
Izvoz – uvoz													
Okrogli industrijski les, iglavci	225.787	247.409	278.234	409.107	550.622	598.139	1.209.812	1.479.851	2.084.606	1.492.777	1.682.675	824.506	223.990
Okrogli industrijski les, listavci	89.451	96.004	93.867	153.529	273.198	272.896	467.259	526.392	358.796	367.140	245.627	433.804	416.045
Les za kurjavo	168.022	162.210	165.052	131.591	39.340	104.853	252.312	227.877	181.643	283.631	184.117	37.923	60.994
Skupaj	483.260	505.623	537.153	694.227	863.160	975.888	1.929.383	2.234.120	2.625.045	2.143.548	2.112.419	1.296.232	701.029

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni GIS

Priloga 72: Poraba proračunskih sredstev v gozdarstvu in lovstvu (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Javna gozdarska služba	20.341,5	22.656,9	22.654,5	21.524,0	20.317,5	19.429,8	19.263,3	19.700,0	20.168,6	21.103,3	21.532,5	22.737,2	23.537,0
Obnova gozdov	1.594,1	1.196,0	822,9	786,3	373,0	374,9	371,7	371,5	357,8	367,0	397,6	412,2	385,2
Nega gozdov	352,6	390,4	570,0	676,8	341,0	383,9	162,7	345,3	345,6	332,7	345,5	358,8	376,0
Varstvo gozdov	852,7	1.055,7	1.007,0	1.071,3	341,6	448,2	635,1	526,6	513,6	513,4	499,1	514,6	661,4
Vzdrževanje in gradnja gozdnih cest	1.335,9	1.268,3	1.257,1	1.233,5	1.266,7	1.264,5	1.236,0	1.182,4	1.215,0	1.263,4	1.266,7	1.420,4	1.659,2
Druge naloge	606,8	604,9	636,5	884,4	563,5	440,1	430,9	424,9	460,9	466,4	483,7	445,4	498,5
<i>semenarska in drevesničarska dejavnost</i>	7,8	7,3	2,6	14,1	3,3	5,9	5,9	2,5	11,7	3,1	25,0	3,3	8,0
<i>vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali</i>	97,1	73,9	74,3	97,9	43,0	50,0	49,0	70,0	70,0	58,1	53,7	50,0	48,2
<i>nakup varovalnih gozdov in gozdov s posebnim namenom</i>	0,0	3,4	76,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>izvršba odločb ZZG Slovenije</i>	0,3	3,5	4,3	7,3	0,1	0,2	3,5	7,8	3,9	1,0	0,0	0,7	1,9
<i>odškodnine zaradi razglasitve gozdov s posebnim namenom</i>	0,5	8,0	2,0	0,0	2,6	2,1	3,0	1,5	2,0	2,0	2,0	2,0	1,2
<i>nevladne organizacije, strokovne prireditve, publicistika</i>	52,0	4,7	18,5	4,7	3,3	3,7	0,0	0,0	7,1	2,7	5,3	0,0	0,0
<i>znanstvenoraziskovalno delo v gozdarstvu</i>	449,2	504,1	458,8	760,4	511,2	378,2	369,5	343,0	366,2	399,5	397,8	389,3	439,20
Odškodnina za škodo od divjadi	46,6	156,6	131,9	149,6	104,1	149,5	160,0	160,0	293,4	240,4	305,8	278,4	355,2
Naloge na področju gozdarstva po ZGS	25.130,3	27.329,0	27.079,8	26.325,9	23.307,3	22.490,9	22.259,6	22.710,7	23.354,9	24.286,5	24.831,0	26.167,00	27.472,5
Odprava posledic žleda (proračunska rezerva)	–	–	–	–	–	–	2.758,0	–	–	–	–	–	–
Solidarnostna pomoč EU (žled)	–	–	–	–	–	–	–	298,1	–	–	–	–	–
Javna služba za področje divjadi in lova	–	–	–	–	–	–	–	–	–	4,0	4,0	13,0	98,5
Izredna pomoč zaradi posledic epidemije covid-19	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	356,2
Forest focus (EU + SLO)	–	141,8	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Gozdni sklad	–	–	–	–	–	–	–	–	449,6	1.677,4	5.571,6	25.196,4	11.678,4
GOZDARSTVO IN LOVSTVO SKUPAJ	25.130,3	27.470,8	27.079,8	26.325,9	23.307,3	22.490,9	25.017,6	23.008,8	23.804,4	25.967,9	30.406,6	51.376,40	39.604,6
Gozdni sklad – zbiranje sredstev	–	–	–	–	–	–	–	–	5.621,3	9.711,1	13.932,4	17.547,4	12.732,8
SKUPAJ	25.130,3	27.470,8	27.079,8	26.325,9	23.307,3	22.490,9	25.017,6	23.008,8	29.425,7	35.679,0	44.339,0	68.923,7	52.337,4

Vir: MKGP, ARSKTRP

RIBIŠTVO

Priloga 73: Poraba proračunskih sredstev v ribištvu (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2008–2020

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Informacijski sistem	2,7	178,2	61,6	3,2	16,2	3,9	19,7	13,0	80,1	52,8	103,0	77,3	56,9
Javni zavod za ribištvo	882,3	565,1	565,2	537,6	471,8	415,4	405,0	400,0	406,3	561,6	439,9	460,2	468,0
Javna služba v ribištvu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	10,3	36,6	44,5
Varstvo naravnih virov	100,5	12,7	32,6	101,8	14,7	–	45,1	14,3	19,1	16,3	208,1	111,1	283,4
Morsko ribištvo in marikultura	127,3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ribogojstvo, predelava in trženje – EPD 2004–06 (EU + SLO)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Posodobitev plovil in mali priobalni ribolov – EPD 2004–06 (EU + SLO)	466,9	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukrepi v ribištvu	185,6	144,8	185,8	230,7	214,1	245,4	163,6	–	–	–	–	–	–
Evropski sklad za ribištvo 2007–13 (EU + SLO)	–	55,6	2.744,2	3.749,7	5.032,4	4.894,2	4.558,9	2.984,1	2.049,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo 2014–2020 (EU + SLO)	–	–	–	–	–	–	118,9	133,1	422,1	520,0	1.598,3	2.508,3	2.804,4
Izredna pomoč, nadomestilo plačila priveza v pristaniščih, Corona-19	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	4,3
Ribištvo skupaj	1.765,3	956,4	3.589,4	4.623,0	5.749,2	5.558,9	5.311,1	3.544,5	2.976,9	1.150,7	2.359,5	3.193,5	3.661,5
od tega EU	427,9	106,3	2.296,8	3.142,4	3.860,6	3.935,6	3.618,2	2.344,6	1.889,6	407,4	1.193,0	1.903,5	2.125,2
Sredstva občin (Evropski sklad za ribištvo)			209,7	279,5	51,5	163,4	0,0	211,2	43,5	0,0	0,0	0,0	0,0
SKUPAJ	1.765,2	956,5	3.799,1	4.902,5	5.800,7	5.722,3	5.311,1	3.755,7	3.020,5	1.150,7	2.359,5	3.193,5	3.661,5

Vir: MKGP

Kmetijski inštitut Slovenije

www.kis.si